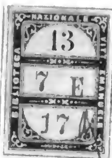
OBSERUATIONES MICHAELIS ANGELI GIZZII I.C. NEAP. AD DECISIONES...

Michelangelo Gizzi

OBSERVATIONES
MICHAELIS ANGELI GIZZII I. C. NEAP.

Ad Decisiones Sacri Regij Neapolitani Consilij, Primi Libri

D. HECTORIS CAPYCII LATRO MARCHIONIS TORELLI;

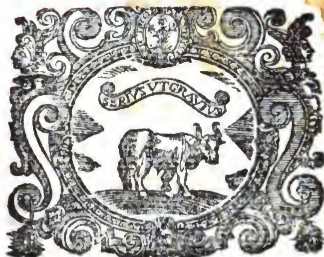
Eiusdem Consilij olim Senatoris, nunc Supremi ordinis à latere Consiliarij, ac Regiam Cancellariam Regentis.

*IN QVIBVS, NEDVM QVAESTIONES IN DECISIONIBVS PROPOSITAE, sed etiam alij Illustres, ac magis controuerti iuris articuli excitantur, breui, faciliq; methodo discutiuntur, & accuratè resoluuntur, atque vt plurimùm auctoritate rerum iudicatarum Tribunalium huius Regni Neapolis adhùc non impressarum, nec à Pragmaticis relatarum, sub signo * comprobantur.*

OPVS IVSDICENTIBVS, CAVSARVM PATRONIS, ET OMNIBVS in foro versantibus vtilissimum, Pragmaticis verò summoperè necessarium.

ACCESSIT INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM, AC VERBORVM OMNIVM, in Obseruationibus contentorum.

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI, Ex Typographia Iacobi Gaffari. M. D. C. LII

EXPENSIS IO. DOMINICI BOVE.

ILL.^MO AC REV.^MO DOMINO
D. DIDACO
CAPYCIO LATRO

Vtriusque Signaturę Referendario, ac in Prouincia Rauennæ Vicelegato Pręstantissimo.

Michael Angelus Gizzius I.C. Neapolitanus. F. P.

I quid fortassè luminis ex erudito Illustrissimi Parentis volumine, mearum Obseruationum hausere vigiliæ, ad vmbram nunc filij præclarissimi confugiunt alacriores, maiorem hinc quàm è gloriæ Sole lucem aucupaturæ; Quem enim obliuiosæ noctis occasum meus extimescat labor, quem doctissima Patris fulgentia, atq; vmbra filij splendidissima tàm exuberanti radiorum coronamento cohonestabunt. Nihil profectò caliginis è liuida temporis obscuritate contrahet, dùm tantorum sub Heroum auspicijs nascitur, è quorum nomine obliuio iam fugit exterrita, trepidaq; sese procul inuidentia se ponit. CAPYCIORVM Leones opimis gloriæ spolijs enitentes, famamq; perpetuo lacessentes rugitu, norunt, quos patrocinio fouent, eosdem è taciturnitatis iniuria vindicare. De funere porrò triumphant suo litterarum illæ memoriæ, quæ tàm suscipiendæ gentis insignia præferunt æternitatis potiùs ornamenta, quàm nomina. Tu verò mihi. Adolescens Illustrissime, tanti Parentis, vel vt melius eloquar, tantæ gloriæ satiuum germen, cui dignitatum adoreæ pubescunt vltrò, placidissimam tutaminis tui vmbram, quam Vrbium vota iam ambiunt

biunt

biunt elargire. O quæ tibi virtutum lumina de Te portendunt ætates? O quam gloriæ lucem augurantur ingenia? Iam Te ab incunabulis præfestinato dignitatum gressu honor insequitur, gestiuntq; conclylia erubescere. Purpura dibaphaq; tui nominis dignitatem exornatura. Nec Te Rauennatem virtus Vicelegatum inconsultò instituit: his enim honorum præludijs, vel ipsos gloriæ alumnos informat ad laureas, euehitq; per hunc, quàm sæpissimè callem ad fastigia dignitatum. Vera præsagit sanè animus, neque mens me amabili fallit insania; sapit enim prima isthæc tua virtutis indoles iam nunc maturitatem, spiratq; vel à primordijs magnificentiam. Age verò etsi gloria Te suum iam designat Atlantem, ne dedigneris Mœcenas veluti alter, non auro, sed amantissimo humanitatis complexu litterarias ingeniorum vigilias facere splendidiores. Vale. Neap. die 8. Maij, 1652.

AVCTOR
Studioso Lectori.

Diù, Amice Lector, excogitaui, an has meas primas lucubrationes, typis demandare deberem; non enim absq; periculo multorum iudicijs ingenium tenue, ac exile committitur, morsibus præsertim illorum, qui quod capere non possunt, facilè despiciunt; fretus tamen atq; tua humanitate confisus, illas publicas fieri, curaui; Nec ad eum finem elaboraui, vt aliquid addere viderer; nam quanta in his Decisionibus Illustriss. D. mei, sit copia dicendi, cuiusuè ponderis, doctrinæ, iudicij sint, atq; indefesso labore in ætate iam matura, & senili exarata, ac confecta, non solùm varijs sententijs, verùm neruosis iuris allegationibus, ipsa rerum variarum fœcunditas, testatur. Fui equidèm contentus (tanta est mea erga Illustriss. Dominum beneuolentia, & obseruantia) vt tantummodò per diuersos prolixè dictorũ, breuis sim transcriptor, atq; summista, Neq; ad ambitionem, vanamq; doctrinæ ostentationem, aspiraui, vt plerique faciunt, qui paginas suas tediosa prolixitate, maximè ex Doctorum serie complent; facilè enim legendo inuenies, quàm paucis verbis, ac Doctorum numero, absolui, quæ longiori poterant sermone exarari, & modernos Pragmaticos, vt plurimũ Regnicolas, allegatos habebis, ne eis iniuriam inferrẽ, vt enim inquit D. Præs. de Franch. dec. 193. in fin. Prauus est mos in hoc Regno, vt magis credamus exteris, vix in lucem editis, quos allegare gloriamur, quàm Regnicolis, quos adducere, vilissimum putamus. *Accipe igitur in Primi Libri Decisiones huius Amplissimi Viri has meas Obseruationes, currenti calamo, prout Typographus expostulabat, ex meis manuscriptis Codicibus, exaratas, grato tamen, ac læto animo, prout tibi offeruntur; Nec eas despicias, si nullis cõspicuas ornamentis, sed incultas, ac rudes aspicias; sunt enim summa animi synceritate, fide, ac veritate descriptæ, illasq; non tantùm deliba, ac degusta, sed depascere, atq; deuora; multa namq; in eis reperies in varijs Iuris materijs ad easdem, siuè consimiles quæstiones decidendas, perquàm opportuna, atq; necessaria, Supremorum huius Regni Neapolis Tribunalium decisionibus comprobata, & si vera dixerim, laudetur Deus; sin autem, defectus fuerit, (quod humanum est), erronea mea opinio, funditùs eradicetur. atq; iudicio S. R. Ecclesiæ, (cui omnia submitto) corrigatur. Verùm si agnouero, (vt spero), has Obseruationes tibi gratas fore, quàmprimùm imprimi curabo, Primam, ac Secundam mearum forensium Obseruationum Partem. Vale.*

D. IO. PETRI MASSARII S. SEDIS APOST. PROTONOTARII, *Sac. Theol. Profess. & V. I. D. Oratinen. & Neap.*

ELOGIVM.

ILLVSTRISS. D. D. HECTORI CAPYCIO LATRO
Marchioni Torelli Regiam Cancellariam Regenti
ET
Eruditissimo Viro D. MICHAELI ANGELO GIZZIO
Obseruationum ad D. HECTOREM CAPYCIUM LATRO
Regentem, Operis Auctori.
Qui sint isti requires Lector?
HECTOR CAPYCIVS LATRO natus ad tuendam Patriam,
qui percurrit suæ fęlicitatis munera in Regijs
Tribunalibus, & promotus ad suprema,
Inferiora adhuc persistunt in sui laudes.
Similis Hectori Troiano, qui Patriam manu,
et ferro tutatus fuit;
Hic nobili stylo, & voce.
Ille Priami filius, ille Regius Senator Supremus.
Ille Troianæ gentis fortissimus,
hic à clementia roboratur Regis tronus, & Iust. qua terrentur Rei
Ille armorum sonitu hostes fugabat, ac telo Græcos necabat,
Hic calamo Iuris nodos subtilitèr explicat,
et docto resoluit stylo, & calami venustate
cæteris Scriptoribus admirationis potiùs, quàm
Scribendi locum relinquere videatur,
et in conficiendis negotijs sagacitatem,
Ingenijquè admirantur celeritatem.
Ille belli fulmen, hic pacis honor non mortales
opptimit, sed oppressos (quod Regium est) erigit.
MICHAEL ANGELVS verò Doctor Iuris, per cuius calamum
complanata est via Iuris, & rerum visibilium doctrina,
tanquàm per scalam, visam à Iacob, per quam Pontificij,
ac Cæsaris intextam præceptis, quasi per quosdam
gradus prouehitur intellectus ad Iuris notitiam.
Felices horum Auctorum sectatores,
in arenam descendent tuti, ominor ante certamen victores.
Palladis clypeo pugnantibus, nullus erit Mars,
qui tantæ luci obsistere valeat,
quæ ab HECTORIS CAPYCII LATRO Opt. Senatoris,
et MICHAELIS ANGELI GIZZII doctrina diffunditur.
Meritò duos hos Scriptores
seruantes iustos, & obfirmatos excęcantes exleges.
Duo sunt Angeli alis doctrinarum Regna defendentes,
et æquitatis clypeis ab iniquis tuentes,
Duo vbera Reip. Iuris Pontific. ac Cæsarei lac salubre offerentes,
Duo exploratores Iuris Pont. & Cæs. delicias referentes,
quasi geminum constituentes Reipubl. lumen.
Duo Luminaria in mentis humanæ Firmamento locata
ad alios illustrandos. vbi tenebræ? dum hi Soles
Orbem illustrant, vbi caligines esse possunt?
cùm duo Soles radios suos emittant, qui vel
Cymmerias depellerent?
Sit ignauiæ tenebris mens effusa, si voluat
hos Libros, emittet veluti Soles radios,
omnesque fugabuntur tenebræ.
Sunt duo Protei, qui Libros ad aliorum vtilitatem
emittunt in lucem, vt omnibus prosint Iurisconsultis;
vt omnibus placeant, non se transfigurant in
Principem tenebrarum, vt decipiant; sed aliorum
ad vtilitatem variè se vertunt viri eloquentes,
et omni doctrinæ genere perpoliti; in ingressibus
ita suaues, vt ab eorum ore omnes penderent.
Hæc lumina spectanda sunt, hi Duces sequendi in
Iuris pelago, ab his fontibus doctrinę aqua haurienda,
qua laborum siccas areolas, operumq; sulcos
irrigare possis, Lector.

IANVARII GROSSI I. C. NEAPOL.N

Anagramma purum.

Michael Angelus Gizzius Iure Consultus.

Verus Azo, Vigil, Zelans, hinc scutum Legis.

Caroli Lombardi Presbyteri Congreg. Oratorij Neap. ac Iurisconsult.

Ad Michaelem Angelum Gizzium pro Additionibus ad Decisiones Illustriss. D. Hectoris Capycij Latro Marchionis Torelli, ac Reg. Cancellariam Regentis.

Michael Angelus Giptius in Iure Doctor.

Anagramma.

Si iungis Hectori Latro, adiunges Lucem.

EPIGRAMMA.

SOL vbi purpureis radiat fulgoribus Axem,
Abscondunt Lucem Sidera cuncta suam,
Sed mirum video! prægrandis Lumine stella
Iungitur ad Solem, congeminatq; diem.
HECTORI, Amice tuo, SI IVNGIS Giptie LATRO
ADIVNGES LVCEM, qua magis Orbe micet.
Scilicet in nostro geminus Sol fulgurat Orbe
Splendorem vincens Lumine, Phœbe, tuum.

Abbatis Io. Iacobi Gizzij V.I.D. Auctoris fratris

ANAGRAMMA.

Michael Angelus Gizzius Iureconsultus.

Hic Auriga Legum, Zeno, Linus, Scitus, Zelus.

ALIVD.

Michael Angelus Gizzius Doctor Neapolitanus.

At hic nouus Zasius, longè inopi Legem declarat.

VIN-

VINCENTII LAGANARII
I. C. NEAPOLITANI

Ad Lectorem.

DECASTICHON.

SCriptor, ut ingenium, vultum vix fingere pictor,
Quilibet in cartis pandere laude potest.
Non tamen ingenium Pictor signare tabellis;
Ipsius, & Scriptor nec valet effigiem.
GIZZIVS utrumque exposuit laudandus in auum:
Vtrumque hoc Libro Lumine comperies:
Istius nam oris, si Authoris nomina cernes;
Illum cognoscens, grande loqueris opus.
Si Librum voluis, peregrinaque dogmata; certò
Perspicuum illius dixeris Ingenium.

Eiusdem Vincentij Laganarij

Ex Authoris Nomine Anagramma purum.

Dominus Michael Angelus è Gizzio Iurisconsultus Parthenopaeus

Astreę gazas iò illustrans inpepigi;
Mundo nouus Zeleucus mico.

EXA-

EXASTICHON

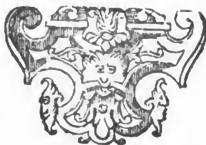
PRosilit ecce tuo; ZELEVCVS, nomine mundo:
Hoc mihi nec casu, fata dedisse reor.
Si leges Orbi dictans iustissimus ille,
Eximiæ laudis magna trophæa tulit.
Tu Astræam illustrans: fulges aequalis, & illi.
Idem quis dicat, non tribuendus honor?

Eiusdem Vincentij Laganarij

OCTASTICHON

Alluditur Leoni gentilitij Stemmatis Illustris. Domini Marchionis Torelli Hectoris Capycij Latro Reg. Cancell. Regentis, in cuius profectò aurea scripta Obseruationes typis traduntur. iuxtà illud Iudic. c. 14.

HVnc noua Samsonis spectacula confero priscis.
Ore Leonis adest nobile nectar Apum.
HECTORIS, *at* LATRO *gestat si Stemma Leonem;*
Quaque loquens scripsit, de ore Leonis erunt.
GIZZIVS *obseruando, dulcia mella refixit:*
Os quis non dicat mella Leonis habet?
Hoc impar. tantum Samsonis mella Philisthim
Gustauit; cuncto sunt sua mella solo.

AP-

APPROBATIONES.

Eminentissime, & Reuerendissime Domine Colendissime.

OBseruationes, vnà cum Summarijs, & Indice, per V.I.D. Dominum Michaelem Angelum Gizzium elaboratas ad singulas Decisiones S.R.C.Neap.primi voluminis Illustrissimi Domini Hectoris Capycij Latro Marchionis Torelli, ac huius Regni Reg.Cancell. Regentis, de mandato Emin.Tuæ vidi, ac singulari affectu perlegi, & stante correctione in paucis facta in Congregatione coràm Eminen Tua, nihil in eis inueni, quod Sacrosanctam Catholicam fidem, Sacras Canonicas Constitutiones, vel bonos mores offendat; imò illas perutiles, atque necessarias ad commune bonum, & omnibus in foro versantibus, vehementer fructuosas esse existimo; Ideoq; imprimi posse censeo, si Emin.Tuæ ita videbitur, diù feliciter viue. Neap. 18. Iulij 1652.

Eminentiæ Tuæ Reuerendissimæ

Humillimus seruus

Octauius Aquilius Canonicus Neapolitanus.

Imprimatur. Gregorius Peccerillus Vic. Gen.

F.Ioseph de Rubeis Ord.Min.Con. S.T.D.Eminen.Card.Philam.Theolog. Congregationis Secret. & Consult.S.Officij.

ILLVSTRISSIME, ET EXCELLENTISSIME DOMINE.

VT mandatum censuræ munus, mihi ab Excellentia Vestra explerem, libenter legi, ac auidissimè relegi, Obseruationes Michaelis Angeli Gizzij Neapolitani Aduocati, seriò elucubratas, ad primum famigeratum Librum Decisionum Illustriss. Marchionis Torelli, ac Regentis Domini Hectoris Capycilatro, Præceptoris mei Celeberrimi, Iurisconsult. Consultissimi, ac Patritij Nobilissimi, captus perpenso ingenij acumine, ac claritate explicationis; Quarè dijudico, quamprimùm Typis tradendas esse, vt ad Doctores omnes, præsertim in foro versantes perueniant, dùm Opus nil continet, quod impediat impressionem, nisi aliter Excellentiæ Vestræ videbitur. Neap. die 13. Decembris 1650.

Excellentiæ Vestræ seruus humillimus

Io.Baptista Hodierna.

Vidit Regius Consiliarius Io.Baptista Amendola Commissarius specialiter Delegatus per S.E. super reuisione librorum.

Io.Baptista Amendola.

Visa supradicta Relatione Imprimatur, & in publicatione obseruetur Regia Pragmatica.

Zufia Regens. Caracciolus Regens. Capyciuslatro Regens. Garzia Regens.

LAVDANTVR.

Io.

OBSERVATIONES MICHAELIS ANGELI GIZZII I. C. NEAPOLITANI

Ad Decisiones Sacri Regij Neapol. Consilij Libri Primi

D. HECTORIS CAPYCII LATRO

EIVSDEM CONSILII OLIM SENATORIS,

Nunc Marchionis Torelli,

Ac Supremi à latere Consiliarij, Regiamq; Cancellariam Regentis.

OBSERVATIO In Decisione I.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio efficitur caduca, substituto præmoriente antè conditionis euentum, et hæreditas non transmittitur ad hæredes, nec etiam ad suos, n.2.*

3 *Filij in conditione positi an censeantur dispositiuè vocati, est controuersa quæstio, immò difficillima, num.4 vbi de ratione, ac ardua ab alijs nuncupatur, num.5. ità vt Cæsarea decisione opus esse, alij affirment, num.6. negatiua opinio adducitur, n.7. nisi tamen ex coniecturis contrarium appareat, n.8.*

9 *Filij in conditione positi, censentur vocati, si testator digressus sit ad plures gradus substitutionis, item si pluriès fuerint in conditione positi, nu.10. ac etiam si sit prohibita falcidia, ac trebellianica, n.11.*

12 *Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi potest, & ad instar falcidiæ ex bonis alienari probibitis non detrahitur, nu.13. quia censentur probibiti ex prohibitione alienandi, ibid. fallit regula prædicta in filijs primi gradus, num.14. & secundùm hanc opinionem iudicatum per S C. adducitur, n.15.*

16 *Coniecturæ etiam leues sufficiunt, vbi agitur de descendentibus, si verò de transuersalibus, requiruntur coniecturæ, resultantes ex ipso testamento potentes, ac efficaces, vt filij censeantur vocati.*

17 *Transmissio, etiam si sit vnita cum iure accrescendi, cessat in descendentibus.*

1 TRadit Illustriss. Dominus meus *hic num.2.* quòd substitutio efficitur caduca, si substitutus præmoriatur, pendente conditione, ità vt nec ad hæredes hereditas transmittatur, allegat plura iura, & *DD.* quibus addo *Capyc. dec.115.n.6.7.* & 8. D. *Ann. sing.487. D. Præs. de Franchis*, cuius decisiones semper præ manibus sunt habendæ, *dec.525.nu.1.* & 13.

Peregrin. de fideicomm. art. 22. n. 4. D. Reg. Lanar. cons. 60. num. 88. Castill. dec. 152. nu. 135. & seq. vbi hanc esse veram opinionem testatur, comprobat hoc idem *D.* meus *dec. 127. num. 55. lib. 2.* & antè ipsum sic etiam docuit *D. Præsid. Amat. cons. 20. num. 18. & 19.* vbi etiam probat, quòd nec ad suos
2 transmittatur, idquè etiam affirmat *Peregr. art. 31. n. 6. & 7. de fideicomm.*

Sed *num. 3.* agit de celebri illa quæstione,
3 an filij in conditione positi, censeantur dispositiuè vocati, quam satis controuersam esse affirmat, sed, vt Ego obseruaui ex doctissimo, ac perspicacissimo viro *Petro Fon-*
4 *tanella dec. Cathal. 172. num. 15. lib. 1.* quæstio prædicta difficillima visa fuit omnibus Tribunalibus, nam in aliquibus absq; vlla coniectura, præsumptio vocationis admissa fuit, & admittitur; in alijs alio modo, proût praxis *ibi* permisit, quandoquè cum vrgentibus, & quandoq; cum leuibus coniecturis, adeò vt non sit dare certam regulam in ar-
5 ticulo prædicto, sed Iudicis arbitrio sit terminanda quæstio, quam arduam dicit *Ciarlin. controu. 166. num. 1. lib. 2. controu. foren.*
6 immò nonnulli tenent, decisione Cæsarea opus esse, vt testatur *Dom. Donat. Anton. de Marinis,* multis nominibus præclarissimus *lib. 1. quotid. resol. c. 141. nu. 1.*

7 Et negatiuam opinionem, quòd non censeantur vocati, de qua *D.* meus *num. 4.* quam etiam refert *Farinac.* vir sanè doctissimus in *repertor. vltim. volunt. quæst. 6. num. 2.* eam amplexa est *Rota* apud eundem *Farinac. in d. repert. dec. 6. num. 8. & dec. 13. num. 3.* ac etiam *Fontanell dec. 40. num. 7. lib. 1. Rubeus dec. 62. num. 2. lib. 2. Andreol. controu. 161. num. 1. & controuers. 179. num. 1. lib. 2. Dominus Donatus Antonius de Marin.* memor de nostro *Authore vbi suprà, num. 1. Franc. Censal. in obseru. ad Peregr. de fideicom. art. 28. in princ. D. Præs. D. Franciscus Merlinus* Marchio Ramontis, integerrimus, ac Iuris peritissimus *centur. 2. controu. forens. cap. 1. & cap. 62. num. 9.* vbi *D.* meum citat, & nouissimè *D. Ioann. Bapt. Hodierna,* vir quidèm laboriosissimus, ac Aduocatus valdè doctus *lib. 1. controuer. forens. cap. 10.*
8 *num. 1. 4. & 33.* nisi tamen ex coniecturis contrarium constaret, ex traditis per *Dom.* meum *n. 5.* qui coniecturas enumerat *nu. 8. 9. 10. 11. 12. 15. 18. 22. 23. 28. & 30.* sic etiam plures refert *Farinac. d. q. 6. nu. 5. Coccin. dec. 265. num. 5.* eandemq; opinionem sequuti sunt *Farinac. ibid. nu. 2. Coccin. dec. 267. nu. 4. & decis. 325. num. 30. Buratt. dec. 385.* vbi *Additio, num. 10. in decis. 397. num. 3. & dec. 897. num. 7. & seq. Fontanell. d. dec. 40. num. 7. Andreol. controu. 99. nu. 1 & controu. 174. num. 4. 5. & 6. lib. 2. Ludouic. Bell. cons. 118. num. 4. cons. 121. num. 13. cons. 167. num. 8. & seq. cons. 174. num. 9. & 10. cons. 181. num. 3. cons. 188. num. 1. & 2. & cons. 205. nu. 1. Caualer. dec 496. n. 13.* D. Consil. *Staibanus* veridicus, ac subtilissimus I.C. *lib. 1. resol. foren. resol. 58. num. 39. & 53.* qui etiam coniecturas recenset à *num. 41.* ad 47. *D. Hodierna* vbi supra, *num. 3.*

Tertiam coniecturam, de qua per *D.* meū
9 *num. 18.* quandò scilicèt testator digressus fuit ad plures gradus substitutionis, etiam probant *Ciarlin. d. controu. 166. num. 3. D. de Marin. d. cap. 141. num. 7. Duran. dec. 126. num. 15.* qui *num. 16.* comprobat quartam coniecturam, relatam per *D.* meum *num. 22.*
10 quandò filij pluriès fuerint in conditione positi, licèt contrarium teneat *D. Hodiern. ibid. num. 8.* & quintam etiam coniecturam,
11 quandò fuit prohibita falcidia, & trebellianica, de qua *nu. 23.* probat *D. de Marin. ibid. num 8.* quam coniecturam non admittit *D. Hodiern.* vbi supra, *n. 24.*

12 Hinc dùm *D.* meus *num. 25.* tradit, prohibitionem trebellianicæ, etiam in filijs primi gradus subsistere, ex *D. de Franch dec. 11. & 12.* velim obserues, quòd conclusio prædicta cum distinctione admittitur per *D. Hodiern. loc. cit nu. 27. & seq.* vbi *D.* meum
13 citat, & licèt trebellianica ex bonis alienari prohibitis non detrahatur, ad instar falcidię, cùm ex dicta prohibitione alienandi, censeatur prohibita detractio trebellianicæ, vt in *aut. sed in ea re, C. ad leg. falcid.* per quem *text.* ità iudicatum refert *D. de Franch. dict.*
14 *decis. 612. in fine,* hæc tamen regula fallit in filijs primi gradus, vt per *Ripam in l. filiusfamilias, §. diui, num. 30. ff. leg. 1.* cum alijs adductis per *D. Consil. de Anna,* eloquentia, & doctrina eminentissimum *cons. 116. num. 13. lib. 2.* & licèt contrarium defendat, ac de-
15 cisum referat *D. de Franch vbi sup.* attamen secundùm opinionem *Ripæ* fuit per S. C. iu-
* dicatum die 14. Iulij 1561. in causa Alphonsi Coppulæ cum eius creditoribus, in Banca Mancusij, ideò dùm casus acciderit, cogita propter conflictum opinionum, ac decisionum.

Distinctionem tamen, quam adducit *D.* meus *num. 41.* vt si agatur de descendenti-
16 bus, quæcunquè coniecturæ, etiam leues sufficiant, si verò de transuersalibus, requirātur coniecturæ, resultantes ex ipso testamento potentes, ac efficaces, ad hoc, vt filij censeantur vocati, illam sequitur *Buratt. d. decis. 385. num. 2.* vbi *Additio, num. 10.* ac *decis. 387. num. 2.*

Transmissio autem, etiam si sit vnita cum
17 iure accrescendi, cessat in descendentibus, vt post *D.* meum *num. 110.* probat *D. Merlin.* qui latiùs conclusionem comprobat, & *D. Authorem* citat *d. cent. 2. c. 1. n. 32.*

Michael Angelus Gizzius.

OB-

OBSERVATIO In Decisione II.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum, siuè substitutio euanescit, substituto decedente antè euentum conditionis, etiam si substitutus sit ex descendentibus testatoris, num. 2. si tamen sit factum in contractu, transmittitur ad hæredes antè euentum conditionis, num. 3. & 4. eo, quòd in contractu fieri potest, d. num. 3.*

5 *Renunciatio vbi reperitur extensa per Notarium vltrà promissa, & conuenta, ex errore præsumitur.*

6 *Renunciatio promissa per vxorem, vel virum, eius nomine in ampla forma, & ad consilium Sapientis in capitulis matrimonialibus, est extendenda quòad bona paterna, materna, fraterna, zierna, & alia, & rationes adducuntur, num. 7. 8. 9. 10. & 11. & ità decisum domi per* D. Consil. de Piccolellis, *num. 14. fallit, si partes intellexissent solummodò de renunciatione legitimæ, eiusq; supplemẽti ex verbis promissionis de renunciatione facienda, n. 12. & ità decisum per S. C. n. 15. ratio adducitur, n. 16. & n. 21.*

13 *Stylus Notarij probari debet.*

17 *Renunciatio est stricti iuris, & in ea non veniunt, nisi expressa, & bonorum paternorum, vel maternorum non extenditur ad bona fraterna, n. 18.*

Transactio ad incogitata non extenditur, sub d. nu. 18.

19 *Hæreditas paterna, vel materna differt ab hæreditate fraterna.*

Filia, quæ renunciauit hæreditatem paternam, potest succedere in hæreditate fraterna, ibid.

20 *Sapiens non addit in facto, à partibus non conuenta, nec expressa; sed tantùm in iure, vt contractus cautior reddatur.*

22 *Renunciari nõ potest* l. de his, ff. de transact. *& quarè, nu. 23.*

24 *Scientia specialis, ac indiuidua contentorum in testamento requiritur, vt renunciari possit fideicommissum, in eo appositum.*

25 *Fideicommissum an censeatur renunciatum per diuisionem, famosa, ac celebris est quæstio, omnes tamen conueniunt, vt per simplicem diuisionem non censeatur renunciatum fideicommissum, nisi ex verbis diuisionis aliter constet, & proindè sunt consideranda verba, ac clausula instrumenti diuisionis, n. 26.*

27 *Clausula,* ità quòd bona diuisa transeant in perpetuum in dominio, & possessione, *facit, vt fideicommissum, data illius scientia, sit renunciatum, de ratione, num. 28. item clausula* ad habendum, tenendum, & quicquid placuerit faciendum, *nu. 29. sic etiam, vbi est data potestas alienandi, num. 30. maximè si sit data hæredibus, nu. 31. item, quandò fuit promissa euictio, nu. 32. & quandò adest pactum de non contrauenendo, n. 33.*

1 Fideicommissum, siuè substitutio euanescit, si substitutus decedat antè conditionis euentum, ex iuribus citatis per Dominum meum *nu. 1.* & Nos *DD.* cumulauimus in *decis. 1. num. 1.* & nunc etiam addo *Frãc. Steph. dec. Aquens. 39. num. 29. & dec. 51. num. 4. Bardellon. cons. 106. num. 44. lib. 2.* & latiùs *Farinac. in repertor. vltim. volunt. quæst. 18. num. 3.* nouissimè infinitos alios citat *D. Præs. Merlin. cent. 2. controu. forens. cap. 1. num. 1.* qui *nu. 3.*
2 ampliat, etiam si aliquis ex descendentibus testatoris sit substitutus, quod etiam voluit *Farinac. vbi suprà, num. 4.* transmittitur au-
3 tem fideicommissum, siuè substitutio facta in contractu antè euentum conditionis ad hæredes, vt conclusum refert per S. C. cons. *D.* meus *num. 9.* & comprobat vsque ad *nu. 28.* eo, quòd in contractu fieri potest, vt annuit *num. 2.* & latissimè comprobat *D. Frãciscus Maria Pratus* laboriosissimus, ac perdoctus Aduocatus *obseru. 80. per tot.* vbi *D.* meum citat, & bis iudicatum etiam refert *num. 10. & 11. cent. 1. pract. obseruat.* quod etiam admittit doctissimus, ac copiosissimus *D. Marius Cutell. in tract. de donat. contempl. matrim. lib. 1. tract. 2. discur. 1. spec. 37. num. 1.* vbi agit, si donatio transmittatur
4 per filios, & subsequentes donatarios antè agnitam hæreditatem in hæredes suos, vel extraneos, vel potiùs accrescat condonatario, vel redeat ad donantis hæredes, & post longam discussionem circà intellectum §. *ex conditionali, Instit. de verbor. obligat.* de quo etiam *Dom.* meus à *num. 6.* per tot. 27. concludit, quòd transmissio fiat in filios vocati in donatione, non obstante patris præmorientia, vt *nu. 5.* & sub *num. 6.* dicit, ità se obtinuisse, & etiam habetur ex eius *dec. 25. n. 9.*

Et ex traditis per *D.* meum *num. 34.* ha-
5 betur illa conclusio, quòd si renunciatio reperiatur extensa per Notarium, aliter, quàm fuerat promissum, & conuentum, presumatur ex errore, hinc obserua, quòd si dicta renun-
6 ciatio fuerit promissa in capitulis matrimonialibus per mulierem, vel per eius virum, nomine illius in ampla forma, & ad consilium Sapientis, an sit extendenda quòad bona paterna, materna, fraterna, zierna, & alia in ampla forma, iuxtà stylum obseruari solitum per Notarium, qui capitula stipulauit, & videtur dicendum, quòd sit extendenda,

da, iuxtà stylum prædicti Notarij.

7 Primò, nàm fuit promissum, fieri *in ampla forma, ad consilium sapientis*, ex traditis per *Grat. dict. 88. in tract. de dictio. Anton. Thess.* multis nominibus cōmendandum, ob eius singularem doctrinam *dec. 58. num. 7.* ac per

8 eruditissimum *Surdum dec. 223.* cùm Notarius cogi possit extendere capitula secundùm eius stylum, *Grat. vbi suprà*, qui allegat *Bald. cons. 309. lib. 5.*

9 Secundò, quia renunciatio *in ampla forma*, intelligitur illa propria, quæ tàm de consuetudine Regionis, quàm de stylo vniformi fieri consueuit; ad tradita per præstantissimum I. C. *Franc. Viuium Aquilan. dec. 508. nu. 25. & 26.*

10 Tertiò, clausula illa *ad consilium sapientis* est tantæ potentiæ, vt Sapientes possint apponere ea, quæ sunt de consuetudine, quàmuis non sint de natura contractus, vt post *Oldrad. cons. 139. nu. 13. vers. & quod etiam, Honded. cons. 44. nu. 17. lib. 2. Mantic.* videndus *de tacit. & ambig. lib. 2. tit. 5. nu. 4. vers. secundò etiam intelligitur.*

11 Quartò, quia alias renunciatio esset frustratoria, dùm filia dotata de paragio est exclusa à successione paterna, fauore masculorum, iuxtà *Constit. Regni In aliquibus*, vt considerat *Paris. cons. 68. lib. 1.*

Hic casus accidit disputandus in S.C. inter hæredes quondam Lucæ Basilici, & Blasium Colucciam, virum Brigidæ Basilicæ, promiserat nàmq; dictus Blasius in capitulis matrimonialibus, inhitis cum dicto Luca, patre dictæ Brigidæ, curare, quòd eadē Brigi-

12 da eius futura vxor renunciare habuisset *In ampla forma, ad consilium sapientis, alla legitima, supplemento de legitima, paraggio, & supplemento di quello, & à qualsiuoglia altra legge, & attione, che le competesse à beneficio di detto Luca, & di suoi figli nati, & nascituri*; quarè prædicta Brigida volebat renunciare bona paterna tantùm, & è contrà Prudentia Cianpolillo mater, ac tutrix hæredum dicti Lucæ petebat, renunciationem fieri *in ampla forma*, prout promiserat, *ad consilium Sapientis*, & secundùm stylum

13 eiusdem Notarij, qui quidèm stylus cùm probari debuisset, iuxtà tradita per *D. Marchionem* sub *num. 39.* tamen de dicto stylo in processu apparebat per alias renunciationes factas de omnibus bonis paternis, ma-

14 ternis, fraternis, ziernis, &c. propterea auditis partibus per *D. Consiliar. de Piccolellis*

* fuit domi ordinatum sub die 15. Ianuarij 1625. quòd renunciatio fieret, & extenderetur per Notarium, qui capitula stipulauerat in ampla forma, iuxtà stylum eiusdem Notarij, àquo decreto interposita appellatione

15 per dictum Blasium, & facto verbo de men-

* se Martij 1627. per S.C. fuit contrarium decisum, fuit enim ordinatum, quòd renunciatio fiat respectu legitimæ supplementum tantùm, & omnium iurium competentium tempore contracti matrimonij, *in amplissima forma*, & non alitèr, nec alio modo, vt ex actis in Banca de Martino.

16 Quæ quidem decisio S.C. fundatur in illis verbis *alla legitima, & supplemento di legitima, paraggio, & supplemento di quello, & ad ogni altra raggione, che le compete*, & sic contrahentes cogitauerunt solummodò de supplemento legitimæ, & paragij, ac aliorum iurium, tunc competentium, non autem bonorum futurorum ex alienis hæreditatibus;

17 renunciatio enim est stricti iuris, & in ea non veniunt, nisi expressa, vt post alios fundat *Surd. dec. 2. n. 16.* vt etiam de transactione loquens, edocet *D. Franc. Maria Prat.* Aduocatus primarius *obser. 35.* ideòq; renunciatio

18 bonorum paternorū, vel maternorū nō extenditur ad bona fraterna, *Guid. Papa cons. 15.* ex *Bart. in l. 2. §. illud, ff. de hered. vel act.*

19 *vend.* alia enim est hæreditas paterna, vel materna, alia fraterna, & propterea filia, quæ renunciauit hæreditatem paternam, non excluditur ab hæreditate fraterna, vt decisum refert *Guid. Pap dec. 231.* vbi omnes *Addentes*, & quamuis fuerit dictum, quòd exten-

20 deretur *ad consilium sapientis*, tamen Sapiens non addit in facto, à partibus non conuenta, nec expressa, sed tantùm addit in iure, vt cautior contractus reddatur, vt per *glos.* singularem in *l. si mandato Titij, § fi. ff. mandat. Oldrad. d. cons. 139. in fine*, cum alijs adductis per *D. Camill. de Medic.* qui fuit sua tempestate diligentissimus veritatis, in oc-

21 culto latentis inuestigator, ac propagator acerrimus *cons. 144. num. 40.* & sic decretum domi latum per *D. de Piccolellis* procedit iuxtà per Nos adducta *n 8. 9. 10. & 11.* quæ limitantur in casu proposito, *n. 17.*

22 Renunciari minimè potest dispositioni *text. in l. de his, ff. de transact.* cùm sit facta ob publicam vtilitatem, vt innuit *D.* meus *num. 45.* quod comprobat *D. Merlinus*, alios adducens *cap. 61. num. 10. centur. 2. controu. forens.* ex ratione adducta *num. 11.* nàm pu-

23 blicus in ea versatur fauor, vt deficientium voluntates exequutioni demandentur, *l. vel negare, ff. quemadm. testam. aperiant.* vel ob aliam rationem, quam *ibid.* addit, cùm sit inducta in odium occultantium testamenta, licèt ipse teneat, maiorem rationem illam esse, quę desumitur ex *lege Regia 1. tit. 2. part. 6.* quia scilicèt non dùm visis tabulis testamenti solet veritas ignorari, ideòq; facilè transigentes decipiuntur, vt tradit *nu. 13.*

24 quarè specialis, ac indiuidua scientia requiritur cōtētorū in testamēto, nā nec generalis sufficit, vt probat *D.* meus *nu. 39.* & latè prosequitur *D. Merlin. ibid. à n. 15. per tot. n. 27.*

25 Sed

25 Sed an per diuisionem censeatur renunciatum fideicommissum, ad intellectum *l. qui Romæ* 122. §. *duo fratres*, *ff. de verb. obligat.* quam adducit *D.* meus *num.* 52. dic, quòd quæstio est famosa, & celebris, nàm *DD.* varié loquuti sunt, vt per *Cuiac. ibi*, & per grauissimum Con*nanum lib. 6. comment. iur. ciuil. cap. 3. num.* 1. omnes tamen conueniunt, vt aduertit Fa*chin. lib.* 5. *controuer.*
26 *iur. cap.* 20. vt per simplicem diuisionem non censeatur renunciatum fideicommissum, nisi verba, ac promissio, diuisioni adiecta, tàm generalibus verbis concepta sit, vt restringi, salua ratione recti sermonis, nequeat ad solam diuisionem, nàm si verba adeò generalia sint, vt contrà manifestam calumniam restringi non possint, verbis ipsis standum sit, *l. sub prætextu specierum*, *C. de transact.* vndè ponderanda sunt verba, & clausulæ instrumenti diuisionis, quæ vt plurimum infrascriptæ esse solent, ex quibus data scientia fideicommissi, renunciatum illud censetur.
27 Prima est clausula, *ità quòd bona diuisa in perpetuum transeant in dominium, & possessionem eorum hæredum*, vt post alios probat *Gabriel. lib.* 4. *commun. conclus. tit. de fideicomm. conclus.* 1. *num.* 21. *Morquecb. de diuis. bon. lib.* 4. *cap.* 9 *num.* 7. *Menocb. cons.* 323. *num.* 15. *volum.* 4. nàm si fideicommis-
28 sum extaret, non poterant bona fideicommisso subiecta deuolui ad eorum hæredes, nàm alienari prohibentur in contractu, & in vltima voluntate, *l. peto*, §. *prædiũ*, *ff de leg.* 2.
29 Secunda est clausula, *ad habendum, tenendum, & quicquid placuerit faciendum*, vt est communis opinio, de qua *Menocb. de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 115. *num.* 65. *Petra de fideicomm. quæst.* 14. *num.* 71. *Peregr.* in simili *tract. art.* 52. *n.* 41. *Barz. dec.* 96. *n.* 4. *Fusar.* qui omnes citat *quæst.* 593. *num.* 11.
30 *de fideicomm. substit.* & vbi est data potestas alienandi, nec etiam cadit difficultas, vt fideicommissum renunciatum censeatur, *Cacberan. dec.* 164. *Caualc. dec.* 36. *num.* 7. *par.* 1. vbi de communi opinione testatur, *Magon. dec. Florent.* 92. *num.* 4. *Barz. d. dec.* 96. vbi *in fine* sic iudicatum refert, *Fusar.* qui longa serie alios adducit *d. quæst.* 593. *num.* 21.
31 maximè si potestas alienandi sit data hæredibus diuidentium, *Menocb. cons.* 323. *n.* 15. & *d. præsumpt.* 115. *nu.* 66. *Prat. de interpret. vltim. volunt. fol.* 372.
32 Tertia clausula oritur ex *promissione euictionis bonorum diuisorum*, ad tradita per *Fusar. d. q.* 593. *n.* 61. *Cacber. dec.* 112. *nu.* 17. *Caualc. d. dec.* 36. *n.* 10.
33 Quarta clausula est, *pactum de non cõtraueniendo*, quę ex *d. §. duo fratres* desumitur, *Ruin. cons.* 119. *n.* 21. & *cons.* 133. *n.* 14. *lib.* 2. *Honded. cons.* 33. *n.* 25. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione III.

SVMMARIVM.

1 *Fœminæ de iure communi veniunt appellatione filiorum, & tàm in vltimis voluntatibus, quàm in cõtractibus, etiam lucratiuis, num.* 2. *Contrarium de iure Regni per* Constit. In aliquibus, *vbi extantibus masculis fœminæ excluduntur, n.* 3.

Masculinum concipit fœmininum in contractibus, dict. n. 2.

4 *Testator præsumitur, se conformem reddere dispositioni statuti.*

5 *Facultas, siuè licentia testandi alicui data, intelligitur secundùm statuta loci, vbi fit testamentum.*

6 *Solutio, vel restitutio dotis fieri debet secundùm statutum loci, in quo solutio, vel restitutio fieri debet.*

7 *Filius legitimatus per rescriptum Principis an faciat deficere fideicommissum.*

8 *Remedium* l. fin. C. de edict. Diu. Hadr. toll. *competit filio legitimato per rescriptum Principis, et ità sępiùs resolutum per S. C. traditur, n. seq.*

10 *Filius legitimatus per rescriptum Principis non excludit substitutum, vbi testator vsus est verbis*, legitimè natis, vel ex legitimo matrimonio procreatis, *æquiparatur legitimato per subsequens matrimonium, num.* 24.

11 *Filius legitimatus per rescriptum Principis venit appellatione liberorum, in materia* Consuetud. Neapol. *Contrarium cum distinctione, num. seq. &* 13. *sed legitimatus per subsequens matrimonium venit, illorum appellatione, n.* 15.

16 *Legitimatio est de Regalibus, & solet Proregi communicari.*

17 *Priuilegia legitimationis expediũtur à Prorege, vno Regente, ac à Præside S. C.*

18 *Præses S. C. non potest interponere decretũ, dare formam, vel apponere clausulas in legitimatione, nàm spectat ad Principem.*

19 *Filius legitimatus per rescriptum* Principis, *ac restitutus natalibus, cum omnibus clausulis derogatorijs gaudet nobilitate paterna, & sic decisum quòad honores Sedilium, ibid. & nu.* 21. *contra opinionem* Minadoi, *qui contrarias decisiones refert, nu.* 20. *ideò cogitandum* Author *reliquit, num.* 22. *& an admittatur ad Collegium Doctorum Neap. remissiuè, num.* 23. *sed prodest patri in immunitate duodecim liberorum, & ità decisum traditur, ibid.*

25 *Filius legitimatus per rescriptum Principis excludit fœminas, quandò in precibus est facta mentio legitimæ prolis, & succedit in*

in allodio,& in feudo per patrem acquisito, num. 26. & continetur sub statuto exclusiuo fœminarum,nu.27. excluditur tamen à bonis Consuetudini *subiectis, nu. 28. vbi de ratione.*

29 *Filia,quæ cum iuramento, dote accepta renunciauit, potest contra patris voluntatem succedere.*

30 *Renunciatio semper intelligitur facta ab intestato; quamuis pactum simplicitèr loquatur de non succedendo.*

31 *Promissio de renunciando cum iuramento sufficit,etiam non sequuta renunciatione, contrarium,nu.seq.*

32 *Renunciare differt à promissione de renunciando.*

33 *Promissio de vendendo,non est venditio,eò magis, si agitur de re feudali.*

34 *Assensus requiritur in promissione de vendendo,sic etiam in ipsa venditione,& vnicus non sufficit,quia non extenditur de vno ad alium casum,nu.35.*

35 *Locatio differt à promissione locandi.*

36 *Promissio accipiendi ad cambium, differt à cambio.*

37 *Maritus promittens, curare, & facere*, ità quòd suum posse non excusetur, *quòd vxor renunciet propter dotem habitam, si factis diligentijs,vsquè ad minas,teneatur ad interesse, sic etiam si adsint verba* realitèr,& cum effectu,*num.38. sed si mulier renunciet, & aduersus renunciationem restituitur, non tenetur maritus ad interesse,num.39. & ità decisum adducitur,n.40.contrarium,n.41.*

1 FIliorum appellatione venire fœminas de iure communi,habetur hic *nu.1.* per D. meum, & probatur in *l.qui duos,ff.de legat.3.in l.si quis ità,ff.de testam.tutel.et in l.si ità scriptū,ff.de leg.2.* quæ quidem iura licèt loquantur in vltimis
2 voluntatibus, tamen procedunt, etiam in contractibus,maximè lucratiuis, & sic in contractu donationis, *Burgos de Paz consi. 29.nu.33.& 34. Mantica de tacit.& ambig. lib.13.tit.21.à num.7.ad 21.*nàm in contractibus masculinum concipit fœmininum, *Fusar.de substit. quæst.311. num.90.D.de Marin.cap.126.nu.4.& 5.lib.2.quotid.resol.* de qua quæstione latè *Farinac.in repert. vltim.volunt.quæst.16.cap.2.num.2.Ludouic. Bell.cons.23.num.6.* D.*Hodiern. lib.1.controu.forens.cap.11.nu.3.*cum *seqq.* vbi latè, *Fusar.cons.34.num.1.& cons.68. num.1.* vbi
3 limitationes tradit,de iure autē Regni,stante statuto exclusiuo fœminarum propter masculos,iuxtà *Constit. Regni In aliquibus, de success.mascul.* fœminæ non veniunt appellatione masculorum, vt pluribus adductis latè fundat D. meus *num. 3.* quibus addo *Gall except.26.num.87.& seq. partic.2.de except. Andreol. controu.138.& 139. lib.2.*
4 nàm testator præsumitur, se conformem reddere dispositioni statutariæ,vt innuit D. meus *num.4.* & post ipsum D. *Consil. Prouenz.ad Consuet.Neap.tit.de success. ab intestat.in Consuet.1.obseru.10.num.7.et 10.* cui semper credendum, & præcipuè in materia *Consuetudinum Neap.*quam rationem comprobat *Alder.Mascard. de stat. interpr. concl.7.n.27.*immò *nu.seq.*concludit,quòd
5 facultas,siuè licentia testandi alicui data,intelligitur, secūdùm consuetudinem loci,vbi fit testamentum,sic pariter solutio,vel resti-
6 tutio dotis fieri debet,secundùm statutum loci,in quo solutio,vel restitutio fieri debet, vt scripsimus pro Excellentiss. M. Comestabulo Columna,contra Excellentiss. Principissam Buteræ, ex *Marchisell. pract. quæst. iur.quæst.86.nu.2.*qui allegat *Bald. Afflict. & Cagnol.*

Et dùm D. meus hìc *num.18.* agit de illo
7 articulo,an filius legitimatus per rescriptum Principis,faciat deficere fideicōmissum, vltrà *DD.*adductos, vide etiam *Baldass. Thomass.in tract.de vltim.volunt. tract.1.tit.14. cap.11.num.89.& seq. D. Consil. de Anna cons.106. Afflict.dec.195. Laderch cons.23. per tot. Stephan. Grattan.* doctissimum, ac eruditissimum I.C. *cap.237.num.72.lib.2. discept.forens. D.Merlin.cent.1. controu.forens.cap.1.num.28.& centur.2. cap.85.n.7.* ac *cap.89.num.2.& 7.Gall.except.3.num.11. part.1.tit.1.in tract.de except. Andreol. controu.150.num.21. Peregrin.de fideicommiss. art.23.num.29.& 39.*vbi *Censal. in obseru. colum.37.vers.secundò non prætermittam, fol.103.& seq.*

Hinc idem *D.Merlin d.cap.85.n.8.& seq.*
8 neruosè defendit,filio legitimato competere remedium immissionis,vigore *l.fin.C.de edict. Diui Hadrian. tollend.* ac *tituli, quorum bonorum*, & comprobat *D.de Marin.*
9 *c.101.per tot.lib.2.quotid.resol.* & ità sępiùs per Sac.Consil.resolutum fuisse, habita matura discussione,refert insignis vir doctissimus,ac summus practicus, præsertim circà Consuetudines Neapolitanas *D. Consil. Andreas Prouenzalis ad Consuetud. Neapol.tit. de success.ab intestat.in Cōsuet.2.obseru.10.*
10 *num.18.* & quòd filius legitimatus non excludat substitutum,de iure communi, vbi testator vsus fuerit verbis, *legitimè natis,vel ex legitimo matrimonio procreatis,*vltrà adductos per D.meum *nu.25.*probant etiam *Joan.Petr. Molign.de appellat. vtriusq; iur. exten ver. filiorum legitimorum, num.447. Fusar.* laboriosissimum, ac perspicacissimum virum *cons.152.n.3.*
11 An autem filij legitimati veniant appellatione legitimorum,in materia *Consuetud.*

Si

Si quis, vel si qua, de success. ab intestat. & quamuis plura adduci possent argumenta pro legitimatis, de quibus *D. Consil. Prouenz. d. obseruat.* 10. à *num.* 2. *per tot. num.* 5.
12 tamen *num.* 6. *& seq.* sic distinguit, aut loquimur de legitimatis per rescriptum Principis, & illos non venire appellatione legitimorum, & non comprehendi in dicta *Consuetudine*, si tamen bona nō adsint à patre quæsita, ex cuius precibus fuerint legitimati, aut Princeps nominatim in priuilegio legitimationis expresserit, vt censeantur, & habeantur proximiores ex parte patris, ex certa scientia, ex *Napod. ibid. num.* 170. *& Pisanell. in addit. in Apostill. incip. nota, quòd legitimatus*, & alijs *Additionatoribus ibid.*
13 quotiès enim propria Genitoris bona non adsunt, nec clausula in legitimationis priuilegio, *vt censeantur, et habeantur proximiores ex parte patris*, tunc legitimati per rescriptum non succedunt, & per consequens non comprehenduntur in *Consuetud. Neap.*
14 quæ considerat agnationem, & cognationem, aut verò loquimur de legitimatis per subsequens matrimonium, & illos venire appellatione legitimorum, ac comprehen-
15 di in dicta *Consuetudin.* ex *cap. tanta est vis matrimonij, qui filij sint legitimi*, tradit *D. Præs. Vrsin. de success. feud. par.* 1. *quæst.* 4. *art.* 2. qui fuit vir doctissimus, ac timoratæ conscientiæ, quem etiam alijs laudibus extollit *D. Consil. Prouenzal. in Consuet.* 1. *de success. ab intestat. obseru.* 29. *n.* 18. *&* 20.
16 Obserua tamen, quòd legitimatio est de Regalibus, vt aduertit D. meus *dec.* 166. *n.* 1. *lib.* 2. & solet Proregi communicari potestas legitimandi, vt tradit *num.* 2. ideòq; per
17 Proregem, ac vnum Regētem, ac Præsidem S.C. expediuntur priuilegia legitimationis,
18 vt habetur *num.* 3. qui quidèm Præses non potest interponere decretum, & dare formam, vel apponere clausulas in legitimatione, nam spectat ad Principem, ex traditis *ibi n.* 170. 171. *&* 173.
19 Sic etiā filius legitimatus per priuilegium Regis, & restitutus natalibus, cum omnibus clausulis derogatorijs, gaudet nobilitate paterna, vt affirmat *Afflict. dec.* 195. *num.* 9. &
* secundùm eius dicta fuit per Sac. Consil. iudicatum sub die 17. Nouembris 1580. in causa N.N. naturalis legitimati quòad honores tantùm, & die 23. Nouembris 1588. iunctis Aulis ad relationem D. Consiliarij Patigni quòad honores Sedilis Montaneæ in causa N. N. qui etiam erat clericus, & filius N.N. militis Hierosolymitani, in Banca de Capua, hodiè de Amico, Idemquè fuit determinatum in fauorem N. N. filij N. N. filij legitimati N.N. contrà Nobiles Sedilis Nidi, referente D. Consiliario Petro Paulo Theodoro, viro nedùm doctissimo, sed om-
20 nium virtutum ornatissimo, ac dignissimo Patre Dom. Consiliarij Scipionis, contrà opinionem *Minadoi in Constit. In aliquibus, verb. filiorum, num.* 3. *fol.* 15. vbi dicit, quòd vsus inoleuit, vt naturales, licèt legitimentur, non admittantur ad Sedilium honores, vbi plura exempla adducit, etiam si à matre nobili nati sint, ad tradita per *Dom. Consil. Paschalem de vir. patr. potest. par.* 2.
21 *cap.* 4. *num.* 127. sic etiam fuit iudicatum in
* causa N.N. filij naturalis N. N. cum Sedili Portæ Ciuitatis Surrenti, stante legitimatione, & in causa N.N. naturalis similitèr legitimati, & in legitimatione erat clausula *citrà honorem Sedilis*, qua clausula reducta ad ius, & iustitiam, fuit pro ipso iudicatum, nomina tamen ipsorum consultò tacui, sed illorum exempla habentur in processu in S.C. inter Camillum Branciam, cum dicto Sedili Portę Ciuitatis Surrenti, in Ban-
22 ca Turini, & sic in hoc articulo adsunt decisiones pro vtraquè parte, ideò dùm casus euenerit, cogita.
23 An autem admittatur filius legitimatus per rescriptum Principis ad Almū Collegiū Doctor. Neap. vide *Ann. in repet. rubr. de vasal. decrep. ætat. n.* 421. vbi diuersimodè practicatum refert, & *D. Mut. Recc. de priuil. d. Alm. Colleg.* §. 3. *n.* 94. sed prodest patri in immunitate duodecim liberorum, *D. Reg.*
* *de Ponte cons.* 16. *n.* 20. *lib.* 1. & ità fuit decisum per S.C. in anno 1613. in causa Ciuitatis Bitonti cum Michaele Angelo de Veritate.
24 Et dùm filius legitimatus per Principem de mente testatoris æquiparatur legitimato per subsequens matrimonium, vt notat D. meus *d. decis.* 166. *num.* 19. ac filias fœminas
25 excludit, quandò in precibus est facta mentio legitimæ prolis, vt tradit *ibid. num.* 119.
26 *& seqq.* & non solùm succedit in allodialibus, sed etiam in feudo, per patrem acquisi-
27 to, vt probat *nu.* 148. ac continetur sub statuto exclusiuo fœminarum, vt *num.* 151. ex-
28 cluditur tamen à bonis *Consuetud. Neapol.* subiectis, quia in illis sunt vocati agnati, ac cognati, vt tradit *num.* 172. & nos cum distinctione diximus *d. n.* 12.
29 Agit D. meus hic *num.* 27. de illa quæstione, an filia, quæ cum iuramento, dote accepta renunciauit, possit succedere contrà patris voluntatem, in qua affirmatiuè respondet, eamq; cōprobat *consult.* 76. *n.* 50. *lib.* 2.
30 quæ quidèm renunciatio intelligitur facta ab intestato, quamuis pactum simplicitèr loquatur de non succedendo, vt egregiè probat *D. de Marin. cap.* 189. *num.* 27. *lib.* 2. *quo-*
31 *tid. resolut.* & licèt sufficiat promissio tantùm de renunciando, præsertim cum iuramento, etiam non subsequuta renunciatione, vt voluit D. meus *ibidem*, *nu.* 19. verùm
32 tamen de hoc dubito, nàm aliud est, renunciare,

ciare, aliud renunciare promittere, *Boer. dec.* 3. *Gargiar. conf.* 35 *num.* 10. *lib.* 1. & promis-
33 sio de vendendo non est venditio, idem *Gargiar. d. cons.* 35. *num.* 4. *Thesaur. dec.* 233. & D. meus optimè probat *consult.* 29. *nu.* 39. *lib.* 1. eò magis, si agatur de re feudali, vt probat D. *Reg. de Ponte conf.* 85. & 86. *lib.* 1. & alij apud D. meum *ibid. num.* 43. quod adeò
34 verum est, nam expedito assensu super promissione de vendendo rem feudalem, facta deindè venditione, alius requiritur assensus super dicta venditione, vt post alios tradit *Frecc. de subfeud. in* 12. *limit. ad Constit. Regni*, *Constitutionem Diuæ memoriæ*, *nu.* 29. & nouissimè D. meus *consult.* 23. *nu.* 67. & *consult.* 24. *n.* 14. *lib.* 1. vbi quòd assensus impetratus super promissione de vendendo, non extenditur ad ipsam venditionem, nec
35 è contrà, & aliud est, infeudare, & aliud infeudare promittere, *Ias. cons.* 24. *col* 8. *lib.* 3. aliud est, fideiubere, aliud promissio de fideiubendo, vt probat *Triais. dec. Venet.* 69. *caus. ciuil. nu.* 4. *vers. his tamen non obstantibus*, & in *fine dec* sic iudicatum refert *lib.* 1. aliud est, locatio, aliud promissio locandi, *Boer. dec.* 48. *num.* 93. itèm promissio acci-
36 piendi ad cambium, differt à cambio, *Alex. Sperell. dec.* 40. *num.* 82. vt hæc, & alia habes in *responso* per me edito pro Marchione Cilentiæ, & Principe Macchiæ cum Duce Limatulæ, impresso per laboriosissimum, ac multis nominibus laudandum *Io. Bapt. de Thoro in supplem. compend. dec. par.* 1. *verb. debitor, fol.* 145. licèt sub alio nomine sit impressum *cap.* 21. *discept. forens. lib.* 1.

Et dùm suprà *nu.* 29. verba fecimus, obi-
37 tèr emergit alia quotidiana quæstio, an maritus, qui promisit curare, & facere, *ità, quòd suum posse non excusetur*, quòd vxor renunciet proptèr dotem habitam, bonis paternis, & maternis, sub pœna, & iuramento, si factis diligentijs vsquè ad minas, vxor renunciare recuset, an teneatur ad pœnam, & sic ad interesse, & *Afflict. dec.* 295. probat, quòd sic, & ità iudicatum per Sac. Consil. testatur *num.* 5. & similitèr in alio consimili casu
38 *num.* 6. sic etiam, si vltrà prædicta verba adessent etiam alia, scilicèt, *realitèr, & cum effectu*, tunc etiam maritus ad interesse tenetur, vt fuit per Sac. Consil. decisum, teste *D. de Franch. dec.* 624. vbi *in princ.* mentionem facit de simili decisione, in causa Fabij Baraptutij cum eius Sororibus, die 14. Iulij 1562. referente D. Ioanne Andrea de Curte, in qua etiam ipse scripsit, & *allegationes ibi* inserit, de qua decisione meminit *D. Consiliar. Staiban. resolut.* 28. *n.* 42. *in fin. lib.* 1.

Sed difficultari etiam poterit, si vxor ratam
39 habeat promissionem factam per virum, verùm ex causa restituatur aduersus dictam renunciationem, an maritus teneatur, & *Capyc. dec.* 93. *num.* 6. & 7. arguit pro, & contra in ratificatione facta per Vniuersitatem, sed sine decreto, & sic nullitèr, nihilominùs in prædicta quæstione *Ripa in l. si vnquàm,*
40 *quæst.* 4. *C. de reuoc. donat.* negatiuam sub-
stinet sententiam, & secundùm eius opinio-
* nem iudicauit Sac. Consil. in causa Portiæ Brancatiæ cum eius Fratribus, & in causa Dominici della Foresta, referente eruditissimo, ac perspicacissimo viro D. *Consiliario Felice de Rubeis*, quem fuisse doctissimum testatur *D. de Franch. dec.* 411. sub *num.* 2. vt etiam refert *D. Consil. Prouenzal. obseru.* 20. *num.* 12. *in Consuet.* 2. *de success. ab intest.* è cuius familia viuit hodie Pat. D. Scipio in Congregatione Patrum Oratorij, vulgò *delli Gelormini* Neap. cum maxima opinione bonitatis, & doctrinæ, cui plurimùm me debere profiteor. Decisio fuit sub die 3. Aprilis 1563. vt habetur ex *Apostilla* eiusdem
41 D. *Consiliar. ad Afflict. dec.* 215. sed contrarium contrà maritum substinet D. *Consiliar. Staiban. d. resol.* 28. à *num.* 47 *per tot. nu.* 69. qui *num.* 72. refert, causam fuisse transactione finitam. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione IV.

SVMMARIVM.

1 *Nepos ex filia, quæ dote accepta renunciauit, non potest venire ex propria persona, contrarium, num.* 2. *ratio adducitur, nu.* 3. *idquè procedit, tàm in successione ascendentium, quàm transuersalium, num.* 4. & 6. & *sic iudicatum adducitur in linea transuersali, n.* 5. 7. 10. 11. 12. 13. & *etiam vbi nepos concurrit in pari gradu, n.* 8. & *traditur decisio, n.* 9.

3 *Renunciatio habet tacitam conditionem, si hæreditas renuncianti deferatur, & nu.* 15. *intellige, vt procedat, quandò filia renunciat simplicitèr, pro se, & hæredibus, num.* 17. *secùs, vbi renunciat, pro se ipsa, & eius filijs, qui ex propria eorum persona venirent, quandò casus successionis fortè succederet post mortem renunciantis, num* 14. 18.

15 *Renunciatio est intelligenda, de hæreditatibus delatis tempore renunciationis, non autem de deferendis post mortem renunciantis filijs.*

17 D. de Franch. dec. 67. *declaratur.*

19 *Renunciatio matris non obstat filijs, ex propria persona venientibus, quandò non est de hæreditatibus deuoluendis, & n.* 21. *sed si hæreditatibus prædictis renunciauit, ob-*
stat

stat filijs, ex propria persona venientibus, n. 20. & 21. & decisum adducitur, n. 26.

22 *Cautela adinuenta, vt nepos ex filia renunciãte succedere nõ possit, adducitur, et n. 23.*

Filia non potest succedere, vbi mater renunciauit pro se, & filijs, etiam quòd venirent ex propria eorum persona, cum promissione de non contraueniendo, tàm ab ipsa, quàm ab eius hæredibus, ibid. eò magis, si mater pro obseruantia renunciationis obligauit eius dotes, eius filios, & hæredes, & bona eorum omnia, n. 23.

23 *Bona hæredum specialitèr obligari possunt.*

24 *Filia, & hæres matris renunciantis repellitur à successione, vbi contrauenit renunciationi materna, quia de euictione tenetur, vti hæres matris.*

25 *Quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.*

1 NEpotes ex filia renunciante, recepta dote non possunt venire ex propria persona ad successionem, vt tradit D. meus *hic, num.* 5. eandemquè opinionem refert *consult.* 77. *n.* 69.

2 *lib.* 2. vbi alios adducit, sed contrariam sententiam probat, & sequitur *hic, num* 6. 7. *et* 8. ac ità decisum refert *num.* 10. *in fine, &* 17. ipsamquè comprobat *dec.* 127. *num.* 46. &

3 *dec.* 135. *n.* 6. *lib.* 2. quoniam habet renunciatio tacitam conditionem, si hæredibus renuncianti deferatur, vt per *D de Franch. dec.* 67. cui adstipulatur *D. Reg Rouit.* iuris scitissimus, ac magnus practicus *consi.* 23. *num.* 24. & 25. vbi dicit, sic semper in Supremo Regni Senatu iudicatum, & proinde, stantibus tot continuatis decisionibus, non esse ampliùs de hac quæstione dubitandum, sequitur, alios referens *D. de Marin. cap.* 189. *num.* 91. *lib.* 2. *quotid. resolut.* & antè ipsum *Pappon. lib.* 14. *tit.* 4. *arrest.* 17. D meus *dict. consult.* 77. *nu.* 73. *in fine,* & *nos* dicemus *infrà, nu.* 15. 17.

4 Quæ quidèm conclusio procedit, tàm in successione ascendentium, quàm transuersalium, vt annuit D. meus *num.* 10. & probat etiam *Crau. cons.* 127. *nu.* 1. & 2. *lib.* 1. *Maranta Venusinus cons.* 104. *per tot. Morot. cons.* 27. *D. Reg. Rouit. d. cons.* 23 à *num.* 24. *lib.* 1. qui consuluit in eadem causa illorum de Nastaro, in qua pro contraria parte scripsit *D. Consil. Georgius,* maximus feudista *alleg.* 30. *num.* 38. & 39. substinens, non ha-

5 bere locum in linea collaterali, & nihilominùs fuit decisum per Sacrum Consilium secundũ opinionem *D. Reg. Rouit.* vt ipse testatur *ibid. in fine,* & pro indubitato admittit *D. de Franch. d. dec.* 67. *num.* 1. sequitur *Anton. Faber* perspicacissimus iuris Interpres in *Cod. tit.* 3. *de pact. defin.* 1 *lib.* 2. *P. Diana tom.* 1. *in tract. de opin. probab. resol.* 5. D. *Præs. Amatus,* suo tempore Aduocatus celebris *cons.* 15. *num.* 12. loquens in linea transuersali, sic etiam *decisiones* relatæ per *D. Ioannem Angelum Pisanellum,* sua tempestate Aduocatum, nemini secundum in *Consuetud. Si moriatur, fol.* 89. *at. &* 90. loquuntur etiam in linea transuersali, D. Ca-

6 *put.* optimus Consuetud. Neap. Interpres in *d. Consuetud. Si moriatur,* §. 5. *par.* 3. *num.* 2. & 3. loquitur generalitèr in qualibet successione, idem *Marant. disput.* 10. *in princip.* ponit casum in successione transuersalium,

7 & fuit solemnitèr decisum in causa Elionoræ Brancaciæ cum illis de Pignatello per DD. Arbitros, videlicèt DD. Consiliarios Palatium, Alderisium, & Rouitum, vt testatur D. *Caput. ibid. num.* 6. & *P. Molfes.* doctrina, & Religione insignis ad *Consuetud. Neap. de renunciat. quæst.* 5. post *num.* 18. & meminit etiam D. *Tasson.* qui optimè in Aduocationis officio se gessit, & postmodùm fuit Iudex causarum ciuilium M. C. V. in *tract. de antefat. vers.* 5. *obseruat.* 1. *num.* 51. *in fine,* post doctissimas *allegationes ibi* impressas pro dicta Elionora, pro qua obtinuit, non obstãte matris præmortuæ amplissima renunciatione.

Et tandèm *D. Gasp. Anton. Thes. lib.* 2. *qq. forens. q.* 90. vbi *num.* 24. allegat *D. Consil. de Georgio d. alleg.* 30. *nu.* 35. & *seq.* facientem dictam distinctionem respectu successionis collateralium, non tamen facit mentionem de *D. Reg. Rouit. d. cons.* 23. quia eo tempote

8 liber nõ erat impressus, nec quòd fuerat iudicatũ contrà opinionẽ *D. Georgij,* attamen *num.* 25. admittit opinionem D. mei, vbi nepotes concurrunt in pari gradu, vt eis non obstet matris renunciatio in successione transuersalium, sicquè decisum refert de an-

9 no 1605. proùt fuit iudicatum in hac causa de Follerio, vt per D. meum *num.* 10. *in fin.* & 17. de qua *decisione* meminit *D. de Marin. cap.* 212. *num.* 4. *in fin. lib.* 2. *quotid. resol.* ac *Dom. Ioan. Baptist. Hodierna* Aduocatus perdoctus *lib.* 1. *controuers. forens. cap.* 23. *num.* 12. *in fine,* & *D. Consil. Prouenzal. obser.* 5. *n.* 21. ad *Consuet.* 1. *de success. ab intest.*

Sic etiam in successione transuersalium fuit solemnitèr, præuia maxima discussione

10 determinatum per M. C. V. in causa preambuli quondam D. Antonij de Palma mortui ab intestato, in qua successione concurrebant D. Carolus, & D. Vincentius de Palma, fratres consanguinei tantùm, pro quibus patrocinium præstabat D. *Horatius Palumbus,* Aduocatus doctus, ac etiam concurrebat D. Indicus de Palma, nepos ex D. Ioanne fratre vtrinquè coniuncto præmortuo, cui opponebatur de renunciatione facta per dictũ eius patrẽ, in transactione inter eos inhita, de omni parte, & portione, quæ ad dictũ

C D.

D. Ioannem spectaret, aut spectare potuisset per mortem eius fratrum, tamen quia D. Indicus petebat successionem ex persona propria, ideò per dictam M. Cur. iunctis Aulis
* Die 27. Nouembris 1632. fuit interpositum decretum præambuli in beneficium dicti
11 D. Indici, cuius partes neruose tuebatur D. *Lelius Gizzius* germanus meus, vir sanè doctissimus, studiosissimus, ac laboriosissimus, prudētia, charitate, pietate clarissimus, vt omnibus innotescit, qui animam Deo reddidit, cum omnium dolore, & mœrore die sabathi Sancti 23. Aprelis 1639. à quo
12 decreto præambuli cum fuisset appellatum
* ad Sacrum Consilium per dictos fratres de Palma, tandem sub die 13. Iulij 1635. iunctis etiam Aulis ad relationem D. *Consil. Francisci Antonij Muscettula* mei Domini, ac nunquam satis laudandi, cum interuentu D. *Præsidis Vrsini*, ac DD. Consiliariorum *Varela, Theodori, Apicella, Soria, & Exguerra* fuit declaratum, benè fuisse prouisum per M.C.V. & proindè esse expediendas prouisiones in beneficium dicti D. Indici, cùmq; à dicto decreto Sacr. Consil. fuisset reclamatum per eosdem fratres minores; per viam
13 restitutionis in integrum fuit iudicatum, facto verbo, iunctis etiam Aulis, sub die 18.
* Aprelis 1636. non esse deferendum petitæ in integrum restitutioni, interuenientibus D. *Præside Vrsino*, ac DD. Consiliariis *Varela, Theodoro, Marcieno, Exguerra, & Muscettula* causa Commissario, in Banca Caroli Strinæ, hodiè Burrelli.

Et quòd in successione ascendentium nepos ex filia, quæ recepta dote renunciauit,
14 *pro se ipsa, & filijs nasciturus, qui venirent ex propria eorum persona, si fortè casus successionis eueniret post mortem renunciãtis*, non possit concurrere, est indubitatum,
15 nàm licèt satis vulgata sit conclusio, de qua suprà *num.* 3. scilicèt, quòd renunciatio est intelligenda de hæreditatibus, quę fortè delatæ fuissent renuncianti, non autèm de hæreditatibus deferendis filijs, post mortem matris renunciantis, tunc enim filij veniunt ex propria eorum persona, non obstante dicta matris renunciatione, vt decisum refert D. *de Franch. d. dec. 67. in fine*, cui addo *Marantam d. disput.* 10. *num.* 8. 9. *&* 13. *Morot. cons.* 22. *num.* 5. *Surd. cons.* 133. *num.* 18. 19. *& seq. volum* 1. *Thes. iun. d q* 90. *num.* 11. D. *Consil. Georg. d. alleg.* 30. *num.* 34. D. *Reg. de Pont. cons.* 40. *num.* 6. *volum.* 1. D. *Consil. de Anna cons* 92. *nu.* 43. & D. *Reg. Capyc. Galeot.*
16 Ducem Reginæ oculatissimū, & vigilantissimum virum, ac iuris scitissimum *controu.* 16. *num.* 11. *& seq. volum.* 1. *controu. Illustr.* D. *Præs. Merlin. centur.* 1. *controuer. forens. cap.* 11. *n.* 10. aliosq; citat D. meus *hic, n.* 5.
17 Attamen, conclusio prædicta procedit in casu suo, quandò scilicet renunciatio fit per filiam simpliciter, *pro se, & hæredibus*, & ità intelligi debet D. *de Frãch. d. dec.* 67. & eius asseclæ,
18 secùs verò in casu proposito, vbi filia renunciauit *pro se ipsa, et eius filijs, qui ex propria eorum persona venirent, quandò casus fortè succederet post mortem filiæ renunciantis*, tunc enim filij adeundo hæreditatem matris, tenentur habere ratam dictam renunciationem, & per consequens, à successione ipsis delata repelluntur, vt expressè colligimus ex traditis per eundem D. *de Franch. ibid. nu.* 7.
19 vbi dicit, quòd in casu *ibi* proposito, matris renunciatio non obstabat filijs, ex propria persona venientibus, quia mater non renunciauerat hæreditatibus filijs deuoluendis;
20 ergò à contrario sensu, si mater renunciauerat hæreditatibus filijs deuoluendis, talis renunciatio obstaret filijs, etiam ex propria persona venientibus, quod in puncto voluit *Thesaur. iun.* videndus *d. quæst.* 90. *num.* 11.
21 dicens, quòd vbi hæreditas ad nepotes spectat per legitimam successionem, renunciatio matris non comprehendit illum casum, nisi expressè dictū fuisset, quòd isti nepotes aduenięte casu in eorū personas nihil petãt.

Hinc ad tollendam omnem dubietatem
22 circà hunc articulum, fuit adinuenta cautela, quam ponit D. *Reg. de Ponte lect. feudal.* 19. sub *num.* 9. ibi, *& propterea hodie in renunciationibus, quæ fiunt à mulieribus, dùm à parentibus maritantur, non solùm promittitur, per ipsas, ipsiusquè hæredes non contrauenire, sed apponitur clausula necessaria, etiã, quòd illi ius prætendant ex proprijs eorum personis*, subdens, *notate, quia est satis quotidianum*, de hac etiam cautela meminit D. *Minad.* vigilantissimus, ac doctissimus Præsidens R.C.S. in *Constit. In aliquibus, in* 3. *notab. num.* 12. eandemquè sententiam in proprijs terminis sequuti sunt *Vrsill.* laboriosissimus, ac subtilissimus Additionator ad *Afflict. dec.* 161. *num.* 7. *Surd. cons.* 355. *n.* 41. *& seq. lib.* 3. D. *Marta de success. legal. par.* 1. *q.* 14. *art.* 3. *n.* 18.
23 Eòquè magis conclusio prædicta procedit, si filia renuncians pro obseruantia renunciationis obligauit eius filios nascituros, eorumquè bona omnia, ac etiam eius dotes, à patre receptas, cùm omnibus pateat, obligationem hæredum specialitèr factam, validam esse, vt sępiùs determinatum referunt *Afflict. dec.* 121. *num.* 15. 16. *&* 17. *& decis.* 200. D. *de Franch. dec.* 53. *num.* 7. *&*
24 *decis.* 321. *in princip.* & proindè, vbi filia, & hæres matris renunciantis, contraueniret renunciationi, repellitur à successione, cùm teneatur de euictione, etiam in bonis proprijs,
25 ex vulgata regula, *quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, l. vindicantem, ff. de euict.* D. meus *decis.* 13. sub *num.* 1.

Et

9 Et secundùm prædicta fuit solemniter determinatum per M.C.V. in causa præambuli ex testamento quondam V.I.D. Iosephi
26 Santolia, nàm ad exclusionem Annicchæ Santolia, filiæ, & hæredis institutæ, concurrebat neptis ex Victoria Santolia, similitèr eius filia præmortua, quæ renunciauerat, recepta dote duc. 20000. nedùm *pro se ipsa*, sed etiam *pro filijs nascituris, etiã quòd venirent ex propria eorum persona, quandò casus successionis eueniret post ipsius Victoriæ renunciantis obitum*, promittendo, *non contrauenire, & quòd nec etiam eius filij, & hæredes*, obligando pro obseruantia dictę renunciationis, *nedùm seipsam, & eius dotes, sed etiam dictos filios, & hæredes nascituros, eorumquè bona omnia*, & proindè stante dicta renunciatione, quia casus successionis patris euenit post mortem Victoriæ renunciantis, fuit per Mag. Cur. interpositum de-
* cretũ præãbuli, ex testamento in beneficium prædictæ Annicchæ, exclusa dicta nepte, de anno 1646. in Banca Iosephi Albani, patrocinante pro dicta Annicchia D. meo *Ioseho Magaldo*, viro nũquàm satis laudando, Aduocato perspicacissimo, & vitæ bonitatis insigni, à quo prædicta percepi.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione V.

SVMMARIVM.

1 *Sequestrum in principio litis non fit, fallit pendente iudicio petitionis hæreditatis, nu. 2. & de ratione, num. 3. ideoq; antè litis contestationem fieri potest, num. 7. maximè vrgente suspitione conuenti, concurrente vna ex quatuor circumstantijs requisitis, num. 5. & vna causa sufficit, num. 6. vel si conuentus sit forensis, n. 8. & ità decisum refertur, n. 9. & 10.*

4 *Possessor præsumitur litigare, causa differendi iudicium, vt interim capiat fructus.*

10 *Sequestrum hodiè indistinctè fit, & est derogatum* l. si fideiussor, §. fin. ff. qui satisd. cogan. *quamuis conuentus non sit suspectus.*

11 *Consuetudo est seruanda in materia ordinandi sequestrum.*

12 *Sequestrum factum pro eodemmet credito, super bonis, in duobus Regnis diuersi Dominij sitis ab vnoquoquè Iudice illius, an tolli possit per Iudicem vnius Regni, refertur decisio, quòd conuentus procurret, vt tollatur sequestrum, præstita cautione per debitorem de soluẽdo, quidquid fuerit iudicatum, & tollitur per satisdationem num. 13. fallit vbi est factum super re hypothecata, & pro exequutione sententiæ, siuè rei iudicatæ, n. 14.*

15 D. Marchio Torelli *consuluit pro validitate testamenti Antonij Bonelli.*

16 *Vltima dispositio non potest dependere ab alieno arbitrio.*

17 *Captatoria dispositio, fauore piæ causæ sustinetur, dummodò non sit collata sub certa forma, quæ ad piam causam adaptari nequeat, nec potest partium consensu, neq; ex pacto approbari, quia publicam, non priuatam dispositionem continet, & n. 19. intellige, vt n. 20.*

18 *Approbans testamentum, poterit nihilominùs improbare captatoriam dispositionem circà legata.*

21 *Institutio hæredis inducitur, quandò testator relinquit eius vxorem dominam, & patronam super omnibus eius bonis, nullo alio instituto hærede. secùs si alius instituatur hæres, tunc enim legatum prædictum resoluitur in alimenta, cum solita præeminentia in domo.*

22 *Vxor hæres instituta à viro insimul cum filijs pro æquali parte, & portione, non habet partem hæreditatis in proprietate, & vsufructu, sed solùm alimenta, eius vita durante, iuxtà* Consuetudinem Bulgari, *per totam Italiam obseruatam; sed contrarium, quòd habeat partem hæreditatis in proprietate, & vsufructu, nu. 23. & 31. & ità decisum adducitur, n. 33.*

24 Mantica, & Gabriel. *fugienti oculo legerunt* Gozadin. conf. 80.

25 *Vxor si sit instituta hæres vniuersalis, quousquè vixerit, & vitam vidualem seruauerit, si in eodem testamento in fine idem testator nepotes generalitèr, ac simplicitèr hæredes instituerit, tunc habebit tantùm vsumfructum, & nepotes proprietatem, stantibus coniecturis, ex testamento nascentibus.*

26 Mantica *reprehenditur.*

27 Consuetudo Bulgari *locum habet, vbi filij instituuntur hæredes, non autem si extranei, & n. 28.*

28 D. Marchio Torelli dec. 5. num. 18. in fine, & *sub* num. 22. *declaratur.*

29 Dec. conf. 270. *declaratur.*

30 *Vxor instituta hæres à marito, sua vita durante, ac relicta domina, et vsufructuaria, durante lecto viduali, si postmodùm maritus instituit filios hæredes, vnà cum dicta eius vxore, sua vita durante, non habebit partem in proprietate, & vsufructu hæreditatis, sed tantùm alimenta, stantibus filijs.*

32 Gabriel. commun. conclus. lib. 5. tit. de vsufruct. conclus. 2. n. 10. *declaratur.*

Quam-

1 Quamuis in principio litis non possit de sequestro tractari, ad *text. l.vnic. C.de probib.sequestr.pecu.* vbi *glos.*& *DD.*quos, & alios longa manu cumulat D.meus *dec.*197.*n.* 1.*lib.*2.
2 tamen pendente iudicio petitionis hæreditatis S.C. solet sequestrum ordinare, iuxtà *decis.D.de Franch.*204.*in fine*,quam sequu-
3 tum est idem S.C. in præsenti causa,ea ratione,nè partes veniant ad arma,iuxtà *l.aquissimum.ff.de vsufruct.* vt refert *hic* D. meus *num.* 1. & aliam rationem assignat *D.de Franch.* vt scilicèt vtraquè pars expeditioni
4 vacaret,præsumptio enim est contrà possessorem,vt litiget, causa differendi iudicium, & interim capiat fructus, vt tradit *D. Reg. Sanfelic.*pietate,doctrina, ac moribus omnibus nemini secundus *dec.*211. *la seconda*,
5 vbi sic etiam practicatum refert in causa Marchionis Montisfalcionis *lib.*2.idquè indubitantèr procedit, ob suspitionem conuenti,per *text.in l.si fideiussor,§.vltim.ff.qui satisd.cogan.*concurrente tamen vna ex quatuor circumstantijs,*ibi* per*glos.* adductis ad fundandam suspitionem, & in alijs casibus relatis per *Coler.de processf. execut. part.* 1. *cap.*2.à *num.*81.cum *seqq.*& per D. meum
6 *d.dec.*197.*num.*2.& vnamquanquè ipsarum sufficere,dicit *Bart.in d. §. ultim.* ac etiam *Abb.in cap.*2.*num.*1. *de sequestr. possess. &*
7 *fruct.* ideòq; cùm agatur de iudicio vniuersali,petitione hæreditatis,fieri potest antè litis contestationem,per *text.*vbi *glos. in l.Diuus,ff.de petit hared.*immò stante suspitione decerni poterit,etiā parte nō citata,nè per citationē instruatur,*Bal.in l.si fideiussor, § satisdatum,nu.*3.vbi *Alex.eod num* & *Ias. nu.*10.*ff.qui satisd.cogan.Carroc.de sequest. par.*3.*quast.*3.*vers.limitatur*; & eò magis
8 sequestrum ordinari poterit, si conuentus sit forensis,ex doctrina *Bart.in l.de pollicitationibus,ff de pollicit.Rebuff.ad Const.Gall. tit.de lit.oblig.art.*6.*glos.*3.*num.*48. optimè *Cauale.dec.*3.*vol.*1.*Carroc.d.p.*3.*q.*9.

Hinc in causa petitionis hereditatis quondam Antonij Bonelli Anconitani, mota in
9 S.C.per Andream,& Iacobum Bonellos cōtrà Io.Baptistam, & Augustinum Bonellos,
* qui inceperant post litem motam capitalia alienare,& erant exteri huius Regni, ad relationem D. Consiliarij *Iacobi de Franchis* Marchionis Tauiani,viri amabilissimi, per S.C.sub die 12. Februarij 1621. fuit iudicatum,quòd sequestrum factum ad instantiam actorum super bonis existentibus Neap.firmum remaneat quoàd capitalia,in Banca de Martino.

Licèt hodiè sit derogatum *d. l.si fideius-*
10 *sor,§.fin.*nàm Iudices nostri temporis communitèr,& indistinctè faciunt sequestrationes, quamuis conuentus non sit suspectus, vt testatur *Iacob.de Aren.de sequestrat.n.*8. *in* 3.*tom.tract.par.*2.quem refert,& sequitur *Alexan. Raudens.respons.* 14. *num.*107. vbi,
11 à dicta consuetudine non esse recedendum, tradit ex *l.minimè*,cum simil. *ff.de legib.* à qua opinione dissentit perspicacissimi ingenij vir *Camillus Borrelius*,olim Iudex Mag. Cur.Vic.in *summ.dec.tit.*37.*n.*27. *in fin.lib.* 2.vt refert D.meus *d.dec.*197.*n.*32.

12 Et in eadem causa Bonelli fuit similitèr disceptatum,si sequestrum factum in Ciuitate Anconæ per Iudicem illius Ciuitatis contrà dictum Andream, & Iacobum pro duc. 10.m.debitis vigore instrumenti,possit per S.C.tolli, stante, quòd pro eodemmet credito erat factum sequestrum super bonis Neap.sitis de ordine D.Consiliarij Petri Antonij Carauitæ ad eorum instantiam, quarè
* discusso negotio per S.C.eodem die 12.Februarij 1621.in Banca de Amico,fuit ordinatum,quòd conuenti curent,vt tollatur sequestrum factum in Ciuitate Anconæ, præstita tamen cautione de soluendo,quidquid fuerit iudicatum.

13 Sequestrum enim tollitur per satisdationem,nàm cautio est medicina sequestri,*l.fin. §.fin.C.de ord.cognit.cap.*2. *de sequestr. possess.& fruct.*D.meus *d.dec.*197.*num.*30. vbi omnes *DD.*adducit,qui *num.*32. limitat in sequestro facto super re hypothecata, illud
14 enim per satisdationem non tollitur, sicuti nec etiam,quandò fit in exequutionem sententiæ, seù rei iudicatæ, vt latè fundat *D.Pratus obseruat.*96. *num.*5. *&* 6. *cent.*1. *pract.obseruat.* qui etiam *obseru.*76.*num.*7. refert bis iudicatum per Sacr.Consil.vt pendente discussione nullitatum propositarum à decreto S.C. possit fieri sequestrum,ex doctrina *D.Reg.Ronit. in pragm.*5. *num.*29. *de*
15 *offic.S.R.C.* & circà validitatem testamenti dicti Antonij cōsuluit D.meus *consult.*14.*&* 15.*lib.*1.& decisionē habes *d.cōsul.*15.*n.*140.

16 Vltima dispositio non potest ab alieno arbitrio dependere,vt probant iura per Dom. meum adducta *num.*5.ex ratione tradita, *num.*6.hanc opinionem latè tuendo,alia iura,& *DD.*citat *D.de Marin lib.*2. *quotid. resol.cap.*121.*num.*3.eamq; limitando *num.*4.
17 probat,vt fauore piæ causæ sustineatur captatoria voluntas,& antè ipsum dixerat *Ripa* in doctissimo *tract.de actis in mortis artic.cap.*20.*nu.*5. quod tamen intelligit idem *D.de Marin.nu.*6.dummodò dispositio non sit collata sub certa forma, quæ ad piam causam nullatènus adaptari poterit,& principalis conclusio procedit, etiam in legatis, & particularibus relictis,*l.captatorias,ff.de leg.* 1.*l.vtrum,§.cùm quidam, ff.de reb.dub. l.Senatus,§.legatum,l. fideicommissa, §.si fideicommissum,vers.quanquàm, ff.de legat.*3. *l.non nunquàm.ff.de condit. & demonstrat.*

*l.*1.

l.1.ff.de legat.2.fub captatoria autem difpofitione continentur cafus enumerati per glo. in d.l.1.& in l.captatorias,C.de teftam.milit. & per Mantic.de coniect.vltim volunt.lib.4. tit.3.per tot. Barry de fucceff.tit.de captat. difpofit.lib.2.ac Peregr.de fideicomm.art.33. nu.51.& feqq.

18 Hinc hęres,quamuis teftamentum approbauerit, poterit nihilominùs captatoriam difpofitionem circà legata improbare, vt in l.non dubium 16. C.de teftam. nec poteft
19 partium confenfu conualidari captatoria difpofitio, nàm publicam, non priuatam vtilitatem continet,l.pacto priuatorum.ff.de pact.Surd.dec.53.num.12.& 14. vbi D.Ioa. Baptift.Hodierna additionator laboriofiffimus,ac multis laudibus extollendus, nu.1. qui num.2.3.& 11.tradit,in quibus etiam cafibus habeat locum captatoria difpofitio, quæ nec etiam ex pacto approbari poterit, l.ftipulatio hoc modo concepta,ff.de verb.obligat.Surd.ibid.num.17.Immò,quandò con-
20 traria opinio poffet fubftineri, ad hoc, vt approbari poffet difpofitio captatoria, requiritur non folùm,quòd fit facta ex certa fcientia approbatio prædicta, vt per Surd. loco cit.num.20.fed etiam in præfentia ipfius legatarij recipientis,vt optimè per Simon.de Prat.de interpret.vlt.volunt.lib.1.interpr.3. dub.3.fol.6.Surd.d.n.20.& 21.

21 Inftitutio tamen heredis inducitur,quandò teftator reliquit eius vxorem dominã, & patronã fuper omnibus eius bonis,vt tradit hic D.meus num.16.quod intelligit procedere, nullo alio hærede inftituto, vt num. 18. 19. & 23. nàm alio hærede inftituto vxor habebit tantummodò alimenta,cum folita præeminentia in domo, vt probat d. nu.19. & n.22.

22 Hinc quæri poteft, an vxor inftituta hæres à marito infimul cum filijs pro æquali parte, & portione, habeat integram hæreditatis partem in proprietate, & vfufructu, vel folùm alimenta,vita eius durante, iuxtà Confuetudinem, Bononiæ receptam, & defcriptam in Curia Bulgari, qui fuit Vicarius Imperatoris, & per totam Italiam obferuatam, & pro alimentis refpondet Mantica de coniect.vltim.volunt.lib.9. tit.7. num. 8. in impreffione Veneta, de anno 1587.vbi allegat Dec.cons.278.col.3.Gozad.cons.80.n.1. & 2.Gabr.comm.conclus.lib.5.tit. de vsufr. concl.2.nu.10.

23 Sed contrarium eft verius,vt habeat vxor eius portionem in hæreditate, tàm in proprietate,quàm in vfufructu, vt etiam dicemus infrà num.33.fiquidèm DD. per ipfum Mantic. allegati,fuam opinionem haud pro-
24 bant;ideò dicam cum doctiffimo Surd.in tract.de alim.tit.7.q.15.num.81. Manticam, ac Gabriel. fugienti oculo vidiffe Gozadin. loco citato.

Siquidèm Dec.falsò allegatur d.cons.278. nàm materiam pertractat cons.277. in quo
25 quæritur,fi fit inftituta vxor vniuerfalis hæres,quoufquè vixerit,& vidualem vitam,caftam,& honeftam feruauerit,& in eodem teftamento in fine idem teftator,aliam pleniorem fecerit inftitutionem de nepotibus fuis fimpliciter,quis nàm in hæreditate prædicta fuccedat?& relatis opinionibus à num.1. ad num.3.tamen refidet in opinione,quòd vxor fit vfufructuaria,vita durante,& quòd nepotes fint hæredes proprietarij, authoritate Bart.in l.Titia,§.fin.vers.sed quæro, ff. de legat.2.vt eft videre d.num.3.in fin. vers.vndè poftremò,& num.seq.non obftante,quòd vfusfructus erat relictus per viam inftitutionis,non autem legati, eo,quòd ex decem coniecturis,ex teftamento defumptis,& relatis num.4.5.6.7.& 8. comprehendebatur, teftatorem voluiffe folummodò legare vfufructum vxori, quàmuis eam inftituiffet vniuerfalem hæredem,modo, quo fuprà, & eò magis miratus fum de hac opinione
26 Mantica,dùm in addit.loco cit.in impreffione Coloniæ de anno 1614. dicit,Decium, licèt conclufionem prædictam ex pluribus coniecturis confirmaffe,tamen eo potiffimũ moueri, quòd dùm eadem ratio Confuetudinis Bulgari locum habeat,eadem confuetudo obferuari debeat, nàm,vt legentibus patebit,nunquàm Dec.d.conf. 277. de confuetudine prædicta loquutus fuit, nec de ea
27 loqui poterat,illa fiquidèm locum fibi vendicat,quotiès maritus reliquit vxorem dominam,& patronam,vel vfufructuariam, filijs hæredibus inftitutis,tunc enim vfusfructus reftringitur ad alimenta ex dicta Confuetudine Bulgari,ad not.per Bart.in l.Titia cum teftamento,§.Titia cùm nuberet,ff. de leg.2. fed quotiès extranei inftituuntur hæredes,ceffat confuetudo prædicta,& vxori debetur integer vfusfructus,ei legatus, glof.eft fingularis in auth.hoc locum, vbi Odofred.Alber.Bart.Bald.Angel.Salyc.& alij, C.fi fecun.nupfer. quam diftinctionem admittit, & latè comprobat idem Mantica
28 loco citat.num.1.à qua opinione non difcedit D.meus hic num.18.in fin.& fub nu.22. nàm licèt generalitèr loquatur, tamen erit intelligendũ de filijs,nõ de extraneis hæredibus inftitutis,iuxtà dictam diftinctionem,
29 & fic Dec.loquitur de hæredibus extraneis inftitutis,dùm non alimenta, fed vfumfructum concedit vxori,& fic extrà cafum Confuetudinis Bulgari,& vfumfructum,& non proprietatem, quia ex coniecturis apparebat, teftatorem voluiffe legare vfumfructũ, & non proprietatem,immò contrà opinionem ipfius erat in cafu prædicto iudicatum, vt refert antè nu.12.

Nec Gozad. meruit allegari,quia loquitur

D tur

30 tur in casu satis diuerso, ibi enim maritus instituit vxorem hæredem in vita tantùm, dominam,& vsufructuariam, donec vitam vidualem fecerit,& postmodùm instituit hęredes tres filios,vna insimul cum dicta eius vxore,vita tamen eius durante,ideòq; concludit,quòd etsi in hac vltima parte institutionis non sint repetita illa verba *dominam, & vsufructuariam*,quia aderant verba illa, *vita tamen durante*,ac intelligerentur repetita, & proindè non posse prætendere vxorem quartam partem hæreditatis in pro-
31 prietate,sed tantùm alimenta,stātibus filijs hæredibus institutis, vt tradit *num.2. & 3.* sed secùs,ait,esse *num.1.& d.num.3. vers. & per hoc*,vbi mulier simplicitèr instituitur hæres cum filijs, tunc enim pro virili portione in proprietate,& vsufructu succedit,ad *text.in l.2.ff.de hæred.instit.* vt etiam diximus suprà *n.23.*

32 *Gabriel* ad rem non facit, quia loquitur, vbi vxori fuit relictus vsusfructus, deindè fuit instituta hæres in proprietate cum filijs, & allegat *Gozad.d cons.*80.& sic nō est casus noster,vel intelligi debet secundùm *Gozad.* quem allegat.

Ideòq; concludendum est, vxori deberi portionem hæreditatis, etiam in proprieta-
33 te,non autem quòad alimenta,vel vsumfru-
* ctum,& itā fuit per S.C.iudicatum in causa Claudiæ de Amato vxoris V.I.D. Ioan. Andreæ Bonauogliæ, cum Aurelia Blanca eius matre,fuerat enim Aurelia instituta hæres à Vespasiano de Amato eius viro, vnà cum Didaco,Honufrio,& Iosepho de Amato filijs pro æquali parte, cum substitutione, quòd decedentibus omnibus filijs, absquè filijs,ac dicta Aurelia,in eius hæreditate succederent dicta Claudia,& Martia eius filiæ, cùmque decessissent prædicti filij, absquè filijs,fuit prætensum per dictam Claudiam, esse factum casum substitutionis respectu portionum dictorum trium filiorum,in beneficium ipsius,& Martiæ,vel saltèm, quòd institutio reduceretur ad alimenta, stantibus filijs,nihilominùs in anno 1618.fuit absoluta dicta Aurelia à petitis per dictam Claudiam,ad relationem D.Regentis Branciæ Ducis Beluederij, tunc Regij Consiliarij, in Banca de Litto. *M.A.Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione VI.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus restituere quidquid superrerit,ad quæ teneatur,& n.2.*

3 *Hæres grauatus,si sit creditor, tempore restitutionis,potest suum creditum retinere,quamuis aliàs regulariter per aditionem hæreditatis confundantur actiones, & non tenetur restituere rem, quam habuit ex causa separata à testamento, n.4.*

5 *Creditor in actione personali, & sine assensu,nedùm exequi potest super fructibus feudi,sed super ipso feudo,& immitti in possessionem, etiam ex secundo decreto, contrarium respectu feudi, num.6. & etiam respectu fructuum in subsidium, dempta portione pro feudatario, tàm pro præstatione seruitij, quàm pro alimentis, n.7.*

8 *Feudatarius si fuerit renitens, cogi potest per creditorem in actione personali, ad vendendum feudum,& it à decisum adducitur,n.10. quod procedit,etiam in hærede feudatarij debitoris,n.9.*

11 *Decisio, de qua per* D. Marchionem hìc nu. 27. in fine *non aduersatur* decisioni 26. *eiusdem,vt ibi ipse aduertit*,nu.37.

1 DE duobus agit D.meus *hic*, primò, an hæres grauatus de restituendo quidquid supererit, ad quæ teneatur, de qua materia prolixiùs agunt *D. Marta de success. legali,par.4.q.12. art.8.per tot. & Gall de except. contrà testamen.tit.4.except.22 sect.2.par.2.num.56. & seq. Fusar. de substit. q.545. Caualc.dec.*
2 *13.num.27.part.3.*secundò,de officio in dotem dato, in quo conuenit, quod tradit *Peregrin de fideicomm.art.40.num.40.* vbi quòd hæres restituere rogatus quidquid superrerit,tenetur vsquè ad dodrantem alienare,quadrantem verò in dotium causas,& redemptionis captiuorum alienare valebit, *Fusar.d.q.545.n.20.& seq. Torniol.cons.22.*
3 *num 24.& 25.* immò hæres grauatus, si sit creditor, potest suum creditum retinere tempore restitutionis faciendæ fideicommissario,quamuis aliàs regularitèr per aditionem confundantur actiones, vt probat *D. Marcellus Marcianus* sua tempestate Aduocatorum Princeps, & postea dignissimus Regius Consiliarius *cons.5. nu.2. lib.2.* è cuius vestigijs nō degenerauit *D.Io.Franciscus* eius filius, meus particularis Dominus, cui multum me debere fateor, & ob eius merita fuit ad Reg. Consiliarij officium
4 assumptus, & quòd grauatus simplicitèr fideicommisso vniuersali,non teneatur restituere rem,quam habuit ex causa separata à testamento,vbi nominatim non rogatur, vt illam restituat, probat *Bellon. iun.cons. 30. num.60.*

Et materiam *decisionis* prosequendo, & præcipuè ex traditis per D. meum *num.1.*
5 dicimus,quòd creditor in actione personali,

li, & sine assensu, nedùm exequi potest super fructibus feudi, sed super ipsomet feudo, & immitti in possessionem, etiam ex secundo decreto, secundùm conclusionem *DD. in l. si finita, §. si de vectigalibus, ff. de damno infecto*, refert, & sequitur *D. Reg. Rouit. in prag. 3. nu. 13. de ord. iudic.* cuius laudes ad nauseam referuntur per *D. Io. Laganar. in princ. operis*, seù *Addit.* ad eundem *D. Rouit. super prag.* vbi quoàd executionem su-
6 per corpore feudi falsam esse conclusionem tradit, infinitos adducens pro eius opinio-
7 ne, immò respectu fructuum feudi intelligit, procedere in subsidium, & in defectum aliorum bonorum, & tunc, dempta portione necessaria feudatario pro præstatione seruitij directo Domino, ac pro alimonia, & substentatione vitæ ipsius feudatarij, vt probat *num. 14.*
8 Hinc, quandò ex reliquis fructibus non potest creditor sine assensu satisfieri, vtitur remedio, vt cogat feudatarium debitorem ad vendendum feudum, vt ex illius pretio satisfieri possit, ità nos docet *D. Rouit. vbi suprà num. 15.* ex *D. de Franch. dec.* 704 & *D. Consil. de Anna cons. 4. num. 73.* & ità practicatum testatur in causa Iuliæ Piscicellæ contra D. Fabium Capycium Galeotam, qui posteà fuit dignissimus Regens, ac Dux Rheginæ, mediante decreto S.C. iunctis au-
9 lis, facta relatione in Collaterali Consilio die 10. Iulij 1600. in Banca de Fœlice, quod etiam in hærede feudatarij debitoris procedit, iuxtà tradita per *D. de Franch. d. dec.* 704. *num. 4.* quem sequutus est D. meus *hic, num. 1. & 17. in fine*, atquè ità etiam decisum tradit idem *D. de Franch. ibid. num. 6.*
10 *in fine*, vbi in alia causa iudicatum testatur, quòd renuente vendere, carceratur, sicquè similitèr fuit determinatum per idem S. C.
* referente *D. Ferdinando Fornario* sub die 2. Iunij 1581. in causa Fabritij de Vicarijs cum hæredibus Ioan. Laurentij de Vicarijs, fuit nàmque ordinatum, quòd hæres prædicti Ioannis Laurentij cogatur, etiam per capturam personæ, ad vendendum terram feudalem, vt in processu inter Ioannem de Vicarijs cum Fabritio de Vicarijs fol. 319. & seq. pœnès Roppolum, nunc Speram, sic etiam fuit pronunciatum, referente *D. Pom-*
* *peo Salernitano*, iunctis tribus Aulis S.C. in causa Creditorum absq; assensu Ducis Populi, in Banca Milonis, nunc . . . .
11 Obserua tamen, quòd *decisio* relata per D. meum in hac causa *num. 27. in fin.* non aduersatur *decisioni 26.* eiusdem, nàm, vt *ibi n. 37.* aduertit, termini non sunt pares.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione VII.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas spectat ad matrem ab intestato, vbi testamentum à filio ordinatum non fuit, nec stipulatum, nec subscriptum, morte præuento; sic etiam vbi testamentum fuit oretènus conditum, & probatum tantummodò per testes singulares, num. 2. Sed quid in testamento in scriptis condito, non tamen stipulato, & testator expirauit, dùm Notarius incæpit illud stipulari, num. 3. debetur tamen ex testamento nuncupatiuo scripto, etsi non stipulato, filiæ in eo instituta, mortua matre testatrice repentè, tempore, quo Notarius illud stipulari cæpisset, & ità decisum refertur, n. 4.*

4 *Præambulum potest interponi ex voluntate testatoris, per testes probata.*

5 *Testamentum nuncupatiuum sine subscriptione, sigillo, & scriptura fieri potest.*

6 *Voluntas testatoris per testes probari potest, & n. 8.*

7 *Scriptura in testamento nuncupatiuo, etsi fieri soleat, tamen fit ad euitandam probationem per testes.*

9 Decisio 7. D. Marchionis Torelli *procedit, quia testatoris voluntas erat imperfecta, dùm nolebat testamentum stipulari ea die, & sic erat præparatio testandi, secùs in casu relato, ac deciso suprà n. 4.*

10 *Testamentum in scriptis conditum, sed per testatorem per incisionem filorum apertum, causa accomodandi aliquas res, illisq; accomodatis, repertum inter eius scripturas magis importantes, valet, non obstante decisione relata per* Mastrill. dec. 132. & *per* Castill. dec. 59. *præsertim inter liberos, nu. 11.*

11 *Decisio relata per* Mastrill. dec. 132. & *per* Castill. dec. 59. *non procedit in testamento inter liberos, & ità decisum adducitur, n. 12. & non probatur per omnes* DD. *per ipsos adductos, nu. 13. ac processit ex coniecturis ibi concurrentibus, n. 14.*

15 *Legatum factum vxori in testamento inter liberos, debetur, contrarium, num. 17. & 21. sed prima opinio est verior, num. 18. & 22.*

16 *Vxor dicitur persona extranea.*

19 Text. in l. hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de testam. *loquitur in institutione facta in personam extranei, insimul cum filijs, & num. 23. & corrigitur per* auth. quod sine, C. eod. *ibid.*

20 Text. in auth. quod sine, C. de testam. *loquitur in legatis.*

21 *Le-*

31 *Legatum factum vxori in testamento imperfecto ratione solemnitatis, non debetur, sed contrarium, n. seq.*

32 *Decisio relata per* Gaspar. Thes. lib. 4. qq. forens. quæst. 34. num. 8. *fundatur in dispositione* text. in l. hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de testam. *& limitatur, num. seq.*

34 *Legatum factum personæ valdè dilectæ, quãuis extraneæ in testamento imperfecto ratione solẽnitatis, valet, & n. 26. & ità decisum adducitur, nu. 27. & 28. & factum in testamento inter liberos coniũctæ personæ substinetur, n. 25.*

COnsimiles decisiones huic habemus apud D. *Thorum par. 3. Compend. decis. verb. testamentum extensum*, vbi per S. C. iunctis Aulis
1 decisum refert, hæreditatem spectare ad matrem hæredem ab intestato, nulla habita ratione de testamento à filio ordinato, non tamen stipulato, neque subscripto; quia morte præuentus non potuit, sic etiam in in *d. par. 3. ver. testamentum oretènus*, vbi
2 fuit decisum in beneficium hæredis ab intestato per M. C. V. non obstante testamento oretènus condito per moribundum, probato per testes singulares, instituendo Hospitale, in quo repetiebatur infirmus, & aliã decisionem refert idem *D. Thorus in supplem. Compend. verb. testamentum si sit con-*
3 *ditum*, vbi agebatur de testamento, in scriptis condito, & antequàm stipularetur Notarius interrogauit testatorem, si vellet addere, vel minuere; cui respondit, *benè scriptum*, & dùm Notarius incępisset illud stipulari, testator expirauit, & cùm per M. C. fuisset decisum in beneficium hæredum ab intestato, tamen commissa causa in S. C. ad instantiam alterius hæredis scripti in alio testamento per priùs condito, dùm disceptabatur de validitate vltimi testamenti, remissa causa eidem M. C. fuit datus terminus in causa, in qua fuerunt plura in iure allegata, & desumpta ex hac *decisione* D. mei, vt legentibus patebit, & ad ipsarum comprobationem, nè desinas videre D. *Conf. Staiban. lib. 1. resolut. forens. resolut.* 68. vbi *num.* 45. de D. meo *hic* meminit, consimilem casum exarantem, & illius opinionem sectatum.

Sicuti fuit determinatum per M. C. V. in
4 alio simili casu: cùm enim Eugenia Vitaliana in extremis constituta voluisset testari, vocatis Notario, Iudice, ac testibus, suam vltimam voluntatem scribere fecit per dictum Notarium in illorum præsentia, instituendo hæredem vniuersalem eius filiam, & dùm Notarius volebat dictum testamentum stipulari, testatrix de facto, ac repentè obijt; quarè cùm fuisset instatum pro decreto præambuli in dicta M. C. in personam dictæ filiæ, ex voluntate prædicta per testes probanda, illaque demum per illos proba-
* ta, fuit sub die 3. Maii 1637 referente D. Iudice *Archamonto* per dictam M. C. interpositum decretum præambuli, ex voluntate per testes probata in personam dictæ filiæ, sub patrocinio *D. Iosephi Magaldi* mei Domini, in Banca Iosephi Albani, quæ decisio
5 ex eo fundatur; non enim dubitari poterat, testamentum nuncupatiuum fieri posse sine subscriptione, sigillo, & scriptura, *l. hac consultissima, §. per nũcupationem, C. de testam.* Eminentiss. *Tusch. conclus.* 121. *num.* 5. *lib.* 8. *lit. T. commun. conclus. Gratian. lib.* 3. *disceptat. forens. cap.* 550. *nu.* 40. *& seq.* ideoquè
6 per testes probari potest testatoris voluntas, *Bald. in l. Lucius* 41. *ff. de milit. testam.* qui loquitur in proprio casu nostro, *Tusch. d. lib.* 8. *conclus.* 109. *num.* 5. & licet scriptura
7 fieri soleat, attamen fit pro faciliori probatione, ad euitandam probationem per testes, idem *Tusch. conclus.* 97 *num.* 5 *d. lib.* 8. *lit. T* per *text. in l. contrahitur, ff de pignor. Crass. de success. tit. de testam. quæst.* 10. *nu.* 2.
8 *&* 3. quo fit, vt deficiente scriptura, vel quia non fuit scripta, vel si scripta, non tamen lecta per Notarium, & sic non stipulata, validum remanet testamentum, si probetur per testes, ità in puncto probant *Castr. cons.* 307. *volum.* 1. *Parlador.* videndus in *sesquicent. different. quotid. differ.* 15. *nu* 11. & ità decisum refert in Rota Roman. Eminentiss. *Seraphin. dec.* 581. *&* 623. *Gratian. d. cap.* 550. *in fin. Rota in nouiss. diuers. dec* 173. *lib.* 2. vbi alia decisio refertur, & ex his non vide-
9 tur obstare hęc *decisio* D. mei, *ibi.* n. manifestè apparet, testatoris voluntatem fuisse imperfectam. dùm ille nolebat testamentum stipulari ea die, & sic erat præparatio testandi, hìc autem de ipso actu testandi.

Hinc etiam cùm tractaretur in M. C. V. de
10 interpositione decreti præambuli q. Caroli Gambacurtæ Principis Macchiæ, Marchionis Cilentiæ, ac Monterij maioris huius Regni ex testamento in scriptis condito, sed ab ipso aperto per incisionem filorum tantùm, causa illud accomodandi in certis partibus, & idm accomodato, & reperto inter eius scripturas magis importantes, latissimè scripsi pro validitate testamenti contra *decisionem* relatam in eadem causa per Ma-
11 *strill. dec.* 132. *& Castill dec.* 59. quam non procedere in testamẽto inter liberos substinui, ex *tex. in auth hoc inter liberos, C. de testam.* & sexdecim *DD. ibi* adductis, inter quos sunt *Gugliel. de Bened. in cap. Raynuntius, in verb. testamentum, il secondo, n.* 14. *par.* 1. *Gayl. lib.* 2. *obser.* 112. *nu.* 13. *vers. septimò amplio*, vbi *Greua num.* 30. *& seq. Muta in cap.* 114. *Sicil. num.* 20. *vers. & sic videmus,*

mus, lib. 4. Koppen. dec. German. 45. num. 30. lib. 1. Christinaeus decis. Belg. 119. num. 11.
12 lib. 5. ac ità pluriès decisum retulimus ex Hieron. Leo. dec. Valen. 32. num. 14. & 30. in fine, lib. 1. Fontanell. dec. 51. num. 14. Marco Salon. de Pace in l. 3. Tauri, par. 2. conclus. 3.
13 num. 1127. ac etiam fundauimus, non omnes DD. adductos per Mastrill. & Castill. pro reuocatione testamenti inter liberos hoc fundare; sed tantùm nouem ex ipsis, & sic Odofred. Castr. Couarr. Aluarad. Suarez, Vasq. Oldrad. Nattam, & D. Rouit. ac rationes adductas per hos DD. non militare, & paritèr decisionem prædictam fuisse latam
14 ex coniecturis concurrentibus in casu ibi relato, & adductis per Mastrill. ibid. num. 27. & 28. & per Castill. loc. citat. nu. 44. 46. 47. & 51.

15 Quarè, stante validitate testamenti inter liberos, substinui in eadem causa, haud tergiuersari posse, deberi legatum annuorum ducat. 2520. factum per Principem ad beneficium Principissæ vxoris Faustinæ Caracciolæ, pro tempore, quo lectum vidualem
16 seruauerit, & cum communibus filijs permanserit, nàm quamuis vxor sit extranea, ad text. in l. vnica, §. extraneum, C. de rei vxor.
17 act. quo casu nonnulli dixerunt, illud non deberi, inter quos Menoch. cons. 288. nu. 36. lib. 3. Gratian. cap. 219. num. 24. lib. 2. per tex. in l. hac consultissima, §. ex imperfecto, vbi etiam Natt. quæst. 26. & seq. C. de testamen.
18 attamen contrarium est verius, vt legatum factum extraneæ personæ, debeatur, ad tex. expressum in auth. quod sine, C. eod. ibi, ex quo, & alijs legari, & fideicommitti, & libertas relinqui potest, & text. in d. §. ex imper-
19 fecto non obstat, loquitur enim in institutione facta in personam extranei, insimul
20 cum filijs, non autem in legatis, de quibus loquitur text. in d. auth. quod sine, quæ subsequitur post dictum §. ex imperfecto, vt ibi optimè tradit GilKenius num. 25. & in d. auth. quod sine, n. 3.

21 Nec paritèr obstabit decisio relata per Thesaur. iun. lib. 4. quæst. forens. quæst. 34. num. 8. vbi quòd non debetur legatum vxo-
22 ri relictum in testamento imperfecto, ratione solemnitatis, quandoquidèm decisio illa fundatur in d. §. ex imperfecto, qui, vt diximus num. 19. loquitur in institutione, non
23 autem in legato, eoquè magis, quia d. §. ex imperfecto corrigitur ex d. auth. quod sine, quæ subsequitur, vt tradit idem Thes. d. lib. 4. quæst. 37. num. 3. & comprobat D. meus consult. 132. num. 22. & seq. lib. 2. Item ex
24 alio decisio Thesauri non officit, siquidèm ipsemet eam limitat, vt non procedat, si legatum sit factum personæ valdè dilectæ, quamuis extraneæ, qualis est dicta Principissa, dùm eam testator vocat charissimam & dilectissimam, vt tradit ibidem num. 2. &
25 quòd legatum relictum in testamento inter liberos coniunctæ personæ, substineatur, probat Cephal. cons. 294. nu. 15. & 16. lib. 2. & ità decisum refert Hieronym. de Laurent. dec. 87. in fine. Sic etiam debetur, si sit
26 factum personæ dilectæ in testamento minus solemni, vt per Garz. à Toledo dict. 164.
27 proùt in terminis terminantibus fuit similitèr iudicatum in eadem causa præambuli quondam Eugeniæ Vitalianæ, quæ in testamento, vt suprà scripto, sed non stipulato legauerat eius Viro decimam partem eius dotium, de qua disponere poterat, stantibus filijs vigore Consuetud. incip. Si qua moriens, de mulier. hab. fil. & propterea dùm agebatur de legato facto dilectæ personæ, & sic Viro in testamento inter liberos, per
* dictam M.C. fuit decisum, deberi dicto eius Viro legatum prędictum, cum interesse à die petitionis, iuxtà voluntatem per testes probatam, sub die 8. Februarij 1645. ad relationem D. Iudicis Muscettula in eadem Banca Iosephi Albani, patrocinante pro dicto viro D. Iosepho Magaldo, quarè legatum
28 prædictum fuit transactum ad beneficium dictæ Principissæ, iuxtà tradita per Magon. decision. Florent. 58. in fin. in ann. duc. 500. soluendis pro tempore, quo lectum vidualem seruauerit, ac cum filijs permanserit, iuxtà instrumentum stipulatum per Notarium Alexādrum Grimaldum, prævio de-
* creto M.C. interposito, quòd expedit, ad relationem D. Iudicis Apicella viri probissimi sub die 14. Iunij 1650. in Bāca Marci Salerni pro Anastasio, in quo quidèm instrumento dicta Principissa contenta remansit, vt dictus eius filius posset se declarari facere heredem ex testamento, vel ab intestato dicti quondam Principis, proùt sibi meliùs visum fuerit. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione VIII.

SVMMARIVM.

1 *Debitor potest non acquirere in præiudicium creditorum, nàm suum patrimonium non diminuit, sed tantùm locupletari recusat, ideoquè potest repudiare hæreditatem, & legitimam, & nu. 23. ac legata, in præiudicium illorum, etiam contra creditores hypothecarios, num. 3. contrarium circà legitimam, num. 5. & 6. sed prima opinio est approbata, n. 16. & 17.*
2 *Edictum prætoris de reuocand. his, quæ in fraud. credit. facta sunt, nō habet locum*

in repudiatione hæreditatis, legitimæ, & legatorum.

4 Text.in l.qui autem, ff.quæ in fraud.creditor. *procedit etiam in portione debita vigore* Consuetud.Neapol. *& ità bis decisum adducitur in S.C. & procedit contra creditores ex causa lucratiua, num.* 12. *contrarium, n.* 16.

5 *Filius non potest in præiudicium creditorum, tàm ex causa lucratiua, quàm onerosa acceptare onus per patrem iniunctum super legitima, nec etiam in præiudicium matris, cui post filij mortē debetur legitima in bonis illius, nu.* 6. *& ità iudicatum refertur, num.* 7. *limita, vbi mater esset exclusa à legitima, quia matrimonium esset contractum secundùm* vsum Capuanæ, & Nidi, *& ità determinatum adducitur.*

9 *Debitor non potest in præiudicium Fisci repudiare hæreditatem, legitimam, legata, & similia, nedùm ex dispositione iuris cōmunis sed etiam Regni, num.* 10. *nec etiam in præiudicium dotis, nu.* 11. *contrarium in Fisco, & in dote, nu.* 12. *sed prima opinio est amplectenda, nu.* 16. *&* 17.

10 *Pactum de conseruanda successione, in Fisci præiudicium non admittitur de iure Regni.*

11 *Fraus in Fisci præiudicium non committitur, si quis non acquirat.*

14 Text.in l.in fraudem 45.ff.de iure Fisc. *procedit quòad creditores ex causa onerosa, contrarium, n.seq.*

17 *D.Consil.*Carleual, *ac D.*Pratus *non habuerunt notitiam de* Cap. Regn. Emergentium.

18 *Hæres debitoris potest in præiudicium creditorum illius non acquirere hæreditatem, & similia.*

19 Text.in l.si mihi, & tibi, ff.de leg. 1. *secundùm distinctionem* Bartoli *habet locum, vbi hæres nullum sentit commodum, & alij damnum patiuntur,* text. *verò in* l.liberto, ff.de bon. libert. *verificatur, quando hæres sentit commodum, & alij incommodū habent, nu.* 20. *sed hæc distinctio reprobatur, n.* 21. *de ratione, n.* 22.

21 *Repudiatio videtur fundata in præsumpta fraude.*

23 *Fraus cessat in casu* l. liberto, ff.de bon. libert. *& adest in casu* l.si mihi, & tibi, ff. de leg. 1.

Debitor commodū nullum sentit in casu l.qui autem, ff.quę in fraud.credit. *& simil.ibid.*

24 *Hæres liberti non potest repudiare, quia nullum sentit commodum, contrarium, nu.* 25. *& seqq.*

25 *Patronus de iure* Digestorum *habebat in bonis liberti morientis absquè filijs dimidiam bonorum, quod intellige, vbi habebat in bonis, vltrà centum, alioquin nihil habebat, nu.seq.*

27 Text.in l.liberto, ff. de bon.libert. *declaratur, & num.* 34. *estquè specialis fauore patroni, num.* 28. *& procedit in repudiatione, quæ fit in fraudem legis, non autem hominis, nu.* 34.

29 *Repudiatio valet, sed repudiatum imputatur quòad computationem patrimonij, in beneficium patroni, in casu* l.liberto, ff. de bon.libert. *& ratio adducitur, nu.* 30. *& non admittitur post aditam hæreditatem, vel acceptationem legati, nu.* 35. *de ratione, nu.* 36.

31 *Legata dicuntur esse in bonis legatarij à die mortis testatoris, & licèt per repudiationem fingatur, nunquàm fuisse legatarij, n.* 32. *tamen non procedit in præiudicium tertij, & sic patroni, cui est ius quæsitum, num.* 33.

36 *Repudiatio admittitur in quærendis, non in quæsitis.*

37 *Iudices non debent esse procliues ad admittendam repudiationem, in damnum creditorum, nàm debitor etsi possit repudiare in præiudicium creditorum in foro exteriori, non tamen permittitur in foro conscientiæ, ibid. contrarium, n.* 39. *sed prima opinio comprobatur, nu.* 40.

38 *Causidici, & Aduocati non debent consulere debitoribus, vt repudient hæreditatem, ad exclusionem creditorum.*

40 Theologis *magis, quàm* Doctoribus Iuris Cæsarei, *etsi eminentibus in materia peccati credendum est.*

41 *Debitor quando nō omnibus creditoribus satisfacere potest, pro remedio exquirere debet opiniones* Theologorum, *non* Legistarum.

42 *Contractus à muliere gestus, absquè solemnitatibus statuti, est nullus de iure Ciuili.*

Lex positiua non attenditur in foro conscientiæ, ibid.

43 *Mulier quandò in nihilo læditur ex contractu, absq; solemnitatibus gesto, tenetur illum seruare.*

Aduocatus consulens pro muliere, quæ in nihilo fuit læsa in contractu, absq; solemnitatibus inito, peccat, ibidem, sic etiam si consuluit pro filiofamilias, vt vtatur exceptione Macedoniani, quamuis mutuum sit versum in illius vtilitatem, n. 45. *et pariter, si consulat ædificare volenti, vt vicino noceat, n.* 47.

44 *Filiusfamilias vtitur exceptione Sen.Conf. Macedoniani, à iure Ciuili introducta, in mutuo recepto, fallit, vbi pecunia versa fuit in vtilitatem ipsius, tunc enim peccat, si eam proponit.*

45 *Causidicus proponens exceptionem Macedoniani, vbi mutuum est versum in vtilitatem filijfamilias, lethalitèr peccat.*

46 *Aedi-*

46 *Ædificare quis potest vsq; ad Cœlum, etiam in praiudicium vicini.*
48 *Via magis certa, & tutior est eligenda in materia peccati.*

1 VVlgatum est dicterium, debitorem non acquirendo, fraudem non facere eius creditoribus, quia suum patrimonium non diminuit, sed tantùm locupletari recusat, & proindè posse repudiare hæreditatem, legitimam, vel honorariam, vel testamentariam, ac legata, in illorum præiudicium, vt habetur in vulgata *l. qui autèm, ff. quæ in fraudem creditor.* & etiam in *l. 1. §. vtrum, ff. si quis in fraudem patron. in l. cùm quidã, ff. de iur. fisci, in l. non fraudantur, ff. de reg. iur.* ad quod etiam facit regula *text. in l. alienationis, ff. de verbor. signif. in l. cùm alienat, ff. de reg. iur. in l. item, §. potest, ff. de alien. iud. mut. cau. fact. in l. profectitia, §. si pater, ff. de iur. dot. in l. nemo, §. 1. ff. pro soc. in l. 1. § si quis 51. vers. confestim, ff de collat. bonor. in l. sponsus, §. si maritus, ff. de donat. inter vir. & vxor.* ideoquè
2 cessat *edictum Prætoris de reuocan. his, quæ in fraudem creditorum facta sunt*, de quo in *l. 1. ff. eod. tit.* vt benè explicatur in *d. l qui autèm*. Hinc D. *Præs. de Franch.* quem I.C. benè eruditum appellat *Menoch. præsumpt. 50. num. 18.* circa *fin. lib. 2.* & eruditissimum vocat *præsumpt. 10. num. 24. & præsumpt. 121. num. 15. in fin. & præsumpt. 139. nu. 15. lib. 3.* doctissimum enunciat *præsumpt. 83. num. 3. in fin. & præsumpt. 99. num. 2. in*
3 *fin. lib. 4.* latissimè articulum pertractans *dec. 101.* tandèm sub *nu. 32.* determinatum adducit per Nostrum Sac. Consil. potuisse debitorem repudiare hæreditatem non aditam, in præiudicium eius creditorum hypothecariorum, qui agebant iure assistendi, de qua decisione meminit D. meus *hic num. 1. & dec. 34. num. 1. & dec. 117. nu. 2.* ac etiam D. *Thor. in Compend. dec. par. 1. verb. debitor an possit*, vbi *DD.* hoc idem affirmantes citat, quod etiam lato calamo comprobat D. *Frãciscus Maria Pratus* doctissimus, laboriosimus, ac primi nominis Aduocatus *obseruat. 15. à num. 1. ad 12. cent. 1. pract. obseruat.* ac decisum paritèr refert *Vessembec. consil. 17. lib. 2.* eandemquè opinionem secuti sunt *Gallerat.* in suo doctissimo *tract. de renunciat. tom. 1. cap. 2. num. 51. & seq. lib. 1. D. Mart.* Neap. conciuis dignissimus *de success. legal. part. 4. quæst. 14. art. 1. num. 5. ad 8.* eruditissimus *D. Larrea decis. Granat. 10.* sub *num. 46.*

Et nedùm *text. in d. l. qui autèm* procedit in legitima, vt suprà *num. 1.* notauimus, sed
4 etiam in portione debita, vigore *Consuetudinis Neap.* vt alijs relatis probat D. *Pratus ibid. num. 7. 8. & 9.* & antè ipsum *D. Consil. D. Ferdinand. Arias de Mesa* vespertinæ lectionis Iuris Ciuilis in floridissimo Gymnasio Neapol. interpres facundissimus *lib. 2. var. resolut. cap. 42. num. 22.* vbi sic per S.C. iudicatum tradit, idquè etiam fuisse habitum pro absoluto in eodem S.C. in causa creditorum Vincentij Bombini, refert *D. Prouenzal. in Consuet. 1. obseru. 26. nu. 7. de success. ab intestat.*

E contra verò sunt obseruanda ea, quæ
5 aduertit D. Consil. *Carleual.* I.C. clarissimus, ac Theologus doctissimus, quem laudibus etiam extollit D. meus *dec. 10. num. 17. in tract. de iudic. et concur. cred. lib. 1. tit. 3. disp. 25. n. 18. & 19 tom. 2.* vbi ex rationibus per ipsum adductis substinet, filium non posse in præiudicium eius creditorum, tàm ex causa lucratiua, quàm onerosa acceptare onus, siuè substitutionem, aut fideicommissum per patrem impositum super legitima
6 ei debita, sicut nec etiam posse in præiudicium eius matris, cui legitima debetur super bonis filij, ità vt illo mortuo possit mater legitimam petere, non obstante substitutione, siuè fideicommisso, per patrem imposito super dicta legitima filio debita, ac etiam non obstante acceptatione talis oneris per ipsum facta, vt pluribus medijs tradit idem *D. Carleual. ibid. n. 20.* per *tot. n. 28.*
7 vbi *in fin.* refert, fuisse per Sacrum Consilium iunctis tribus Aulis in causa illorum de Valignano cum Maria Strina, in Banca Scacciauenti, iudicatum, deberi matri legitimam in bonis filiæ, non obstante grauamine fideicommissi imposito à patre in omni sua hæreditate, & prætensa fideicommissi ac-
8 ceptatione; quam decisionem limitat, vbi matrimonium est contractum secundùm *Consuetudinem Capuani, & Nidi*, per quam mater excluditur etiam à legitima, tunc enim mater nullatènus petere poterit legitimam in bonis filij, & ità determinatum fuisse in eadem causa annuit *n. 21. in fin.*

9 Non tamen poterit debitor in præiudicium Fisci creditoris talem repudiationem hæreditatis, legitimæ, vel legati, ac similium facere, vt probat *text.* ad id communitèr ponderatus, & adductus in *l in fraudem 45. ff. de iure fisci*, quem nos etiam citauimus suprà *num. 1.* post *D. Prouenzal. ibid. nu. 10.* ex *Peregrin.* ac D. *de Medic.* qui *num. 11.*
10 hoc, ait, esse absolutum in Regno per *Capit. Regis Caroli III.* incip. *Emergentium*, sub *tit. de tollend. caut. de bon. dat. pro honor. vita ducend.* vbi pactiones de conseruanda successione in Fisci præiudicium damnantur, si-
11 ne Regis assensu, sicut nec etiam contra dotem, vt probat *Gozadin. consil. 97. num. 7. & 12.* circà *finem*, ipsoq; relato tenet *Dom. Consil. de Ann. consil. 76. n. 6.*
12 Sed contrarium, tàm in Fisco, quàm in do-

dote per quatuor columnas substinet *Dom. Pratus d.obseruat.*15.à *n.*13. per *tot. nu.*43.
vbi valdè miratur de D.*de Anna*,quòd sententiam prædictam substinuisset pro Fisco,
& dote satis ieiunè, re minimè discussa, ac
articulo non degustato,& pro eius opinione
13 adducit *text.in l.cùm quidam* 26.*ff.de iure fisc.*vbi nō videtur in fraudem Fisci factum,
quod acquisitum non est, pluresquè intellectus adducit à *n.*17.cum plurib.*seqq.*

14 At in discrimine intellectus tàm *d.l. qui autèm*,quàm *d.l.in fraudem* erit obseruandus D.*Carleual.loc.*cit. nàm post longam
disputationem ad partes concludit *nu.* 15.
& 17.*text.in d.l.qui autèm* procedere contrà omnes creditores ex causa lucratiua,
text. verò in *d. l.in fraudem* quòad omnes
15 creditores ex causa onerosa, sed,vt verè fatear,omnia tradita,tàm per D.*Pratum*, quā
per D.*Carleual.* respiciunt subtilitatem eorum ingenij,cùm veritas sit in contrarium,
&per tot decisiones à nostris Tribunalibus
amplexa,vt suprà ponderauimus, eò magis,
quia D.*Pratus* non considerauit, articulum
16 illum de iure Regni nullam habere difficultatem,ex *d.cap.Emergentium*,& sic cessat
disputatio de iure communi,in quo ipse larga manu elaborauit,parum expresse deferendo D *de Anna*, ac tacitè D.*Prouenzal.*
ipso non citato,quem *text.* nec D.*Carleual.*
nec ipse D.*Pratus* adduxerunt,nescio cau-
17 sam,& D.*Carleual.*loquitur contrà opinionem similitèr receptam in S. Consil. in tot
decisionibus relatis, ac in alijs exteris
Tribunalibus.

18 Benè tamen poterit hæres debitoris in præiudicium creditorum illius non acquirere hæreditatem,vel legatum relictum, ad
*text.in l.si mihi,& tibi.ff.de legat.*1. & licèt
19 *Bart.*faciat distinctionem, vt *text. in d.l.si mihi,& tibi* habeat locum, vbi hæres nullum sentit commodum,& alij damnum patiuntur,*text.*enim qui in contrarium adduci potest in *l.liberto*, *ff.de bon.libert.* verifi-
20 catur,vbi hæres sentit commodum, licèt
alij sentiant incommodum,cum qua distinctione transeunt *Dyn.in d.l.qui autem*, *&*
*Ias.in § item si quis,nu.*122. *Inst.de action.*
alijq; passim in iuribus citatis.

21 Attamen,pace *Bartoli*,& Asseclarum hæc
distinctio mihi non placet; illa enim repudiatio videtur fundata in præsumpta fraude,
quæ cessat in casu *d.l.liberto*, dùm ex dicta
repudiatione hæres sentit commodum, &
videtur adesse in casu *d.l.si mihi,& tibi*,nàm
22 si verum esset,procederet, tàm in principali
debitore,quàm in ipsius hærede, cùm non
adsit diuersitatis ratio, & proindè destrueret penitùs regulam *d. l.qui autèm*, cum si-
23 mil.in quibus & si nullum debitor sentiat
commodum ex repudiatione, potest liberè
24 eam facere,& de ea non possunt conqueri
creditores.Item,quia *Bart.*dicit,ideò in *tex. in d.l.liberto* habetur,hæredem non posse
repudiare,quia hæres ex tali repudiatione
non sentiret commodum; quandoquidèm
hoc est falsum, de iure enim Digestorum
25 patronus habebat in bonis liberti morientis absquè filijs dimidiam bonorum, vt in
*l.*2.*ff.de bon.libert.*& hoc, si habebat in bo-
26 nis vltrà centum,alioquin nihil habebat,ex
regula *l.libertus,ff.de iure patron.*ideòque
dùm in *d.l.liberto* fingitur casus,quòd liber-
27 to habenti octuaginta, fuerunt legati alij
quadraginta,& sic erant in totum duc. 120.
dùm ipse agnoscebat legatum, efficiebatur
maior centenario, & proindè deducta medietate, hoc est duc.60. ad beneficium patroni, remanebant ad beneficium hæredis
alij duc.60.pro alia medietate, quòd si repudiasset legatum, vtriquè ipse hæres integros duc.80.habuisset,& sic secundùm decisionem illius *text.*hæres sentijsset commodum, quarè cessat distinctio *Bartol.*& Asseclarum.

28 Et proindè dicendum erit,quòd *tex.in d.l.liberto* est specialis fauore patroni, vt tenet *Bald.in l. vnica,num.*9.*C.de his,qui antè apert.tab.* quam opinionem etiam sequitur
*Raphael Cuman.in d.l. qui autèm, num.*2.
videndus,& in *d.l.si mihi,& tibi, num.*1. si-
29 quidèm in *d.l.liberto* disponitur,quòd valet
repudiatio,sed tale legatum,quamuis repudiatum, imputabitur quòad computatio-
30 nem patrimonij in beneficium patroni,rationequè,quam licèt non adduxerint *Bald.* *&*
*Cuman.*colligitur ex eodemmet *text.* & in
l.si patronum 44.circà *finem,ff.eod. tit.* vbi
patronus debet habere portionem ex ijs
bonis,quæ fuerunt tempore mortis liberti,
& proindè dùm in *d.l liberto* assignat rationem sui dicti,per hæc verba videlicèt, *nàm*
31 *videri defunctum mortis tempore ampliorem habuisse rem centum*, *cùm hæreditas eius propter computationem legati pluris venire possit*; legata enim dicuntur esse in
bonis legatarij à die mortis testatoris,ex re-
32 gula *l.si Titio,ff.de furt.*D.meus,qui alia iura,& DD.citat *dec.* 107.*num.*1.*in fin.* & licèt
per repudiationem fingatur,nunquam fuisse
rem legatarij,*l.*1.§.*vtrū. ff.si quid in fraud.*
33 *patron.* tamen hoc non potest fieri in præiudicium tertij,& sic patroni,cui est ius quæsitum, ex regula *l.qui balneum*, *& l.potior,*
ff.qui pot.in pign hab. & hunc intellectum
ad *l.liberto* tenet *Socin in d.l.si mihi,& tibi,*
*num.*3.vbi *Ruin num* 8.*& Ias.num.*22. qui
addit aliam intellectum ad illum *text.*vt sci-
34 licèt loquatur in repudiatione, quæ fit in
fraudem legis,& proindè sit ipso iure nulla,
secùs de illa, quæ fit in fraudem hominis,
iuxtà *text.in l.libertus,ff.de iur.patron.*

46 Ter-

35 Non tamen substinetur repudiatio post aditam hæreditatem, vel legati acceptationem, vt probat D. meus *hic num.* 1. ex *l. sicut maior, C. de repud. hæredit.* ac decisum refert sub *num.* 12. *vers. cęteri verò omnes,* & aliam similem decisionem refert D. *de Franch. d.*
36 *dec.* 101. *in fin.* Repudiatio enim admittitur in quęrendis, non autem in quæsitis, D. *Larrea dec. Granat.* 10. *num.* 46. D. *Merlin. de pignor. & hypoth. lib.* 4. *tit.* 5. *quæst.* 134. qui sic iudicatum adducit per Rotam *n.* 5.

Hinc D. meus *num.* 13. admonet Iudices,
37 nè sint procliues ad admittendam huiusmodi repudiationem in damnum creditorum, nàm etsi id liceat in foro exteriori, tamen in foro conscientiæ læthalitèr peccat repudians hæreditatem, & similia lucra, vt ex *Molina, Sanchez, & Gratian.* probat, &
38 vlteriùs aduertit, nè Causidici, & Aduocati consulant debitoribus, vt repudient hæreditatem, quia peccarent, quod etiam voluit D. *Franciscus de Petris* variarum litterarum scitissimus *cons.* 59. *num.* 15. quem etiam allegat D. *Carleual.* vbi suprà *num.* 16. id ta-
39 men satis luculentèr impugnat D. *Pratus d. centur.* 1. *obseruat.* 16. *per tot.* vbi confirmando, quæ dixerat *lib.* 1. *discept. forens. cap.* 34. *num.* 39. & 40. satis inuehit contra *Moli-*
40 *linam, & Sanchez,* & tamen *Theologis* in materia peccati magis creditur, quàm *Doctoribus Cæsarei iuris.* Hinc dixit *Ala in tract. de Aduoc. & Causidic. Christian. p.* 2.
41 *quæst.* 51. quòd quandò debitor non potest omnibus creditoribus satisfacere, non exquirat opiniones *Legistarum,* sed *Theologorum*, vt etiam in simili voluit D. meus *dec.* 7. *num.* 29. *in fin.* & sic opinio D. *Prati* ex omni parte est destituta, & ex infrascriptis etiam conuincitur.

42 Primò, nàm contractus à muliere gestus sine solemnitatibus statuti de iure ciuili est nullus, & tamen in foro cõscientię nòn attē-
43 ditur lex positiua, ideoquè quandò mulier in nihilo lęditur ex dicto contractu, illum obseruare tenetur, & Aduocatus altèr consulens, peccat, vt optimè probat *Ala in d. tract. q.* 67. *p.* 1.

44 Secundò, filiusfamilias, quandò accipit mutuo pecuniam, potest se tueri exceptione Senatus Consult. Macedoniani, à iure ciuili introducta, *l.* 1. & *toto tit. ff.* & C. *ad Maced.* Sed si pecunia mutuata re vera versa sit in vtilitatem filijfamilias, non potest sine peccato proponere memoratam exceptionem, *Gutierr. de iuram. confirm. cap.* 44. *num.* 6. *Anton. Gomez in l.* 3. *Tauri, nu.* 124. *Azor. instit. moral. part.* 3. *lib.* 7. *c.* 3. *vers. sed*
45 *re vera.* Quarè Aduocatus consulens, vt illam proponat, peccat, sicut Procurator, qui eam proponit, *Ala d. tract. par.* 2. *quæst.* 26. vbi DD. citat.

46 Tertiò, quis potest in suo solo ædificare, & in altum extollere vsquè ad Cœlum, *l. altius, C. de seruit. & aqua,* etiam si lumina vicini officiantur, *l. Proculus, ff. de damn. infect.* vt etiam retulimus in *decis.* 50. *n.* 1.

47 Et tamen Aduocatus peccat, si patrocinium præstat ædificare volenti, vt vicino noceat, vt benè probat *Ala d. par.* 2. *quæst.* 73. & sic quamuis lege Ciuili permittente, prædicta facere possit, non tamen in foro conscientiæ consulere potest, quia in materia
48 conscientiæ magis certa, & tutior via est eligenda, *cap. iuuenis* 3. *de sponsal. & matrim. Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 88. *n.* 4.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione IX.

SVMMARIVM.

1 *Dictio,* quondam, *denotat tempus præsens, præteritum, & futurum, & verificatur, tàm in mortuo, quàm in viuo, n.* 2.

3 *Dispositio qualibet regularitèr intelligitur de persona viuentis, non de mortuis.*

4 *Error in nomine, vel cognomine legatarij non arguit mentis testatoris perturbationem, intellige, vt num.* 5. *& non vitiat, quandò constat de substantia dispositionis, n.* 6.

7 *Legatum relictum per testatorem ignorantem mortem legatarij, pro non scripto habetur, quod procedit, etiam data scientia testatoris, n.* 8. *& ità decisum adducitur per S. C. n.* 9.

1 Communis est *Doctorum* conclusio, dictionem, *quondam,* denotare tempus præsens, præteritum, & futurum, vt ex pluribus docet doctissimus, ac laboriosissimus *Barbos. dict.* 283. *in tract. de dict. & Grat.* in eod. *tract. dict.* 219. vbi inter alios citat *Bart. in l.* 1. *§.* 1. *ff. de nou. oper. nunciat.* quem etiam allegat
2 D. meus *hic, nu.* 5. & 8. hæc namquè dictio, tàm in mortuo, quàm in viuo verificatur, vt tradit *D. Aelliseus Danza*, olim in Audientia Principatus citrà Aduocatus doctissimus, nunc ob eius merita, Excellentissimi Proregis munificentia in M. C. V. Pauperum Patronus in *tract. de pugna Doctor. & gloria Aduocat. tom.* 2. *tit. de dict. in dict. quondam, fol.* 613. *col.* 1.

3 Hinc, oritur vulgata cõclusio, quòd quælibet dispositio dubia regularitèr intelligitur de persona viuentis, non tamen de mortuis, vt per plura exempla declarat *Alber.*

Brun.in tract. de reb. seù dispos. dub. in 2. conclus.dispos.circà person. an intelligatur, tàm de viuis,quàm de mortuis,quarè si error
4 in nomine, vel cognomine legatarij contigerit,mentis perturbationem nō arguit,ità *Gerius Spin.consi.66.num. 6*.sed contrarium tenet D.meus *num.* 11,quam conclusionem
5 intelligit veram,quandò constat de errore, vt tradit *num.*12.vbi iura ad id citat, & in simili casu,de quo hic consuluit *D.Marta*
6 *cons.* 106.vbi *n.*10.probat,quòd error nominis non vitiat,quandò constat de substantia dispositionis.

7 Sic etiam legatum relictum per testatorem ignorantem mortem legatarij, pro non scripto habetur,*l.* 1.§.*& cum triplici*,ibi,*fortè hoc ignorantibus testatoribus*,& in §.*seq.*
8 C.*de caduc.toll.* idemquè procedit, scientibus testatoribus,ad tradita per *glos.in princ. Instit.de inutil stipul.in verb.credebat*,& per *Dec.in l.Neratius,ff de reg.iur.* & data scié-
9 tia testatoris fuit per S.C. iunctis Aulis ad
* relationem D.Consiliarij *Quadra* sub die 20.Februarij 1573.iudicatum, legatum haberi pro non scripto,in causa Iosephi Pisani cum Coletta Pisano,in Banca Roppoli,nunc de Spera,vt habeo ex apostilla manuscripta eiusdem D.Consil.*Quadra* in calce *Allegat.* in dicta causa,licèt alio modo hanc decisionem referat *D.Thor.in Compend.tom.3.p.2. in verb.mortuus hares*,nàm ego volui etiam videre processum.

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione X.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi, & præsertim Capuccini possunt esse testes in testamentis, absq; licentia Superioris.*

2 *Sacerdotibus magis creditur, quàm sæcularibus.*

Testimonium quatuor Clericorum tantum valet,quantum sex laicorum,ibid.

3 *Retentio pro legitima an, & quandò competat.*

4 *Hypotheca non datur pro legitima,fallit si fuerit legata in quantitate.*

5 *Filius repudians hæreditatem ex testamento,vel ab intestato,non potest retinere bona pro legitima.*

Retentio non datur pro legato,ibid.

6 *Retentio non competit hæredibus viri contrà mulierem petentem dotem,quamuis sit debitrix ex causa administrationis, & ità decisum adducitur,tàm respectu antephati,quàm interesse dotis,n.7.sed contrarium similiter decisum habetur,quòad antephatum,& interesse dotis, nu.8.*

1 DVO articuli discutiuntur in hac decisione,primus est,an Religiosi,& precipuè Capuccini possint esse testes in testamentis,absq; licentia Superioris, & pro negatiua opinione loquitur D.meus a *nu.*2. per totum *num.*5. sed affirmatiuam sententiam substinet *num.* 10.*& seq.* secundùm quam ità decisum refert,ipso patrocinante, tempore,quo Aduocati munus exercebat *num.*15.16.17.*&* 18. & tandèm in casu decisionis *nu.* 26. & quòd Superioris Regularium non requiratur licétia, quandò Religiosi pro testibus in testamentis interueniunt,vltrà *DD*.per D.meum adductos,addo *Syluan.cons.*16.ex *nu.*4. *Roland.cons.* 24.*nu.*77.*lib.*1. *Mascard. de probat.conclus.*260.*in fin.Ant.Fabric.de benef. tit.de sacul. & regular.benefic. nu.*34. *lit.R.* vbi multis Gallicanorum Arrestorum nominatim *Paponij*,ac *Guid.Pap.*authoritate
2 confirmat,immo testibus Sacerdotibus magis creditur,quàm sæcularibus, & tantum valet testimonium quatuor clericorum, quantum sex laicorum, vt per *Giouagn. resp.* 6.*nu.*113.*lib.* 1.*Caualcan.dec.*46.*nu.*338.*p.*1. quod comprobat D.meus *dec.*12, *nu.*15.vbi alios ad id adducit *DD*.

Secundus articulus est, si datur retentio
3 pro legitima, & quamuis pro affirmatiua opinione adducat argumenta *nu.*6.8.*&* 9. attamen negatiuam sententiam cum distinctione amplectitur à *nu.* 19.per totum *n.*25. scilicèt,vt si hæreditas in pecunia consistat, procedat contraria opinio,concedens retentionem,si verò in stabilibus, & tunc ratione incertitudinis quantitatis legitimæ denegetur retentio,cùm requiratur liquidatio,ac ità decisum refert cum sequestro tantùm super capitali duc.15.m.pro prætensis pro legitima,vt habetur *nu.*26. quæ decisio comprobari potest,nàm pro legitima quis non habet bona hypothecata, vt per *Merlin.de legitim.lib.*5.*tit.*4.*quæst.* 1.*num* 6. quia pro
4 legitima non datur hypotheca, *Andreol.lib.* 2.*controu forens.cap* 187.*nu.*4. *Molin. de primogen. lib.*3. *quæst.*97. *nu.*1. post *D.de Franch.dec.*374.*in fin.& Affl.dec.*162.*nu.*4. *& D.Reg.Rouit.in pragm.*15.*de feud.nu.* 14. vbi limitat,si fuerit legata legitima in quantitate à patre,vel alio ascendente,tunc enim pro dicto legato non denegatur actio hypothecaria.

Hinc dixit *Molignat.de retent.q.*34.quòd
5 filius repudiata hæreditate, siuè ex testaméto,siuè ab intestato non potest retinere dictam hæreditatem pro legitima, ex *Alber. ibi* relato,& in retentione pro legato loquitur

tur *D. Thor. in supplem. Compen. verb. retentio, col. 2. f. 574.*

6 Sic etiā retentio non competit hæredibus viri contra mulierem petentem dotem, sub prætextu, quòd illa sit debitrix ex causa tutelæ administratæ, ad *text. in l. vnica, §. taceat, C. de rei vxor. act.* & propterea fuit per Sacrum Consilium decisum, retentionem non dari quoad dotem tantùm, vt per *D. de Franch. dec. 642.* sub *nu. 3.* sed demùm fuit
7 iudicatum, dari etiam quoad interesse dotis, vt tradit *ibid. in fin.* sic etiam fuit determina-
* tum per idem Sacrum Consilium, tàm respectu antephati, quàm interesse dotis, sub die 26. Iunij 1627. in causa Ioannæ Longhæ cum Mario Prignano, ad relationem D. Cō-
8 siliarij *Camilli de Petio*, in Banca de Martino, sed anteà contrarium reperio iudicatum in eodem Sacro Consilio, vt scilicèt dispositio *d. §. taceat* non habeat locum in interesse dotis, nec in antephato, sub die 21. Maij
* 1614. in causa Lucretiæ Saidiæ cum hæredibus quondam Ioann. Andreæ Barrilis, in Banca de Mondellis, referente *D. Marco Antonio de Morra*, milite Sedilis Capuanæ, viro insigni, nobilitate, ac doctrina præclarissimo, ex cuius familia hodiè supersunt *D. Goffredus de Morra* Marchio Montis Rocchettæ, *D. Dominicus*, & *D. Michael de Morra*, qui vt plurimùm degunt in Ciuitate Beneuentana, vbi magnas opes habēt, & alijs prævalēt.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XI.

SVMMARIVM.

1 *Legatum aureorum indistinctè factum, intelligitur de exiguis, nisi alitèr ex consuetudine, vel de mente testatoris constet; Limita in viro petente, & in vxore dotem repetente, n. 3. & in causa pia, n. 5.*
2 *In dubio minimum attenditur.*
4 *Dos æquiparatur causæ piæ.*
5 *Electio in causa pia est facienda de meliori.*
6 *Legatum equi morelli, si in hæreditate reperiatur tantùm albus, valet legatum, & albus debetur.*
7 *Electio est legatarij, non hæredis, vbi duo equi sunt legati, vnus vni; & alter alteri, & inter ipsos legatarios electio est primi nominati.*
8 *Moniales præferuntur Religiosis masculis in distributione eleemosynæ legatæ per testatorem Religiosis pauperibus.*
9 *Electio est hæredis, vbi testator legauit domum, & duas in hæreditate reliquit, nisi aliud de testatoris voluntate appareat, limita, nu. 10. Sed quid, vbi testator habet duas domos, vnam in loco ordinarij domicilij, aliā in alia Ciuitate, & affirmatiuè de domo, in qua obijt, respondetur, nu. 11. & ità decisum, tàm per Magnam Curiam, quàm per S. C. adducitur, nu. 12. de rationibus vide n. 13. & 14. et quid in electione Capellæ, n 15. 16. 17. & 18.*
19 *Domicilium tempore mortis, non autem conditi testamenti attenditur, & ità decisum traditur, num. 23. quamuis fuisset facta paritas per priùs, n. 21. & 22.*
20 *Domicilium acquiritur, etiam quòd non effluxerit tempus decennij, quando constat de animo perpetuò commorandi.*
24 *Vino legato, debetur et doliū, intellige, vt ibi.*

1 PRacticabilis, & curiosa est materia huius decisionis, ipsaq; benè fuit explicata per D. meum; ad ornatum tamen illius obseruo, quòd legatum aureorum indistinctè factū, interpretatur de exiguis, nisi alitèr ex consuetudine, vel ex testamento legantis appareat, vt ad literam decidit *text. in l. nummis 73. ff. de leg. 3.* & alia
2 iura citat D. meus *nu. 1. & 2.* nàm in dubio, quod est minimum, sequimur, *l. si ità relictum 44. §. vlt. ff. de legat. 2. l. in obscuris, ff. de reg. iur.* optimè *Gratian. lib. 4. discept. forens. cap. 700. nu. 8.* Limitatur tamen *text. in*
3 *d. l. nummis* in viro petente, & in vxore dotem repetente; tunc enim, non de minimis; sed de maioris pretij dos soluenda erit, vt per *Boss. in tract. var. tit. de monet. nu. 15.* eò
4 quòd causa dotis æquiparatur causæ piæ, *Gratian.* vbi suprà, *nu. 11.* & tamen in causa
5 pia electio est facienda de meliori, *l. Titia 40. §. Seio*, vbi *Bar. n. 2.* de cōmuni testatur, *ff. de aur. & arg. leg. Grat. ibid. nu. 12. 13. & seq.*
6 Si tamen testator legauit equum morellum, & in hæreditate reperiatur tantùm vnicus albus, valet legatum, & equus albus debetur, vt per *Mantic. de conject. vltim. volunt. lib. 9. tit. 3. nu. 16. Barry de success. tit. de erron. instit. lib. 2. nu. 4. Crass. de success. §. legatum, quæst. 65. n. 10.* verùm tamen si duos
7 habeat equos, & vnum legauit Patribus Prædicatoribus, & alterum Fratribus Minoribus, tunc legatarij, non hæredis erit electio, & inter ipsos legatarios primò nominatus eligebit, vt de cōmuni opinione testatur *Crass. in d. §. legatum, quæst. 63. nu. 7. Euerard. in lib. de locis legal. in loco de ordine*, pro quo allegat *Din. Bald. Angel. & Imol. in l. si ità scriptum, ff. de legat. 1.* & *Bart. in l. qui duos 20 ff. eod. tit.* quem *text.* allegat etiā D. meus
8 *nu. 5.* Sed si testator legauit, vt Exequutores testamenti distribuant inter pauperes Religiosos certam pecuniæ quantitatem, si in electione discordant, quia vnus pauperes eli-

eligit,alter verò pauperes religiosas , & sic
Moniales, tunc eleemosyna est danda Mo-
nialibus,vt optimè probat *D. Prat. obseru.*
39. per *tot.cent.1.pract.obseru.*
Et dùm D.meus *hic nu.2.* tradit, quòd le-
9 gata domo, si in hæreditate plures domus
remanserunt, electio erit hæredis, nisi ta-
men alitèr de testatoris voluntate constet,
10 ex iuribus *ibi* adductis, id tamen limitatur,
vbi exequutio legati dirigitur legatario; tūc
enim ipsius erit electio,*l.plane,§.pen.& l.le-*
gato generalitèr, in princ. ff.de legat.1.l.Lu-
tio,vbi *Bart.*& cęteri,*ff.de leg.2. Couarr.in*
cap.iudicante,nu.3.de testam. Sed quid di-
11 cendum, vbi testator duas habens domos,
vnam in loco domicilij, & aliam in alia Ci-
uitate,si legauerit habitationem domus, de
qua domo intelligi debeat legatum habita-
tionis,& pro domo domicilij erit responden-
dum,ex *text.in l.qua conditio,§.1.ff. de con-*
dit.& demonstr. & in proprijs terminis ha-
bitationis probant *Bald.*& alij in *l.si domus,*
ff.de legat.1. Cepoll.de seruit.vrban.præd.
*cap.6.n.5.*Quarè dùm in anno 1585. Ioann.
Vincentius Longus duas habens domos,
vnam in Ciuitate Neap.vbi continuò cum
vxore,& familia habitabat, aliam in Ciuita-
te Vici,vbi infirmus pro mutatione aeris se
transtulerat cum vxore,& familia, vbi testa-
mentum condidit, legando Siluiæ de Aiello
vxori habitationem eius domus,ibiq; etiam
12 decessit,& dùm vxor petierat habitationem
domus Neap.sistentis;tamen per M.C. fuit
* decisum, deberi habitationem domus in
Ciuitate Vici, à qua sententia cùm Siluia
appellasset ad Sacrum Consilium, reassum-
ptis actis,ad relationem Dom. Consil. *de*
Morra fuit confirmata sententia Mag.Cur.
in Banca Burrelli,nunc de Martino, in proc.
pro Siluia de Aiello,cum Claudia Cioffo.Et
13 ratio decisionis fuit,quia dùm testator fecit
testamentum in Ciuitate Vici,ibiquè deces-
sit,de ea domo sentijsse credendum est,iuxtà
tradita per D.meum *nu.2.*& per *Me nu.11.*
14 *&* 19.eò magis,quia tunc domicilium etiā
habebat cum vxore,& familia in dicta Ciui-
tate Vici,vbi testamentum condidit, ex tra-
ditis *d.nu.11.*& in legato prædicto habita-
tionis continetur etiam vsus suppellectiliū,
etiam si de eis facta mentio non esset,*Barry*
*lib.9.de success.tit.11.nu.3.*sequitur D.*Arias*
de Mesa lib.2.var.c.3.n.3.& c.6.nu.4.in fin.
Et dùm de electione hìc agitur, obseruā-
dum quoquè erit,Liuiam Spinulam in anno
1602.in eius testamento condito in Liguria,
15 in Ciuitate Noui, iussisse,eius corpus loco
depositi reponi in Capella S. Hiacynti in
Ecclesia S.Dominici Ciuitatis Ianuæ, ibiq;
ædificari Capellam cum dote, arbitrio Phi-
lippi Spinulæ eius viri,& hęredis,& casu,quo
prædicta Capella haberi non potuisset,posset
dictus Philippus procurare,& habere aliam
Cāpellam in alio Monasterio,ei meliùs viso;
at quia Liuia testatrix nō decessit Noui, vel
Ianuæ;sed Neap.in anno 1606.& dictam Ca-
pellam Fratres S. Dominici concedere no-
luerunt;sed obtulerunt aliam sub vocabulo
S.Bartholomei,appellandam in futurum,sub
nomine S. Hiacynti,quam oblationem ad-
misit Sacr.Consil. de anno 1618. à quo de-
creto reclamauit dictus Philippus, qui post
paucos menses de anno 1619. decessit, &
vigore potestatis ei tributæ in eius elogio
elegit Capellam in Ecclesia Sanctæ Mariæ
Angelorum Patrum Theatinorum Ciui-
tatis Neapolis, & dùm causa erat deci-
denda iunctis Aulis, fuit disputatum, si po-
16 terat eligi Capella in Ciuitate Neap. nam
Fratres S.Dominici prætendebant, esse eli-
gendam in alio Monasterio in Ciuitate Ia-
nuæ,ex *text.in §.si quis in nomine,auth.de*
*Eccles.tit.*at pro parte Patrum Theatinorum
17 dicebatur, *text.*prædictum non posse ada-
ptari casui, de quo agitur, nām *ibi* tracta-
tur de legato facto Ecclesiæ, quæ si non
reperitur in Ciuitate,vel Territorio,illud de-
18 beatur Ecclesiæ domicilij testatoris;sed hìc
agebatur de absoluto arbitrio,& potestate
concessa viro eligendi Capellam ; at etiam
admissa opinione,in contrarium adducta,
dicebatur,quòd admissa Ecclesia domicilij
testatoris,erit videndum,an intelligatur de
domicilio tempore testamenti,vel mortis;&
19 quòd attendatur tempus mortis, non testa-
menti,fuit determinatum de anno 1522.per
Parlamentum Burdegalense, teste *Boerio*
*dec.176.num.4.*vbi dicit. fuisse approbatam
opinionem *Anchar.in c.2. de sepultur. in 6.*
Et dùm dicta Liuia post testamētum,relicta
Patria se transtulit Neap.cum omnibus eius
bonis,vbi plures emptiones etiam fecit cum
20 Reg.Cur.& domicilium habuit per plures
annos,vsquè ad mortem, etiam, quòd de-
cemnium non effluxerit, tamen sufficit ani-
mus perpetuò manendi, vt per *D. Reg. Ro-*
uit.in prag.1.n.9.de immun.Neap.
21 Propterea facto verbo in S.C. iunctis Au-
lis per D. Consiliarium *Paganum* sub die
* 25 Februarij 1621.fuit in causa prædicta fa-
cta paritas, ad quam dirimendam fuerunt
dati adiuncti Dom.Consiliarij *Brancia,Pa-*
22 *tignus*,& *Nicuesa*, & similitèr remanserunt
* in paritate sub die 9.Martij 1622. sed dati
fuerunt alij adiuncti,pro illa etiam dirimen-
23 da,videlicèt Dom.Consil. *Santiago,Saluus,*
* & *Sanfelicius*,& demū de mense Maij 1622.
fuit resoluta paritas in beneficium Patrum
Theatinorum Cler.Regular.in Banca Cioffi.
Vltimò erit obseruandum, quòd vinum
24 legatum,debetur vnà cum vase, in quo re-
ponitur,non tamen intelligas de vasis, siuè
dolijs magnis,vulgò,*fusti*, quæ ad perpetuū
vsum

vsum reseruantur in cella vinaria, & in ijs vinum conseruatur, sed tantùm dolium paruũ duodecim cadorum, cum quo communitèr venditur, ità deciditur in *l. si cui vinum*, § *si vinum, in l. vino legato*, & in *l. vinum, ff. de tritic. vino, & oleo legato*, vbi vino legato, vasa quoque legata videri, non quia pars vini vasa sint; sed quia credibile est, eam esse testatoris mentem.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XII.

SVMMARIVM.

1 *Legata pro rata sunt diminuenda, quandò hereditas nõ est sufficiẽs pro omnibus legatis, quod procedit, etiã si legata sint pia, n. 2. contrarium, n. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.*

3 *Legatum piũ integrè soluitur, & alijs præfertur, vbi bona non sufficiunt, sic etiam vbi fuil factum pro obtinẽda peccatorum remissione, vel pro celebratione missarum pro anima testatoris, nu. 4.*

5 *Legatum dicitur pium, si fiat consanguineo, vel amico pauperi pro eius anima, secùs si fiat diuiti, etiam quòd sit consanguineus.*

6 *Legatum factum Confessario, nedùm existimatur pium, sed etiam anteponitur alijs legatis, ac creditoribus chirographarijs, nõ tamen diminuitur vbi est speciei, n. 7.*

8 *Mulier cum liberis decedens, de dotibus, & alijs obuenientibus ab agnatis, & cognatis in vltima voluntate non potest disponere, nisi de decima parte, de parato autem à marito donato, & quarta à primo viro lucrata, liberis non existentibus potest ad libitum disponere, sin autem illis extantibus, aut ascẽdentibus bonorum subsidium reseruare tenetur, idq; procedit etiã in acquisitis per eam, n. 9.*

10 Napodan. *traditiones pro textu seruantur.*

11 *Legitima non debetur filijs in decima parte, de qua mulier disponere potest.*

12 *Filij habent duplex bonorum subsidium, & sic duplicẽ legitimã in bonis maternis, vnã s. de iure communi in bonis* Consuetudini *non subiectis, & ità decisum, nu. 15. alteram de iure consuetudinario super bonis* Consuetudini *subiectis, d. n. 12. sed contrarium, nu. 13. & habent portionem dotis, de qua mulier disponere non potest, vigore statuti, non vti haredes, sed de iure statuti, num. 14.*

16 *Actio exequutiua datur pro consequutione legati, & secundùm alios requiritur præceptum Iudicis per interloquutoriam, & duplici modo datur, vel per liquidationem instrumenti, secundùm* Ritum M.C.V. *vel per præceptũ Iudicis summariè, n. 17.*

18 *Legatum factũ pauperibus in genere, intelligitur de illis, qui sunt de patria testatoris, & dicitur pium, si sit factum pro amore Dei, vel anima testatoris, nu. 19.*

1 CErtissimum de iure esse dicimus, legata pro rata esse diminuenda, quandò hereditas soluendo nõ est, & sic quandò omnibus legatis non est sufficiens, vt probat D. meus *hic n. 2.* quæ conclusio comprobatur ex *l. is, cui, §. si plures, ff vt in possiß. legat.* cum alijs congestis per *Andreol. controu. forens. tom. 2. cap. 139. n. 10. & cap. 166. n. 18.* vbi infinitos cumulat post *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 2. num. 24. & lib. 6. tit. 3. nu. 39.* etiam si legata
2 sint pia, vt per D. meum *nu. 4. Andreol. vbi supr.* & tradunt *D. Thor. in addit. ad Tiraq. de priuil. piæ causæ, priuil. 19. & 71.* vbi etiam *in addit.* doctissimus, ac perspicacissimus *D. Episc. Riccius*, qui citat decisionem factam inter Legatarios Comitis Murconi, quam etiam refert D. meus sub *d. nu. 4.* idemq; refert *D. Episc. Genuens. practic. Eccles. q. 330.* licèt contrariam sententiam sequatur *ibid.*
3 *in fin.* sed contrarium defendunt *Feder. de Senis cons. 250. Castr. in l. qui testamenta, §. apud Iulianum, n. 5. ff. de leg. 1. Bertachin. in tract. de Episc. lib. 4. p. 4. n. 84 Bald. Nouell. in l. 1. num. 471. ff. solut. matrim. Surd. de alim. priuil. 30. nu. 3. Molfes. cons. 13. n. 16. & cons. 30.* per *tot. D. Camill. Larath.* olim M.C.V. Iudex integerrimus *cons. 70. n. 48. Velaz. q. de priuil. miserab. person. par. 3. q. 8. nu. 288.* Nouar. in simili *tract. priuil. 21.* & hæc opinio
4 indubiè seruatur, vbi legata pia non simplicitèr facta sunt, sed pro obtinenda peccatorum remissione, tunc enim integrè præstantur, quamuis non adsint bona, quæ sufficiãt pro soluendis alijs legatis, ità perbelle tradit *Card. Tusch. pract. concl. iur. tom. 5. lit. L. conclus. 111. & 112.* ex *Feder. de Sen. d. cons. 250.*
5 sic etiam dicimus, quotiès legatum sit factum pro celebratione missarum, ad hoc, vt anima testatoris ab atrocissimis pœnis Purgatorij liberetur; nàm præcipuum erit persoluendum, vt in praxi seruatum tradit *D. Thor. de pia caus. priuil. 56.* non tamen dicitur legatum pium, si sit factum diuiti, vel cõsanguineo, etiam quòd testator dicat, facere pro anima ipsius, vel amore Dei, ad tradita per *D. de Franch. dec. 565. n. 5.* quem refert, & sequitur *D. Consil. Staiban. resol. 23. nu. 27. lib. 1.* & ità decisum refert *nu. 49.* secùs verò, si fiat consanguineo, vel amico pauperi, tunc enim si fiat pro anima, dicitur pium, vt pro-
6 bat *num. 47.* & legatum factum Confessario, nedùm existimatur pium, vt tradit D. meus

*consult.*103.*n.*29.*lib.*2. ex *l.si quis vitio,ff de legat.*2.& *DD. ibi* citat. sed etiam alijs pijs legatis, & creditoribus chirografarijs anteponitur, vt docet D.*Episc.Maranta*, vir sanè acutissimi ingenij *respons.*15.*nu.*36.*lib.*1. sic
7 etiam decisum refert *Faber in Cod.de Sacros. Eccles.defin.*38.hinc quādò legatum est speciei, vt in casu huius decisionis, non diminuitur; sed integrè debetur, vt in hac causa decisum habetur ex *n.*21.

Tractat etiam D.meus *num.*1. de decima
8 parte dotium, de qua mulier disponere potest, iuxtà *Consuet. Si qua moriens, de mulier. haben. filios*, idcircò erit obseruandum, quòd ex dispositione dictæ *Consuet.* Mulier cum liberis decedens, de dotibus, & alijs obuenientibus ab agnatis, vel cognatis in sua vltima voluntate non potest disponere nisi de decem partibus vnam; de parato autem donato à marito, & quarta à primo forsan viro habita, liberis non existentibus potest disponere pro arbitrio voluntatis, saluo liberis, &
9 parentibus debito bonorum subsidio, & idem procedere in acquisitis per ipsam, & in alijs sibi ab extraneis obuenientibus, vt possit ad libitum disponere, saluo filijs bonorum subsidio, vt tenet doctissimus, ac subtilissimi ingenij *Napod.glosat.in d. Consuet. in verb.*
10 *cognatis, num.*4. cuius traditiones pro textu habentur, vt ipsum extollendo tradit *D.Consil. Prouenzal. in Consuet.* 2. *de success. ab in-*
11 *stat. obseru.*8.*num.*2. in illa tamen decima parte filij nullatènus legitimam consequuntur, vt per *Boer.dec.*189.*vol.*1. quem allegat *D.de Franch.in d.Consuet. vers.an autem in*
12 *hac decima parte*, idcircò solummodò filij habent duplicem bonorum subsidium in bonis maternis, vt notat *Napodan.ibid.in verbo saluo, num.*47. vnam scilicèt de iure communi, & iure naturæ, & est legitima in bonis *Consuetudini* nō subiectis, alteram verò de iure consuetudinario de bonis *Consuetudini* subiectis, sequitur *D.de Franch. dec.*667. circà *fin.* & est de decem partibus
13 nouem, licèt hoc vltimum malè bonorum subsidium vocetur, cùm iure consuetudinario, & ex pacto, & prouidentia ciuium debeatur, vt ipsemet *Napod.* admittit in dicta *Consuet. verbo subsidio, num.*51. ideòq; dixit *Dec.cons.*386.*num.*7 quòd si statuto caueatur,
14 vt mater filijs existentibus possit disponere solùm de quarta parte dotis, aliæ verò tres inter liberos diuidantur, quòd in illis tribus filij censeantur vocati ex dispositione statuti, & non tanquàm hæredes matris, idemquè tenet *D.Consil.de Bottis in d.Consuetud.* remissiuè ad *Alex.in l.si vir, ff.ad leg. falcid.fol.* mihi 196. & proindè mortua D.
15 Angela Coscogliana, natalibus, & moribus
* præclarissima fuit per S.C. ad relationem D. Consiliar. *Morra*, in Banca Sarri, hodiè de Venditto, iudicatum, deberi, nedùm nouem partes dotium, sed etiam legitimam super bonis liberis, *Consuetudini* non subiectis D. Dianæ de Mari dulcissimæ, ac meritissimæ eius filiæ.

Et licèt actio exequutiua concedatur Le-
16 gatario pro legati consequutione, vt per *Andreol. cap.*140.*num.*29. *lib.*2. *controuers.*& tradit D.meus sub *num.*18. attamen secundùm alios præceptum Iudicis per interloquutoriam exquiritur, vt per *Menoch. de adipisc.possess.rem.*4.*num.*697. *Borrell. in summ.decis.tit.*22.*nu.*17.*lib.*3. quod quidèm
17 idem est, nàm actio exequutiua duplici via experitur, vel per liquidationem instrumenti via *Ritus* M.C.V. vel per præceptum Iudicis, summariè ordinando, quòd conuentus in biduo soluat, aliàs exequatur, ad tradita per *D.Consil.Carleual.lib.*1.*de iudic. tit.*1.*disp.*2.*quæst.*7.*sect.*3. sub *num.*913.& legatum fa-
18 ctum pauperibus in genere, intelligitur de illis, qui sunt de patria testatoris, vt probat *Andreol.lib.*1.*controuers. cap.*5. *num.*3. &
19 *cap.*23.*num.*38. sic pariter legatum dicitur pium, si sit factum pro amore Dei, vel anima testantis, vt tradit *Ciarlin. lib.*1.*c.*7.*num.*7.

M.A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XIII.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, & omnis, qui administrauit bona alterius, rationes reddere tenetur, etiam non requisitus, n.*2.
3 *Tutor quilibet insolidum administrare potest, limita, si sit datus cum alijs coniunctim, non diuisim, tunc enim solus administrare nequit. num.*4. *& hoc casu nō tenetur pro culpis, & defectibus alterius, num.* 6.
5 *Tutores dati coniunctim, vbi discordant debent adire Iudicem pro determinatione & vbi simplicitèr dati sunt, censentur cōstituti insolidum, & diuisim, n.*7.
8 *Tutores, qui non omnes administrauerunt, tenentur insolidum, etiam pro alio, tantò magis, si ille non sit soluendo, num.* 9. *& sufficit, quòd sit soluendo tempore finitæ tutelæ, licèt antequàm conueniatur ad reddendum computa per adultum, efficiatur non soluendo, n.*10.
11 *Tutor, qui vult se eximere à parte contutoris non soluendo, debet probare, illum fuisse soluendo tempore finitæ tutelæ.*
12 *Rationes tutelæ semel dispunctæ, iterùm reuideri non debent.*

13 *Error*

13 *Error calculi licèt allegari possit post dispunctas rationes, non tamen hoc habet locum, si super dicta redditione computorum fuit iudicatum, num. 14. & ità decisum adducitur, nu. 18.*

15 *Sententia, quæ in rem iudicatam transijt, non debet rescindi propter calculum malè summatum.*

16 *Sententia continens errorem calculi, absquè appellatione est rescindenda, intellige, vt num. 17.*

Text. in l. 1. §. 1. ff. quæ sent. sine appell. rescind. *declaratur, d. n. 16.*

19 *Aditio hæreditatis solo animo fit, & ex quibus actibus inducatur, n. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. & 31.*

20 *Animus adeundi in extraneis hæredibus constare debet per actus positiuos, & est quid occultum, ac latens, & non potest percipi, nisi per extrinseca, n. 21.*

21 *Extrinseca vel verbis, vel facto exprimuntur.*

Voluntas hominis cognoscitur vel verbis, vel facto, ibid.

1 TVtor, omnisq; qui aliena negotia gerit, tenetur suæ administrationis rationem reddere, vt ex iuribus, & DD. probant *Muta dec. 32. n. 1. D.*
2 *Gallus conf. 84. num. 3.* etiam si non fuerit requisitus, ex traditis per *Marcell. Conuers. de tutel. tit. de attil. tutor. §. 2. num. 20.* & licèt re-
3 gulariter quilibet tutor habeat officium insolidũ *l. fin. C. de auct. præst. l. 1. C. si ex plur. tutor.* cum alijs adductis per *Cancer. var. resolut. lib. 1. cap. 7. de tutor. num. 16.* hæc ta-
4 men conclusio limitatur; quandò tutores sunt dati coniunctim, & non diuisim, tunc enim vnus sine alio agere non potest. *l. Titiũ in prin. vbi DD ff. de admin. tut. Muta dec. 33. nu. 15. & seq. Cancer. d. nũ. 16.* vbi quòd
5 tutoribus discordantibus recurrendum est ad Iudicem, vt pro vtilitate pupilli decernat, argumento *l. vtilitatẽ, ff. de confir. tut. Spec. de tutor. §. fin. num. 19.* & hoc casu, quandò
6 sunt dati coniunctim, vnus non tenetur pro culpis, & defectibus alterius, vt tradit *Muta d. dec. 32. num. 2. & seq.* sed quilibet pro rata, & facto proprio, *Viscont. in conclus. iur. verb. tutor, in fin.* vbi allegat *Marant. cons. 110. & Mastr. decis. 42.* post *Mut.* vbi suprà, *nu. 5. & seq.*

7 Sed quandò sunt dati plures tutores, in dubio censentur constituti insolidum, & sic diuisim, non coniunctim, vt habemus ex *Muta d. decis. 32. num. 13. & 14.* & quandò
8 non omnes administrant, tenentur insolidũ, etiam pro administratis per alium, vt per D. meum *hic num. 1. in fin.* & habetur per *In-*
9 *trigl. dec. 10. nu. 15.* tantò magis, quandò alter non est soluendo, vt *ibi* probat, & habetur per D. meum, *d. num. 1. in princip.* quibus addo *Cancer. loc. citat. num. 35.* sed vbi
10 aliquis ex tutoribus, qui administrarunt, finita tutela sit soluendo, & postea priusquam adultus petat rationes, efficiatur non soluendo, cæteri contutores non tenentur pro eius parte, sed moræ adulti imputatur, *l. 1. C. de diuis. tutel. l. tutores, qui post, §. tutoribus, ff. de administr. tutor.* tutor autem, qui vult
11 se eximere a parte a tertius contutoris effectũ nõ soluendo, debet probare, dictum contutorem finita tutela fuisse soluendo, ità egregiè probat *Cancer.* vbi suprà, *num. 45.*
12 Hinc etiam scias, quòd rationes tutelæ semel dispunctæ, iterùm reuideri non debent, *l. semel, C. de apoc. public. lib. 10. Auendan. de exeq. mandat. par. 1. cap. 9. nu. 2.* & licet post
13 redditas legitimè rationes possit allegari error calculi, *l. 1. C. de error. calcul.* hoc tamen
14 fallit, quandò super computorum redditione iam fuit iudicatum, nam propter authoritatem rei iudicatæ nec etiam de errore calculi dici potest, vt clarè habetur in *d. l. 1.* ibi *si res iudicata non sunt,* & probatur etiã in *l. 2. C. de re iudic.* cuius verba sunt, videlicèt. *Res iudicatæ si sub prætextu computationis instaurentur, nullus erit litium finis,*
15 ideoq; *Castr. text.* prædictum ita summat, *propter calculum malè summatum non debet rescindi sententia, quæ in rem iudicatam*
16 *transiuit.* Nec obstat *text. in l. 1. §. 1. ff. quæ sent. sine appel. resc. ind.* vbi sententia con-
17 tinens errorem calculi, absquè appellatione est rescindenda, siquidèm *text.* prædictus procedit, quando error calculi est expressus in sententia, secùs verò si nulla fuit facta computatio in sententia, quia tunc sub prætextu erroris calculi rescindi non debet, vt patet ex verbis in *d. §. 1.* ibi, *si calculi error in sententia esse dicatur, appellare non est necesse, &c.* & probat etiam *glos. in d. l. 1. C. de error. calcul & in d. l. 2. C. de re iudic.* & rationem diuersitatis inter vtrumq; casum assignat *Barz. dec. 33. nu. 6.* Hinc cùm fuissent præsentata computa, ac illa visa de mandato M. C. tutelæ administratæ per Medicũ Seba-
18 stianum Zambarellum Ianuarij, & Aloysij Amatruda; cùm fuisset repertus creditor di-
* ctus Sebastianus in duc. 439. pro exitu superante introitum, fuerunt prædicti de Amatruda condemnati per dictam M. C. ad soluendum dictos duc. 439. illisq; solutis fuit instatum pro reuisione computorum, sub prætextu erroris calculi, tandèm per M. C. sub die 18. Nouembris 1634. fuit declaratum, obstare exceptionem rei iudicatæ, ad relationẽ D. Iudicis *Io. Baptista Muscettula,* nunc Reg. Consil. lepidissimi, ac meritissimi, in Banca Seraphini.

Sed verum est, quòd si tutor obtinuerit quietationem administrationis tutelæ admi-

ministratæ,& appareret,rationes rei veritate nō fuisse redditas,vel nō ritè,tunc iterū cogi poterit tutor ad rationes reddendas, & ita fuit per S. C. determinatum in causa Pauli Cosciatæ cum hęredibus Saluatoris Cosciatæ,confirmando sententiam Regiæ Audientiæ Aprutinæ,per quam fuerat confirmata sententia Curię Ciuitatis Aquilæ,ad relationem D.Consil.*Iacobi de Franchis*,in Banca Galterij,hodiè de Litto , vbi non erat confectus liber rationum, quo casu tutor tenetur ad interesse declarandum per iuramentum in litem,*DD.in l.tutor, qui repertoriū, ff.de admin. tutor.*

Quò verò ad aditionem hæreditatis , ex quibus illa præsumatur,egit D.meus *decis.*8. *nu.*2.3.15.*&* 16.& *hic* à *nu.*3. per *tot.n.*10.
19 ego tamen obseruo,quòd aditio sola animi deliberatione acquiritur , vt per D.meum *d.dec.*8.*n.*2.& *dec.*137.*n.*27. *lib.*2. etiā q̄ nihil hæreditatis attingatur,*D.Merlin.cent.*1. *controu.forens.c.*89.*n.*11, & quandò sumus
20 in extraneis hæredibus , de hoc animo cōstare debet per actus positiuos , ad tradita per *Menoch.de præsumpt.lib.*4.*præsumpt.*99. à *n.*6.ad *fin.*sequitur *D.Thor. vot.*70. *nu.*20.
21 cùm enim animus sit quid occultum, & latens,non potest percipi,nisi per extrinseca, *l.quidam suo,ff.de cond instit. D.Franc.de Petr.cons.*59 *n.*2.*vers animi autem*,quæ ex-
22 trinseca,vel verbis,vel factis cognoscuntur, nàm illis modis potest voluntas hominis declarari,*l.reprehēdenda,C.de instit. & substit.D.Merlin.vbi sup.d.nu.*9. Hinc primus
23 actus positiuus est , si hæres institutus inscriptis instet,declarari hæredem in M.C.V. tunc enim adijsse censetur,*l.si filius* 12.*ff.de interrog.act.*D.*Borrell.cons.*57.*nu.*2.& suffi-
24 cit,si procuratorem constituat ad adeūdam hæreditatem,nàm ex tali constitutione procuratoris censetur adita hæreditas, *Menoch. d.lib.*4.*præsumpt.*101. *num.* 26. *D.Borrell.d. cons.*57. *n.*1.*Mascard. de probat.conclus.* 94.
25 sic etiam,quando quis in aliqua scriptura nominet se hęredem,tunc enim etiam,quòd non sit expeditum decretum præambuli,cēsetur adita hæreditas,vt probat,& decisum refert *D.Thorus tom.*3.*Compend.decis.verb. hæres consitendo,colum.*1.*sect.*1.*fol.* 503. se-
26 cundus actus,est retentio bonorum , tunc enim ex tali retentione hæreditas quoquè adita iudicatur,vt probat D.meus *hic, nu.*3. post *Marantam in l.is potest, num.*57.*ff.de acquirend.hæredit.* tertius actus, est exactio
27 nominis debitoris hæreditatis , *l.pro hærede,§.Papinianus, ff de acquirend.hæreditat. Menoch.d.præsumpt.*101.*num.*18.*Niger Ciriac.controu.*244.*num.*12.*lib.*2. & hoc casu
28 sufficit,quòd quis constituat procuratorem ad exigendum bona hæreditaria,*Marant.* *vbi supr. num.* 49. *Rota Genua decis.* 505.
29 *D.Borrell.d.num.* 1.vel si procurator sit constitutus ad vendendum bona hæreditatis, *l.pro hærede.l.proindè*,ibi, *res tempore perituras* à contrario sensu , & *l.si quis bona , §. sed si mandauit,ff de acquirend. hæredit. Verall.dec.*26.*par.*2. D.*de Franch.dec.*80.*nu.*1.
30 quartus actus,est solutio debiti hæreditarij,*l.*2.*C.de iur.delib.Farinac.* qui sic decisum testatur *decis* 638. *num.*5.*par.*2. *Ludouis.decis.*98.*num.*5. *Surd.dec.*303.*num.*16. *Magon.dec.Lucens.* 24.*num.*20. *& dec.* Flo-
31 *rent.*34 *num.*5.quod procedit etiam per solutionem legatorum testatoris, *Seraph. dec.* 1407.*n.*4 *Coccin.dec.*168.*n.*1.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XIV.

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore* l.fin.C.de edict.Diu.Hadr. toll.*coràm quo Iudice sit petenda,& conceditur filio legitimato,n.* 19.

Iudex competens in iudicio petitionis hæreditatis,est illius loci,vbi maior pars bonorum adest,ibid.

3 *Iudicium petitionis hæreditatis, vbi fieri debeat,& num.*12.*&* 13.

4 *Conuentus in loco domicilij non habet, nec potest opponere, esse conueniendum alibi, vbi maior pars bonorum sita est.*

5 *Agens vigore immissionis,vel petitionis hæreditatis,quæ probare debeat.*

6 *Iudicium ibi fieri debet,vbi actor bona adesse proponit.*

7 *Actio realis proponi debet in loco rei sitæ.*

8 Text.in l.si fideicommissum 50.ff.de iudic. *quandò procedat.*

9 *Restitutio vniuersalis vbi agi debeat,et n.* 10.

11 *Domicilium habitationis attenditur, ad finem sortiendi forum.*

14 *Clericus habens licentiam à S.P. testandi, vel donandi,non potest donare concubinæ, & nu.*19. *nec in testamento legare potest, nec donare,n.*15.*&* 17.

16 Capyc.dec. 102.in fin.*reprehendit* Roman. cons. 13.

18 *Meretrices vti impudicæ cogitant de quæstu,& corpora eorum conducunt.*

20 *Dos,& antephatum an restituantur uxori, ob concubinatum, & adulterium per virum commissum , & n.*21.*vbi decisio.*

22 *Immissio vigore* l.fin.C.de edict. Diu.Hadr. toll.*an concedatur Administratoribus hæreditatis,nu.*23. *& an Exequutoribus testamenti,n.*24.

25 *Testamentum non dicitur nullum, vbi testa-*

statot nullum instituit haredem, sed omnia eius bona voluit per Executores testamenti implicari in Collegio per ipsum in vita erecto.

1 INter alia in hac decisione agitur *num.1.* de immissione vigore *l.fin.C.de edict. Diui Hadr.toll.* ideòque quæro, coràm quo Iudice immissio sit petenda, & videtur dicendum, quòd Iudex competens in iudicio petitionis hæreditatis sit illius loci, vbi maior pars bonorum hæreditariorum adest, *l.si fideicommissum 50.ff.de iudic.* sed
2 contrarium verius puto, quia vel iudicium est immissionis, & debet fieri in loco, vbi res
3 sitæ sunt, in quorum possessionem actor petit immitti, aut est petitionis hæreditatis, & est agitandum in loco, vbi bona hæreditaria, quæ petuntur, sunt; aut in domicilio conuēti, vt expressè decisum habemus in *l.vnica, C.vbi de hered.aga.* vbi sic expressè reassumit *Salyc.* & optimè *Achill.Personal.de adipisc.poss.c.19.n.91.* immò quandò quis
4 conuenitur in loco, vbi habet domicilium, non habet, nec potest se tueri exceptione, quòd maior pars bonorum hæreditatis sit alibi, vt optimè *Barbosa* tradit in *l.heres absens, in princ.ff.de iudic.* vbi latissimè de hac
5 materia, nec est necesse probare, quòd bona petita sint hæreditaria; sufficit enim, quòd proponantur in supplicatione, licèt in specie non describantur, & in exequutione sententiæ deindè iustificabuntur, esse hæreditaria, vt optimè post alios probat *Alexan. cons.101.sub num.9 vers.nec etiam, volum.5. Personal.vbi suprà, num.89. Duran.de arte testan. tit.11. caut.20.num.5.* & propterea
6 vbi actor proponit, bona adesse, ibi iudicium fieri debet, *d.l.vnic.* ibi *vbi res hæreditarias esse proponis,* vbi *glos.in verb.degit* sic decla-
7 rat, nam sicut actio realis proponi debet in loco rei sitæ, *l.fin.C.vbi in rem act.* sic etiam actio petitionis hæreditatis, & *text.in d.l.si fideicommissum* non obstat, procedit enim
8 in casu suo, vbi fideicommissarius vniuersalis agit contrà hæredem grauatum pro restitutione bonorum fideicommissi; restitu-
9 tio siquidèm vniuersalis agitari debet, vbi est maior pars bonorum hæreditatis restituendæ, vel in domicilio hæredis, quamuis maior pars hæreditatis sit alibi, vt etiam ad limitationem *d.l.si fideicommissum* tradit *Molina de primogen.lib.3.cap.13.num.74.*
10 quod procedit, etiam si petitio esset fideicommissi, tunc enim domicilium præualet, vt in *dict.l.si fideicommissum, §.penult.* &
11 hoc casu domicilium intelligitur habitationis, ad finem sortiendi forum, vt explicat *Felin.in cap.dilectus, il secondo,* antè *nu.12. de rescript.*
12 Sed in iudicio petitionis hæreditatis, in quo actor præsumitur dominus omnium effectuum hæreditariorum, in quocunque loco, vbi est corpus hæreditarium, ad instar actionis realis, vt suprà *num.7.* potest iudicium proponere, vt declarat *glos. in d.l. vnica, d.verb. degit.* Accidit de hoc disputari in Sacr.Consil.in causa Andreæ, & Iacobi Bonelli cum Ioanne, & Augustino Bonello su-
13 per petitione hæreditatis quondam Antonij Bonelli Anconitani pro bonis in hoc Regno Neapol. sitis, quamuis fuerit petita
* remissio causæ ad Ciuitatem Anconitanam, vbi maior pars hæreditatis erat, tamen quia agebatur de bonis Neap. sitis, vbi dictus Ioannes etiam habitabat, per Sacr. Consil.ad relationem D.Consiliar. *de Franchis* Marchionis Tauiani, sub die 12. Februar. 1621. fuit decisum, quòd causa remaneat in d.S.C. penès de Amico Act.Mag.

Et dùm de concubina in hac decisione D.meus verba fecit, erit sciendum, quòd
14 clericus habens licentiam à S. P. testandi, vel donandi, etiam à iure prohibitis, & incapacibus personis in pios, vel non pios vsus,
15 non tamen potest donare concubinæ, illi.n. clericus legare in testamēto haud potest, *Coler.dec.German.146.n.10.* nec etiam donare, *Guglielm. de Benedict. in cap. Raynuntius, verbo & vxorem, nomine Adelasiam, num. 161.de testam. Dec.cons.132.colum.1. Capella Tholos.decis.141. Ciarlin.lib.2. controuer. cap.184.num.39.* loquens in legato, & donatione, quod procedit, etiā si donatio esset iu-
16 ramento firmata, *Capyc.dec.102. in fin.* qui reprehendit *Romanum* aliter sentientem *cons.43.in 4.dub.* & propterea non valet statutum disponens, quòd relinqui possit filijs spurijs, quia contrà bonos mores, *Ruin. cons.179.volum.1. & cons.70.n.9.vol.3. Rol. cons.98.n.29.lib.1.* & tamen si clericus con-
17 cubinæ, vigore talis licentiæ legare, vel donare posset, aperiretur via clerico faciliùs de-
18 linquendi, & inueniendi concubinas, quæ vti impudicæ cogitatione futuri quæstus, solent corpora sua conducere, *l.4. §.sed quod meretrici, ff.de cond.ob turp.caus.* quæ non conducerent, si munera, & pecunias non assequerentur, vt tradunt *Crauett.cons.229. colum.2. & Rol vbi suprà, num.31.* & ità iu-
19 dicatum fuit per Sacr.Consil. referente D.
* *Scalaleone,* sub die 13. Iulij 1575. in causa Pauli Oliuæ cum Elisabetha Vertunna, in Banca de Longo, hodiè Burrelli, an autem, & quandò laicus possit donare, vel legare concubinæ, vide *Ciarlin.lib.2.controuer. cap.184. & 185.*
20. Sic etiam ob concubinatum, & adulterium commissum per maritum fit restitutio dotis, ac antephati vxori, vt in *cap.1. de donat.inter vir. & vxor.* vbi DD. & in *§.mitiores, auth.de nupt. D.de Marin.cap.130. nu.1. lib.2.*

* *lib.2.quotid.resol.* & fuit decisum quoad dotem per S.C. ad relationem meritissimi, ac nunquam satis laudandi D. Regentis *Fuluij de Constantio*, tunc Reg. Consiliar. sub die 24. Decembris 1591. in causa Lauræ de Loffredo cum Horatio Granuccio eius

21 viro, cumque dicta Laura petijsset etiam antephatum, fuit mediante sententia S. C. ad relationem eiusdem sub die 31. Ianuarij 1594.

* exclusa prædicta Laura à dicta petitione antephati, quamuis postea ob mortem prædicti Horatij fuerunt condemnati hæredes illius ad soluendum antephatum prædictum dictę Laurę, ad relationem D. Cōsil. *Freccia*, in Banca Ciuitellę, hodie Solatij.

22 Hinc, tandem D. meus *n.* 13. *&* 14. fundat, immissionem vigore *l. final.* C. *de edict. Diui. Hadr. toll.* non concedi Administratoribus hæreditatis, absq; Iudicis decreto, ex *Argel. de acquir. poss q.* 15. *nu.* 83, maximè quandò

23 de validitate testamenti, & hæredis institutione dubitatur, requiras *D. Franciscum Balboam*, olim Iudicem M.C.V. maleficiorū *disquis.* 10. *in semicent. disquis. legal.* vbi la-

24 tissimè fundat, testamentum non dici nullum, vbi testator nullum instituit hæredem, sed omnia bona sua, per Executores testamenti voluit, implicanda esse in beneficium

25 cuiusdam Collegij in vita erecti, ideoq; esse concedendam immissionem vigore *d. l. fin.* prædictis Executoribus, exclusis venientibus ab intestato.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XV.

SVMMARIVM.

1 *Cessionarius Ecclesiæ inuentarium conficere non tenetur, adeò vt illo non confecto, vltrà vires hæreditarias non tenetur, & nu. 4. de ratione, n. 2.*

2 *Ecclesia hæres instituta inuentarium conficere non tenetur, vel quatenus contraria opinio sustineri posset, in integrum restituitur ad inuentarij confectionem, n. 3.*

5 *Fiscus inuentarium facere nō cogitur, quia vltrà vires non tenetur.*

6 *Fideicommissarius vniuersalis inuentariū conficere nō cōpellitur, et ità iudicatū adducitur, num seq. intellige, vbi hæres illud fecit, nàm illo per hæredem non confecto tenetur intrà tres menses à die facta restitutionis illud conficere, n. 8.*

9 *Hæres illius, qui bonis cessit, ad confectionem inuentarij non compellitur.*

10 *Inuentarium factum per procuratorem cum speciali mandato an valeat, & n. 13. per tot. n. 23. & decisum adducitur, nu. 26.*

11 *Hæres absq; beneficio inuentarij tenetur habere ratum factum defuncti.*

12 *Inuentarium non esse factum; vel factum sed nullitèr paria sunt, illudquè per hæredem, non autem per procuratorem fieri debet, n. 13. contrarium, n. 14. 15. 17. & 19. maximè si hæres est absens, nu. 18. vel vbi mulier est Titulo decorata, n. 20. & 21.*

16 *Gesta per procuratorem cum speciali mandato, habētur, ac si gesta sint à Principali, Actus attribuitur ordinanti, non autem exequenti, ibid.*

19 *Tutor potest constituere procuratorem ad conficiendum inuentarium.*

20 *Persona, quæ excusantur ire ad conficiendū inuentarium de persona, enunciantur.*

22 *Consuetudo in materia confectionis inuentarij attenditur.*

23 *Ratificatio Principalis requiritur, vbi inuentarium fit per procuratorem generalem, vel negotiorum gestorem; secus vbi fit per procuratorem specialitèr cōstitutum.*

24 *Mandatum procurationis in confectione inuentarij, sufficit, si fiat per epistolam, non autem per instrumentum publicum.*

25 *Prælatio conceditur filiæ in feudo hæreditario, sub hasta vendito, & ità decisum adducitur.*

1 POst longam disputationem concludit D. meus, quòd cessionarius Ecclesiæ inuentarium conficere non tenetur; illoquè non confecto vltrà vires hæreditatis sibi cessæ non tenetur, vt habetur *num.* 4. per tot. *num.* 7. & *num.* 25: ea ratione,

2 quia Ecclesia cedens, ad inuentarij confectionem minimè compellitur, nec de proprio tenetur, si illud omittat, ex traditis à *nu.* 10. per totum *nu.* 20. addo *Cancer. var. resol. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 7. *& lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 81. D. *Consil. Staiban. resol.* 23. *num.* 18. 28. *&* 29.

3 *lib.* 1. vel quatenus contraria opinio sustineri posset, in integrum tunc restituitur Ecclesia aduersus omissam confectionem inuentarij, vt aduertit *num.* 21. cum *trib. seqq.* quam etiam sententiam sequitur *Guid. Pap. dec.* 333. *nu.* 1. *vers. sed quid de Ecclesijs, &*

4 *dec.* 571. *n.* 4. Et proinde cessionarium super bonis proprijs, nullo confecto inuentario ab Ecclesia, vel ab ipso non esse molestandum; sed tantùm super bonis hæreditarijs, fuit per Sacr. Consil. decisum, vt refert D. meus

5 *num.* 25. sic etiam Fiscus inuentarium facere non cogitur, eo quòd vltrà vires haùd tenetur, *l.* 1. §. *non bona*, vbi *Bart.* & *l. non possunt, ff. de iur fisci*, & ità iudicatum in Curia Parlamenti, testatur *Guid. Pap. d. dec.* 333. *nu.* 1. *ibiq; Matthæus in annotat.* qui alia iura, &

6 *DD.* citat, & *dec.* 571. *num.* 3. sicut nec paritèr

tèr fideicommissarius vniuersalis, ad tradita per *Cancer.d.lib.1.cap.2.num.6.* qui sic iu-
7 dicatum tradit per Senatum 28. Octobris 1555. & comprobat *d.lib.3.cap.2.num.75.*
8 intellige, vbi hæres confecerit inuentarium, illud enim fideicommissario prodest, ad tradita per *Ferrer.in annotat. ad Guid.Pap.d.dec.571.* ideòque si hæres illud non confecerit, tenetur fideicommissarius vniuersalis intrà tres menses à die factę restitutionis inuētarium conficere, nè teneatur vltrà vires hæreditarias, vt concludit *Cancer.d.lib.3. cap. 2.num.118.* nec proindè hæres illius, qui
9 bonis cessit, vt voluerunt *Iason*, & alij in *l.fin.§.etsi præfatam, C.de iur. delibér.* ac ità censuisse Senatum de anno 1599. testatur idem *Cancer.ibi.n.111.*

10 An autem inuentarium factum per procuratorem hæredis cum speciali mandato sit validum; de hoc articulo dubitari contingit in S.C. in causa prælationis petitæ per D. Deliciam Carafam Principissam Sepini, filiam, hæredemque cum beneficio inuentarij qu. D.Francisci Principis eiusdem terræ, nàm ex parte Marchionis S.Iuliani emptoris dictæ terræ Sepini sub hasta S.C. vrgentibus creditoribus paternis dicebatur, D.Princi-
11 pissam vti hæredem, absq; beneficio inuentarij teneri habere ratam venditionem prædictam, ex *l.cùm à matre, C. de reiuendicat.*
12 cùm paria sint, non adesse inuentarium, vel adesse, sed nullitèr, tanquàm factum contra formam *l.fin.C.de iure deliber.* & præcipuè,
13 quia non fuit factum per hæredem, sed per procuratorem, cōtra dispositionē *d. l. fin. §. sin autem dubius*; ibi *omni tamen modo inuentarium ab ipso conficiatur*, & habetur etiam in *§.sancimus, auth de hæred. & falcid* ibi: *fiat igitur inuentarium ab hærede metuente*, & post alios videtur tenere *Montic.de inuent.q.228,num.69.* nisi hæres principalis ratum habuerit, vt *ibi* tradit, sequitur *Duran.dec.337.n.59.lib.2.*

14 At nos, qui iura D.Principissæ tuebamur, dicebamus, quòd licèt in iuribus prædictis dicatur, inuentarium esse ab hærede conficiendum; non tamen illud pro forma fuisse inductum, cùm hoc non dixerit, neq; vltrà sit processum, annullando actum alitèr confectum; tunc enim esset de forma, nec posset
15 per æquipollens adimpleri, sed tantummodò *Imperator* dixit, vt ab hærede fieret; quod intelligitur illo modo, quo fieri potest, & consequentèr etiam mediante procuratore,
16 non enim id minus ab hærede fieri dicitur, quod per specialem procuratorem gestum est; nàm qui per alium facit, per se ipsum facere videtur, *l. 1.§.deiecisse ff.de vi, et vi arm. l. 1. §.omnia, C.de vet.iur.enucl.Rom.cons. 94.num.3.* actus enim attribuitur ordinanti, non exequenti, *l.item eorum, §. decuriones,*
17 *ff quod cuiusq; vniuers. nom.* hinc dixerunt *Odofred.& Bal.in d.l.fin.§.cùm igitur*, pos-
18 se hæredem inuentarium per procuratorem conficere, quos sequuntur *Ias. ibid.* & *Salycet.nu.11.* Immò eadem *l.fin. §.sin autem actoris, in fin.* expressè concessit hæredi
19 absenti, posse fieri per procuratorem instructum, quod etiam hæredi præsenti concedit *Phanuc.de inuent.q.240.par.3.num.69.* vbi etiam allegat *Alber.* tenentem, quòd tutor potest constituere procuratorem ad cōficiendum inuentarium in *d. §.sin autem dubius, in fine*, & tenet etiam *Berous q.64.* & tàm in absente, quàm in præsente probat *Gratian.discept.for.lib.5.cap.988.nu.4.* post *Bursat.cons.370.nu.11.lib.4* & decisum refert *Thesaur.dec.155.* præcipuè in muliere
20 huius qualitatis, quam minimè decebat, adire ad locum confectionis inuentarij, cum conuentibus Virorum, & Iudicis, vt considerat in simili materia *Iustin.in d.§.sancimus*, vbi excusat illos, quibus fortè personarum natura, aut dignitas, aut qualitas, aut ætas, aut quælibet necessitas, facultatem non dat
21 ad inuentarij præsentiam, vbi *glos. in verbo natura* exponit, in muliere, & ità passim absq; scrupulo quotidiè seruari videmus, quæ cō-
22 suetudo, quatènus de iure hoc non procederet, in hac materia inuentarij præcipuè attendi debet, *Rota Ianua dec.35. in fine*, & post alios refert *Gratian.vbi sup.n.19.& 20.*

23 Ratificatio autem, quam requirit *Montic.* procedit, vbi inuentarium fit per procuratorem generalem, vel negotiorum gestorē, vt *ibi* per eum, & ità etiam loquitur *Berous d.q.64* vbi loquitur de negotiorum gestore; secùs autem, quandò fit per procuratorem, speciale mandatum habentem, vt per *Gratian.vbi sup.* & *Mandell.de Alba cons.253. num.3.& 4.& Thesaur.d.dec.155.* nec mi-
24 nus obstare dicebamus, quòd procuratio fit per epistolam, non per instrumentum publicum, quia hoc fieri benè potest, *l.1. in princ.ff.de procur.Paris.cons.91.num.1 .vol. 1.D.Reg.Rouit.in rubr.de procurat.num.51.*
25 & ità per Sacr.Consil.fuit in causa prædicta
* iudicatum, nàm quamuis primo loco fuisset exclusa à prælatione prædicta, ex causis in S.C.discussis, sub die 21. mensis Maij 1644. tamen in gradu reclamationis fuit concessa prælatio prædicta eidem D.Principissæ, iuxtà per nos larga manu scripta die 7.Iunij 1649. in Banca Figliolæ. De qua determinatione etiam dicemus in *decis.57.*

M.A.Gizzius.

§§§§§§§§

OB-

OBSERVATIO In Decisione XVI.

SVMMARIVM.

1 *Doctores, qui de retrouenditione annuorum introituum, praeuia cessione iuris luendi scripserunt, referuntur.*

2 Decisio 16. D. Reg. Marchion. Torelli *alia decisione S.C. comprobatur.*

Tertiæ habent eandem anterioritatem cum capitale, ibid.

3 Text. in l. per diuersas, *& in* l. ab Anastasio, C. mandat. *non procedunt in cessione annuorum introituum, nec contrà possessores, & haredes, num.5. & in Regno Franciæ non obseruantur, num.6. quid in Statu Mediolani, ibid.*

Annui introitus ratione periculi emi possunt minori pretio, ibid. & ità decisum adducitur, nu.4.

7 *Fideiussor, qui simplicitèr, & insolidum promisit solutionem, & exactionem annuorum introituum emptori, quando censeatur liberatus, facta retrouenditione in beneficium cessionarij iuris luendi, & n.8. 9.10.11.12.13. & 14.*

10 *Hypotheca contracta per emptorem super re empta, cum pacto de retrouendendo, quando extinguatur, & n.14.*

1 FVit adeò latè discussa materia retrouéditionis annuorum introituum, præuia cessione iuris luendi, nedùm per D. meum *hic*, sed etiã per *D. Ioseph. Magaldum* Aduocatum peritissimum in *Allegationibus* editis in eadem causa pro D. Marchione Ceruinariæ, & Mottulæ Francisco Caracciolo, nunc meo cliente, ac per *D. Petrum Carauitam*, tunc Aduocatum primi nominis, qui in iure scripsit in causa prædicta pro *D. Andrea Marchesio* tũc Reg. Consiliar. postmodùm S.R.C. Præside meritissimo, videndi tamen sunt *D. Consil. Carleual. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. disput. 35. à num. 36.* per *tot. num. 41.* vbi D. meum hoc *loco* citat, *ibiq;* in specie loquitur de tertio modo iuris luendi, adducto per D. meum *num. 6. & sequen.* ac *Horat. Montan. controuers. forens. lib. 1. cap. 35.* sub *n.50.*
2 vbi hanc decisionem tuetur, & secundùm eam fuit iudicatum per S.C. ad relationem
* D. Consiliar. *Caroli Brancatij* patritij nobilissimi, morum suauitate dulcissimi, prudentia, eruditione, ac doctrina nemini secundi, & mei Domini colendissimi, sub die 26. Nouembris 1648. in causa D. Marini Cortesij Marchionis Rotundorum, ac aliorum creditorum posteriorum D. Principis Auetranæ, cum Monte Triginta, in Banca Solatij, sub patrocinio doctissimi, ac nunquàm satis laudandi *D. Didaci Moles*, nostra tempestate Aduocatorum Principis; fuit enim decisum, tertias habere eandem anterioritatem cum capitale, ad quod faciunt etiam tradita per *D. Marium Giurbam* doctissimum, ac perspicacissimum virum *obseru. 11.* per *tot. par. 1.* vbi de D. meo haud mentionem facit, agẽs de eodemmet articulo.

3 Obseruabis tamen, *text. in l. per diuersas*, & in *l. ab Anastasio, C. mandat.* non procedere in cessione annuorum introituum, ratione enim periculi possunt emi annui introitus minori pretio, vt expressè fundat subtilissimus, ac perspicacissimus *Gutier. pract. qq. lib. 2. q. 173. nu. 6. ver. vltim.*
4 & ità fuit per S.C. determinatum ad relatio-
* nem D. mei, tunc Reg. Consil. munus explẽtis in causa D. Principis Hietacij cum Ioanne Christophoro de Franco, in Banca de Felice, fuit enim D. Princeps condemnatus ad correspondendum dicto Christophoro ann. ducat. 4000. ei cessos per Andream Grimaldum creditorem prædicti D. Principis, non obstante illius replicatione, in qua opponebat de iuribus prædictis, eò, quòd prætẽdebat, emisse d. ann. duc. 4000. pro duc. 24. mil. tantùm, vita durante dicti Andreæ, non tamen desinas videre D. meum *dec. 188.* per *tot. lib. 2.* vbi latissimè agit de materia emptionis minori pretio factæ.

5 Sicuti nec etiam *text.* in iuribus prædictis habet locum contrà possessores, ac hæredes, ad finem retinendi bona possessa, ac res hæreditarias, illæ enim *leges* fuerunt introductæ in odium Redemptorum litium, vt probat D. meus *dec. 137. num. 55. lib. 2.* & proindè *ibid. n. 56. & 57.* tradit, vti exorbi-
6 tantes, & legibus Canonicis contrarias in Regno Franciæ non obseruari, & in Statu Mediolani dispensari *ll.* prædict.

7 Et tandèm dùm hic agitur de retrouenditione annuorum introituum venditorum cum pacto de retrouendendo, præuia cessione iuris luendi alteri cessi, quæri poterit, an fideiussor, qui simplicitèr, & insolidum promisit solutionem, ac euictionem emptori cũ venditore annuorum introituum, censeatur liberatus per retrouenditionem factam ad beneficium cessionarij iuris luendi, & vide-
8 tur affirmandum, quia per retrouenditionem factam per venditorem vigore dicti pacti de retrouendendo, est extincta fideiussio, ad *text. in l. 2. C. de pact. inter emptor. & vendit.* quem citat D. meus *num. 8.* eò, quòd
9 venditio facta cum pacto de retrouendendo continet in se pactum resolutiuum, cùm restituto pretio emptori dissoluatur, *l. 1.* vbi *glos. C. quand. lic. ab empt. disced.* cum alijs citatis per D. meum *num. 9.* hinc dixit *Bald.*
10 *in l. in diem, ff. de aqu. plu. arcend.* quòd

fi

si est facta venditio cum pacto de retrouendendo, & emptor tempore, quo possidet cõtrahit hypothecam super re empta, si postmodũ fiat retrouẽditio vigore dicti pacti de retrouendendo, ius hypothecæ contractæ resoluitur, ad *tex. in l.* 3. §. *sed & Marcellus, ff. de in diem adiect.* qua resolutione stante di-
11 citur etiam resoluta promissio fideiussoris, cùm illi accedat, & secundùm eam reguletur, iuxtà notata in *l. generalitèr*, cum sua materia, *ff. de fideiuss.*
12 Sed contrarium, vt fideiussor minimè liberatus dicatur, habetur ex D. meo à *num.* 11. per *tot. num.* 29. & ex *cons. D. Fabrit. Brancacij, ibid.* impresso à *num.* 30. per *tot. n.* 38. ac D. *Reg. Reuerter. in dec.* 39. *par.* 7. à *n.* 39. per *tot. n.* 55. quia primus contractus
13 venditionis non alitèr est resolutus per retrouenditionem factam, præcedente cessione iuris luendi, sed tantùm retrouenditio inducit translationem iurium, ad *text. in l. ab emptione, ff. de pact.* cum simil. & secundùm hanc sententiam decisum refert D. meus *d. num.* 29. *in fin.* adducendo aliam decisionem relatam per *D. Reg. Reuerter. n.* 52. ideoq; contrarium per Nos adducta *nu.* 10. cum *seqq.* procedunt, quandò retrouenditio
14 fit ad beneficium venditoris, non autem eius cessionarij, vt colligitur ex dictis per D. meum *nu.* 16. & 20. & *D. Reg. Reuerter. ibid. nu.* 54. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XVII.

SVMMARIVM.

1 *Moneta granorum quinque ob illius tonsionem, & falsificationem appellabatur* Zannetta, *ideòq; expendi fuit per* pragmaticam *probibitum die* 2. *Martij* 1622.
2 *Deposita facta de moneta reproba tunc currente, & sic de* Zannette *antè* 15. *diem Februarij* 1622. *In Ciuitate Neap. & per* 30. *milliaria circũ circa, & in cæteris verò Regni partibus antè* 20. *diem eiusdem mensis, secundùm* pragm. 18. cap. 1. de monet. *sunt ritè, rectè, ac legitimè facta; Limita, nu.* 3. *deposita verò facta post dies prædictos stãt risico, periculo, & fortuna deponentium, vti illegitimè facta, nu.* 4. *restringe, vt nu.* 5. *quod etiam de iure procedit, n.* 6.
Debitor extrà casum moræ offerens pecuniam vsualem, & currẽtem liberatur, etiã non attenta mutatione valoris, d. num. 6. *eò magis, vbi creditor non erat mutationis expers, & pecuniam oblatam spontè recepit, & in rem suam vertit. n.* 7.
8 *Creditor sciens saltèm verisimilitèr valorem monetæ sibi solutæ, non habet remedium* l. 2. C. de rescind. vendit. *ideòq; recipiendo monetam minus probam, videtur iuri suo renunciare, ratio adducitur, n.* 9.
10 *Creditor non cogitur recipere monetam, deterioris notæ, fallit, si spontè, ac liberè sciẽs, & volens solutionem illius acceptauit.*
Periculum pecuniæ à creditore acceptatæ cedit damno illius, non autem debitoris, ibid.
11 *Soluens pecuniam per medium Banci vinculatam, si non obstante vinculo apposito Bancum, siuè eius Officiales soluant illam liberè, non obseruato vinculo creditori, nõ potest agere contrà Bancum, nisi in subsidium, & ità bis per Sac. Consil. iudicatum refertur, num.* 12. & 13.
14 *Regressus non datur aduersus iura renunciata.*
15 *Soror maritata, quæ renunciauit, mortuo fratre non succedit, sed tantùm soror in capillis existens, verùm si non adsit soror in capillis; sed tantùm alia soror maritata, quæ similitèr renunciauit, vel esset præmortua; tunc soror renuncians admittitur ad successionem, & ità decisum adducitur per S. C. n.* 16.

1 Adeò creuit hominũ malitia annis præteritis in falsificatione, & tonsione monetæ, vulgò *cinque grana*, vt apud omnes appellabatur *Zannetta*, ideòq; vigilantissimus tunc D. Prorex illas expendi prohibuit sub die 2. Martij 1622. vt in *pragm.* 13. *de monet.* de qua etiam D. meus *hic, in princ.* & *dec.* 48. *in princ.* ob cuius *pragm.* promulgationem nonnullæ insurrexerunt lites, ad quas dirimendas fuit per Regiam Iunctam prolatum decretum
2 generale sub die 17. Nouembris 1622. registratum in *pragm.* 18. cod. *tit. de monet. & in cap.* 1. statuitur, quòd omnia deposita facta antè 15. diem Februarij illius anni in hac Ciuitate, & per milliaria 30. circumcircà; In cęteris verò partibus Regni antè diem 20. eiusdem mensis, fuisse ritè, rectè, ac legiti-
3 mè facta de pecunia tunc currenti, cum limitatione tamen depositorum factorum de pecunia aliena, ad hunc effectum ad deponentes quomodolibèt peruenta, reliqua ve-
4 rò deposita post dies prædictos de dicta pecunia fuisse illegitimè facta, & illa stetisse, &
5 stare risico, periculo, ac fortuna deponentium, exceptuando deposita recepta, vel acceptata, aut, creditoribus non contradicentibus liberata.
6 Quæ quidèm vltima limitatio, de qua *num. praced.* de iure procedit; siquidèm debitor extrà casum moræ, offerens pecuniam vsualem, & currentem, liberatur, etiam non attenta mutatione valoris, per *text. in l. vi-*

num 20. *ff. de reb. credit. Bald. cons.* 399. *col.* 1. *Alber. Brun. de iure moneta, ampl.* 6. *num.* 4.
7 eò magis, vbi creditor nullatenus erit mutationis expers, ex traditis per *Vurm. in discur. Academ. de mutat. monet. q.* 1. *n.* 20. & 22.
8 & oblatam sibi pecuniam spontè acceptauit, & in rem suam vertit, vt dicimus de eo, qui sciens saltèm verisimiliter valorem monetæ solutionis locò sibi datæ, non habet remedium *l.* 2. *C. de rescind. vendit.* ità in puncto tradit *Ioan. Christoph. Dornsperger in resp. iur.* edito ob mutat. monet. in ann. 1621. 1622. & 1623. *num.* 157. & 174. qui proindè *num.* 200. *vers.* 16. probat, creditorem reci-
9 piendo monetam minus probam, ac in actu solutionis consentiédo, videri iuri suo renũciare; licèt enim alias accipere non teneretur creditor, dùm illam consentiens recepit, eam ampliùs recusare nequit; quæ .n. ab initio sunt voluntatis, ex post facto redduntur necessitatis, *l. quamuis, ff. de pign. act. Minsyng. resp.* 77. *num.* 10. *decad.* 6. *lib.* 1. per quæ, & alia iura ità tenet *Dornsperger. vbi supr. nu.* 208. & *seq.* qui id etiam comprobat *num.* 237. authoritate Theologorum, nempè *D. Tann. tom.* 3. *disp.* 4. *quæst.* 7. *d.* 9. *ad* 5. *D. Thom.* 20.
10 *q.* 77. *num.* 41. vbi quòd licèt creditor sit cogendus ad acceptationem monetæ deterioris notæ, tamen *nu.* 241. id declarat, quòd si creditor sui iuris existens spontè, ac liberè sciens, & volens, dictam solutionem acceptauit, non potest vlterius quicquam exigere, vel ad damni compensationẽ agere, cùm poterat iuri suo cedere, & consequenter, cùm remaneat Dominus pecuniæ ei solutæ, illius periculum sibi, & non debitori tribuitur, *l. id, quod, ff. de peric. & comm. rei vendit. Dornsperger. ibid. num.* 298. à quibus non dissentit D. meus *num.* 2. ibi: *damnum cedere in eum, qui pecuniam accepit tempore, quo currebat, quia voluntariè, & non coactè illam recepit tempore congruo,* & ità iudicatum *ibi* refert in causa illorum de Vespulo; pro quibus ipse consuluit, dùm erat Aduocatus, vt habetur *consult.* 139. *lib.* 2. licèt contrariã sententiam reportauerit, vt per *D. Reg. Rouit. dec.* 35. per ipsum *ibidem* citatum, prout etiam fuit iudicatum in causa D. Principis Tarsię, pro quo patrocinium pręstitit *D. Reg. Galeot. controu.* 10. *lib.* 2. *controu. illustr.*

Sed huius occasione quæritur, an soluens
11 pecuniam vinculatam expressè, vt non possit à Banco amoueri, nisi conuertatur in emptionem, aut soluatur creditori cum cessione iurium in eius beneficium, vel similibus pactis, prout in casu huius decisionis, si fuerit per Officiales Banci soluta pecunia taliter vinculata, non obstante dicta conditione, seù vinculo, possit soluens siue deponens directè agere contra Bancum, priusquam agat contra eum, qui pecuniam recepit, absq; obseruatione vinculi, & negatiuè respondeo, ex doctrina singulari *Roman. in l. si cùm dotem, §. transgrediamur,* post *nu.* 10. *vers. licet*
12 *si bis, ff. sol. matrim.* secundùm quam ità fuit
* per S.C. iunctis aulis decisum ad relationem *D. de Bottis* in causa Alexandri de Aquino cum Banco de Mari, eò, quòd dictum Bancum soluerat pecuniam, in illo depositam Martino Secura, non facto adimplemento, & proptereà fuit ordinatum, quòd prius exequeretur contra dictum Martinum, & eius
13 bona; & sic etiam fuit iterùm iudicatum in
* causa inter D. Ducissam Turris Maioris, & Bancum Solari, & Mari, referente D. Regente *Carolo de Tapia* March. Belmontis, tunc meritissimo Consiliario, etiam iunctis Aulis, vt percepi ex *Allegationibus* editis per *D. Andream Marchesium* Aduocatum famigeratissimum, posteà dignissimum Præsidem S.C. pro D. Placido, & D. Maria de Marra, cum creditoribus D. Ducis Marchiæ eorũ patris.

Et dùm D. meus *num.* 5. concludit, quòd
14 aduersùs iura renunciata non datur regressus, ex *l. quotiès ab omnibus, C. de fideic.* cum alijs *ibi* citat; erit obseruandum, quòd si so-
15 ror maritata renunciauit fratri, & eius hæredibus hæreditatem paternam, maternam, & fraternam; mortuo fratre succedit solùm soror in capillis existens, & non soror, quæ renunciauit, *Angel. cons.* 52. quem allegat *Afflict. dec.* 161. *num.* 3. verùm si non adsit
16 soror in capillo, sed tantùm alia maritata, quæ similiter renunciauit modo prædicto, vel esset præmortua, tunc soror renuncians admittitur ad successionem, vt fuit decisum
* per S.C. die 1. Aprelis 1529. in causa Benedicti de Santa Cruce, in Banca Antonelli Falangoni. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Remissio canonis in re emphyteutica, quando fieri debeat, n.* 5. & 6.

2 *Emphyteuta non liberatur à canonis solutione, nisi tota re perempta, vt n.* 9. *intellige, vt nu.* 3. 6. & 12.

4 *Locatio, vel conductio potius præsumitur, quàm emphyteusis, vbi pensio est æquiualens fructibus, &* n. 12.

7 *Bona Ecclesiæ de iure ciuili in totum alienari non possunt, sed tantùm in emphyteusim concedi, sed quid de iure Canonico, num.* 10. *in fin.*

8 *Concessio in emphyteusim facta pro magno canone, est verus, & realis contractus emphyteuticus.*

10 Em-

10 *Emphyteuta tenetur canonem soluere, vel damnum reficere, si domus emphyteutica casu fortuito comburatur.*
11 *Lex nulla reperitur, qua dicat, pensionem soluendam per emphyteutam debere esse modicam.*
13 *Damnum nō omne est sufficiens ad obtinendam remissionem mercedis, sed debet esse intolerabile, & quod nā dicatur intolerabile, nouem opiniones referuntur n.14. Et qua nam opinio sit attēdenda, n.16.17.18.*
15 *Confusio inducitur ex varijs Doctorum opinionibus.*
19 *Arbitrium Iudicis altero de tribus modis regulatur, & n.20.21.& 22.*
23 *Conductor temporalis differt à perpetuo, & quis dicatur tēporalis, & quis perpetuus.*
24 *Vbertas futura compensatur cum praesenti sterilitate, eò magis si pro praeterito magnas pensiones excedentes, longè canonem emphyteuta percepit. num.26.*
25 *Canon non diminuitur propter sterilitatem.*
26 *Vbi de ratione.*
Causa sterilitatis enumerantur.
27 *Emphyteuta tenetur soluere integrum censum, vbi fuit concessum in emphyteusi solū super quo est aedificata domus, qua est perempta, & num.28.29.& 31. & decisio adducitur num.32.*
30 *Remissio canonis non fit, vbi res tempore concessionis erat sterilis.*

1 FVit lariſſimè probatum per D. meum in hac *Decisione*, nullam esse faciendam canonis remissionem in re emphyteutica, etiam, quòd fructus sint diminuti, & non correſpōdeant pensioni, nec posse emphyteutam bona renūciare directo Domino, & ità decisum fuisse testatur *n.16.* attamen cū quaestio sit satis curiosa, & in dies de hoc disceptari in Iudicijs contingat, infrascripta ad decisionis comprobationē obseruaui; vera enim est conclusio, de qua Dominus meus *num.1.* quòd emphyteuta
2 nunquàm liberatur à canonis solutione, nisi tota emphyteusis pereat, ex *l.1.*iunctà *glo.C. de iur.emphy.*& licèt praetendatur, hanc con-
3 clusionem procedere in ea emphyteusi, pro qua modica pensio soluitur in recognitionē
4 directi dñij, sed vbi magna soluitur pensio aequiualens fructibus, illam censeri potius locationem, & conductionem, quàm emphy-
5 teusim; ideòq; propter sterilitatem, siuè alium casum contingentem in fructibus, esse faciendam canonis remissionem, tradit, quasi soluatur eo casu pensio, potiùs pro vsu rei, quàm in recognitionem directi dominij, ad quod allegantur DD. per D.meum *n.2.*
6 Contrariam tamen sententiā, vti veriorem, & magis receptam sequuti sunt DD. per D. meum citati *num.7.cum seqq.* quibus addo *Salycet.in d.l.1.nu.7.C.de iur.emph.Cuman. in l.interdùm, §.quod ex naufragio, num.2.ff. de acquir.possess.Angel.in §.lex itaq; num.4. auth. de non alien. reb. eccles. Natt. cons.49. num.14.& 34. lib.1. Siluan.cons.9. num.20. Bursat.cons.11 num.22.lib.1.Corbul.de iure emphy.tit.de caus.priuat.ob non solut.canon. ampl.12.per tot.* qui duodecim fundamentis hanc sententiam esse veriorem ostendit, & *Viuium dec.500.num 14.lib.3.*
7 Probatur autem haec sententia in iure ciuili, ex *text. in d. §. lex itaq. & §. quia verò Leonis, auth.de non al en.reb.eccl.* vbi statuitur, bona Ecclesiastica in totum alienari nō posse; sed tantùm in emphyteusim concedi pro canone fructibus aequipollente, dempta solummodò sexta parte reditus, propter fortuitos casus, qui contingere possunt.
8 Ex quo *text.* deducitur primò, concessionem in emphyteusim factam pro magno canone esse verum, & realem contractum emphyteuticum, nec alterius contractus naturam assumere. Secundò deducitur, quòd li-
9 cèt canon debitus per emphyteutam sit notabilis quantitatis: tamen non fit eiusdem canonis remissio propter casum fortuitum, nisi tota res pereat, quod etiam aduertit *ibidem glo.in verb.casus*, & *Ang.num.4.* dicens,
10 quòd si domus cōcessa in emphyteusim ab Ecclesia, casu fortuito comburatur, emphyteuta tenetur domum reficere, vel pro area canonem soluere, quem praestabat pro tota domo. quod etiam probauit D. meus *nu. 8.* nec omnes DD. pro contraria sententia citati per D. meum dicto *num.2.* probant id, ad quod allegātur, vt ex ipsorum lectura liquet, rogo reuideatur, verùm de iure canonico est seruanda *Extrauag. Pauli II.* in concessione emphyteusis rerum Ecclesiae.
Insuper, nulla lege cautū reperitur, vt pen-
11 sio soluenda per emphyteutam modica esse debeat, cùm *tex.in d.l.1.& 2.C.de iur.emphy.* & *in §. adeò, Inst. de loca.& condu.* loquentes de contractu emphyteutico, statuant, tantūmodò soluendam esse Domino pensionem.
Patet igitur, hanc opinionem censuarijs fauentem esse legibus, & rationibus destitutam, & non fulciri tot DD. authoritatibus.
Et si concederemus, quòd emphyteusis,
12 pro qua soluitur magna pensio aequiparanda esset locationi; adhùc emphyteuta teneretur continuare canonum solutionem,
13 quia non omne dānum, quod patitur conductor, est sufficiens ad obtinēdam mercedis remissionem; sed debet esse intolerabile.
Sed quod nam sit hoc intolerabile dam-
14 num, variae fuerunt DD. opiniones, cùm in iure expressum non reperiatur; Ideòque *Carroc.in tract.de locat.tit.de remiss.merced. sub num.19.in fin.* exclamans dixit, *Bone Deus, si sterilitas venit in fructibus, cur non in*

in tot DD.opinionibus,& propterea vnam refert *Gratian.lib.3.discept.foren.cap.557.nu.*8.post *Surdum consf.34.n.7.& 8.lib.1.*duas *Mantic. de tac.& ambig.conuent.lib.5.tit.8.n.*59. tres *Carroc.vbi supra,n.1.ad 9.& Gregor. Lopez glo.9.l.22.tit.8.par.5.* quatuor *Vasq.contr.vsufr. lib.6. cap.54. à nu.1. vsq. ad nu.5. & Gomez variar.resol.lib.2.cap.2. n.19.*quinque *Valasc.de Iure emphyt.par.1. cap.27. n.24. Mascard.de probat. conclus.1334.per tot.lib.3.*sex *Menoch.de arbitr.Iudic.lib.2.cas.76. Couar. pract. quaest. c.30.* septem *Caual.commun.contr.commun.lib.1. c.57.*& octo cõgessit *Neuiz.cõs.90.*cui adhęret *Clapper.caus.44.q.vnic.* vbi suam aliam addit, & sic nonam efficit opinionẽ, vnde ex
15 his varijs opinionibus confusio inducitur.

At quae opinio sit attendenda, nunc vidẽ-
16 dum, quare duae illarum sunt nimis rigorosae. Prima, quando, nec semen quidèm cum expensis colligitur, *l. si conductor 16. vers. sed & si, ff. locat. Petr.de Bellapert.in l.licet,*
17 *C.locat.* Secunda, cùm deductis expensis, nil aliud colligitur, *d.l.si vno 17.§.vbicunq; Couarr.d.cap.*30.antè *num.*2.Sed tertia senten-
18 tia magis placet, quae id Iudicis arbitrio remittit, quod quidèm arbitrium non vagum, ac liberum; sed aliqua ratione regulandum, ac aliqua causa definiendum concedit, vt per *Menoch.d.cas.76.n.3.& 4.Caual.d.c.57.n.8.*
19 Regulabitur igitur arbitrium Iudicis, altero de tribus modis consideratis, vt tradit *Mozz.de contract. tit. de locat. sub num.*10.
20 Primò, vbi secundùm vulgi opinionem certum est, magnam eo anno fructuum sterilitatem fuisse, ac proindè intolerabile damnũ subsequutum, *Menoch. d.cas.76. sub num.2. vers. quinta fuit, Gayll. lib.2. obser.23. sub num.1.Couar.d.c.30.num.1.*Secundò, quan-
21 do deductis expensis, illud, quod percipitur non ascendit ad dimidiam eius, quod consueuit percipi, *Neuiz.d.cons.90.n.8.Capyc. dec.88.num.1.* Tertiò, quando id, quod per-
22 cipitur, deductis expensis, non ascendit ad dimidiam pensionis, quae soluenda est, vt est communissima sententia, de qua *Mantica d.tit.8.num.40.Rebell.de oblig.Iustit. lib.14. q.7.sub num.3.Surd.d.cons.34.nu.9.& cons. 400.nu.26.lib.3.Caual.d.c.57.n.4.Greuaus ad Gayll.lib.2.c.23.n.4.Viui.opin.132.num.2. Gama dec.42.Hieron.Leo dec.184.n.5. lib.2. Gregor.Lopez glo.9.l.22.tit 8.par.5.Mozzius de contract.tit.de accid.locati,n.15. Less. de iust.& iur.lib.2.cap.24. Molin.de contract. disp.435.n.2.& 3. Nauarr.in man.c.17.nu. 187.Couar.pract.quaest.c.30.n.1.vers.quamobrem,Gomez.var.resol.lib.2.tit.3.n.18. Vasquez controu.vsufreq.lib.6.c.54.n.4.Suar.in Thesaur.recept.sent.lit.C.n.220.& lit.S.nu. 177.* alijq; innumeri, quos ipsi citant, quorum maior pars cõmunem esse opinionem testatur, immò *Greuaus* eam veriorem, communiorem, & celebriorem appellat, *Corneus cons. 128.nu.26.lib.2.Menoch.de arbit.iud. cas.76.n.5.D.Reg.Capyc.Galeot.resp.fisc. 17. n.46.* hanc sententiam veriorem, & magis receptam esse affirmat, & ità *num.47.* refert fuisse decisum in causa Fabij Viues cum hac Fidelissima Ciuitate, *Gratian.lib.3.forens.discept.c.534.n.39.& c.557.n.8.* affirmat hanc sententiam esse veriorem, & magis communem, testaturq; ità fuisse saepius decisam in Rota Romana, sic etiam iudicatum referunt *Gama d.dec.42.Hiero.Leo dec.174.n.5.lib.2. Clapper.caus.44 q.vnic.per tot.Faber in Cod. lib.4.tit.44.defi 3.Morot. d.cons.76.sub n.9.*

Immò discrimen aliquod est constituen-
23 dum inter cõductorem temporalem, & perpetuum; quia tẽporalis conductor, nisi mercedis remissionem obtineat, intolerabile damnum substinet. Perpetuus autem conductor, cùm habeat spem augmenti, & futurae vbertatis, nullam potest praetendere mer-
24 cedis remissionẽ, etenim futura vbertas, quae speratur, cum praesenti vtilitate compẽsatur, vt optimè fundant *Natta d.cons.49.n.23.& 33.in fi. Neuiz.cons.91.n.8.*ac *Bursat.consil. 11.n.9.lib.1.*& haec distinctio videtur esse de mente *Cyni in d. l.1. num.19. C.de iure emphyt.* qua de re *Franc. Marc.dec.210.par.2.*
25 *&* D.meus *hic num.*13.dixerunt, non esse faciendam canonis diminutionem emphyteutae propter sterilitatem, quia incrementũ in re emphyteutica, non Domino directo, sed ipsi emphyteutae accrescit.

Hinc, quando pro praeterito emphyteuta
26 percepit ex domo magnas pensiones, longè excedentes quantitatem canonum, optimè iure dici potest, praeteritam vbertatem cum sterilitate superueniente esse compẽsandam, vt nouissimè ex multis fundat D.meus *consult.41.n.44.lib.1.*causae autem sterilitatis in fundo sunt Locustae, Sturni, Grilli, vt per *Magon.decision.Flor.67.& Carroc. de locat. & conduct.tit.de remiss.merced.q.2.n.2.Boss. eod.tit.n.37.vers.2.& 5.*sic etiam Gruculi, & similes, *l.ex conducto, §.1. ff.locat. D.Consi. Paschal.de patr.potest.par.4.c.6.nu.95.Menoch.remed.11.recuper.n.23.& 36.*

Sic etiam solui debet census, vbi non fuit
27 cõcessa in emphyteusim domus, quae damnum aliquod passa fuerit; sed sit concessum in emphyteusim vacuum, siue nudum solũ, in quo posteà fuerit aedificata domus; vndè si dictum solum, nullum passum fuerit damnum, & aptum sit sustinere onera aedificij, prout tempore concessionis, nullo iure praetendi potest canonum diminutio, sub praetextu, quòd domus passa fuerit damnum, iuxtà notabilem doctr. *Bar.in l.2. ff.de superfic.* ait
28 enim *Bart.* quòd si quis conduxit solum, vt imponeret superficiem, destructa superficie, adhùc

adhùc remanet concessio soli, quam sententiam cõprobat *Valasc. de iur. emph. q. 27. n. 2.*
29 eò quia solum semper fuit sterile, & nullos vnquàm fructus produxit, nõ potest emphyteuta obtinere canonũ remissionem, sub colore, quòd pensiones domus sunt diminutæ, vt in puncto censuit *Clar. in d. §. emphyteusis,*
30 *q. 8. n. 7.* vbi cùm dixisset, quòd emphyteutæ non fit remissio propter sterilitatem, nisi pẽsio correspondeat fructibus, subdit, hoc non procedere, si bona, tempore, quo fuerunt in emphyteusim concessa, erant sterilia, vel inculta; nam hoc casu nunquàm propter sterilitatem esset facienda remissio.

Hinc dũ Fidelissima nostra Ciuitas Neap. annis elapsis concessisset in emphyteusim perpetuam nõnullis personis diuersa vacua
31 extrà Portam Olei, vbi dicitur *lo Mandracchio*, sub certo canone, siuè censu; cùm fuissent ædificatę domus in dictis vacuis, per dictos emphyteutas fuerunt census prædicti cessi, & assignati Scipioni Gargano, vigore cuius vltimæ dispositionis peruenerunt ad Don Petrum Garganum, qui per multos annos illos exegit à dictis emphyteutis, qui se obligauerant de facie ad faciem in beneficium dicti Don Petri, de soluẽdo census singulis annis in futurum, *absquè diminutione, excomputo, & defalcatione*, & alijs verbis appositis suprà *num. 28.* posteà renuerunt soluere census prædictos dicto Don Petro, sub prætextu, quòd tempore concessionis factæ per Ciuitatem ex domibus prædictis ob negotiorum frequẽtiam maximi redditus percipiebantur; deindè verò ob monetæ mutationem subsecutam in anno 1622. cessatis magna ex parte negotijs, eædem domus vili mercede fuerunt locatæ, & proindè institerunt, censum esse diminuendum; tamen patrocinante pro dicto Don Petro ad exclusionem prætensæ deductionis *Dom. Iosepho Magaldo* excelsi ingenij, ac primario Aduocato, & meo eximio Domino, à quo nõnulla prędictorum percepi, attentis prędictis, ac ẽt quia pensiones domorum, quæ ad præsens percipiebantur, excedebant quantitatem
32 census, per S.C. ad relationem Domini Con-
* siliarij *Francisci Antonij Muscettulæ* dignissimi Decani eiusdem S. C. anno 1650. fuit decisum, quòd emphyteutæ contìnuent pro præterito, & in futurum solutionem census, oppositis non obstantibus. In Banca Figliolæ.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XIX.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio à minore celebrata, si tendat in eius vtilitatem, quamuis solemnitates deficiant, est nulla, ipso volente, & num. 2. ac ità decisum refertur, n. 4. & 11. sed contrarium decisum adducitur, n. 5.*

2 *Collegium Pauperum* Diui Nicolai *fuit erectum Neap. de anno* 1648. *post sedatas tumultuarias Plebis seditiones.*

3 *Acta facta cum minore absq; tutoris authoritate, sunt nulla, volente tamen minore.*

4 *Prælatio in feudo hæreditario antiquo paterno per S.C. fuit concessa.*

5 Contractus *gestus à minore in solidum cum maiore, absquè solemnitatibus, est validus; etiam minore opponente de nullitate, pro quantitate versa in vtilitatem minoris, & ità decisum traditur.*

6 *Contractus gestus per minorem, quando illi vtilis non est, est nullus, ipso volente, & ità iudicatum per S.C. affertur, n. 11.*

7 Contractus *minoris an sit nullus, deficientibus solemnitatibus.*

8 *Obligatio principalis vbi est nulla, corruit etiam fideiussoris obligatio, secùs si fideiussor sit obligatus in solidum cum principali, nu. 9.*

9 *Obligatio fideiussoris si est in solidũ, & principali nomine, nõ est accessoria, ideòq; sublata vna ex duabus obligationibus in solidum factis, remanet alia, sed contrarium habetur, n. seq.*

10 *Obligatio principalis quando est nulla, erit quoq; nulla obligatio illius, qui in solidum cum principale se obligauit.*

12 *Alienatio bonorum pupilli vt substineatur, quatuor requirit, de quibus n. 15. 16. et 18.*

13 *Tutor antequàm administret, debet inuentarium conficere, et si fuerit legitimus, vel datiuus, debet etiam cautionem præstare de vtilibus agendis.*

17 *Decretum Iudicis potest præcedere, & subsequi contractum, consultius tamen est, si fiat eodem contextu, limita si à principio sit actum de interpositione decreti, tunc enim potest subsequi.*

19 Census, *seù vẽditio annuorum introituum vt super bonis minoris cõstitui possit, octò requiruntur.*

20 Cõtractus *per Ecclesiam celebratus, quamuis in eius vtilitatem, deficientibus aliquibus requisitis non substinetur.*

21 *Alienatio bonorum Ecclesiæ, vt valeat, quæ requirantur, & omnis alienatio prohibetur, etiam in casu licito, & seruatis solemnitatibus, si deficiat assensus Pontificis,*

tificis, limita, num.29.

23 *Causa iusta alienandi res Ecclesiæ, est vtilitas euidens Ecclesiæ.*

24 *Solemnitas requisita in alienatione rerum Ecclesiæ, quæ sit.*

25 *Venditio annuorum introituum venit appellatione alienationis, & facta pro capitali expendendo in reparationem domus Ecclesiæ, absq; solemnitatibus, & assensu Apostolico valet, num.26. contrarium, num.27. & 28.*

29 *Alienatio bonorum Ecclesiæ est valida, si sit facta, Pontifice inconsulto in tribus casibus ibi relatis.*

30 *Emphyteusis venit appellatione alienationis, & non solet rescindi ob solemnitates omissas, nisi tribus concurrentibus, nu.31. secus si deficiat causa iusta, & adsit læsio magna, n.32.*

33 *Læsio dicitur magna, si reditus sit annuorum scutorum 150. & pensio, siuè census sit annuorum scutorum 36.*

Decretum Commissarij deputati per Pontificem, non sufficit, vbi non sunt examinati testes de vtilitate, ibid.

34 *Concessio in emphyteusim, quamuis adesset assensus, sed subreptitius, & læsio, per S.C. non fuit rescissa, sed tantùm auctus census, habita consideratione ad tempus concessionis, & valorem tempore litis motæ, stante antiquitate temporis, de ratione, num. seq.*

35 *Solemnitates ex cursu 30. annorum præsumuntur.*

1 CONcludit hîc D. meus *nu.5.7. & 8.* quòd cõtractus alienationis à minore celebratus, si tendat in eius vtilitatem, substinetur, quamuis solemnitates deficiant, quod confirmat *D. Pratus cap.17.nu.100.lib.1. & cap.12.nu.3. lib.2. discept. forens. & obseru.2.cent.1. pract. obseru.* & ità decisum refert D. meus *nu.9.*
2 eò, quòd dicitur nullus, minore volẽte, aliàs remanet firmus, vt tradit *nu.10.* sicuti etiam fuit decisum per Sac. Consil. ad relationem *D. Thomæ de Aquino* Regij Consiliarij doctissimi, ac exemplari charitate ornatissimi ergà Pueros, & Puellas pauperes Collegij *Diui Nicolai*, erecti de anno 1648. post sedatas Plebis tumultuationes, sub protectione, & delegatione eiusdem D. Consiliarij *de Aquino*, in causa Hieronymi Romanelli minoris cum Iosepho Palmario Barone Castelli Campaneæ; cùm enim dictus Hieronymus petijsset prælationem dicti Castelli, vti feudi paterni antiqui venditi per Octauium Romanellum fratrem dicti Iosephi, in expeditione causæ opponebat in Aula *D. Innocentius Orilia* Cauensis amicus meus, qui partes dicti Iosephi tuebatur, quòd omnia
3 acta erant nulla, vti facta cum dicto Hieronymo minore, absquè tutoris authoritate, & quòd propterea non poterat tractari de
4 dicta prælatione, tamen fuit data prælatio
✱ dicto Hieronymo sub die 25. Iunij 1650. in Banca Figliolæ, de qua decisione dicemus etiam in *dec.57.*

Sicuti fuit declarata nulla venditio domus facta per tutorem absquè solemnitatibus, pupilla instante, & condemnati possessores ad relaxandam domum vnà cum fructibus perceptis, vt per D. Consil. *Staiban. resol.30. n.51. lib.1. resol. forens.*

5 Sed contrarium reperio decisum per idẽ Sacr. Consil. sub die 1. Aprilis 1615. referen-
✱ te D. Consiliario *Saluo*, in causa Io. Antonij Citarelæ cum creditoribus, vbi fuit à minore allegata nullitas contractus, ab ipso insolidum cum maiore celebrati, non obstante, quòd contractus minori erat vtilis; nàm fuit decisum, cõtractum esse validum, etiam respectu minoris, pro quantitatibus, quę apparuerint versæ in eius vtilitatem, iuxtà liquidationem faciendam per Sacr. Consil. in Banca Scacciauenti, & sic per Sac. Consil. nõ fuit hoc casu sequuta limitatio, de qua D. meus *n.10.* vt scilicèt cõtractus sit nullus, minore volente, de qua decisione memores erimus in *dec.59.*

6 At quando minori vtilis non est contractus, ipso opponente est nullus; quarè cùm Cæsar Mirobаllus tutor D. Io. Angeli Barrilis vendidisset annuos duc. decem D. Francisco Fiorellæ, pro capitali duc. centum, & ibidem Alphonsus Seuiglia se obligauit insolidum ad euictionem, & solutionem dictorũ annuorum duc. 10. eiusq; capitalis duc. 100. Conuenta in M.C.V. Victoria Seuiglia hærede dicti quond. Alphonsi ab hæredibus prædicti D. Francisci, ad solutionem nedùm tertiarum à die contractus, sed etiam capita-
7 lis, fuit oppositum de nullitate contractus prædicti, eò, quòd deficiebant dicta requisita, & vbi principalis obligatio est nulla, cor-
8 ruit pariter fideiussionis obligatio, vti accessoria ad principalem, *l. cùm lex, & l. fideiussor obligari*, vbi notant omnes, *ff. de fideiuss.* & deducitur ex *l. cùm principalis, ff. de reg.*
9 *iur.* & licèt fuisset oppositum, quòd dùm dictus Alphonsus se obligauit insolidum, & principali nomine, non videtur accessoria eius obligatio. Idcircò sublata vna ex duabus obligationibus insolidum factis, non corruit altera, vt dixit *Bald. in l. si prædium, num.9 C. de iur. dot.* siquidẽm opinio *Bald.*
10 & Asseclarum habet quamplures contradictores, affirmantes, existente nulla obligatione principali, censeri etiam nullam obligationem illius, qui insolidum cum principale se obligauit, ex rationibus adductis per *Cephal. cons.457. num.15. lib.3.* & comprobant

bant *Laurent. de Pinu cons. 71. nu. 2. & seq. Paris. cons. 110. num. 75. lib. 1.* aliijq; quos refert, & sequitur *Sforz. Odd. cons. 41. num. 23.*

11 Ideóq; per M.C.V. de anno 1621. ad relationem D. Iudicis *Francisci Antonij de Scacciauento* fuit absoluta dicta Siluia, in Banca Saccardi.

12 Hinc, vt alienatio bonorum pupilli substineatur, quatuor requiruntur. Primò, tutoris authoritas, *§. 1. Inst. de auth. tut. l. eum, qui, C. de auth. præstan.* immò antequàm tu-

13 tor possit authoritatem præstare, oportet, vt inuentarium conficiat, *l. tutor, qui repertorium, ff. de admin. tut.* etsi fuerit legitimus,

14 vel datiuus, debet etiam præstare cautionem de vtilia agendo, *l. 1. in fin. C. de tutor. vel curator. qui satisd. non debet.* Secundò,

15 necessitas faciendi alienationes, veluti si æs alienum vrget, *l. ob as, C. de præd. & alijs reb. minor. D. Consil. Staiban. resolut. 30. num. 14.*

16 Tertiò, Iudicis decretum, *d. l. ob as, & l. 2. C. eod. D. Consil. Staiban. d. resolut. 30. num. 2.*

17 quod quidèm decretum potest precedere, & subsequi contractum, vt tradit *Bald. in cap. si quis miles, de feud. sine culp. non amitt. Mendell. de Alba cons. 4. num. 50.* consultiùs tamen est facere eodem contextu, ex traditis per *Simoncell. in tract. de decret. in pref. nu. 33. & 34.* qui *num. 46.* limitat, si à prin-

18 cipio fuit actum de interpositione decreti, tunc enim potest subsequi. Quartò, appretium bonorum alienatorum, illorumq; subhastatio, ex traditis per D. meum *hic, nu. 1.* & per *D. Merlin. cap. 74. num. 1. cent. 2. controu. for. D. Staiban.* vbi suprà, *nu. 5.* in con-

19 stitutione autem censùs, siuè in venditione annuorum introituum super bonis pupilli, octo requisita ponit *Foller. in pragm. de cens. vers. iuris moderando rigorē, n. 39.* & in vēditione annuorum introituum facienda per Vniuersitatem, requisita recenset *D. Consil. Staib. resol. 38. n. 6. 8. 25. & 27. d. lib. 1.*

Et ex traditis per D. meum *num. 6.* habe-

20 mus, quòd contractus per Ecclesiam celebratus, quamuis in eius vtilitatem deficientibus aliquibus requisitis non substinetur, etsi contrarium teneant *Ludou. Bellus cons. 45. nu. 8.* & *Ciarlin. lib. 1. controu. cap. 8. n. 15.* attamen opinio D. mei substinenda est, &

21 nos illam amplectimur, ideóq; vt alienatio bonorum Ecclesię valeat, requiritur nedùm causa iusta, & solemnitas, vt in *cap. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6. clem. 1. eod. tit.* sed etiā Summi Pontificis consensus, vt in *extrauag. Ambitiosa, de reb. Eccles. alien. vel non*, vbi

22 omnis modus alienandi est prohibitus, etiā in casu licito, & seruatis solemnitatibus, inconsulto Pontifice, vt tradit *Rebuff. in comp. de alienat. rer. Eccles. num. 102.* & aduertit etiam *Quaranta in summa Bullarum, in verb. alienatio rerum Eccles. num. 5.* quos sequens adducit *D. de Marin. lib. 1. quotid. re-*

23 *sol. cap. 6. num. 1.* causa autem iusta est euidēs vtilitas Ecclesiæ, vt pluribus relatis probat *Rota Roman. in dec.* impressa apud *D. de Marin. cap. 7. nu. 3. d. lib. 1.* & solemnitas est

24 probatio per testes iudicialitèr facienda respectu dictæ vtilitatis coràm Commissario per Pontificem deputato, vocatis vocandis, vt tradit eadem *Rota ibid. num 6. & seq.*

25 Sub nomine tamen alienationis venit etiā venditio annuorum introituum facta iuxtà formam *Bullæ Nicolai V.* de qua in *pragm. 1. de cens. D. de Marin. d. cap. 6. nu. 8.* qui *n. 9. 10. & seq.* fundat, alienationem annuorum

26 introituum factā per Administratores Hospitalis, Episcopali authoritate erecti, pro quodam capitali impenso pro reparatione domus Hospitalis, & sic ex causa necessaria, esse validam, absq; dictis solemnitatibus, &

27 assensu Apostolico, quod *Ego* non ità facilè admitto; nàm alia opinio est approbata in S.C. quia etsi contractus cedat in vtilitatem Ecclesiæ absquè solemnitatibus, alienatio non tenet, vt diximus *nu. 22.* & fuit decisum, teste *D. de Franch. dec. 35. num. 9.* cuius sola

28 authoritas sufficeret, tamē adduco *Io. Fabr. in §. 1. Inst. quib. alien. licet, vel non, num. 4.* vbi, quòd securiùs est, si solemnitates interueniant, quem locum miror non fuisse allegatum à *D. de Franch. ibid.* reuideas, nàm alia iura citat.

Benè verum est, quòd in *d. extrauag. am-*

29 *bitiosa* tres casus excipiūtur, in quibus alienatio rei Ecclesiæ permittitur, Pontifice inconsulto. Primò, vbi res non vltrà triennium locaretur. Secundò, si in emphyteusim concederetur, tribus concurrentibus, scilicèt in casibus à iure permissis, de bonis in emphyteusim ab antiquo dari solitis, & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate. Tertiò, alienatio fructuum, qui seruando seruari non possunt, vt refert *D. de Marin. ibid. n. 4.*

30 Et circa secundam exceptionem concessionis in emphyteusim, quæ sub alienationis verbo venit, vt in *d. extrauag. ambitiosa* habetur, & in *cap. nulli, de reb. Eccles. non alien.* ac in *l. 1. C. de fund. dotal. non alien.* quod etiam admittunt *Rebuff.* vbi supr. *n. 5.* & *Rot. loc.* citantè *num. 3. & num. 10. & seq.*

31 dicimus, quòd *Parlamentum Parisiense* concessionem prædictam, ob solemnitates omissas non solet rescindere, nisi tribus cōcurrentibus. Primò, solemnitatis defectus. Secundò, læsio. Tertiò, quòd læsio sit magna, non minima, vt decisum testatur *Rebuff. ibid.* sub *num. 103.* Ideóq; *Rota Romana* sub

32 die 19. Aprilis 1630. iudicauit, cōcessionem in emphyteusim domus factam per Capitulum Ecclesiæ S. Mariæ de Rotunda de Vrbe Iulio Pocobello ad ipsius, & personæ successiuè ab ipso nominandę vitā, non substineri

neri coràm *P. Durano*, vt habetur apud *D. de Marin. d. cap.* 7. antè d. *num.* 3. nam *ibi*, ne-
33 dùm deficiebat causa iusta, & sic vtilitas; sed etiam aderat lęsio, & magna; nam concessio erat facta pro canone scutorum 36. & ex domo percipiebatur annua pensio scutorum 150. neq; etiam interuenerat solemnitas, & sic probatio iuridicè per testes de vtilitate Ecclesiæ; sed tantùm decretum Commissarij, approbando dictam concessionem, nullis examinatis testibus, seruata forma suæ commissionis.

34 Hinc Sac. Cons. in causa Monasterij Montis Oliueti cum Pappalardis de anno 1542. in Banca Ioannis Portij, & in causa eiusdem Monasterij cum Suardis de anno 1570. in Banca de Caro, quamuis assensus Pontificis fuisset subreptitius, & adesset læsio, noluit concessionem in emphyteusim rescindere; sed censum auxit, habita consideratione ad tempus concessionis, & valorem tempore
35 litis, stante antiquitate temporis, & eò magis, quia solemnitates ex cursu 30. annorum præsumuntur, ad tradita per *D. Balbo. disqu.* 37. *num.* 10. *&* 11. nàm ex tanto cursu temporis tollitur omne vitium, quod allegari posset in contractibus rerum Ecclesię, vt per *Dec. cons.* 36. *num.* 8. *vers. vltimò non obstat*, ex *Ancharan. cons.* 135. ac *Alex. cons.* 79. *in* 2. *dub. col.* 3. *lib.* 1. vt percepi ex Apostilla manuscripta D. Consiliar. *Fęlicis de Rubeis*, qui fuit posteà dignissimus Episcopus Tropeianus, ad *Dec. d. n.* 8. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XX.

SVMMARIVM.

1 *Debitor scribens literas cambij, non remanet liberatus, quamuis sint acceptatæ, dùm tamē non fuerit sequuta solutio, intellige, vbi creditor, cui erat facienda solutio, diligentias fecit contra acceptantem; nàm aliàs in subsidium tenetur, num.* 5. *de ratione, à n.* 6. *per tot.* 12. *& ità iudicatum adducitur, num.* 13. *Item intellige, vt n.* 14. 15. *&* 16. *limita, vt n.* 20. *sed intellige, vt num.* 21.

2 *Acceptatio literarum cambij non est nouus contractus inter acceptantem, & illum, cui erat facienda solutio, sed est pars contractus literarum cambij.*

3 *Creditor, qui non habuit fidem de solutione ex receptione literarum cambij ab alio soluendarum, non liberat debitorem, & tenetur literas cambij præsentare, & exigere ab illo, cui erant directæ, num.* 6.

4 *Venditor non habita fide de pretio, retinet dominium rei venditæ.*

5 *Scribens literas cambij in subsidium tenetur, vbi ille, cui erat facienda solutio, non fecit diligentias contra acceptantem.*

7 *Creditor non potest recedere à tractatu, & restitutione literarum cambij debitori.*

8 *Debitor non potest reuocare ordinem, literis cambij acceptatis.*

9 *Acceptans literas cambij, non potest alteri, quàm præsentanti soluere.*

10 *Creditor nulla alia actione experiri poterit contra scribentem literas cambij, vbi ab acceptante solutæ non fuerint, nisi conditione ob causam, siuè sine causa, vel causa data, & non sequuta.*

Conditiones ob causam, siuè sine causa, vel causa data, & non sequuta, promiscuè his nominibus appellantur, ibid.

11 *Actio conditionis ob causam est subsidiaria de æquitate.*

12 *Creditor debet adhibere diligentias, vt possit agere contra scribentem literas cambij, ad videndum, nùm soluere velit, vel non, ad hoc, vt dicatur causa defecta.*

14 *Debitor literas cambij scribens non remanet liberatus, quandò acceptans decoxit antè solutionem, Item si creditor distulit præsentare literas cambij, num.* 15. *Intellige, vt num.* 16.

Periculum, & damnum superueniens ob decoctionem acceptantis literas cambij, erit scribentis, non autem creditoris, illas recipientis, d. n. 14.

17 *Creditor de iure Regni si elapso termino dierum quatuor omiserit exactionem ab acceptante literas cambij, & non fuerit protestatus contra acceptantem, non habet regressum contra scribentem, Intellige, vt num.* 18.

19 *Acceptās literas cambij eodem die, quo scribens decoxit, & ipse ignorabat, non tenetur, & ità decisum adducitur, contrarium, vbi satis post acceptationem decoctio sequitur, nu.* 21.

20 *D. Consiliar.* Fabius de Anna *in materia cambiorum semper est sequendus.*

1 SImilis articulus fuit discussus in Senatu Cathaloniæ apud *Fontanell. dec.* 124. *& seq. lib.* 1. vbi emptor mercium dederat venditori literas cambij directas cuidam pro solutione pretij illarum, quæ fuerunt acceptatæ per illum tertium, non tamen solutæ; ideòq; venditor agebat contra emptorem ad solutionem pretij dictarum mercium venditarum, his præcipuè rationibus.

Primò, quia dictus emptor, non remanebat liberatus per consignationem literarum cambij soluendarum ab alio, quamuis fuissent acceptatæ, nisi fuisset sequuta solu-

tio,

tio, *l. si literarum*, vbi *Bald.C. de solut.* benè *Castr. in l. si debitorem, ff. de nouat. Marescott.* qui ità pluriès decisum per Rot. Rom. refert *lib. 2. var. resolut. cap. 11. num. 3. & 8.* sic etiam in Senatu Portugall. teste *Melch. Phœb. dec. 207. p. 2.* & similitèr in Rot. Rom. *Farinac. dec. 445. tom. 2. & dec. 679. nu. 2. p. 1. recent.* & Sanctiss. *Ludouis. dec. 217.* & in Senatu Cathal. idem *Fontanell. d. dec. 124. n. 5.* & ità etiam concludit D. meus *hic, nu. 5.* & *cōsult. 42. n. 3. et seq. lib. 1.* vbi alios *DD* citat, & ità practicatum refert contra Fabritium Salernum scribentem hic, *nu. 9. vers. rursus*, & comprobat *D. Pręs. Merlin. cap. 11. cent. 2. controu. forens.*

2 Secundò, quia illa acceptatio literarum cambij facta à tertio, cui erant directæ, non est nouus contractus, inter ipsum acceptantem, & creditorem, cui erat facienda solutio,
3 ideòq; dùm creditor non habuit fidem de solutione, non liberauit suum debitorem, ex traditis per *Scace. de camb. §. 2. glos. 5. nu. 313. Gratian. lib. 1. discept. for. cap. 64. nu. 4. Ludouis. ibid. nu. 4* refert *Fontanell. loco cit.*
4 *num. 6.* sicuti etiam creditor non habita fide de pretio, retinet dominium rei venditæ, vt in *§. vendita, Inst. de rer. diuis.*

5 Hæc tamen licèt verissima sint, ea tamen intelligenda non sunt, ità simplicitèr, sed vbi creditor diligentias fecisset contra illum, qui literas cambij acceptauit, & proindè, nisi in subsidium tenetur literas cambij scribens, vt defendebat in causa prædicta idem *Fontanell.* per plura media adducta in *d. dec. 124. à num. 9.* per tot. *nu. 22.* & *d. dec. 125. à nu. 8.* per tot. *n. 16.* duobus tamen his præcipuis fundamentis.

Primò, quòd dictus creditor tenebatur literas cambij ei consignatas præsentare, &
6 exigere ab illo, cui erant directæ, quo non facto, non licebat redire ad debitorem scribentem, vt tradit *d. dec. 124. nu. 18. & seq.* ex *Beninten. dec. Bonon. 58.* vbi quòd non licet
7 creditori recedere à tractatu, & pœnitere, restituendo literas debitori, sicut eadem
8 ratione, nec debitori licitum est, literis acceptatis reuocare ordinem, *Rot. Gen. dec. 90. nu. 2. & dec. 168. nu. 3. Gabr. de nouat. concl. 1. nu. 15. Bursat. cons. 39. num. 2. vol. 1. Masoard. de probat. concl. 990. num. 2.* nec ille,
9 cui literæ fuerunt præsentatæ, potest alteri, quàm præsentanti soluere, *Rota Gen. dec. 93. num. 8.* & ità decisum in Senatu Lusitano refert *Phœb. dec. 208. p. 2.*

Secundò, nàm quatènus posset dari re-
10 gressus contra scribentem, nulla alia actione experiri poterit creditor, nisi conditione ob causam, siuè sine causa, vel causa data, & non sequuta; his enim nominibus hæ conditiones promiscuè appellantur, *Rota Gen. dec. 1. nu. 6.* circà medium, quæ quidèm
11 actio de sui natura est subsidiaria, datur .n. ex æquitate in subsidium, vt ex *Cæsare Barzio, Gabr. & Surd.* tradit *Fontanell. d. decis. 125. nu. 12.* & quòd diligentiæ sint adhiben-
12 dæ, vt is, cui traditæ sunt literæ cambij, possit agere contra scribentem, ad videndum, nùm soluere velit, vel non, vt dicatur causa defecta, docet *Faber* in suo *Cod. lib. 4. tit. 5. de cond. ob caus. dat. defin. 1.*

13 Ex quibus tàm in prima, quàm in secunda instantia fuit per Senatum Cathal. in causa prædicta determinatum ad fauorem scribentis literas cambij in casu proposito, reseruando iura creditori in subsidium contra debitorem, qui literas scripserat, vt refert *Fontanell. d. dec. 125. n. 16.*

Item conclusio suprà firmata *num. 1.* pro-
14 cedit, etiam si is, qui literas cambij acceptauit, decoxit antè solutionem, dummodò non sit facta delegatio; tunc enim periculum, & damnum erit ipsius scribentis literas cambij, non autem creditoris illas recipientis, ità *Phœb. dec. 209. par. 2. Fontanell. d. dec. 124. num. 8. & dec. 125. num. 17.* vbi, quòd
15 idem dicitur, quando creditor distulit præsentare literas cambij, nam non ipsi, sed illi, qui eas scripserit damnum imputatur, sequuta decoctione illius, cui literæ cambij erant directæ, ex *Ludouis. d. dec. 217. n. 6. & 7.* vbi *Additio*, verùm si magna, & grandis
16 fuerit mora, & negligentia præsentandi, vel per multum tempus creditor post præsentationem distulit exactionem, & supportauit debitorem, non certiorando scribentem de recusatione soluere debentis, tùnc Iudicis arbitrio remittitur culpa, & negligentia, in cuius damnum cedere debeat, an scribentis, vel eius creditoris, in cuius beneficium illas scripserit, vt putat *Fontanell. d. dec. 125. n. 18.* vbi *DD.* citat.

Quæ omnia licèt de iure communi procedant, non tamen obstabit *pragm. 6.* edita in anno 1618. *cap. 4. de liter. camb.* de qua D. meus hic *n. 8.* & *consult. 42. n. 6. lib. 1.* per quā
17 mandatur, vt creditor, cui est facienda solutio, si elapso termino quatuor dierū omiserit exactionem, & non fecerit aduersùs acceptantem debitam protestationem, scribens liberatus remanebit.

18 Siquidèm dispositio *pragm.* prædictę procedit, quando non est sequuta decoctio, & vbi mora adfuit, non exigendo, vel non faciendo protestationem debitam, ex suprà adductis.

19 Hinc etiam acceptans literas cambij eodem die decoctionis scribentis, non tenetur ad illarum solutionem, si fuerit ignarus dictæ decoctionis, ex traditis per *Dom. Præs. Merlin. cent. 2. controu. for. cap. 11.* per tot. qui *num. 10. vers. sed nihilominùs*, & *nu. 25.*
20 ità decisum etiam per S.C. refert, iuxtà *cons.*

L 82.

81. D. Consiliar. de Anna, quem semper sequendum esse in huiusmodi materia, tradit Ioann. Bapt. Costa in tract. de fact. scient. & ignor. dist. 24. nu. 12. quem refert, & sequitur D. Merlin. ibid. licèt contrarium sit, vbi
21 satis post acceptationem decoctio scribentis superueniat vt per D. de Franch. dec. 303. & faciunt tradita per Nos num. 16.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XXI.

SVMMARIVM.

1 Debitor ex pluribus causis potest exprimere causam, in quam soluit, tàm tempore solutionis, quàm etiam parum antè, vel post incontinenti, & ex liquidatione certus fit de quantitate debita, nu. 7. & 15.
Creditor cogitur facere liberationem debitori soluenti, & recusans pecuniam recipere, non est audiendus à Iudice, ibid.
2 Creditor potest declarare, in quam causam recipit, vbi debitor non exprimit, dummodò incontinenti fiat, & cum voluntate expressa, vel præsumpta debitoris.
Pecunia restitui debet debitori, vbi ipse, & creditor discordant in electione causæ solutionis, ibid.
3 Solutio intelligitur facta à debitore priùs in causam tertiarum, vel interesse, vbi, nec à debitore, nec à creditore causa expressa est, amplia, etiam si interesse non sit liquidatum; sed certum sit deberi, nu. 4.
Sed contrarium adducitur, à nu. 5. per tot. nu. 17. vel si adsit tantùm calculus, absq; decreto liquidationis, nu. 19.
6 Liquidum quando dicatur, & nu. 7. 8. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 17. & 19.
7 Mora non committitur, vbi quantitas debita non est liquidata, & sub nu. 15.
8 Calculus nullum ius partibus tribuit, nisi per Iudicem sit approbatus, & ità decisum adducitur, n. 9. contrarium, nu. 10. & 19. & fieri potest post sententiam, antè tamen illius exequutionem, sub d. nu. 10.
11 Sententia in rescissione contractus annuorum introituum, quibus verbis, & clausulis concipiatur.
Processus nouus compilatur super liquidatione, ibid.
Liqdatio, sine calculo fieri nequit, & fit, vel in quãtitate in calculo cõtenta, vel in minori quãtitate, ibid. et etiã in nihilo, n. 13.
12 Liberatio per Iudicem nunquàm fit in causam tertiarum, non liquidatorum.
15 Condemnatio ad certam quantitatem tertiarum, vel interesse, non facta liquidatione, nullatenùs fit.
Exequutio facta, non præcedente liquidatione est nulla, ibid.
16 D. Reg. Marchio Torelli decis. 21. num. 10. eiusq; Assecla declarantur, nu. 17.
18 Terminus mensis dari solitus per S. C. ad soluendum tertias in sententia rescissionis, à quo tempore currat.
20 Promissio facta de soluendo, quidquid debere aliquem constiterit, non tenet, si liquidatio non sit facta, viuente debitore, ratio adducitur, nu. 21. limita, nu. 22.
23 Solutio facta in causam crediti, intelligitur in grauiorem, & sic dotis, non antefati, & ità decisum traditur.

1 MAteria huius decisionis est frequentissima in omnibus Tribunalibus; in illius tamen discussione D. meus tres reassumit conclusiones, & de prima agit nu. 1. ex qua colligitur, quòd debitor ex pluribus causis potest soluendo creditori exprimere causam, in quam soluit, ex iuribus ibi citatis, quibus addo l. Paulus 101. ff. de solut. l. 1. C. eod. ac ipsemet comprobat decis. 192. nu. 24. lib. 2. & nedùm tempore solutionis debitor declarare potest, vt l. 1. ff. & C. de solut. sed etiam parum antè, vel post, & sic incontinenti, l. si vsuras, C. de vsur. l. contractus, C. de fide instrum. per quem text. ità tradit Bart. in d. l. 1. C. de solut. & creditor cogitur facere instrumentum liberationis, l. sicut, C. de liber. leg. vbi Bald. nu. 1. & creditori pecuniam recusanti Iudex denegat
2 audientiam, ad tex. in l. si debitor offerret, vbi Glos. ff. de solut. Secunda est conclusio, de qua nu. 2. quòd creditor potest declarare, in quam causam recipit, vbi debitor non exprimit; dummodò similitèr incontinenti fiat, & cum volũtate debitoris, siuè expressa, siuè præsumpta, l. 1. 2. & 3. ff. de solut. et si ambo dissentiant, pecunia debet debitori soluenti restitui, Bart. in d. l. 1. n. 8. C. de solut. per tex. in l. 3. ff. de pignorat. act. Tertia
3 conclusio, quam firmat nu. 3. ea est, vt solutio intelligatur facta à debitore, priùs in causam tertiarum, siuè interesse, vbi, nec à debitore, nec à creditore causa est expressa, quod etiam voluit D. Præs. Merlin. cent. 1. controu. forens. cap. 26. nu. 9. & comprobat
4 idem D. meus decis. 175. nu. 16. & d. decis. 192. nu. 25. d. lib. 2. quam conclusionem ampliat hic nu. 5. etiam si non sit liquidatum interesse; sed certum sit, illud deberi, & sic per S. Cons. iuxtà alias decisiones traditas d. n. 5. in fin. & 11. decisum refert sub nu. 10. de qua decisione meminit in d. decis. 175. nu. 38. vers. quibus stantibus, ipsasq; decisiones etiam refert, & sequitur D. Hodier. ad

ad Surd.decis. 186.*nu.* 12. ac similem aliam decisionem tradit *Dom. Reg. Sanfelic. decis.* 123. *in fin. lib.* 1.

5 Verùm, in hac decisione aliquam sentio difficultatem, ex infrascriptis: siquidèm, solutio intelligitur facta in causam debiti, pro quo nō est cōtrouersia, & sic de capitali, siuè sorte; & cùm interesse sit liquidandum, non poterat debitor ad illius solutionē adstringi tempore solutionis factæ creditori, vt in

6 *d.l.* 1. *ff de solut.* & nulli dubiū esse poterit, quòd interesse, siuè tertiæ non sunt liquidæ, nisi duo cumulatiuè concurrant, calculus scilicet, & Iudicis declaratoria, illas in

7 tali summa liquidando; quamuis enim quātitas sit debita; nisi tamen per Iudicem sit liquidata, mora non committitur, vt decisum nobis ostendit *Afflі.decis.* 205.*nu.* 1. vbi

8 *Vrsill.eod.n.* 1. quod procedit, etiam si præcedat calculus, ille enim nullum ius partibus tribuit, non secuta Iudicis sententia, nec in rem iudicatam transit, nisi fuerit à Iudice approbatus, *l.vnic. C.de error.calc. l.in star, C.de iure fisc.lib.* 10. *Muta* doctissimus Siculus *decis.* 22.*num.* 5.*D.de Medic.*

9 *cons.* 105. sub *nu.* 4. & ità fuit per S.C. deter-

* minatum, referente D.Cons. *de Rubeis*, sub die 15. Iulij 1555. in causa Francisci de Palma, cum Marchione Quaratæ, in Bāca Bozzauòtræ; licèt in hoc contrarium substi-

10 neat *D.Mercur.Merlin.in tract.de pignor. lib.* 5.*tit.* 2.*q.* 77.*nu.* 41. vt sufficiat calculus Arithmeticus, ex quo quātitas debita comprobari possit, vt etiam dicemus *num.* 19. ideòq; *Rota decis.* 61.*nu.* 17. post *d.tract.* refert, posse fieri calculum post sententiam; antè tamèn illius exequutionem.

11 Quod quidē nos quotidiè obseruamus, nàm rescisso contractu, ob non solutionem tertiarum, cōdemnatur debitor ad soluendum capitale, vnà cum tertijs decursis, ipsarumq; interesse, vsq; ad litis contestationem, & deindè in anteà, cum interesse ad eādem rationem, liquidandis omnibus tempore exequutionis sententiæ; verùm si infrà mēsem debitor soluerit tertias, supersedeatur in exequutione sententiæ, quòad capitale, de qua praxi testatur etiam *Dom.Reg. Rouit. in pragm.* 1. *nu.* 38. *in fin. de censib.* post *D. de Franch.decis.* 254.*nu.* 11. & compilatur nouus processus super liquidatione tertiarum, postmodùm committitur calculus, sine quo liquidatio fieri nō potest; aliàs esset nulla, vt probant *Muta decis.* 53.*n.* 26. & *Fontanella de pact. nupt. claus.* 4. *glos.* 9. *n.* 46. quo calculo facto per Relatorem, siuè Calculatorem electum, ille reuidetur ad instantiam reuideri petentis, ad tradita per eundem *Mutam d.decis.* 22.*nu.* 6. & demùm per Iudicem proceditur ad illius discussionem, & interponitur decretum liquidationis tertiarum, siuè interesse, vel in summa in calculo contenta, vt fuit practicatum in causa Ducis Sancti Donati, vt per D.meum *decis.* 27. antè *nu.* 1. vel in minori quantitate, iuxtà rationes, per ambas partes in discussione calculi adductas, vt aduertit *Mu-*

12 *ta ibid.nu.* 3. *in fin.* Nec vnquàm vidimus, fieri per Iudicē liberationes in computum tertiarum, adhùc non liquidatarum; cùm enim Reus possit in termino liquidationis satisfactionem illarum deducere, ac probare, eò, quòd in causa liquidationis admittuntur pro Reo omnes, & quæcunq; exceptiones, iuxtà probata per *D.Consil.Carleual. de Iudic. tom.* 2. *tit.* 3. *disput.* 3.*nu.* 44. circà *finem*, ità, vt etiā in integrum restitutiones, quas nos beneficia appellamus, conceдantur, vt perbellè probat *Amatus var.*

13 *resolut.lib.* 1. *resol.* 14.*nu.* 46. quarè liquidatio fieri potest in nihilo, vt plurièss obtinui, & docet etiam *D.Pratus lib.* 1. *discept.forens.cap.* 1.*nu.* 7. ideòq; creditum non potest dici liquidum, de quo pendet lis antè rem iudicatam, *l.si constat, & l.cùm alter, ff.de compensat. l.eius, C.de solut.* per quæ iura ità consuluit D.meus *consult.* 31. *n.* 14. *lib.* 1. vbi ex *Farinac.* ità decisum refert; interlo-

14 cutoria enim Iudicis requiritur super liquidatione antè exequutionem, vt alijs relatis voluit *D.Carleual. d.n.* 44. *in princ.*

15 Hinc etiam, condemnatio ad certam quantitatē tertiarum, vel interesse fieri non potest, non facta liquidatione, *Rot.Roman.* post *tract.Ceneij de censib. decis.* 197. *nu.* 3. antè enim liquidationem non possunt partes scire quantitates debitas, *D.Mercurial. Merlin.* qui alios citat, *vbi suprà, num.* 41. quibus ignoratis, nihil peti potest, donec exploratum sit, quid debeatur, *l.hoc iure, ff. de verb. obligat. l.proindè, la* 2. *§.notandum, ff.ad l.Aquil. Gratian.lib.* 2. *discept.forens.cap.* 318.*nu.* 6. qui *nu.* 7. probat, exequutionem factam, non præcedente legitima liquidatione, esse nullam; nec Reus est in mora, dùm nescit, quantum soluere debeat, *l.non potest* 99. vbi *Bart.* & *Dec.in princ. ff.de reg.iur.* & etiā probauimus *n.* 7.

16 Nec obstare videtur ratio adducta per D.meum *d.n.* 10. quòd interesse semper est liquidum, dùm ad minus S.C. liquidare soleat ad rationem ducatorum septem pro centenario, prout etiam tradit *D.Reg.Capyc.Galeota controu.* 16.*nu.* 66.*lib.* 2. post *D. Cons.de Anna cons.* 30. sub *nu.* 8. & *Trentacinq. var.resolut.lib.* 3.*tit.de solut. resol.* 35. *nu.* 3. *vers.in secunda conclusione*, qui loquūtur de tertijs, vt illæ semper intelligātur liquidæ, eò, quòd in instrumento censuali sunt conuentæ ad certam rationem.

17 Siquidèm, nos minimè negamus, interesse non conuentum, solitum esse liquidari ad

ad dictam rationem ducat.7.pro centenario,ac tertias,ad quantitatem conuentam esse liquidas,& proindè,ad quam rationem debeantur,certum esse; sed illarum quantitatem creditori debitam, illiquidam esse affirmamus;nedùm quia calculus,& Iudicis sententia copulatiuè requiruntur, vt liquidæ dicantur,ex dictis à *nu.*5. per tot.*n.*15. sed etiam,quia S.C.in sententia rescissionis, illas liquidari, præuio nouo processu, cum alia sententia declaratoria, mandat, vt dixi *num.*11.

18 Ex quibus etiam dignoscitur,terminum vnius mensis, dari solitum per S.C. in sententia rescissionis contractus,ad finem supersedendi in exequutione, quoad capitale,de quo dixi *d.nu.*11.currere à die decreti liquidationis tertiarum; non autèm à die dictæ sententiæ;cùm certum sit,nullatènus posse debitorem, tertias, adhùc non liquidatas soluere; cùm ex liquidatione certus fiat,vt probaui *nu.*7.*&* 15.quod etiam admittit,ac comprobat D.meus *dec.*59.*n.*24.

19 Verùm,si doctrinam *Bald.in l. Meuius,ff. ff.famil.ercisc.* quam expendit *D.Reg.Cappyc.Galeota d.nu.*66. sequi volumus,vt non requiratur liquidatio per Iudicis sententiã; sed sufficiat tantummodò calculus, quam opinionem secutus est *D.Mercurial.Merlin.d.q.*77.*nu.*42. vt retuli *nu.*10. & eo casu solutio intelligitur facta in causam tertiarum,vel interesse calculati; non autèm capitalis; sed quando,nec etiam adest calculus, tunc solutio,in causam capitalis facta intelligi debet, ex suprà traditis.

20 Scias paritèr,quòd si quis promittat soluere alicui,quidquid per alium debere cõ
stiterit, nisi liquidatio debiti fiat in vita
debitoris, ad nihilum tenetur, *l.Roma,*
§.Augerius, vbi *Ias.nu.*6. *&* 7. *vers.vtraq;*
21 *ratione, ff.de verb.oblig.* siquidèm,hæredes
debitoris verisimilitèr non possunt esse in-
structi de gestis per eorum principalem, cũ
immò ignorare gesta per illum præsumantur,*Cephal.conf.*9.*nu.*2. refert, & sequitur *Caluin. de aquit.lib.*1.*cap.*13.*n.*2.qui *nu.*7.
limitat,vbi in promissione est expressa cer-
22 ta quãtitas debiti,cum clausula,*& plus,& minus,quod facto calculo debitor apparebit;* nàm quoad quantitatem expressam,tanquã liquidam tenebitur promissor,quãuis possit alterati,aut minui, facto calculo; sufficit enim certitudo secundùm præsentem statum, *Gratian.lib.*1.*discept.forens. cap.*183. *num.*32. *& seq.*

23 Tandèm obseruabis, quòd condemnato aliquo ad restitutionem dotis,& antefati,si fiat solutio in causam crediti in genere,intelligitur facta in causam dotis,vti in grauiorem,*l.*1.*ff.de solut.* nàm debitum dotis est grauius debito antefati,*D.de Franch.decis.*164.*nu.*15. ideòq; in causa Lauiniæ Freccianæ cum Hospitale Sanctæ Mariæ de Pace, quãuis fuisset domi ordinatum per, moderatum, & benemeritum D.Consil.*Apicellam*,sub die 10. Decembris 1636. quòd exequeretur calculus, in quo erant deducti ducat.mille pretij domus à ducatis duobus mille antefati;tamen facta relatione in S.C.
* per D.Cons.*Merlinum*,sub die 20.Decembris 1641. fuit determinatum,quòd prædicti duc. mille deducantur à debito dotis,in Bãca Iadonisij pro Amico. *M.A.Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXII.

SVMMARIVM.

1 *Aduocati,qui in causa huius decisionis scripserunt,referuntur.*

2 *Mulier à iure ciuili prohibetur, sub certis pœnis intrà annum luctus matrimonium contrahere, non tamen pęnas patitur, si sponsalia tantùm contrahit,n.*3.

4 *Odia sunt restringenda.*

5 *Pęna imposita,nè matrimonium contrahatur,non habet locum,si sponsalia tantùm sint contracta,nisi sequuta sit copula carnalis, & nu.seq.*

6 *Legatum mulieri relictum,sub conditione non nubendi, non amittitur, si sponsalia tantùm illa contraxerit.*

7 *Mulier nubens intrà annum luctus, non perdit antephatum lucratum ob mortem primi viri,de ratione, n.seq.*

9 *Pœna secundò nubentium, quæ concernunt fauorem filiorum, incorrecta remanent, & ità decisum adducitur,nu.*11.*quæ verò respiciunt aliorum fauorem,sublatæ sunt,nu.*10.

12 *Donatio facta à viro sene vxori iuueni est valida,& dicitur remuneratoria in præmium iuuentutis,n.*13.

1 HÆC decisio fuit lata in causa filiorum Bernardini Moccia, pro quibus patrocinium præstitit *D. Paulus Staibanus*,tunc Aduocatus insignis,nunc dignissimus Regius Consiliarius, vt habetur ex *resolut.*91.*lib.*1. *resolut.forens.* qui obtinuit , vt ipse refert *ibidem,num.*51.& D.meus *hic,nu.*52. cum D.Diomede Carafa,cuius partes tuebantur *D.Petrus Carauita*,ac *D.Io. Baptista Iouinus*, Aduocati maximi nominis,postea Regij Consiliarij meritissimi.

Circà hanc tamen decisionem obseruo,
2 quòd etsi mulier intrà annum luctus prohibea-

beatur, sub certis pœnis à iure ciuili introductis, matrimonium contrahere, iuxtà tradita per D. meum *hic, num.* 1. Regula tamen
3 prædicta non habet locum, si sponsalia tantùm contraxerit, tunc enim nulla pœna ligatur, *l. solet* 10. ibi, *intrà id tempus sponsã fuisse nõ nocet, ff. de his, qui not. infam.* & rationem tradit *glos. ibid.* nàm odia sunt re-
4 stringenda, vt etiam tradit *D. de Marin. lib. 2. quotid. resolut. cap.* 127. *num.* 3. vbi paritèr,
5 id procedere intelligit, vt pœna imposita, nè matrimonium contrahatur, in casu sponsaliorum nõ debeatur, ex *glos. in clem. vnic. in verbo contrahere, de consanguin. & affin.* nisi copula carnalis sequatur, hinc *num.* 4.
6 tradit, legatum mulieri relictum, sub conditione non nubendi, non amitti, si sponsalia tantùm fuerint contracta, ex *Sanch. de matrim. lib.* 7. *disput.* 91. *num.* 44. *& Isern. in Const. Honorem nostri diadematis, in princ.*
7 Sic etiam mulier nubens intrà annum luctus, non perdit antephatum lucratum ob mortem primi eius viri; nedùm quia debe-
8 tur ex titulo oneroso, iuxtà tradita per D. meum *dec.* 175. *num.* 40. *lib.* 2. quo casu cessat dispositio *l. fœminæ, C. de secund. nupt.* vt per D. meum *hic, num.* 2. Sed etiam, quia
9 pœnę secundò nubentium, quæ concernunt fauorem filiorum, incorrectæ remanent, vt pluribus adductis tradit D. meus *hic, n.* 25.
10 secùs verò, si concernant fauorem aliorum; tunc enim sublatæ sunt, ex traditis per *Afflict. dec.* 75. *num.* 5. *&* 6. ex qua ratione ità
11 fuit decisum per S.C. die 14. Iulij 1565. re-
* ferente D. Consiliario *Macedonio* in causa D. Aloysiæ Brancaciæ cum hæredibus Paulli de Magnanis, vt constat ex *Apostilla* ad *Afflict. loc. cit.* manu D. Consiliarij *Felicis de Rubeis.*
12 De validitate tamen donationis factæ à viro sene eius vxori iuueni, probant *Farinac. in repertor. de contract. q.* 30. *num.* 12. *Henric. Buccer. in tract. de donat. cap.* 3. *nu.* 22. *& Narbona de ætate annorum* 65. *q.* 4. per tot. vltrà adducta per D. meum *hic, nu.* 2. cum *seqq.* & dicitur remuneratoria in
13 pręmium iuuentutis, ad tradita per D. meũ *num.* 4. quem citat *D. Reg. Merlin. cent.* 2. *controuer. forens. cap.* 46. *n.* 30. vbi D. meum doctum, & ingeniosum vocat.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Casale S. Arserij fuit donatũ in anno* 1528. *per Comitem Marsici Ecclesiæ Ciuitatis Cauæ, vigore priuilegij confirmati per Serenissimos Reges cum remissione adhoa, ideòque est burgensaticum, non autem feudale.*
2 *Castrum de iure communi feudorum præsumitur allodiale, etiam si sit Comitatus, vel Principatus, de iure verò Regni Castrum cum vasallis præsumitur feudale, num.* 3. *eò magis, si reperitur descriptum in Cedulario* Baronũ *Regni, n.* 4. *etiam, si non sit taxatum pro adhoa, sub num. seq. vel si non sit descriptum in* Cedulario, *nu.* 6. *de ratione, n.* 7.
5 *Cedularium Baronum Regni fuit confectũ in anno* 1504. *& in eo fuerunt taxati omnes feudatarij pro adhoa, & in anno* 1634. *fuit ordinatum, fieri nouum Cedularium. Castrum si non reperitur taxatum in Cedulario pro adhoa, non tamen erit burgẽsaticum, sed feudale, exemptum tamen à præstatione adhoæ, ibid.*
6 *Adhoa non est de substantia, sed fidelitas, ad hoc, vt Castrum dicatur feudale.*
7 *Feudatarius, vbi Castrum non reperitur descriptum in Cedulario, citatur per R.C. ad dicendum causam, quarè non debet describi in Cedulario, & ad soluendum adhoam pro præterito, & in futurum.*
8 *Locatio Castri feudalis facta sine Regio assensu, reuocari potest vigore* Constit. *incipientis,* Constitut. Diuæ memoriæ, *& ità practicatũ, ac decisũ adducitur, n. seq.*
10 *Assensus Regius omninò requiritur in locatione feudi, contrarium n.* 11. *sed prima opinio est verior, & secundùm eam iudicatum fuit, n.* 12. *&* 14.
13 *Possessio non suffragatur, quando ius possessori resistit, ideòq, nec manutentio eo casu datur.*
15 *Testamentum in vita testatoris nullas vires habet, sed tantùm tempore mortis, ideòq; viuo testatore, si in scriptis sit conditum, aperiri non potest, n.* 16. *quod procedit, etiam si testator postea sit factus mentecaptus, num.* 17. *& ità decisum adducitur, n.* 18. *potest tamen aperiri ad instantiam testatoris, non autem hæredis, vel legatariorum, n.* 19.
Mentecaptus pro mortuo reputatur, d. n. 17.
20 *Hypotheca contracta per donatarium super re sibi donata, resoluitur, resoluta donatione ex conditione ibi apposita, & n.* 27. 30. 31. *de ratione, nu.* 28.
21 *Donatarius, ad quem res donata reuertitur, resoluta donatione alteri facta, non tenetur ad pretij restitutionem. Resoluto iure venditoris, resoluitur ius acceptoris, ibid.*
22 *Clausula,* ad habendum, vendendum, alienandum, &c. *quando propter alia verba nihil operetur, & nu. seq. &* 28. *& quam-*

M uis

uis conferat potestatem alienandi, nu.24. tamen limitatur, vbi sequitur pactum prohibitionis alienationis, n.25.

26 *Alienatio censetur prohibita, vbi fit donatio secundogenito, ex quo primogenitus est incapax, cum conditione; quòd cessante incapacitate, donatio sit nulla, etsi fuerit facta, est nulla, n.27.*

28 *Dominium non acquiritur per traditionem factam sub conditione.*

29 *Conditionis natura ea est, vt teneat actum in suspenso.*

Donatio resoluitur ex defectu conditionis, ibid.

30 *Donatarius non potest, rem sibi donatam sub conditione hypothecare.*

Hypotheca sequitur rem, ibid. & quando retrotrahatur ad tempus contractus, sub num.31.

32 *Dominium suspensiuè translatum, resoluto contractu, vadit ad sua principia attractiua.*

33 *Hypotheca constituta per hæredem grauatum, eueniente casu restitutionis, resoluitur, & substinetur solummodò super legitima ei debita, vel super creditis, quæ habet super dictis bonis restitutioni subiectis.*

1 Agitur hic de obligationibus factis super Casale S. Arserij, quod fuit donatum in anno 1528. per Comitem Marsici Ecclesiæ Ciuitatis Caue, vigore priuilegij concessionis confirmati per Serenissimos Reges, cum remissione in specie adhoæ, & propterea burgensaticum, non autem feudale dicitur, vt ex *Isern. Liparul. & Affl.* probat *D. de Franch. dec.*131.*nu.*1 & possidetur per D. Marchionem Pollæ, sed eius creditoribus vrgentibus, & præsertim D. Magno Comestabulo Columna, cuius partes ego tueor, fuit modò expositum venale, insimul cum Terra Pollæ, eiusq; Casalibus, in Banca de Scacciauento; Ideòq; obseruandum erit, inspecto
2 iure communi feudorum, Castrum præsumi allodiale, etiam si sit Comitatus, vel Principatus, vt de Comitatu firmat *Frecc. auth.29.num.4.de subfeud. Capyc. in l.Imperialem, vers. quarta conclusio, fol.* mihi 26. *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt.*91. *num.*7. & de Principatu dixit *Alberic. in rubr. C. de donat. & Capyc.* vbi suprà, *col.*2.
3 sed in Regno, Castrum cum vasallis præsumitur feudale, vt habetur in *Constit.* incip. *Iustitiarÿ nomen,* vbi *Isern. in verbo de feudis, num.60. de offic. Iustit.* eò magis, si
4 descriptum reperiatur in Cedulario Baronum huius Regni, vt expressè tradit *Dom. Consil. de Georg. alleg.*10.*num.*8. Illud enim
5 fuit confectum in anno 1504. & in eo fuerunt taxati omnes feudatarij pro adhoa, & in anno 1634. in resulta Regiæ Visitationis, fuit per S.M. ordinatum, fieri nouum Cedularium per *Ioa. Iacobum Mercurium* Reg. Cam. Præsidentem militarem, cum præeminentia *D. Reg. Capycÿ Galeota*, vt ipsemet testatur *resp. fiscal.*30.*nu.*50.*& seqq.* & quamuis aliquod Castrum non reperiatur ibi taxatum pro dicta adhoa, non per hoc erit burgensaticum, sed feudale, exemptum autem à præstatione adhoæ, & in Regno sunt plurima, vt refert *D. Reg. de Ponte cons.30. in fine, & cons.95. nu.23. vers. immò*
6 *fortius*, quia solutio adhoæ non est de substantia, sed fidelitas; immò etiam si nec descriptum reperiatur in dicto Cedulario, non per hoc allodiale præsumitur, sed feudale; quia licèt pro allodio in feudo Torcini scripserit *D. Reg. Rouit. cons.*26. *num.*12. tamen in *fine consilÿ* refert, fuisse decisum, Castrum prædictũ Torcini esse feudale, ideòq;
7 inoleuit praxis, de qua testatur *D. de Curt. in diuers. feud. fol.*41.*nu.*36.*vers. Hinc potest*, quòd per Regiam Cameram citatur possessor ad dicendum causam, quarè non debet in Cedulario describi, & ad soluendum
8 adhoam pro præterito, & in futurum, quarè facta locatione per Episcopum Valuensem, & Sulmonensem Cypriano de Petris terrarum Pentimæ, & Vectoriti per annos duodecim, absq; Regio assensu, ac soluto affictu per plures annos, tamẽ cùm dictus Cyprianus locationem prædictam reuocasset, vigore *Constit.* incip. *Constitutionem Diuæ memoriæ*, D. Episcopo instante pro solutione affictus, attamen quia ex prædictis apparebat, Castra prædicta esse feudalia, & Regium assensum requiri in locatione prædicta,
9 ideòq; fuit per D. Consiliar. *de Aquino* domi prouisum, quòd citrà præiudicium iurium partium locetur iurisdictio ciuilis dictarum terrarum, nomine S.C. salua prouisione facienda in damnum cuius, quod fuit confir-
* matum per S. C. sub die 9. Maij 1640. in Banca de Scacciauento, *Me* pro D. Episcopo patrocinante, ac tunc substinente, non requiri assensum in locatione, & proindè nõ
10 esse locum reuocationi, & ratio decisionis fuit, nàm assensus omninò requiritur, ex traditis per *D. Camil. de Medic. cons.*147.
11 & licèt contrarium substineat, vt nullus requiratur assensus in locatione *D. de Marin. cap.*31.*num.*6. per tot. *num.*17.*lib.*2. tamen
12 secundùm opinionem *D. de Medicis* fuit iterùm per Collaterale Consilium iudicatum die 3. Septembris 1646. in causa Hospitalis A.G.P. de Neap. cum Francisco Gambacurta Affictatore Vallis Magdaloni, absq;
13 assensu, quamuis reperiebatur in possessione, eò, quòd illa non suffragatur, quando ius possessori resistit, qui nec manutenẽdus est,
lite

lite pendente, *cap.cùm persona*, §.*quod si tales,de priuileg.in 6.Capyc.dec.6.num.4.& 5.D.Io.Francisc.Capiblanc.* olim M. C. V. Iudex doctissimus, cuius vestigia sequutus fuit *D.Antonius* eius filius, nunc Regius Consiliarius doctus, & eruditus in *tract.de Baron.in pragm.8.nu.234.lib.1.& cap.77.lib.2.Cyriac.lib.1.controuer.forens.controu.178.num.15.16.36.& 52.* & proindè, fuit
14 ordinatum, quòd desisteret dictus Franciscus ab exercitio iurisdictionis, in Banca de Cantone, patrocinante pro A.G.P.D.*Iosepho Magaldo*, de qua decisione testatur *D.Reg.Sanfel.dec.356.nu.7.lib.3.*

15 Testamentum autem, non in vita testatoris, sed tempore mortis vires capit, vt probat D.meus *num.2.*ex *l.omnium,C.de testam.*cum alijs *ibi* adductis; Ideòq; viuo
16 testatore, non potest aperiri testamentum, ab eo in scriptis conditum, *l.2.§.si dubitetur,ff.quemadm.testam.aperiant.* ibi, *vt si liquerit,eum viuere,non permittat inspici tabulas*, sequitur *D.Hodierna lib.1.controu.forens.cap.14. num.1.& 7.* quod procedit,
17 etiam si posteà testator efficiatur mentecaptus, quamuis pro mortuo reputetur, *l.humanitatis intuitu*, C.*de impub. & alijs substit.*& ità decisum per S. C. fuit in causa
18 A.G.P.Ciuitatis Caietæ petentis, aperiri testamẽtum conditum per Augustinum Laudatum, qui post conditum testamentum effectus fuerat mentecaptus, die 22.Februarij 1613. vt refert *D.Reg.Sanfelic.dec.197.num.2.in fin.lib.1.*sic etiam fuit per Collaterale Consilium decisum in causa testamenti, in scriptis conditi per D. Marchionem Vriæ, tempore, quo sub cura D. Caroli Imperialis eius balij reperiebatur, cũ enim instititisset D. Philippus Imperialis eius patruus, & proximior in gradu, aperiri testamentum prædictum, eò, quòd supponebatur, dolo, & metu ipsius D.Caroli illud fuisse confectum, ad fraudandum ipsum ab intestato succedentem dicto D.Marchioni, tamen fuit denegata apertura, vt per *D.Hodiern.d.cap.14.num.37.* verùm ad postula-
19 tionem ipsius testatoris tantùm, potest testamentum prædictum aperiri, non autem hæredis, vel legatariorum, ità ex *Bart. in d.§.si dubitetur,num.5.* tradit *D.Hodierna ibid.num.8.*& ad *text.* qui in contrarium facere videbatur in *l. pupillares tabulas, ff. quemad.testam.aper.*optimè respondet *n.10.*

Quæstio autem principalis, de qua in hac
20 *decis.* vt hypotheca contracta per donatarium super re sibi donata, resoluatur, resoluta donatione ex conditione ibi apposita per donantem, ex traditis per D. meum *hic*, præcipuè *num.17.*qui ità per S. C. decisum refert *num.18.* comprobatur per eundem *consult.34.num.21.22.& 23.lib.1.* vbi
21 quòd, nec etiam ad pretij restitutionem tenetur ille, ad quem res reuertitur, & comprobat *consult.56.num.3.d.lib.1.* vbi etiam alios citat, resoluto enim iure venditoris, resoluitur ius acceptoris, vt probat idem D.meus *hic,d.num.17.& consult.38.nu.41.d.lib.1. & D.Præs.Merlin.cent.2.controu.forens.c.8.n.1.Fontanell.dec.167.n.3.lib.1.*

22 Nec de clausula, *ad habendum, vendendum, alienandum,&c.* in dicta donatione apposita est habenda ratio, quia subnectuntur verba, cum conditionibus infrascriptis,
23 videlicèt, *quæ donatio sit nulla in personam Horatij filij secundogeniti donatarij, si Decius filius primogenitus fuerit posteà capax dictæ donationis, cui nullum intelligatur factum præiudicium*, vt considerat D. meus
24 sub *num.14.*ideòq; quamuis conferat clausula prædicta potestatem alienandi, ex traditis per *D.Mart.de clauf.p.2.clauf.2. n.1.* cũ alijs adductis per *Barbos.* in simili *tract.*
25 *clauf.3.num.3.* vbi limitat, si subsequatur pactum, prohibens alienationẽ, ex *Gratian.cap.344.num.11.lib.2.discept. forens.* sequitur *D. Marta clauf.5.nu.8.par.1.* & sic, dùm
26 in casu præsenti donator donauit secundogenito Casale S.Arserij, quia primogenitus erat foriudicatus, & sic incapax, cum conditione, quòd quotiès primogenitus habuisset gratiam de dicto delicto, donatio esset nulla in personam secundogeniti, & sic prohibitam fuisse alienationem per secundogenitum, non dubitatur; aliàs frustratoria esset
27 dispositio in personam primogeniti; ideòq; alienationes, & hypothecæ contractæ per secundogenitum sunt nullæ, stante gratia obtenta a primogenito, sicut in simili dixit D.meus *consult.3.num.79.lib.1.* vbi, quam-
28 uis fuisset apposita clausula, *ad habendum*, tamen, quia subsequitur, *saluo assensu*, nihil operatur, ac etiam, quia dominium non acquiritur per traditionem factam sub conditione, vt probat *Mantic.de tacit. & ambig.lib.4.tit.26.num.9.& 23.*natura enim con-
29 ditionis ea est, vt teneat actum in suspenso, ad notata per *D.Cutell de donat. contempl.matrim.tom.2.spec.7.num.16.* & tunc donatio resoluitur ex defectu conditionis, vt per *D.Reg.de Ponte cons.119.num.1.lib.2.*&
30 propterea non poterit donatarius, rem sibi sub conditione donatam, hypothecare, hypotheca enim sequitur rem, *Rota* apud *D. Merlin.*post *tract. de pignor. dec.113.nu.3.* & ius reale constituit, idem *D.Merlin.de pignor.lib.2.quæst.95.num.4.*& proindè, re-
31 uocata donatione, tolluntur hypothecæ, medio tempore contractæ, vt per *D. Merlin.d.tract.lib.5.q.18.*vndè, hypotheca contracta respectu primogeniti, ob gratiam obtentam, & sic conditione purificata, retrotrahitur ad tempus contractus, *Bellon.cons.*

41.

41.*num.*25.*& seq.*optimè *D. Præs. Merlin. cent.* 2.*controu.for.cap.*10.*num.*26. *vers.hoc enim casu*, *D.Cutell.de donat.contempl.matrim.spec.*12.*num.*105.& nouissimè *D.Ioa. Francisc. Andreol.*vir sanè doctissimus *tom.* 2.*controu.*120.*num.*6.vbi de consimili casu
32 agit;ideòq; dominium suspensiuè translatum,resoluto contractu, vadit ad sua principia attractiua,vt per *Amat.var.resol.tom.* 1.*resol.*4.*nu.*5.
33 Hinc etiam dicimus, quòd hypotheca constituta per hæredem grauatum, eueniente casu restitutionis,resoluitur, ad tradita per *Fontanell.d.dec.*167.*num.*7.& sustinetur tantummodò super legitima ei debita super bonis restitutioni subiectis, vt perbellè tradit *Montan.controu.*41.*num.*5. *lib.*1.vel super creditis,quæ habet super dictis bonis,vt ait *Fontanell.ibid.nu.*6.

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XXIV.

SVMMARIVM.

1 *Bona hæredis non veniunt in generali obligatione,& num.seq.*
2 *Bona hæredum non veniunt in generali obligatione, etiamsi obligauerit hæredem, & bona, &c. nisi in specie illa obligata sint, sub num.*4.
*Cæteratio an,& quando extendatur ad bona hæredis, vel ad bona defuncti promittētis,vel ad qualitatē bonorū,ibid.& n.*3.
4 *Bona hæredum nec etiam fauore dotis veniunt in generali obligatione.*
5 *Pecunia venit in generali obligatione, etiā si sit data ad cambium,n.*6.*non tamen habet locum,si sit mutuata,nu.*7.*de ratione, n.*8.
9 *Nomen debitoris venit in generali obligatione,tàm præsens, quàm futurum,& ità decisum adducitur, n.*10.
11 *Creditor in subsidium præfertur in pecunia data ad annuum censum,si stante decoctione Banci,pro ea in Banco deposita fiat assignamentum.*
12 *Pretium non succedit loco rei, neq; res loco pretij in particularibus, neq; in actione hypothecaria,nisi in subsidium,& in vniuersalibus similitèr in subsidium succedit, n.*13.
14 *Creditor anterior non potest molestare debitorem posteriorem, cui fuit liberata pecunia cum cautione, si adsit alius creditor posterior, & ità decisum traditur, n.*16. *nec etiam,quando communis debitor est soluendo, n.*17. *& decisum adducitur, nu.*18.
15 *Circuitus inutilis est euitandus.*
18 *Auocatio pecuniæ à creditore posteriore non fit, vbi debitor communis est soluendo,& ità decisum refertur.*

1 DVo iuris articuli discutiūtur in hac decisione,primus est,an in generali obligatione veniant bona hæredis,& negatiuam sententiam amplectitur D.meus à *num.*6.per tot.*nu.*8. quam opinionem sequitur, alijs relatis D. *Mercurial. Merlin.* in legali scientia eruditissimus,in *tract.de pignor. lib.*2. *tit.* 1.*q.*15. vbi latissimè de hac quæstione tractat, idq; procedit, etiam si quis obligauerit hære-
2 dem,& bona,&c.illa enim cæteratio non extenditur ad bona hæredis,sed ad bona defuncti promittentis,& sic vel ad qualitatem refertur,vt veniant scilicèt bona omnia mobilia,& stabilia,vt per *Rot.dec.*136.sub *n.*5. *in fin.*post *tract. Pacif. de Saluian. interd.* vel ad quantitatem ipsorum bonorum, videlicèt præsentiū, & futurorum, D.*Merlin. ibid.n.*24.quod etiam annuit D. meus *n.*8. ex *D.de Franch.dec.*321.vel si dixisset,obli-
3 gauit se ipsum,hæredes,ac omnia, & singula bona, &c. hoc enim casu dicta cæteratio refertur ad quantitatem,vel qualitatem bonorum promittentis,vt obseruat D.*Merlin. ibid.num.*25. qui *num.* 34. *vers.sic propte-*
4 *reà*,ampliat,vt nec fauore dotis bona hæredis comprehendantur,non enim in controuersiam deduci potest, hæredis bona posse obligari,vt probat D. meus *num.*3. & lato calamo comprobat *D. Merlin.d.lib.*2.*tit.*1. *q.*16.*nu.*2.3.4.5.6.7.22.*& seq.*sed opus est, quòd expressè bona hæredum à defuncto sint obligata,ad tradita per *Afflict. dec.* 111. *D.de Franchis dec.*53.*num.*6.*&* 7.& *d.dec.* 321.& probat,alijs relatis *D.Consil. Arias de Mesa lib.*3.*var.resol.c.*50.*n.*35.
5 Secundus verò articulus, an pecunia veniat sub generali obligatione bonorum, ad intellect.*tex.in l.cùm tabernam*,§.*fin.verb. ab alio*,*ff.de pignor.*& affirmatiuè respondit D.meus *nu.*13.&latè prosequitur,hoc idem affirmans *D.Merlin.d.lib.*2.*tit.*1. *q.*48 *nu.*1. *&* 4.qui *num.*5.ampliat, vt etiam pecunia
6 data ad cambium,obligata intelligatur, ex *Mantic.lib.*9.*de coniect.vltim.vol.tit.*3. *n.*2.
7 & alijs *ibi* adductis,quæ conclusio non habet locum,si pecunia sit mutuata, illa enim non venit in generali obligatione, vt tradit D.meus *num.*9. & prosequitur *D. Merlin. ibid.num.*10.ea ratione,quia aliàs de ea di-
8 sponere non posset mutuatarius, & confirmat D.meus *n.*11.
9 At quia hìc,non de pecunia existente agebatur, sed de effectibus assignandis per Bancum, stante ipsius decoctione, omnis difficultas cessabat, cùm negari haùd possit, no-

nomina debitorum venire in generali obligatione, ad *text. in l. nomen, C. quæ res pign. oblig. poss.* vt alijs etiã citatis probat D. meus *num. 25.* & confirmat, alijs ad nauseam relatis *D. Merlin. d. lib. 2. tit. 1. q. 29. n. 2.* & etiam comprobat *Niger Cyriac. controu. 108. nu. 17. controu. 218. nu. 7. & controu. 338. nu. 4.* & nedùm præsentia, sed etiã futura, *D. Merlin. d. q. 29. num. 18.* & proindè per veros iu-
10 ris tramites fuit depositum liberatum, & sic effectus assignandi à Banco decocto creditori, qui illam pecuniam dederat debitori ad annuum censum, stante decoctione debitoris, vt testatur D. meus *num. 27.* cùm in
11 subsidium in illa præferatur, ex *Ioseph. Ludouic. dec. 45. num. 20.* sicuti dicimus, quòd
12 licèt pretium non succedat loco rei, nequè res loco pretij in particularibus, vt probat D. meus *num. 26.* neq; in actione hypothecaria, vt ex *Bart.* tradit *Gratian. cap. 25. nu. 11. lib. 1. discept. for.* nisi in subsidium, vbi alia via creditori non est consultum ad recuperandum debitum, vt ex *Menoch. de adipisc. poss. remed. 3. num. 120. & seq. Grat. cap. 304 num. 6. lib. 2. discept. for. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 14 tit. 28. num. 38. & seq.* & *D. de Franch. dec. 64. nu. 17.* tradit *D. Hodierna ad Surd. dec. 306. num. 1.* sicuti etiam
13 in vniuersalibus in subsidium, conclusio prædicta locum sibi vendicat, vt tradit *Gratian. d. cap. 25. n. 12.*

Et dùm hic per D. meum *num. 24.* agitur, quando creditor anterior posset auocare pecuniam à creditore posteriore, de quo articulo videndi sunt *Grammat. q. 1.* post *decis. & Caluin. de æquitate, lib. 1. cap. 34.*
14 obseruandum erit, quòd creditor posterior non potest molestari ad restituendum pecuniam liberatam cum cautione, quando
15 adest alius creditor magis posterior, eò, quòd circuitus inutilis est euitãdus, *l. dominus, in fin. ff. de condit. indeb.* & comprobat D. meus *consult. 30. num. 1. lib. 1. Monac. ad Minad. dec. 6. num. 12.* vbi etiam allegat *tex. in l. cùm fundum, §. seruum tuum imprudenti, ff. si cert. pet. D. Reg. Sanfelic. dec. 130. nu. 13. lib. 1.* post *D. de Franch. dec. 527. n. 13. Fontanell. dec. 71. num. 22. & dec. 101. n. 24.*
16 Ideòq; stante concursu creditorum fuit per
* S.C. in causa Domitij Carapresij Ducis S. Nicandri cum alijs creditoribus posterioribus, sub die 26. Ianuarij 1630. ad relationẽ D. Consil. D. *Gregorij Anguli*, posteà Consultoris in Regno Siciliæ prouisum, quòd vltimi creditores restituant quantitates eis liberatas, vt ex sententia S.C. in Banca Carboni, in 2. vol. process. creditorum Octauij Carapresij, patrocinante pro dicto Duce D. Lælio Gizzio meo fratre, & posterior
17 creditor, cui fuit liberata pecunia cum cautione de restituendo, non potest molestari à creditore anteriore, quando adsunt bona
18 communis debitoris, siquidèm auocatio pecuniæ habet locum, debitore non existente soluendo, vt fuit decisum per S.C. iunctis Aulis in patrimonio Comitis Pacentri, cùm enim instituissent hæredes quond. D. Consil. Catalani pro auocatione pecuniæ iure creditoris anterioris contra Io. Baptistam de
* Marra, & alios creditores posteriores, fuit iudicatum, conuentos non esse molestandos super restitutione pecuniæ petitæ, vt est videre ex copia decreti S.C. in proc. Montis Iunctorum cum Duce Hadriæ, in Banca de Litto, fol. 148. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXV.

SVMMARIVM.

1 *Compensationis materia famigerata est.*
Compensatio nõ cadit, nisi inter creditorem, & debitorem, ibid. ideòq; fieri non potest per debitorem in præiudicium creditoris anterioris, nu. 2. maximè, si creditor anterior petijt, sibi satisfieri super nomine debitoris, sibi obligato, antequàm compensatio sit opposita, n. 3. & 4.
5 *Compensatio fit ipso iure, parte non opponẽte, contrarium, num. 6. quando tamen admittatur, vel non, n. 7. 8. 10. 12. & 14.*
9 *Compensatio habet locum, si opponatur per debitorem, secùs si per illius hæredem, cui datur tantùm retentio, & fit ipso iure, ad euitandum commissum emphyteuta, estq; vera solutio, num. 10. & parit effectum pecuniæ numeratæ, ibid.*
11 *Compensatio non fit de specie ad quantitatem, limita, vbi species non extat, neq; fit, vbi creditum non est liquidum, nisi incõtinenti liquidatio fieri possit, num. 12. intellige, vt nu. 13.*
13 *Illiquidum non dicitur, vbi de breui est liquidandum.*
Liquidatio dicitur fieri incontinenti, si intrà duos mẽses expediri poterit, vel saltèm arbitrio Iudicis id remittitur, ibid.
14 *Compensatio quando cum debito non liquido fiat.*
15 *Compensatio potest opponi, etiam post sententiam transactam in rem iudicatam, dummodò sententia sit liquida, clara, & aperta; ità vt nullam admittat probabilem disputationem, nè illius exequutio impediatur.*
Compensatio an possit opponi, vbi fuit renunciatum exequutioni illius, ibid.
16 *Creditor anterior non potest auocare pecu-*

niam à creditore posteriore ei liberatam ex deposito facto per emptorem rei communis debitoris sub hasta, cum conditione soluendi dicto creditori posteriori, & ità decisum affertur, nu. 17. sed ipsi sunt salua iura super re vendita, & ità iudicatum traditur, n. 18.

1 MAteriam compensationis in tertij præiudicium tractat *hic* D. meus, & præcipuè à *nu.* 27. cum *seq.* quam famigeratam quæstionem esse, tradit *D. Pratus obseru.* 26. *n.* 8. *cent.* 1. *pract. obseru.* ideò vellem, obserues, quod compensatio non cadit, nisi inter creditorem, & debitorem, *l. eius, C. de compensat.* vt etiam tradit D. meus *dec.* 124. *num.* 2. *lib.* 2. *D. Consil. Staib. resol.* 80. *num.* 9. *lib.* 1. *resol.*
2 *forens.* ideoq; fieri non potest per debitorem in præiudicium creditoris anterioris, vt benè probant *Cuman. cons.* 172. *Magon. dec. Lucens.* 1. *nu.* 15. *Rota Gen. dec.* 190. *n.* 19. *Roderic. de ann reddit. lib.* 2. *q.* 19. *n.* 2. *& Costa de retrotract. cap.* 9. *casu* 5. *nu.* 12. & hæc
3 conclusio sine difficultate admittitur, si creditor anterior petijt, sibi satisfieri super nomine debitoris, sibi obligato, antequam compensatio opposita fuisset, eo enim casu, cùm creditor præuenerit, compensationi locus esse nequit, vt decisum refert per S.C. *D. de Franch. dec.* 53. *num.* 10. & etiam admittit D. meus *hic num;* 28. ac paritèr *D. Stai-*
4 *ban. d. num.* 9. quicquid in contrarium dixerit *Scaccia de camb. §.* 2. *glos.* 5. *nu.* 424. quem sequitur *D. Gaitus de credito tit.* 4. *quæsit.* 7.
5 *nu.* 355. *& seq.* nàm licèt compensatio fiat ipso iure, parte non opponente, vt per *Tindar. de compensat. art.* 6. & per *Affl. dec.* 121.
6 vbi sic judicatum refert, tamen contrarium est verius, vt nullatènus fiat, donec à parte opponatur, sed postquàm est opposita, inducitur ipso iure, non expectata Iudicis sententia, ità tradunt *Accurs. Bart. Bald. Salyc.* & passim *Scribentes in l. si constat, C. de compensat. Socin. sen. cons.* 17. *nu.* 3. *vol.* 3. *Socin. iun. cons.* 247. *n.* 6. *vol.* 1. optimè *Surd. cons.* 246. *nu.* 27. *lib.* 2. *Barbos. in l. diuortio, §. fin. par.* 2. *nu.* 24. *ff. solut. matrim. D. Reg. Rouit. cons.* 60. *nu.* 1. *vol.* 1. *Niger Cyriac. lib.* 1. *controuer.* 128. *n.* 16. *Cald. Pereira in §. sed hac, n.* 90. *Instit. de inoffic. testam. Vrsill. ad Affl. decis.* 121. vbi impugnat *Affl.* opinionem, & contra illam communitèr *DD.* tenere, affirmat, vt etiam refert, alios cumulando D. meus hic *n.* 1. *&* 2. *D. Consil. Staiban. d. resol.*
7 80. *n.* 7. sicut contrà *D. Gaitum loco* citato, eiusquè *sequacem*, eorumquè dicta impugnando latè tradit *D. Andreol. controu.* 219. *n.* 2. cum *seqq. lib.* 3. *controuers. forens.* non tamen admittitur in debito alimentorum, ex traditis per *Iul. Cæsar. Caluin. de æquit. lib.* 1. *c.* 7. *n.* 13. *Niger Cyriac. controu.* 34. *nu.* 25.
8 qui *n.* 26. limitat in alimentis præteritis, nec etiam conceditur, vbi est promissa solutio in denarijs, & non in alia re, cum iuramento, vt per D. meum *n.* 23. & Ego addo *Nigrum, Cyriac. controu.* 120. *n.* 1. *lib.* 1. *& controuer.* 441. *n.* 7. *&* 9. *lib.* 3. qui *nu.* 8. intelligit, si opponatur per debitorem, secùs si per hæredē
9 illius, sic etiam nō admittitur in debito ex causa victuali, *l. ob negotiū*, vbi *glos. & Bart. ff. de compensat. Caluin. ibid. n.* 14. qui *n.* 15. ampliat, etiam in debito subsidij charitatiui, sed datur retentio, vt tradit D. meus *ibidem*, & sequitur *Niger Cyriac. controu.* 224. *n.* 9. *& contr.* 441. *n.* 18. similitèr compēsatio
10 fit ipso iure ad euitādum commissum emphyteutæ, vt tradit *Roderic. de annuis redit. q.* 18. *n.* 7. quòd autem compensatio sit vera solutio, ad tradita per D. meū *nu.* 30. probat etiam *Caluin. in d. c.* 7. *nu.* 12. *Niger Cyriac. d. controu.* 34. *n.* 22. vbi etiam, quòd parit effectum pecuniæ numeratæ.

Et licèt compensatio non fiat de specie
11 ad quantitatem; tamen id limitatur secundùm D. meum *nu.* 36. vbi species non extat, quod etiam admittit *Niger Ciriac. d. controu.* 441. *nu.* 13. vbi infinitos *DD.* citat, hoc idem tenentes, qui *n.* 14. ait, quòd quamuis
12 illa non fiat, vbi creditum nō est liquidum, nàm limitatur conclusio prædicta, vbi incontinenti liquidatio fieri potest, vt etiam tradit D. meus *n.* 37. *& decis.* 197. *n.* 24. *lib.* 2. *Iulius Cæsar Caluinus in tract. de æquit. d. c.* 7. *n.* 8. *& n.* 9. probat, de æquitate admitti compensationem de liquido ad illiquidum, vbi proceditur, sola facti veritate inspecta, ac *n.* 10. deducit, idem procedere, vbi debitor est pauper, & onere multorum filiorum oppressus; sic etiam admittitur de æquitate aduersus obligationem Cameralē, vt p. *Caluin. ibid. n.* 4. *&* 5. & illiquidum non dicitur,
13 vbi de breui est liquidandum, hinc, incontinenti fieri liquidationem dicitur, si intrà duos menses expediri poterit, vel saltem arbitrio Iudicis id remittitur, vt egregiè tradit *Niger Ciriac.* vbi suprà, *n.* 16. sed vide
14 *Fontanell. decis.* 206. *num.* 16. vbi quando fiat compensatio cum debito nō liquido, & *D. Staiban.* vbi suprà *n.* 4. in materia autem crediti liquidi, vide, quæ dixi in *decis.* 1. à *n.* 5. per totum *n.* 19.
15 Notes etiam vellem, quòd compensatio potest opponi, etiam post sententiam transactam in rem iudicatam, vt ex *l.* 2. *§.* 1. *C. de compensat.* & *Affl. decis.* 121. admittit D. meus *decis.* 124. *n.* 1. *lib.* 2. & antè ipsum idē voluit *Niger Cyriac. controu.* 224. *n.* 6. *lib.* 2. *controu.* ex *Guid. Papa sing.* 293. *§.* 1. *& Affl. loc.* cit. *Caluin.* vbi suprà *nu.* 11. hoc tamen casu sententia debet esse liquida, clara, & aperta, vt nullam admittat probabilem dispu-

sputationem, ad hoc, vt illius exequutio impediatur, ad tradita per D. meum *d. dec.* 124. *n.* 28. vbi sic per S.C. decisum tradit.

In materia autem compensationis videdus est *D. Andreol. lib.* 3. *controu.* 215. à *n.* 3. per tot. *n.* 18. vbi fundat, posse opponi exceptionem compēsationis, quamuis sit promissum soluere, & eam non opponere, contra *Affl. dec.* 121. & alios adductos *n.* 1. & 2.

Et ad aliam similem quæstionem, de qua D. meus hic *n.* 9. *vers. quartò adduco*, & *n.* 34. an scilicet creditor anterior possit auocare
16 à creditore posteriore pecuniam ei liberatam ex deposito facto per emptorem rei communis debitoris sub hasta, cum conditione soluendi dicto creditori posteriori, & videtur dicendum, quòd non, quia emptor potuit pecuniæ suæ legem imponere, *l. in re*
17 *mandata, C. mandati*, & ità per S.C. fuit iudicatum ad relationem D. *Merlini*, tunc Consiliarij, posteà Præsidis eiusdem S.C.
* mediante sententia sub die 23. Ianuarij 1638. in causa Thomasinæ, & Victoriæ de Florentia contra Montem Pauperum Nominis Dei; cùm enim prædictæ sorores de Florentia egissent contra Montem pro restitutione duc. 940. ei liberatorum ex deposito facto per V.I.D. Io. Baptistam Mazzeum pro pretio Ruris Iosephi Mirandæ, empti sub hasta S.C. & in oblatione erat dictum, cum onere soluendi duc. 940. dicto Monti, quamuis Mons fuisset posterior, nihilominùs à dicta restitutione fuit absolutus, stante solutione facta de consensu emptoris; sed
18 dictis sororibus fuerunt reseruata iura su-
* per Rure prædicto, super quo postmodùm obtinuerunt assistētiam pro dictis duc. 940. sub die 23. mensis Martij 1640. ad relationē eiusdem, in Banca de Spera, processus est intitulatus, Sacri Montis Pauperum cum nonnullis debitoribus, & circà materiam auocationis pecuniæ à posterioribus creditoribus, diximus etiam in *dec. praeced. n.* 14. cum plurib. *seqq.* *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Officium à Rege ampliatum ad beneficium vnius haredis, per ampliantem nominandi, est obnoxium creditoribus, & legatarijs nominantis.*
Nominatus in officio non succedit ex propria persona, sed cum qualitate hareditaria, ibid. & nu. 9. & tenetur conferre pretium haredi vniuersali, & creditoribus defuncti, n. 10.
2 *Quaestio huius decisionis, facti, non iuris esse proponitur.*
3 *Votum* D. Consil. D. Francisci Sauij *in hac causa adducitur, per tot. n.* 11.
4 *Emptor tenetur ad solutionem pretij rei empta.*
Emptio ex quibus prasumatur. ibid.
5 *Ampliatio non potest obtineri, nisi vigore instrumenti emptionis, non autem locationis, n.* 7.
6 *Locator non potest refricare quaestionem dominij.*
8 *Hares vniuersalis succedit in officio, si non fuit facta nominatio.*
11 *Filius nominatus à patre in officio, alio vniuersali harede instituto, tenetur, dictum officium in legitimam imputare.*
12 *Res empta de pecunia societatis, prauia cōuentione, quamuis ab vno ex socijs proprio nomine ematur, debet in societate communicari, intellige in allodialibus, nu.* 13. *non autem in feudalibus, nu.* 14. & *ità decisum adducitur, num.* 15.
Socius emptor bonorum feudalium, succedit in feudo; sed tenetur, durante societate communicare fructus, & illa finita, exbursare pretium, ex communi pecunia solutum, d. nu. 14. *quod procedit etiam in officijs, nu.* 16.
17 *Mutuans pecuniam vinculatam pro facienda emptione alicuius rei, si per mutuatarium, de consensu mutuantis implicetur in aliqua societate, an habeat obligatum consocium mutuatarij, cum quo non contraxit, actione de in rem verso, & nu.* 19. 20. 21. & 22. *vbi decisio adducitur.*
18 *Actio de in rem verso datur directò, & obliquò, quando detur directò n.* 19. & *quando obliquò, n.* 20.
21 *Consocius in actione de in rem verso, obliquò à mutuante, vel eius creditoribus conueniri potest, sed contrariam opinionem sustinent* Alber. Petr. de Vbald. & Cephal. *distingue, vt ibid. sed secundùm opinionem* Alberic. & *aliorum decisum per S.C. traditur, n.* 22.

DE hac decisione meminit *D. Consil. Staiban. resol.* 59. *nu.* 9. & 81. *lib.* 1. vbi latè declarat, quòd si officium Magistri Actorum S.C.
1 fuerit à Rege ampliatum in beneficiū vnius hæredis, per ampliantem nominandi, erit obnoxium omnibus creditoribus, & legatarijs nominantis, & nominatus non succedit ex propria persona, sed cum qualitate hæreditaria, & ità decisum testatur, sed hac in re, est videndus *Montan. de regal.* sub *tit. de regal. offic.* vbi de nominatione in officio eiusque dispositione, & obligatione prolixiùs agit.

Sed

Sed ego obseruo, quòd licèt per iuris articulos quæstio huius decisionis sit determinata, vt colligitur ex traditis per D. meũ, tamẽ illã, facti, nõ iuris esse, pro vero habuit
2 D. Consiliar. *Sauius*, vnus ex Dominis votantibus in causa prædicta, vt colligitur ex eius voto scripto in calce *Allegationum* pro hæredibus Caroli de Alexio, editarum per *D. Io. Archamonum* Aduocatum, & Patritium benemeritum, posteà Iudicem M.C.V. ob cuius impedimentum causam defendit *D. Staibanus*, vt refert *d.n.*81. quod est tenoris sequentis, videlicèt.
3 *Causa hæc facti est, non iuris, ab Aduocatis non benè perspecta; dico, facti, quia Carolus de Alexio habebat hoc officium pro se, & vno hærede nominando, empto, & ampliato ex propria pecunia, medietatem huius officij vendidit, aliam medietatem, vel vendidit, vel locauit; si vendidit, quæstio non intrat, an habeat ob ampliationem obtentam à Scipione Scacciauento, tanquàm ex noua*
4 *gratia à Rege, quia effectus venditionis est, vt teneatur emptor ad solutionem pretij, quòd sit emptum, patet, quia promisit Carolus nominare personam, ad electionem Scipionis in dicto officio, qui si ob malam administrationem amiserit officium prædictum, nihilominùs teneatur Scipio ad solutionem pretij; patet etiam, quia hanc ampliationem, quam obtinuit Scipio, habuit virtute pacti, in instrumento adiecti, sine quo non potuis-*
5 *set obtinere nominationem, & sic emptio facta per Scipionem, fuit causa ampliationis, sine qua ampliationẽ obtinere nõ potuit, quia non entis nulla sunt partes, & quicquid est causa causæ, est causa causati*, l. manumissiones, ff. de iust. & iur. *si locauit, non potest re-*
6 *fricare quæstionem dominij, an habuerit à Rege, tãquàm ex noua gratia, si, vel nò, quia quicquid est causa causæ, est causa causati,*
7 *vt dixi, nã si fuit locatio, ampliationẽ obtinere non potuit, quæ regulatur ab emptione.*

Sed in facto aduerto, quòd Carolus, neminem nominauit in officio, sed tantùm substituit in eo Scipionem, virtute facultatis sibi concessæ, vt legitur cap. . . . & succedit
8 *conclusio, quòd habens facultatem nominandi, non facta nominatione in officio ampliato, succedit hæres vniuersalis, tanquàm in officio remanso in hæreditate, sic passim obseruari in Regia Camera, refert* D. Reg. Rouit. cons. 106. nu. 11. *quòd non fuerit nominata persona, patet ex subsequenti cap. . . . vbi asseritur.* Che morendo Carlo, sia in arbitrio de suoi heredi, di ottenere altra ampliatione, *si nominasset Scipionem, dixisset, si Scipio, non Carolus moreretur, & quæstio est sopita, dùm adhùc durat vita hæredis Caroli, & licèt Scipio obtinuerit ipse in vita, hoc fuit contra pactum, quod fuit, vt moriente Carolo.*

Sed dato, quòd nominasset Scipionem tan-
9 *quàm extraneum, & seorsum ab hærede vniuersali, certum est, quòd officium non potuisset habere, nisi cum qualitate hæreditaria, respectu illius officij, vt refert* D. Reg. Rouit. d. cons. 106. nu 4. lib. 2. *& fuit decisum in causa filiorum de Guadagno, tenet* Frecc. q. 53. num. 4. de subfeud. *ideò tenetur*
10 *conferre pretium hæredi vniuersali, & creditoribus defuncti, cùm certum sit, quòd fa-*
11 *cta nominatione per patrem in personam vnius filij, instituto alio hærede vniuersale, quòd filius nominatus tenetur imputare officium in suam legitimam, per* text. in l. omnimodò, §. imputari, C. de inoff. testam. & l. illud, C. de collat. hæc *ille*.

Concludit etiam D. meus *num.* 33. quòd
12 quando inter socios est conuentum, de re emenda, tunc licèt ematur à socio, proprio nomine, debet res illa communicari in societate, ideò, vellem obserues, quòd prædi-
13 cta conclusio locum sibi vendicat in allodialibus, vt tradit *Menoch.* qui *DD.* citat *cons.* 122. *num.* 17. *lib.* 2. non tamen verificari
14 potest in feudalibus, in quibus emptor tãtùm succedit, qui durante societate, communicare debet fructus feudi societati, illaque finita, pretium ex communi pecunia societatis exbursatum, restituere tenetur, vt expressè habetur in *cap.* 1. §. *si duo fratres, de fratr. de nou. benef. inuest.* vbi *Isern. nu.* 2. *Bald.* antè *num.* 1. *Affl. num.* 7. & habetur per *D. Reg. de Ponte lect. feudal.* 9. *num.* 48. & ità per S.C. fuit determinatum in causa Horatij
15 Salerni, cuius partes tuebatur D. *Lælius Gizzius* Frater, & Dominus meus cum Fabritio Salerno, inita enim societate inter eos, & alios duos fratres negotij, fuit initum albaranum inter omnes ipsos fratres, de emẽda Terra Rosarum de communi pecunia societatis, illaq; empta per Horatium proprio nomine cum Regis assensu, nulla facta mentione, quòd pretium soluebatur de
* pecunia societatis, fuit in anno 1636. mediante sentẽtia S.C. declaratum, terram prædictam esse emptam de pecunia communi, seruata forma albarani, pro cuius sententiæ exequutione fuerunt interposita plura decreta domi per D. Consiliarium *Prouenzalem*, quòd dictus Horatius solueret dicto Fabritio, tàm ex persona propria, quàm aliorum fratrum, ratam pretij exbursati in emptione prædicta, vt ex actis in Banca de Lõgo, nunc Burrelli, iuxtà tradita per D. meum *n.* 31. quam conclusionem procedere etiam
16 in officijs, quæ sunt de Regalibus, probat *num.* 5.

Et dùm in hac decisione, de societate agit D. meus, obitèr etiam obseruo aliam
17 vtilem quæstionem, an mutuans pecuniam ali-

alicui vinculatam, pro facienda emptione rei stabilis, si postmodùm per mutuatarium de consensu mutuantis implicetur pecunia in aliqua societate, & sic, in alium finem, habeat obligatum cõsocium mutuatarij, cum quo non contraxit, actione de in rẽ verso, &
18 videtur respondendum cum distinctione, actio enim de in rem verso duobus modis datur, directò, & obliquò, & datur directò, quando pecunia versa fuit in vtilitatem cõ-
19 socij, vt in *l. Marcellus, ff. de in rem verso*; & dicitur, in eius vtilitatem versa, si ad ipsum, vel ad ipsius familiam, vel ad aliquem ex suis creditoribus peruenerit, *l. 3. §. in re autem, ff. eodem*, quæ quidèm actio de in rem verso competit tantùm in casibus, in quibus Procurator mandati, vel, qui negotia gessit, negotiorum gestorum habet actionem, vt in *d. l. 3. § & regularitèr*, ideòq; si mutuatarius non habuit mandatum à consocio decapiendo pecuniam prædictam, non obligat consocium, & datur obliquò, quia pecunia
20 versa fuit in beneficium societatis, saltem destinatione, quo casu socius contrahens obligat consocium, licèt non contrahẽtem, *l. iure societatis*, iuncta *glos. ibi, in verbo communem, ff. pro socio*, & hoc casu, consocius à
21 creditore mutuante conueniri potest, vt latissimè post alios probat *Gratian. lib. 4. discept. forens. c. 631.* per totum, reprobando opinionem negatiuam *Alberici*, *Petri de Vbaldis*, *Cephali*, & aliorum, *nu. 7. & 8.* qui postmodùm conciliando opiniones prædictas, probat, negatiuam sententiam procedere in actione directa, affirmatiuam verò, quam ipse tuetur, in actione obliqua, seù vtili, vt habetur *n. 9.* & quòd proindè *text. in d. l. iure societatis*, quamuis loquatur inter socios, tamen etiam extenditur ad fauorem creditoris, propter vtilitatem, quam ex versione consocius percipit, ad quod *d. n. 8.* infinitos adducit.

22 Verùm, S.C. in causa hæredum Io. Alphõsi Carmignani cum Gabriele de Martino, hanc distinctionem non admisit, sed iudicauit pro opinione negatiua, amplexa ab
✠ *Alber. Vbald. Cephal.* & alijs, ideòq; fuit absolutus dictus Gabriel consocius Ascanij Compostæ, qui acceperat duc. 10. m. à Marchione Ienzani, pro illis conuertendis in emptionem annuorum introituum, vel bonorum stabilium, cum alijs duc. 20. m. proprijs ipsius Ascanij, & prætẽdebatur, cõuersos esse in societate posteà inita inter dictũ Ascanium, & Gabrielem, qui molestabatur à dictis de Carmignano creditoribus prædicti Marchionis, de mense Februarij 1633. in Banca Carboni, patrocinante pro Carmignanis insigni Viro, ac Aduocato primario D. *Michele de Salamanca*, posteà Regio Cõsiliario meritissimo, nunc Regente Decano Supremi Italiæ Senatus dignissimo, & pro Gabriele in iure scripsit D. *Io. Thomas de Rugerio*, Aduocatus etiam primi ordinis facundissimus, ac lepidissimus, filius D. *Ioännis Laurentij* mei Præceptoris Vespertinæ lectionis in hoc Almo Neapolitano Gymnasio. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Debitor annuorum introituum, siuè censuũ, an possit præscribere solutionem partis illorum, & n. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.*

9 *Præscriptio in annuis introitibus, siuè cẽsibus currit à die, qua fuit cessatum à solutione, & quando non habeat locũ, n. 12. 13. et 21. & debet esse 30. annorum, n. 14. vel cum præsumptione* l. quicunq; C. de apoc. public. lib. 10. *nu* 15.

10 *Præscribens partem census, est tutus etiam in foro conscientiæ.*

11 *Debitor census, qui se fundat in præscriptione, non adstringitur probare, se non soluisse in præteritum; sed sufficit negare, se soluisse, & adducitur ratio.*

Emptor census, siuè annuorum introituum, ad obtinendam solutionem, debet probare de solutione in præteritum, ibid.

15 Tex. in l. quicunq; C. de apoc. public. lib. 10. *declaratur, & quando procedat, num. 16. 17. 18. & 19.*

17 *Apoca vnica cum clausula*, ad complementum omnium annatarum decursarum, *sufficit in casu* l. quicunq; C. de apoc. public. lib. 10. *secùs, si sit trium annatarum præteritarum, absq; dicta clausula, nu. 18. vel trium semestrium, n. 19.*

Annui introitus venduntur cum annuis responsionibus, licèt solutio promittatur in semestria, d. n. 19.

20 Bald. in d. l. quicunq; nu. 6. C. de apoc. publ. *declaratur.*

22 *Minor faciliùs restituitur in integrum, quando à tutore læditur, & nu. 23.*

Læsio qualibet sufficit, vbi minor à tutore læditur, ibid.

23 *Minor in iudicijs, in integrum restituitur, etiam si litigauit, absq; curatore, sed per procuratorem, ab eo cum iuramento constitutum, de non contraueniendo, sed ratum habere, &c. & ità decisum traditur, num. 24.*

1 QVæstio, de qua in hac decisione, an venditor annuorum introituũ, siuè censuum possit præscribere solutionem partis illorum, latè à *DD.* disputatur, qui in tres opiniones diuiduntur, secundùm *Cenc. de*
2 *censib. quæst.* 118. *num.* 1. 2. *&* 3. Prima fuit *Martini glosatoris in l. si vsusfructus alterius, ff. quib. mod. vsusfruct. amitt.* vt tot requirantur præscriptiones, quot sunt anni, ad *text. in l. cùm notissimi, §. in his etiam, C. de præscript. 30. vel 40. annor.* de qua D. meus
3 *num.* 4. & *Cenc. ibid. nu.* 1. Secunda fuit *Bulgari*, etiam *glosatoris* ex diametro contraria, vt vnica sufficiat præscriptio, siuè agatur de obligatione ex contractu inter viuos, siuè ex vltima voluntate, vt per *Cenc. loc. cit. num.* 2. & sequitur D. meus *num.* 5. 6. *&* 7.
4 Tertia fuit media sententia inter istas, distinguens debitum annuum ex vltima volun-
5 tate, à debito annuo ex contractu inter viuos, *Cenc. d. q.* 118. *num.* 3. vt primo casu pro-
6 cedat opinio *Martini*, & sic tot requirantur præscriptiones, quot sunt anni, quam comprobat *Cenc.* vbi suprà, *num* 4. 5. *&* 6. Secundo verò casu, vt vnica sufficiat præscriptio, tàm pro præterito, quàm in futurũ, iuxtà *Bulgari* opinionem, latissimè fundant *DD* ad nauseam adducendo *nu.* 7. *&* 8. qui
7 tamen *num.* 10. limitat, si obligatio sit concepta per verba importãtia distributionem temporum, ideòq; plures requiri præscriptiones, quam tamen limitationem intelligit procedere, vbi est facta expressa dinumeratio temporum, ex *Roder. de ann. reddit. lib.* 1. *q.* 17. *nu.* 101 *ad fin. vers. iam si stipulatio*, vt probat *nu.* 11. *&* 12. & propterea in hac tertia opinione residet, vt testatur, *num.* 13. *vers. transeundo*, sed cum dicta limitatione concurrit *n.* 17. authoritate *Rotæ* apud *Put. dec.* 250. *nu.* 2. *& seq. lib.* 1. *& Mohedan. dec.* 226. ea ratione, quia venditor census, obli-
8 gatur ab initio stipulationis pro omnibus præstationibus, & responsionibus annorũ sequentium, & propterea, quòad fructus futuros nõ posse tractari de vnica præscriptione, sed tantùm quòad præteritos, ex doctrina *Bald. cons.* 316. *n.* 4. *lib.* 3. *Soc. iun. cons.* 80. *n.* 24. *lib.* 3. quos allegat *n.* 18. quæ quidèm
9 præscriptio currit à die, quo fuit cessatum à solutione, *Valasc. consult.* 49. *n.* 46. *& seq. lib.* 1. *Cenc. ibid. n.* 16.
10 Hinc obseruabis, quòd præscribens partem census, est tutus etiam in foro consciẽtiæ, vt ex mente *Theologorũ* tradit *Foller. in praxi censuali, verb. huiusmodi, n.* 107. quem refert, & sequitur *Cenc. de censib. q.* 117. *nu.* 6.
11 Secundò notabis, quòd debitor census, qui se fundat in præscriptione, non adstringitur probare, se non soluisse in præteritum, sed tantummodò debet negare, soluisse, quia sola negatio cum cursu temporis, sufficit ad effugiendam solutionem, ideòq; emptor annuorum introituum, siuè census, ad effectum consequendi solutionem, debet probare, sibi fuisse in præteritum solutum, vt post *Crauett. Natt.* ac *Mar. Antonin.* qui alios allegant, probat *Cenc. q.* 87. *n.* 16. *& d. q.* 117. *n.* 7. *&* 8. ipsa tamen præscriptio non
12 habet locum, vbi emptor annuorum introituum fuit legitimè impeditus, illos exigere, quia non volenti agere, non currit præscriptio, *l.* 1. *in fin. C. de annal. except.* & ità in puncto decisum per *Rot.* refert *Cenc. ibid. nu.* 10. & comprobat *nu.* 17. Secundò, non
13 procedit ad fauorem eius, qui est constitutus in mala fide, cùm sciat, se teneri ad solutionem, vt pluribus adductis substinet *Cenc. loc. cit. nu.* 11. aliamq; limitationem tradit
14 *nu.* 16. videndus. Tertiò scias, quòd præscriptio debet esse 30. annorum spatio, quando in instrumento adest constitutum, vt tradit *Affl. dec.* 139. *nu.* 5. *Rota* post *Cenc. de censib. dec.* 303. *nu.* 11. *& dec.* 398. *n.* 5. *&* 6. quas refert *d. q.* 117. *nu.* 3. *vers. quod tamen*, sed loco
15 dictorum annorũ triginta admittitur præsumptio, desumpta ex *l. quicunq; C. de apoc. publ. lib.* 10. vbi, qui tribus annis proximis soluit, præsumitur per anteà retrò soluisse, quod comprobat *Bart. ibid.* & *ibi* etiam *Alex. & cons.* 105. *col.* 1. *vol.* 1. *Thes. dec.* 235. *Boer. dec.* 236. *col. fin. par.* 2. & admittit etiam D. meus *nu.* 9. qui ità decisum refert *nu.* 17. de qua decisione memor est *D. Anichin. de preuent. instrum. c.* 2. *dub.* 2. *n.* 103.
16 Benè verum est, quòd tres apocæ debent esse separatæ, & distinctæ, & vnaquæq; de per se, vt probat. alijs relatis *Cenc. d. q.* 87. *nu.* 27. & etiam debent esse pro tribus annis immediatè præcedentibus, & decursis, secùs autem, si interpellatæ sint, *D. de Francb. dec.* 137. *Cenc. d. q.* 87. *nu.* 29. idemq; est, si vnica
17 tantùm solutio adducitur, cum clausula, *ad complementum annatarum decursarum pro præterito*, ex traditis per *Amatum lib.* 2. *resol.* 97. *n.* 12. *&* 13.
18 Licèt contrarium sit, vbi vnica tantùm apoca, continens solutionem trium annorum, producitur, tunc enim non prodest, vt tradit *Cenc. d. q.* 87. *num.* 27. nec sufficit, vt
19 producãtur apocæ trium semestrium, quia forsan solutio fuit promissa in semestribus, ad tradita per *Cenc. ibid. nu.* 30. cum plurib. *seqq.* nàm isti annui introitus venduntur cum annuis responsionibus, licèt in semestria solutiones diuidantur, vt ex *Alex. cons.* 105. *num.* 3. *lib.* 3. & alijs probat *Cenc.* vbi
20 suprà, *nu.* 34. Ideòq; opinio *Bald.* contrarium asserentis in *d. l. quicunq; nu.* 6. & *Affeclarum*, est intelligenda, vbi solutio promittitur, non in responsione annua, sed responsionis semestralis, prout intellexit *Rota in*

dec.

dec 401. n. 2. post tract. de consilh. Cons. q. 87. n. 38. in fin.

21 Verùm, decisio prædicta limitatur in minore creditore, quia præscriptio prædicta non currit aduersùs minorem, cuius tutor exegit ad minorem quantitatem conuentam in instrumento emptionis annuorum introituum, cùm non possit pupillo præiudicare, ex traditis per D. meum *nu.* 13. qui *num.* 14. probat, minorem faciliùs
22 in integrum restitui, quando ipse à tutore læditur, tunc enim qualibet læsio sufficit, ex *Bart. & Sforz. Odd.* quos *ibi* allegat, ideóq; quia petitio erat iuxtà quantitatem exactam per tutorem, non autem iuxtà quantitatem conuentam in instrumento, fuit liquidata quantitas tertiarum, iuxtà petitionem, saluis iuribus pro residuo, vt tradit *num.* 17.

23 Hinc, minor in iudicijs restituitur, vt iura clamant, idq; procedit, etiam, vbi non habens curatorem, litigauit per procuratorem, ab eo constitutum cum iuramento, de non contraueniendo, sed ratum habere quicquid ab eo factum fuerit in iudicio, nā quamuis negatiuam sententiam tueatur *Boer. dec. 92.* vbi sic iudicatum adducit, tamen pro affirmatiua opinione respondet, ac probat *Bald. in auth. sacramenta puberum, C. si aduers. venditionem, & cons. 309.* & se-
24 cundùm hanc affirmatiuam sententiam
* fuit per Sacrum Consil. iudicatum in anno 1554. in causa Iacobi Anelli Romani cum . . . . . Battimello, in Banca de Longo, hodiè Burrelli. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Communio parit discordiam, etiam inter fratres, estq; mater discordia.*

2 *Nemo in communione stare cogitur, sed ad libitum potest, ad diuisionem prouocare, contrarium, n. 6.*

3 *Diuisio à patre prohiberi nequit, intelligitur in perpetuum, non autem ad tempus, n. 4. neq; spatio 30. annorum præscribi potest, num. 5. & plures malos effectus producit, n. 7. sed si de omnium consensu procedit, laudabilis est, n. 8.*

9 *Diuisio inter Nobiles non laudatur, inter laborantes, eorum arbitrio remittitur, ac inter mercatores, desideratur, quomodò autem facienda sit, num. 14. 15. 16. 17. & 18. vbi decisio adducitur in linea transuersali.*

10 *Nobiles satis affectare debent familiarum conseruationem, dignitates, & bona, & ratio adducitur, & diuidendo præsumuntur annihilare eorum bona.*

11 *Diuitiæ valdè conferunt ad nobilitatem.*

12 *Hispani, vt plurimùm, primogenituram constituunt, & ità omnes facere debēt, n. 13. Decus familiæ per primogenituram conseruatur, d. n. 12.*

17 *Diuisio ad sortes fieri debet, maximè, si vna partium ità fieri instititit, n. 19.*

20 *Instrumenta, libri, & scripturæ hæreditatis diuisæ, pœnès quem hæredum sunt custodiēda, distingue, n. 21. 22. 23. 24. & 25.*

26 *Diuisio procedit, etiam in indiuisibilibus, & quomodò fiat.*

27 *Legatarius medietatis prædij, non potest cogi ad accipiendum partem prædij pro diuiso.*

28 *Fiscus, ex speciali priuilegio potest totam rem communem alienare, & socio partem pretij soluere, an tamen procedat in locatione, n. 29. & 30. Socius præfertur in venditione rei communis cum Fisco, ibid.*

1 Communio parit discordiam, etiam inter fratres, vt dicit *text. in l. cùm pater, §. dulcissimis, ff. de leg. 2.* & in *c. ex tenore, de sent. excommun.* ac etiam inimicitias, & contentiones, vt tradit D. meus *dec. 168. nu. 10. lib. 2.* post *D. Præsid. Merlin. cap. 57. num. 1. cent. 1. controu. for.* & *D. Balboa disquisit. 23. n. 13.* & sequitur nouissimè *D. Hippol. Maya obseru. 10. nu. 123. par. 1.* eamq; matrem discordiæ vocat *glos. in can. illud, dist. 71.* & in *l. 2. C. de iur. domin. impetr.* & aliquandò ob eam deueniri ad arma, dixit *Bald. in cap. Imperial. § præterea Ducatus, nu. 8. de probib. feud. alien. per Fe-*
2 *deric.* ideóq; nemo in communione permanere cogitur, sed potest ad diuisionē, quādo ei placuerit, prouocare, *l. 1. & fin. C. comm. diuid. l. si non sortem, §. si centum, ff. de cond. indeb. D. Balb. d. disquis. 23. n. 1. & 2.* qui *n. 3.* citat etiam locum *Genes. c. 13.*

3 Hinc est, quòd licèt diuisio à patre prohiberi nequeat, *l. in hoc iudicium, §. si conueniat, ff. comm. diuid. D. Balbo. ibid. n. 4.* tamen
4 intelligitur in perpetuum, non autem ad tempus, *Iul. Clar. in § testamentum, q. 67. Grat. cons. 66. nu. 24. lib. 2.* & post ipsos *Petra de fideicomm. q. 8. nu. 523.* quem refert, & sequitur *Fontanell. decis. 32. n. 32. lib. 1.* ideóq;
5 neq; spatio 30. annorum, ius non diuidendi præscribi potest, ad tradita per *D. Balb. ibid. n. 6.* maximè, vtroq; possidente, vt tradit *n. 7.* in contrarium tamen exclamat *Psalmista*
6 *psal. 132.* dicens, *ecce quàm bonum, & quàm iucūdum, habitare fratres in vnum;* sic etiam
7 ex diuisione inter fratres detegitur vilitas pau-

paupertatis, & inuidiæ locus datur, iuxtà
l.meminimus,C.quando,& quibus,lib. 10.&
verificatur Euangelicum dictum,*omne Re-
gnum in se diuisum,desolabitur*; verùm ta-
8 men est,quòd quando diuisio procedit de
omnium fratrum consensu, tunc laudabilis
est,*l.fin.ff.fam.ercisc.*hinc *D.Bernardus* in
*epist.*quam scripsit *Raymundo* de diuisione
inter fratres fienda super hæreditate,sic re-
9 spondit (*Si sunt nobiles, melior quandoquè
aliorum filiorum dispersio,quàm hæreditatis
diuisio;si sunt laborantes faciant, vt velint;
si sunt Mercatores, tutior est diuisio, quàm
communio; nè vnius infortunium alteri im-
putetur,*) vt refert *Fab.de Gioecbis in auth.
nouiss.in fine,C.de in offi testam.*sed vtinàm
hodiè obseruaretur consultatio *D.Bernar-
10 di*,& præsertim à nobilibus, qui multum
affectare debent familiarum suarum con-
seruationem,dignitates,& bona,cùm sine
bonis,& diuitijs vix conseruari valeant,quę
conseruatio ex diuisione tollitur,idcircò di-
uidendo præsumuntur annihilare eorum
11 bona, & nihilominùs diuitiæ valdè confe-
runt ad nobilitatem, vt per *Tiraq.de nobi-
lit.cap.*3. *Niger Cyriac.controu.*201.*n.*202.
12 *lib.*2. Hinc,Hispani,vt plurimùm,primoge-
nituram constituunt, vt bona conseruen-
tur de primogenito in primogenitum, vt
considerat *Fontanella d.dec.*32.*n.*21. nam,
per primogenitum decus familiæ conserua-
ri,dixit *ibid.nu.*22.ex *Thes.decis.*270.*nu.*11.
*Surd.cons.*369.*n.*21. *Morot.cons.*99.*nu.*15.
*vers.*1. *Flores de Mena lib.*1.*var.q.*17.*n.*41.
*Casanate cons.*10.*n.*14.*vers.ratio vocandi*,&
13 non solùm nobiles, sed omnes alij debent,
primogenituram cõstituere, vt ex *Gratian.
c.*834.*n.*12.*lib.*5.& alijs probat idem *Fonta-
nell.ibid.n.*23.& 24.

Quomodò autem, & qualitèr sit facienda
14 diuisio, tresdecim DD.opiniones retulit D.
meus à *n.*1 *per totum n.*17.de quibus etiam
nouissimè *Blasius Michalorius in tract. de
fratr par.*3.*c.*38. sed tandèm D.meus *n.*21.
concludit cum *Caualc.decis.Fiuiz.*11.*n.*33.
15 *par.*2.quòd primo loco seruatur statutum,
vel consuetudo loci, de qua dixerat in 4.
opin.*nu.*4.& ità decisum in ea causa tradit
*n.*22.sequitur *Michalor,ibid.n.*17.& ijs defi-
16 cientibus secundo loco,si sumus in Terris,
Ecclesiæ subiectis, seruetur opinio *Canoni-
starum*, vt maior diuidat, & minor eligat,
quam adduxit *n.*1. de qua etiam *Michalor,
vbi suprà,n.*10.si verò in Terris,iurisdictioni
17 seculari subiectis; tunc obseruetur opinio
Ciuilistarum, quod, vel sorte dirimatur,
iuxtà tradita in secunda opinione *n.*2.& per
*Michalor.loc.cit.nu.*14.vel Iudicis arbitrio,
de qua in tertia opinione *nu.*3. *Michalor.
d.cap.*38.*n.*31.

Hinc,in diuisione hæreditatis quondam
Doctoris Francisci de Florio fuit per S. C.
18 ad relationem D. Consiliarij *De Angelis*
decisum, quòd diuisio fiat per sortem,
* sicquè fuit exequutum, præcedente diui-
sione facta per Tabularium Pinctum, vt ex
actis in Banca de Amico, & hæredes erant
in linea transuersali,non autem descenden-
tium, quæ quidèm decisio comprobatur ex
traditis per *Card. Zabarell. cons.* 150.*in
19 fine*, videndum,& hoc indistinctè procedit,
vbi vna partium institisset pro diuisione ad
sortem,tunc pars aduersa, etiam si recusa-
uerit,debet per Iudicem pro euitandis liti-
bus,ad ità diuidendum cogi,vt per *Io. de
Anan.in c.fi.col.*4.post *n.*9.*extrà de sortileg.*

Scripturæ autem, instrumenta, ac libri
communes inter hæredes, penès quem ip-
20 sorum custodiri,& conseruari debeant, fa-
cta diuisione hæreditatis, nunc videndum,
& distinguendum erit cum *Io. Frãcisco An-
dreolo*,viro quidẽ acutissimi ingenij, ac iu-
ris scitissimo *lib.*2.*controu.*152.nàm si hære-
21 dum alius sit masculus, alius fęmina, & tũc
penès masculum conseruanda sunt, vt ex
*D.Reg.Valenz.in cons.*139.*n.*6.& alijs tradit
22 *n.*1.si verò omnes hæredes sint masculi,sed
vnus habet maiorem partem,& tunc penès
ipsum sunt custodienda,prestita tamen cau-
tione,de exhibendo,quãdo res exegerit,*l.si
quæ sunt cautiones ff.famil.ercisc.Andreol.
23 ibid.n.*2. sed si hæredes masculi sũt pares in
partibus,& tũc maior, illa custodire debet,
*l.fin.ff.de fide instrum.l.cùm pater, §.pater
pluribus,ff.de legat.*2.*l.maiorem, ff.de pact.
Andreol.ibid.num.*3. vbi DD.etiam citat, &
* ità fuit obseruatum inter hæredes dicti
V.I.D.Francisci de Florio, nàm fuerunt cõ-
signata penès Faustinam de Florio, cohæ-
redem natu maiorem, mediante decre-
to D. causæ Commissarij, in dicta Ban-
24 ca de Amico, eademquè prærogati-
ua competit filio hæredis senioris, vt per
*Griuell.dec.*146.*nu.*12.*& seqq.*sequitur *An-
dreol.d.num.*3.*in fin.* si verò inter hæredes
adsit aliquis,in dignitate constitutus,vtputà
sit Doctor, tunc ille, illa conseruabit, *d.l.si.*
vbi *Floria.Griuell.d.dec.*146.*nu.*1.*Andreol.*
25 qui alios citat *loc.cit.nu.*4.& tandèm,si in-
ter hæredes sit aliqua malignantis animi su-
spitio,tunc in loco communi,alteri non su-
specto reponenda sunt, vt quilibet lares
habeat,*d.l.si quæ sunt cautiones*,& compro-
bat *Andreol.*vbi suprà,*n.*5.

26 Hinc etiam scias,ꝙ diuisio procedit,etiã
in indiuisibilibus, in quibus quis in com-
munione stare non cogitur,vt probat *text.
in §.eadem, Inst. de offic. Iud.* quem ad hoc
expendit *Fontanell.dec.Cathal.*280.*nu.*15.
in illis tamen diuidendis vni datur prædiũ,
alteri verò pretium,siuè æstimatio,*l.si plu-
ribus,ff.de leg.*1. ea ratione adducta per D.
meum

meum *nu.* 12. quia eadem res penès duos, insolidum esse non potest, quod etiam comprobat, & sequitur *Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 9. par. 2. n. 72.* cum *seq.* & *d. dec.* 280. *nu.* 16. quod etiam voluit, generalitèr tamen de bonis loquens *D. Pratus pract. obseru. lib. 1. obseru. 67. n. 10.*

27 Non tamen legatarius medietatis prædij cogi potest ad accipiendam partem prædij pro diuiso, cùm sit in eius electione, illam habere pro indiuiso, ad *text. in l. rectè dicimus, ff. de verb. signif. Annæus Rober. rer. iudic. lib. 3. cap. 10. in fine,* sequitur *Andreol. lib. 3. controu. 225. n. 2.* qui *n. 3.* respondit ad *tex. in l. legato generalitèr, §. si de certo fundo, ff. de leg. 1.* qui in contrarium adducitur.

Et tandèm, vt probat D. meus *num.* 14.

28 Fiscus ex speciali priuilegio potest, totam rem communem alienare, socioq; partem pretij, ei competentem dare, ex iuribus, & *DD. ibi* citatis, non tamen tenetur consocium requirere, de iuris rigore, sed tantùm de æquitate, quia si consocius velit, tantum dare, quantum alius, debet præferri, vt tradit *Bald. in l. 2. C. comm. rer. alien.* non tamen potest Fiscus, rem communem locare, vt tenet *Andr. de Barul. in l. 1. C. de vend. rer. Fisc. com. cum priu. lib.* 10. per *text. in l. fin. C. de vectigal.* rationemq; differentiæ addu-
29 cit, quia in locatione agitur, de temporali præiudicio Fisci, in venditione verò, de perpetuo, & sic maiori, iura nàmq; magis subueniunt Fisco in venditione, quàm in loca-
30 tione, minus enim venditur res diuisa, quã si tota venderetur, sed contrarium dicit *D. Reg Lanar.* vidisse practicatum in Regno in
✱ casu fortiori, eò, quòd Fiscus locat iura Dohanæ fundaci, & exituræ vnius Prouinciæ, & concludit, in locatione hæc iura Baronibus concèssa in aliquibus Ciuitatibus, & eis postèa soluit quantitatem, iuxtà liquidationẽ, quam facit Regia Camera, & ità decisum testatur in causa Principis Melfitti cum Regio Fisco, in qua prædicta non fuisse allegata, testatur in *Memorab.* manuscript. *verbo Fiscus an possit locare.* *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXIX.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio à Nouitio cum licentia Ordinarij, vel eius Vicarij, quãdo fieri debeat, & n. 2. ac decisum refertur, n. 3. de ratione, num. 4. 11. 12. 13. 14. 15.*

In continenti, quæ fiunt, inesse censentur, et in continẽti quando fieri dicatur, n. 7. 8. 9. & 10.

5 *Probationes, quæ in continẽti probari possunt, videntur à principio inesse.*

6 *Exceptiones, quæ in continenti probari possunt, videntur à principio inesse, & esse probatæ.*

12 *Tempus modicum non habetur in consideratione.*

13 *Modica mora non nocet.*
Moræ purgatio admittitur intra breue tempus, & sic infra paucos dies, ibid.

14 *Parum, & nihil æquiparantur.*

15 Sacr. Conc. Trid. sess. 25. c. 16. de Regularib. *quando annullet professionem, & quas personas comprehendat, num.* 17. *&* 18.

16 *Professio ex causa potest differri, & valida erit, si emittatur post aliquod tempus.*

19 *Professus in aliqua Religione, intrà quinquennium tenetur proponere nullitates professionis, etiam si fuerit Miles Hierosolymitanus. Limita, vbi propter metum nõ valeret, illas proponere, num.* 20. *& ità decisum* per Sacr. Congr. *adducitur, num.* 21.

22 *Renũciatio facta à Nouitio est nulla, si professio sit nulla declarata, & nu.* 23.

24 *Renũciatio facta, intuitu professionis faciendę, si illa non sequatur, erit nulla, & reuocatur.*

25 *Paria sunt, non fieri, vel inualidè fieri, item, non esse, vel esse nullum, n. 26. ac etiam, non fieri, vel ità fieri, quod factũ non duret, nu. 27. de ratione, num. 28. Item, non facere, vel in facto non perseuerare, num. 29. & non fieri, vel non sortiri effectum, n. 30. & 31. vel non fieri, & inutilitèr fieri, & tandèm non fieri, vel minus legitimè fieri, seù alitèr fieri, quàm de iure debet, num. 32.*

28 *Factũ non dicitur, quod nõ durat factum.*

33 *Nullũm, & nihil, idem sunt.*

34 *Pariũ eadem est iuris dispositio, & iudiciũ.*

35 *Tempus, intrà quod est facta renunciatio, probari debet ab eo, qui se fundat in renũciatione.*

36 *Tempus, & locus spolij per actorem declarari debet, quando agitur, interdicto vndè vi, & ità decisum traditur, nu. 37. Secus si agitur remedio* cap. recuperandæ 3. q. 1. *& nu. 39. & ità decisum adducitur, n. 40.*

1 Renunciatio fieri debet à Nouitio cum licentia Ordinarij, vel eius Vicarij intrà duos menses proximos, antè professionem emissam, sub pœna nullitatis, vt habetur ex *Sacr. Cõc. Trid. sess. 25. c. 16. de regul.* & tradũt D. meus *num. 2.* & D. Episcopus *Maranta resp. 3. n. 8. & 13. resp. 43. nu. 20.* ac *resp. 72. nu. 26. lib. 4. controu. iur. D. Prat. lib. 2. discept. for. c. 39. n. 8. D. de Marin. lib. 2. quotid. resol. c. 196. n. 1. 4. & 25. D. Consil. Staiban. resol. 81. nu. 1.*
2 *lib. 1.* & tempus prædictum duorum mensium neq; præuenire, neq; transgredi Nouitius

ultius potest, vt ex *Rota*, *Sanch. Barbo.* & alijs probat D.Eps *Maranta d.resp.3.n.23.* qui propterea à *num.13.* per tot. *num.34.*
3 substinet, quòd si renunciatio fuerit facta antè, vel post duos menses, sit nulla; verùm, si post paucos dies post lapsum duorũ mensium fit dilata professio, substinetur renunciatio, ex rationibus adductis per D. meum *num.5.* qui ità per S. C, determinatum adducit *num.11.*

Quæ enim in continenti fiunt, inesse cen-
4 sentur, vt probat D.meus *n.4.* & *consult.25. n.21.lib.1.& cõsul.140.n.28.lib.2.& dec.121. n.30.& seq.* ac *dec.129.n.16.lib.2.* Ego addo *tex.in l.petens, C.de pact.* in *cap.officij 38. de elect.* Eminen. Card. *Tusc.lib.4.lit.I.conclus.81.* *Mar.Antonin. Maceraten. variar.resol. lib.1.resol.69.n.5.& resol.fin.casu 62.* Hinc
5 probationes, quæ in continenti offeruntur, non censentur exclusæ, *Menoc.de præsump. li.2.præs.47.n.5.9.&10.* & exceptiones, quæ
6 in continẽti probari possunt, videntur à principio inesse, & esse probatæ, D. *Reg. Valenz. cons.181.n.50.* D. *Marius Giurba* vir sanè doctissimus, & perspicacissimus, neminiq; secũdus *obser.13.n.19.p.1.* & in continenti fieri
7 dicitur, si fieri possit infrà duos menses, vt ex *Menoc.de arbit.iud.lib.2.casu 14.* tradit
8 D.meus *cõsult.30.n.12.lib.1.* interdùm infrà mẽsem, *l.diuortio*, vbi *Alex.n.10.ff.sol.matr.*
9 & vt plurimũ intrà tres dies, *l.fi.§.illico*, vbi *Ias.C.de iudic.* & in *l.lecta, n.19.ff.si cert.pet.* D.*Giur.* vbi sup. *n.29.* vbi allegat *Contard.de moment.possess.lim.12.n.15.* *Graß.except.7. n.7.* *Viu.dec.117.n.7.* *Milanen.dec.3.n.137. par.1.* *Surd.cons.99.n.41.* & tandèm, Iudicis
10 arbitrio remittitur, *l.3.§.cùm agitur, ff.de vi, & vi arm.* *Menoc.de arb.casu 13.* & *remed.1.recuper.n.259.* *Azeued.in l.11.nu.3. tit.7.lib.3.nouæ recopil.* *Valasc.consult.88. n.6.* & *de partit.c.3.n.11.*

11 Ideòq; dùm renũciatio est facta per duos dies tantùm antè duos menses professionis in casu huius decisionis, substinetur, nedùm quia, incontinenti, & sic intrà dictos duos menses facta censetur renunciatio, ex supra
12 traditis; sed etiam, quia modicum tempus non habetur in consideratione, vt probat D.meus sub *num.7.* & habetur etiam in *l.si oleum, §.fi.* cum *l.seq.ff.de dolo*, in *l.in rebus, §.possunt, ff.commodati*, in *l.res, ff.de contr. empt.* in *l.Seio, ff.de in integr.restit.* comprobat D.Eps *Riccius* in *praxi fori eccl.dec.39. n.3.* in 1.edit.& *resol.36.* in 2.edit. hinc mo-
13 dica mora non nocet, ad tradita per *Gratia. c.26 n.19.lib.1.discept.foren.* post *Tiraq.in l.si vnquàm, ver.donatione largitus, n.77.* & *de contr.lign.§.8.n.9.*

Hinc, quando admittitur moræ purgatio, debet esse infrà breue tempus, ad tradita per doctiss. *Surd.dec.221.nu.24.* & sic infrà paucos dies, D.*Viui.opin.524.* *Gratia.lib.2. discep.for.c.307.n.30.* per *tex.in l.& si post tres, ff.si quis cautio.* vbi *Bal.* notat, intellige in tribus, vel quatuor diebus, quem secuti sunt *Barz.dec.50.nu.57.* *Menoc.de arb.iud. casu 7.n.13.* sed *Thesau.dec.77.n.4.* intendit etiam per octo dies, aliquando infrà decem dies, vt in *l.promissor, §.si sine, ff.de constitu. pecun.* & in *l.quid tamen 21.§.vlt.ff.de recep. arbitr.* prout obseruat *Anton.Contius lib.2. success.lect.c.18.* *Emundus Merill.lib.2.obseru.c.16.* & *Cacher.dec.48.per tot.* dicentes, moram purgari ad summũ infrà 15.dies, vt hæc omnia benè reassumit D. meus dicta *dec.129.n.33.* vel ad summũ infra mensem, nàm modicum tempus, ad 30.dies refertur, *l.si debitor 21.ff.de iudic.* arg.*l.1.§.hoc interdicto, ff.de itin.actuq.priuato*, & parum, aut
14 nihil æquiparantur, *l.quamuis, ff.de condit. & demonstr.* *Hippol.sing.276.* *Cancer.var. resol.lib.3.c.2.*

15 Sed *Sacr.Conc.Trid.* non annullat professionem emissam post duos menses, vt considerauit D.Eps *Maran.d.resp.3.n.5.* ideòq; *num.8.* probat, ex causa posse differri pro-
16 fessionem, illamq; validam esse, si emittatur post aliquod tempus, & ità declaratum per Sacram Cõgreg. tradit *D.de Marin.d.c.196. n.5.* post D.meum hìc *n.10.in fi.* vbi aliam declarationem *Sac.Conc.Trid.* adducit.

Obseruandum quoq; erit, dispositionem
17 *d.c.16 sess.25.de Regul.* procedere, nedùm in Militibus Hierosolymitani Ordinis, qui tria vota emittunt, vt plenè probat D. Eps *Maran.d.resp.13.n.35.* sed etiam in omnibus Religionibus, in quibus tria vota substantialia emittuntur, vt benè deducit *ibid.*
18 *nu.37.* nam Religiosus non dicitur, qui tria vota, Paupertatis scilicet, Castitatis, & Obedientię non emittit, ad tradita per D.meum *dec.118.n.3.*

Quarè dùm in eadem *sess.25.c.19.* statui-
19 tur terminus ann.5. ad proponendam nullitatem professionis, in ea comprehenduntur ijdem Milites Hierosolymitani, vt post alios docet D.Eps *Maran.loc.cit.n.42.* non
20 tamen currit tempus ann.5. durante metu, ob quem Miles, vel alius Religiosus reclamare non valuit, vt tradunt *Leß de iust.& iur.lib.2.c.4.dubit.7.nu.63.vers.notandum*, *Gratia.lib.3.discep.foren.c.413.n.10.* *Sanch. de matrim.* qui alios citat *lib.7.disp.37.n.33.*
21 ideòq; per *Sacr. Congreg.* annis elapsis fuit declarata nulla, & inualida professio facta per *Io.Andr.de Afflicto* in Hierosolymitana militia, quamuis nullitas fuisset proposita post quinquennium, & post mortem patris, ob cuius metum proponere non valuit intrà tempus prædictum, in qua causa scripsit

idem

idem D. Eps *Maran. d. resp. 3.* qui quidem *Ioa Andr.* postea matrimonium contraxit, ex quo natus est D. *Ioa. Baptista*, nunc dignissimus Auditor in Regia Aud. Lucerina.

Qua professione nulla declarata, non po-
22 test dubitari, quòd renunciatio ab eo facta sit etiam nulla: cùm enim renoncians de iustitia sit restitutus causa acquisitionis penès renunciatarium, per restitutionem, & annihilationem reddit ad non causam, & cessante causa, cessat effectus, *l. fi.* vbi *Bal.* & alij, *C. de senten. passis*; cùm enim talis renunciatio
23 sit facta, ob causam professionis emittende, illa nulla declarata, renunciatio quoquè nulla erit, & ipso iure reuocabitur, vt dici-
24 tur, quando professio non sequitur, tunc. n. donatio, siuè renunciatio facta, illius intuitu, ipso iure dicitur nulla, & reuocatur, ad tradita per *Natt. cons.* 180. *nu.* 5. *& 6. Surd. cons.* 445. *n.* 36. *Clar. in* §. *donatio, q.* 25. *in princ.* & in terminis late comprobat *Gratia. c.* 96. *n.* 22. 23. 24. 25. *lib.* 1. *discept. for.*
25 Paria enim sunt, nō fieri, vel inualidè fieri, *l. non putauit*, §. *non quauis*, vbi *Bar. ff. de bon. poss. ff cont. tab. l.* 1. §. *quod autem*, vbi *Bal. ff. de offic. Praef. vrb. l. quoties, ibiq; Ias. ff. qui satisd. cogan. Mar. Antonin. Maceraten. var. resol. lib.* 2. *resol.* 11. *n.* 10. *Surd. cons.* 157.
26 *nu.* 13. sic etiam, non esse, vel esse nullum, *l. duo sunt Titij, ff. de testam. tut. Surd. dec.* 51. *n.* 14. *& dec.* 122. *nu.* 2. *Cald. Pereira de potest. elig. c.* 5. *n.* 8. *Farinac. cons.* 60. *num.* 90.
27 item, non fieri, vel ità fieri, quod factum nō duret, *Anton. Monach. decis. Bonon.* 40. *pun-*
28 *cto* 7. *n.* 18. nam factum non dicitur, quod non durat factum, *l. si pro parte*, §. *versum*, *ff. de in rem verso, Gratian. lib.* 1. *discept. for.*
29 *c.* 115. *num.* 33. *& c.* 132. *num.* 25. *cum seq.* & paritèr, non facere, vel in facto non perseuerare, *l. quicquid calore, ff. de reg. iur.* hinc
30 etiam, non fieri, vel non sortiri effectum, similitèr paria sunt, *l.* 1. §. *nihil. ff de inoff test. l. si quis sub cōditione, ff de testam. tut. Surd.*
31 *cons.* 245. *n.* 14. prout etiam, non fieri, & inutilitèr fieri, *l. pen. in princ. ff. de suis, & legit. hered. l. quoties*, vbi *glo. & DD. ff qui satisd. cog. Tiraq. ad ll. connub. glo.* 1. *p.* 6. *n.* 12. & tā-
32 dē, non fieri, vel minus legitimè fieri, seù alitèr fieri, quā de iure debeat, paria etiam sūt, *d. l. quoties*, vbi *Ias. l. si autem nullum, C. de legit. hared. cap. si. de restit. spol. Surd. cōs.* 45. *n.* 42. *cons.* 88. *n.* 16. *dec.* 122. *n.* 6. *& dec.* 265.
33 *nu.* 72. *Macerat. lib.* 2. *resol.* 8. *n.* 8. & nullū, & nihil idem sunt, vt probat D. Eps *Maranta p.* 4. *resp.* 87. *nu.* 8. qui *d. resp.* 3. *n.* 63. in proprijs terminis, hoc idem confirmat, & pa-
34 riùm eadem est iuris dispositio, & iudiciū, *cap. inter corporalia, cap. sicut ergo, de transl. Episc.* & eadem est natura, *l. si socer, in fin ff. solut. matrim.*

Certum tamen est, quòd tempus, intra
35 quod est facta renunciatio, debet probari ab eo, qui se fundat in renunciatione, iuxta tradita per *D. Episc. Maran. ibid. n.* 32. sicut in simili etiam dicimus, vt tempus, & locus
36 spolij per actorem declarari debet, quando agitur interdicto vndè vi, vt probat D. de *Ann. alleg.* 111. *n.* 2. & decisum pluriès refert *Affli. dec.* 250. *n.* 1. *&* 4. Hinc cùm Iacobus
37 Pera, & Franciscus de Rinaldo socij, fuissent cōuenti à Vincentio Imperiale ad solutionē certæ pecuniarū quātitatis, vigore literarum cambij, acceptararum per dictos socios, nō obstante, quòd illæ originalitèr existerent in posse dictorum sociorū, sub prætextu, quod disrubatæ fuerunt à domo ipsius Io. Vincētij, fuit per ipsos socios petita declaratio loci, & temporis disrobationis à dicto Imperiale, & per S. C. ad relationem Dom. Consi-
* liatij Andreæ de Ianuario Ducis Cantalupi, postea Regentis meritissimi apud S. Maiestatem, fuit iudicatum, quòd dictus Ioan. Vincentius faciat petitam declarationem, sub die 9. Ianuarij 1629. in Banca Romani pro Sarro, hodiè de Venditto, & penès Secr. S. C. patrocinante pro dicta societate
38 Peræ, & Rinaldi D. Lelio Gizzio meo Germano; secus verò est, si in causa spolij age-
39 retur remedio *cap. recuperanda* 3. *q.* 1. vel *clem. sepè, de restitut. spol.* tunc enim, quia non infamat, actor non tenetur declarare locum, & tempus, *D. de Anna* vbi suprà *nu.* 1. qui *nu.* 3. *in fine* sic iudicatum refert
40 in causa propria cum hæredibus Iacobi Guarini, in Banca Ioannis Portij, post *Affli. loc. cit.* & *Alex. cons.* 6. *vol.* 3.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XXX.

SVMMARIVM.

1 *Moræ purgatio consistit in æquitate canonica, & admittitur re integra, vbi ius partis non est factum deterius, n.* 2. *Etiam si adsit pactum resolutionis contractus, & non sit renunciatum purgationi moræ, n.* 3. *secus si purgationi moræ sit renunciatum, n.* 4. *vel ius partis sit factum deterius, n.* 5.
6 *Stylus seruandus est.*
7 *Mora quando purgari possit, & n.* 8. 9. 10. 12. 15. 16.
11 *Tempus modicum quale dicatur, Iudicis arbitrio remittitur.*
13 *Renunciari non potest beneficio purgandi moram.*
14 Ritus M. C. V. 163. *non admittit purgationē mo-*

mora, & procedit in M.C.V. tantùm, ac in causis criminalibus.

17 *Creditor emphyteutæ potest purgare moram, soluēdo census, ne res declaretur deuoluta in damnum sui crediti. Limita, si est executa sentētia deuolutionis, n. 18. sed per viam restitutionis in integrum admittitur, n. 20. sed vide, n. 21.*

19 *Sentētia deuolutionis praiudicat etiam creditoribus hypothecarijs.*

22 *Directus Dominus præfertur pro censu super fructibus, & introitibus peruentis ex meliorationibus factis in re emphyteutica, de pecunia aliena data ad meliorandum cum speciali hypotheca, et ità decisum adducitur, n. 23.*

24 *Contractus rescissus cum vno ex insolidùm obligatis operatur, vt contra alios insolidum obligatos exequi possit, tàm pro capitale, quàm pro tertijs, & nu. 25. per totum n. 36. & ità iudicatum per S.C. adducitur n. 37. sed contrarium decisum traditur, vt tantummodò tertia, non autem capitale peti possint contra correum insolidū obligatum, cum quo non fuit rescissus cōtractus, n. 38. & 39. sed prima opinio approbatur, n. 40.*

25 *Contractus præsertim annuorum introituū est indiuiduus, præsertim respectu rescissionis, & eodem tempore non potest obseruari, & resolui, nec pro parte stare, & pro parte rescindi, nu. 27. & 28.*

29 *Contractus semel extinctus, an, & quando reuiuiscat, n. 30.*

31 *Obligatio correorum debendi vna, & indiuidua est.*

32 *Petitio contra vnum ex correis debendi, perpetuat actionem contra alios non citatos.*

33 *Sententia lata contra principalem debitorem, quando noceat fideiussori.*

35 *Interesse tertiarum non debetur, rescisso cōtractu, vbi de ratione.*

36 *Contractus dicitur rescissus, vbi fuit facta graduatio creditorum ob decoctionem debitoris.*

QVamuis de iure ciuili controuertatur, an admittatur purgatio moræ; nihilominùs, quia secundùm D. meum *dec. 160. n. 36. lib. 2.* tota
1 purgatio moræ consistit in æquitate canonica, de qua in *cap. potuit, extr. locati*, quem *tex.* citat D. meus hic sub *n. 18.* post *Noguerol. alleg. 6. Ciarlin. lib. 2. controu. 126. nu. 8. Fontanel. dec. 407. n. 1. lib. 2. D. de Anna sing. 349 D. de Marin. c. 133. n. 6. lib. 1. quotidian. resolut.* communis est conclusio, vt si re in-
2 tegra, ius partis non est factum deterius, admittatur moræ purgatio. vt habetur in *l. si post tres, ff. si quis caution.* ibi, *Neq; actoris ius ex mora deterius factum sit, consequens est dici, defendi eum debere exceptione*, & sequitur *D. meus n. 11.* & 18. ac *d. dec. 160. n. 8.* & ità in hac causa fuit determinatum per S.C. quamuis adesset pactum resolutionis
3 contractus, attento illius stylo, in dicta canonica æquitate fundato, eò magis, quia nō fuerat renunciatum purgationi moræ, de qua decisione memor est *D. Pratus lib. 1. discept. foren. c. 21. n. 90. & c. 48. n. 15. & 16.* & probant *Ripol. var. resol. c. 7. n. 241. Genc. dec. 521. n. 5. & dec. 535. n. 1.* post *tract. de censib.* & ità indistinctè in S. C. seruatur, vt tradit *D. meus d. nu. 15. per tot. nu. 21.* & post ipsum *D. de Marin. vbi supra, nu. 8.* vbi infinitos alios cumulat, & nouissimè *D. Pratus* comprobat *d. c. 48 n. 12. & lib. 2. c. 43. n. 20.* qui *num. seq.* ad hoc citat *D. meum* hic, quod
4 secus erit, si moræ purgationi fuerit renunciatum; tunc enim, neq; de æquitate canonica mora purgari potest, ad tradita per *D. de Marin. c. 271. nu. 5. lib. 1.* & ità resolutum per Rotam Romanam tradit *nu. 12.* Si verò
5 ius partis sit factum deterius, tūc, nec etiam attēta æquitate canonica mora purgari potest, vt fundat *D. meus nu. 15. in fin.* & *d. dec. 160. n. 20.*
6 Stylus autem S.C. quem seruandum esse tradit *D. meus n. 19.* cum *duobus seqq.* & *dec. 74. n. 17.* ac latissimè *D. Pratus obser. 44. per tot. centur. 1. pract. obser.* post *D. Prouenzal. obser. 17. n. 20. ad Consue. Si quis, vel Si qua, de success. ab intest.* fundatur in iure, secun-
7 dùm meum videre; nàm & si moræ purgatio admittatur tātummodò antè litis contestationem, non autem post, ad *text. in l. si insulam, ff. de verb. oblig.* attamèn regula prædicta limitatur.
Primò, nisi intrà modicum tempus post
8 litem cōtestatam mora purgetur; tūc enim purgari potest, vt est *tex.* singularis *in l. si ità quis 135. §. Seia cauit, ff. eod. tit.* ibi, *interposito tamen modico tempore*, iuncto ibi, *respondi posse, si non multò post obtulisset*, quā limitationem cōmuniter recipiunt *Ias. in d. l. si insulā n. 13. Bart. ibid. in 2. opposit.* & probatur etiā in *d. cap. potuit*, ibi, *nisi celeri satisfactione postmodū sibi consulere studuisset*, & habetur in *l. interdùm 73. § fin. ff.*
9 *de verb. oblig.* ità vt intrà sex menses mora per emphyteutā purgari possit, tradit *Gratian. cap. 378. n. 21. lib. 2.* etiam si in contractu sit apposita dies, & pęna, vt per *Alex. in d. l. si insulam*, vbi etiam *Ias. num. 13. & 14.*
Hinc dixit *Niger Cyriac. controuer. 459.*
10 *nu. 11. lib. 3.* quòd mora locatoris paucorū dierum, re integra non liberat conductorem à perseuerantia in conductione, ex *l. si in lege 26. §. colonus, ff. locat.* Iudicis tamen
11 arbitrio, & cognitioni remittitur, quale dicatur modicum tempus, vt habetur in *d. §. Seia cauit*, & in *l. 3. §. cùm igitur, ff. de vi, &*

vi

vi armat. & *Nos* diximus *dec.* 29. *n.* 10. & sub *n.* 13. tradidi, intrà quantum tempus mora purgari possit.

Secundò limitatur regula *d. l. si insulam*,
12 etiam si intrà quodcunq; tempus antè sententiam mora purgetur, vt singulariter habetur in *§. fin. Inst. de perpet. & temporal. act.* in *l. si reus paratus, ff. de procurator.* in *d. l. interdùm, §. fin.* in *l. 3. §. fin.* & in *l. seq. ff. iudicatum solui*, ex quibus iuribus hanc limitationem tradit *Bart. in d. l. si insulam, nu.* 13. & *ibi Ias. nu.* 1. 10. & 11. & antè ipsos *glos. in d. l. si post tres, in verb. exceptione*, & comprobatur authoritate iuris Regni in *cap.* incip. *Legem veterem*, vbi moræ purga-
13 tio admittitur, etiam post litem contestatam, & dicto beneficio renunciari non potest, vt aduertit *D. de Marin. d. cap.* 133. *n.* 5. qui *n.* 9. probat, non obstare *Ritum M. C. V.* 163. qui moræ purgationem non admittit.
14 Primò, quia loquitur de M. C. tantùm, non autem de alijs Tribunalibus. Secundò, quia *ibi* agitur de causis criminalibus, in quibus adest contemptus Iudicis; sed secùs est in
15 causis ciuilibus, & sic antè sententiam purgatur mora, ex suprà traditis; post verò sententiam nequaquàm, vt decisum refert *D. de Anna sing.* 350. in causa Domanij Vniuersitatis Paulæ cum Marchione Fuscaldi, ad relationē tunc Præsidētis R. C. S. *D. Annibalis Moles*, posteà Regentis dignissimi, die 27. Aprilis 1578. in Collaterali Consilio,
16 quarè dùm in casu præsentis decisionis erat tantùm compilatus processus, non autem lata sententia, vt habetur antè *num.* 1. Iure meritò purgatio moræ fuit admissa *d. num.* 15. quam decisionem tribus conclusionibus, siuè exemplis comprobat D. meus *n.* 14. 16. & 17.

Sed circà secundum exemplum tradi-
17 tum *d. num.* 16. Ego obseruo, quòd sicut emphyteuta potest purgare moram ex *d. cap. potuit*, itá etiam eius creditor, soluendo census decursos, ad conseruationem sui iuris, nè res emphyteutica declaretur deuoluta, iuxtà *l. lex vectigali*, vbi *Bart.* & *Ias. in* 24. *quæst. ff. de pignor. Giurba*, qui alios citat *dec.* 91. *num.* 6. *vers. cęterùm si tertius ille*, quem, & alios refert, & sequitur *D. Reg. Sanfelic. dec.* 114. *nu.* 1. *lib.* 1. qui id limitat
18 *num.* 3. & 4. quando est exequuta sententia deuolutionis, nàm sicut non potest emphyteuta, eo casu moram purgare, itá quoquè non potest eius creditor; siquidèm ius creditoris euanescit, re emphyteoticaria peruenta ad Dominum, vigore sententiæ deuolutionis, *d. l. lex vectigali*, comprobat ex aliis D. *Reg. Sanfelic.* vbi suprà, *num.* 5. &
19 *num.* 6. subiungit, quòd sententia deuolutionis, præiudicat etiam creditoribus hypothecarijs, ex *Caualc. dec.* 30. *num.* 5. *vol.* 2.
20 licèt creditor restituatur per viam restitutionis in integrum, ex clausula generali, *si qua mihi iusta causa*, ad purgandam moram post sententiam, vt fundat, & decisum refert *D. Reg. Sanfelic. loc. cit. nu.* 7. fuit enim per S. C. ordinatum, quòd liceat creditori purgare moram emphyteutę, ad finem euitandi caducitatem, in quam erat incursus, dummodò soluat census decursos, & debitos, demptis pensionibus perceptis, & ca-
21 ueat de soluendo in futurum, de qua decisione dubitat idem D. *Reg. Sanfelic. num.* 9. eò, quòd in integrum restitutio denegetur, quando vtile dominium conualidatur cum directo, sic etiam admittit in subsidium, quando debitor non est soluendo, vt tradit *num.* 8.
22 Hinc, dominus directus præfertur pro censu super fructibus, & introitibus peruēctis ex meliorationibus factis in re emphyteutica, de pecunia aliena data ad meliorādum, cum speciali hypotheca, ex *text. in l. etiam, ff. qui pot. in pign. hab.* & itá fuit de-
23 cisum per S. C. in casu fortiori ad relatio-
* nem D. *Andreæ Marchesij*, tunc Regij Consiliarij, postmodùm Prēsidis dignissimi eiusdem S. C. in causa D. Caroli de Lagonessa Principis Sępini, & fratrum, ac D. Aloysij, & fratrum de Milano, *Me* pro ipsis patrocinãte, & Francisca de Amato, quæ mutuauerat pecuniā dotalem Iosepho Ruggio pro melioranda domo emphyteutica, sub die 19. Iunij 1641. per hæc verba. *Per S. C. declaratum est, esse præferendos Dominos directos, etiam Francisca de Amato pro quantitatibus impensis de eius dote super domibus, seù fundico in actis deducto, hoc suum, &c.* in processu Franciscæ de Amato, cum Creditoribus Iosephi Ruggij, in Banca Figliolæ, quàmuis pro parte prædictæ Frācisc æ fuerat allegatus *Antonin. de Amato var. resol. lib.* 1. *resol.* 3. *à num.* 71. per *tot. num.* 80. vbi contrariū substinet, ac decisum per M. R. C. Siciliæ refert de anno 1624.

Et dùm in tertio exemplo, siuè conclusione, per D. meum adducta *d. num.* 17. agi-
24 tur de rescissione contractus, erit obseruādum, quòd rescisso contractu contra vnum ex insolidum obligatis, poterit repeti capitale cum tertijs decursis, ipsarumq; interesse ab alio correo, insolidum obligato, & su-
25 per eius bonis etiam à tertio possessis; siquidèm contractus rescissus respectu vnius ex correis insolidum debendis, intelligitur etiam rescissus quòad alios, nec opus est alio iudicio rescissionis contra alios, etiam ad finem agendi super bonis, & effectibus eorundem debitorum, tàm pro capitali, quàm pro tertijs, & illarum interesse, quamuis possideantur per tertios possessores, hisce rationibus.

Q 26 Pri-

26 Primò, quia contractus omnes, & præsertim venditionis annuorum introituum sunt indiuidui, vt post alios tradit *Cenc. de censib.* in nouiss. impress. *q.49.nu.*20. Ideòq; non potest contractus claudicare, nec pro parte approbari, & pro parte reprobari, nec circà eundem actum potest admitti diuisio, vt latissimè probat *Tiraq. de vtroq; retractu*, §.23. *glos.*1. *num.*1. *&* 14. *& de retract. conuent. ad finem tituli*, *num.*45. *& seq. Surd. cons.* 104. *num.*4. *&* 5. *lib.*1. & præ-
27 sertim, quòad rescissionem reputatur indiuiduus, *D. de Anna alleg.*9. *nu.*9. nec datur obseruantia, & resolutio eiusdem contractus eodem tempore, vt probat *Aretin. cons.*149. *in fi.* quia non põt pro parte stare, & pro parte rescindi, *l. quod autem*, §. *vlt. & l. quod si vno, ff. de in diem adiect.* pulchrè *Gratian. lib.*2. *discept. forens. cap.*301. *nu.*57. eoq; rescisso, à toto receditur, & dicuntur omnia in eo cõtenta rescissa, *Laderch. cons.* 62. *num.*10 *&* 11. *Crauetta cons.*299. *nu.*3. & hæc omnia comprobant *D. Marta dec.* 84. *num.*16. 17. *&* 18. & hoc vltimum confirmat latè *Graff. except.*31. *num.*19. quod
28 ampliatur, etiam respectu diuersarum personarum, adeò quòd resoluto contractu respectu vnius, in totum resoluitur, ratione indiuiduitatis, vt post *Bart. & Paris.* aduertit *Mant. de tac. et ambig. conu. lib.*3. *tit.*10.
29 *num.*38. & contractus semel extinctus, ampliùs non reuiuiscit, *l. qui res*, §. *aream, ff. de solut. D. de Anna alleg.*28. *num.*7. *D. Reg. Valenzuel. cons.*62. *in fin. lib.*1. nisi anteà
30 accesserit conuentio cum eisdem solemnitatibus, & dicitur, tunc nouũ contractum valere ex nunc, vt aliorum authoritate probat *Giurba dec.*55. *n.*13. 15. *&* 16.

31 Secundò, nàm obligatio correorum debendi vna, & indiuidua est, sicuti, & vna summa, quæ à singulis insolidum debetur, vndè inquit *Ant. Faber* in eius *Cod. lib.*8. *tit.*27. *definit.*7. quòd factum alterius, alteri correo nocere dici solet, & probat *text.* ad literam in *l. penult. ff. de duob. reis*, ibi, *ex duobus reis eiusdem Stichi promittendi factis, alterius factum, alteri quoq; nocet*, vbi latè *Angel.* & *Franc. Aretin.* cęteriq; inferunt, moram vnius ex correis alteri nocere.

32 Hinc, petitio contrà vnum ex correis debendi, perpetuat actionem, etiam contrà alios nõ citatos, *l. fi. C. de duob reis.* & exornat *Thesaur. decis.*203. & pariter sententia
33 lata contrà principalem debitorem, nocet fideiussori contractus, si sit obligatus per instrumentum, habens exequutionem paratam, per statutum, vel continens pacta exequutiua, ità perbellè tradunt *Costa de port. rata, q.*221. *num.*7. *vers. similitèr prædicta*, & *Pyrr. Maur. Aretin. de fideiuss. p.*2. *sect.*3. *c.*34. *n.*7.

Tertiò, non potest vna, eademq; res di-
34 uerso iure censeri, vulgatis iuribus; & tamẽ si admitteremus, quòd contractus dicatur rescissus, respectu vnius ex correis tantùm, sequeretur inconueniens, quòd posset creditor exigere interesse tertiarum ab alio
35 correo, non obstante rescissione alterius correi, & tamen rescisso contractu, non debetur ampliùs interesse tertiarũ, vt optimè fundat *D. Reg. Rouit. in pragm.*3. *nu.*17. 19. 21. *&* 22. *de ceff. bon.* ea ratione, quia post rescissionem non currunt ampliùs tertiæ, sed debetur tantùm interesse, ad eandem rationem conuentam tertiarum, posita enim rescissione, desinit census, ob repetitionem capitalis, & tamen interesse non potest producere aliud interesse, quod secus est, contractu non rescisso, tunc enim debetur interesse tertiarum, ex quo tertiæ debentur vti sors principalitèr de per se, vt vtrumquè probat *D. Reg. Rouit. loco* cit. & in *prag.*1. *de censib. n.*38. *&* 39.

36 Cùmq; ob decoctionem Cæsaris Palatucci fuerit ordinata, & facta graduatio eius creditorum, & sic contractus erant rescissi, iuxtà tradita per *D. Reg. Rouit. in d. prag.*3. *num.*16. 17. 19. *&* 22. *vers. quod autem*, qui *num.*23. testatur de stylo, & praxi S.C. vt dicantur rescissi contractus, ob graduationẽ factam creditorum; parum enim interest, vt contractus rescindantur per sententiam, vel ministerio iuris, per decoctionem debitoris, vt tradit *d. num.*17. *in fin.* & post ipsum *Barbat. in prag.*1. *glos.*2. *n.*24. *de assist.*

37 Ideòq; cùm esset creditrix D. Diana de Mari prædicti Cæsaris, ac Fabij Palatucci
* insolidum, fuit præstita assistentia super bonis prædicti Fabij correi, quæ possidebatur per tertios possessores, tàm pro capitali, quã pro tertijs, earumq; interesse, quamuis contractus non fuisset rescissus cum dicto Fabio, sed tantùm cum dicto Cæsare, ob eius decoctionem, & graduationem eius creditorum per S.C. ad relationem D. Consiliarij *Iacobi de Franchis* Marchionis Tauiani ad beneficium D. Aloysij de Aiala, filij, & hæredis prædictæ D. Dianæ, de mense Februarij 1624. in Banca de Mondellis, patrocinãte pro dicto D. Aloysio *D. Lęlio Gizzio* meo fratre, & licèt contrarium fuerit per idem
* S.C. determinatum in causa D. Annæ de Medicis, filiæ dignissimi, ac nunquàm satis
38 laudandi D. Camilli de Medicis, Aduocatorum Principis, ac vxoris D. Regentis Capycij Galeotæ Ducis Rheginæ, pro quo etiam patrocinabatur idem *D. Lelius*, cum Comite Casalduni, die 23. Decembris 1633. referente D. Consiliario *Camillo de Petio*, cum interuentu D. Præsidis S. C. ac DD. Consiliariorum *Varelæ*, *Theodori*, *Vargas*, & *Muscettulæ*, In Banca . . . .

Quæ

Quæ quidèm D. Anna cùm esset creditrix Fabritij, Petri, & Io. Francisci Sarriani insolidum, vigore instrumenti habiti pro rescisso per Io. Franciscum, & literarum exequutorialium expeditarum realitèr, & personalitèr pro duc. 1200. capitalis, & pro alijs duc. pro tertijs, peruento deposito ex bonis dicti Petri, fuerunt tantùm liberatæ dictæ D. Annæ tertiæ, & restans quantitas fuit liberata dicto Comiti creditori eiusdē Petri, & sic S.C. habuit pro vero, quòd requiratur rescissio respectu omnium, vt re-
39 peti possit capitale, sicuti etiā fuit decisum
* in causa Io. Baptistæ Brancati cum Maria Irena Græca; dùm enim dictus Brancati egit iure assistendi super bonis possessis per dictam Græcam, quæ fuerunt quond. Ioséphi, & aliorum fratrum de Iordanis, stante, quòd contractus erat rescissus per liquidationem factam contrà Alphonsum Iordanum fratrem, insolidum obligatum cum dictis alijs fratribus pro capitale, & tertijs, tamen per sententiam S.C. ad relationem D. Consiliarij *D. Flaminij de Constantio*, cum interuentu DD. Consiliariorum *Prouenzalis*, *de Angelis*, & *de Soto*, sub die 6. Iulij 1644. fuit decisum, præstari assistentiam super bonis, in iudicio deductis pro capitale, & tertijs decursis, & pro rata capitalis spectante ad dictum Alphonsum, salua prouisione facienda, respectu restantis capitalis, ex causis in S.C. discussis, in Banca Solatij. Prima tamen opinio affirmatiua est magis vera, secundùm quam fuit etiam decisum, vt retulimus *num.* 37. & proindè dicam cum Vulgi dicterio, *habent sua sydera causæ*. *M. A. Gizzius*.

OBSERVATIO In Decisione XXXI.

SVMMARIVM.

1 *Renūciatio facta antè Religionis ingressum an subiaceat dispositioni* S. C. Trid. c. 16. sess. 25. de reform. *distingue, vt n.* 2. *&* 3.
4 *Dispositio* c. 18. sess. 25. de reformat. *quando locum habeat*, *& n.* 5.
6 *Monasterium, si cum licentia Superioris promittat, quòd Puella ingressa cum promissione dotis, à patre facta, renunciet ad beneficium illius omnem partem, portionē, &c. an sequuto obitu patris, & non facta solutione dotis, neque renunciatione, possit petere restantem quantitatem legitimæ, ad Monialem spectantis*.
7 *Paragium ingressarum tātummodò debetur Moniali, etiam quòd sit minùs legitima, & sic decisum assertur, nu.* 8. *intellige, vt num.* 9.
Mos, & consuetudo Regionis in constitutione dotis attenditur, ibid.
Dos ordinaria, quæ dicatur dari Moniali, & quæ in seculo nubenti, & quæ considerentur in cōstitutione dotium prædictarum, ibid.
10 *Aetas de iure canonico, quæ requiratur in professione emittenda, & quæ ex dispositione S.C. Trid.*

EGit Dominus meus in *dec.* 29. de renunciatione facienda per Nouitium intrà duos menses antè professionē, iuxtà dispositionem *S.C. Tridentini sess.* 25. *c.* 16. *de reform.* & nos *ibi* latè diximus, modò in hac *decisione* tractat, an re-
1 nunciatio facta antè Religionis ingressum subiaceat dispositioni *d. cap.* 16. ità vt illius requisita habere debeat, pro cuius quæstionis resolutione, duos distinguit casus
2 *n.* 2. Primus est, quando renunciatio fit antè ingressum Religionis, nulla facta mentione de ipso ingressu, quo casu, renunciationem non subiacere dispositioni *d. c.* 16. & proindè validam esse, absq; illis requisitis fundat, quam conclusionem sequuta est *Rota Romana* apud *D. de Marin. c.* 196. *nu.* 10. *in fine, lib.* 2. *quotid. resol.* citās D. meum
3 hìc *d. nu.* 2. Secundus casus est, quando renunciatio est facta antè ingressum Religionis, intuitu tamen illius ingrediendæ, non adhibitis solemnitatibus *d. c.* 16. & hoc casu, quamuis opinionem affirmatiuam, vt nulla esset dicta renūciatio, ob non sequutas solemnitates, retulerit à *n.* 3. per *tot. n.* 6. quam etiam adducit *Rota ibid. n.* 11. *&* 12. attamen contrariam negatiuam opinionē sequendo, vt dispositio *d. c.* 16. nullatènus habeat locum in casu prædicto, substinet D. meus à *n.* 7. per totum *nu.* 11. quàmuis *n.* 12. referat, Monasterium, prædictis non discussis, & inaudita parte sententiam in eius fauorem reportasse, nihilominùs in causa reclamationis, in qua pars intentauit iudicium nullitatis, per viam principalis petitionis, quia sententia erat exequuta, compilato processu, discussis prædictis, causa tamen non decisa, partes ad concordiam deuenisse *ibidem* tradit, quarè sequēda est opinio negatiua, quam tuetur D. meus, & eam comprobādo *Rota* vbi suprà *num.* 13. 14. 15. *&* 16. amplexa est, atquè secundùm illam decisum in facti contingentia fuisse, testatur *nu.* 17. *&* 28. & videtur hoc idem tenere D. *Consil. Staiban. resol.* 85. *n.* 7. *lib.* 1. vbi D. meum hìc citat.
Hinc in materia *d. c.* 16. *sess.* 25. *de reform.*
4 *S.C. Triden.* erit aduertendum, quòd illius dispo-

dispositio habet locum tantummodò in renunciationibus, siuè obligationibus, cũ iuramento factis in contractu inter viuos; non autem in testamentis, codicillis, & donationibus, causa mortis factis à Nouitio, vel Nouitia intrà duos menses proximos antè Professionem, ideòq; testamentum, codicilli, ac donationes causa mortis facta, absquè solemnitatibus requisitis in *d. c.16.* valida censentur, vt probat, & decisum refert per Rot. Rom. *D. de Marin. d. cap.196. n.2.* qui *n.3.* fundat, testamẽtum conditum
5 antè Religionis ingressum, in quo de Monachatu meminerit, firmum remanere, sequuta Professione, secùs verò, vbi de ingressu Monasterij non cogitauerit, tunc enim ruptum censeri, sequuta Professione, ex D. *de Franchis decis.423.* & alijs *ibi* adductis.

6 Non tamen desinas videre *D. Balboam disquisit.13.* vbi latè de curiosa, ac practicabili quæstione agit, an scilicèt, si Monasterium per publicum instrumentum, præuia licentia Superioris, stante promissione ei facta per patrem puellæ, tunc ingressuræ Monasterium duc.2000. solui promissorũ ad tempus pro dotibus illius, promiserit renunciationem ad beneficium patris, eiusq; hæredum de omni parte, & portione, quæ ad filiam spectare potuisset, subsequatur obitus patris antè professionem filiæ, non tamen facta integra solutione dotis, sed tantùm in parte, & filia solemnem Professionem emiserit, nulla facta renunciatione, possit, inquam, Monasterium petere reliquam quantitatem legitimæ, ad d. Monialem Professam spectantis super bonis paternis, & pro hęredibus contrà Monasterium, respondit ex quatuor adductis rationibus *n.16. & seq.*

7 Et propterea Moniali deberi tantummodò paragium ingressarum, quod est dos solita dari Monasterio, etiam quòd sit minùs legitima, tradit D. meus *nu.10.* ex *Vrsill. ad Affl. dec.348 n.2.* in constitutione enim dotis mos, & consuetudo Regionis attenditur, *cap.1. de adulter. l. quòd si nolit, §. quia assidua, ff. de adilit. edict.* & magis spectari debet consuetudo, quàm quantitas patrimonij, seù legitimæ, vt alijs relatis probat *Gratian. lib.5. discept. forens. c.945. n.1. & 2.* & dos ordinaria dicitur, quãdo est consuetudini conformis, vt per *Gratian. ibid. nu.6.* loquendo propriè de dote Monialium, ideòq; dos in minori quantitate datur ingredienti Monasterium, quàm nubenti in seculo, *Ludou. dec.63. n.3.* ipsumq; ac alios adducendo comprobat *D. Caluin. in tract. de aquit. lib.1. c.85. nu.4. cum seqq.* qui rationem assignat *nu.8.9. & 10.* sequitur *Gratian. c.813. n.17. & d. c.945. n.22.* qui *d. c.813. n.18. & d. c.945. n.23.* dicit, in Monialibus non considerari distinctionem nobilitatis, nec quantitatis patrimonij paterni, nec dotem alijs sororibus, in seculo nuptis constitutam, ad quod probandum infinitos DD. citat, quamuis contrarium teneat *Napod.* vt debeatur legitima, in *Consuet. Si moriatur, nu.66.* ex ratione adducta *n.68.* quia non debet habere plus luxuria, quàm castitas, eius namq; opinio nõ fuit recepta, cùm contrarium sit decisum, vt testatur *D. de Franch. dec.44. n.2.* quem refert, & sequitur *Barbat. de offic. præstanda, glos.12. num.65.* & itá reperio etiam per
8 S.C. determinatum in causa sororis Ludouicæ de Gueuara Monialis in Monasterio S. Sebastiani, vt habetur ex *Apostilla* manuscripta D. Consil. *Fęlicis de Rubeis* ad
9 *Affl. d. decis.348.* quæ omnia intellige, si filia sit ingressa Monasterium, viuente patre, nàm si post mortem illius ingrediatur, debet habere integram legitimam, vt distinguendo tradit D. *Camill. Salern. in d. Consuet. Si moriatur, lit. B. fol* mihi 101. vide etiam *Petr. de Greg. de dote, & parag q.13.*
10 *per totam*, & parità videas *Narbon. de ætate anno 16. q. unica*, vbi à *n.1. ad 5.* plures opiniones refert circà ætatem ad professionem emittendam, iure canonico inspecto. & *n.6.* ex dispositione *Sac. Concil. Trid. sess.25. c.15. de reform.* tradit, requiri ætatẽ annorum 16. completorum, id tamen limitat *n.10.* in Ordinibus Militaribus Equitũ S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & D. Ioannis, quòad ætatem profitendi, & annum nouitiatus, cùm soleant profiteri completo 13. anno. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXXII.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor simplex, vel insolidum obligatus cõuentus ad soluendum creditori, potest petere cessionem, nedùm contra principalem, sed etiam contra fideiussorem, & creditore recusante soluere non cogitur.*
2 *Cessio omninò requiritur, vbi fideiussor vult recuperare à confideiussoribus, & fieri potest antè, in actu solutionis, & post, n.3. & quando ex interuallo, n.4.8. & 10. nõ est necessaria, si fideiussor agit contra principalem debitorem, nu.11.*
5 *Soluens suo nomine, non videtur extinguere obligationem debitoris, sic etiam, si nõ est obligatus principalitèr, sed tantùm est debitor debitoris, n.6. de ratione, n.7.*

9 So-

5 *Soluens suo nomine, non videtur extinguere obligationem debitoris, sic etiam, si nō est obligatus principalitèr. sed tantùm est debitor debitoris, n.6. de ratione, n.7.*

9 *Solutio in dubio præsumitur facta nomine proprio, quàmuis expresè soluens non dixerit.*

10 *Cessio est facienda fideiussori, si iussu Iudicis soluit, etiam si sententia sit iniusta, num.14.*

11 *Fideiussor repetere potest à principali id, quod occasione fideiussionis soluit, absq; cessione, cum omnibus damnis, expensis, & interesse, n.13. & 18. quia de iure habet mandatum à principali, de soluendo, eòq; magis si habuit mandatum de fideiubendo, n.12. etiam si spontè soluit, n.13. & ità decisum traditur in fideiussore de iudicatum soluendo, n.15.*

16 *Sententia lata contra principalem, statim exequi potest contra fideiussorem de iudicatum soluendo, & è contra, ad instātiam fideiussoris cōtra principalem debitorem, absq; nouo processu, n.17.*

18 *Fideiussor pro recuperatione totius soluti, agere potest contra principalem debitorē, contra verò confideiussores, pro rata tantùm, stante beneficio diuisionis, num.19. & fallit, n.20. & 23.*

20 *Fideiussor, non pro rata, sed insolidum cōuenitur, vbi insolidū est obligatus, & semper de stylo obligatus intelligitur, etiam quòd non adsint in obligatione verba, vt* principalis principalitèr, & insolidū, *n.21.*

22 *Fideiussor tenetur insolidum, quando beneficio* de duobus reis, *vel* Epistolæ Diui Hadr. *vel quando beneficio* diuisionis *est renunciatum.*

23 *Cessionarius non tenetur edere Reo librum cedentis.*

25 *Cessio quando ex interuallo de æquitate fieri possit.*

1 FIdeiussor simplex, vel insolidum obligatus, si conueniatur à creditore, potest petere cessionem, nedùm contra principalem debitorem; sed etiā contra Cōfideiussores, & creditore recusante, soluere non cogitur, vt per plura iura probat *Pirrus Maurus Aretin. de fideiuss. sect 6. cap.5. n.3. & 4.* verùm, si solutum re-
2 cuperare intendat à Confideiussoribus, cessio omninò requiritur, sine qua haud agere potest, vt *iuribus* adductis probant D. meus *n.2. Fontanella dec. 216. n.3. lib.1. & Anton. de Amato var. resol. lib.1. resol.3. n.41.* vbi reprehendit *Maynardum*, & Curiæ Tholosanę stylum, de admittendis fideiussoribus, sine cessione agentibus, contra confideiussores, quam tamèn praxim excusat *Fontanella* in casu per ipsum relato *n.5.* quam cessionē posse fieri, nedùm antè, sed ēt in actu solutio-
3 nis, imò & post, ad beneficium fideiussoris soluentis de eius propria pecunia, vt agere possit contra Confideiussores, probat D. *Andreol. lib.2. contr.174. n.23.* etiam quòd nō adsit pactū de cedēdo, vt concludit D. meus *à n.6.* vsq; *ad 12.* Ideòq; *num.13.* refert, stante cessione facta post solutionē, tàm per Mag. Cur. quàm per S.C. fuisse prestitam assistentiam super bonis Confideiussoris.

Quæ quidèm decisio, vltrà adducta per
4 D. meum, confirmatur ex infra dicendis, siquidèm *Bart. in l. Modestinus, ff. de solution.* distinguit plures casus, in quibus validè fieri potest cessio soluenti, etiam ex interuallo, & inter alios ille præcipuus ab eo adducitur, quādo quis expressè soluit nomine suo, non autem nomine principalis debitoris, vt habetur *n.4. vers. aut soluit nomine*, vbi *Alberic. n.2. vers soluens, & Imola nu.4. vers. si verò constat*; ratioq; adducitur, quia, quando quis soluit suo nomine, non
5 videtur extincta, & sublata obligatio debitoris, *l. Papinianus, ff. mandati, l. Stichum, §. si mandato, ff. de solut.* refert *Menoch. præsumpt.143. in 2. casu, nu.3. lib.3.* sicuti dici-
6 mus de eo, qui non est obligatus principalitèr ad debitum, sed tenetur ex aliqua causa, vt putà, quia est debitor debitoris, tūc enim si soluit nomine proprio creditoribus sui creditoris, non liberat debitorem perpetuò, nec extinguitur obligatio, magis enim
7 ex rei suę liberādę causa soluisse videtur, quā causa debitoris, vt habetur in *l. si res 60. in fin. ff. de leg.1.* vbi *glo. in ver. suo tempore*, &
8 propterea *ibi* deciditur, quòd potest perpetuò, officio Iudicis agere, vt ei cedantur actiones, etiam ex interuallo post solutionē factam, quod comprobat *Bart. d. n.4. vers.4. casu*, vbi *Cuman. nu.5. & Dec. cons.99. n.1.* nouissimè D. *Consil. Arias de Mesa lib.1. var. resol. c.23. nu.21. & 22.* vbi D. meum hìc *n.6.* citat, & solutio in dubio pręsumitur
9 facta nomine propriò, quamuis expressè nō dixerit soluens, suo nomine soluere, vt tradit *Menoch. ibid. n.12. in 6. & vltimo casu*,
10 per *tex. in l. eò magis, ff. de solution.* quę tantò magis procederent, si iussu Iudicis solueret creditori, tunc enim debēt, & possunt actiones, & iura cedi, nullo habito discrimine, quo nomine soluat, dummodò inuitus soluat, vt benè docet *Scaccia de camb. §.2. gl.5. n.89. vers. amplia secūdò, & vers. exinde*, & apertè tradit D. *Consil de Georgio alleg. 39. n.22. & seqq.*

Quando tamèn fideiussor vult agere cōtra principalem debitorem, nulla requiritur
11 cessio iurium, & actionum, siquidèm fideiussor repetere potest à principali id, quod occasione fideiussionis soluit, vt *iura* clamant *in l. indebitum, ff. de condit. indeb. in §.*

ß quid autem, Instit. de fideiuß in l. si pro ea, C. mandati. & in cap. 2. de fideiuss. & probant D. *Viuius decis. 210. n. 1. Alex. Trētacinq. var. resol. lib. 3. resol. 6. nu. 1. Hering. de fideiussor. cap. 27. n. 14. Gozadin. cons. 35. per totum, Fontanella decis. 216. n. 2.* vbi decisum refert, *Amat. var. resol. lib. 1. resol. 37. n. 40. D. Consil. Staib. resol. 46. n. 14. 21. 25. & resol. 84. n. 22. lib. 1.* habet enim de iure mā-
12 datum à principali de soluendo, *l. si fideiussor, ff. mandati*, D. *Consil. Staib. ibid. num. 29.* eòq; magis, si habuit mandatum de fideiubendo, *Soc. sen. cons. 27. nu. 14. lib. 2. Calcan. cons. 35.* etiam si soluerit spōtè, præsumitur enim soluere de mandato principalis, con-
13 tra quem habet repetitionem quantitatis solutæ, cum omnibus damnis, expensis, & interesse, vt benè probant *Cardi. Pariss cons. 104. per tot. vol. 3. Io. And. in reg. damnum, q. 10. Alex. cons. 57. n. 3. 4. & 5. lib. 1. Abb. cons. 60. n. 1. Hering. vbi suprà, n. 24. 25. 45. & 51.* ac paritèr procedit, quamuis sententia fuerit
14 iniusta; quia non obstante iniustitia, competit fideiussori repetitio, iuxtà tradita per D. *Viuium vbi suprà, n. 5.* maximè si principalis debitor promisisset indemnitatem fideiussori, vt benè docet *Henrig. ibid. Aretin. cons. 24. n. 10.* optimè *Gratia. discep. fo-*
15 *rens. lib. 2. c. 227. nu. 31. & 33.* & secundùm prędicta fuit per S.C. iudicatum, referente
* D. Consil. *Vargas* Duce Cagnani, sub die 20. Decembris 1632. in causa Io. Ambrosij Casellæ cum Marcello de Oria; fuit enim condemnatus dictus Marcellus ad soluendum dicto Io. Ambrosio fideiussori de iudicatū soluendo duc. 6000. solutos Barbarę Spinulæ vxori dicti Marcelli, vigore literarū exequutorialium, cum omnibus damnis, expēsis, & interesse, præcedente mandato de fideiubendo, ac indemnitate demùm facta, vt ex actis in Banca Solatij; Sententia enim
16 lata contra principalem debitorem, statim exequi potest contra fideiussorem de iudicatum soluendo, per ea, quæ tradit D. meus *dec. 102. nu. 52. & 55.* & è contrà, fideiussor
17 eadem ratione soluendo, paratā habet executionem contra principalem, absq; nouo processu, & ordine iudiciali, vt ex *Hippol. de Marsil de fideiuss. nu. 362. & Francho* in simili *tract. c. 5. num. 516.* & alijs probat D. meus *ibid. nu. 54.* Ideòq; ex abundanti cautela dictus Io. Ambrosius, nouum compilauit processum contra dictum Marcellum, ipsumq; condemnari, vt supra fecit.

Hinc; *Fontanel. d. dec. 216. n. 6. & 7.* tenet,
18 quòd si fideiussor agat contra principalem debitorem, possit totum solutum repetere, ex *cap. 2. de fideiuss. D. Andreol. vbi sup. n. 7.*
19 si verò contra Confideiussores, & tunc nisi pro rata, stante beneficio diuisionis, *Fontanell. ibid.* vbi tradit, idem dixisse in *tract. de pact. nupt. lib. 1. claus. 4. glo. 18 p. 2. num. 35.* sequitur D. *Andreol. d. nu. 7. D. Consil. Arias de Mesa d. lib. 1. variar resolut. c. 23. num. 14.* quamuis alij contrarium sentiant; attamèn
20 hæc conclusio, respectu Confideiussoris nō habet locum, vbi est obligatus insolidum, tunc enim insolidum, non autèm pro rata conuenitur, vt optime respondit, & probat D. meus *nu. 12.* & de stylo, fideiussores semper insolidum obligantur, vt tradit *Aretin. de fideiuss sect 6. c. 4. n. 21.* eò, quòd in omnibus obligationibus fideiussorijs de stylo ap-
21 ponuntur illa verba, vt *principalis, principalitèr, & insolidum,* & *num. seq.* dicit, quòd verba prædicta, etiam si non sint apposita, quia sunt de stylo, censentur apposita, dum Notarius censetur rogatus, apponere om-
22 nes clausulas solitas, & consuetas, sic etiam insolidum tenetur, quando beneficio *de duobus reis* est renunciatum, vt probat *nu. 34.* vt *Epistola Diui Hadriani, nu. 16.* vel quando beneficio *diuisionis num. 44.* sicut paritèr conclusio tradita *num. 19.* pro-
23 cedit, vbi fideiussor fideiussit eodem tempore, secus si diuerso tempore, quo alij fideiusserunt; tunc enim totum debitum solutum, stante cessione repetere poterit, *l. si Titius. ff de fideiussor. D. de Franch. dec. 55. num. 11.* alijq; apud *D. Andreol. loco cit. n. 8.*

Sic etiam notabis, q. cessionarius agens
24 contra nomen cessum, non tenetur edere Reo librum cedentis, ad fundandā exceptionem, vt benè fundat D. *Andreol. controuer. 158. n. 5. 6. 7 & 9. lib. 2.*

25 Quando autem de ęquitate fieri possit cessio ex interuallo, vide *D. Caluin. in tractat. de aequit. lib. 1. c. 77. n. 11. cum seqq.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Compromissum fieri non potest super causis feudalibus, absq; assensu, intellige de iure Regni, vt nu. 2. at ità decisum traditur, num. 6. secùs verò de iure communi feudorum, n. 3.*

4 *Compromissum est nullum, licèt interueniat assensus super laudo, nō tamen super compromisso; nec fieri potest super emergenti, vel incidenti feudali, sine assensu, n. 5.*

7 *Immissio in feudis est mixti imperij, ideòq; per Arbitros, & alios Officiales municipales fieri nequit.*

8 *Tutoris datio est mixti imperij, ideòq; compromitti non potest.*

9 Com-

9 *Compromissum fieri potest,absq; assensu super taxatione vitæ, & militiæ, secùs si agatur, debeatur, vel nè vita, & militia,num.10.*

Taxatio vitæ, & militiæ respicit fructus feudi,qui sunt allodiales,d.n.9.

11 *Clericus actor non adstringitur vigore* Reg.pragm. 1. de arbitr. *ad compromittendum.*

12 *Compromissum fieri potest,absq; assensu in personam Regis,& tunc transit ad successorem;sic etiam,vbi fit in Proregem, vel S.R.C vel M.C.V.in vniuersum,non autem in particulares Iudices:sed hodiè non potest fieri in Tribunalia, sine Regis expressa licentia,nu.13.nec etiam in Regios Officiales,n.14.*

15 *Compromissum factum in personam Proregis,decedente vno ex compromittentibus non expirat;sed ad hæredes mortui transit,dummodò sit factum,vti in Arbitratorem,non autem in Arbitrum, intellige, volente hærede,n.16.& 17.& ità iudicatum adducitur,n.19.amplia,vt n.20.*

18 *Alienatio facta per minorem,absq; solemnitatibus,est ipso iure nulla.*

21 *Compromissum fieri non potest super sententia transacta in rem iudicatam, & ità decisum habetur,nu.27. nisi illi sit renunciatum,n.22.intellige,vt n.25.& 26.*

23 *Laudum latum contra sententiam, est ipso iure nullum,de ratione,n.seq.*

24 *Compromissum pertinet ad lites finiendas, non autem ad finitas.*

25 *Renanciatio sententiæ debet esse expressa, non autem tacita,ad hoc, vt si per sententia fieri possit compromissum,& n.26.*

28 *Compromissum peti debet antè terminum, siuè litis contestationem,& sub n.32. nisi incontinenti petatur,n.29.verùm,si fuerit petitum in actu subsequenti post terminum,non conceditur,& ità determinatum affertur,n.30.*

IN hac causa D.Horatij Sersalis,pro quo in iure scripserat *D. Ioseph Magaldus* Aduocatus celebris, fundat D.meus
1 *nu.*1. compromissum nullatenùs fieri posse de re feudali,absq; Regio assensu, quā conclusionem comprobat *D Consil. Staib. resol.57.nu.39.lib.1.resol.forens.* tu autem
2 hoc intellige de iure Regni,ex *Const.* incip. *Constitut.Diuæ memoriæ, & Pragm.*1. *de Arbitr,* vt explicat *D. Io. Baptist. Bilotta* nobilis Beneuentanus, ac I.C. clarissimus *conclus.feud.67.nu.*2.nàm de iure commu-
3 ni feudorum non prohibetur,vt habetur in *cap.1.§.1.de leg.Corrad.*quod ad hoc citat *D.Bilott.ibid.nu.*1.post D.meum *num.*8. &
4 propterea,etiam si assensus sit præstitus super laudo, non tamen super compromisso, illud erit nullum,vt decisum refert per Collaterale Consilium *D.Reg.de Ponte cons.52. nu.16.& 17.vol.2.*sequitur *D.Consil. Staib.* vbi suprà,*nu.*40.qui *nu.seq.*id extendit, vt
5 nec incidens, seù emergens causæ feudalis compromitti possit,absq; assensu,ex *D. de Anna*,& *Thom.de Marin.*

Hìnc,cùm D.Federicus Columna Princeps Buteræ institisset in S.C.immitti in possessionem feudorum remansorum in he-
6 reditate q.D.Lucretię Tomacel.æ eius matris, & fuisset per D.M. Comestabulum D. Philippum Columnam patrem,petitū compromissum;nihilominùs decreto S.C.ad re-
* lationem D.*Consiliar. Prouenzalis* die 21. Octobris 1631.fuit prouisum,quòd procedatur in dicto S. C. petito compromisso nō obstante,confirmato in gradu reclamationis,sub die 16.Ianuarij 1632. in Banca de Martino, patrocinante pro D. Princi-
7 pe *D.Lælio Gizzio* meo Germano ; siquidèm immissionis feudorum iudicium, cùm sit mixti imperij, fieri non potest per Arbitros, ac alios Officiales municipales, qui tantummodò pronūciare possunt,quòd immittatur in possessionem, sed effectualis illa possessio per Arbitros fieri nequaquàm potest,ad tradita per *Bar.in l.iubere cauere.ff.de iurisd.omn.iud.*vbi *Ias. num.*18. & *Dec.n.*8.de communi testatur,accuratè *Menoch.de arbit.iud.q.74.nu.24.& 25.*pulchrè
8 *Ludouic.decis.Perus.47.n.*8.videndus, sicuti eadem ratione,nec datio tutoris,quæ est mixti imperij,compromitti potest, vt tradit *Troys.in d.pragm.1.num.*128.

Non tamen *d.pragam.*locum sibi vendicat in taxatione vitæ,& militiæ, vt affirmat
9 *Affli.*insignis,& præclarus I.C.ac Consiliarius laudatissimus *dec.*138. vbi,sic per S.C. determinatū adducit, & post ipsum *D.Reg. Rouitus*, qui meritò in Anagrāmmia, *O VIRTVS* appellatus fuit, *d.pragm.1.n.*37. eò,quòd non tangit corpus feudi, cùm taxatio prædicta respiciat fructus feudi, qui sunt allodiales, vt alijs relatis probat *D.Bilotta concl.1 n.1.& d.concl. 63.nu.*4.secùs si
10 tractatur,an debeatur,vel non,vt per Dom. meum *num.*10.sicuti nec etiam habet locū in lite super paragio,iuxtà adducta per D. *Consil.de Anna cons.*75.quem refert, & sequitur *D.Reg.Rouit. in d.prag.1.n.38.in fi.*
11 nec paritèr Clericus adstringitur vigore *d. prag.*1.ad compromittendum ad instātiam collitigantis consanguinei in quarto gradu consanguinitatis, vel affinitatis, vt per *D.de Marinis*,qui infinitos allegat *c.74.n.9.lib.2. quotid.resol.*contrà *Capyc.dec.66.*affirmatiuam sententiam amplectentem.

Nullus tamen requiritur assēsus,si com-
12 promissum fiat in personam Regis, ob cuius mortem in successorem trāsit; sic etiam, vbi

vbi compromittitur in Proregem, vel in
13 S.R.C. vel M.C.V. in vniuersum, nō autem in particulares Iudices; hoc enim casu censetur factum in ipsum Regem, vt ex *Afflict.* docet *D.Bilot.d.concl.63.n.3.* non tamen
14 hodiè compromissum fieri potest in Tribunalia, sine expressa Proregis licentia, vt annuit *D.Reg.Rouit.dec.93.n.19.* & in Officiales Regios, vt est prohibitum per *pragm.7. §.3.de offi.Iud.* & per *prag.6.de trigesim.* ac tradit *D.Reg.Rouit.in d.prag.1.nu.30.*

Quarè, compromissum factum in personam Proregis, si postmodum decedat vnus
15 ex compromittentibus, non expirat, dummodò sit factum vti in Arbitratorem, non autèm in Arbitrum; tunc enim ad hæredes compromittentis transit, vt dixerunt *Spec. & Io.Andr.in tit.de arbitr.§ finitur, num.3.* ex doctrina *Oberti de Bobio*, alijq; cumulati per *D.Camil.Borrel.* I.C. clarissimum, & doctissimum, qui fuit ēt Iudex M.C.V. *in tract. de compromiss.§ 2.gl.4.n.143.* licèt contrarium teneat *Abb.in cap.fin.nu.8.de arbitr.* vbi mirandum esse, ait, de *Speculatore* affirmatiuam opinionem sectante; alias opiniones in hoc articulo recenset *Noalis in tract.de transmiss.cas.34.n.25.* attamen opinio *Specul.* est magis cōter recepta, vt testatur *Alex.in l.si quis arbitratu, nu.23.* vbi etiam *Ias.n.28.& Opizon.n.82.ff.de verbor. oblig.* & post ipsos idem *Noalis cit.nu.25.in fin.* & latissimè, omnibus argumētis *Abbatis* satisfaciendo comprobat *Afin. de relig. & sumpt.funer.in princ. num.148.* cum *seqq.* sequitur *D.Borrel.d.n.143.* & *in summa decis.tit.63.nu.212.lib.1.* & sic temeraria videtur opinio *Abbatis*, cùm sit contrà magis communem opinionem, pro qua extat etiā *glo.in l.in compromissis, ff.de arbitr.* quam citat *Noalis vbi supra.*

Immò, tunc cōmpromissum dicitur expi-
16 ratum, vbi hæres compromittentis reluctat, secus vero si cōsentit; hęc.n.extinctio fuit inducta fauore hæredis, ea ratione; nam hæres nō est ità notus, & amicus Arbitratori, sicut erat defunctus, & hæc confidentia est quid inhærens personæ defuncti, ità *Abb.in d.c.fi.* videndus *num.4.Blanc.de compromiss. q.7.*
17 sub *num.1.* ergò consentiente hærede, cessat ratio prædicta, vt expresse voluit *Costa de iur.& fact.scient.dist.75.num.3.cent.1.* vbi alios adducit, quod cōprobatur ex his, quæ in simili diximus *dec.19.num.2.4.& 11.* vbi
18 alienatio facta per minorem, absq; solemnitatibus, est nulla, ipso volente; eòq; magis ad hæredes trāsit, si sit facta pro se, & successoribus, vt dicit *D.Reg.Rouit.d.prag.1.n.60.*

Et propterea cùm fuisset factum compro-
19 missum in personam Excellentissimi Proregis per D.Thomam Philomarinū Ducem Perdifumi, & D.Isabellam Filomarinā Comitissam Conuersani, latoq; laudo, ab hac vita discessit dictus Dominus Dux, cùmq; tractaretur de executione laudi ad instantiam D.Frācisci Philomarini Principis Roccæ Aspidis, filij, & hæredis prædicti D.Ducis, fuit per dictam D.Comitissam oppositū; compromissum esse expiratum, ob mortem dicti D.Ducis, & proindè, non esse procedēdum ad actum aliquem. Tamen facta de
* prædictis relatione in Collaterali Consilio per *D.Regentem Rouitum* de mense Nouēbris 1634. fuit determinatum, compromissum nō esse expiratum, quia D.Prorex processit vti Arbitrator, penès Iosephū Barilem Regium a Mādatis Scribam, partes dicti D. Principis tuēte D. *Lelio Gizzio* meo fratre, quem insignem I.C. at Aduocatum Primarium appellat *D.Octauius Bilocta in addit. ad cons.15.D.Scipionis Biloctæ*, antè *nu.12.* post *conclus feud.D.Ioan.Baptista Bilocta*,
20 eòq; magis prædicta decisio processit, quia agebatur de laudi executione, quæ ad hæredes transit, cùm nullatènus expiratum dicatur, ipsis consentientibus, ex prædictis.

Non tamen compromissum fieri potest
21 super sententia in rem iudicatam transacta, cùm prohibeatur *in pragm.1.de arbitr.* & comprobat *D.Borrel d.tit.63.n.131. & de compromiss.§.2.glo.1.n.144.& seq.* ac labo-
22 riosissimus *D.Nouar.in d.prag.1.collect.2. num.18.* nisi renuncietur sententiæ, ex adductis per *D.de Ann. sing.113.* quem refert, & sequitur *D.Regens Rouitus* in eadem *pragm.* sub *num.27.* quod etiam voluerunt *D.Borrell.d.tit.63.num.133.* & *D. Nouar. ibid. num.19.* ideòq; laudum contra sententiam
23 latū, est ipso iure nullum, quando nō est renunciatū sententiæ, *cap. exposita, de arbit. cap.cùm inter, & cap.seq.de re iud.Specul.de arbitr.§.1.col.2.* vbi *Io.Andr.in verb. exposita*, qui allegat *l.eleganter, §.1. ff.de condit. indeb.l.fratris sui, & l causas, C.de trāsact.*
24 & inter alias rationes, ea præcipua est; quia compromissum pertinet ad lites faciendas, non autem ad finitas, *l.1.& l.quamuis, ff.de arb.D.de Anna sing.112.D.Reg.Roui.d.nu.27.& Carroc.except.82.* vbi de iure fundat,
25 vt si in cōpromisso expresse renūciatum sit sententiæ, possit fieri cōpromissum; secus si tacitè, quia de sentētia tantùmodo sit in eo
26 facta mentio, ex *Surd.dec.185.n.5.* siquidèm expressa requiritur sententiæ renunciatio in compromisso faciēdo, vt benè fundat *Surd.*
27 *ibid.n.12.14.18.& seq.Faber in Cod. lib.2. tit.35.def.9.* & ità fuit per S. C. iudicatum
* In causa Matthæi Mansi cum Io.Laurentio de Criscentio, fuerat enim factum cōpromissum super sentētia lata per dictum S. C. á qua nō erat, nec etiam reclamatum, vt vidi ex actis in Banca Cioffi, vel de Amico, si memoria non me fallit.

Ob-

Obseruabis tamen, quòd compromissum peti debet antè terminum, & sic antè litis
28 contestationem, non autem post, vt per *Bellon. in tract. de potestat. eorum, quæ fiunt in continen. lib. 2. c. 128. num. 2.* quod limita-
29 tur, nisi in continenti petatur, vt decisum refert *D. Thor. in compend. decis. par. 1. in verb. compromissum an peti possit;* Ideòq;
30 si petatur in actu, qui subsequitur post terminum, nulla habetur ratio, vt fuit per Sa-
* crum Consilium determinatum, referente *D. meo,* die 3. Martij 1640. in causa Lælij Bifulchi, cum hæredibus Aureliæ de Fusco, in Banca Iacobi Figliolæ, de quo articulo videatur *Afflict. dec. 185. &* ibi *Vrsil. nu. 29.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Debitor potest in præiudicium creditorum non acquirere, & quando, n. 2. 3. & 7.*
2 Text. in l. qui autem, ff. quæ in fraud. credit. *quando procedat, & sub n. 7.*
3 *Pater dotando filiam potest apponere pactũ, vt illa decedente sine filijs dos ad ipsum reuertatur.*
4 *Dos ad patrem reuertitur iure successionis, etiam si adsint fratres filiæ dotatæ, si tamẽ sine filijs decesserit, n. 5.*
6 *Ius irreuocabilitèr ex pacto acquiritur.*
Ius succedendi ex pacto est in patrimonio dotantis, ibid.
7 *Res debitoris acquisita post generalem obligationem, venit veluti à principio sub dicta obligatione.*
8 *Pater non potest in præiudicium filiorum, & agnatorum ex interuallo dare licentiã filiæ, vt dotem alienet, quibus est acquisitum ius, secundùm* Consuet. Neap.
9 *Pactum conuentum in capitulis matrimonialibus de dote restituenda certis personis, non potest mutari.*
10 *Prohibitio alienationis bonorum, vsquè ad annum 25. comprehẽdit etiam legitimam, & quarè, ac fieri potest, vsq; ad certum tempus, n. 11.*
12 *Filius alienando bona contra patris voluntatẽ, quãdo illis priuetur, & n. 13. & 14.*
13 *Prohibitio alienationis an, & quando comprehẽdat legitimam, & decisio adducitur, num. 14.*
15 *Grauamen, siuè substitutio per patrem facta filio instituto, comprehendit etiam legitimam, si testamentum sit expresiè approbatum quoad grauamen, vel substitutionem, & ità determinatũ traditur, n. 16.*
16 *Creditores, qui contraxerunt cũ filio post approbationem testamenti, nullam habẽt actionem super legitima illius, secùs si antè illius testamenti approbationem contraxissent, n. 17.*

1 TRactauit D. meus in *dec. 8.* an debitor possit non acquirere, etiam in præiudicium creditorum, hæreditatem, legata, & similia, modò hìc *nu. 1.* affirmatiuè concludit, & *nos* latissimè comprobauimus in *d. dec. 8.* in quo articulo videndus est omninò *D. Io. Franc. Andreol.* Comes Riualti, ac Gratiæ, Iustitiæ Consiliarius Serenissimi Placentiæ, ac Parmæ Ducis *controu. 108. lib. 3.* vbi proposita d. quæstione, pro affirmatiua respondet *nu. 1. & 2.* sed negatiuam sententiam probat à *n. 3.* per totũ *nu. 12.* verùm tamen *n. 13.* dicit, pro affirmatiua extare communiorem DD. sentẽtiam; sed pro negatiua opinione pugnare maximam *Rota Romana* authoritatem in *dec. 341.* apud *Rube. tom. 2. p. 4.* ideòq; nihil se in hoc firmare ausum esse, testatur, sed alijs cogitandum reliquit, vt eorum ingenij acumine resoluant; tu autem nequaquam discedas à communiori affirmatiua DD. sentẽtia, quam D. meus, & ego substinemus; miror tamen; quarè *D. Andreol.* in prædicto articulo non adduxit D. meum *d. dec. 8. 34. n. 1. & 117. n. 2.* hac de re differentem.

Et propterea obseruabis, q̃ *text. in l. qui*
2 *autem, ff. quæ in fraud. credit.* habet locum in quærendis; non autem in quæsitis, vt habetur hìc *n. 12. & d. dec. 8. n. 8.* vbi *nos n. 35. & 36.* comprobauimus, eò magis, si ex pacto perueniat, tunc enim in præiudicium creditorũ debitor dimittere nequit, vt subdit D. meus hìc *n. seq.* hìnc cùm in casu huius decisionis pater dotando filiam, apposuerit pactum, vt illa decedente sine filijs, dos peruenire debeat ad dotantem, non
3 potest de validitate pacti prædicti in dubium reuocari, in bonis enim proprijs potest pater pactum restituendi apponere, *l. quotiès 40. ff. sol. matrim. l. fin. § filiæ, ff. de legat. 2. l. vnic. § accedit, C. de rei vxor. actio. Manent. decis. 73. num. 1. 2. & 3. Antonin. de Amat. resol. 64. à nu. 1. ad 7. lib. 1. var. resol.*
4 imò etiam, absq; pacto dos prædicta ad patrem reuertitur per viam successionis, tàm dè iure Digestorum, vt in *l. nàm etsi parentibus ff. de inoffic. testam. in l. iure succursum, ff. de iure dot. in l. scripto hærede, in fine, ff. vndè libe.* quàm de iure Codicis, ad *tex. in l. sancimus, C. comm. de success.* ac paritèr de iure Authenticorum, vt in *§. si igitur, il primo, auth. de hæred. ab intestat. ven.* & in vulgata

gata *authen.defuncto*, *C.ad Tertull.* etiam si
5 adsint fratres filiæ dotatæ; tunc enim, quia dos à patre processit, non habet locum dispositio *d.auth.defuncto*, respectu fratrum, sed ad solum patrem spectabit, *D.de Fräch. dec.*619. & alij adducti per D.meum *n.*4.

Ideòq; stante pacto erat ius irreuocabili-
6 tèr patri quæsitum super dote prædicta, §. *ex conditionali, Institut.de verbor.obligat.* de cuius *textus* intellectu vide omninò *D.Consil. Dexart decis.*20. & D.meum *decis*2.à *n.*6. vbi *nos* paritèr diximus *nu.*4. & sic istud ius succedẽdi in dotibus datis, erat in eius patrimonio, *d.*§. *ex conditionali*, & propterea in præiudicium creditorum, quibus omnia bona, iura, & actiones obligauerat,
7 rat, non poterat dimittere, consentiendo, vt filia dotata in testamento de dote disponeret, vt per *D Gizzarell.dec.*1.*n.*32. vbi, quòd res debitoris acquisita post generalem obligationem dicitur propria, & venit veluti à principio sub dicta obligatione, cùm enim erat ius quæsitum, non habet locum *text.in d.l.qui autem*, sed tantùm in quærendis vẽdicat sibi locum, vt tradit *nu.*2. ideòque fuit per S.C. decisum, dotem prædictam extare in patrimonio dotantis, & proindè obnoxiã eius creditoribus, vt refert D.meus *n.*18.

Quæ decisio comprobatur ex traditis per
8 *D.Reg.Galeot.cõtrou.*12.*n.*22.*lib.*1.*cõtrou. illustr.* vbi probat, patrem post dotem datã filiæ, non posse in præiudicium filiorum ex interuallo licentiam dare, vt ipsa alienare possit, quoàd nouem partes, vel agnatorum quoàd medietatem, seruata forma *Consue-*
9 *tudinis Neapol.* & magis ad casum nostrum confirmat *ibid.n.*23. pactum conuentum in capitulis matrimonialibus de dote restituenda certis personis, non posse mutari, ad quod plures DD. allegat.

Et dũ de legitima loquutus est D. meus
10 hìc *nu.*17. obitèr obseruandum erit, quòd prohibitio alienationis bonorum per patrẽ filio factam, vsq; ad annum 25. continet etiã legitimam; istud enim onus censetur appositum in fauorem filij, eiusquè commodum respicit, & propterea non reijcitur, ex notat. per *Bar.in l.cùm ex filio, in princ.ff.de vulgar.& pupill.substit.* potest enim pater le-
11 gitimæ alienationẽ, vsq; ad certum tempus
12 prohibere, *Boer.dec.*87.*n.*4. & propterea in casu alienationis, ceteris bonis priuatur, ad tradita per *D.Ciarlin. lib.*1.*controu.forens.*
13 *c.*43.*n.* 14. quod intellige, quando bona tãtùm prohibita sunt alienari, secùs verò, si in casu contrauentionis alienationis alij per testatorem sint vocati, tunc enim onus reijcitur, secundùm *Alciat. in l. filiusfamilias*,
14 §. *Diui, ff.de leg.*1. & propterea talis prohibitio legitimam non comprehendit, vt fuit
* per S.C. iudicatum, sub die 14. Iulij 1561. in causa Alphonsi Coppulæ cum creditoribus, referente *D.Consil.Fœlice de Rubeis*, in Banca Mancusij.

Sic paritèr in eadem materia obseruabis,
15 quòd grauamen appositum, siuè substitutio facta per patrem filio instituto, comprehendit legitimam, si testamentum fuerit per filium expressè, quoàd grauamen, vel substitutionem approbatum, cũ specialis requiratur renunciatio legitimæ, *l pen.*§.*& generalitèr, C.de inoffic.testam.D.Reg.Rouit.cõs.*95.*nu.*1.*lib.*1. & alij infiniti congesti per D.meum *consult.*111.*nu.*12.27.*&* 29.*lib.*2. vt
16 etiam fuit per S.C. determinatum in causa
* Io.Antonij, Cæsaris, & aliorum de Gadaleta cum Iosepho Gadaleta, & eius creditoribus de anno 1584. in Banca Roppuli, nunc de Spera, vbi fuit decisum, fideicommissum factum per Galantem Gadaletam fuisse validum, & in eo comprehendi etiam legitimam competentem d.Iosepho eius filio, & proindè, non licere eius creditoribus, qui contraxerunt post approbationem d. testamenti, satisfieri super dicta legitima in bonis d.Galantis, cuius sententiæ copiam vidi in processu Regij Fisci cum Cæsare Gadaleta, & alijs hæredibus Baronis Binetti super deuolutione d. terræ ad Regiam Curiam in Regia Camera, in Banca Francisci Dati, dùm partes D.Flaminij Carafæ Marchionis Baranelli, ac vtilis Domini dictæ Terræ Binetti tuebar, contrà Vniuersitatem Ciuitatis Bitetti super iure aquandi, & pascendi in
17 Nemore Binetti; secùs tamen esset, si creditores contraxissent antè approbationem testamenti, tunc enim nõ posset filius, onus super legitima impositum acceptare, vt tradidi in *d.dec.*8.*n.* 5.*& seqq.* *M.A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXXV.

SVMMARIVM.

1 *Procerum mentio in iure ciuili tribus in locis fit.*

2 *Princeps, dùm vult statuta condere, conuocat Proceres, & Senatores, & n.*5 *& 6.*

3 *Proceres antiquitùs erant milites, qui feudatarios habebãt, & à Baronibus distinguebantur, nu.*4. *sunt nobiles non vulgares, n.*7. *& vno gradu à Regibus distant, num.*8.

9 *Magnatum mentio in iure ciuili non fit, sed tantùm semel in iure canonico, Magnates, qui dicantur, ibid. & n.*10.11.*&* 12.

10 *Magnatis vocabulũ antiquis Scriptoribus non erat cognitum.*

11 *Ma-*

11 *Magnates in Lombardia, Capitanei dicuntur, in Regno verò Neap. qui nàm sint, & n.23.*
12 *Barones, Proceres, & Magnates coniūctiuè, qui sint, & n.23. & 24. sed Florentiæ nobiles appellantur, n.13.*
14 *Magnates in Hispania quomodò vocentur, & n.17.*
15 *Nomen Magnatis est maximi, ac supremi honoris apud Hispanos.*
16 *Ricci homines in Hispania antiquitùs, quid faciebant, & quid hodiè agant.*
18 Grandi di Spagna, *siuè Magnates dupliciter à Rege creantur, & incedunt capite cooperto, & quæ considerari soleant in illorum creatione, n.19.*
Cooperire capud coràm Rege, est maximi honoris, d.n.18.
Magnates debent ab omnibus honorari, & eis olim sistebatur currus, n.20. hodiè verò secùs, n. seq. in fine.
21 *Currus sisti debet Romæ Cardinalibus, ac in hoc Regno Proregi.*
22 *Carolus Quartus Imperator in totū assurgebat Cardinali Columnæ eum visitanti.*
25 *Prorex an teneatur assurgere Titulato eū visitanti, & n.26.*
26 *Titularis, qui Titulum emit, non dicitur Titularis.*
27 *Titulus collocari debet super celebri Ciuitate, ac in personis de genere, & Prosapia Magnatum, sed hodiè non seruatur.*
28 *Mater contrahēs matrimonium more Procerum, ac Magnatum, succedit filio ab intestato decedenti in allodialibus, non obstante* Consuet. Capuanæ, & Nidi, *contrarium, num.30. & 31.*
29 *Consuetudo Capuana, & Nidi an sit vera consuetudo, vel pactum.*

VErba facit D. meus in hac decisione de Proceribus, & Magnatibus Regni, non tamen ex professo explicat, qui nàm sint isti Proceres, & Magnates, ideò obseruandum erit, quòd in iu-
1 re nostro secundùm *Tiraquell. de nobilit. c.37. n.34.* tribus in locis fit mentio de Proceribus, nempè in *l. humanum, C. de legib.* ibi, *id ab omnibus antea tàm Proceribus nostri Palatij, quàm gloriosissimo cętu vestro tractari,* quem *tex.* ità summat *Bal.* quando contingit casus nouus, super quo oportet
2 statui, recurritur ad Principem, qui cū Procerum, & Senatorum deliberatione procedit, faciendo, statutum in scripturam redigi, in *c.1. de probib. feud. alien. per Lothar.* ibi, *dùm Proceres nostri milites suos omnibus beneficijs suis exutos, ad fęlicissimam nostri numinis expeditionem nullo modo transdu-*
3 *cere valeant*, & sic *ibi* intelligitur de militibus, qui habebant feudatarios, qui feuda alienauerāt, ob quod non poterant ibi Proceres transducere secum feudatarios ad Im-
4 peratori seruiendum, vt tradit *ibi Iser. nu.2.* vbi Proceres à Baronibus distinguit, dùm per hæc verba ait, *quia Proceres, & Barones, & Capitanei magni, à quibus feuda te-*
5 *nebant, ideòq; prohibuit alienationem cum interuētu Prælatorum, Procerum, Baronū, Marchionum, nàm habentur loco Senatorum,* & etiam fit mentio in *cap. Imperialem,*
6 *de probib. feud. alien. per Feder.* ibi, *habito ergo cōsilio Episcoporum, Ducum, Marchionum, & Comitum, simul etiam, & Palatinorum Iudicum, ac aliorum Iudicum*, hinc
7 *Tiraquell. d. nu.34.* ait, ex iuribus prædictis probari, Proceres dici nobiles nō vulgares, sed inter cęteros eminentes, ac ità tenere *Affl. in d. c.1. n.42.* sequitur D. *Prouenzal. ad Consuet. Si quis, vel si qua, de success. ab inte-*
8 *stat. obser.26. nu.15.* ideòq; vno gradu istos à Regibus distare, scribit *Lucan. lib.7.* vt post *Tiraquell. ibid.* refert *D. Prouenzal. loco cit. n.14.*

De Magnatibus verò idem *Tiraquell. d. c.37. nu.32.* inquit, nullibi in iure ciuili fieri
9 mentionem; sed tantummodò in iure canonico in *cap. ex multa, § secundò quæsiuisti, de uoto*, ibi, *vt Nobiles, & Magnates, qui tunc cōsilio strenui, & multos secum possunt trahere bellatores,* & sic Nobiles, & Magnates simul iungit, vt considerat D. *Prouenz. vbi suprà, nu.2. in fine,* sed *Apostilla in text.* prædicto alitèr legendum esse putat .s. vt Nobiles etiam Magnates, & *Tiraquell. ibid.*
10 *n.33.* putat, cùm hoc vocabulū minimè sit cognitum antiquis Scriptoribus, nō omnes nobiles sub illo contineri, sed eos tantùm, qui in aliquo Potentatū, Baroniam, vel Regalia possident, qui Barones vocantur, ex *Bal. in cap. innotuit, n.18. de elect.* vbi loquēs de priuilegio, quo quis possit legitimare filios Magnatum, vt isti tantummodò com-
11 prehendantur, sequitur *D. Prouenz. d. obseru.26. n.4. Menoch. cons.1109. n.9. lib.12.* & isti in Lombardia, Capitanei, in hoc verò Regno, Titulati, seù Barones vocantur, vt ex *Alber. in l. qui indignus, ff. de Senator.* tradit *Nunc. Pellicc. ad Consuet. Auers. tit. de consuet. Magnat. fol.242. n.8. & seq. D. Prouēz. ibid. nu.6.* qui contrarium tamen *n.2.* affir-
12 mauit, Magnates in hoc Regno dici Nobiles Platearum, vel extrà, qui maiores sunt alijs nobilitate, & feudorum affluentia, ideòq; ad confirmationem *n.8.* putat, non simplices Barones venire appellatione Magnatum, sed tantùm, qui sunt Barones, Proceres, & Magnates cōiunctiuè, & *D. Capan. de iure releu. p.4. q.33. n.1.* exemplificat in Principibus Bisiniani, & Salerni, licèt Florē-
13 tiæ Nobiles, Magnates appellentur, vt tradunt *Pellicc. vbi suprà nu.1.* & *D. Prouenz.* loco

loco cit.*nu.*3.ex *Bart.in l.*1.*col.vlt. C.de dignit.lib.*12.

In Hispania tamen *l.*4.*tit.*18.*p.*3.Magna-
14 tes vocat *alios homes,& l* 6.*tit.*9.*par.*2.eos appellat *riccos homes*, vt refert etiam *Bouadill.lib.*2.*politic.c.*16.*n.*18.*Vargas de nobilit.Hispan.discurs.*13.*nu* 10. & meliùs *D. Thom.de regim.Princip.lib.*2.*c.*22.ibi,*In*
15 *Hispania omnes sub Rege Principes ricci homines appellantur*; estq; nomen maximi, & supremi honoris apud Hispanos,*Sese decis.Aragon.*1.*n.*40.cum *seqq.*quãdoquidèm
16 *ricci homines* confirmabant Regum priuilegia, & cũ Regibus in actibus solemnibus interueniebant,*Bouadilla d.c.*16.*n.*28.vt in bello,& pace Regem consulerent, quamuis hodiè non habeant exercitium,vt antiqui-
17 tùs,vt habetur in *l.*4.*tit.*4.*lib.*2.*recopilat.*& hodiè in Hispania Magnates sunt ij,qui vulgò *Grandi di Spagna* nuncupantur, ad tradita per *D.Tasson.de antephato, vers.*14.*obseru.*1.*n.*14.*vers Hispaniæ autem*, exemplo eius,quod dicitur *lib.*2.*Regum c.*7.ibi,*feciq; tibi nomen Grande,iuxtà nomen Magnorũ, qui in terra sunt*,& isti à Rege creantur, vel
18 ad vitam, vel perpetuò, ità vt magnitudo primo casu concedatur suis personis,in secundo verò domibus,vel statibus,& coràm Rege incedunt capite cooperto, quod est maximi honoris, vt per *Gamm.dec.*1.*nu.*24.
19 & quando hæc dignitas à Rege confertur, solent considerari,maxima nobilitas,maiorum amplum patrimonium, ingentes diuitiæ,quibus tantæ dignitatis,& honoris splẽdor sustineri posset,& sicut dignitate cęte-
20 ros præcellunt post Regem, ità debent etiã ab omnibus honorari, vt in *l.*21.*tit.*21. *p.* 2. & habetur in *Eccles.c.*4.ibi, *Magnati humilia capud tuum,& sistitur Currus, donec transeunt Principes*, sequitur *Gratian.cap.* 284.*num.*55.*lib.*2.*discept.forens.*& nedùm
21 Magnato sisti debet currus; sed etiam ex consuetudine Eminẽtissimis Cardinalibus in Alma Vrbe à quocunquè,nullo exceptò, ac etiam Proregi Excellẽtissimo huius Regni Neap.id tamen locum sibi non vendicat,si in Vehiculo,siuè Curru sedeant Viri cum mulieribus,tunc enim currus sistere non debet, ità ex aliorum placitis tradit *Gratian.ibid.*non tamen hodiè Magnatibus
22 sistitur currus, hinc Carolus Quartus Imperator in totum assurgebat Cardinali Columnæ eum visitanti, vt refert *Gratian.loco* cit.*n.*12.de priuilegijs,autem Magnatum in Hispania,tractant *Ripoll.de regal.c.*25.*n.*33. *Parlad.c.*1.*n.*9 *lib.*2.*quotid.resol. Perez in Theatro vitæ humanæ c.*16.*n.*16.*& D.Cutell. ad il.Sicil.c.*12.*n.*3.*fol.*mihi 326.

Ex quibus omnibus concludendum videtur cum *D.Prouenz.d.obser.*26.*n.*2.8.*&* 14. quòd in hoc Regno Neap.Proceres, ac
23 Magnates existimandi sint illi Nobiles de Sedili,vel extrà Sedilia, qui nedũ antiquiorem aliorum nobilitatem habẽt,sed etiam plura feuda, siuè status, titulo decoratos possidentes,cęteros antecellunt,& sic non
24 omnis Baro, & si Titulatus,inter Proceres, & Magnates est connumerandus,vt more Procerum,ac Magnatum contrahere poterit,iste enim propriè dicitur Capitaneus, vt ex *Isern.*tradit *D.Tasson.*vbi suprà *d.n.* 14.
25 hinc dixit idem *D.Tasson.in eod.tract.vers.* 2.*obseru.*2.*num.*32. quem refert,& sequitur *D.Prouenz.*vbi suprà *n.*6.*in fine*,quòd licèt
26 Prorex teneatur aliquantulum assurgere Titulato eum visitanti, tamen ex copia, & qualitate Titulatorum hodiè existentium aliter putat seruandum; eò magis, quia vt plurimùm Tituli emuntur, quo casu Titularis non dicitur,*D. de Anna singul.* 168. & probatur in *l.*1. *C.vt perfectionatiss matris dignitate, lib.* 12. sequitur *D.Tasson.in eod. tract.vers.*3.*obser.*4.*n.*9.*& ibid.vers.Titulatorum priuilegia* ait,quòd recessit ab Aula
27 doctrina *Freccia lib.*3.*de subfeud.tit.de differ.feud.regal.titul.& aliorum*, propè *n.*6. vt scilicèt Titulus deputari,seù collocari nõ debeat,nisi super celebri Ciuitate,ac in personis de genere, & prosapia Magnatum.

Ad quæstionem tamen decisionis deueniendo obseruabis,matrem, quæ contraxit matrimonium more Procerum, ac Magna-
28 rum,succedere filio ab intestato decedenti, non obstante *Consuet. Capuanæ, & Nidi*, vt decisum refert D.meus hìc *n.*24.de qua decisione memor fuit D. *Præses Merlinus c.*7.*n.*20.*in fine,& c.*49.*nu.*1.*in fine, cent.*2. *controu.forens.*qui *nu.*29.sustinet,*d.Consuetudinem Capuanæ,& Nidi* respectu No-
29 bilium huius Ciuitatis esse veram Consuetudinem, sed respectu exterorum,tanquàm pactum considerandam esse, quarè *nu.* 20. refert decisionem per S.C.latam in causa D.Mariæ de Aualos,de qua D.*Consiliar. de Anna cons.*118.*n.*5.vbi contracto matrimo-
30 nio more Magnatum, ex quo de successione nihil erat dictum de tali more,& quia contrahentes erant de Sedili Nidi, fuit dictum, intelligi contractum secundùm *Consuetudinem Capuanæ, & Nidi*, per quam mater à filiorum successione ab intestato excluditur, quam decisionem etiam retulit D.meus hìc *n.*23.*vers. pro parte verò*,& sic hæ decisiones sunt ex diametro contrariæ, decisionem tamen d. D.Mariæ lato calamo impugnat D.*Prouenz. obser.*27.à *n.*12.cum *seqq.* & hãc decisionem D.mei amplectitur *ibid n.*16.quam etiam sequutus est *D.Pratus c.*12.*n.*67.*c.*36.*n.*31. *& c.*37.*n.*34.*vers. nec vis,& n.*35. *lib.*1.*discept.forens.*post D. *Reg.Rouit.dec.*100.*n.*10.sustinens,Cõsuetudinem prædictam non esse veram, Cõsuetudi-

tu dinem, sed pactum, vt habetur *d.c.12. à nu. 64. cum seqq. & d.c.36. à n.21.* cum pluribus *seqq. & d.c.37. n.34. &* 35. & voluit etiam *Horat. Montan. controu.* 1. sub *n.*58. allegās hanc decisionem D. mei, & rationem assi-
31 gnat; nam si esset attendendus mos Magnatum, mater in hac causa succederet etiam in feudalibus, vt statuitur in *c.4. moris Magnatum*, & tamen fuit admissa tantummodò ad successionem allodialium, secundùm ius commune, vide etiam D. *Reg. Capyc. Galeotam controu.30. lib.2. & D. Consiliar. Marcell. Marcian. cons.53. lib.2.* qui in simili casu consuluerunt, ille pro Principe Melficti, hic pro Duce Terræ Nouæ Siculo,

M. *A Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Pater quando teneatur ad restitutionem dotis eius nurus, & nu.2. etiam attenta* Consuet. Neap. *& n.3.*

4 *Consensus patris in matrimonio filij an requiratur expressus, vel sufficiat tacitus, tàm de iure communi, quàm consuetudinario, & n.5.*

5 Corneus cons.256. vol.1. & cons.303. vol.3. *confutatur.*

6 *Mulier pro dotis restitutione, contra socerum non habet hypothecam vigore* Consuet. Neap. *sed tantùm personalem actionem.*

7 *Hypotheca pro dotis restitutione, an contracta intelligatur à die capitulorum matrimonialium; an verò à die contracti matrimonij per verba de præsenti, & nu.8.9. & 10. vbi decisiones referuntur.*

11 *Pater non potest in præiudicium legitimæ filiorum declarare, etiam in foro conscientiæ, quòd omnia eius bona ad alium pertinent, nisi alitèr de veritate declarationis constet.*

12 *Tertius potest Iudicem recusare, ac dicere de nullitate sententiæ, vel decreti, quando immediatè læditur ab ipso actu, sed tenetur facere depositum pro pœna nullitatũ, & sic decisum traditur, n.13.*

14 *Nullitates licèt proponi debeant intrà certũ tempus, tamen si fuerit dictum, saluo iure addendi, possunt aliæ proponi, absquè alio deposito post dictum tempus præfixum, & sic iudicatum adducitur.*

1 DE iure communi satis est controuersa quęstio, an pater consentiés matrimonio filij, & quando dos ei soluitur, teneatur, dissoluto matrimonio ad dotis restitutionem, prout discussa causa ad partes à *n.1. ad* 10. concludit hic D. meus *n.11.* vbi quòd satis æquior opinio est pro dote, quam sentẽtiam sequitur, & ex multis comprobat *D. Merlin. de pignor. & hypothec. lib.3. tit.2. q.49. nu.42.* &
2 sic duo requiruntur, vt pater obligatus remaneat ad dotis restitutionem, consensus scilicèt in nuptijs filij, & quòd dos ipsi patri, vel eius iussu filio persoluatur, ad tradita per D. meum *n.3. & consult.138. n.5. & 14. lib.2.* quod etiam admittit *D. Pratus c.31. n.39. lib.1. discept. forens.* allegans eosdem DD. à D. meo adductos, ipso tamen tacito, & probat etiam *Molfes. ad Consuet. Neap. p.4. tit. de renunciat. q.19. n.21. & 22. lib.1.*

Verùm de iure consuetudinario huius
3 Ciuitatis per *Consuet.* incip. *Filio ducente vxorẽ, de patre recip. dot.* quãuis filio de patris cõsensu dos soluatur, nihilominùs, pater in vita nõ tenetur, sed eius hæredes vsq; ad concurrentem quantitatem, seù valorem partis bonorum patris, quæ contingeret filio, si tempore mortis illius viueret, de qua *Consuet.* meminit D. meus hìc *nu.11. in fine, dec.64. n.1. & 7.* & *d. consult.138. nu.17.* post *Molfes. ad d. Consuet. par.7. tit. de iure quartæ, quæst.13. num.11.* vbi tradit, quòd de
4 iure consuetudinario sufficit simplex consensus; de iure verò communi expressus requiritur consensus, ex traditis per *ipsum d.q.19. nu.21.* vbi reprobat *Corn. cons.256. vol.1. & cons.303. vol.3.* alitèr tenentem, vt
5 sufficeret etiam simplex consensus de iure communi, ipsumq; etiam confutat D. meus *d. dec.64. n.6. & d. consult.138. n.4.*

At quia in casu præsentis decisionis dubi-
6 tabatur, an mulier haberet hypothecam super bonis soceri, vigore *d. Consuet. Filio ducente vxorem*, quamuis per M.C.V. fuisset præstita assistentia super bonis soceri; tamẽ facto verbo in S.C. ex doctrina *Nauclerij in d. Consuet.* affirmantis, dari tantummodò actionem personalem contra hæredes soceri, fuit ordinatum, quòd procedatur ad venditionem territorij, & in pretio audiantur omnes, vt refert D. meus *num.14.* & ità fuit aliàs per S.C. determinatum, patrocinante D. meo *d. consult.138. num.34. & 41. in fin.* vbi hæredes soceri fuerunt condemnati in actione personali pro dote, & antephato in beneficium nurus; vide in simili articulo *Barbat. de assist. præst. gl.12. à n.51. per 63.*

7 Hypotheca autem in beneficium vxoris pro restitutione dotis, & antephati, an currat à die capitulorum matrimonialium, etiam non stipulatorum, sed tãtùm subscriptorum, etiam in præiudicium creditorum, qui contràxerunt post subscriptionem, an autem à die matrimonij contracti per verba de præsenti, & *DD.* in duas iuerunt sen-

tentias, nàm alij tenuerunt, quòd hypothe-
8 ca intelligatur contracta a die capitulorum
matrimonialium, vt post antiquos probant
Carraba sing.90.Trentacinq.cons.53.nu.11.
& 12.vol.1.D.Viscont. laboriosissimus Do-
ctor in *conclus.verbo hypotheca, Thes. filius*
lib.2.qq.forens.cap 34. Nyger Cyriac. *lib.1.*
controu.119.nu.8.Molfes.ad Consuet. *Neap.*
par.6.tit.de iur.dot.q.1.num.5.lib.2. Fon-
tanell.de pact.nupt claus.7.glos.2. par.2.nu.
27.& seq. Mascard.de probat. conclus.362.
*nu.20. Affl.dec.402.*sub *nu.9. D. de Franch.*
dec.677. Alij verò negatiuam substinuerunt
9 sententiam, vt .s. currat hypotheca à die
contracti matrimonij, inter quos *D.Reg.de*
Ponte cons.80.num.5.lib.1. D. Gaitus de
cred.in append.ad cap.4.num.113.Gratian.
lib.1.discept.forens.cap.104. & ità decisum
tàm per M.C.V. quàm per S.C. testatur *D.*
Reg.Sanfelic.dec.129. in fin. lib.1.
10 Prima tamen sententia, vt hypotheca in-
telligatur contracta à die capitulorum ma-
trimonialium, est verior, tàm in consulen-
do, quàm in iudicando, eaquè fuit sępiùs
approbata in Tribunalibus, præcipuè in
* causa Sororum de Ciccoda per S.C. in anno
1603. in Banca de Scacciauento, aliam de-
cisionem R.C.S. facta relatione in Collate-
rali Consilio refert *D.Reg.Sanfel.d.dec.129.*
num.25. Sic etiam per S.C. in causa D. Pla-
* cidi, & D. Mariæ de Marra cum creditori-
bus Ducis eorum patris pro restitutione
dotium maternarum, ad relationem *Dom.*
Consil.Marcelli Marciani die 9. Iunij 1621.
in Banca Romani, & in causa Marchionis
Orioli cum D. Alexandro Pignone, iunctis
Aulis S.C. sub die 5. Martij 1621. etiam in
gradu reclamationis in Collaterali Consilio
die 13. Maij 1624. in Banca de Ferrarijs, in
qua causa pro creditoribus consuluit D.
meus, tùc Aduocatus celebertimus, ac pri-
mi ordinis *consult.49.lib.1.* & in ea compi-
lauit *dec 99.D Reg.Sanfelic.d.lib.1.* & tan-
* dèm in causa Isabellæ Bucca cum credito-
ribus Caroli Guindatij eius viri, ad relatio-
nem *D.Consil. Alderisij*, viri doctissimi, in
Banca de Izzo, quæ omnia confirmat *D.*
Pratus post hæc scripta à me visus *obser.22.*
per tot.cent.1.pract.obser.

Et dùm de legitima filij loquutus est D.
meus *hic,num.1.* erit obitèr obseruandum,
11 quòd non statur assertioni patris dicentis,
in foro conscientiæ omnia eius bona spe-
ctare ad alium, in præiudicium legitimæ
eius filiorũ, nisi aliundè per testes, vel alias
probationes constet, vt tenet *Bart. in l.qui*
vxori, ff.de aur.& argen.leg Pancirol.cons.
98.nu.38.Peregr de fideicomm.art.4.nu.14.
Petra in cod.*tract.q.15.num.87. Rot.Rom.*
dec.563.p.2.in recent.D.Merlin.de legit.lib.
2.tit.1.q.10.n.15.& 16.

Hìnc etiam dùm D.meus *hic, nu.14.* agit
12 de illo articulo, quando dici possit de nul-
litate sententiæ, ad interpretationem *Prag.*
4.de dilat. erit obseruandum, quòd potest
tertius, nedùm Iudicem recusare; sed et am
dicere de nullitate sententiæ, vel decreti,
quandò immediatè lęditur ab ipso actu, vt
per *Afflict.dec.235.& Castill.dec.78. nu.1.*
& seq. sed tenetur facere depositum ducat.
180. pro pœna nullitatum sententiæ, & duc.
24. pro pœna nullitatum decreti S.C. & li-
beratur Reg. Fisco, & pro eo Secretario S.C.
in casu succũbẽtiæ, iuxtà *Prag.5.n.2.& 3.de*
off.S.C. quæ loquitur genericè, vt proponẽs
nullitates faciat depositũ prædictũ, non au-
tem loquitur de condemnato per senten-
tiam, proùt loquitur *Ruginell. de appellat.*
glos.2.cap.3.num.22. vbi loquitur de statu-
to Mediolani, quod requirit, vt fiat deposi-
tum, vel præstetur cautio, aliàs appellatio
sit nulla, ideòq; putat, tertium non teneri fa-
cere depositum, quia non est condemna-
tus; quarè cùm per S.C. fuisset præstita assi-
stentia ad fauorem Eleonoræ Bonellę, & Io.
Dominici de Oria contra Io. Ferdinandum
Ricciardum, & fuisset capta possessio bono-
rum, fuit per conuentum oppositum, bona
prædicta possideri per D. Fabritium, & D.
Io. Felicem Ricciardos Sacerdotes, qui cum
comparuissent, instando, manuteneri in eo-
rum possessione, non obstante prętensa pos-
sessione capta per dictos actores, & fuisset
per S.C. ordinatum, quòd oppositis non
obstantibus sententia S.C. debitæ exequu-
tioni demandetur; à dicto decreto dixerunt
de nullitate, & prætendebant, non teneri fa-
13 cere depositum duc.24. pro pœna, ex dicta
doctrina *Ruginelli*; tamen illud facere coa-
* cti fuerunt, & proindè per S.C. stante depo-
sito facto, fuit prouisum, esse discutiendas
nullitates respicientes decretum S.C. tan-
tùm, sub die 26. Ianuarij 1638. à quo decre-
to reclamauerunt, prætendendo, esse discu-
tiendas nullitates respicientes sententiam,
quamuis non fuisset factum depositum duc.
180. pro pœna, & tamen per S.C. sub die 16.
* Martij 1638. iunctis Aulis, referente *Dom.*
Præsid.Thoma de Franchis, tùc Reg. Consil.
fuit confirmatum decretum prædictum, in
Banca de Scacciauento, patrocinante pro
dicta Eleonora, & Io. Dominico actoribus
D.Lælio Gizzio meo germano.

Sic paritèr obseruabis, quòd dùm per *d.*
pragm.4.cap.16.de dilat. statuitur terminus
14 dierum sex ad proponendas nullitates ad-
uersùs decretum interlocutorium, vel ha-
bens vim diffinitiui, & annorum decem
ad proponendum nullitates aduersùs sen-
tentiam per viam actionis, vt in *d.pragmat.*
cap.21. si quis proponat nullitates infrà di-
cta tempora, cum clausula, *saluo iure ad-*
dendi,

dendi, potest etiam termino prędicto elapso proponere alias nullitates, absq; alio deposito, vt fuit decisum per S.C. in causa Francisci Antonij Aquauiuæ cum Sedili Nidi, etiam in gradu reclamationis, sub die 28. Martij 1651. referente eximio, & integerrimo *D. Consil. Aloysio Gamboa*, in Banca Caprilis pro Martino, patrocinante pro Aquauiua *D. Didaco Moles*, & pro Sedili *D. Ioseph Magaldo.* *M.A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Fiscales functiones particulari titulo quæsita non veniunt in venditione Castri cũ omnibus introitibus feudalibus, & allodialibus, contrarium decisum adducitur in legato facto cum dictione vniuersali, n.2. & 3. intellige, vt n.5.*

4 D. Carolus Antonius Moccia *laudatur, & notatur, & n.12.*

5 *Decisio lata in causa Marchionis Capursij cum Rege Polonia, quomodò processit, & nu.12. in fine.*

6 *Verba*, cum omnibus iuribus spectantibus, &c. *quid importent.*

7 *Verbũ*, quomodocunq; *quid comprehendat.*

8 *Verbum vniuersale s.* omnis, *vel* qualitercunq; *omnia comprehendit.*

9 *Separata sunt vnum sub dispositione ex destinatione, & vsu patrisfamilias, & quãdò, num.10.*

Vnio ex descriptione in libro Thesaurarij inducitur, d.n.10.

11 *Mens testatoris per duos testes probari potest in actu dubio.*

13 *Legatum domus comprehendit etiam domum paruam, contiguam domui magnæ, & ità decisum adducitur ex coniecturis adductis, n.14.15.16.17. & 18.*

1 POst lõgam disputationẽ, & discussionẽ articuli, an vẽdito Castro cũ omnibus bonis feudalibus, & burgẽsaticis, veniãt functiones fiscales, particulari titulo quæsitæ, tandẽ D. meus *hic, n.32.* refert, per S.C. fuisse decisum negatiuè contra emptorẽ, dũ fuit datus terminus in causa, & ordinatum, quòd interim Vniuersitas correspondeat de eis creditori, non autem emptori, seruata forma decreti domi lati per D. causæ Commissarium.

2 Et quamuis contrarium videatur decisũ in causa Seren. Regis Poloniæ, cuius partes tuebantur *D. Fabius Marchesius* Aduocatorum Princeps, *D. Reg. de Ponte cons.63.* *D. Cons. de Anna cons.100.* & *D. Cons. Georg. alleg.50.* qui tunc temporis aduocationis munere fungebantur, cum Marchione Capursij legatario Sereniss. Reginæ Bonæ Sfortię de Polonia, cuius Marchionis iura defendebat *D. Camill. de Medic.* eloquentissimus, ac primi nominis Aduocatus *cons.7.* legauerat enim D. Regina Io. Laurentio Pappacodæ Terras Noiæ, ac Trigiani, *cum omnibus iuribus, redditibus, introitibus, ac pertinentijs, eo modo, & forma, prout hactenùs ipsa Regina eas tenuit, & possedit, quomodocunquè, & qualitercunquè*, ideòq; fuit decisũ in prima instantia de anno 1581. iunctis Tribunalibus S.R.C. & R.C.S. facta relatione in Collat. Consil. functiones fiscales existentes in Terris prędictis, titulo particulari quæsitas, siuè emptas à Regia Curia

3 cum pacto de retrouendendo, comprehendi in legato prædicto; fuitq; confirmata sententia prędicta in gradu reclamationis, cum impositione perpetui silentij, sub die 20. Februarij 1617. iunctis similitèr Tribunalibus in Collat. Consil. patrocinante pro dicto Serenifs. Rege *D. Vincentio Corciono*, tunc primæ classis Aduocato, postmodũ R.C.S. Fisci Patrono, & tandèm illius Senatus Præsidẽte meritissimo, ac pro dicto Marchione in iure neruosè scripsit *D. Cæsar Caracciolus* Aduocatus insignis, qui lauream victoriæ obtinuit; & licèt etiam *D. Carolus An-*

4 *tonius Moccia* Aduocatus, quàmuis iuuenis, tamen doctus, vigilantissimus, ac maximæ expectationis, recolligendo ea, quæ allegata fuerant per dictum *D. Marchesium*, sustineat illius opinionem, *cap.18.19. 20. & 21. in sylua cas. forens.* immemor de dicta decisione lata contra dictum Serenissimum Regem, de qua D. meus *hic, nu.12.* & tamen *cap.11. num.21.* affirmat, semper se præ manibus habere, & diem non prætermittere, in qua non legat, nedùm *Decisiones*, sed etiam *Consultationes D. mei*, & sic poterat dictam decisionem referre, quamuis contrarium sustinere voluisset.

5 Non tamen quæstio prædicta ex solùm iuris articulis determinata fuit, ità vt ad exemplum adduci posset; sed etiam ex facti circumstantijs probatis decisum fuisse, testatur D. meus *d. nu.12. vers. attamen decisio, & nu. seq.* idq; comprobatur, nedùm ex allegatis in prima, & secunda instantia ab Aduocatis; sed meliùs probatur ex *voto* manuscripto D. *Consil. de Morra*, qui votauit in causa reclamationis, quod habui a D. *Francisco Sassone de Morra*, variarum literarum lectione ornatissimo, nepote ex D. Lauinia sorore prædicti D. Consiliarij, tenoris sequentis, videlicèt.

Tres veniunt examinandi articuli in pra-

præsentis causæ decisione. Primò, si hi annui introitus burgensatici ex vi verborum in legato expressorum, veniant in dispositione. Secundò, si veniant ex destinatione de eis facta annectendi alijs. Tertiò, si quando adhuc esset dubia dispositio, & incerta mentis deliberatio, posset per testium numerum productorum depositiones, haberi pro clara, & pro alijs coniecturis.

Quòad primum clarum est, quòd verba
6 *illa,* cum omnibus iuribus spectantibus, &c. *non sunt apta comprehendere, nisi ea omnia, quæ de natura rei veniunt, & sub vnitate possidentur,* Innoc. in cap. ex literis, de iure patron. *& in* cap. cùm ad sedem, de restitut. spoliat. *cuius opinionem communem dicit* Gabriel. de verbor. signif. conclus. 10. nu. 9. *quotas congerunt* D. de Ponte cons. 63. nu. 21. D. Georg. alleg. 50. n. 9. D. de Anna cons. 100 n. 1. *& antè eum* D. Anna pater alleg. 29.

Et licèt Innocentij *theoricam limitet* Bal. in cap. 1. de Capit. qui Cur. vend. *vt proce-*
7 *dat, dummodò ex coniecturis mentem disponentis alitèr sensisse non percipiatur, attamen in casu nostro, verbum,* quomodocúq; *comprehendit cogitata, & incogitata, seù incogitabilia,* Marsc. cōs. 80. n. 38. *& est doctrina* Bart. in l. generali, §. vxori, ff. de vsufruct. legat. *ex quibus etiam ad aliud destinata venire firmat, ex adiectione verbi vniuer-*
8 *salis .s.* omnis, *vel* qualitercunq; *& sic verba legati sunt apta comprehendere omnia, quia per generalitatem, & totalitatem explicant mentis intentionem; & iudicio meo, habemus* text. *expressum in* l. Iulianus, ff. de leg. 3 *qui articulum istum decidit.*

Quòad secundum, non potest de iure ter-
9 *giuersari, vt destinatione, & vsu patrisfamilias operari, quòd duo prorsùs separata sint vnum sub dispositione,* l. quod in rerum 24. §. pen. ff. de leg. 1. l. si cuj 31. & l. prædijs, §. Titio, ff. de leg. 3. *vbi in legato fundi Sabatiani, comprehenditur etiam fundus Gabianus penitùs separatus, quia vno nomine testator possedit, & vtriusq; fundi reditus confundit, vbi* glos. in verb. & rationibus *addit, &* fortè sub eiusdem Villici cura, *allegat* text. in l. patronus, §. Sempronio, ff. eod. *vbi licèt prædia sint separata quia sub eiusdem Villici cura sunt, dispositio vnius continet aliud,* l. locus 60. ff. de verb. signif. *cum simil. Hinc cùm Regina tales introitus fisca-*
10 *les emerit ad rationem duc. 5. pro cẽtenario, vt vniret cum introitibus exiguis dictarum Terrarum, indicando, talem vnionem esse perpetuam, quamuis empti illi essent cum pacto de retroræendendo, vt deponunt testes, & insimul cũ introitibus Baronalibus possedit, non difficultatur, quòd destinationem vnionis facto explicauit,* l. Seiæ 20. §. Tirannæ, ff. de fund. instr. & instr. legat. *fueruntq; ambo in eodẽ libro descripti, sub nomine introituum dictarũ Terrarum, ac omnes simul exacti ab vno Thesaurario, & simul in computis confusim à Rationale discussit, quæ omnia sunt actus facti, qui indicant destinationem patrisfamilias,* d. l. prædijs, §. Titio, *vbi* glos. & §. fin. in fin. *& sic concurrunt omnia in destinatione requisita .s. animus Reginæ destinatis vnionem in acquisitione actus facti ab vno Thesaurario, exactis confusim sub eodem libro, quo introitus Terrarum descripti sunt, ex qua descriptione inducitur vera incorporatio, et vnio, ad tradita per* Bart. in l. si vacantia, C. de bon. vacant. lib. 10. *quem sequutus est* D. de Pont. lect. 6. feud. nu. 45.

Quò verò ad tertium, quando prædicta
11 *in dubium reuocari possent, pater de voluntate Reginæ testatricis, quæ in actu stipulationis testamenti hoc declarauit, & Notarius latinè ambiguis verbis scripsit, supponendo, scriptum includere introitus burgensaticos secundùm mentem Reginæ, & sic dubietas potest per testes resolui, non in numero in testamento requisito, sed in minori .s. duorum,* l. vbi numerus, ff. de testib. *estq; in Iudicis iudicio voluntatis testatoris quæstio emergens,* l. voluntas, C. de fideicomm. *quod cõprobatur ex traditis per* Castr. cons. 305. nu. 1. vol. 2. *& per* Crauett. cons. 73. nu. 33. & cons. 714. nu. 16. *& tamen fuit probatũ per tres testes, Reginã dixisse Notario, legare Io. Laurentio Pappacoda,* le dette Terre con tutte l'intrate, che ci hò, tanto feudali, come burgensatiche, & quelle intrate, che le dette Vniuersità mi deuono. *Hæc ille.*

12 Et sic quòad istud tertium caput, verbũ nullum dixit *D. Moccia* in locis suprà citatis; ad illud enim respondere, meo videre, tenebatur, dùm respondet ad dicta per *D. de Medic. d cons. 7.* qui *nu.* 8. de hoc facto per testes probato alloquitur, & sic nedũ iuris; sed facti etiam quæstio decisionis fuit, vt etiam diximus *nu.* 5.

13 Hinc, cùm Hieronymus Capycius Piscicellus legasset in eius testamento Andreæ eius fratri domum, obtinuit in S. C. *D. Lelius Gizzius* meus frater, partes dicti Andreæ substinendo, ad relationem *D. Consil. Prouenzalis,* venire etiam domum paruam contiguam, ex infrascriptis coniecturis, vt enim inquit *Dec. cons.* 109. coniecturalis est hæc dubitatio.

14 Primò, quia fuit empta vtraquè domus vnico pretio, *Alex. cons. 204. lib. 6. & cons. 221. lib. 2. Rubeus cons. 95. Gabr. cons. 94. lib. 2. Menoch. præsumpt. 129. lib. 4. n. 12. 13. 15. & 16. D. Marta de success. legal. par. 4. q. 18. art. 1. num. 50.*

15 Secundò, nàm dixit testator, domum esse valoris duc. 10000. & nisi addatur altera do-

domus parua, illa domus magna non est tāti valoris; ex pretio enim dignoscitur, quid sit comprehensum in venditione, *Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 9. n. 8. & seq.*

Tertiò, ex oneribus impositis in dicto le-
16 gato, quia alioquin esset inutile, quod non est præsumēdum, eò magis, quia legat, cum conditione, quòd nil ampliùs petere possit, aliàs cadat à dicto legato, præsertim, stante amplissimo patrimonio testatoris; vtraquè enim est maxima coniectura in beneficium legatarij contra hæredem, optimè *Menoch. præsumpt. 106. n. 13. & 14. lib. 4.*

17 Quartò, quia in beneficium fratris dilectissimi, in cuius beneficium fit interpretatio contra hæredem, *Marta vbi supr. n. 63.* immò generalitèr fit interpretatio in beneficium legatarij contra hæredē, vt tradit *ibid. nu. 55. & seq.* sequitur *Menoch. vbi suprà, nu. 9. & 10.*

18 Quintò, quia fuit empta ad vsum domus magnæ, cum qua vniuit nonnulla membra eiusdem domus, *l. prædijs, §. qui domum, ff. de legat. 3. D. Marta d. q. 18. nu. 40.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Paternum, non autem maternum est officium, filiam dotare, limita, n. 7. et 8.*
2 *Hæredes patris tenentur filiam dotare.*
3 *Auus neptem dotare cogitur in defectum Patris, etiam si neptis sit diues, n. 4. & an procedat, siuè illa sit in illius potestate, siuè non, n. 5. & tenetur etiam ad alimenta nepti præstanda, & ità decisum adducitur, n. 6.*
7 *Mater in defectum Patris, vel Aui, filiam dotare cogitur, sic etiam ad alimenta, n. 8.*
9 *Nouerca Priuignam, nec alere, nec dotare compellitur.*
10 *Auus maternus in defectum matris, neptem dotare tenetur.*
11 *Frater in defectum matris, sororem dotare cogitur, quid in sorore vterina, nu. 12. & quid, si habet alia bona, vel legitimam, nō tamen sufficientem, n. 13.*
14 *Frater, Pater, & omnis alius, qui dotare tenetur, si soluto matrimonio mulier dotem recuperare non potuit, iterùm eam dotare coguntur, & quando, n. 15. & 17. & quid si dotantis conditio sit facta deterior, nu. 16.*
18 *Clericus frater tenetur sororem de bonis Ecclesiæ dotare.*
19 *Frater dotando simplicitèr sororem, quando præsumatur, donasse, & quid de iure Regni, & Alma Vrbis, n. 20.*
20 *Fraternum est officium, attento iure Regni, & Consuetudinis Ciuitatis Neap. sororem dotare.*
21 *Debitum ex vna causa, potest de consensu partium in aliam conuerti.*
22 *Agens ex vna via, si probet de alia, obtinet in hoc Regno, & ità decisū traditur, n. 24.*
23 *Sententia quando possit ferri non conformis libello.*
Clausula, deducens omne ius, *quid operetur, ibid.*

1 PAternum esse officium, dotare filiam, habetur in *l. fin. §. vtramq; C. de dot. promiss. in l. qui liberos, ff. de rit. nupt.* & in *auth. res, quæ, C. comm. de legat. Caluin. in tract. de æquitate lib. 1. cap. 16. nu. 1.* non autem maternum, *l. neq; mater, ff. de iur. dot.* idq; procedit, etiam si filia habeat propria bona, *Castr. Peregrin. Dec. Petr. Gregor. Surd. Giurb. Corn. & Sola,* adducti per *Caluin. ibid. nu. 2.* qui *num. 3.* am-
2 pliat, vt d. onus, ad patris heredes etiam trāseat, ex *Alex. & Peregr. ibi* adductis, ac procedit etiam de iure Regni, vt per D. meum
3 *bic, nu. 24.* Patre tamen existente non soluendo, Auus neptem dotare cogitur, & sic in subsidium, cùm, vt diximus, principalitèr Patri incumbat onus dotandi, *Bald. in d. auth. res, quæ, nu. 12. Menoch. cons. 81. n. 48.* alijq; apud *Gratian. cap. 259. nu. 1. lib. 2. discept. forens. D. Consil. Staiban. resol. 74. n. 9.*
4 qui *nu. 10.* ampliat, vt procedat, etiam si neptis sit diues, quod etiam antè ipsum voluit contrarijs satisfaciendo *Gratian ibid. nu. 4. & 6.* vbi infinitos allegat, & *nu. 7.* id intelli-
5 git, tàm si Auus habet neptem in potestate siuè non, cum hac tamē distinctione, quòd primo casu indistinctè tenetur; in secundo verò, nisi in subsidium, data inopia neptis, verùm *num. 17. & 20.* loquens de secundo;
6 casu, simplicitèr, & indistinctè admittit, Auū teneri ad dictam dotationem, & quod diximus in dote, procedit etiam in alimentis, vt priùs Auus, quàm mater præstare cogatur, *Grat. ibid. n. 13.* ex *l. pen. ff. de lib. agnoscend.* & ità decisum fuit in causa Camillæ,
* Portiæ, & Aureliæ Caracciolæ cum Isabella Caracciola Comitissa Cōuersani per S. C. referente D. Consil. *Petro Paulo Theodoro,* patrocinante pro dictis sororibus *Io. Vincentio Caualerio* Aduocato eximio.

7 In defectum tamen Patris, vel Aui, mater filiam dotare cogitur, si est diues, & filia pauper, vt post alios probat *Gratia. d. c. 259. nu. 16.* etiam si habeat fratrem paritèr locupletem, *Barz. dec. 130. nu. 99. Caluin. d. c. 16.*
8 *nu. 12.* quæ quidèm mater in defectum patris, ad alimenta quoq; filiæ præstanda tenetur, *Caluin.* vbi suprà, *num. 9.* non tamen

V No-

Nouerca priuignam alere, aut dotare cogi-
9 tur in defectum patris, vt probat *num.* 10.
ex *Surd.in dec.*164.*n.*16. in defectũ tamen
10 matris, vel quia non adsit, vel sit pauper,
Auus maternus neptem dotare tenetur, vt
comprobat *Caluin.loc.*cit.*num.* 11. vbi *DD.*
ad hoc citat.
11 Et pariter, in defectum matris frater so-
rorem dotare compellitur, *Ruin. cons.* 94.
nu. 10.*lib.*5.D.*de Franch.dec.*73.*num.*5.*D.
Consil.Prouenz.obseru.* 12.*nu.*27. *in Con-
suetud. Si moriatur, de success. ab intest.* vbi
12 *nu.*28. intelligit, de sorore vtrinq; coniun-
cta, vel consanguinea, non tamen vterina,
sed contrarium, vt fratribus vtrinq; coniũ-
ctis nõ extãtibus, vel inopibus, frater tenea-
tur dotare sororem vterinam, tradit *Gra-
tian.cap.*65 .*num.*6.*lib.*1.*discept.forens.*idq;
13 procedit, etiam si soror habeat alia bona,
vel legitimam, nõ tamen sufficientem, nàm
frater supplere tenetur ad dotem cõgruam,
iuxtà qualitatem personarum, vt alijs rela-
tis probat *D.Prouenz.ibid.n.*26. *D. Consil.
Staiban.d.resol.*74. *nu.*15. immò *num. seq.*
14 tradit, fratrem teneri iterùm sororem do-
tare, si soluto matrimonio, illa dotem recu-
perare ab hæredibus viri nequeat, quod ta-
men intelligit *Gratian.d.cap.*65.*n.*15. pro-
cedere, nedùm in fratre, sed in omni alia
persona, quæ dotare cogitur, & in patre, ac
fratre loquitur *Caluin.in tract.de æquitate,
lib.*2.*c.*137. videndus, quia prolixiùs agit de
15 hoc articulo, ac pariter iterùm dotare te-
nentur, quando sine culpa filiæ, vel sororis
dos perijt, vel diminuta sit, *Caluin. d.c.*16.
*nu.*4.*& d.c.*137.*nu.*4.*& seqq.* qui *n.*7.*&* 8.
16 probat, etiam data culpa filiæ, patrem tene-
ri, nedùm ad alimenta, sed ad dotem; nisi ta-
men conditio dotantis esset facta deterior,
tunc enim dotans iterùm eam dotare non
cogitur, vt alijs relatis probat D. meus *dec.*
109 *num.*20.21.*&* 22. *Caluin.Ibid.nu.*18.
& 19. vbi iura, & *DD.* citat, siuè dos in to-
17 tum, siuè in partem sit deperdita, siuè di-
minuta, *Gratian.cap.*466 *nu.*3.*lib.*3. & dif-
fusiùs *cap.*792.*per tot.lib.*4.*Caluin.* vbi supr.
18 *nu.*16. & Frater clericus etiam sororem do-
tare tenetur de redditibus Ecclesiæ, vt tra-
dit *Caluin.d.c.*16.*n.*17.*Gratian.d.c.*65.*n.*14.
19 Et licèt frater simplicitèr dotando soro-
rem, præsumatur donasse, vt post D. *Staib.
sen.cons.*69,*num.*12. tradit D. meus *num.*24.
attamen inter alias limitationes adductas
ad excludendam dictam donationem, *dict.
nu.*24.25.27.*&* 29. secundam in ordine *d.
nu.*24 adducit, dùm vigore statuti frater te-
neatur sororẽ dotare de bonis Patris, ideòq;
cessat donandi animus, vt etiam voluit *D.
Pratus cap.*12.*nu.*88. vbi iura, & DD. citat
*lib.*1.*discept. forens. Gratian.cap.*564.*nu.*9.
11.12.*&* 13. loquens in statuto Vrbis, *c.*145.
*lib.*1. per quod soror excluditur à successio-
20 ne patris, stantibus masculis, qui etiam do-
tare tenetur de bonis paternis, vt etiam ser-
uatur in hoc Regno per *Constit.In aliqui-
bus*, & in hac Ciuitate per *Consuet. Sed si
moriatur*, vt etiam probat D. meus *d.dec.*109.
*nu.*18. eo enim casu, fraternum est officium,
dotare sororem, licèt regularitèr cõtrarium
sit de iure communi, vt diximus *num.*1. &
probat D. meus *consult.*89. *nu.*10.*lib.*2. &
hoc casu tenetur congruè dotare, vt benè
docet idem D. meus *cõsult.*93.*n.*15.*d.lib.*2.
Ex conclusione tamen tradita à D. meo
21 *hic, num.* 14. quòd debitum ex vna causa,
potest in aliam conuerti, ex partium con-
uentione, aduerto, quod similitèr agens ex vna
via, si probat de alia, debet obtinere in hoc
22 Regno, nàm proceditur, sola facti veritate
inspecta, & attento foro conscientiæ, *Gram-
mat.cons.*80. *&* 90.*nu.*23.*& dec.*19. *nu.*14.
ac *dec.*76.*nu.*33.*& seq. Boer.dec.*42.*nu.*18.
23 *&* 19. ideòq; potest ferri sententia non cõ-
formis libello, vt post alios tradit *Marãt.in
spec.par.*4.*dist.*9.*num.*33. maximè si adest
clausula, *deducens omne ius*, *D. de Franch.*
24 *dec.*86.*n.*7. Hinc, cùm Camillus Brancia in-
stitisset, reintegrari in honoribus Sedilis
✠ Portæ Ciuitatis Surrenti, & gaudere in eo,
prout gauisus fuit Petrus Antonius eius Pa-
ter, vti filius naturalis legitimatus, ex dictis
per *Me in dec.*3.*nu.*21. tamen quia in ter-
mino produxit fidem matrimonij subse-
quuti inter dictũ eius Patrem, & Virgiliam
Milanam, fuit mediante sententia S.C. rein-
tegratus ad honores dicti Sedilis, in Banca
Turini. *M.A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Socius de iure communi præfertur in ven-
ditione rei communis pro eodemmet pre-
tio, tantò magis, si res non patitur diuisio-
nem, n.*2.*ac etiam si socius sit etiam con-
sanguineus, nu.*3.
4 *Socius in hoc Regno ratione congrui præfer-
tur in venditione, ac etiam in locatione,
nu.*5. *Limita, si ad æmulationem peteret
prælationem, n.*6.
7 *Socius non potest domum communem loca-
re ad alium vsum non destinatam, & ità
decisum adducitur, nu.*8.
9 *Locator non tenetur ad damna, & interesse
conductori, quãdo ignorabat, ab alio pro-
hiberi posse, secùs si sciebat.*
10 *Creditor consanguineus, nedùm præfertur
in emptione extraneo, sed etiam in loca-
tione, & ità decisum refertur in locatione
feudi.*
11 Tex.

11 Text. in l. 1. ff. de priuil. credit. *est in viridi obseruantia, & nō fuit correctus per* l. dudùm, C. de contrahen. empt. *& procedit etiam in feudis, nu. 12.*

13 *Locator non tenetur denunciare inquilino, seù conductori domus, an velit continuare locationem.*

14 *Emptor domus cum pacto de retrouendēdo, non praefertur nouo emptori cessionario iuris luendi, etiamsi illam meliorasset, n. 15. & itá determinatum assertur, n. 16.*

1 IVre communi attētō, socius praefertur in venditione rei communis pro pretio, quod ab extraneo emptore inuenitur, ad tradita per *Bald. in l. 2. C. comm. rer. alienat.* argumento *l. necesse, ff. de in diem adiect.* & *l. 1. ff. de priuil. credit. Franc. Marc. dec. 359. n. 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 18. num. 7. in fine, Dec. cons. 285. vers. vltimò quaeritur, Mastrill. cons. vnico, nu. 14.* impresso post *dec. 100. lib. 1.* & alijs etiam relatis comprobat *Gratian. cap. 874. num. 4. disceptat. forens.* & nouissimè *D. Merlin. de pignor. & hypothec. lib. 2. q. 37.*
2 *n. 7. &* 18. eò magis, si non patitur diuisionem, tunc enim si socius nollet partem suā alteri vendere, procedēdum est inter ipsos ad licitationem, iuxtà notata per *Capyc.* virum sanè doctissimum *decis. 36.* & expressè habetur in *cap. constitutus, extrà de in in-*
3 *tegr. restit.* & multò fortiùs, quando simul cum communione concurrit sanguinis cōiunctio, secundùm *Roman. cons. 22. colum. 3. vers. nos autem, Anchar. cons. 171. col. 3. vers. item quia,* siquidèm consanguineus praefertur in emptione bonorum consanguinei, *d. l. 1. & l. si in emptione, ff. de minor. Bar. cons. 19. n. 3.* & in hoc Regno indubitantèr socius
4 praefertur ratione congrui, per *Constit. Sancimus, de iure prothomis.* & per *Consuet.* incip. *Si quis habet domum, vers. & insupèr, de iure congru.* quod latissimè etiam probat *Amat. var. resol. lib. 2. resol. 54. n. 9. & seqq.*
5 Idq; procedit, etiam in locatione, ex traditis per D. meum hic *n. 1. 2. & 3.* & post ipsum hoc idem voluit *D. Merlin. vbi suprà n. 12.* ex *Buratto dec. 35c. nu. 3.* sed D. meus
6 *n. 4.* id limitat, vbi socius ad aemulationem peteret prelationem, atq; ità decisum refert
7 *num. 8.* non tamen potest socius locare rem communem, ad alium vsum non destinatā, *glos. in l. Sabinus, in verbo constat, in fine, ff. commu. diuid.* quam sequuti sunt *Floria. & Alber.* & habetur per *Io. Fabr. in §. religiosum, uers. in commune verò, Instit. de rer. diuis. Bal. & Ias. in l. 1. C. de his, qui testam. facer. poss.* & per *Bart. & Castr. in l. & hac distinctio, §. cùm fundus, ff. loca.* ideòq; cùm Scipio Turbolus, domum locari solitam,
8 quam cōmunem habebat cū Antonio eius fratre, locasset Hieronymo Ferrario pro annis quinque, cū pacto, quòd in ea fieri debuissent nonnullae meliorationes, & aperturae, comparuit d. Antonius, & noluit permittere, aperturas fieri, & domum mutari, contra antiquum solitum, siuè vsum, iuxtà
* praedictas doctrinas, quarè per S. C. ad relationem D. Consil. *Morra,* fuit cōdemnatus d. Scipio ad reficiendum d. Hieronymo dāna, & interesse, & nihilominùs fuit prouisū, quòd primi inquilini non molestentur, in
9 Banca Figliolae, locator enim tunc non tenetur ad damna, & interesse, quandò ignorabat, ab alio prohiberi posse, secùs quandò sciebat, vt in casu predicto, quia habet consocium in domo, & locauerat, non ad vsum destinatum, sed cum detrimento domus, vt in specie loquitur *Salycet. in l. si fundus, vers. oppono tertiò, & vers. oppono quartò, ff. locat.*

Et paritèr creditor consanguineus; sicut praefertur in emptione extrāneo, *d. l. 1. ff. de*
10 *priuileg. credit,* ità etiam praefertur in locatione bonorum debitoris consanguinei, vt fuit per S. C. decisum die 13. Decembris
* 1623. in causa D. Portiae Sanseuerinae creditricis, & consanguineae cum D. Francisco Exarques debitore super affictu Terrę Lauriae, ad relationem D. Regentis *Zufia,* tunc Regij Consiliarij, in Banca Turini, nunc de
* Fusco, prout etiam fuit anteà decisum per d. S. C. iunctis Aulis die 10. Decēbris 1619. in causa affictus Terrae Orioli, nàm fuit prelatus D. Alexāder Pignonus filius, & creditor Marchionis patris, in Banca de Spera,
11 *tex.* enim *d. l. 1.* est in viridi obseruātia, cùm nō fuerit correctus per *l. dudùm, C. de contrah. empt.* vt post *Alex.* & alios tenet *Goffred.* subtilis Doctor in *d. l. 1.* & sic iudicatū testatur *Faber in Cod. tit. de iure delib. defin. 14. in fine, & lib. 8. tit. 16. defin. 32.* ac *lib. 5. coniect. iur. ciuil. c. 15. in fine,* & procedit
12 etiam in feudis, *Isern. in §. sed, & res, nu. 3. qual. olim feud. poter. alien. Paris de Puteo de reintegr. feud. fol. 241. n. 15.* vbi coniungit dispositionem iuris feudalis *d. §. sed, & res,* cum *d. l. 1.*

Et dū de locatione verba fecimus, scias,
13 quòd denunciatio non debet fieri inquilino domus in hac Ciuitate Neapol. an velit continuare locationem, vt decisum tradit D. Reg. *Sanfelic.* semper laudādus *dec. 300.* sub *n. 4. lib. 2.*

Non tamen emptor domus in pacto de
14 retrouendendo, facta reemptione per tertium cessionarium iuris luendi, praefertur in venditione illi facta per Dominum domus, vt decisum testatur per Rot. Roman. *Farinac. decis. 502.* etiam in gradu appellationis, vt refert *dec. 547. par. 2. tom. 4.* quam decisionem refert, & sequitur *Amatus resol.*

54.

54.*num.26.lib.2.variar.resol.* quod proce-
35 dit, etiam si res fuerit meliorata per dictũ emptorem cum pacto de retrouendendo, ex traditis per *D. Consil. de Anna cons.* 77. *nu.*29.*lib.*1. qui etsi loquatur in locatione, idem tamen procedit in venditione, *l. fin. in fine*, C.*de contrab.empt. Escobar de ratio-cin.cap.*16.*nu.*3. & ità per prædicta ego ob-
36 tinui vti Aduocatus D.mei in causa cum Marchione S.Iuliani, filio, hæredeq; doctissimi, ac æquissimi viri D.Regentis, ac Locũtenentis R.C.S.*D.Bernardini Montaluo*; cũ enim D.Marchio Vasti, & Piscariæ cessisset D.meo ius luendi, quod habebat domus venditæ dicto D.Bernardino, & facta dicta reemptione, domum prædictam D. meo vendidisset pro eodemmet pretio; facto deposito per D.meum de capitali pretio domus, cùm opposuisset dictus Marchio, præferri, stantibus etiam meliorationibus in
* dicta domo factis, per S.C. sub die 21. Aprilis 1644. ad relationem D. Consil. *de Soto*, viri acutissimi ingenij, ac morum suauitate amabilissimi, cum interuentu Dominorum Consil. *Prouenzalis, & Arias de Mesa*, fuit prouisum, quòd facto deposito duc.700. pro dictis prętensis meliorationibus, dictus Marchio S. Iuliani adueniente prima die Maij exfractet à domo prædicta, in Banca Solatij. *M.A.Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XL.

SVMMARIVM.

1 *Æstimatio an debeatur, legato feudo, absq; assensu, & n.*3.
2 *Legatũ rei aliena valet, saltim quòad æstimationem.*
4 *Institutio hæreditatis aliena non valet, & ità decisum in feudo traditur, n.*5.
6 *Æstimatio debetur, donato, vel refutato feudo contemplatione matrimonij, absq; assensu.*
7 *Filij an succedant vti filij, vel vti patris hæredes in donatione contemplatione matrimonij, & n.*8.9.10.11.12.*& decisio adducitur, num.*13.

1 Æstimationem, siuè pretium deberi legato feudo absq; assensu ab hærede sanguinis legatario, optimè fundat, ac rerum iudicatarum uthoritate comprobat D. meus *hic*,
2 *num.*2. eò, quòd legatum rei alienæ valet, vt saltèm debeatur æstimatio, ad *tex.in* §. *non solùm, Inst.de legat.* vt tradit *n.*4. sequitur D. *Præs.Merlin.* Marchio Ramontis *c.*81.*n.*68. *cent.*2.*controu.forens.* sed extraneo hærede
3 instituto in feudo, similitèr sine assensu deberi, negat D.meus *nu.*2. vbi plures ad hoc decisiones nostrorum Tribunalium addu-
4 cit; quia alienæ hæreditatis institutionem iura abhorrent, *l. fin.* C.*de hered.instit.* D. *Præs. Merlin.ibid.* vbi D.meum ad hoc etiã citat, quod etiam voluit D.*Reg.Capyc.Galeot.lib.*1.*controu.*28.*n.*40.

Hinc, cùm Camillus Sambasilis vtilis Dominus Terræ Cancellariæ, quæ hodiè possi-
5 detur cũ titulo Ducatus per D. Federicum Carafam ex Ducibus Nuceriæ Paganorum, in eius testamento instituisset hęredem vniuersalem in bonis allodialibus, & feudalibus Hersiliam eius vxorem, mortuo dicto Camillo Iustiniana de Afflicto neptis ex sorore tanquàm legitima successitrix cępit possessionem dictæ Terræ, non contradicente dicta Hersilia, donec vixit, illaq; mortua institit Isabella Sambasilis eius filia, & hæres, condemnari dictã Iustinianã ad sibi soluẽdum pretiũ dictæ Terræ, ex illa vulgata traditione, quòd legato feudo debeatur æstimatio legatario, quando in illo succedere non potest, vel propter existentiam proximioris, vel quia ipse est extraneus, & sic incapax feudi successionis; attamen quia nõ de legato, sed de feudi institutione agebatur, iuxtà tradita suprà *nu.*3. fuit per S.C.
* iunctis Aulis, referente *D.Cæsare Vitellio* Reg.Consil. dignissimo, ac vigilãtissimo, sub die 6.Iulij 1576. absoluta prædicta Iustiniana, in Banca Angrisani, nunc de Montella.

6 Debetur tamen æstimatio, siuè pretium donato feudo contemplatione matrimonij absq; assensu, etiam si non sit promissa euictio, ex rationibus adductis per D. meum *nu.*15.*& seq.* Hinc, D.*Præs. Merlin. d.cent.*2.*cap.*60.*per tot.* luculentèr substinet, ac decisum refert per S.C.4.Martij 1641. donato, vel refutato feudo contemplatione matrimonij absq; assensu, semper deberi æstimationem, nedùm filio, sed & eius vxori, illudq; obligatum esse pro dotium, & iurium dotalium tuitione, vigore Capitulorum huius Fidelissimæ Ciuitatis Neapolitanis concessorum.

7 Ex donatione tamen contemplatione matrimonij facta, an acquiratur ius filijs vti hæredibus Patris, an vti filijs, videnda est *glos.* famosa in *l. si tibi*, §. *si pactus sim, vers. proderit, & vers. sed quid si dubitetur,*
8 *ff.de pact.* vbi facit trimembrem distinctionem, quòd aut Pater est stipulatus pro se, filijs, & hæredibus, & tunc vti hæredes suc-
9 cedunt, aut pro filijs vti filiis, & tunc sumus in claris, quòd vti filij; aut verò in dubio, &
10 cessantibus coniecturis, vti heredes succedunt, quam *glosa* theoricam DD. communitèr sequuntur, vt per *Surd.dec.*322.& de isto tertio casu loquitur, & comprobat D. meus

meus *nu*.17. sequitur *D. Hodierna in obser. ad Surd. d. decis. 322. per tot.* vbi ex D. meo *dec.* 70. *nu*. 8. refert, coniecturas, ex quibus
11 filij præsumuntur vocati vti filij, & non vti hæredes, probandas esse per ipsos filios, dũ
12 in eis se fundant, & sic deficientibus coniecturis, promissio facta filijs, intelligitur vti hæredibus, *Menoch. præsumpt.* 48. *lib*. 3. *D. de Franch. dec.* 213. *nu*. 55. 56. *& seq.* ad saturitatem *Surd. dec.* 322. à *nu*. 18. *ad fin.* D. *Reg. Loffred. cons.* 1. *nu*. 64. *vers. ad quæ accedat gloss.* ac *nu*. 65. *& seq. Mascard. de probat. concl.* 1152. *nu*. 1. 2. 3. *&* 4. vbi testatur, dictam opinionem esse veram, communitèr ab omnibus *DD.* sequutam, & de magis communi, & veriori sententia testatur *Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib.* 14. *tit*. 18. *nu*. 9. *vers. sed diuersa sententia*, & voluit etiam *Alciat. cons.* 20. *n*. 3. *lib*. 3.

Similisq; articulus fuit in S. C. disputatus
13 in causa Fabij Caraccioli cum D. Troiano Caracciolo; in capitulis enim matrimonialibus inhitis inter Flaminium Caracciolũ, & D. Laudoniam Ruffam fuit facta donatio contemplatione dicti matrimonij per Paulum, & Liuiũ Caracciolos fratres dicti Flaminij, nedùm dictæ D. Laudoniæ, sed filijs nascituris ex dicto matrimonio duc. 35. mil. de quibus dictus Flaminius disponere potuisset ad sui libitum, cùmq; peruenissent duc. 7. mil. ex bonis prædicti Pauli ad dictũ D. Troianum, vigore dictæ promissionis post mortem Flaminij Patris, institit dictus Fabius creditor prædicti Flaminij, satisfieri super dictis duc. 7. mil. eò, quòd promissio intelligebatur facta filijs vti hæredibus, nedùm ex iuris dispositione, sed etiam vigore dictæ promissionis, dùm enim Flaminius poterat disponere de quantitate donata, certum est, quòd filij non erant contemplati vti filij, sed vti hæredes Patris, ideòq; per S. C. iunctis Aulis die 30. Maij 1616. fuit decisum ad beneficium prædicti Fabij, votantibus DD. Consil. *Alderisio* causæ Commissario, *Saluo, Valcarcel, De Morra, Freccia, De Ianuario, & D. Præsid. de Ponte* Marchione S. Angeli, in Banca Carboni.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XLI.

SVMMARIVM.

1 *Nepos ex filia renunciante, recepta dote, an, & quandò possit ex propria persona, mortua matre ad successionem venire, & nu.* 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. *&* 9.

4 *Hæres tenetur habere ratum factum defuncti, & quando non dicatur impugnare renunciationem matris, n.* 5. 6. 7. *&* 8.

5 *Renunciatio matris habet tacitam conditionem, si ei hæreditas sit delata tempore mortis patris.*

Non entis nulla sunt qualitates, ibid.

10 *Nepos ex fratre, vel ex sorore præmortua, concurrit vnà cum patruo superstite, vel illo defuncto cum eius filijs in successione alterius patrui.*

Quid si extet statutum, vel consuetudo, vt soror dotata de bonis patris, excludatur à successione fratris, ab intestato mortui, nu. 11. *& seqq.*

12 *Consuetudo Terræ Cerreti in scriptis redacta excludit filiam maritatam, etiam à successione fraterna, fratribus superstitibus, non tamen ligat, si caret assensu, nu.* 14. *intellige, vt n.* 15. 16. *& adducitur decisio, nu.* 17.

13 *Consuetudo Ciuitatis superioris ligat ciues loci subiacentis, nisi habeant contraria propria statuta.*

16 *Statutum est stricti iuris, & exorbitans à iure communi, ideòq; non extenditur, etiã ex maioritate rationis.*

DIximus in *dec*. 4. *n*. 2. ex D. meo *ibi*
1 citato, nepotes ex filia renunciãte, recepta dote, matre præmortua, posse venire ex propria eorum persona ad successionem, quod etiam confirmat D. meus *hic, nu*. 6. 7. 14. 15. *&* 16. atq; ità decisum testatur *n*. 21. & nouissimè *D. Andreol. controu.* 212. *n*. 1. *par*. 3. *controu. forens.* & licèt *n*. 2. adducat nonnullos *DD.*
2 affirmantes, id non procedere, quando mulier renunciauit pro se, & hæredibus, tunc enim filij hæredes matris renunciantis nõ possunt succedere auo ex vi maternæ renũ-
3 ciationis; attamen *nu*. 3. eam limitationem falsam esse ostendit, suamq; opinionem pluribus comprobat medijs à *n*. 4. per tot. *n*. 7. sicuti eam etiam reprobauerat antè ipsum
4 D. meus *nu*. 17. quamuis enim vti hæredes matris non possint impugnare illius renunciationem, ad *text. in l. cùm à matre, C. de*
5 *rei vendic.* nihilominùs non dicuntur, eo casu matris renunciationem impugnare, nedùm ex ratione adducta à D. meo, tàm in *d. dec*. 4. *nu*. 6. quàm *hic, n*. 13. *&* 16. quia renunciatio illa matris habet tacitam conditionem, si ei hæreditas delata fuerit, vndè cùm illa pro infecta habeatur, ob defectum
6 conditionis, non potest in ea aliquod fundamentum fieri, quia non entis nullæ sunt qualitates, vt per D. meum *d. n*. 17. quod etiã admittit *D. Andreol. ibid. nu*. 10. sed etiam quia filij non impugnant matris renunciationẽ; sed prętendunt, illã tantũmodò comprehendere ius successionis, quod matri competijsset, si superstes fuisset tempore

mortis patris, non autem comprehendere casum, vbi successio non fuit delata matri, sed filijs, vt ex *Peregr. cons.* 83. *n.* 10. *vers. quarè, vol.* 5. tradit *D. Andreol. loc. cit. nu.* 9.
7 Item, quando filius, non vti hæres matris, sed ex propria persona, & extrà ius hæreditarium intendit, aliquid consequi, non tenetur approbare factum matris, cuius est hæres, vt post *Bardellon. cons.* 97. *n.* 18. *& Galuan. cons.* 1. *num.* 128. *& seqq.* probat *D. Andreol. ibid. nu.* 11. qui *nu.* 12. probat, clausu-
8 lam illam, *pro se, & hæredibus*, in renunciatione apposita, de qua dixi *nu.* 2. intelligi debere, quãdo verè hæreditas matri renuncianti delata fuisset; tunc enim eius filij, hæredesq; renunciationem impugnare ne-
9 quirent, & plus prætendere vti hęredes matris; Cęterùm, si mater renunciasset pro se, & filijs; tunc illi ex propria eorum persona venire non possent, vt benè respondent *Peregr. d. cõs.* 83. *n.* 8. *& seqq.* ac *Galuan. d. cons.* 1. *n.* 142. *& seqq.* quos referens sequitur *D. Andreol.* vbi suprà, *nu.* 12. & *Nos* latè comprobauimus in *d. dec.* 4. *n.* 14. & à *nu.* 18. per tot. *num.* 22. ac ità per M.C. decisum retulimus *nu.* 26.

Et iuxtà tradita per D. meum *hic nu.* 3.
10 nepos ex fratre, vel sorore præmortua concurrit vnà cum patruo superstite, vel illo defuncto cum eius filijs ad successionem
11 alterius patrui, sed quid, si extet statutum, vel cõsuetudo, vt soror dotata de bonis patris excludatur à successione fratris ab intestato decedentis, an hoc casu filius dictæ sororis possit concurrere, & succedere dicto patruo mortuo. Hic articulus fuit in S.C. disputatus in causa Martij Piccirilli cum Ioanne, & Martio de Guido Terrę Guardiæ Sanframundi; decesserat enim Fabius de Guido ab intestato, & ad eius successionem concurrebant dicti Ioannes frater, & Martius de Guido nepos ex alio fratre præmortuo, ac etiam dictus Martius Piccirillus nepos ex Iulia sorore, etiam præmortua, qui quidèm de Guido ad exclusionẽ dicti Mar-
12 tij Piccirilli allegabant Consuetudinẽ Terræ Cerreti, in scriptis redactam cum Regio assensu, per quam filia maritata excluditur etiam à fraterna successione, fratribus superstitibus; cùmq; Terra Guardiæ sit de Comitatu Cerreti, ligatur eadem consuetudine; non enim in controuersiam deduci pos-
13 se, asserebant, cõsuetudinem superioris Ciuitatis, seù loci, siuè illius statuta ligare Ciues loci subiacentis, nisi is locus propria habeat cõtraria statuta, vel consuetudines, ex *gl.* & *Bart. in l. ex ea causa, ff. de postul.* idem *Bart. in l. conuenerit, la* 2. §. *sed si nuda, ff. de pign. act. Roman. cons.* 118. *Soc. iun. cons.* 2. *nu.* 30. *&* 32. *& cons.* 80. *n.* 9. *lib.* 1. *Soc. sen. cons.* 7. *lib.* 1. *Crauetta de antiq. tempor. par.* 4. *n.* 53. *& seq.*

14 In contrarium tamen dicebat Martius Piccirillus, de dicta consuetudine nullam esse habendam rationem, tùm quia, nullus aderat assensus; sed tantùm enunciebatur in copia extracta à Notario, ideòq; nihil operabatur consuetudo, ad tradita per *DD. in l. si quod extraordinarium, C. de legation. lib.* 10. vbi *Bart. nu.* 4. *&* 5. & quatenus as-
15 sensus adesset, consuetudo loquebatur in filia volente succedere fratri, at hic filius sororis præmortuæ succedere volebat, non repræsentando personam matris, quo casu cadere posset difficultas: sed gradum tantùm repræsentando, ex propria persona veniebat, ex traditis per D. meũ *d. nu.* 3. cùmq;
16 statutum sit stricti iuris, & exorbitans à iure communi, non debet extendi, etiam ex maioritate rationis; tantò magis, quia dictũ statutum non erat in viridi obseruantia in dicta Terra Guardię, ex quo produxerat binas Iudicaturas in proprijs casibus contra dicti statuti dispositionem. Quarè ad re-
17 lationem D. Consiliarij *De Morra* sub die
✱ 27. Februarij 1617. fuit iudicatum ad fauorem Martij Piccirilli, vt admittatur ad successionem patrui vnà cum prædictis Ioanne, & Martio de Guido, in Banca Cioffi.

M. *A Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XLII.

SVMMARIVM.

1 *Vxor assecurari debet pro eius dotibus, & antephato, viro ad inopiam vergente.*
2 *Alienatio bonorum viri impeditur per solam petitionem assecurationis ab vxore factam.*
3 *Ius offerendi an, & quando detur creditori posteriori contra vxorem, petentem assecurationem in bonis viri, & nu.* 4. 5. *&* 7. *vbi decisio adducitur.*
6 *Pretium quale attendatur in iure offerendi, & in venditione pro amplianda Ecclesia, vel Monasterio, nu.* 8. 9. 14. 15. *&* 16. *vbi decisiones referuntur.*
Licitationes solent esse animosæ, d. n. 6. *&* 9.
Æstimatores in hoc Regno Neap. appellantur Tabularij, d. n. 6.
10 *Appretium bonorum stabilium in Regno Neap. per quos fiat.*
11 *Res vnaquæq; habet pretium infimum, mediocre, & supremum.*
12 *Pretium ex quibus constituatur, & quale iustum dicatur, n.* 13.
13 *Appretium vbi à pluribus separatim fit, & vnum est diuersum ab alio in quantitate, tũc coaceruatis omnibus appretijs, tertia pars illorũ accipitur pro iusto pretio.*

Viro

1 Viro ad inopiam vergente, posse vxorem pro eius dotibus, & antephato assecurationem petere super eius bonis, habetur in iuribus per D. meum *hic* citatis *nu.1.* quod etiã voluerunt *Barbosa*, vir sanè doctissimus in *l. si cõstante, ff. solut. matrim. D. de Marin. cap.143. nu.1. lib.2. quotid. resol.* immò pro-
2 pter solam petitionẽ assecurationis impeditur vẽditio bonorum ad instantiam aliorum viri creditorum executorum, vt probat, ac decisum refert *D. Reg. Sanfelic. dec. 131. lib.1.* non tamen datur ius offerendi
3 creditori posteriori, ex dotis enim priuilegio mulier assecurari debet super bonis stabilibus viri, ex ratione adducta per D. meũ *nu.2.* & antè ipsum tradiderunt *D. Staiban. senior* sua ætate Aduocatus celebris *cons. 73. D. Reg. Capyc. Galeota controu. 65. n.14. 20. & seq. lib.2. Intrigl. sing. 90. n.102. p.2. D. de Marin. cap.119. num.15. lib.1. quotid.*
4 *resol.* Contrarium tamen, quòd detur ius offerendi, probat *D. de Medicis* loquens in possessore *cons.133. nu.12. & 13.* quod qui-
5 dèm ius offerendi, etiam post sententiam datur, limitatè tamen, quousq; petatur illius exequutio, vt ex *Capyc. dec.41. num.3. & 7. Menoch. remed.3. adipisc. n.184. vers. declaratur primò*, & alijs probaui in *Addit.* Deo fauente de proximo imprimendis ad *Consilia* D. *de Medic. d. cons.133. ad n.12.*

6 Non tamen in hoc iure offerendi attenditur pretium, quod ab alijs inuenitur, prę uijs subhastationibus, dùm licitationes solent esse nimis animosæ, sed attendi debet pretium faciendum per Aestimatores, quos in Regno Tabularios vocamus; hoc enim pretium iustum dicitur, vt in assecuratione vxori facienda, probat D. meus *nu.5. & 6.*
7 proùt fuit per S.C. determinatum sub die
* 31. Octobris 1622. referente *D. Reg. Rouito* tunc Consiliario, in causa hæredum Nicolai Assanto cum Iosepho Pollice, in Banca Turini, vbi ius offerendi erat petitum, etiã post sententiam liquidationis, & licitationes factas, & fuit declaratum, esse admittẽdos ad ius offerendi dictos hæredes possessores, iuxtà appretium faciendum, deductis meliorationibus.

8 Sed quando quis cogitur vendere domum, vel hortum pro amplianda Ecclesia, vel Monasterio, iuxtà *text. in l. si quis sepulchrũ, ff. de relig. & sumpt. funer. Giurb.* qui omnes citat *dec.86. Cabed. dec. Lusit. 105. par.1. D. Consil. Gizzarell. dec.38.* alijq; adducti per *D. Reg. Rouit. in pragm.1. nu.6. de monial.* tunc iustum pretium est persoluendum, vt in *d. l. si quis sepulchrum*, ibi, *Præses compellere debet iusto pretio, iter ei*
9 *præstari*, & sic non attenditur pretiũ, quod ab alijs offertur in licitatione, quæ, vt diximus *n.6.* satis animosa esse solet, sed iustum, quod ex appretio Tabularij desumitur, *D.*
10 *Reg. Rouit. ibid.* ideòq; in hoc Regno quãdo iudicia aguntur in Tribunalibus huius Ciuitatis, secundùm *pragm.2. de Magistr. art.* Appretium bonorum stabilium. Primò fit per vnum ex Tabularijs Neapolitanis, præuia Bussula eligendum. Secundò, eius reuisio fit à Primario. Tertiò, & vltimò, reuisio illius fit à Iudice ordinario causæ, vt etiam voluit *D. Nouar. collect.3. nu.1. in d. pragm.2.*

11 Hinc, cùm pretia rerum secundùm *Aristotel. lib.3. ethic. cap.6.* habeant latitudinẽ, & vnaquæq; res habeat pretium infimum, mediocre, & supremum, & quod consistit in mediocritate dicitur iustum, vt in *l. pretia rerum, ff. ad l. falcid.* nàm non ex cuiusq; affectione, & sumptu; sed quantum communitèr vendi potest, constituitur, ad quod facit *text. in cap.1. de empt. & vendit. in l. seruum meum, ff. ad l. Aquil. in l. septem, C. de erog. milit. annon. lib.11. glos.* singul. in *l. mortis causa capimus*, §. *fin. ff. de donat.*
12 *caus. mort.* quod quidèm pretium constituitur, consideratis reditu, & qualitate rei, ad *text. in l. si quis, C. de rescind. vend.* in *l. si fundus*, vbi *Bald. ff. de reb. eor.* item pręsentis temporis dispositione, *l.3.* §. *Diui, ff. de iure Fisci*, item debent considerari onera, & alia, de quibus *glos. Abb. Felin.* & alij in *cap. cùm causa, il 2. de testib.* latè *Io. Andr. in* §. *nunc dicendum, vers. fin. in tit. de empt. & vendit.* vbi iura citat ad dignoscendum iustum pretium.

13 Sed si isti Æstimatores, & sic Tabularius, Primarius, ac Iudex sint discordes in appretio; nàm vnusquisq; variè ab alio æstimauit, tunc Iudex coaceruatis omnibus appretijs, tertiam partem illorum accipere debet, illaq; iustum pretium iudicatur, *Girard. sing.25. Cassan. in Consuet. Burgund. in tit. des Iustices, in text.* ibi, *en mas esige*, *nu.5.* & antè ipsum *Salyc. in l. hac edictali*, §. *his illud, col.2. C. de nupt. Cotta in memorab. in verb. æstimatores*, & post ipsos *D. Freccia de subfeud. lib.2. in 3. author. Baron. n.42.*

14 Non tamen attenditur in appretio pretium expensum in ædificatione domus, sed quod à Tabulario æstimatur, attentis traditis suprà *n.6. & 7.* ideòq; cùm Collegium
* IESVS PP. Iesuitarum obtinuisset in S.C. quòd Sorores de Ebulo cogerentur ad vendendum earum domum pro constructione Collegij, facto priùs accessu per S.C. ac vrgenti necessitate existẽte, iuxtà *d. l. si quis sepulchrum*, factoq; appretio per Tabulariũ in duc.6044. illoq; confirmato per Primarium, quamuis in reuisione per D. causæ Commissarium, viso loco, domus prædicta fuisset appretiata in duc.7141. iuxtà expensas

sas erogatas in illius fabricatione; tamen
15 facto verbo in dicto S.C.iunctis Aulis, stan-
* te appellatione interposita per dictũ Colle-
giũ, ac viso loco per DD.Consil.fuit decre-
tum D.causæ Commissarij reformatum, ac
liquidatum pretium domus in d.dnc.6044.
seruata forma appretij Tabularij, ac Primarij, sub die 14.Nouembris 1570. votante
D.Præsidente *de Franchis*, ac DD.Consiliarijs *Pinario* causæ Commissario, *De Bo-
ctis, Morgat, Villanoua, Quadra, & Alto-
16 mare*; cùmq; fuisset reclamatum per dictas
Sorores de Ebulo, facta relatione in Colla-
* terali Consilio, fuit confirmatum prædictũ
decretum S.C.vt habui ex *Apostilla* manu
D.Innocentij Paulutij, qui fuit magnus, celebris, ac doctissimus Aduocatus, in calce
Allegationum, quas scripsit pro dicto Collegio, quando autem dicatur iustum pretium in venditione annuorum introituum
cum R.Cur.vide D.meũ *dec*.188 *nu*.14.15.
20.55.87.88.*et* 108.*lib*.2. *M.A.Gizzius*.

OBSERVATIO
In Decisione XLIII.

SVMMARIVM.

1 *Creditor cum assensu, quàmuis posterior, præfertur creditori anteriori sine assensu in liberatione pecuniæ peruentæ ex venditione feudi, & quando id procedat, n.2.*

2 *Assensus, vt prosit creditori quomodò esse debeat.*

3 *Creditor cum assensu, si fuit præsens in venditione feudi, & neglexit creditum consequi, non habet regressum super d.feudo.*

4 *Cessionarius creditoris cum assensu, si non habet assensum super cessione, non præfertur creditori posteriori cum assensu, cõtrarium, n.5. maximè, si in cessione sit cõstitutus Procurator in rem propriam, n.6. & ità decisum adducitur, n.9. & 10.*

7 *Iurisdictio sequestrari nequit ad instãtiam creditoris, absq; assensu, sed contrarium decisum affertur, n.9. & 10.*

8 D.Donatus Ant.de Marin. c.61.nu.9.lib.2. quotid.resol. *declaratur.*

10 *Assensus denegari potest, si tempore alienationis feudatarius caret filijs, vel in fraudem successoris alienet, & ità iudicatum traditur, ibid. & n.11. & seq.*

13 *Contractus pendente illius nullitate exequendus est, etiam si sit donationis, n.14. contrarium tamen cum cautione, nu.15. vbi ità determinatum adducitur.*

1 Creditores cum assensu, quàmuis posteriores præferendos esse creditoribus anterioribus sine assensu in pecunia redacta ex venditione feudi subhastati ad instantiam creditorũ cum assensu, ex antiquo stylo S.C.in iure fundato, tradit D.meus hìc *n*.3.idq; repetijt *dec. seq.n.1.&* 16. ac *consult*.56.*n*.8.& 11. *lib*.1.*& consult*.84.*num*.2.*& seq.lib*.2. post *Manent.dec*.58.*nu*.16.*in fine*,*&* 17.*D.Reg. Rouit.decis*.45.*nu*.7.*&* 11. ac *D.Consil.de Georgio alleg*.18.*&* 39.*n*.30.de cuius etiam Styli obseruantia testatur *D.de Marin.cap*. 61.*num*.1.*lib*.2.*quotidian.resol.* & nouissimè *D.Pratus obseru*.17.*n*.4.5.6.7.*&* 10.*cent*.1. *pract.obseru.* & ità decisum refert D.meus
2 *d.consult*.56.*n*.23. & sufficit, quòd creditor habeat assensum expeditum per verbum, *fiat in forma*, dummodò non sit elapsum biennium, intrà quod assensus expediri poterat in forma priuilegij, vt verius, articulũ ad partes disputando existimat *D.Pratus ibid.à n*.28. per 54. qui contrarijs satisfacit *nu*.50.ideóq; satisfactis creditoribus cum assensu in forma priuilegij, vel per verbum *fiat in forma*, intrà biẽnium, pretium, quod remanet feudi venditi sub hasta, remanet allodiale, & liberatur creditoribus, absquè assensu, iuxtà illorum anterioritatem hypothecæ, vt probat D.meus *d.consult*.84. *n*.4. *& D.Pratus* vbi suprà *n*.7. non tamen po-
3 terit creditor cũ assensu habere regressum super feudo, si præsens in iudicio auditus fuerit in venditione, & neglexit eius creditum consequi, nam eo casu, ius & obligationem amisit, *l.si eo tempore, verf.cum præsenti, C.de remiss. pignor.D.Consil.Staiban.* qui DD.cumulat *resol*.5.*nu*.34.*lib*.1.*resol. forens.*
4 Verùm, si non comparet creditor anterior cum assensu, sed eius cessionarius sine assensu super dicta cessione, tunc creditor posterior cum assensu præfertur d. cessionario in liberatione pretij rei feudalis, nàm actio ad feudum est feudalis, D.meus *d.cõsult*.56.*n*.2.8.*&* 12. *& d.consult*.84.*n*.6. *&* 24.vbi quòd ideò absq; assensu obligari, seù cedi minimè posse defendit, sequitur *D. Pratus c*.26.*n*.1.2.*&* 3.*lib*.1.*discept.forens. & d.obser*.17.*n*.1.post *D.Consil.de Georgio*,
5 *D.de Franch.& D.Reg.de Ponte*, à qua opinione dissentit *D.de Marin.d.c*.61.*n*.5. *cum seqq*.vbi, præferri cessionarium sine assen-
6 su contendit, præsertim, si in cessione cessionarius sit constitutus Procurator in rem propriam, tunc enim agendo, non vti cessionarius; sed nomine cedentis, & vti illius Procurator, assensu super cessione non indiget, vt probat *n*.9.

Hìnc, cùm D.Princeps S.Seuerini cessionarius D. Marchionis Cusani instituisset pro se-

sequestro iurisdictionis Terræ Ceruinariæ in S.C. pro eius credito, *Ego* partes D. Fran-
7 cisci Caraccioli Marchionis Ceruinariæ tuendo, dicebam, non esse locum petito sequestro iurisdictionis; cùm non habeat assensum super dicta cessione, ex traditis per *D. de Anna sing.* 180. & per *D. Reg. Rouit. in pragm. 3. num. 16. cum seqq. de ord. iudic.* qui
8 quidèm assensus super dicta cessione omninò requiritur, vt diximus *nu.* 4. nec limitationem adductam per *D. de Marin. d. n. 9.* quam retulimus *nu.* 6. suffragari d. D. Principi, dicebamus, siquidèm non vti Procurator in rem propriam, & nomine cedentis, sed vti cessionarius litem cōtestatus fuit, ac compilauit processum super rescissione cōtractus, ob non solutionem tertiarum contra d. D. Marchionem debitorem, & sic d. limitatio, hoc casu non habet locum, vt in
9 *l. 3. C. de nouat.* & tradit D. meus *d. consult.* 56. *n.* 19. nihilominùs secundùm d. limita-
* tionem in causa prædicta iudicauit S. C. sub die 19. Decembris 1650. ad relationem *D. Consil. Nauarrettæ* Hispani nobilissimi, ac morum suauissimi, cum interuentu *DD. Consil. de Aquino, Soto, Finto, & Ioanne Baptista Musceptula,* quod quidèm decretum fuit cōfirmatum in gradu reclamatio-
* nis, sub die 14. Februarij 1651. *Me* tamen ea mane absente ob infirmitatem, vt ex actis in Banca de Scacciauēto, eò, quòd ità per priùs fuerat etiam decisum per idem S.C. in causa Medici Pauli Aemilij Ferrellę cū D. Iosepho de Aquino Barone Roccæ, in Banca Figliolæ, ad relationem *D. Consil. Miroballi,* feudorum interpretis acutissimi.

Et dùm D. meus hìc *n.* 14. agit de assensu impetrato pro alienatione facienda, tempore, quo alienans successorem habebat, vel non erat de filijs desperatus, obseruabis,
10 quòd iusta causa denegandi assensum, est, si tempore alienationis vasallus caret filijs, vel in fraudem successoris alienatio fieret, de qua fraude per probationes, vel coniecturas apparere debet, ideòq; cùm Aurelia de Ebulo vendidisset eius feuda Ioanni Baptistę de Ebulo eius viro, quia erat infirma, & sine filijs, & alienatio erat facta viro, facta
* relatione in Collaterali Consilio per *D. Reg. Moles* ad instantiam D. Comitis Oppidi successoris d. Aureliæ, quia erat nepos ex sorore primogenita, fuit denegatus assensus, & prouisum, non esse impartiendum, in anno 1593. pęnès Pisacanum, vt habeo ex *Apostilla* manuscripta incerti Auctoris ad *Camerar. in l. Imperialem, fol. 14. lit. E. vers. porrò ex his,* quam decisionem post hæc scripta vidi relatam per *D. Bambacar. in allegat.* impressa pro D. Lælio Vrsino, *in fine tituli, si de feud. defunct. milit. fuer. controu. n. 19. & 20.* aliam decisionem refert *D. Reg. de Ponte de potestat. Proreg. tit. de legit. n.* 8. sequitur *D. Tasson. de antephato, vers. quar-*
11 *to, obser. 2.* sub *n.* 10. cùmq; etiam Isabella de Tocco voluisset vendere feuda dotalia, scilicèt Chianchetellæ, Balbæ, & Altauillæ in fraudem Io. Antonij Lanarij eius filij primogeniti, fuit, patrocinante pro d. Io. Anto-
* nio D. *Lælio Gizzio* inhibitum per S.C. nè d. Isabella alienaret d. feuda, sub pęna nullitatis contractus, nàm erat desperata de filijs, cùmq; d. Isabella instititisset pro reuo-
12 catione d. inhibitionis, per S.C. sub die 23.
* Ianuarij 1635. fuit datus terminus in causa, votantibus D. *Præsid. Vrsino,* ac DD. *Consil. Salinas, Carleual, Constantio, de Franchis, Ianuario, Soria* causæ Commissario, & *Marchesio,* in Banca Carboni.

Conclusionem tamen, quam tradit D. meus *nu.* 17. vt pendente nullitate contra-
13 ctus, ille sit exequendus, confirmat pro indubitato *D. Io. Iacobus Anichinus,* doctus, & eruditus iuuenis in *tract. de prauent. instrum.* quem morte præuentus de mense Februarij 1650. sub pręlo reliquit *cap. 2. q. 1. nu. 20.* vbi D. meum *hic* citat, aliosq; addu-
14 cit; verùm si agatur de nullitate donationis, quāmuis illius exequutio non impediatur, vt decisum refert *Castill. dec.* 63. attamen contrarium defendit *Socin. cons.* 78.
15 *vol.* 3. sed exequitur cum cautione, vt per *Rebuff. ad Constitut. Gall. tom. 1. tit. de sent. prouis. in præfat. nu. 132. & de sent. execut. art. 7. glos. 10. num. 3. d. tom. 1.* ac *de rescis. contract. art. vnic. glos. 4. nu. 7. tom. 2.* & ità
* decisum fuit in causa D. Francisci Pinarij cū D. Henrico de Morra eius donatario, sub die 16. Decembris 1619. ad relationem D. Consil. *Melioris,* qui suo tempore fuit etiā Aduocatus insignis, cum interuentu DD. Consiliar. *Vargas, Golini,* ac *Sanfelicij,* in Banca de Mondellis. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XLIV.

SVMMARIVM.

1 *Aduocati, qui in causa huius decisionis scripserunt, recensentur.*

2 *Recipiens rem cum onere soluendi aliquid tertio absenti, remanet obligatus, contrarium, nu. 6. & 7. sed limitatur, nu. 8. & 9. & ità decisum traditur, n. 10.*

3 *Alteri per alterum minimè stipulatur, limita, n. 4. & 5.*

8 *Donatarius conuenitur directò, vbi donans non habet heredem, vel hereditas non est soluendo, sic etiam ad euitandum circuitum, nu. 9. & tenetur creditori, nedùm actione personali, sed etiam de proprio, vt decisum adducitur, n. 10.*

Y Ad

1 AD confirmationem huius decisionis videas D.*Consil.Staiban.lib.1.resol.60.61.& 62.*vbi *nu.53.in fine* de hac decisione memor fuit,ex quibus latissimè in dicta causa pro D.Duce Limatulæ ac alijs creditoribus in iure scripsit contra Monasteria Reginæ Cęli,ac S.Mariæ Donnæ Reginæ,& pro D.Ferdinando Caracciolo Duce Castri sanguinis ac D Priore militiæ Hierosolymitanæ Ioanne Baptista Caracciolo fratribus, in iure allegauit *D. Bartholomaus Franchus* Aduocatus perspicacissimi ingenij, & primi ordinis. In qua causa prolato per S. C. decreto liberationis in beneficium dictorum Monasteriorum, vt habetur per D.meum *num.19.* fuit petita in integrum restitutio per Curatorem Patrimonij illorum de Ebulo qua pendente,partes ad transactionem deuenerunt,præcedente decreto eiusdem S.C. interposito ad relationem D.Cōsiliar *Prouenzalis*, vt testatur *Consil.Staiban.d.resol.62.n 53. in fin.*

Agit etiam D.meus *num.*10. cum *seqq.* an recipiens rem cum onere soluendi ali-
2 quid tertio absenti, remaneat obligatus, & sic actio ex dicto contractu illi tertio competat,in qua quæstione affirmatiuam sub-
3 stineo sententiam; nàm licèt alteri per alterum inutilitèr stipuletur,ad *text in l.stipulatio 38.§.alteri,ff.de verb.obligat.D.Præs. Merlin.c.61.n.1.lib.1.controu. forens.*atta-
4 men regula prædicta in multis casibus perdit suum officium, vt per *D. Consil. Arias de Mesa lib.3.var.resol.cap.50.nu.2.*& Primò,non procedit in causa dotis,vt ex *l. Caius 46.ff.sol.matr.*decisum refert ,tàm per M.C.V. quàm per S.R.C. *D. Merlin.ibid. n.2.*sequitur *D.Arias de Mesa* vbi sup.*n.*10.
5 Secundò, fallit in donatione,vt in *l.quotiès 3.C.de donat.quæ sub mod.D.Merlin.d.lib.1.c.60.D.de Franch.dec.74.D.Arias de Mesa,* qui cęteros colligit *loco* cit.*n.16.& 18.*
6 Et licèt in contrarium ponderari posset *text.in l.legem 9.*& in *l.cùm res 22. C. de donat.*in *l.hæreditatem.28.ff eod.*& in *l.2.C. de hæred. vel act. vend.* proùt decisum fuit in causa Creditorum D.Principis Conchæ cum D Duce Magdaloni , refert D. *Arias de Mesa d. c.50.nu.19.* sed opus est, quòd
7 agat creditor actione reuocatoria contra donatarium, *Guid. Pap. decis* 105. sub *n.*1.D. *Merlin.de pignorib.lib.4.tit.5.q.144. n.5. Giurba,*qui sic iudicatum refert *dec.62. n.25.D.Hodierna ad Surd.dec.32.*sub *n.20. Costa de remed.subsid.remed.*108 *n.6.*
8 Nihilominùs,conclusio prædicta plures patitur restrictiones, & Primò,non procedit,vbi donās nō habet hæredē,& eius hereditas non est soluendo; tunc enim directò agi potest contra donatarium, etiam quòd non sit actum actione reuocatoria, vt decisum refert *Guid.Pap.d. nu.1.in fine,* qui *n.2.*ponit verba sententiæ,*Amatus* , qui omnes cumulat *resol.58.nu.13. lib.2.var. Hieron.Leo dec.107.n.29.lib.1.* qui *nu.34. & 35.* pluriès ità etiam iudicatum tradit, sic paritèr decisum per S.C. testatur *Aloys. de Leo* Beneuentanus in *l.æris alieni,n.2.C. de donat.Costa d.remed.108.nu.12.& de ration.rata q.90.nu.10.& seq.D.Merlin.de pignor.lib.1.tit.1.q.19.nu.11.* Secundò fal-
9 lit,si viueret donator, vel adesset eius hæres,nàm ad euitandum circuitum inutilem agi potest cōtra donatarium , vt post *Guid. Pap.d.dec.105.nu.1.*probat *D.de Franch. dec.273.nu.4.& 5.*vbi *in fin.* sic paritèr iudicatum testatur , & comprobat D. meus *hic,nu.11.Giurb d.dec.62.nu.26. Boer.dec. 204.Amatus d.resol.58.num.11.vers.tamen ad euitandum,D.Merlin.d q.144. nu.6. & 7.D.Arias de Mesa d.cap.50.nu.38.*de quo articulo latè scripsimus pro D. Magno Comestabulo Columna contra D. Marchionem Polli refutatarium , ac donatarium omnium feudorum, ac bonorum allodialium D,Marchionis eius fratris,vbi responsum dedimus decisioni prolatæ in dicta causa Creditorum Principis Conchæ, & iā pendet decisio in Banca de Scacciauento.

Et secundùm nostram affirmatiuam sententiam,de qua *nu.2.*iudicauit S.C. in cau-
10 sa Laurentij Scaglioni cum Iosepho, & alijs
* de Sersale,in Banca de Vendicto;cùm enim Cęsar Sersalis donasset Martio , & alijs eius filijs omnia eius bona pręsentia,& futura, cum onere dotandi Clitiam sororem de paragio,& soluēdi totū illud plus,quod ipse donans promisisset, nàm facta promissione per dictum Cæsarem Torquato Scagliono pro dotibus dictę Clitiæ eius vxori ducat. 4000. cùm remanserit debitor in duc. 1611. ad instantiam dicti Laurentij filij, ac hære-
* dis prædictæ Clitiæ, per S.C. sub die 13. Aprilis 1638.fuerunt condemnati donatarij,siuè eius hæredes ad soluendum dicto Laurentio d.duc. 1611. & pro dicta quantitate cum interesse liquidando fuit præstita assistentia super bonis, quæ fuerunt prædicti Cæsaris , ad relationem D. mei tunc
* Reg.Consil. & postmodùm mediante decreto d.S.C.sub die 4.Iulij 1640. fuit prouisum,quòd bona,super quibus fuit præstita assistentia,& alia possessa per dictos de Sersale sequestrētur,& de mense Maij 1651.
* ad relationem D.*Consil. Miroballi* fuit per S.C.ordinatum, quòd fiat adiudicatio dictorum bonorum prædicto Laurentio pro eius credito capitalis , & interesse,pro exequutione sententiæ,& decreti S.C. & sic nedū donatarij tenentur in actione personali, sed etiam in bonis proprijs. *M.A.Gizzius.*

OB-

OBSERVATIO In Decisione XLV.

SVMMARIVM.

1 *Moratoria solet à Principe concedi ad tempus debitori effecto non soluendo, & quãdo locum habeat, nu. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. & 11. & impedit instrumenti liquidationem, nu. 12.*

2 *Debitor, qui obtinuit moratoriam, an, & quãdo debeat praestare cautionem de soluendo, post finitam moratoriam.*

13 *Legatum factum per Prodigum, antè tamen prohibitam administrationem valet, & ità decisum adducitur.*

1 SOlet Princeps debitori effecto non soluendo cócedere ad tempus saluũconductum, siuè guidaticum, quod Nos moratoriam, siuè saluaguardiã vocamus, *l. quotidi, & l. vniuersa, C. de precib. Imperat. offer.* vt etiam tradit D. meus
2 *dec. 68. nu. 29.* quo casu cautio praestari debet, de soluendo debitum post finitam moratoriam, ad tradita per *D. Reg. Sanfelic. in praxi Iudic. sect. 27. nu 6.* sequitur *D. Anichinus de prauent. instrum. cap. 2. dub. 4. nu. 263.* quod tamen hodiè non practicatur, vt tradit D. meus *num. 17. in fine*, sed tantùm obseruari videmus in dilationibus,
3 siuè moratorijs concessis pro ferijs. Quae quidèm moratoria non militat in pluribus casibus, & praecipuè quòad pensiones domorum, & debita contracta ob emptionem rerum comestibilium, vt per *Rebuff. de liter. dilat. art. 1. glos. 1. num. 37. & 45. Boer.*
4 *dec. 296.* Secundò, in decoctore, qui in decoctione fraudem commisit, secùs si aduersa
5 fortuna decoxerit, *Boer. dec. 349.* Tertiò, in fideiussoribus, *Bald. & Ias. in l. 1. C. de diuers. rescript. Roman. sing. 633.* vbi limitat, si debitor promisisset indemnitatẽ, tunc enim per indirectum non gauderet, quia fideiussor contra ipsum ageret, ideò datur cautela, vt principalis sumat defensionem, nàm tũc vterq; gaudebit, *Ias. in l. si cùm procurator,*
6 *col. 1. ff. de re iudic.* Quartò, contrà creditores, qui non sunt ditiores debitoribus, *Affl. dec. 377. Rebuff. d. glos. 1. nu 27.* & rationem adducit *D. Nouar. in tract. de dat. insolut.*
7 *q. 28 nu. 2. & 5.* Quintò, contra creditores pro labore personae, *Rebuff. ibid. n. 26.* Sex-
8 tò, in debitoribus, qui renunciauerunt in contractu moratoriae impetrandae, vt probat idem *Rebuff. vbi suprà, nu. 28.* Septimò,
9 contra debitores Ecclesiae, & locorum piorum, & piarum causarum, *Rebuff. loco cit. nu. 22.* qui *nu. 33.* ampliat contra bona pu-
10 pillorũ. Octauò, contra dotem, *D. de Frãch. dec. 219.* Nonò, contra Neapolitanos, ex ca-
11 *pit. 37.* huius Fidelissimae Ciuitatis, fol. 56. hanc tamen moratoriam impedire instrumenti liquidationem, fundat hic D. meus à
12 *nu. 1. ad 27.* ac ità decisum refert, dùm fuit prouisũ, quod agatur ordinariè, vt refert *n. 36.* Habetur etiã per D. meum *n. 3. & 27.* an
13 contrà Prodigum liquidari possit instrumentum; ideòq; obseruabis, quòd cùm prodigus testamentum facere nequeat post interdictam administrationem à Iudice, fuit in S. C. dubitatum, an legatum duc. centum per V. I. D. Io. Angelum Ruffum, dùm erat sub patris potestate, relictũ Io. Sabbato Fasano, esset persoluendum à Ianuario haerede Octauij patris, dùm vti prodigus dictus Io. Angelus pluriès fuerat ad dicti Octauij patris instantiam carceribus mancipatus, quamuis à Iudice administratio prohibita
* non esset, & tamen per S. C. sub die 1. Iulij 1626. ad relationem D. Regentis *Rouiti*, tũc Regij Consiliarij fuit dictus Ianuarius condemnatus ad soluendum dicto legatario legatum praedictum, in Banca de Amico.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XLVI.

SVMMARIVM.

1 *Ius congrui in hoc Regno competit vicino contra emptorem rei stabilis.*

2 *Emptor quando possit hodiè emere, et cras donare, in fraudem iuris congrui.*

3 *Fraus, siuè simulatio ex quibus arguatur, & nu. 4.*

5 *Dominus census subalterni praefertur vicino in iure congrui, non tamen domino directo.*

6 *Tempus petendi praelationem competens domino census, est duorum mensium à die requisitionis.*

7 *Denunciatio quomodò fieri debeat domino directo in venditione rei censualis.*

8 *Tempus compromissi quando currere incipiat, & n. 9. 10. & 11. vbi decisio affertur.*

1 IVs congrui competere vicino contra emptorem in venditione rei stabilis in hoc Regno, nulli dubium esse poterit, vt in *extrauag Sancimus, de iure prothom.* & in *Consuet.* incip. *Si quis emit, de iure congrui*, quae loquuntur in contractu venditionis, ideòq; non habet locum in donatione, vt per D. meum *hic, n. 1. & 2.*
2 emptor enim non prohibetur, hodiè emere, & cras donare, duobus tamen concurren-

ren-

rentibus. Primò, quòd donatio sit facta absq; fraude, & simulatione. Secundò, quod donatarius sit in possessione rei donatæ, vt
3 tradit nu. 4. 6. & 10. Quæ quidem fraus, siuè simulatio, coniecturis probatur, vt per D. Consil. Staiban. resol. 9. nu. 7. lib. 1. resol. fo-
4 rens. & inter alias coniecturas arguitur ex donatione facta filio infanti, vt inquit D. meus nu. 5. & 7. D. Staiban. ibid. nu. 26. post D. de Marin. lib. 2. quotid. resol. cap. 69. nu. 5. in fine, & 8. vbi D. meum citat, hinc idem D. Staiban. vbi suprà, n. 27. refert, fuisse possessorem per M.C.V. condemnatum ad relaxandum bona, non obstante donatione facta filiæ absenti, ex coniecturis simulationis deductis à nu. 12. per tot. 19.

Sed circumscripto hoc articulo donatio-
5 nis factæ in fraudem iuris congrui, ex alio articulo fuit decisum in fauorem possessoris in hac causa; nempè, quia erat cessionarius domini census subalterni, ideoq; præferendus vicino retrahere volenti, l. fin. C. de iure emphyt. proùt fuit prælatus, vt habetur nu. 36. solummodò enim à directo domino posset excludi, sed illo non concurrēte, præfertur vicino, vt probat n. 24. & seqq.
6 Tempus tamen petendi prælationem est duorum mensium à die requisitionis, vt in d. l. fin. & sequitur D. meus nu. 35. ac dicta
7 denunciatio fieri debet formitèr in scriptis cum Notario, & testibus, vt explicat gloss. in d. l. fin. in verb. per attestationem, ac debet exhiberi instrumētum alienationis, & cum eo requisita, illudq; instrumentum debet esse integrum, cum omnibus pactis, vt explicat Caldas de iure emphyt. lib. 4. cap. 13. n. 8. adeò, quòd sola monitio non sufficiat, vt probat nu. 18.
8 Hinc etiam tempus compromissi currit à die acceptationis, l. 3. §. tamen si, & l. si cū dies, § recepisse, ff. de recept. arbitr. Annotat. ad Stat. Ciuit. Parmæ, in rubr. de arbitr. & arbitrator. vers. à die notificationis, fol. mi-
9 hi 52. nisi in compromisso sit dictum, ab hodiè, tunc enim currit à die stipulationis, D. de Franch. dec. 354. nu. 3. & dec. 626. nu. 2.
10 id tamen intelligitur, vbi fuisset præsens Arbiter, ex illius enim præsentia videtur inducta acceptatio coràm partibus, D. Borrell. de compromiss. §. 3. glos. 4. nu. 7. & ità fuit
11 solemnitèr decisum per S.C. in causa D. Ducis Nuceriæ cū D. Duce Noiæ, fuerat enim inter eos factum compromissum, & promulgatum laudum per D. Camillum Villanum, tunc Aduocatum Primarium, postmodùm Cōsiliarium meritissimum, aduersùs quod laudum fuerunt propositæ nullitates. & prima in ordine erat, nàm compromissum erat factum sub die 13. Martij 1602. in præsentia Arbitri, cum facultate decidēdi infrà dies 15. à dicta die in anteà, & laudum erat promulgatum sub die 18. Martij 1603. & sic per annum post terminum præfixum, & tamen laudum latum post terminum est ipso iure nullum, Affl. dec. 73. nu. 8. D. Reg. Rouit. in pragm. 1. num. 34. de arbitr.
* & propterea per S.C. sub die 1. Februarij 1613. fuit iudicatum, nullitates obstare, referente D. Consil. Scipione de Curtis, cum interuentu DD. Consiliat. adiunctorum Saluo, Parescia, & Morra, ex quo primo loco erat facta paritas, votantibus dicto D. de Curtis, ac DD. Consil. De Constantio, Vargas, Valdeuiesо, & Pagano, in Banca de Felice. M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XLVII.

SVMMARIVM.

1 *Expensa funeris, & vltimæ infirmitatis æquiparantur, & dicuntur causa pia, n. 7*
Creditor pro expensis funerum, & vltimæ infirmitatis præfertur creditoribus hypothecarijs, ibid. & ità decisū adducitur pro salario Medicorum, n. 2. pro medelis, n. 3. & pro impensis funerum, etiam creditori ex causa dotis, & antephati, n. 4.
5 *Impensa funeraria doti præfertur, ac etiam legitimæ, sub n. 6.*
6 *Medicus potest ægrotum etiam inuitum curare, & repetere expensas curationis, ac mercedem repetere.*
8 *Mulier licèt iuuetur Velleiano, quādo alienam suscipit obligationem, fallit in causa pia, & sic in obligatione pro medelis viri, & ità decisum traditur, n. 9.*
10 *Creditor pro medelis, & impensis funerum præfertur etiam Fisco creditori hypothecario.*
11 *Fiscus an præferatur creditori delinquentis pro expensis erogatis in illius captura, & incorporatione bonorum confiscatorum.*
12 *Creditor ex causa pensionis domus, pro primo anno præfertur creditori ex causa pensionis sequentis anni, extende etiam in creditore ex causa tertiarum, siuè redditus, nu. 13.*

1 EXpensas funeris, & vltimæ infirmitatis æquiparari, eademq; priuilegia retinere, dixit D. meus hic, nu. 18. ideòq; latissimè probat à nu. 7. per 22. creditores pro dictis impensis funerum, ac vltimæ infirmatis præferri creditoribus expressam habentibus hypothecam; ex ratione, de qua in l. si quis sepulchrum, §. prætor ait, ff. de relig. & sumpt. funer. D. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 1. q. 15. nu. 5. quid-

quid

quid in contrarium decisum dixerit *D.de Franch.dec.*51.ego autem vltrà *DD.* per D. meum citatos,addo *Duenn. reg.*397. *nu.*7. *Caualc.de tutor.c.*9.*nu.*95. & 218. *Meirer. de pignor.lib.*2.*tit.*3.*n.*5.*cum seqq.* D.Consil. *Carleual.de iudic.tom.*2.*lib.*1. *tit.*3. *disp.*29. *nu.*7.Sanctiss.*Ludouis.dec.*67.*D.Mart. vot.* 83.*nu.*5.*Rip.obseru.*274. *Mierez de maior. q.*28.*nu.*32.*D.Merlin.d.q.*15.*nu.*13. *Ripol. var.resol.cap.vlt.nu.*406. *D.Gait. de credit. cap.*4.*quæsit.*11.*n.*1910. & propriè *nu.*1931. & *Perez Sigler.conf.*14. vbi decisum refert
2 pro salario Medicorum,prout in casu huius decisionis,vt habetur *nu.*23. sic paritèr *D. Franc.de Petris conf.*49.qui *nu.*7.refert,per
3 S.C.fuisse prelatum Pharmacopolam etiam creditoribus hypothecarijs anterioribus,& tandèm *D Consil.Staiban.resol.*64. à *nu.*1. per 5.loquentem similitèr in Pharmacopola,qui *nu.*59.*in fine* refert,fuisse prælatum
4 alijs creditoribus , sic etiam per S.C.ad re-
* lationem D.Consil.*Prouenzalis* fuit prælatus *D. Antonius Mascambrunus* nobilis Beneuentanus, Aduocatus doctus, eruditus,ac morigeratus, eius partes tuendo *D. Lelius Gizzius* meus frater, pro impensis funeris,per ipsum erogatis in morte *D. Fabritij Mascambruni* Iudicis criminum M.C.V. eius consanguinei,non obstante, quòd D.Ducissa Campiclari eius vxor esset
5 creditrix ex causa dotium,& antephati,in Banca Ioffi,eò,quòd funeraria impensa præfertur doti,*D Annafing.*258. alijq; relati per *D.de Petris ibid.nu.*3. licèt contrarium teneat *Surd.dec.*112.*nu.*5.& 6.quòd præfertur tantùm creditori in actione personali, hinc dixit *Garz. à Tolet. dict.*577.
6 quòd potest Medicus ægrotum etiam inuitum,& repugnantem curare , & deindè curationis expensas,& mercedem repetere, ad quod *DD.*citat,& etiam *glos.in can. prouidendum* 83.*dist.*ac paritèr legitimam antecellit funeris impensa,*l impensa*, & *l.seq. ff.de relig.*& *sumpt funer.* *D. Merlin.ibid. nu.*7. quando tamen est moderata, vt tradit *nu.*11.

7 Et dùm impensa funeris, vel vltimæ infirmitatis dicitur causa pia, iuxtà tradita per D.meum *n.*17. erit obseruandum,quòd licèt mulier iuuetur beneficio S.C. Velleiani,quotiescunq; alienam suscipit obligationem,*l.*1. *ff.ad Velleian.*tamen limitatur, si obligatio mulieris respiceret causam piã, vt per *Roman.in auth.similitèr*, *C. ad leg. falcid.Tiraq de priuil.pia causa,priuil.*103.
9 ideòq; per S.C.in causa Vxoris Astrudilli de
* . . . . . quæ se obligauerat pro medelis datis dicto eius viro., fuit condemnata ad illarum solutionem,iuxtà *l.penul. ff.ad Sen. Consul.Velleian.* vt habeo ex *Apostilla* manuscripta in *d.l.penul. D.Iacobi Lottheri*, qui fuit Aduocatus doctus, ac perspicacissimi ingenij.

10 Et pariter creditor pro medelis,ac impẽsis funeris præfertur etiam Fisco creditori hypothecario,vt decisum refert *D. Thorus* per R.C.S.in *compend.dec.tom.*3.*par.*1. *ver-*
11 *bo Fiscus an præferatur,fol.*466.an autem Fiscus sit preferendus creditori delinquentis,pro expensis erogatis pro captura delinquentis , ac incorporatione bonorum confiscatorum,vide *D.Consil.Carleual.de iudic.d.tom.*2.*disp.*1.*nu.*29.30. & 31. & *disput.*12.*nu.*3.

12 Et demùm creditor ex causa pensionis domus pro primo anno præfertur creditori similitèr pensionis sequentis anni,*l.insulam* 14.*ff.qui pot.in pign. hab.* quam conclusionem extendit *D. Consil. Carleual. d. tit.*3.*disput.*33.*nu.*1.vt procedat,etiam in creditore ex causa tertiarum,siuè reditus, ex ratione adducta *n.*3. *M.A.Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XLVIII.

SVMMARIVM.

1 *Princeps tenetur sub pœna peccati tollere monetam falsam,& non potest cudere monetã improbã,nisi in casu necessitatis.*
2 *Moneta reproba fuit prohibita expendi sub die* 2. *Martij* 1622.
3 *Depositarius monetæ reprobæ an,& quando teneatur de casu fortuito, & sic de mutatione monetæ,& nu.*5.6. 7. & 8.
*Periculum monetæ depositæ ad quem spectet, d.nu.*3.
4 *Mutatio monetæ connumeratur inter casus fortuitos.*
9 *Restitutio capitalis in reemptione annuorũ introituum fit in moneta noua,ad æstimationem antiquę , cum deductione tamen quintæ partis ob mutationem monetæ,vt decisum adducitur,n.*10.

1 TEnetur Princeps monetam ære plenam,vel nimis contaminatam tollere, alioquin peccat , vt probat *D Reg.Rouit.in prag.*1.*n.*22. *de monet.* non enim debet improbam monetã cudere , extremæ necessitatis casibus exceptis,ad tradita per *Rodulph. Vuerner. in discur.de re monet.n.*6.*et* 11.quẽ referẽs sequitur *Ioa.Christoph. Dornsperg. in resp. iur de mutat monet. occursa in anno* 1621. & alijs duob.*seqq.n.*101.

Ideòq; oculatissimus D.Prorex sub die 2. Martij 1622. prohibuit,expendi mone-
2 tam ærosam,& tonsam, & præcipuè granorum quinque,vulgò *Zannette*,à Monetarijs

conditam, vt in *pragm.* 13. *de monet.* de qua D. meus *hic, in princ.* & *dec.* 17. *in princ.* vbi *Nos* paritèr diximus *nu.* 1. cuius *pragmat.*
3 occasione fuit in hac decisione dubitatum, an Depositarius monetæ reprobæ traditæ ad numerum, non tamẽ in sacculo, teneatur
4 de casu fortuito, & sic dictæ mutationis, dùm illus casum inter fortuitos enumerat *Dornsperger.* vbi suprà, *nu.* 75. ac à nemine præuideri potuisse affirmat *nu.* 76. In cuius
5 articuli decisione illa est communis resolutio, ac *DD.* opinionum conciliatio, quòd aut depositum sit gratia Depositantis tantùm, vt hìc, & tũc Depositarius tenetur de dolo, & lata culpa, *l. quod Nerua, ff. depos. Niger Cyriac. contrau.* 442. *nu.* 21. *lib.* 3. *contrau. forens.* & alia iura adducit *D. Ciarlin. cap.* 156. *nu.* 6. & 17. *lib.* 2. *contrau. forens.* non tamen tenetur de casu fortuito, *l.* 1. *C. depos. l. cõtractus, ff. de reg. iur.* D. meus *hic, nu.* 1. *Cyriac. ibid. n.* 14. 15. & *seqq. D. Ciarlin.* vbi suprà, *nu.* 7. aut fit in personam indi-
6 gentis, & sic pauperis, qui solet vti pecunijs, & tunc, quia videtur ei data potestas vtendi pecunia deposita, periculum spectat ad
7 Depositarium; aut verò depositum fuit factum in personam diuitem, vel mercatorem, & hoc casu periculum erit Deponentis, quamuis pecunia sit consignata ad numerum, cùm præsumatur factum gratia dãtis, vt benè distinguendo probat *D. Ciarlin. loco* cit. *nu.* 10. & 11. vbi alios citat, eandemq; distinctionem adducit D. meus *n.* 2. & comprobat, sed diuersimodè aliquantulùm *Salyc. in l. incendium, C. si cert. petat.* quem adducit *Carroc. de depos. par.* 1. *tit. si deposit. aliam rem, quàm accep. restit. nu.* 6.
8 sed S. C. in hac causa, & in alijs *ibi* per D. meum relatis *nu.* 11. amplexum est opinionem, Depositarium non teneri de casu fortuito, & sic mutationis monetæ, ideòq; fuit facta deductio ad eius beneficium quintæ partis pecuniæ, penès ipsum depositæ, iuxtà decisa in simili apud *Reg. Rouit. dec.* 33. *n.* 19. & in causa S. Nicolai Barensis cũ Alexandro Vbertino mercatore depositario, cuius partes tuebatur *D. Lælius Gizzius* meus frater, qui causę victoriam pro Cliente reportauit.
9 Quæ quidèm decisio comprobatur, siquidèm in reemptione annuorum introituum soluitur, & fit restitutio monetæ nouæ, ad æstimationem tamen antiquæ, tempore contractus, nulla habita ratione, nùm debitor senserit damnum, vel illam expenderit pro proba, ad tradita per *Gratian. cap.* 884. *nu.* 2. 4. & 5. *lib.* 5. *discept. foren.* vbi loquitur in terminis *d. pragm.* 13. *de monet.* vt etiam latissimè probat D. meus à *nu.* 4.
10 per 7. & proindè fuit decisum in pluribus alijs causis, esse deducendam quintam partem capitalis tempore reemptionis in moneta noua, videlicèt in causa Isabellæ Bo-
* nellæ cum Camillo Lamberto, & alijs, ad relationem M. C. V. in S. C. in Aula *D. Rouiti* die 29. Octobris 1626. in Banca Io. Gregorij Canalis, & similitèr in causa Iulij Cæsa-
* ris Albertini cum Marino Caracciolo per S. C. ad relationem D. Consil. *Petri Antonij Carauitæ,* & in causa *D. Io. Baptistæ Filin-*
* *gerij* Aduocati doctissimi, ac morum suauissimi, posteà Regij Consiliarij meritissimi, cum Octauio de Marzo, ad relationem M. C. V. in S. C. in eadem Aula *D. Rouiti,* in eadem Banca Canalis, quorum exempla sunt producta in processu Camilli Longi Marchionis Vinclatorij, & Lucretiæ de Morra Marchionissæ Montis Rocchettæ, cũ Petro Spinello, in Banca Solatij, hodiè de Salamanca, aliaq; exempla similia habes in processu inter Notarium Io. Dominicum Picone, & hæredes quond. Francisci Dies in M. C. V. in Banca Francisci Mongelli.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XLIX.

SVMMARIVM.

1 *Capitula matrimonialia, quando introducta fuerunt.*
2 *Antephatum de iure communi, dicitur antipherna; quid in Valentia, in Delphinatu, Barchinonæ, in Sardinia, ac in Cathalonia, ibid.*
3 *Antephatum debetur filijs, si vxor fuerit occisa per maritum,* & *nu.* 5.
4 *Maritus occidendo vxorem restituit dotem, ac perdit donationẽ propter nuptias, etiam si cum causa occiderit.*
6 *Antephatum in dote ducatorum quatuor mille est tertia pars.*
7 *Dictio, infrà, vel vsq; stat inclusiuè, sic etiam dictio A. Ab. nu.* 8. & *paritèr dictio In. nu.* 9. & *Ad, num.* 10.
10 *Venditio à quercu ad oliuam non includit quercum.*
11 *Dies termini, quando non computetur in termino.*
12 *Maritus tenetur ad restitutionem dotis,* & *antephati vxori, si illa discedat separato matrimonio, quoad Thorum culpa viri, contrariũ decisum adducitur, n.* 13. & 14.

1 MAteriam antephati pertractat hìc D. meus, ideò obseruabis, quòd illud regularitèr constituitur in capitulis matrimonialibus, quę introducta fuisse inter Tobiã, & Saram, refert D.

D.Tasson.de antephat. vers.4.obser.4.n.1.ex Tobia cap.7.in fin. & de iure communi an-
2 tephatum dicitur antipherna, *l. cùm multa, C.de donat.antè nupt.*vt tradit D.meus *n.2.* In Valentia verò nũcupatur Creix, *Hieron. Leo decis.* 184. *nu.*2. qui *nu.* 6. dicit, quòd apud Delphinales superuita vocatur, & Barchinonæ,in Sardinia, ac in Cathalonia Sereix, siuè sponsalitium appellatur, vt tradit *n.3.5.& 14.* idq; confirmat etiam *Oliba.*
5 *de action.par.*1.*n.3.& 4.*vt retuli in responso edito pro D. Magn. Comestabulo Golumna in causa cũ D.Margharita de Austria Brancisorte, & Columna Principissa Buteræ, in qua D.meus cõpilauit *dec.*197.*lib.*2.

3 Tenetur tamẽ maritus soluere antephatũ filijs,si occideritvxorẽ,etenim in odiũ ipsius occidẽtis vxor fingitur superuiuere, vt dixit
4 *Cast.in l.si ab hostib.§.si vir,n.2.ff.sol.mat.* quo casu,nedũ dotẽ restituit,sed etiã donationẽ propter nuptias perdit, *l. consensu,§. sin autem, C. de repud.* etiam si cum causa occiderit,vt fuisse per Coll. Cons. iudicatum refert *D. Reg. de Ponte decis.* 24. *n.* 7. in qua causa pro marito in iure scripsit *D. Io.Vincent.Caualerius cons.*185.*lib.*2. *ma-*
5 *nuscript.*licèt contrarium per S.C. decisum
* fuerit in causa Antonelli Crisconi sub die 22 Februarij 1560. in Banca de Capua, nam prima opinio est verior, quam latè cõprobat *D. de Ponte ibid. à n.8.ad fin.*

Circa verò principalẽ articulũ huius decisionis, an antephatũ, attenta *Reg.Prag.1.de don.propter nupt.siuè antephat.*dotis duc.4. mil.sit tertia,vel quarta pars,dùm *Prag.*sta-
6 tuit, ꝙ antephatũ à dotibus infrà duc.4000. sit tertia pars, à duc.4000. vsquè ad ducat. 10000.sit quarta pars,& D. meus à *n.7.* per tot.*nu.*12.concludit,quòd dictiones, *infrà,*
7 & *vsquè* stant inclusiuè, & sic esse tertiam partem dotis duc.4000.& *nu.*13. ità decisũ adducit, quę decisio cõprobatur ex dictione *A.*in d.*Pragm.*apposita,ibi *A* duc.4.mil.
8 *vsquè* ad duc.10.mil. & *A* duc. 10. mil. in duc. 20. mil. & *A* duc.20. mil. in ducat. 30. mil.& *A* duc.30.mil. supra, nàm semper illa includit, sicut dictio Ab, vt pluribus relatis probat *Barbos.dict.*1.*n.*1.in *tract. de dictio.* idq;comprobat *nu.*2.ex *Gratian.c.*161.*nu.* 23.*lib.*1.*discept.forens.* quòd stante statuto, vt *A* pulsu Campanæ de sero nullus incedat cum armis, vel vadat per vicos, sub certa pœna;tunc statutum illud est intelligendum post finitum pulsum Campanæ, sic etiam
9 propter dictionem *In*, ibi appositam, quia tunc etiam stat inclusiuè, *Cardin. Tuscus pract. conclus.lib.*2.*conclus.*238.*nu.* 5. quem sequitur *Barbos.dict.*131.*num.* 14.sic
10 etiã si adiungatur dictio, *Ad, Vulpell. dict. A.n.*1. vbi,quòd quando venditio fuit facta à quercu ad oliuam, quercus in ea non includitur,nam dictio *Ad*, includit, compro-
11 bat *Barbos. dict.*7.*n.*4. sic paritèr dicimus, vbi statuitur terminus *A* die contractus,vel appellationis, tunc dies termini non computatur in termino,*Barbos. d.dict.* 1.*n*4.

Hinc etiã, quàmuis maritus teneatur ad restitutionem dotis,& antephati vxori,quæ
12 discedit separato matrimonio,quòad Thorum culpa viri,vt per *D.de Franch.dec.*244. *nu.*3. & *Thes.decis.* 130. tamen contrarium
13 fuit per S. C. determinatum quòad antephatum,si vxor discedat,ob sæuitiã, & mala
* tractamenta mariti, nàm tantummodò dos eo casu restituitur, in causa Laurę de Loffredo cum Horatio Granuccio eius viro, referente *D. Regente de Constantio*, tùnc Regio Consiliario, die 17. Decembris 1591. in Banca Ciuitellæ, posteà Sollatij, nunc de Salamanca, patrocinante pro
14 dicta Laura d. *D.Io.Vincent.Caualerio*, vt ipse refert *d. cons.* 185. vbi etiam ità anteà
* fuisse decisum testatur in causa Marchionis Vici,cum D. Antonia de Cardines de anno 1586.in Banca de Felice, ac paritèr in causa
* Ducis Neritonis cum eius vxore, & in pluribus alijs causis.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione L.

SVMMARIVM.

1 *Aedificare quilibet potest in suo solo,et vsq; ad Cœlum extollere, tàm de iure communi,quàm consuetudinario Neap.etiam si vicino officiat;limita,vt n.*2.*cõtrarium decisum, n.*3.4.

3 L.ex quo pace, C.de ædific.priuat.*localis in Vrbe Constantinopolitana, fuit ampliata in omnibus Romani Imperij Prouincijs, in* l. fin. C.eod. *& quo tempore impressa,n.*5.*&* 6.

4 Leges tituli, C.de ædific.priuat.*tempore prima impressionis erant duodecim, posteà in secunda impressione, addita* l. ex quo pace,*quę est* penult. *fuerunt redacta ad tresdecim,n.*6.

7 *Princeps faciens mentionem de alia lege, quæ in corpore iuris impressa non reperitur,vim legis non habet,nisi dispositio relata sit in totum certa,& specifica.*

8 L.fin.C.de ædific.priuat.*fuit abrogata saltim per viam declarationis ex* Nouella 63.de nou.oper.nunc.*& per* Consuetud. Neap.*incip.*Si quis habet,de seruit,*n.* 10. Nouella 63.de nou.oper.nunciat.*est localis in Vrbe Cõstantinopolitana,ibid.et n.*12.

9 Lex

9 *Lex generalis per specialem abrogatur; ideq; procedit in statutis, in contractibus, in pactis, & stipulationibus pratorijs.*
10 Consuetudo Neap. *incip.* Si quis habet, de seruit. *cùm generaliter loquatur, etiam de prospectu maris intelligi debet, nu.* 11.
13 L. ex quo pace, & l. fin. C. de ædific. priuat. *non sunt vsu recepta in Ciuitate Neap. ideòq; non ligant ad illarum obseruantiã.*
Leges tunc instituuntur, cùm promulgantur, & tunc confirmantur, cùm moribus viuentium approbantur, ibid. Limita, nu. 15. *&* 16.
14 *Lex sicut comprobatur per vsum, ità per nõ vsum, & non obseruantiam tollitur.*
17 *Leges quamplures sũt in corpore iuris scripta, sed non vsu recepta, ideòq; non seruantur, & enumerantur, n.* 18. 19. *&* 20.
21 *Non vsus quomodò probetur, & nu.* 22. 23. *&* 24.
23 *Princeps videns, & non contradicens, leges non seruari, videtur illas tollere, & n.* 27.
25 *Consuetudo inducitur ex actis tantùm extraiudicialibus, quamuis res iudicata non interuenerit.*
26 *Leges vsu recepta, qua in detrimentum abierunt per decennium, non habent postea vires, de ratione, nu. seq.*
28 *Actor non potest vti legibus non vsu receptis, vel si receptis, per decẽnium sublatis.*
29 Doctores *de hac materia loquentes declarantur, & elucidantur, & nu.* 31.
30 *Seruitus non inducitur ex licentia data aperiendi fenestram; sed tantùm actio personalis, qua haredem concedentis non obligat ad seruitutem.*
32 Decisio 50. D. Reg. Marchionis Torelli *explicatur.*
35 L. altius, C. de seruit. & aqua *limitatur, vbi adest æmulatio, sic etiam* Consuet. Neap. *incip.* Si quis habet, de seruit.

1 VNicuiq; licet in suo solo fabricare, ac in altum tollere, vsq; ad Celum, vt in *l. altius*, & in *l. ædibus*, *C. de seruit. & aqua*, etiam si lumina vicini officiat, *l. proculus, ff. de damn. infect* cum simil sic paritèr de iure Consuetudin. Neap. per *Consuet.* incip. *Si quis habet, de seruit.* vbi *Napodan.* alijq; *Addentes*,
2 ea tamen conclusio limitatur, vbi aspectus maris vicinæ domus tolleretur, tunc enim, relicto centum pedum spatio, nouum ædificium construi non prohibetur, ex *Zenonis Constit. in l. ex quo pace* 12. *C. de ædific.*
3 *priuat.* quæ etsi localis sit respectu Vrbis Constantinopolitanæ tantùm, vt ex illius lectura dignoscitur, attamen per *Iustinian.* Imperatorem in *l. fin. C. eod. tit.* fuit declaratum, illã seruari in omnibus Romani Imperij Prouincijs, proùt etiam seruãdam esse in hac Ciuitate, decisũ testatur D. meus *bic*, *n.* 28. quę decisio vti noua, causã litigandi in similibus præbuit, & infrascripta in cõtrariũ adduci possẽt pro ędificare volẽtibus, vltrà ea, quæ tradidit D. meus à *n.* 8. per tot. *n.* 17.
Primò, nàm *d. l. ex quo pace*, tempore pri-
4 mæ impressionis *Codicis* non erat impressa, sed erat incognita, vt notat D. meus sub *nu.* 21. quod etiam comprobatur, quandoquidèm omnes DD. Classici antiqui, numerum legum *d. titul. C. de ædific. priuat.* ad duodecim, & non vltrà legunt, hinc *Angel. de Perus. in d. l. fin.* inquit, *ista lex non legitur in Scholis, nec in ea posset poni casus per diuinationem, confirmat enim* Constitutionem *Zenonis in omnibus Vrbibus Romani Imperij obtinere debere, qua localis erat, & pracipit, obseruari, praterquàm in nouatis per Zenonem, qua autem nouauerit Zeno, & qua introduxerit, non habemus, hic non sunt alia.* Sed post nouas impressiones
5 *Codicis* Venetijs sub anno 1583. & 1591. *Anton. Contius* Græcæ disciplinæ curiosus, *d. Zenonis Constitut.* anteà deperditam, è Græco in Latinum transtulit, & in dicta noua *Codicis* impressione imprimi curauit, vt ipse *Contius* adnotauit in *Nouella Iustin.* 63. *de nou. oper. nunciat. marit. aspect.*
6 & sic nunc numerum tresdecim *legum d. tit.* legimus, quocircà ex defectu *d. Zenonis Constitut.* etsi *l. fin.* illam referens, vim
7 legis sumere haud posse, affirmamus; licèt enim relatum fiat ab habente potestatem de nouo condendi, quo casu dispositionem relatam non esse necesse, probat *Ferret. cõs.* 86. *nu.* 6. *lib.* 1. *Aret. cons.* 76. *col.* 3. hoc enim procederet in dispositione in totum certa, & specifica, ad tradita per *Gratian. lib.* 3 *discept. forens. cap.* 501. *nu.* 16. *&* 17. *& c.* 508. *n.* 31 ad 35. & antè ipsum tradiderunt *Surd. cons.* 419. *nu.* 23. *in fine, lib.* 3. ac *Rimin. iun. cons.* 42 *nu.* 5.
8 Secundò, nàm *d. l. fin.* fuit abrogata saltèm per viam declarationis per eundem *Iustin. in d. nouella* 63. mandando, *Zenonis Constitut.* intelligi solùm, quoàd Vrbem Constantinopolitanam, vt benè intuẽri patebit in *vers. causam, qua*, & *vers. sequitur autem*, & *vers. ex relatione*, sicut continebatur in *d. l. ex quo pace*, & sic localis remanet
9 dispositio *Zenonis Constitut.* lex enim generalis per specialem abrogatur, *l. sed, & posteriores, ff. de legib.* quod etiam in sta-
10 tutis procedit, ità per illum *text.* consuluit *Alex. cons.* 58. *num.* 3. *& cons.* 122. *in princ. lib.* 4. ac in contractibus, *l. cùm plus, §. lex dicta, ff. locat.* idemq; in pactis, *l. pacta nouissima, C. de pact.* & tandèm in prætorijs stipulationibus, *l.* 1. *in fin. ff. de prætor. stipulat.* sicut etiam derogata videtur per *d. Consuet. Si quis habet*, vbi tantummodò spa-

spatium duodecim palmorum requiritur,
11 quę cùm generaliter loquatur, debet intel-
ligi etiam de prospectu maris, vulgatis iuri-
bus, & quòd *d. nouella* 63. sit localis in Vrbe
12 Cõstantinopolitana, testatur *Iulianus Pa-
tritius* Constantinopol. in *explicat. volumi-
nis trium posteriorum librorum Codicis, &
Authenticorum*, seù *Nouellarum*, cum *Scho-
lijs Antonij Contij tom.* 5. sub *nu.* 20. *f.* 135.
ibi, *hac constitutio localis est, &c.* quod etiã
confirmat *Gotbofred. super Cod. Iustin.* im-
presso Coloniæ in anno 1615. in *notis ad d.
l. fin. lit. G. vers. vbiq; terrarum, f.* 618. *col.* 1.
& Io. Leuciarius in sua *ecloga*, siuè *sinopsi*,
quæ *Basilicon iuris* nuncupatur, *lib.* 58. *cap.*
22. *fol.* 491. & nouissimè *Renatus Choppinus*
Aduocatus Parisiensis *de ciuil. Parisior.
morib. ac instit. lib.* 1. *tit.* 4. *de seruit. vrban.
præd. nu.* 12.

Tertiò, quandoquidèm, tàm *d. l. ex quo*
13 *pace*, quàm *d. l. fin.* non sunt vsu receptæ in
hac Ciuitate Neapol. & propterea dicendũ,
illas nos non ligare ad illarum obseruan-
tiam; leges enim tunc instituuntur, cũ pro-
mulgantur, & tunc confirmantur, cũ mori-
bus vtentium approbantur, *can. priuilegia*
3. *dist. Roman. cons.* 512. *nu.* 13. & sicuti lex
14 comprobatur per vsum; sic è contra
per non vsum, & non obseruantiam deficit
legis virtus, *glos. in c.* 1. vbi *DD. de treugua,
& pace*, Alex. *cons.* 132. *col.* 1. *lib.* 1. *Cephal.
cons.* 176. *nu.* 18. *& seq. lib.* 1. *Menoch lib.* 2.
præsumpt. 2. *Paris. cons.* 105. *lib.* 4. *Rol. cons.*
99. *nu.* 6. *lib.* 2. & non vsus legum operatur
derogationem illarum, *Ias. in l. de quibus,
ff. de legib.* qui *nu.* 33. *&* 34. de communi
15 testatur, eò magis, dùm in corpore iuris in
prima impressione *Codicis d. l. ex quo pace*
non reperiebatur, non censetur approbata,
& consequentèr non obseruãda, *can. si Ro-
manorum* 21. *dist. l. matriculam, in fin. C. de
agent. in reb. lib.* 12. *Roman. ibid. num.* 14. Et
quamuis posteà in alia impressione *Codicis*
16 descripta reperiatur, tamen quia iuri com-
muni dissona est, Iudex secundùm eam non
iudicabit, sed priùs Superiorem consulet su-
per ea, *c. pastoralis, in fine, de fide instrum.*
& ità in specie tenuit *Roman. d. nu.* 13. *vers.*
17 *secundò, quia*, sic etiam, nàm nonnullæ aliæ
leges in corpore iuris scriptæ, quia tamen
vsu receptæ non fuerunt, non seruantur.

18 Sicuti dicimus de *l. de creationibus*, C. *de
Episcop. aud.* & de *l. fin. C. de curat. furios.*
quæ disponũt, vt in dando curatore furiosi,
Iudex hoc faciat in præsentia Episcopi, &
trium Primatuum, & tamen iudicatũ refert
Bart. cons. 144. *lib.* 1. quòd illæ non fuerunt
vsu receptæ, quòad præsentiam Episcopi, &
Primatuum, & proindè non seruantur.

19 Item *l. fin. C. de iure delib.* iuncta *autb.
sed cũ testator, C. ad l. falcid.* requirit, quòd
vltrà testes ordinarios adhibeantur loco le-
gatariorum alij tres testes probatæ opinio-
nis, locupletes, & diuites; & tamen ex quo
non fuerunt vsu receptæ, dicit *Bart. cons.*
154. *n.* 11. quòd non seruantur.

20 Sic etiam *l. is, qui cum telo, ff. ad l. Cornel.
de sicar.* cùm non fuerit vsu recepta, nec ser-
uatur, vt notant *Bart.* & alij *ibi*, & sic de
infinitis alijs *legibus*, quæ allegari possent.

21 Nec tergiuersari poterit, *d. l. ex quo pace,
& d. l. fin.* non fuisse vsu receptas; siquidèm
non vsus probatur eo ipso, quòd allegans
velle obseruantiam *dict. ll.* non probat illa-
rum vsum, ità *Crauetta cons.* 1. *&* 298. *n.* 5.
Caputaq. dec. 204. *& seq. D. Consil. Arias de
Mesa lib.* 2. *var. resol. c.* 18. *n.* 3. sic etiã, quãdo
22 contrarium dispositionis *dict. ll.* fuit obser-
uatum, *Rimin. iun. cons.* 34. *num.* 15. *lib.* 1. *&
cons.* 180. *in fin. lib.* 2. *Alex. cons.* 196. *nu.* 14.
& seq. lib. 1. *Gabr. cons.* 84. *nu.* 6. *lib.* 1. quan-
23 doquidèm in hac Ciuitate Ciues, & habi-
tantes ædificauerunt, tollendo vicino aspe-
ctum maris, vt patet, nedùm ex ædificijs an-
tiquis, sed etiam nouis, & per istos conti-
nuos actus, ac vsus contrarios dispositioni
dict. ll. spatio, non decem, sed innumerabi-
lium annorum, vidente Principe, & non cõ-
tradicente, sed patiente contrarium seruari,
quarè videtur, *dict. ll.* tollere, & est commu-
nis opinio, de qua *Benintend. dec.* 13. *nu.* 9.
& seq. Aret. cons. 11. *nu.* 4. *&* 5. sequitur *D.
Arias de Mesa ibid. num.* 4. quem refert *D.
Pratus obseru.* 13. *nu.* 5. *cent.* 1. hinc ad pro-
24 bandam scientiam, & patientiam contra
dispositionẽ legũ sufficit cõtrarius vsus per
decennium, *Felin. in cap.* 1. *nu.* 6. *vers. ex no-
ta*, vbi de communi testatur opinione, *de
treugua, & pace*, sequitur *Couar. var. resol.
lib.* 2. *cap.* 19. *nu.* 6. *vers.* 5. vbi etiam commu-
nem esse opinionem refert, *Alex. cons.* 6.
colum. 1. *vers. & pro prædicta*, ac *cons.* 39.
in princ. lib. 3. *Aret. d. cons.* 11. *nu.* 5. *vers. sed*
25 *ostenditur*, cùm absq; sententijs, sed cum
actis extraiudicialibus tantùm consuetudo
induci possit, *Bart.* & alij relati per *Gregor.
Lopez in l.* 5. *tit.* 2. *par.* 1 *glos. verb. fueron
dados*, at in hac Ciuitate disputare de fre-
quentia actuum, inutile videtur, dùm ex
oculari inspectione illam habemus.

26 Immò etiam si *dict. ll.* vsu receptæ fuis-
sent, & per decennium in desuetudinem
abijssent, ad præsens non habent vires, ità
Socin. iun. cons. 32. *nu.* 15. *&* 16. *lib.* 3. *Aret.*
27 *cons.* 154. quia censetur, Principem contra-
uentioni acquiescere, & abrogare, *Bart. in
l. si publicanus, ff. de public.* ideòq; actor
28 non potest vti legibus non vsu receptis,
vel receptis, & per decennium sublatis, *Ce-
phal. cons.* 136. *n.* 18. *& seq.*

Ex quibus satis patet, fuisse responsum *d.
l. ex quo pace, & d. l. fin.* ac *nouell.* 63. cum

qua concordat *nouell.65.* in cõtrarium per
29 D. meum adductis,& licèt *Harmenopol. in prompt. iur. ciuil. lib. 2. tit. 4. §. 59. de prospectu, f. 163.* de *d. Zenonis Constit.* meminisse videatur, tamen in §. 60. de maris prospectu quasi in derisum refert, *maris prospectum*, inquiens, *quòd si his prospectibus stemus, et acquiescamus, nulla certa domus, pagus, aut Vrbs condi, excogitariuè queat*; sic etiam *Cuiac. in d. l. ex quo pace,* & in *dict. nouell. 63. & 65.* loquitur secundùm *d. l. ex quo pace*, quam abrogatam esse suprà demonstrauimus ex *dict. nouell.* ac etiam per desuetudinem in toto Orbe, de quibus *Cuiac.* verbum nullum, vel saltèm est localis, ex traditis suprà *nu. 7. 8. & 12.* Nec paritèr *Osuald. Salliger. ad Donell. enucleat. lib. 11. cap. 5.* sub *lit. G.* obstat, non enim de maris prospectu, & de centum pedum spatio relicto loquitur; sed simplicitèr in materia seruitutis vrbanorum prædiorum, secundùm iura de seruitutibus loquentia, legatur, quæso, & de dictis per *Mutam dec. 8. n. 7.* non est habenda ratio, quamuis enim loquatur de prospectu maris, nihilominùs ad probandum eius dictum allegat *semetipsum in cap. 116. Sicil. nu. 108. tom. 2.* vbi nec de mare, nec de eius prospectu, verbum vllum legimus, tractat tantummodò materiam *Laltius*, C *de seruit. & aqua,* citat paritèr *Beroum consil. 124. num. 13.* vbi agitur, quòd
30 ex licentia aperiendi fenestram non dicitur inducta seruitus, sed actio personalis, & proindè, hæredem concedentis non teneri
31 ad seruitutem, & sic nihil de prospectu maris adducitur, proùt nec etiam *Cepolla de seruit. prospect. cap. 34.* verba facit de prospectu maris, sed *ibi* agitur, quomodò seruitutes prospectus, & luminũ differant, & in terminis constitutæ seruitutis.

32 Et sic obstare minimè videtur decisio, quam refert D. meus *d. nu. 28.* quæ non alitèr fundatur ex iuribus *d. l. ex quo pace, & l. fin.* sed tantùm ex æmulatione, ibi, *& sic considerabatur, quòd emptio prædicta fuit facta potiùs ad æmulationem pro damnificando vicino, cum quo litem habebat in eadem materia prospectus,* ex qua æmulatione
33 limitatur dispositio *d. l. altius,* vt probatur in *l. opus nouum, ff. de oper. publ. Thesaur. dec. 16. n. 10.* cum alijs allegatis per D. meũ *n. 5.* ac etiam *d. Consuet. Si quis habet*, nàm cessant, existente æmulatione, ideòq; subdit D. meus, quòd vnus ex Dominis, qui primo loco votauerat pro ædificare volente, in reclamatione concurrit cum alijs, qui pro Complatearijs votauerant, & sic fuisse in paritate votorum DD. Consiliarios in reclamatione, ad quam paritatem dirimendam datis tribus adiunctis, duo tantùm ex eis concurrerunt pro confirmatione decreti S.C. & sic per vnum votum obtinuerunt Complatearij, vt refert D. meus *d. nu. 28. in fine*, & sic negari haud potest, articulum saltèm esse satis dubium pro vtraq; parte.

34 Verùmtamen, cùm iterùm de illo disputari contigisset in dicto S.C. eò, quòd cùm ædificare cepisset Lelius Balduinus in eius domo, fuit instatum per Monasterium Iesus Mariæ Ordinis Prædicatorum inhiberi, ex quo aspectus maritimus tollebatur per aspectũ collateralem; nihilominùs per S.C. * facto accessu super loco, ad relationem *D. Io. Baptistæ Iouini* Reg. Consil. ac mei Domini fuit iudicatum, licere dicto Lelio fabricare de anno 1649. in Banca Cioffi. Et iterùm cùm ædificasset D. Maria de la Cerda in eius solo in Regione Echiæ, vbi dicitur, *à Pizzofalcone*, fuit ei inhibitum per D. Consiliar. *De Constantio* ad instantiam D. Principissæ Marani, sub prætextu, quòd ex dicto nouo ædificio tollebatur aspectus ad mare, quem semper habuit ex eius domo, in eadem Regione existente, & facto accessu per S.C. super loco prædicto, patrocinante pro dicta D. Maria perspicacissimo, ac variarum literarũ eruditissimo *D. Aloysio Capatio*, posteà Reg. Cõsil. meritissimo, causa non fuit vsq; adhùc decisa, sed ex prædictis veritas articuli haberi poterit.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LI.

SVMMARIVM.

1 *Legatum diuersarum quantitatum in duabus orationibus factum, vtrumq; debetur; quid si legata sint facta in diuersis scripturis, num. 2. affirmatiuè decisum adducitur, n. 3. & 4.*
5 *Legatum quando censeatur factum animo compensandi cum alio legato, vel debito voluntario, & n. 6. ac 8.*
7 *Summa minor inest in maiori.*
8 *Debitor voluntarius legans, vel donans filio sui creditoris, non censetur legasse, vel donasse animo compensandi, quamuis pater sit vsufructuarius bonorum filio legatorum.*

1 PRobat D. meus *hic, nu. 6.* cum tribus *seqq.* legatum factum diuersarum quantitatum in duabus orationibus, vtrumq; deberi, ac ità per S.C. in facti contingentia decisum refert *nu. 10.* quam conclusionem etiam probat *Purpurat.*

rat.cons.142.nu.3.vol.2.& nouissimè *Linglois dec.32.q.2.per tot.* idquè tantò magis
2 procedit, si legata sint facta in diuersis scripturis, & in vna non fit mentio de altera, vt in specie considerat *Alex. in l.si pluribus, §.si eadem, nu.3.ff.de legat.1.* secùs si de alia mentionem fecisset, quia videtur voluisse corrigere, argum. *l.1.§.in nouissimo, C.de caduc.toll.*

3 Hinc, cùm Liuia de Ariano petijsset à Iosepho de Ancora ducat. 500. ei legatos per Horatium de Ancora eius virum, ac alios ducat.600. eidem per illam donatos virtute instrumenti donationis, mediante laudo prolato per doctissimos Aduocatos *D. Carolum Fœnicem, & Scipionem* * *Garganum* de mense Iulij 1586. fuit condènatus dictus Ioseph hæres prædicti Horatij ad soluendum vtramq; quantitatem, in Banca Iubeni, nunc de Fusco, patrocinante pro dicta Liuia D. *Io. Vincentio Caualerio*, vt in *cons.70.n.5.vol.1.* manuscript. vbi sub *nu.1.* inter alios *DD.* adductos citat *Crauett.cons.282. à nu.1.* ad 7. qui decem potissimùm argumentis hanc opinionem corroborat.

4 Sic pariter decisum reperio per D. Con- * siliar. *Riccardum* de anno 1612. in Banca Chiaiese, nàm cùm Io. Baptista Ametranus in eius testamēto legasset, dari per. Gubernatores Diuæ Mariæ Annunciatæ huius Ciuitatis singulis annis Matthæo, Petro, & Ascanio de Thoro eius nepotibus, ac ipsorum primogenitis ducatum vnum cum candela mediæ libræ, & deindè in codicillis voluisset, dari candelam vnius libræ, fuit iudicatum, vtramq; candelam deberi, vt habeo ex *Codice* manuscript. D. Consil. *De Morra, in verb. legatum duplicatum.*

5 Sed si quis debeat alteri ann. ducat. decem, eosq; ei leget in testamento, in quo deindè eidem leget annuos ducat. triginta, an vtrumq; legatum debeatur, an verò primum legatum ann. duc.10. censeatur compensatum cum dicto legato ann. duc.30. & negatiuam sententiam, vt compensatum non censeatur, tenet *Couarr.in cap.officij, nu.2.vers.est igitur, extrà de testam.* eamq; sequuti sunt *Vrsill. ad Afflict. dec.44. num.13. Menoch.præsumpt.110.n.6. lib.4.* quia non compensatur cum debito voluntario, *l.creditorem, ff.de leg.2. D. Præs. Merlin.* qui ab hac vita migrauit de mense Septembris 1650. *cent.2. controu. forens. cap.44.* sub *nu.1.* vbi latè per tot. agit, quando legatum cēseatur factum animo compensandi cū debito voluntario, vel necessario, de quo articulo agit etiam *D. Ciarlin. cap.189. lib.2. controu. for. & D. Andreol. controu.247.nu.1. lib.3.* sed pro decisione huius articuli videas *Menoch. ibid. nu.8.* vbi per tot. *nu.28.* refert quatuordecim coniecturas, ex qui-
6 bus præsumitur animus non compensandi, & à *nu.29.* per 54. tradit decem, & octo coniecturas contrarias, ex quibus dignoscitur animus compensandi, & inter ipsas illa est, quam adducit *nu.32.* vbi quantitas le-
7 gata est maioris quantitatis debito, tunc enim in maiori summa inest minor, *l.1.§.si stipulanti, ff.de verb. obligat.* sed contrarium tenet *Alciat. resp.498.n.5. vers. maximè, D. Ciarlin. d.c.189.n.48.*

8 Et debitor voluntarius donans, vel legās filio sui creditoris, non censetur donare, vel legare animo compensandi, *D. Andreol. d.controu.247.nu.8.* etiam si pater creditor esset vsufructuarius bonorum filijs relictorum, vt benè probat *n.9.* *M. A. Giezius.*

OBSERVATIO
In Decisione LII.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta per virum relicta vxori habitare volenti cum filijs, debentur, etiam si vxor non cohabitauerit cum illis, quia erant præmortui eorum patri, & num.5.6. de ratione, nu.3.*

2 *Verbum*, volendo, *denotat voluntatis arbitrium.*

3 *Legatum habitandi quando censeatur factum fauore legatarij, & importet necessitatem, n.4. etsi fuerit mixtum interpretatur fauore legatarij, n.6.*

6 *Fauor legatarij præponderatur fauori hæredis.*

7 *Pupillus regulariter educari debet apud matrem, limita, vbi mater contraxit secundas nuptias, nu.8. intellige, vt nu.9. & decisiones adducuntur, n.10. & 11.*

12 *Educatio pupillorū est Iudici arbitraria. Arbitrium educationis debet esse regulatum, ibid.*

13 *Pater per transitum ad secunda vota priuatur educatione filiarum, quæ eo casu educari debent in Conseruatorio, vel Monasterio.*

1 Concludit, ac decisū refert D. meus *nu.7.* deberi alimenta relicta per virum vxori, habitare volenti in domo ipsius testatoris cum communibus filijs, quamuis cum illis mater nō cohabitauerit, eò, quòd erāt patri præmortui, ad cuius decisionis comprobationem
2 dicimus, quòd verbum illud, *volendo*, in legato appositum, de quo D. meus antè *nu.1.* & sub *nu.4.* voluntatis arbitrium denotat,

notat,ad text.in l.cùm quidam, ff. de legat. 2. ità in puncto tradit D. Præs. Merlin. qui alia iura,& DD.citat c.40.nu.36. cent.2.
3 controu.forens. ideòq; legatum habitandi censetur factum fauore legatarij, & magis in specie post D.meum d.nu.4. voluit D. Consil. Arias de Mesa lib.2.var.resol. cap.5. nu.4.& D.Merlin.ibid.nu.37.qui num.38. sic decisum refert in causa Principissæ Scil-
4 læ 30.Iulij 1624.licèt secùs esset,si habitandi necessitas legatario imposita fuisset, vt post D. meum d.num.4.limitant etiam D. Merlin.vbi suprà,nu.38.& D.Arias de Me-
5 sa loc.cit.n.6.& propterea mortuo eo, cum quo legatarius habitare habebat, legatum minimè expirat,vt in terminis terminantibus probant glos.& DD.in l.1. C.de legat. D.de Franch.dec.58.nu.3.& 4.alijq; plures relati per D. Arias de Mesa d.lib.2.cap.4. nu.21.& 25.ac d.cap.5.nu.4.& 15.ad quod videndi sunt etiam Benint.dec.98.nu.2. & Farinac.in fragm.ad repert.de vltim.vol in verbo legatum vxori,n.5.vbi alios citat.

6 Immò etiam si legatum esset mixtum, quia respiceret fauorem hæredis,& legatarij,ad text.in l.qui concubinam, §.vxori, ff. de legat.3. l.Seio,ff.de ann. legat. adhùc fauore legatarij factum præsumitur, nàm illius fauor præponderatur fauori hæredis,vt post D.meum nu.6.comprobat D.Merlin. d.cap.40.n.39. & proindè legatum,mortuis liberis debetur,vt latè post D.meum d.n.5. defendit D.Arias de Mesa d.cap.5.nu.5.vbi D.meum citat, & nu.19. qui nu.2.3.4.7.9. 10.& 11. refert coniecturas,ex quibus elicitur legatum fuisse factum fauore legatarij.

Hinc obitèr scias, quòd regularitèr pu-
7 pillus educari debet apud matrem, l.1.C. vbi pupill. educ.debet, D.Reg.Rouit. dec.8. mater enim est omnium fide dignior quoad educationem, vt in auth.de nupt. Christ. Mart.qui alios adducit dec.61.nu.2. ex ratione,de qua in l.fin. C. de curat.furios. & alijs adductis per Surd.de alimen.tit.4.q.13. nu.12.verùm hæc regula fallit,vbi mater ad
8 secundas nuptias conuolauit,tunc enim insurgit præsumptio contrà ipsam,vt ob maiorem dilectionem erga secundum virum, & filios nascituros ex illo,insidiatur insimul cum Vitrico vitæ pupilli ex primo matrimonio,vt eo defuncto succedat ipsa mater, ad commodum filiorum secundi matrimonij,& propterea pupilli educatione priuatur,ad text.in d l.1.sequitur D.Reg. Rouit. qui DD.citat ibid.nu.4. post D. de Franch.
9 dec.350.n.3. ideòq; vbi mater est exclusa à filij successione,aut per dispositionē testatoris,aut ex pacto,quia cōtraxit matrimonium secundùm vsum Capuanæ, & Nidi huius Ciuitatis,vel ex statuto alitèr disponente circà matris successionem,& concurrat etiam honestitas vitæ,& famæ matris,ac Vitrici,cessat illa legis præsumptio contrà matrem captandæ mortis,& consequentèr legis etiam dispositio,ità vt educatio pupilli apud matrem fieri possit,vt iudicatum dicit D.de Franch.d.dec.350.in fine,quem refert,& sequitur D.Rouit ibid.nu.5. ac confirmat Christ.Mart.vbi supr.n.4. & ità etiā
10 per S.C.iudicatum fuit de anno 1571.refe-
* rente D.Consil.De Bottis, viro doctissimo, ac perspicacissimo,fuit enim ordinatum, quòd filiæ qu. N. de Figuerola educentur penès Hieronymam de Vigliega matrem, non obstante transitu ad secundas nuptias, in Banca Ciuitellæ, nunc de Salamanca; sic
* etiam fuit per S.C.data educatio D.Principissæ Castri Franchi D.Corneliæ Caracciolæ matri, quamuis transijsset ad secunda vota cum D.Petro Pignatello, in Banca de Fusco,olim de Cantone; sic paritèr nostris
11 temporibus determinatum vidimus; si-
* quidèm per idem S.C. fuit data educatio D. Teresiæ Petræ, D. Iuliæ Tortelli matri, quamuis secundas nuptias contraxerit cum D.Ioan. Baptista Amendola, in Ban-
12 ca Cioffi; arbitraria nàmq; est Iudici educatio pupillorum,vt in d.l.1. quam prosequitur Christ.Mart.examin.38.nu.1.quod quidèm arbitrium regulatum esse debet,vt tradit n.2.3 4.5.6.7.& 8.

Sic etiam pater per transitum ad secūda
13 vota priuatur filiorum primi matrimonij educatione, vt decisum testatur Peguer. dec.95.alias 97. aliamq; decisionem refert Fontanella de pact.nupt.claus.5 glos.8.p.11. nu.31.sed vnam,eandemq; decisionem esse putat D.Rouit d.dec.8.nu.15. vbi vers. ex quibus, stante suspitione Patris, ac Auiæ, refert,fuisse per S.C.ordinatum,filiam esse educandam in Conseruatorio, siuè Monasterio. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LIII.

SVMMARIVM.

1 *Dos à patre profecta, ad illum reuertitur, mortua filia absquè liberis,tàm de iure cōmuni,quàm Consuetudinario Barensi.*
2 Consuetudo Barensis, *incip.* Dos à patre profecta,de iure dot. *quæ contineat,ibid. & non habet locum, vbi quis dotat mulierem de bonis proprijs illius, vel ex paterno testamento, vel ex forma statutis d.n.2.& loquitur in dote profectitia,n.3.*
Pactum restitutionis dotis faciendæ ad dotantem est nullum, vbi dos soluitur de bonis mulieris, d.nu.2.& dos ad hæredes mulieris vadit,ibid.

4 Fi-

4 *Filij succedunt vti filij, non autem vti hæredes in dote, secundùm* Consuet. Barens. *Pater secundùm* Consuet. Barens. *an succedat in tota dote, mortuis filijs, an autem in legitima, ibid.*

1 DOS à patre profecta, ad illum redire debet, muliere absq; liberis decedente, ad *text. in l. dos à patre, C. solut. matrim.* sic etiam habetur in *Consuet. Barensi*, incip. *Dos à patre profecta, de iur. dot.* quæ tria continet. Primò, quòd dos profectitia soluto matrimonio sine filijs, reuertitur ad dotantem. Secundò, quòd extantibus filijs, dos redit ad dotantem, non absolutè, sed custodienda vsq; ad ætatem annorum 18. & interim dotans lucratur fructus. Tertiò, quòd filijs decedentibus antè annum 18. aut post, nulla facta dispositione in vita, vel in morte, dos similitèr ad dotantem pleno iure reuertitur. Ideòq; in casu præsentis decisionis fuit determinatum, mortua muliere, à patre dotata cum filijs, & illis ab intestato, & sine liberis decedẽtibus, dotem spectare ad patrem filiorum, vt habetur *nu.* 8.

2 Quæ quidèm *Consuetudo Barensis* non habet locũ, vbi quis dotat mulierem de bonis proprijs illius, vel ex paterno testamento, vel ex forma statuti, vt in hoc Regno, ex *Constit. In aliquibus*, per quam frater tenetur dotare sororem de paragio de bonis paternis, & proindè pactum restitutionis dotium faciendæ ad dotantem, in capitulis matrimonialibus adiectum, secundùm *Cõsuetudinem* prædictam stipulatis, siuè interueniat, siuè non soror, est nullum, & proindè mortua sorore cum filijs, & illis etiam mortuis ab intestato, & sine filijs, pater succedit in dote prædicta, non autem illa re-
3 uertitur ad dotantem; *Consuetudo* enim loquitur tantummodò in dote profectitia, quæ ex liberalitate dotantis peruenit, vt disputari in S.C. euenit in causa V.I.D. Nicolai Minei, cum V.I.D. Ferdinando de Pace; quamuis enim dictus Ferdinandus fuisset condemnatus ad dotis restitutionem ad fauorem dicti Nicolai dotantis per Curiam Ciuitatis Polignani, tamen interposita appellatione ad S.C. in Banca Figliolæ, pro d. Ferdinando in iure scripsit *D. Lælius* meus germanus, cuius scripta ob eius mortem peruenerunt in posse aliorum Aduocatorum, & propterea illius dicta reassumẽdo, ac alia cumulando, responsa iuris tradiderũt, nedùm D. *Io. Thomas Tironus* meus Dominus, Aduocatus doctissimus, religioneq; ac pietate clarissimus, sed etiam *D. Io. Bapt. Hodierna*, & paritèr D. *de Marin. c. 167. lib. 2. quotid. resol.* ad quem breuitatis causa Lectorem remitto; pendet adhùc decisio causæ prædictæ.

4 Non tamen desinas videre *D. Sempron. Asciam determ. 6. nu. 2.* vbi rationes per D. meum hìc adductas comprobat, & *determ. 9. n. 23.* vbi, quòd filij succedunt vti filij, non autẽ vti hęredes in dote, ex *d. Consuet. Barensi*, & quòd illis morientibus, licèt pater succedat, vt probat *determ.* 99. *n.* 7. adhùc tamèn *ibid. n.* 16. fundat, patri tantummodò legitimam competere super bonis filij, sed cogita, dùm casus euenerit.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LIV.

SVMMARIVM.

1 *Curialis gaudet priuilegio electionis fori, non tamen si agat ex iure cesso, n.* 2.
3 *Cessio gratuita idem est, quod donatio.*
4 *Curiales, qui sint.*
5 *Virgo patrem habens, an gaudeat priuilegio electionis fori.*
6 *Virgo patre orbata, si facta fori electione in causa ciuili, lite non contestata virum duxerit, ea non gaudet, secus in causa criminali, nu.* 7.
8 *Virgo habet fori electionem, si agat pro stupro, ac etiam variationem, n.* 9. *vbi ità decisum adducitur.*
10 *Iudices in concedenda variatione, debent inuestigare, nè illa fiat in fraudem Fisci.*
11 *Neapolitanus habitans in aliqua Terra, si ibi deliquerit, non gaudet priuilegio fori, & ità iudicatum traditur, n.* 12.
13 *Locatus, vel Fidatus Regia Dohana menepecudum Apulea habet fori electionem contra Neapolitanos, & ità decisum adducitur, num.* 14.

1 CVriales gaudere priuilegio electionis fori, tradit *D. Consil. Carleual. de Iudic. disput. 2. n.* 589. ideòque agitur in hac decisione, an Curialis ex iure cesso trahat ad M.C.V. etiam aliũ priuilegiatum, vigore *Ritus d. M.C.V.* 228. & discusso ad partes articulo, fuit per S.C. negatiuè determinatum, & sic causam remittendam esse ad Curiam conuenti, vt habetur *nu.* 14. ex duabus nempè rationibus.
2 Primò, quia *Ritus* expressè mandat, quòd Curialis ex iure cesso nullatènus trahat; vt tradit D. meus *n.* 12. & post ipsum D. *Carleual. ibid. n.* 591. Secundò, siquidèm quamuis Curialis egerit ex donatione, non autem
3 ex cessione; attamen cessio gratuita idem est, ꝙ donatio, vt innuit D. meus hìc *n.* 13.
4 Sed quinã sint Curiales videndum erit, & secundùm D. meum *nu.* 1. eorum appel-

latione continentur Aduocati, Procuratores,ac Scribæ M.C.V. sed D. *Pref. Merlin. c.64.n.3.& 4.cent.2,controu forens.*sub nomine Curialium intelligit, venire Capitaneos Iustitiæ, eorumq; Lictores, Magistros actorum,Scribas,Nūtios,Cōmissarios,Executores,aliosq;huius generis,ex *Const.Reg.* incip. *Statuimus*, & alia incip. *Magna nostræ Curia*, & ex *Rit.d. M.C.V.*232.

5 Non tamen Virgo patrē habens potitur priuilegio fori,vt decisum testatur D.meus *hic n.5.* quam decisionem acritèr,ac longo calamo impugnat *D. Pratus lib.1. discept. forens.c.*13.à *n.*31.per 73.auctoritate plurimorum,præsertim *D Reg.Rouit.dec.*49.*nu.*12.D.*Carleual.d. disp.*2.*q.*6.*nu.*23.*vers.nec de Visconte*,& licèt *D.Pratus n.* 72.memor sit D. mei *hic d.n* 5.attamen post *n.*101. refert,per S.C.ad relationem M.C.fuisse decisum, Virgini patrem habenti competere electionem fori,& *Ego* cū hac decisione affirmatiua concurro, ex rationibus adductis per *D.Rouit.D.Carleual.*ac *D.Pratum.*

6 Virgo tamen patre orbata, si facta fori electione in causa ciuili,virum duxerit,non gaudet electione prædicta, re tamen integra, & sic lite non contestata, vt probat D. *de Marin.c.*243.à *n.*1.ad 7.quod tamen 7 secus esse in causa criminali, in qua Ius Fisco acquiritur per d. electionem factam in M. C. V. quamuis ipsa virum duxerit, vt probat *num.* 8. & 9.

8 Sic etiam Virgo habet fori electionem pro stupro,in eius personam commisso aduersus stupratorem, vt decisum habemus apud D.*de Franch. decis.*599. vbi D. *Episc. Ricc.*in *addit.*& *collect.decis.* 1.& 137.& cōprobat D.*Consil.Paschal de patr.potest.c.*2. *p.*2.*n.*94.quos, aliis etiā relatis sequitur D. 9 *Nouar. de elect. fori par.*1.*qu.*13.*n.*2. & de variatione fori facta à M. C. V. ad Iudicem loci delicti per Virginem, decisum testatur [illegible]*sill.*ad *Afflict.dec.*257.sub *n.*2. Et ità pa* ritèr iudicatum fuit per M.C.V. sub die 16. Decembris 1612. in Banca Cuntij,in causa Brandæ de Sarro stupratæ, cum abortu secuto, ac petentis variationem à M. C. V. quam elegerat in eius forum, ad Curiam Vinclatorij,cuius est vtilis Dominus cum titulo Marchionatus D. *Federicus Longus*;

10 In qua variatione cōcedenda Iudices debent, maxima cum diligentia inuestigare, cùm in dubio illa sit suspecta, vt per *Mastrill.dec.*187.*n.*30. & *decis.*268. *nu.*29. nè concordatis partibus fiat variatio, & delicta remaneant impunita, vt per D. *Nouar. d.par.* 1.*q.*4.*n.*13.

11 Et dùm de electione fori verba fecimus, obserues,quòd Neapolitanus,si transferat incolatum in aliam patriam,ibiq;delinquat, non gaudet priuilegio Neapolitanis concesso,ad finem trahendi in M. C. V. sed remittendus est ad Curiam Terræ, vbi deliquit,ac domicilium habebat,vt per *Afflict.*

12 *decis.*384.& conferunt tradita per *Boer.dec.*260.ac per *Gayll. lib.*2.*obser.*36. prout fuit per S. C. decisum in causa Notarij Io. Ba* ptistæ Florilli Neapolit.qui incolatum agebat in Terra Petræ Molariæ, ibique deliquerat,nām quamuis per M.C.V.fuisset denegata remissio ad Curiam d. Terræ,instante D. Principe Roccæ Romanæ eius vtili Domino;viro æquissimo, ac de nobilissima familia de Capua; tamen interposita appellatione ad S.C.fuit decretum M.C.V.reuocatum,& remissa causa prædicta ad dictam Curiam,referente D.Consil. *Carauita*,cum interuentu D.Proreg.*Lopez*,Propræsid.S.C. ac D.Consil.*Anguli*,die 14.Octobris 1625. sub patrocinio D.*Lelij Gizzij* mei germani, penès Secretarium S. C.

13 Et paritèr Locatus,vel Fidatus Regiæ Dohanæ menepecudum Apuleæ habet electionem fori, vel in Regia Dohana, vel in R.C.S.etiam contra Neapolitanos, vt decisum refert D.*Reg. de Ponte de potest. Proreg.tit.de regal.imposit.* § 8.*nu.*49.quem sequutus est *D.Nouar.de elect.for.* in nouiss. impress. *quæst.*47. *nu.*3. & sic similitèr fuit 14 decisum per S. C. in causa Detij Recchi Neapol. cum Fabritio Brancia notorio Fidato dictæ Regiæ Dohanæ, petente remissionē ad dictam Regiam Dohanam, ad quā * fuit remissa,sub die 24.Martij 1629.referente D.Consil. *Prouenzale*, in Banca Cioffi, sub tutela dicti *D.Lelij* pro dicto Fabritio.

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LV.

SVMMARIVM.

*Scriptura priuata non recognita, non probat, & an faciat aliquod indicium, vel coniecturam.ibid. & vt probet, requiritur. quòd recognoscatur,n.*2.*& quomodò probetur,nu* 4.

2 *Scribens tenetur recognoscere scripturam ab ipso scriptam.*

Dominus tenetur recognoscere scripturam sui Institoris,sic etiam hæres scripturam defuncti,et uxor scripturam mariti,ibid.

5 *Testes tres requiruntur in scriptura, secūdùm* l.*scripturas*,C.qui pot.in pign. hab. *& debent esse probata, atq; integræ opinionis,n.9.intellige,vt n.*10.

6 *Testes duo requirūtur in recognitione, seù verificatione scripturæ, iuxtà* l.*scripturas,quando tertius testis est præmortuus, contrarium,n.7.& ità decisum adducitur*

quòad

quòad creditores hypothecarios, secus quòad chirographarios, n. 12.

8 *Subscriptio testis mortui est verificanda per comparationem.*

11 Text. in l. scripturas, C. qui pot. in pign. hab. *procedit etiam quòad creditores in actione personali, sed contrarium decisum affertur, n. 12.*

13 *Testes in recognitione scripturæ priuatæ, quando probent, & n. seq.*

15 *Apoca Bancaria quando dicatur recognita, ad finem habendi executionem paratam secundùm* pragm.

16 *Literæ missiuæ verificantur per testes deponentes, habere notam manum, sic etiam literæ cambij, vbi negatur acceptatio.*

1 SCripturam priuatam non recognitam nullam fidem facere, dixit *Decian. cons.* 54 *nu.* 2. *&* 3 *lib.* 5. ex *text. in l. instrumenta,* in *l. orationes,* & in *l. exemplo, C. de probat.* refert, & sequitur *D. Ciarlin. lib.* 2. *controu. forens. cap.* 179. *n.* 21. alia iura etiam citat *D. Reg. Sanfelic. in praxi iudic. sect.* 51. *nu.* 10. sed tantùm aliquod indicium, ac coniecturam fauore producentis, dixit idem *D. Ciarlin. d. lib.* 2. *cap.* 156. *num.* 44. quod tamen reprobat *D. Sanfelic. ibid. nu.* 10. *in fin.* etsi in pluribus casibus probare ostendat *nu.* 11. 14. *&* 15. ideòq; vt
2 illa probet, recognoscenda est à scribente, vel si aliena manu scripta sit, à principale subscribente, quilibet enim tenetur recognoscere propriam manum, siuè chirographum, vt optimè deducit *Rebuff. ad Const. Gall. tom.* 1. *tit. de chirogr. & schedul. art.* 1.
3 *nu.* 1. sicut etiam Dominus scripturam sui Institoris, vt probat D. meus *n.* 4. & paritèr hæres scripturam defuncti, & vxor scripturam viri, vt comprobat *nu.* 6. quod etiam voluit *Farinac. in repertor. iudic. q.* 59. *n.* 21. & ità decisum in duabus causis refert D. meus *nu.* 7. de quibus memor fuit *D. Thor.* scilicèt de prima, *in Comp. dec. p.* 3. *sect.* 1. *in verb. hæres an teneatur,* & de secūda in casu huius decisionis, in qua pro Io. Leonardo Gaudio patrocinium præstitit *D. Ioseph Magaldus d. p.* 3. *verb. filius patris hæres.*

4 Apoca tamen, vel alia scriptura priuata probatur, vel confessione, vel testibus, si cōfessione, quia recognoscendo eam fateatur, probat *l. cùm de indebito, in fin. ff. de probat. D. Sanfelic.* qui alia iura adducit vbi suprà, *nu.* 18. si testibus recognoscatur, & tunc similitèr probationem inducit, non tamen testes esse possunt minus duobus, *l. vbi numerus, C. de testib. l. comparationes, C. de fid. instrumen.* licèt tres requiran-
5 tur testes in materia *l. scripturas, C. qui pot. in pign. hab.* ad exclusionem creditoris posterioris hypothecarij, vt per *D. Sanfelic. loc. cit. nu.* 20.

Hinc cùm D. Franciscus Magnatus prætendisset, declarari creditorem hypothecarium, ac præferri, nedum creditoribus hypothecarijs posterioribus, sed etiam chirograharijs patrimonij Francisci de Rinaldo, & Fabij Spartani, eò, quòd habebat albaranum cum clausula constituti, & hypotheçæ,
6 trino teste roboratum, licet verificatum per duos tantùm, nam alius tertius testis erat præmortuus tempore iudicij moti, quo casu sufficere recognitionem duorum testiū superuiuentium, prætendebat *D. Ascanius Raitanus* meus Dominus, ac Aduocatus primi ordinis, ex *Gratian. cap.* 429. *nu.* 1. *&* 11. *lib.* 3. ac *dec.* 94. *nu.* 18. 19. *&* 20. & alijs,
7 attamen *Ego,* qui iura dicti patrimonij, ac creditorum tuebar, dicebam, contrarium tenere *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 24 *nu.* 11. *Mascard. de probat. conclus.* 1310. *n.* 28. *& conclus.* 285. *num.* 4. *Surd. dec.* 71. *nu.* 1. *&* 2. *Menoch. cons.* 199. *nu.* 46. aliosq; plurimos, quos breuitatis causa
8 omitto; ac quatènus posset attendi opinio *Gratian.* & Asseclarum, erat verificāda subscriptio testis mortui per comparationem, quæ in casu prædicto facta minimè erat, vt de communi testatur opinione *Riminal. iun. cons.* 213. *nu.* 30 *lib.* 2. quod etiam negare nequiuit idem *Gratian. d. dec.* 94. *nu.* 21. ac etiam *Gabriel.* qui omnes citat *lib.* 1. *cōmun. conclus. tit. de probat. conclus.* 10. *n.* 27.
9 immò erat probandum, testes prædictos esse probatæ, atq; integræ opinionis, iuxtà *d. l. scripturas,* vt iudicatum refert *D. de Franch. dec.* 644. *nu.* 2. *in fin.* aliam decisionem adducit *D. Sanfelic. d. sect.* 51. *nu.* 21. & probant *Gratian. cap.* 537. *n.* 1. 2. 3. 20. 21. *& seq. & d. dec.* 94. *nu.* 24. *D. Consil. Carleu. de iudic. lib.* 1. *tit.* 2. *disput.* 8. *nu.* 37. vbi per S.C. id pro vero habitum fuisse testatur, attenta dispositione *Constit. Regni,* incip. *Instrumentorum robur,* eò magis, quia con-
10 trà testes fuerat in illorum receptione oppositum in genere, ex *Thes. q.* 89. *nu.* 10. *&* 11. vel saltèm erat articulanda, licèt non probāda illorum qualitas, ex eod. *Gratian. d. cap.* 537. *nu.* 31. & tandèm contendebam,
11 *text. in d. l. scripturas* procedere, etiā quòad creditores chirographarios, dùm eadem viget ratio antidatæ, vt per *Tiraquell. de retract. conuent* §. 1. *glos.* 7. *num.* 45. *&* 48. ac *Gabriel. d. conclus.* 10. *nu.* 6. Quarè per S.C.
12 sub die 12. Maij 1651. ad relationem D.
* Consil. *Marciani* mei eximij Domini, cum interuentu DD. Consil. *Francisci Antonij Muscettulæ, Nauarettæ, Coppulæ,* ac *De Torre,* fuit decisum, hæredes dicti D. Francisci esse creditores vigore dicti albarani in actione hypothecaria, respectu creditorum in actione personali tantùm, in Banca Borrelli, & sic habitum fuit pro vero per S.C.

quòd

quòd tres testes requirantur in recognitione contra creditores hypothecarios,& duo respectu creditorum in actione personali.

13 Non tamen probãt testes in recognitione priuatæ scripturæ, si deponant, habere notam manum, nàm debent deponere, vidisse scribere, *Grammat.dec.*84.*Affl.dec.*181. vbi *Vrsill.*alijq; *Addentes*, *D Episcop. Ricc. collect.*19.D.*Sanfelic* vbi supra,*num.*18.D. *Ciarlin.d lib.*2.*cap.*175.*nu.*26. verùm si te-

14 stes deponant,habere notam manum,quo casu semiplenè probant,*D Sanfel. dec.*155. *lib.* 2. & fiat comparatio per alios testes cum alia publica scriptura scribentis, ex qua similitèr semplena probatio inducitur,vt per *Affl. d. dec.*181.*n.*7.*in fi.*tũc prædictæ semiplenæ probationes coniunguntur,ad faciendam plenam probationem,*D. Sanfelic.ibid.nu.*2.vbi *in fine* iudicatum re-

15 fert,apocam Bancalem fuisse habitam pro verificata per testes deponentes,habere notam manum,cum comparatione facta, & proindè,habere exequutionem paratam, seruata forma *Reg pragm.*

16 Litteræ autem missiuæ verificantur per testes deponentes, habere notam manum, & tunc probant,*Affl.d.dec.*181.*nu.*5. sicuti etiam litteræ cambij,quando negatur acceptatio,vt per D.*Sanfelic.d.sect.*51.*num.*28. *vers.quò verò.* *M.A.Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LVI.

SVMMARIVM.

1 Capitula 20.& 21. Ciuit. Neap. *non extenduntur ad contractum annuorũ introituum,ex pecunia dotali factum.*

2 *Assensus præsumitur præstitus in instrumẽto dotali,& nu.*11. *& donationibus contemplatione matrimonij,n.*12.*intellige*, *vt nu.*13.

3 *Assensus* Capit.Neap. *quibus prosit, & ad quos extendatur,n.*4.5.*& an sit subsidiarius, nu.*6.

7 *Assensus præstitus super promissione de vendendo,extenditur ad ipsam venditionem,& requiritur in promissione de re feudali, nu.*8.

Promittens vendere,nullo expedito assensu super dicta promissione, potest etiam reuocare,iuxtà Const. *incip.* Constit.Diuæ memoriæ,*& non tenetur ad interesse, d. n.*8.*& ità iudicatum traditur, sub n.*10.

9 *Promissio de vẽdendo obligat promittentem ad interesse, contrarium in re feudali, & sic decisum adducitur, sub n.*10.

1 FVit in causa huius decisionis fundatum, assensum *capit.*20.huius Ciuitatis,de quo in *pragm.*2.*de feud.* & *capit.*21.inserti in *pragm.*3. *eod.tit.* Neapol. mulieribus concessi, non extendi ad contractum annuorum introituum, ex pecunia dotali factum,quamuis in capitulis matrimonialibus esset dictum,quòd de pecunia prædicta fieret emptio annuorum introituum,pro dotium securitate, vt per D.meum *num.*11.*&* 15. ac ità decisum,vt refert *nu.*16.dùm depositum perueutum ex pretio rei feudalis, fuit liberatum alijs creditoribus cum assensu,ex ratione addu-

2 cta *d.nu.*11.nàm assensus præsumitur præstitus instrumento dotali, quod procedit, quando adest obligatio feudalium bonorũ, vt voluit *consult.*27.*n.*6.*& consult.*29. *nu.* 7.30.33.*&* 40.*lib.*1.secùs si illa deficiat, vt tradit *ibid.nu.*11.& ità etiam fundat,ac decisum refert per S.C.sub die 13.Martij 1646. *D.de Marin.lib.*2.*quotid.resol.cap.*28.*n.*19. *in fin.*in causa D.Lutij Capycij cum eruditissimo,ac perspicacissimo viro D.Andrea Marchesio Præsid.S.C.

3 Qui quidèm assensus *capit.* nedùm prodest mulieribus, sed etiam omnibus alijs, quibus restitutio dotis facienda est,etsi extraneis,vt in *d.capit.*21.siuè *pragm.*3. de qua *D.de Marin.ibid.*sub *nu.*7.ac etiam in

4 assecuratione,vt optimè docet D. meus *d. consult.*29.*num.*24.& extenditur,nedùm ad bona soceri vxoris,vt decisũ refert D.meus *hic,nu.*9.& *d.consult.*29.sub *nu.*11.& comprobat *D.de Marin.*vbi sup.*n.*15.sed etiam

5 ad bona soceri mariti agentis ad consequutionem dotis,ex contractu mutui,vt determinatum paritèr testatur D.meus cit. *consult.*29.*n.*10.*&* 20.ac etiã *D.de Marin.loc.*

6 citat.*nu.*16.neq; subsidiarius est talis assensus,vt post D.meum *hic,nu.*12.probat *D.de Marin.*contrà *Camerar.d.cap.*28. *num.*10. qui *nu.*11.limitat,vbi mulier,vel eius hæres posset satisfieri super allodialibus,tũc enim Iudex non debet permittere,vt agat super feudalibus,ex *D.Præs.Minad.dec.*13.

Et dùm D.meus *nu.*5. tradit, assensum

7 præstitum super promissione de vendendo, locum habere etiam in ipsa venditione;obseruabis,quòd promissio de vendendo nõ est venditio,*Valasc.dec.*83 *nu.*2.*&* 3.*Thes. dec.*233.*Gargiar.cons.*35.*nu.*4.*lib.*1. & in

8 ea requiritur assensus,si promissio sit de re feudali,secundùm veriorem opinionem,de qua post alios testatur *D. Bilotta conclus. feud.*43.si autem nullus sit impetratus assensus super dicta promissione, potest promittens,talem promissionem reuocare, vigore *Constit.* incip. *Constitutionem Diuæ memoriæ*,ità vt non teneatur ad interesse, si non vendat,vt per *Affl.in d.Const.nu.*30.

&

& per D. meum *consult.* 11. *nu.* 11. *lib.* 1. etsi
9 promissio de vendendo obliget promittentem ad interesse, iuxtà tradita per D. meum *ibid. nu.* 9. sed *Frecc. de subfeud. limit.* 12. *ad d. Constit. num.* 28. tenet contrarium, cuius
10 opinionem sequutus est *D. de Franch. dec.* 48. *nu.* 1. ac etiam *D. Minad. cons.* 29. *n.* 10. *& seq.* & secundùm hanc opinionem fuit
✱ iudicatum per S.C. referente eodem *D. de Franchis* in anno 1581. in fauorem D. Comitis Torellæ filij D. Ducis Attripaldæ contra D. Principem Bisiniani, dùm D. Comes fuit absolutus ab interesse petito per D. Principem, propter reuocationem promissionis de retrouendendo, eò, quòd carebat assensu, in Banca. . . . . . .
11 Sic paritèr licèt assensus intelligatur præstitus instrumento dotali, vt retulimus *n.* 2. & fundat *D. Præs. Merlin. cent.* 2. *controuers. forens. cap.* 58. *n.* 19. & sequitur *Dom. Consil. Staiban. lib.* 1. *resol. forens. resol.* 61. *n.* 55. & omnibus in eo contentis, *D. Merlin. cap.* 60. *nu.* 29. *d. cent.* 2. post *D. Consil. Marcell.*
12 *Marcian. cons.* 36. *n.* 3. *lib.* 2. & sic etiam donationibus contemplatione matrimonij, in capitulis, vel instrumento dotali factis, vt probat *D. Merlin. d. cap.* 60. *num.* 17. id ta-
13 men intelligitur pro securitate dotis, & antephati, non autem ad alium finem, vt decisum refert *D. de Marin. d. cap.* 28. *nu.* 18. *in fine*, ex *Apostilla D. Minadoi*, & sic filius non potest se tueri tali assensu capituli super donatione ei à patre, vel alio facta contemplatione matrimonij, sed tãtummodò vxor pro consequutione eius dotium, & antephati, vt consultus ex prædictis respondi in consessu habito prò D. M. Comestabulo Columna contra D. Marchionem Pollæ, eiusq; creditores, licèt contrarium substinuissent *D. Landulphus de Aquino*, & *Dom. Hieronymus de Angelillis*, Aduocati docti, & eximij ingenij, at cum mea opinione cõcurrerunt *D. Erasmus de Põte*, & *Dom. Honuphrius de Palma*, Aduocati paritèr eruditi, ac perspicacissimi, & idem *d. D. Honuphrius* ob sua merita præsidet in M. C. V. criminum vti Aduocatus Regij Fisci, ex benignitate Serenis. Regis nostri Philippi IV.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LVII.

SVMMARIVM.

1 *Prælatio competit agnato in feudo hæreditario mixto, & itá decisum adducitur, tàm Neap. nu.* 2. *quàm in toto ferè Orbe Terrarum, n.* 3.

4 Tex. in l. 2. C. de rescind. vendit. *habet locum in locatione, non tamen ea finita, num.* 5. *contrarium, nu.* 6. *& itá decisum adducitur, nu.* 7.

1 Communissima est *DD.* opinio, ius prothomisæos, siue prælationem competere agnato in feudo hæreditario mixto, ex *text. in cap.* 1. *§. sed & res, per quos fiat inuest.* in *cap.* 1. *§. porrò, qual. olim feud. alien. poter.* & in *cap.* 1. *§. Titius, si de feud. defunct. milit. fuer. controu.* vt tenuerunt *Afflict. in d. §. porrò, nu.* 18. & in *tract. de iur. prothom. in princ. nu.* 7. *vers. item quæro, Paris de reintegrat. feud. cap. an si vẽdatur res, per tot.* & signantèr *nu.* 14. *& seq. Ias. cons.* 56. *per tot. vol.* 3. *Shrader. de feud. par.* 8. *cap.* 7. *n.* 26. *Harthm. Pistor. de feud. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 11. *nu.* 20. *vers. id, quod etiam, Clar. in §. feudum, q.* 42. *vers. sed quia, Schurph.* damnat. memor. *cons.* 81. *nu.* 2. *in fin. cent.* 2. *Cannet. in extrauag. Volentes, §. prospexit etiam Rex, num.* 17. *in fin. &* 18. *Intrigl. de feud. cent.* 2. *art.* 32. *n.* 8. *& seq. Gothofred. Auson. disput. feud.* 10. *thes.* 5. *Rosental. de feud. cap.* 9. *membr.* 2. *n.* 7. *vers. octauò nota, tom.* 1. *D. de Franch. dec.* 387. *D. Reg. de Curt. in diuers. feud. fol.* 49. à *nu.* 53. vsq; ad 57. *D. Consil. de Anna obseru.* 2. *decad.* 1. *D. Reg. Rouit.* qui ipsos refert, & sequitur in *alleg.* impressa post *decis.* 11. *Dom. Reg. de Ponte* à *num.* 73. qui contrarijs respondet à *n.* 106. *& seq.* & in *rubr. de feud.* à *nu.* 17. quos addo infrascriptos alios, quos hùc vsquè vidi, *Carol. Xbinchebeberg. in tract. de differ. inter feud. ex pacto, & hæreditarium, cap.* 5. *nu.* 29. *Io. Schouer. Vuolterchif. lib.* 1. *disput. feud. disputat.* 9. *thes.* 103. *& seq. Sola ad Constit. Sabaud. tit. de feud. super decreto Insolant, glos.* 3. *par.* 2. incip. *Existentibus filiabus, per tot. Iacob. Thoming. dec.* 43. *Matienz. ad lib.* 5. *ll. Hispan. tit.* 11. *de empt. & retract. l.* 7. *glos.* 1. *ex nu.* 27. *& seq Koppen. dec. German.* 54. *nu.* 5. *Sebastian. Næuium in sistem. iur. par.* 5. *lib.* 2. *feud. tit.* 9. *nu.* 110. *Arnold. Ferron. in Consuet. Burdegal. tit. de retractu, §.* 2. *Fachin. lib.* 7. *controu. iur. cap.* 10. *vers. notandum, & cap.* 11. *Gaspar. Thes. lib.* 1. *qq. for. cap.* 39. *nu.* 1. 2. *&* 6 *Kinchen. de feud. tit. de inuest. par.* 1. *cap.* 2. *nu.* 186. *&* 344. *cum seq. D. Reg. de Ponte d. dec.* 11. *& de potest. Proreg. tit de diuers. prouis. §.* 1. *n.* 13. *Matth. Vuesemb* damnat. memor. *cons.* 54. *num.* 6. *Peregr. dec.* 21. *nu.* 5. *& dec.* 150. *nu.* 26. *D. Præs. Fuluium Lanar. in addit. ad D. Reg. Patruum in d. §. sed & res*, à *n.* 40. *fol.* 329. *Dom. Reg. Tapiam* Marchionem Belmontis *dec. S.C.* 57. *num.* 13. *Anton. Monac. de feud. interpretat. cap.* 54. *par.* 2. *nu.* 15. *&* 31. *Bal. in d. §. Titius*, in figuratione casus, & in §.

porrò,nu.4.& de iur.prothomis.nu.12.in fine,D.de Marin.lib.1.quotid.resol. cap.24. nu.10.& cap.233.nu.1. Zas.de feud. par.9. fall.7.nu.30.vers.si tamen,Sonsbec.de feud. par.13.n.120,Borcolten. in simili *tract. cap. 8.nu.149.Tiraquell.de retract. lignag.* §.1. *glos.3.nu.10.& 11.Aluarot. in d.§. Titius, col.1.vers.vndè intellige,Vulteium de feud. in loco* relato per *Rosental.*vbi supr.*conclus. 89.lit.F.Iacob.de Beluis.*in eod.§.*Titius, in princ.* & in *c.1.§.hoc quoq; n.3. de success. feud.Cuet.de feud.p.4.n.151.Mart.Laudes. in d.§.Titius,n.23.& cons.119,n.19.& 36.* inter *cons.feudal.diuers.D.Reg.Sanfelic.*qui latissime hanc sententiam comprobat *dec.* 100.à *nu.*1.ad 36.*lib.*1. compilata in causa prælationis Terræ Orioli,in qua pro prælatione scripsit famigeratus, ac excelsi ingenij *D. Carolus Brancacius*, tunc Aduocatus,nunc Regius Consiliarius , vt testatur *D.Sanfelic.ibid.* sub *nu.* 18.& contra prælationē pro Creditoribus consuluit D.meus *consult.27.& 28.lib.1.*de quibus *D.Sanfelic.loc.*citat.à *n.36.*ad *fin.decis.* prout etiam cōtrà prælationem aliàs scripserat D.meus *consult.96.lib.2.*sed succubuit,vt *ibi in fin.* testatur.

Quæ quidèm conclusio,rerum iudicatarum authoritate corroboratur nostrorum
2 Tribunalium.Primò,in causa Iuliæ Muscettulæ,pro qua scripsit *D. Reg.Rouit.* cum Mutio Simonetta,pro quo allegauit *D.Consil.Alderisius*,tunc Aduocatus famigeratus. Secundò,in causa Ducis Laurini. Tertiò,in causa Durazzani, patrocinante doctissimo viro *Orlando Franco*.Quartò,in causa Ducis Lareni.Quintò,in causa illorum de Vicedominis.Sextò,in causa Alexādri de Loffredo cū illis de Sparano.Septimò,in causa Marchionissæ Piscariæ Octauò,in causa Ciuitatis Mottulæ, sub patrocinio *D.Iosephi Magaldi*.Nonò,in causa Iuliæ Nouę,in qua allegauit *D.Consil.Theodorus*, tunc Aduocatus insignis,vt in *alleg.92.*& pro emptore scripsit *D.Orlandus Francus.* Decimò,in causa Ciuitæ Nouæ,& Castri Pignani.XI.in causa Serræ Capriolæ,patrocinante eximio Aduocato *D.Octauio Vitaliano*,qui ex lucro tot annorum Aduocationis,emit Terras Campibassi,Lorateni,Ferrazzani, & Sāctæ Crucis de Murcono.XII.in causa Ducis Montisalti,cuius iura tuebatur *D. Ioa.Camillus Cacacius* meus Dominus , Aduocatus primi nominis, postea R.C.S. Fisci patronus, ac Præsidens, & demùm Regens electus in Supremo Italiæ Consilio apud Sacram Maiestatem Regis nostri,& in contrarium allegauit D. meus *d. consult. 96.* XIII.in causa Terræ Lauri , sub patrocinio *D.Didaci Moles*, licèt contrà prælationem scripserit in dicta causa *D.de Marinis*.XIV. in causa afflictus Ciuitatis Grauinæ.XV.in causa similitèr afflictus Terræ Orioli. XVI. in causa Ciuitatis Casertæ. XVII.in causa Terræ Mirandæ,patrocinante dicto *D.Magaldo*.XVIII.in causa huius decisionis, sub patrocinio *D.Lælij Gizzij* mei germani,fuit enim decisum,de iure competere prælationem,vt *hic* per D. meum *nu.*51. licèt ex varijs facti circumstantijs fuerit determinatum,non esse locum prælationi, iura emptoris tuente *D.de Marin. cap. 116. lib.2. quotid.resol.*qui contrarium per priùs substinuerat *d.cap.24.nu.10.& cap.233.nu.1.* vt hæc omnia adduxi in *responso* edito pro D.Delitia Carafa Principissa Sepini, trāscripto per *D.Thor.in supplem.Comp. dec.p.2. in verbo prælatio.* XIX.in causa dictæ prælationis Terræ Sepini, nàm licèt dicta D.
* Principissa sub die 22. Maij 1644.ad relationem *D.Consil. Gamboa* fuerat exclusa à prælatione petita,tamen in decreto dicitur,*ex causis in S.C.discussis*,& sic habitum fuit pro vero,competere prælationem dictę D.Principissæ, sed ex facti circumstantijs fuit exclusa,partes D.Marchionis S. Iuliani emptoris tuente *D.Petro Carauita*,vt per *D.Thor.in suppl. dec. p.1.in verb.prælatio,*à quo decreto cū reclamasset dicta D.Principissa,*Me* pro ea etiā patrocinante fuit reuocatum decretum prædictum, & data
* prælatio eidem D.Principissæ , sub die 7. Iunij 1649.ad relationem *D.Consil.Iouini*, in Banca Figliolæ.XX.in causa per *Me* rela-
* ta *dec.19.nu.4.*XXI.& vltimò, in causa afflictus Terre Cercę Maioris,sub tutela D.*Horatij Palumbi*,in Banca Figliolæ.

Et nedùm in his nostris Tribunalibus
3 hæc opinio pro prælatione amplexa fuit, sed etiam in toto ferè Orbe Terrarum, vt testantur *Peregrin.*I.C.doctissimus *d.decis. 21.nu.3.& dec.150.nu.26.in fine, Pappon. tit.5.arrest.6.& tit.7.arrest.1.*cum *seqq.*& *lib.13.tit.1.de feud.arrest.2.in fin.*

Et dùm de læsione egit D.meus *nu.*10. cum *seqq.*scias,remedium *l.2.C.de rescind.*
4 *vendit.*habere locum, etiam in locatione, ex traditis per D. *Consil.de Anna consi.24. nu.3.lib.1*,difficultas tamen fuit,an proce-
5 dat finita locatione,& in hoc articulo *Dec. cons.583.nu.8. vers.vltimò considerandum*, negatiuè respondet,quem sequutus est *Valasc.de iur.emphyt.q.28.*per tot.sed affirma-
6 tiuam sententiam sequuti sunt *Pinell.* vir sanè eruditissimus, & apud *Me* magnæ authoritatis in *d.l.2.par.1.cap.3.nu.*18. *Fachin.controu.iur. par.2. cap.22. Menchac. controu.vsufreq.lib.3.cap.61.num.12. Cauall.comm.contra comm.q.136. nu.28. Garoc.de locat.tit.de vendit.Molin.de contract. disp.487.Gamma dec.19.& Gutierr. pract. qq.lib.2.q.138.nu.2. vers.sed pro contraria*

parte,

parte, sed secundùm hanc affirmatiuam
7 opinionem fuit per S.C. iunctis DD. Consil.
* duarum Aularum in Collaterali Consilio iudicatum, referente *D. Consil. De Curtis*, in causa D. Comitis Villæ Medianæ cum D. Ducissa Soræ, de anno 1613. in Banca de Fœlice. *M. A. Gizzius*.

OBSERVATIO In Decisione LVIII.

SVMMARIVM.

1 *Pactum exequutiuum ex quibus inducatur, & quomodò practicatur contrà debitorem, nu. 2. & eius hæredes, nu. 3.*

2 *Præcepta de soluendo vigore pacti exequutiui, duo fiunt regularitèr debitori, antequàm expediantur literæ exequutoriales, realitèr contrà ipsum, vel illius hæredes, etiam ad instantiam cessionarij creditoris, nu. 3. contrarium, nu. 11. intellige, vt nu. 12.*

4 *Pactum exequutiuum datur, quando non est compilatus processus super inualiditate instrumenti, cum cautione tamen de restituendo, secùs si processus est compilatus, nu. 5.*

6 *Liquidatio instrumenti via* Ritus M.C.V. *impeditur, si Curia pro Tribunali sedente debitor præsentet copiam processus cõpilati super nullitate illius, & ità decisum traditur, nu. 7.*

8 *Pactum exequutiuum triginta annorum spatio præscribitur, & ità decisum adducitur, n. 10.*

9 Ritus M. C. V. 167. *loquitur de liquidatione instrumenti, non autem de pacto exequutiuo.*

13 *Exequutio sententiæ in rem iudicatam transactæ, triginta annis præscribitur, etiam quòd adsit mala fides ex parte debitoris, vbi de ratione.*

14 *Ius liquidandi via* Ritus 167. M.C.V. *præscribitur spatio 20. annorum, à die, quo cessit solutionis dies, intellige, vt n. 18.*

15 *Obligatio stipulata penès acta habet paratam exequutionem, & an possit incusari post lapsum decem annorum, ibid. & nu. 16. ac 17.*

1 DE pacto exequutiuo in instrumento adiecto agit *hic* D. meus, ideòque obseruabis, quòd illud pluribus modis inducitur. Primò, ex clausula, quòd possit exequi more pensionum domorum Ciuitatis Neap. Secundò, per licentiam ingrediendi, & capiendi propria authoritate, vt per *Alex. cons. 85. nu. 5. lib. 6.* & Tertiò, per licentiam datam creditori sine iudicij solemnitate, ad tradita per *Coler. de process. execut. c. 5. p. 1.* vt refert D. *Reg. Sanfelic. dec. 312. n. 14. lib. 2.* vbi secundum, ac tertium modum, tantummodò ap-
2 probat; quarè frequentissimè in nostris Tribunalibus, & vt plurimùm in M.C.V. in praxi seruatur, pro solutione tertiarum, vel sortis principalis ad certum tempus solui promissæ, præuio tamen præcepto, quòd in biduo soluat debitor, aliàs exequatur vigore pacti, licèt frequentiùs duo fiant præcepta de soluendo, cum comminatione exequutionis, & demùm ad litteras exequutoriales deuenitur, realitèr tantùm, iuxtà tradita per *D. Præs. Merlin. cent. 2. controuer. for. c. 66. nu. 5.* post *D. Consil. Carleual. lib. 1. tit. 1. disput. 2. q. 7. sect. 3.* sub *nu. 913. de iu-*
3 *dic.* & practicatur etiam contrà hæredes debitoris, *D. Reg. Sanfelic. ibid. nu. 1. & D. Consil. Staiban. lib. 1. resol. forens. resol. 84. nu. 16. &* 18. & nedùm ad instantiam cre-
4 ditoris exercetur, sed etiam eius cessionarij, vt probat *nu. 3.* ac ità decisum refert *nu. 4.* qui *nu. 5.* fundat, pactum prædictum exequendum esse, vbi processus non est cõpilatus super inualiditate instrumenti, nàm pro cautela debitoris sufficit cautio de re-
5 stituendo, à creditore præstanda, sed quandò processus est compilatus, tunc *num. 6.* probat, exequutionem non esse concedendam vigore dicti pacti, immò quotiès de-
6 bitor citatus, non vigore pacti exequutiui, sed via *Ritus M.C.V.* super tenore instrumenti, tunc præsentando copiam processus compilati, tàm in S.C. quàm in M.C.V. super nullitate illius, Curia pro Tribunali sedente impeditur liquidatio, etiam quòd nõ sit præuentum, seruata forma *Reg. pragm. 1. de præuent. moder.* vt bis decisum refert D. *Reg. Sanfelic. ibid. nu. 7. &* 8. comprobant *Cenc. de censib. q. 95. num. 31. Mastrill. dec. 157. nu. 23. Fontanell.* qui sic paritèr iudicatum tradit, *de pact. nupt. tom. 2. clausf. 7. glos. 2. par. 5. nu. 27.* cum *seqq. Amat. resolut. 36. nu. 18. lib. 1. var. resolut.* & ità *Me* patro-
7 cinante fuit decisum per S.C. die 30. Maij
* 1640. iunctis Aulis, ad relationem M.C.V. in causa D. Marchionis Pisciottæ cum D. Hortentio de Petio Aduocato famigerato, in Banca de Palma, nàm fuit ordinatum, quòd causa remaneat in Sacr. Consil. vbi erat compilatus processus super nullitate instrumenti.

8 De iure tamen communi, pactum exequutiuum 30. annorum spatio præscribitur, vt post infinitos *DD.* tradit *Dom. Consil. Carleual. de iudic. d. lib. 1. tit. 3. disput. 4. n. 15.* ea ratione, quia exequutio expeditur officio Iudicis, quod tanto tempore præscribitur,

tur, proût quęlibet actio personalis, vel realis, vt tradit D. meus *hic, nu*. 14. & prosequitur *D. Episcop. Barbos. de pension. par. 2. q. 17. nu*. 4. & post ipsum *D. Carleual. d. nu*. 15. vbi D. meum *hic* citat, & per priùs dixerat etiã *tit. 1. disput. 7. nu*. 5. *&* 28. at quia in casu huius decisionis tempus 30. annorum non erat effluxum, sed tantummodò annorum 20. ideò decisum fuit, posse exerceri
9 pactum prædictũ, nõ obstante *Rit. M. C. V*. 167. qui loquitur in liquidatione instrumẽti via *Ritus d. M. C. V*.

Et ex his cũ fuisset conuentus in M. C. V.
10 D. Franciscus de Lagonessa Dux S. Martini ad soluendum tertias pro annatis 31. vigore pacti exequutiui ad instantiam heredum Antoniæ Capaciæ ex causa annuorum duc. 8. pro capitali duc. 100. & post bina præcepta interposita, quòd soluat, fuisset domi ordinatũ per D. Iudicem *Apicellam*, quòd expediantur literæ exequutoriales, tamen facto verbo in S. C. ad instantiam D. Ducis, cuius partes *Ego* tuebar, in Aula *D. Consil. Ducis Mariliani*, cum interuentu D. *Reg. Zufiæ* Propræsid. S. C. ac DD. Consil. *Iouini*, *Martinez*, *&* *Gomez*, hac mane 20. Octobris 1650. fuit decisum, quòd detur terminus in causa, cùmq; statim fuerit producta satisfactio capitalis, de anno 1623. fuit ordinatum, dictum Ducem non esse molestandum pro debito prædicto, in Banca Constantini, sic etiam decisum tradit D. *Thorus*, intrà tempus annorum triginta, in *Compend. dec. par. 3. verb. pactum rescisso-*
11 *rium, fol*. 236. licèt contrà heredes debitoris iudicatum referat, nullam prodesse præscriptionẽ, etiã cẽtum annorum, *d. p. 3. verb. pactũ exequutiuum, f*. 229. quæ tamen de-
12 cisio substineri nequit, ex traditis sup. *n*. 3.

Pari modo exequutio sententiæ in rem
13 iudicatam transactæ, 30. annorum spatio præscribitur, vt post *glos. ult. in l. sępè quidem, C. de prascript. 30. vel* 40. *ann*. & alios DD. adductos probat D. *Carleual. d. disp*. 4. sub *num*. 1. etiam quòd adsit mala fides ex parte debitoris, eò, quòd sciebat, vt tradit *n*. 2. ex ratione adducta *n*. 3.

14 Sicut, & ius liquidandi via *Ritus* 167. *M. C. V*. præscribitur spatio annorum 20. decurrendorum à die, quo venit solutionis dies, quo tẽpore instrumentũ liquidari poterit, vt *ibi* explicat *Carauit*. vbi etiã *Troys. n*. 1. *&* D *Reg. Marchio Belmontis in d. ritu* 167. *lib. 3. iur. Regn. rubr*. 43. & in Cõst. *Duram, & dirã, n*. 14. *rubr*. 19. *lib*. 4. *iur. Regn*. alijq; relati per *D. Carleu*. vbi sup. *n*. 12. Hinc
15 etiã obligationes penès acta, paratã habere exequutionem probauit idem D. *Carleual. d. lib. 1. tit. 2. disput. 8. num*. 12. sed 30. annis præscribi docuit *d. disputat. 4. num*. 13. vbi improbat, & malè *Dom. Reg. Tap*. sententem, præscribi decem annorum curriculo in *dict. Constitut. Duram, & diram, nu*. 14.
16 verùm si exequutio dictę obligationis non fuerit petita infrà decem annos, non amittitur actio agendi via exequutiua, sed modus faciendæ exequutionis, quia hoc casu requiritur citatio ad dicendum causam, quarè obligatio non sit exequenda, & debitore non opponente cõgruam exceptionem, ordinatur, quòd incusetur obligatio, & expediantur litterę exequutoriales realiter, & personalitèr, *Carauit. in Ritu*. 128. *nu*. 3. *vers. secundus casus*, D. *Carleual. ibid.*
17 *nu*. 14. secus verò, si non sint elapsi decem anni, tunc enim incusatur obligatio absquè dicta citatione; *Carauit. ibid. num*. 1. & in *ritu* 161. *nu*. 11. *D. de Franch. decis*. 118. *nu*. 8. cum *seqq*. quos referens sequitur D. *Carleual. loc*. cit.

Tandèm obseruabis, quòd licèt ius li-
18 quidandi instrumẽtum via *Ritus M. C. V*. præscribatur spatio 20. annorum, vt diximus *nu*. 14. tamen pro tertijs decursis per dictum tempus, & pro alijs decurrẽdis, nequaquàm præscribitur, vt post *Paz*, *Felic. Gutierr*. & alios docet *D. Carleual d. disp*. 4. *nu*. 10. cum *seqq*. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LIX.

SVMMARIVM.

1 *Maior licèt non restituatur in integrum, tamen potest inhærere in integrum restitutioni petitæ per minorem, cum quo litem habet.*

2 *Terminus concessus minori, est communis maiori cum eo litiganti.*

3 *Maior nõ potest renunciare appellationem in praiudicium maioris collitigantis.*

4 *Maior quando in integrum restituatur.*

5 *Contractus nullus respectu minoris, an sit nullus etiam respectu maioris, insolidum cum eo obligati, & nu*. 6. *decisio adducitur, nu*. 7.

8 *Procurator sicut non potest acceptare decretum, ità nec etiam illud expressè renũciare, nec etiam nominationem testium, ac appellationem, etiam si habeat mandatum cum libera, nu*. 9. *intellige, vt nu*. 10. *sed decisio traditur, n*. 11.

12 *Soror de iure Regni debet à fratre dotari, sed non dotata, non masculiatur, secùs de iure consuetudinario, & vt masculiatã dicatur, quæ requirantur, n*. 13. 14. 15. *& admittitur ad successionem paternã, maternam, & collateralium, n*. 16. *ac ad me-*
die-

dietatem bonorum antiquorum, nu. 17. ac etiam contra minores, intellige, vt nu. 18. decisio adducitur, nu. 19.

20 *Paragium in filia maritata, & in nuptura quantum sit, & quid, vbi nulla fuit constituta dos, decisio traditur, n. 21.*

22 *Filia dotata à patre de paragio, habet legitimam in bonis matris, etiam si sit ingressa Monasterium cum dote Ingressarum, intellige, vt ibi, & nu. 23.*

24 *Vita, & militia non debetur filio tertiogenito per secundogenitum, qui successit primogenito, & ità iudicatum asseritur.*

25 *Filius secundogenitus, mortuo patre habet electionem, an velit vitam, & militiam, vel partem pretij in feudo nouo.*

26 *Pars pretij debetur, attento valore tempore emptionis, non autem mortis in feudo nouo, limita, vbi in contrarium assistat patris voluntas, & ità decisũ traditur, n. 27.*

28 *Interesse partis pretij debetur filio secundogenito à die mortis patris, & ità determinatum assertur.*

29 *Fideicommissum non includit causam dotis, maximè in descendentibus, alijs bonis liberis non extantibus, nec etiam interesse, & sic iudicatum refertur, nu. 30. & sub nu. 31. nec paritèr antephatum, eiusq; interesse, vt decisum adducitur, d. n. 31.*

1 Maior, licèt non possit petere in integrum restitutionem, potest tamen inhærere in integrum restitutioni petitæ per minorem, cum quo litem habet, vt post D. meum *hic, nu.* 1. tradiderunt *D. de Franch. dec.* 269. *Affl. dec.* 213. *Mastrill. dec.* 42. *Valasc. consult.* 25. *& Capyc. dec.* 170. nàm dilatio, siuè
2 terminus, qui conceditur minoribus, est communis maioribus, cum ipsis litigantibus, *l. petenda, C. de temp. in integr. restitut. Fontanell dec.* 112. *nu.* 2. *lib.* 1. ex ratione adducta, *nu.* 4. *&* 7. ità vt post concessam re-
3 stitutionem, illi renunciare non liceat, in præiudicium aduersarij, *D. de Franch. decis.* 141. *&* 269. alijq; apud *Fontanell. ibid. n.* 6.
4 sic etiam conceditur in integrum restitutio maiori litiganti cum alio maiore, ex capite minoris ætatis alterius, qui non est in iudicio, sed habet interesse coniunctũ, *l. si communem, in princ. ff. quemadm. seru. amitt. Fontanell. dec.* 111. *nu.* 12. *& seqq. d. lib.* 1. & ità decisum tradit *nu.* 23. sic paritèr iudicatum refert *Phœb. dec.* 61. *lib.* 1.

5 An autem nullitas contractus allegata per minorem, profit etiam maiori cum ipso insolidum obligato in contractu prædicto, & affirmatiuam sententiam tuentur *Ludou. decis. Perus.* 27. *par.* 1. *Montan. de tutel. c.* 33. *n.* 494. *Paris. cons.* 12. *lib.* 2. *Odduś de restit. in integr. p.* 1. *q.* 46. *art.* 5. *n.* 15. rationes assignãt *D. de Franch. decis.* 247. *num.* 4. *& D. Præs. Merlin. cent.* 1. *controuers. forens. c.* 55. *n.* 17. & faciunt tradita per *Rebuff. ad Const. Gall. to.* 2. *de restit. art.* 2. *glos.* 3. *n.* 5. *& Odd. d. p.* 1. *q.* 46. *art.* 4.

6 Sed negatiua sententia probari videtur in *l. Marcellus,* vbi *glos. & Bart. ff. de fideiuss.* & in *§. si quis verò, aut Episcopo, auth. de alien. & ampliat.* comprobat *Mohed. decis.* 2. aliàs 223. *de fideiuss.* sed in causa Ioan-
7 nis Antonij Citatellæ cum creditoribus, per S.C. die 1. Aprilis 1615. ad relationem
* D. *Consil. Salui* fuit decisum, contractus esse validos, etiam respectu minorum, pro quantitatibus tamen, quæ apparent versæ in eorũ vtilitatem iuxtà liquidationem faciendam per S.C. in Banca de Scacciauèto, quam decisionem etiam retulimus *decis.* 19. *num.* 5.

Et sicut Procurator non potest in præiudicium Domini acceptare decretum, vt
8 tradit D. meus *n.* 3. ità etiam, non valet illud renunciare expressè, siuè nominationem factam in aliqua causa, pro examinandis testibus sui principalis, ità vt non obstante dicta renunciatione, possit principalis dicta nominatione vti, examinari faciẽdo testes, ad intellectum *Reg. pragm.* 7. *de ord. iudic.* per quam permittitur, fieri nominationem testium examinandorum extrà locum iudi-
9 cij; Procurator enim expressè appellationẽ renunciare non potest, ad tradita per *Serapbin. dec.* 857. *num.* 2. *D. de Franch. dec.* 579. quos sequuti sunt *Amat. decis. March.* 59. *num.* 9. *Giurb. dec.* 8. *n.* 45. *& Gratian. decis.* 79. etiam si haberet mandatum cum libera, *D. Golin. de procurat. p.* 2. *c.* 5. *n.* 117. solum-
10 modò enim Procurator prejudicare potest Domino, omittendo, & sic permittendo, labi tempus datum ad prosequendam appellationem, *Alex. cons.* 115. *n.* 2. *lib.* 5. imò hoc casu fundat, subueniri Domino per viam restitutionis in integrum, ex *tex. in c.* 2. *de restit. in integr. in* 6. Quarè in causa D. Prin-
11 cipis Buteræ Pederici Columnæ cum D. Marchione Arenarum, referente D. meo tunc Reg. Consil. delegato per S.M. eiusdem
* D. Principis, die 25. Iunij 1640. per S.C. fuit decisum, quòd non obstante renunciatione nominationis factæ per Procuratorem D. Marchionis, valeat idem D. Marchio infrà dies 23. præcisè, & peremptoriè examinare testes, in Banca Iuuenis, nunc de Vendicto.

Verùm circa principalẽ articulum huius decisionis .s. masculiationis fęminæ, obseruo, quòd secundùm *Constit. Regni*, incip.
12 *In aliquibus*, frater tenetur sororem dotare, sed si eam maritare distulerit, illa non masculatur, sed secundùm *Consuet. Neap. Si moriatur, de success. ab intesta.* masculus succedens tenetur fęminas dotare, ex præ-

Dd roga-

rogatiua sexus exclusas; sed si differat illas maritare, vsque ad annum 16, completum, secundùm paragium,& facultates,tunc fœminæ possunt petere portionem virilem de bonis paternis,& maternis,&.sic vti masculi succedunt,ideóq; masculiatæ dicũtur, vt tradit D.Consil.Prouenzal.in d.Consuet.
13 *Si moriatur,obseru.18.nu.1.in fine*,plura tamen requisita,vt fœmina masculiata dicatur,ponit D.meus *num.6.7.9.10.& 11.*sed *D.Prouenzal.obseru.21.n.1.* vbi D.meum citat,ad tria restringit, sicquè vsu obseruari fatetur, Primò,quòd fœmina non reperiatur maritata in ætate annorum sexdecim, Secũdò, quòd frater, vel nepos successor sit requisitus loco,& tempore, Tertiò,quòd successores taliter interpellati,habeant potentiam,ac maritãdi facultatem,itã,quòd maliriosè differant illas maritare,ipsisq; dotem dare,secundùm paragium, & facultates, & de secundo requisito latissimè agit *obseru. 22. per tot.*vbi etiam,quòd d.interpellatio
14 sit probanda per sororem,& quòd sufficiat extraiudicialis interpellatio,fundat *obseru. 23.* sed magis proficuam esse iudicialem interpellationem,perbellè docet *obser.24.* non tamẽ sufficit, si interpellatio fiat domi, vel Procuratori, cùm sit facienda personalitèr masculis, vt in mora constituantur, vt comprobat *obseru.25.à n.6.* per 19.verùm
15 in casu absentiæ masculorum admittit interpellationem factam domi, vel Procuratori,habenti mandatum generale,vt subdit *n.20.*qui etiam *obseru.27.n.6.*tradit, quòd
16 masculiatio, non solùm operatur, quòad successionem paternam, & maternam; sed etiam quòad successionẽ collateralium, & ad contraria respondet *num.7.cum plurib.*
17 *seqq.* quæ quidèm fœminæ masculiatæ succedunt etiam in medietate bonorum antiquorum cum masculis,vt fundat *ibid.n.19. & seq.* & tandèm dicta masculiatio proce-
18 dit etiam,contra minores, maritare distulentes,licèt illi restituantur, vt decisum refert *obseru.28.n.8.*vbi alios citat;& proindè
19 stantibus requisitis enunciatis suprà *n.13. & seq.* per S.C. sub die 6. Octobris 1554.
✱ Prisapia Longa fuit masculiata,contra Thomam Rubeum,in Banca Bozzauotræ.

Et dùm D.meus *nu.14.& 15.*dicit,quòd paragium in filia maritata non excedit le-
20 gitimam,in maritata autem, vsq; ad virilẽ portionem ascendit,vt etiam cẽsuit *D.Reg. de Ponte de potestat. Proreg. tit. de success. mulier.nu.12.* & nouissimè *D.Pratus c.14. n.66. lib.1.discept.forens.*sed *D.Reg.Capyc. Galeota lib.2.controu.illust.controu.16.nu. 31.*fundat,quòd si mulier fuit dotata cum parua dote, cum spe tamen consequendi maiorem dotem, eo casu paragium potest ascendere ad virilem portionem, & ità decisum refert *num 15.& D.Prouenzal.in d. Consuet. Si moriatur, obser.12.n.10.& 11.* tradit, quod in nupta paragium nõ excedit legitimam, nisi tradidisset in dotem viro
21 ius petendi virilem portionem; ideòq; cũ nuptæ fuissent Laura,& Prudentia Amoresano, nulla constituta dote eorum viris,cũ perijssent in S.C. à Matthæo Amoresano fratre paragium,vsque ad virilem,eò, quòd nulla constituta dote,censentur promisisse omne totum, quod prætendere possent su-
✱ per bonis paternis,& maternis, per S.C.sub die 19. Nouembris 1646. ad relationem *D.Consil. Brancatij* fuit liquidatum paragium in duc.500. pro qualibet ipsarum,inclusis etiam fructibus, nàm legitima erat tantummodò duc.350. vt ex processu in Banca Figliolæ, sed filia à patre dotata de paragio potest petere aliud paragium su-
22 per bonis matris, scilicèt legitimam,iure naturæ debitam, *Napod.in Consuet.Si qua mulier,n.25.D.de Anna alleg 81.n.4.*sic paritèr filia,quæ ingressa est Monasterium, & habuit à patre paragium Ingressarum, vt per *Affl.dec.340.* nisi filia renunciasset,nàm attenditur renũciatio,*Napod.in Consuet.Si moriatur,vers.eat autem, n.96.* dummodò filia aliquid habuerit de bonis maternis
23 tempore renunciationis, *Vrsil.ad Afflict. dec.129.nu.4.*nec obstat,quòd vnica sufficit dotatio, ad hoc vt fœmina excludatur à successione bonorum paternorum, & maternorum, vt est in ore omnium, id enim locum habet,vbi fœmina dotatur de bonis paternis, ac maternis, tunc enim nil aliud petere potest, *Napod.in d Consuet.Si moriatur, d.num.96.* latè *Molfes.ad Consuet. Neap.p.4.q.29.nu.15.cum seqq.*secùs verò, quando nihil habet à matre, sed solùm à patre dotatur.

Agitur per D.meum *n.20.* de vita, & militia, ideò obseruabis, quòd illa haud de-
24 betur filio tertiogenito à secundogenito, qui successit primogenito, vt tenuerunt *Capyc.dec.211.D.de Franch.dec.73.nu.18.* & fuit decisum per S.C.referẽte doctissimo, ac æquissimo *D. Horatio Marchesio* Reg.
✱ Consil.die 24.Nouembris 1592. in causa Marchionis Campaneæ cum eius fratre,in Banca Carboni pro Balsamo.

Sic paritèr obseruandum erit, quòd in feudo nouitèr per patrem acquisito, sequu-
25 to illius obitu,filius secundogenitus habet electionem, an velit vitam, & militiam, vel partem pretij,ad tradita per *D.Reg. Rouit. in pragm.25.nu.3.de feud.*ideòq; si elegerit,
26 habere partem pretij,illa intelligitur,secundùm pretium,quo feudum emptum fuit,nõ autem iuxtà valorem tẽpore mortis patris, vt testatur *D.de Anna sing.200.* alijq; apud D.meum *consult.25.num.5.lib.1.* sequitur

D.

D. Rouit. ibid. num. 55. vt etiam iudicatum fuit per doctissimos Arbitros. f. D.D. *Io. Vincentium Cortonum, Fuluium Lanarium, Io. Vincentium Macedonium, & Andream Marchesium,* in causa D. Annæ Coppulæ cum D. Iulia eius sorore, arbitrãdo pariter, interesse deberi à die mortis patris, ad rationem duc. sex pro centenario, vt refert D. meus *d. consult.* 25. *in fine,* qui tamen cõsuluit, quòd attendatur tempus mortis, vt
27 habetur à *n.* 6. per 34. attamen si in contrarium assistat patris voluntas, tunc valor tẽpore mortis attenditur, & sic contraria opi-
* nio, vt fuit per S.C. determinatum, die 13. Februarij 1561. referente *D. Consil. Manso* in causa Io. Iacobi Cecere cum Mario Cecere, stantibus dispositione, & conuentione inter patrem, & filios in capitulis matrimonialibus d. Marij secundogeniti, in quibus Io. Angelus pater voluit, quòd sua hæreditas divideretur inter prædictos eius filios, & quòd in nihilo Io. Carolus primogenitus superasset d. Marium, in qua dispositione, seù promissione feuda includi, non dubitatur, ex traditis in fortioribus per *Dec. cons.* 389. *nu.* 11 *& cons.* 390. post *nu.* 3. quæ
28 quidèm pars pretij debetur cum interesse à die mortis patris, vt probat D. *Reg. Rouit. vbi suprà, nu.* 50. & propriè *vers. imò in hoc casu,* vt decisum retulimus ex D. meo suprà *n.* 26. *in fine,* & fuit iudicatum pariter in dicta causa de Cecere, sub die 3. Aprilis 1563.
* ad relationem D. *Consil. de Curte,* nàm fuit condemnatus d. Io. Iacobus ad soluendum interesse d. pretij à tẽpore, quo fructus feudalium percepti fuerũt ab ipso, & in eadem, sententia fuit liquidatum, in Banca de Capua, nunc de Amico.

Et tãdèm iuxtà ea, quæ adducit D. meus *n.* 21. fideicommissum non includit causam
29 dotis, maximè in descendentibus, alijs bonis liberis non extantibus, quod etiam voluerunt *Fusar. de substit. q.* 531. *&* D. *Consil. Paschal. de patr. potestat. p.* 2. *c.* 7. *n.* 1. *& seq.* idquè procedit, etiam quoad interesse dotis, vt per *D. de Franch dec.* 613. vbi licèt referat, dictũ articulũ nõ fuisse decisum per S.C. in hanc tamen partem inclinare videtur, quã vti veriorem sequitur, & pluribus medijs comprobat, contrarijs etiam satisfaciendo D. *Paschal d. c.* 7. *nu.* 32. cum *seqq.* & ità decisum refert D. *de Ponte dec.* 34. *nu.* 38. *&* 39. & comprobant *P. Molfes. cons.* 29. *n.* 13. *lib.* 2. *& Barz. dec.* 108. *n.* 15.
30 Quapropter in causa D. mei cessionarij Vincentiæ de Marra cum Augustino, & Di-
* daco de Marra, die 1. Martij 1638. ad relationem D. *Consil. Carleualij* fuit præstita assistentia super bonis in iudicio deductis pro quantitate debita pro dote d. Vincentiæ, & interesse liquidando, in Banca de Felice, sub patrocinio *D. Lælij Gizzij* mei ger-
31 mani, idemq; procedit pro antephato, vt magis communiter receptum est apud *Peregr. de fideicom. art.* 42. *n.* 96. *D. de Franch. d. dec.* 613. *nu.* 10. *Sforz. Odd. de fideicomm. q.* 43. *nu.* 127. *& seq. D. Paschal. d. par.* 2. *c.* 2. *nu.* 56. *Fusar. de substit. q.* 533. *nu.* 1. *& D. Rouit. cons.* 55. *lib.* 1. vbi sic pluriès iudica-
* tum adducit, & propterea in eadem causa D. mei cessionarij Virgiliæ de Vrso cum d. de Marra, fuit præstita similitèr assistentia super bonis, in inuentario contentis pro dotibus, antephato, & interesse d. Virgiliæ vxoris q. Augustini de Marra fideicommittentis, pro quantitate liquidanda, sub die 12. Februarij 1636. ad relationem eiusdem *D. Carleualij,* patrocinante pro D. meo eodem *D. Lælio Gizzio,* in d. Banca de Felice.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LX.

SVMMARIVM.

1. *Nauium vsus apud antiquos varius, ac maximus fuit.*
2. *Romani in fabricandis Nauibus maximum studium adhibebant, vbi de ratione.*
3. *Naues bellicæ sunt tutissima præsidia, & Castra belli, præsertim Vrbis Venetiarũ.*
4. *Nauigatio est periculosa, & quo tempore.* *Nauigans præsumitur mortuus, & raro reuerti solet, ibid.*
5. *Mors nauigantis, vel militis quomodò probetur.*
6. *Iudicium naufragij est summarium circà ordinem iudiciarium, & probationes.* *Naufragium quomodò probetur, ibid. & adducitur praxis, n.* 7.
8. *Assecuratio, siuè Naulizatio est de iure permissa.* *Assecurator Nauis, quando non teneatur de assecuratione, ibid.*

1 DE Nauibus, earum naufragio, illiusq; probatione agitur in hac *decision.* cùmque materia sit practicabilis, erit præsciendum, Nauium vsum apud Antiquos varium, ac maximum fuisse, cùm enim ad vsum belli illas construebant, varijs nominibus nuncupabant, vt in *l.* 1. *§. quædam enim Naues, ff. de exercit. act.* in *l.* 1. *C. de cupress. ex luco Daphanes. lib.* 11. *Boer. decis.* 177. *nu.* 15. *&* 16. refert, & sequitur D. *Reg. Capyc. Galeot. resp. Fiscal.* 13. *nu.* 99 qui ex *Iulio Ferrett. de re nauali, lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 17. refert, Romanos gloriæ

gloriæ,& virtuti attendentes, magnum adhibuisse studium in fabricandis Nauibus, putantes,Imperatoriam Maiestatem, non solùm armis in terra;sed etiam in aqua, armis,& legibus armatam,ac decoratam esse oportere,& nihil interesse ad militarem virtutem, an Equis in terra, aut Nauibus in
3 aqua pugnetur;ideóq; bellicas Naues esse tutissima præsidia,& Castra belli, dixit *D. Capyc.Galeot.ibid.nu.*106.*&* 109. & præsertim Vrbis Venetiarum,vt annuit *n.*114. & tempore Alexandri Magni illas perdurasse per annos ducentum, & vltrà, tradit *Muta dec.*3.*nu.*7.

4 Periculosa tamen est nauigatio, præsertim à mense Octobris,vsq; ad mesem Aprilis,vt aduertit *Muta cap.*24.*nu.*2.*&* 3.*lib.*1. *Sicil.& cap.*91.*n.*38.*lib.*6.ideóq; vt inquit *Iaf.in l.*1.*nu.*9.*ff.si quis caut.* pœnitentia dignus est, qui per aquam traiecit, quod poterat per terram pertransire, quod dictum sequitur *Muta d.nu.*38.*in fine*, hacq; etiam de causa dixit *D.Giurb.in.c.*130.*n.*23. *&* 31.*lib.*2.*controu.forens.*quòd verisimile est,nauigantem esse mortuum;quia nec inter viuos,nec inter mortuos recésetur,*Rot. Gen.dec.*36.*nu.*6. *D.Viscont.in conclus. iur. in verb.Nauigantes*; rarò enim illi reuerti solent, sicuti qui triremibus addicuntur, *Magon.decis.Lucens.*44.*nu.*6.immò proba-
5 ri mortem nauigantis ex libro Nauis, in quo defunctorum nomina describuntur, iuxtà tradita per *Gratian.cap.*869. *num.*25. *discept.forens.*sicuti etiam probari per literas Ducis Militum,sub quo ille militabat, habetur in *auth.hodiè, C.de repud. Peregr. de fideicomm.art.*43.*nu.*41.*verf.aut literas recepit.*

Ad *decis.* tamen propriùs deueniendo
6 dicimus,quòd iudicium naufragij est summarium,tùm circà ordinem iudiciarium, quia sine libello in eo proceditur, vt tradit *Ferrett.de re naua.lib.*8.*nu.*39.tùm etiam circà probationes;nàm testes non citati,& parte absente admittuntur, vt probat D. meus *nu.*1.*&* 3.dummodò sit absens à loco naufragij, secùs si ibi præsens sit,vt resolutum per S.C. tradit *num.*4.ac similitèr naufragium probatur per coniecturas,& literas testimoniales, & alia similia,vt per *Monac.dec.Flor.*1.*n.*96.*& seq.*Naufragium enim scire præsumitur, qui propè littora fuerunt,*Muta in d.cap.*24.*nu.*4. circà quas
7 probationes erit obseruandum, quòd Officialis Nauis,& Vaxelli, sequuto naufragio debet comparere coràm Iudice loci naufragij,illudq; patefaciendo,producat testes super eodem, vt de cætero molestari non possit de naufragio prædicto à Domino Nauis,vel Vaxelli,*l.nè quid,§.de his, ff. de incend.ruin.& naufrag.*& in *l.*2. *C.de naufrag.lib.*11.ità ex iuribus prædictis probat *Muta in d.c.*91.*n.*33.

8 Sic etiam scias, quòd contractus assecurationis,siuè Naulizationis de iure valet,vt probat *Muta in cap.Sicil.* 259.*in princ.lib.*5. *& dec.*3.*n.*1. non tamen tenetur Assecurator Nauis,in qua aderát merces,si illæ esset ad aliud Vaxellum asportatæ, absq; consensu Assecuratoris, & Vaxellù sit naufragatum, vt tradit post alios *Muta d. dec.*3. *n.*6. adducens etiam *text.in l.fin.§.si ex conditione, ff.ad l.Rhod.de iact.* Circà verò,qui contribuere teneantur in emendatione dàni Nauis naufragatæ,vt in casu huius *decis.* videas omninò *D.Capyc.Galeot. d. resp.*13. *nu.*103. *M.A.Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXI.

SVMMARIVM.

1 Consuet.Neap.Si quis,vel si qua,de success. ab intestat. *non habet locum, patre,vel matre in medio existente, sed seruatur ius commune,intellige,vt n.*6.*&* 7.
Consuetud.Neap.*terminantur in districtu Ciuitatis,d.n.*1.

2 *Fratres,& sorores ex vtroq; latere succedunt cum parentibus in bonis alterius fratris ab intestato defuncti de iure communi,& ex vno tàtùm latere succedunt, attenta* Consuet. Neap. *nu.*3.

4 *Frater ex vtroq; latere quando excludat fratrem ex vno latere, attenta* Consuet. Neap.

5 Consuetud.Si quis,vel si qua,de success. ab intestat.*habet locum,auo,vel auia in medio existente,intellige,vt n.*6.*&* 7.

7 *Pater,vel mater non succedit filio ab intestato,quando matrimonium est contractum secundùm vsum Capuanæ,& Nidi, & sic* alla noua manera.

8 Consuet.Si quis,vel si qua,de success.ab intestat.*quando locum habeat.*

9 *Filius sororis carnalis prefertur fratri vterino in feudo nouo,et ità decisù traditur.*

10 *Pars pretij feudi noui non debetur in linea collaterali,& sic iudicatum refertur.*

1 IN ore omnium est regula, de qua D. meus *hic,nu.*1.quòd patre, vel matre existente in medio non habet locum in hac Ciuitate Neap.*Consuetud.* incip.*Si quis,vel si qua,de success.ab intestat.* Consuetudines enim Neap.terminantur in districtu Ciuitatis, *Montan.controu.*8. sub *nu.*1.ideóq; regulatur successio secundùm ius

ius commune, *auth. defuncto, C. ad Tertull.* quam conclusionem sequuti sunt *D. Consil. Marcell. Marcian. cons.* 1. *nu.* 20. *lib.* 2. *& D. Prat. lib.* 1. *discept. forens. cap.* 41. *nu.* 4. ac *lib.* 2. *cap.* 6. *nu.* 2. quem satis commendat D. meus *dec.* 169. sub *num.* 15. *lib.* 2. & copiosè prosequitur *D. Consil. Prouenzal. in d. Consuet. obser.* 23. per tot. Quarè fratres, & sorores ex vtroq; latere succedunt cum parentibus in bonis alterius fratris ab intestato defuncti, ex dispositione *d. auth. defuncto*, vt etiam probant *Farinac. dec.* 88. *nu.* 1. *& dec.* 90. *nu.* 17. post *Repertor. de vlt. volunt.* ac D. *Prat. d. lib.* 1. *cap.* 24. *nu.* 21. Verùm
2
3 si sint coniuncti ex vno tantùm latere, attenta *d. Consuet. Si quis, vel si qua*, succedunt, licèt secùs sit de iure communi, D. *Prouenzal. ibid. obseru.* 23. *n.* 29.

4 An autem frater ex vtroq; latere, attenta dispositione *d. Consuet. Si quis, vel si qua*, excludat æqualem in gradu coniunctum, ex vno tamen latere, & affirmatiuam sententiã defendit D. *de Marin. lib.* 1. *quotid. resolut. cap.* 70. *nu.* 11. *vers. sed quidquid*, *& nu.* 13. sed ipso relato, cõtrarium substinet *D. Prouenzal. in d. Consuet. obseru.* 7. *nu.* 1. 4. *&* 5. contrarijs satisfaciendo *nu.* 3. quod tamen est intelligendum, iuxtà distinctionem traditam per D. meum *nu.* 4. vt non excludatur in bonis lineæ, cuius est coniunctus ex vno latere, secùs quòad bona alterius lineæ, cum qua non est coniunctus, tunc enim excluditur.

5 Auo tamen, vel Auia in medio existente nõ cessat *d. Consuet. Si quis, vel si qua*, sicut è contrà non habet locũ, patre, vel matre in medio existẽte, vt latè discusso negotio fundat *D. Prouenzal. obseru.* 24. *n.* 17. cum *seqq.* & ad contraria respondet à *n.* 27. cum *seqq.*

6 Quæ omnia procedunt, si matrimonium sit contractum secundùm *d. Consuetud. Si quis, vel si qua*, & sic, vt vulgò dicitur, secũdùm Consuetudinem antiquam, & in scriptis redactam, vt per *D. Prouenzal. ibid. obseru.* 25. *in princ.* vbi *nu.* 1. quærit, an idem
7 dicatur, si matrimonium sit contractum secundùm nouum vsum Capuanæ, & Nidi, & sic *alla noua manera*, & degustato ad partes articulo per *tot. d. obseruat.* contra parentes concludit, sed si matrimoniũ fuerit contractum, iuxtà morem Procerum, &
8 Magnatũ, cessat *d. Cõsuet. Si quis, vel si qua*, patre, vel matre in medio existente, vt benè deducit *D. Prouenz. d. obseru.* 26. *n.* 9 *et seq.* etiam quòd nihil sit dictum in capitulis matrimonialibus, de filiorum successione; dummodò contrahentes gaudeant honoribus Sedilis Capuanæ, vel Nidi, vt paritèr concludit *D. Prouenzal. obseru.* 27. & proindè successionem in dicto casu regulari secundùm dictum morem Procerum, & Magnatum, vt fundat *ibid. nu.* 9 cum *seqq.* ibiq; allegat D. meum *dec.* 35. vbi *Nos* aliqua diximus *nu.* 28. *& seqq.* Et tandèm obseruabis, quòd *d. Consuet. Si quis, vel si qua* non habet locum in linea descendenti, si credimus *Montan. controu.* 1. *n.* 8. 10. *&* 22.

Et dùm in hac *decis.* agitur de successio-
9 ne fratris, obseruandum erit, quòd filius sororis carnalis, præfertur fratri vterino in successione feudi noui, vt per D. *Consil. de Anna cons.* 125. *lib.* 2. vbi in *fine* sic decisum per S. C. tradit, iunctis DD. Cons. duarum Aularum, & secundùm prædictam determinationem fuit per idem S. C. similitèr iun-
* ctis Aulis iudicatum in causa Zenobiæ de Blasio, cũ Alexandro Ionata in anno 1625. in Banca Carboni, & sic cõtra d. Zenobiam, pro qua scripserat D. *Consil. Theodor. alleg.* 101. In qua causa fuit etiam disputatus ar-
10 ticulus, nùm dictus Alexander teneretur soluere partem pretij dicti feudi noui, quãuis ageretur in linea Collaterali, & fuit pa-
* ritèr iunctis Aulis die vltima Octobris 1625. prouisum, non deberi, & sic fuit absolutus dictus Alexander, quamuis ipse, & dicta Zenobia essent heredes æqualitèr in burgensaticis, licèt contrarium substineat D. *Reg. Rouit. in prag.* 25. *n.* 47. *de feud.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LXII.

SVMMARIVM.

1 *Fructus bonorum antiquorum maturati in vita hæredis, quamuis non exacti, ad illum pertinent, & nu.* 5. *sed exiguntur à proprietario, qui pro rata diuidet, n.* 6.

2 Text. in l. deducta, §. qui post tempus, ff. ad Trebell. *procedit in vsuris, non autem in annuis introitibus.*

Annui introitus debentur principalitèr, & de per se, non autem accessoriè, ibid. & dicuntur fructus ciuiles, nu. 3.

Fructus ciuiles pro exactis habentur, statim ac cessit solutionis dies, d. n. 3.

Tex. in l. in singulos, ff. de ann. legat. *declaratur d. num.* 3. *&* 4.

8 *Fructus ciuiles diuiduntur inter emptorem, & venditorem pro rata temporis, maximè in vẽditione facta ex causa retractus, vigore pacti de retrouendendo, n.* 9. *etiam si sint anticipatè exacti à venditore, n.* 10. *& ità decisum adducitur n.* 7.

IN hac causa Marcelli Filomarini, cuius partes neruosè defendebat D. *Ioseph*
1 *Magaldus* fuit decisum, fructus bonorum antiquorum maturatos in vi-

ta hæredis, esse illius, qui disponere de ipsis potest, sicut de alijs bonis liberis, vt refert D. meus nu. 4. ex ratione adducta, n. 8. dùm enim cesserat dies solutionis in vita hæredis, quamuis exacti non sint, illos ad suos hæredes transmittit, *Mantica decis. 14. n. 7. & seq.* nam, vt inquit *D. de Franch. decis.* 254. *nu.* 5. fructus maturati in vita vsufructuarij, habentur pro exactis, sequitur alios adducens D. *Hodierna lib. 1. contro. forens. cap. 4. n. 33. & 41.* vbi latissimè de isto articulo pertractat, ideòq; nõ obstat *tex in l. deducta. § qui post tempus, ff. ad Trebell.* quem adducit *D. de Franch. decis. 49.* quandoquidem illius dispositio procedit in ijs vsuris, quæ sunt accessoriæ ad sortem, & ex natura accessionis sequuntur sortem; ideòq; ratione consolidationis vsusfructus accrescũt proprietario, cui sors ipsa principalis debetur; quarè cùm exactæ non sint, ad ipsum proprietarium pertinent, *l. si nomen, ff. de legat.* 3. *D. de Franch. d. decis.* 254. *nu.* 7 & 8. at casus huius decisionis erat in annuis introitibus, qui principaliter, & de per se debentur, non autem accessoriè, prout vsuræ, ad tradita per D. meum *nu.* 8.

2

Sic etiam cùm isti annui introitus sint fructus ciuiles, vt per *D. de Franch. decis.* 168. *n.* 13. & 15. qui statim ac cessit dies solutionis, pro exactis habentur, vt subdit *n.* 16. nõ potest ad illos inferri, *ex l. in singulo: ff. de annuis legat.* vbi fructus ab vsufructuario non percepti, siuè sint maturati tẽpore eius mortis, siuè non, ad proprietariũ spectant, eà ratione, quia vsufructuarius nõ est dominus fructuum, antequàm illos percipiat; sed illi proprietario reseruantur, *l. si vsufructuarius messem. §. vlt. ff. quemadm. vsusfruct. amitt.* intra enim prædicta locum sibi vendicant in fructibus naturalibus, & in responsionibus annuis, quę soluũtur pro illis, vt benè dixit *Surd. cons. 84. nu. 4. lib. 1.* & ex his omnibus confirmatur decisio ista.

3

4

Hinc velim obserues, quòd nedùm hæres transmittit ad suos hæredes annuos introitus, integraliter maturatos; sed etiam ratam illorum debitam, vsq; ad diem mortis, quia prò ratà temporis sunt diuidendi, *Couarr. var. resol. lib. 1. cap. 15. nu. 10. D. de Franch. d. decis. 79. & 168. nu. 17. Peregrin. de fideicom. art. 49. nu. 99. & 100.* alijq; apud *D. Hodiern. vbi sup. n. 34. & seqq.* quorum exactio ad proprietarium spectat, qui postea illos diuidet prò rata cum hæredibus vsufructuarij, vt ex aliorum placitis subiũgit *D. de Franch. d. dec. 168. n. 18.*

5

6

Quarè cùm D. Carolus Gambacurta Princeps Macchiæ, ex Beato Petro Gambacurta de Pisis, vti cessionarius iuris luendi Regiæ Curiæ, sub die 23. Martij 1647. retemisset à D. Thoma Fitrao Principe S. Agathæ officiũ Montenij Maioris, siuè Præfecti Venationis ei venditum per Regiam Curiã, pro ducat. 10. mil. cum pacto de retrouendendo quandocunq; emanatis bannis prohibitiuis venationem in locis prohibitis, compareuerunt Venatores, qui diritus licentiarum soluerant anticipatè, vt fieri solet D. Principi S. Agathę pro vno anno, antè reemptionem prædictam, & obtinuerunt à D. Prorege per Scriptorium, non esse molestandos pro tempore in licentijs contento, pro cuius ordinis exequutione fuit per D. Consil. *Braneatium* causæ Commissarium domi ordinatum, non esse molestandos, salua prouisione facienda, in damnum cuius cedere deberẽt diritus prædicti, anticipatè exacti, ideòq; facto verbo in S. C. per eundem *D. Braneatium* hac mane 10. Iulij 1651. fuit *Me* patrocinante pro D. Petro Gambacurta hodierno Principe Macchiæ, ac Monterio Maiore decisum, diritus prædictos cedere in damnum dicti D. Principis S. Agathæ, in Bãco Glauelli pro Salamanca; ex infrascriptis per *Me* adductis; siquidèm diritus prædicti sunt fructus ciuiles, qui singulis diebus percipiuntur, ideòq; diuidendi sunt pro rata tẽporis inter venditorẽ, & emptorẽ, ex trad. supr. *n.* 3. & cõprobat *D. Barbat. de diuis. fruct. par. 2. cap. 1. n. 9. & c. 5. n. 16.* & in indiuiduo in vẽditione facta ex causa retractus conuentionalis, vigore pacti de retrouendendo, fundat *D. Barbat. d. par. 2. cap. 6. n. 29.* & propriè *n. 43.* & magis in terminis terminantibus, etiam si diritus essent exacti anticipatè à venditore, vt erat casus iste, vt teneatur ratam illorum ad emptorem spectantem restituere, tradit *Gutierr. canonic. qq. cap. 33. nu. 21. & 22.* quem sequutus est *D. Barbat. d. cap. 5. nu. 14.* *M. A. Gizzius.*

7

*

8

9

10

OBSERVATIO
In Decisione LXIII.

SVMMARIVM.

1 *Antephatum, iure communi inspecto, spectat ad filios, quamuis nõ hæredes patris, contrariũ de iure consuetudinario Neap. nu. 2. & ità decisum adducitur, n. 4. quid stante pacto, quòd filij succedant vti filij, nu. 8.*

3 *Affl. dec. 37. nu. 6. & dec. 314. nu. 4. declaratur, & nu. 5.*

6 *Antephatum contracto matrimonio secundùm vsum Procerum, et Magnatum, pertinet ad filios, vti patris hæredes, contrarium, num. 7. quid stante pacto apposito, quòd*

quòd filij succedant vti filij, n. 8.

9 *Antephati medietas debetur vxori propter osculum, nō contracto matrimonio adhùc per verba de præsenti, etiā si osculū fuerit violentum, & decisum adducitur.*

1 ANtephatum per vxorem lucratum ob mariti mortem, superstitibus filijs, mortua matre spectat ad filios, tanquàm filios, quamuis nō sint patris hæredes, iure communi inspecto, ad *tex. in auth. hæres, C. de secund. nupt.* vt tradit insignis Religiosus *P. Molfes. ad Consuet. Neap. par. 1. cap. 3. nu. 19. tom. 1.* & post ipsum D. meus *hic, nu. 4. & 9. in fin.* ac *dec. 98. nu. 19.* D. *de Marin. lib. 2. quotid. resol. cap. 23. nu. 1.*

2 De iure tamen consuetudinario Neap. ex *Consuet. Quartam autem,* sub *tit. de iure quarta,* debetur filijs, vti hæredibus patris, vt etiam tradiderunt *Molfes. ibid. nu. 19.* D. meus *hic, nu. 5. D. de Marin. ibid. num. 2. D. Consil. Staiban. resol. 32. nu. 1.* & *resolut. 80. nu. 24. lib. 1. resol. forens.* ac *D. Consil. Prouenzal. in Consuet. 1. de success. ab intest. obseru. 13. n. 7.* & itá decisum refert *D. Io. Angel. Pisanell.* I.C. clarissimus, ac magni ingenij, in *allegat.* insertis per *D. de Marin. d. lib. 2. cap. 22. à n. 10.* cum *seqq. D. Carol. Anton. Boctilierius de success. ab intest. tit. de exclus. parag. & mascul. cap. 1. theor. 14. nu. 1. in princ.*

3 Et quamuis *Affl. dec. 37. nu. 6.* substineat opinionem, vt antephatum pertineat post matris mortem ad filios, quamuis non sint hæredes patris, contrà *Napod.* ac itá decisum dicat *dec. 314. nu. 4.* quem sequutus est *D. Boctilier.* vbi sup. nihilominùs contrà *Afflict.* indistinctè iudicatum tradit *D. de Franch. dec. 106. nu. 7.* vbi reprehendit *Addentes ad Affl.* sequutos fuisse illius opinionem, eamq; decisionem pro absoluta confirmat *dec. 182. nu. 14.* Immò idem *D. Pisanell. loc. cit. nu. 11.* refert, quòd *D. Antonius*
4 *de Ianuario,* tunc Præses S.C. dixerat, quòd *Affl. in d. dec. 314.* fuerat malè recordatus, dū idem D. *de Alex.* testabatur, quòd contrà *d. decis.* bis iudicauerat S.C. de anno 1513. & 1535. quas decisiones etiam refert ipse *D. Pisanell. in addit. ad Affl. d. dec. 314.* & in *d. Consuet. Quartam autem, vers. mortuo Hieronymo de Ariano,* & *Ego* addo aliam simi-
* lem decisionem eiusdem S.C. iunctis Aulis latam, in causa Aloysiæ Caracciolæ cum Hippolyta Caracciola, ad relationem D. Consil. *Camilli de Curtis,* posteà Regentis
5 dignissimi, die 16. Februarij 1598. vel dicendum, quòd *d. dec. 314. Affl.* procedere potest extrà Ciuitatem Neapol. & in locis, vbi ius commune seruatur, vt filij in antephato succedant, quamuis non sint patris hæredes, vt tradit *D. Consi. de Anna cons. 74. nu. 8. lib. 1. D. Tasson. de antephat. vers. 4. obser. 4.* sub *nu. 62.* ac D. Episcop. *Ricc. coll. 777. p. 4.*

Quarè cauendū erit à decisione lata per S.C. in causa Creditorum D. Comitis Mon-
6 tellæ, cuius partes tuebatur *Dom. Fabius Marchesius* I.C. maximus, ac eximia laude cumulatissimus, & pro Creditoribus in iure scripserunt *D. Fabritius Brancatius* Aduocatus celeberrimus, ac *D. Vincentius Mastrillus* eximię doctrinæ insignis, per quam fuit decisum, quòd contracto matrimonio secūdùm morem Procerum, & Magnatum, antephatum perueniat ad filios, vti patris hæredes, vt testatur *D. de Franch. d. dec. 106. nu. 8. & 9.* illamq; registrauit *Molfes. d. c. 3. n. 21.* quos sequitur, alijs etiā relatis *D. Boctilier. d. theor. 14.* sub *n. 1.* & de ea paritèr meminit D. meus *hic, nu. 6. & d. dec. 98. nu. 20.* ex ratione adducta per *d. D. de Franch dec. 537. nu. 17. D. de Anna cons. 2. nu. 2. lib. 1. D. Reg. de Pont. cons. 65. nu. 74.* & in *tract. de potest. Proreg. tit. 9. de success. mulier. n. 24.*
7 illaq; dura visa fuit eidem *D. de Pont. d. tit. 9. nu. 25. Molfes. in d. cap. 3.* sub *nu. 21. in fine,* & lata fuit ad instigationem *D. Reg. Salernitani,* viri alioquin doctissimi, tunc Præsid. S.C. qui contrarium tuebatur, & propterea vt eius opinio approbaretur, adiunxit Iudices in causa prædicta sibi visos, vt refert *Molfes. par. 7. q. 2. nu. 13. ad Consuet. Neap.* eò magis, quia fuit facta cum maxima discussione, vt refert D. *de Franch. d. dec. 106. nu. 9.* eamq; decisionem paritèr impugnat *Montan. controu. 1. n. 44.*

Ideòq; ad tollendam omnem dubieta-
8 tem, à tempore dictæ decisionis latæ in causa Creditorum D. Comitis Mōtellæ, de qua supr. *nu. 6.* in capitulis matrimonialibus apponitur pactum, vt filij in antephato succedant tanquàm filij, non autem tanquàm heredes patris, vt refert *Molfes. d. q. 2. nu. 14. & cons. 2. num. 38. lib. 1.* ipsoq; relato sequitur D. meus *hic,* sub *nu. 6.* quem citat *D. Boctilier. ibid. nu. 2. in fin.* ac etiam *D. de Marin. d. cap. 22. n. 3. D. Tasson. d. obseru. 4.* sub *n. 62.* & proindè, stante pacto prędicto, sic iudicatum tradit D. meus *n. 13.* eò magis ad euitandam dispositionem *Reg. pragm. vnic. de donat. propter nupt. siuè antephat.* editæ sub die 30. Decembris 1617. per quam hæredes patris succedunt in antephato, mortua vxore, extent, vel non filij, vt etiam refert *D. de Marin. lib. 3. quotid. resol. cap. 15. nu. 1.* vt excludantur creditores paterni à dicto antephato, nàm si filij succederent vti hæredes patris, illud esset obnoxium creditoribus, vt per *D. Ant. de Alex. in d. Consuetud. Quartam autem, vers. ex hac consuetudine, fol.* mihi *251. in fine,* & sic bis decisum iunctis Aulis, refert D. *de Franch. d. decis. 106. nu. 6. in fine.* Ob-

Obserues tamen in hac materia ante-
9 phati, quòd mulier lucratur medietatem illius, ei promissi in capitulis matrimonialibus, subsequuto tamen osculo, & si non cõtracto matrimonio per verba de præsenti, vt per D. *de Franch. dec.* 503. idemq; procedit, si osculum fuerit violentum, & deindè fuerunt confecta capitula matrimonialia, in quibus fuit promissum antephatum, nàm viro mortuo, antequàm matrimonium cõtraheretur per verba de præsenti, debetur
* medietas antephati, vt fuit decisum die 15. Maij 1640. per Mag. Cur. Vic. in causa Mariæ Ascione cum hæredibus Bernardini Nocerini Casalis Resinæ, ad relationem D. Iudicis *Io. Baptistæ Musceptula*, in Banca de Falco. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXIV.

SVMMARIVM.

1 *Mulier quando agere possit contra socerum pro restitutione dotis de iure communi, & quando de iure consuetudinario Neapol num. 2.*
3 *Creditor in diem, an agere possit, vt adueniente die ei soluatur, & n. 5. 6. & 7.*
4 *Socer vigore Consuet. Neap. num fit obligatus pro dote filio soluta.*
8 *Dos quando restitui debeat vxori ab hæredibus viri, & n. 9.*
10 *Mulier agẽs pro dotibus mortuo viro, eiusq; hereditate iacente habet alimenta, & expensas, & an habeat retentionem bonorũ viri, non reddita ratione tutelæ administrata, tàm pro dote, nu. 11. quàm pro interesse, & antefato, num. 12. 13. & 14. vbi decisum adducitur. & nu. 15.*

VEriſſima eſt concluſio de iure cõmuni, de qua D. meus *decis.* 36. *n.* 3. vbi *Nos* etiam *n.* 2. *& consult.* 138. *nu.* 5. *&* 14. *lib.* 2. & *hic nu.* 5. *&* 6. quòd mulier non poteſt agere contra
1 ſocerum, mortuo viro, pro dote, niſi duobus copulatiuè concurrentibus, quòd ſcilicèt matrimonium ſit contractum cũ illius conſenſu, & quòd dos ipſi patri, vel de eius
2 conſenſu, filio ſit ſoluta; Iure verò conſuetudinario huius Ciuitatis inſpecto, per *Consuet.* incip. *Filio ducente vxorem, de patre recip. dot. simul cum vxor. & fil.* pater eius vita durante non tenetur ad dotis reſtitutionem; ſed hæredes poſt illius mortem cogendi ſunt, vſquè ad concurrentem quãtitatem, ſeù valorem partis bonorum patris, quæ filio præmortuo contingeret, ſi viueret, vt probauit D. meus *d. dec.* 36. *n.* 11. *in fine*, vbi Nos diximus *n.* 3. & cõprobat *d. consult.* 138. *n.* 17. & *hic n.* 1. *&* 7. ideòq; fuit
3 in hac deciſione dubitatũ, an mulier creditrix in diẽ agere poterat, vt adueniente die mortis ſoceri dos ſolueretur ab eius hæredibus, pro cõcurrenti quãtitate, ad filiũ præmortuum, & ſic eius virum ſpectante, ſi viueret, iuxtà *d. Consuet.* & fuit deciſum non eſſe locum petitis, excludẽdo viduam à petitione prædicta, vt habetur *n.* 9. ex ratione
4 adducta *nu.* 8. quia cùm nulla ſit orta actio perſonalis contrà ſocerum, nec bona ſint obligata, niſi quatenùs in hæreditate remanerent pro portione filij, non poterat mulier aliqua actione contrà ſocerum agere;
5 & licèt in contrarium facere videatur alia *decis.* D. mei 151 *lib.* 2. vbi ſub *nu.* 32. refert, potuiſſe creditorem, ſiuè donatarium in diem agere, vt adueniente die ei ſoluatur, attamen termini non ſunt pares, quia quãtitas debita donatario in *d. decis.* 151. erat certa, hic verò incerta, poterat enim eſſe, quòd nihil in hæreditate ſoceri reperiretur, & ſic nulla portio deberetur filio præmor-
6 tuo, ſuper qua ſatisfieri potuiſſet vxor de eius dotibus, & licèt contrarium defendant D. *Thorus voto* 84 *num.* 378. *&* D. *Ciarlin. cap.* 95. *nu.* 31. *lib.* 1. *controu. forens.* vt mulier poſſit agere antè diem, vt tamen adueniente die dos ei ſoluatur, attamen ex dictis per D. meum *hic*, & per D. *Pratum lib.* 2. *discept. forens. cap.* 9. *nu.* 3. hoc intelligi-
7 tur, quando eſt nata actio, ac pariter obligatio, & faciunt tradita per D. *Nouar. decis.* 69. *nu.* 4.
8 Et dùm D. meus *hic, nu.* 4. *& d. dec.* 151. *nu.* 7. dixit, quòd viro datur dilatio anni ad reſtitutionem dotis, ex *tex. in l. vnic. §. exactio, C. de rei vxor. act.* quod intellige, ſi in bonis mobilibus conſiſtat, ſecùs verò, ſi in ſtabilibus, quæ ſtatim reſtituuntur, vt in *d. § exactio*, D. *Nouar. d. dec.* 69. *nu.* 1. *&* 2.
9 hoc tamen anni beneficio priuatur maritus, ſi negligẽs fuit in adhibendis Medicis, & medicamentis vxori infirmæ, vt pluribus medijs probat D. *Nouar. ibid. à nu.* 5. per 8. & allegat D. *Viuium* hoc in ſpecie tenentẽ in *dec.* 197. *n.* 14. vbi ità deciſum per Regiã Curiam Aquilanam etiam refert.
10 Viro tamẽ mortuo, eiuſq; hæreditate iacente, vxori dotes repetenti eſt prouidendum de expenſis, & alimentis ex bonis dictæ hæreditatis iacentis, vt deciſum refert *Rebuff. ad Constit. Gall. tit. de senten. prouis. art.* 3. *glos.* 1. *nu.* 14. ex rationibus adductis per *Garz. à Tolet. dec.* 57.
11 Nulla autem retentio competit hæredibus mariti aduersùs vxorem agentem pro dotis reſtitutione, non reddita ratione tutelæ adminiſtratæ, ex *text. in d. l. vnica, § taceat*, D. *de Franch. dec.* 642. *nu.* 1. ſecùs verò, ſi

12 si vxor agat pro solutione interesse dotis, vt disputato hinc indè articulo decisum refert D. *de Franch. ibid. n. 12. in fine*, idemq;
13 procedit, etiã respectu antephati, vt decisũ habemus apud eundem D. *de Franch. loc.* cit. sub *nu.* 3. quam sententiam secutus est D. *Cons. de Georg. alleg.* 36. *n.* 8. post D. *de*
14 *Anna sing.* 214. & in vtroq; casu, tàm interesse dotis, quàm antephati fuit paritèr determinatum per S.C. competere retentio-
* nem hæredibus viri, in causa Lucretiæ Saidiæ, cũ hæredibus Ioa. Andreę Barrilis, referente D. *Cons. Morra*, in Banca de Mon-
15 dellis, hodiè de Salamãca, sub die 21. Maij 1614. & in causa Ioannæ Lõghæ, cum Ma-
* rio Prignano, ad relationem D. *Consil. de Petio*, in Banca de Martino, sub die 16. Iunij 1627. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXV.

SVMMARIVM.

1 *Possessor quando constituatur in mala fide, et n. 2. 5. 6. 7. 8. & an teneatur ad fructus perceptos, & futuros, n. 3.*
4 *Possessor malæ fidei nunquàm præscribit, & post litem motam incipit esse reus, sub nu. 8.*
Succumbens in lite, dicitur constitutus in mala fide, sub nu. 5.
Text. in l. sed si lege, §. si antè litem, ff. de acquir. hæred. *procedit in petitione hæreditatis, sub nu. 8.*
9 *Possessor bonæ fidei non tenetur ad fructuũ restitutionem, dummodò absit mala fides, nu. 10.*
11 *Mala fides quando dicatur adesse.*

1 Circà principalem articulum huius decisionis, an per litis contestationem possessor constituatur in mala fide, D. meus tres retulit opiniones *DD.* de prima agit *num.* 1. quòd
2 per simplicem litis contestationem constituatur in mala fide, quod etiã voluit *Amat. var. resol. lib.* 1. *resol.* 14. *num.* 15. *Fontanell. dec.* 72. *n.* 6. *lib.* 1. dummodò tamen factum aliundè probetur, vt tradit *D. Cons. Dexart dec.* 10. *nu.* 14. qua opinione attenta, posses-
3 sessor tenetur, nedùm ad restitutionem fructuum præteritorum, *Intrigl. cons.* 4. *n.* 215. *& cons.* 5. *nu.* 105. *Fontanell. dec.* 64. *num.* 7. *lib.* 1. *Hier. Leo dec.* 133. *nu.* 11. *lib.* 2. sed etiã percipiendorum, *Petr. Royt. decis.* 5. *nu.* 410. *Intrigl. d. cons.* 4. *nu.* 104. *Hier. Leo ibid. Ludouic. Bell. cons.* 223. *nu.* 8. ità vt nec trien-
4 nij vsucapione se tueri possit, vt subdit *n.* 9. malæ fidei enim possessor nunquàm præscribit, ad tradita per *D. Ciarlin. lib.* 2. *controu. forens. cap.* 196. *num.* 39. *Mella de præscript. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. D. *Præs. Merlin. cent.* 2. *controu. forens. cap.* 63. *Fontanel. dec.* 75. *num.* 5. *lib.* 1. D. *Consil. Staiban. resol.* 15. *nu.* 12. *resol.* 36. *nu.* 37. *& resol.* 98. *num.* 62. *lib.* 1. *resol. forens.* sed hæc prima opinio satis dura visa fuit S.C. vt testatur D. meus *nu.* 8. *in fin.* qui eam confutat paritèr *decis.* 130. *nu.* 13. *lib.* 2. Secunda verò opinio, de
5 qua *hic, nu.* 3. vt non sufficiat sola litis contestatio, sed etiam requiratur sentẽtia, quia succumbens in lite, dicitur esse in mala fide, vt per *Duran. dec.* 426. *n.* 20. neq; fuit in hac decisione admissa, ex rationibus traditis per D. meum *nu.* 13. Tertia paritèr opinio, quam retulit *nu.* 4. *& seqq.* ea est, quòd
6 sola litis contestatio non inducat malã fidem veram, sed fictam; ideòq; ex ea quis condemnari non potest ad fructuum restitutionem, nàm vera, non ficta mala fides requiritur, quod etiam docet *Fontanel. dec.* 436. *num.* 9. *lib.* 2. ideòq; possessorem, non à
7 die litis contestatæ, sed à die publicationis teneri ad fructuum restitutionẽ, tunc enim efficitur malæ fidei possessor, vt probat D. meus *n.* 7. quam sententiam S.C. sequutum fuit in hac causa, vt habetur *nu.* 8. de qua decisione meminit etiã *d. dec.* 130. *n.* 8. *lib.* 2. hancq; opinionem seruauit, decidendo Prętorium Sardiniæ, vt per D. *Dexart. d. dec.* 10. *nu.* 1. qui *nu.* 70. circà *med.* allegat D. meum *hic, num.* 4. licèt *Montan.* ex *text. in l. sed si lege, §. si antè litem, ff. de petit. hæred.* quar-
8 tam opinionem adducat, vt malę fidei possessor incipiat esse reus post litem motam, *Ramon. cons.* 50. *nu.* 39. sed *text. in d. §. antè litem* procedit in iudicio petitionis hęreditatis, vt aduertit D. meus *hic, nu.* 10. & pro-
9 ptereà bonæ fidei possessor facit fructus suos, eosq; non restituit, *l. bona fidei emptor, ff. de acquir. rer. dom.* D. meus *d. dec.* 130. *n.* 11.
10 & vt non restituantur fructus, sufficit, quòd absit mala fides, *Farinac. decis.* 66. *tom.* 1. & ità etiam decisum adducit D. *Nouar. decis.* 144. *nu.* 5. aliosq; bonæ fidei effectus refert D. *Iul. Cæsar Caluin. in tract. de æquit. c.* 40. *nu.* 2. *lib.* 1. *& cap.* 114. *nu.* 18. *&* 19. *lib.* 2.
11 sicut è contrà, quando constat de titulo inualido, & iniusto cessat bona fides, & apparet mala, vt ex alijs fundat D. meus *dec.* 191. *num.* 17. *lib.* 2. M. *A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXVI.

SVMMARIVM.

1 *Seruitus realis acquiri solet pacto, vel præscriptione.*

2 *Pactum concessionis seruitutis debet concludenter probari, ac debet esse expressum, & clarum.*

3 *Seruitus realis, quando præscriptione acquiritur, intelligitur de continua, vel quasi seruitute, intellige, vt ibi.*

4 *Vicinus non potest in muro communi fenestram aperire, intellige, vt ibi.*

5 *Ius pascendi concessum cum animalibus suis, nõ comprehendit animalia habita ad socidam, & nu. seqq. non tamen animalia empta, causa mercimonij, siuè lucri, nu. 10. 11. & 12. sed contrarium, num. 13. & ità decisum traditur, nu. 14. & 16.*

6 *Animalia capta ad socidam, non fiunt capientis, sed remanent in dominio, & proprietate dantis, intellige, vt nu. 8. ac 9. & non possunt pascua sumere in alieno territorio, non soluta mercede pascui, n. 7.*

Dictiones, eorum, suorum, & meorum, *dominium, & proprietatem important, d. nu. 6. & sub nu. 13.*

8 *Animalia data ad socidam, quomodò sint communia cum socio, & num. 9.*

Socius cum animalibus captis ad socidam, non potest pascua sumere in territorio, in quo habet ius pascendi cum animalibus suis, d. num. 8.

12 *Vsus concessus, intelligitur, quòad necessaria, & quotidiana.*

Vsum plenum Villæ, vel fundi habens, non potest vti pomis, oleribus, & floribus ad compendium, idest ad lucrum, ibid.

15 *Iudex successor potest declarare decretum ambiguum prædecessoris, ex his tamen, quæ in actis continentur.*

De seruitute reali agitur in hac decisione, vt habetur *nu.* 10. ideòq; obserua, quod illa acquiri solet 1 pacto, vel præscriptione, *l. 1. §. pen.* vbi *glos. & DD. ff. de aqua plu. arcen.* *Cæpoll. de seruit. vrban. prædior. cap. 19. D. Andreol.* qui alios citat *controu.* 178. *n.* 1. *lib.* 1. *controu. forens. D. Ciarlin. lib. 1. controu. forens. c. 30. nu. 24. & lib. 2. c. 182. nu. 2.* proùt pacto acquisita fuit in casu huius decisionis, 2 vt in princip. illius habetur, quo casu pactũ debet concludentèr probari, *l. altius, C. de seruit. & aqua. Afflict. decis. 400. nu. 10.* ac debet esse clarũ, & expressum, *Gratian. cap. 502. nu. 58. & 59. lib. 3. discept. forens.* ex ratione adducta per *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 38. nu. 30.* & sequitur *D. Andreol. ibid. nu. 2.* quando verò præscriptione 3 acquiritur, intelligitur de seruitute continua, vel quasi; non autem de discontinua, nisi interueniat vsus tanti temporis, cuius memoria in contrarium non extet, vt distinguendo probat *D. Andreol. loc. citat. num. 3. 4. & 5.*

Et propterea, etsi licitum sit vicino in 4 suo muro fenestrã aperire, vt docet *D. Ciarlin. d. c. 182. nu. 3.* non tamen conceditur in muro communi, vt limitat *d. c. 30. nu. 26.* nisi pacto, vel præscriptione sit inducta seruitus realis, vt diximus *num. 1.* & probat *Giurba ad Consuet. Messan. c. 29. nu. 26.* & quemadmodùm seruitus, nè luminibus officiatur, habet causam cõtinuam, *Caualc. decis. 8. nu. 66. & seqq. par. 5.* ità etiam fenestra, & propterea inter seruitutes continuas numeratur, *D. Ciarlin. eod. c. 30. nu. 20.* & comprobat D. meus *n. 15.* ex *Consuetud.* incip. *Altius, de seruit.*

Sed dùm de seruitute hìc agitur, obser- 5 uandum etiam erit, an data communitate pascendi inter duas Vniuersitates cũ eorum animalibus, possint ciues pascua sumere cum animalibus ad socidam habitis, & negatiuè interrogatus respondi pro Vniuersitate Atillæ, cõtra Vniuersitatẽ Tornaricij; Siquidèm communiò, siuè concessio loqui- 6 tur, *con li loro animali*, & tamen animalia accepta ad socidam, non fiunt capientis, nec communicantur cum eo, sed remanent in pleno dominio, & proprietate concedentis; verbum enim, *loro*, quod latinè exponitur, *eorum*, siuè, *suorum*, importat dominium, & proprietatem animalium ciuium Tornaricij, vt de dictione, *eorum*, habetur in *l. Quintus, §. Mutius, ff. de auro, & argent. legat. Barbos. dict. 87. nu. 1.* & de dictione, *suorum*, similitèr habetur in *d. l. Quintus, §. argento*, vbi *Bar. nu. 3. Menoch. cons. 129. nu. 1. & præsumpt. 162. nu. 28. lib. 4. Barbos. dict. 344. num. 1.* sicuti de dictione, *meum*, dicimus ex *l. non solùm, §. meum, ff. de rei vendic. Cæpoll. de simul. contract. præsumpt. 13. nu. 102. in fine, & seq.* ideòq; probat *Oter. de pasc. & iur. pascen. c. 26. per* 7 *tot.* præcipuè *nu.* 10. animalia ad socidam accepta, non posse pascua sumere in territorio alterius, nisi cum consensu illius, ac soluta mercede pro herbagio, per Dominos animalium, ex ratione adducta *nu.* 11. & propterea exterus non potest frui iure pastoragij, socijs, siuè ciuibus Tornaricij cõpetẽte, socius .n. socij mei, socius meus nõ est, *l. qui admittitur, ff. pro soc. Oter. ibid. n. 13.*

Nec animalia data ad socidam, intelli- 8 guntur concessa, vt sint communia ratione dominij, sed tantùm ratione fœtuum, qui communicari debent; pastor enim, vel partiarius ponit operas, *l. cũ duobus, §. in coeunda, ff. pro soc. Cassan. in consuet. Burg. verbo Desdrobiz rubr. 4. § 23. nu. 66.* & ideò remanent concedentis, & illius periculo cedunt, cessante culpa pastoris, vel partiarij, neque in eis socius dominium habet, & sic tanquàm de alienis pecoribus, mercedẽ soluere tenetur, vt probat *Oter. vbi sup. nu.* 14.

14. & dominium non transferri in socium, expressè voluit D. Iudex *Capiblanc. in prag.* 11. *nu.* 103. *de Baron. lib.* 1. vbi aliam rationem tradit, & ità consuluisse fatetur.

Nec dicatur ex eodẽ *D. Capiblanc. ibid.*
9 *n.* 104. vt ciues teneantur solummodò pro parte spectante ad exterum concedentem animalia ad socidam, pars namq; socij est deducenda franca pro suo vsu, & quòd dominium pro parte translatum censeatur, dùm sors, finita societate sit diuidenda, ex *Gabriel. cons.* 62. *nu.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Quandoquidèm eius opinio nequaquàm substineri potest, cùm contrarium sit de iure verius, vt probauimus, à *nu.* 5. *per* 8.

Quæ omnia confirmantur ex obser-
10 uantia sic iudicandi, siquidèm *Frecc. de subfeud. lib.* 2. *authbor.* 46. *nu.* 4. *in fine*, in causa D. Vincentij Cossi, cum suis Vassallis Terræ Vairani, refert per S.C. ipso referente fuisse decisum, vt Vassalli immittant eorũ animalia in territorio Baronis, quatenùs inter seipsos sit vsus, nec animalia capiant ad socidam, vel vt extraneis vendant, & sic in alijs etiam causis iudicatum fuisse *ibid.* tradit.

Verùmtamen dd. decisiones per *Frecc.* relatæ, benè procedunt, quòad animalia ad
11 socidam habita, ex suprà per nos traditis à *d. nu.* 5. *p* 8. sed quòad animalia habita causa mercimonij, siuè industriæ, videtur, substineri non posse, ex dicta enim conuentione videtur concessus vsus, non autem vsusfructùs; minus namq; est in vsu, quàm in vsufructu, *Instit. de vsu, & vsufruct. in princ.*
12 & quæ in concessione vsus veniunt, ad necessarium, & quotidianum vsum restringũtur, & hac ratione, nec vsus cedi, nec donari, nec vendi potest, *§. item is, qui ædium, Instit. eod. tit. l. sed neq; & l. deniq; ff. eod.* Insuper, habens plenum Villæ, & fundi vsum, non potest vti horto, pomis, oleribus, & floribus ad compendium, *l. plenum, ff. eod. tit.* vbi *Accurs.* verbum, *compendium*, explicat, *lucrum*, & confirmatur ex verbis subsequẽtibus in *tex.* ibi, *vt ad vsuarij victum restringatur*, & sic videtur concessus vsus necessarius, non autem, vt emolumentum, & fructus ex vsu capiat.

Contrarium tamen erit affirmandum
13 pro confirmatione dd. decisionum; quippè concessio loquitur de animalibus suis simplicitèr, nulla facta distinctione, ideòq; intelligitur, tàm de animalibus suis ad proprium vsum, quàm pro industria; nàm omnia animalia sunt sua, & suum dicitur, in quo quis habet proprietatem, *§. cùm in suo solo, Instit. de rer. diuis.* & comprobauimus suprà *n.* 6. & in materia fauorabili indefinita æquipollent vniuersali, quando eadem est ratio, *l. si pluribus, ff. de legat.* 2. *l. si plures,*
14 *ff. de legat.* 3. & ità per S.C. decisum fuit die 27. Ianuarij 1540. in causa Vniuersitatis
✱ Apricenæ, hodiè nuncupatæ Casalis maioris, cum Pardo Pappacoda, vtili domino Castri Pagani, ad relationem *D. Consil. Io. Franc. Brancia.* fuit enim prouisum, quòd Vniuersitas Apricenæ valeat vti iure pascendi, & ligna incidendi, iuxtà verba Priuilegij cõcessi per Imperatorem Federicum, qui concesserat dictæ Vniuersitati, vt illius ciues, in tenimentis Castri Pagani, & S. Nicandri vti possint pascuis pro animalibus suis, & ligna incidere, ad eorum vsum, & vtilitatem; cùmq; d. Pardus institisset, declarari, vt decretum prædictũ intelligeretur, pro
15 vsu tantùm, cùm possit Iudex successor declarare decretum ambiguum prædecessoris, ex his tamen, quæ in actis continentur, vt est communis DD. opinio in *l. inter stipulantem, §.* 1. vbi *Alex. nu.* 10. *ff. de verb.*
16 *obligat.* proptereà per idem S. C. referente *D. Consil. Antonio Orificio*, viro acutissimi
✱ ingenij, ac postmodùm *Præsidis* eiusdem S. C. die 7. Iulij 1562. fuit decisum, quòd liceat Vniuersitati, vti etiam cum pecoribus emptis causa mercimonij, siuè lucri, in Banca de Mondellis. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXVII.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium iurisdictionis concessum magno Principi, etiam contrà viduas, pupillos, ac miserabiles personas, non transit ad singularem successorem, non eiusdem qualitatis, & quarè, n.* 2. 3. 4. *&* 5.

3 L. vnica, C. quando Imperat. inter pupill. & vid. *quando derogata censeatur, & nu.* 4. 5. *&* 6.

6 *Assensus an corruat respectu derogationis* l. vnic. C. quando Imperat. inter pupill. & vid. *si in memoriali assensus non fiat de ea mentio, sed tantũ in instrumento venditionis, ad quod se refert memoriale, & decretatio dicat*, fiat in forma, cuius tenor habeatur pro inserto, & specificè declarato, quòad expressa tantum, *& nu.* 7. 8. 9. *&* 10.

9 *Assensus expressus, non autem tacitus, siuè præsumptus, in Regno requiritur.*

11 D. Thorus in Compend. dec. par. 3. sect. 2. verb. priuilegium concessum à Rege, *declaratur.*

1 FVit in hac decisione determinatum per S.C. ad relationem M.C.V. priuilegium iurisdictionis amplissimũ, etiam contrà viduas, pupillos, & misera-

serabiles personas, concessum alicui personæ magnæ qualitatis, non transire ad singularem successorem, qui non est eiusdē qualitatis, & proindè fuit confirmatum decretum M.C.V. per quod erat denegata remissio Baroni, vt refert D. meus *nu.* 20. vbi dicit, pendere reclamationem à dicto decreto S.C. cùmq; omnes processus criminales existentes in Archiuio dictę M.C.V. fuerint combusti in anno 1648. ex causa plebicularìæ tumultuationis, ideò non potui perquirere processum, ad finem videndi, quomodò fuerat decisus articulus in gradu reclamationis.

Decisio tamen prædicta ex tribus rationibus fundatur. Prima est, quia priuilegium concessum strenuo Viro, vel magno Principi, non trāsit in generali alienatione, etiā cū assensu personis inferioribus facta, quibus Rex non fuisset concessurus, vt tradit *nu.* 5. quod etiam voluerunt *Pasetb. cons.* 14. *D. Viuius decis.* 208. nec præsumitur concedere, non concedenda, nec quæ cum difficultate concedi solent, ad tradita per *Ripam in l. obligatione generali, ff. de pignor.* Secunda ratio, de qua *nu.* 7. & 18. est, quia, vt dispositioni *l. vnic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid.* derogetur, specialis requiritur derogatio, cui priuilegio personæ miserabiles renunciare non possunt, renunciatio enim tolleret misericordiam, quod esset contrà bonos mores, vt post *Bald. Pelin. Alex. Barbat. Rebuff.* & alios, etiam si cum iuramento renuncient, probat *Carauit. in ritu* 231. *nu.* 4. ideò solus Princeps derogare potest, & hoc cum expressa derogatione, vt diximus, adeò, vt non sufficiat, si in secūdo priuilegio dicatur, *vt comprehēdat etiā ea, de quibus oporteret fieri expressa mētio*, vt probat D. meus *n.* 8. & comprobat *Menoch. præsumpt.* 40. *nu.* 6. & 25. *lib.* 6. *Thes. dec.* 177. *num.* 11. *vers. alij verò, Marta de clausul. par.* 1. *claus.* 73. *nu.* 10. *in fine*, sicut nec etiam sufficeret clausula, *quorum priuilegiorum tenor habeatur pro expresso*, vt decisum ostendit *Grammat. dec.* 20. *nu.* 3. 4. & 5. *Barbos. claus.* 70. *nu.* 9. *Marta de claus. par.* 1. *claus.* 123. *nu.* 3. 4. & 6. Tertia verò ratio fuit, nàm in secundo priuilegio aderat clausula, *exceptis iurisdictionibus, nobis ratione dominij competentibus*, vt refert *n.* 13. ideòq; censetur reseruatum priuilegium contrà viduas, vt ostendit *nu.* 14. ex *D. de Franch. dec.* 192. *nu.* 14. immò clausula prædicta censetur inesse in quacunq; concessione, *Marta par.* 2. *claus.* 65. *nu.* 2. & non comprehendit insolita, vt probat *claus.* 239. *nu.* 2. *par.* 1.

6 Verùm, si in memoriali assensus venditionis feudi non sit apposita clausula, *etiam contrà miserabiles personas*, vel cum derogatione *d. l. vnic.* cùm alterum ipsorum requiratur, vt per Principem derogatum cēseatur, *D. de Franch. dec.* 187. sed tantum se referat instrumento, in quo adest clausula prædicta, an derogatio inducta censeatur *d. l. vnic.* si in decretatione assensus sit tātummodò dictum, *fiat in forma, cuius tenor habeatur pro inserto, & specificè declarato, quòad expressa tantùm*, & videtur dicēdum, quòd sic, quia in Regno sufficit assensus relatiuus ad instrumentum, vt probat *Frecc. de subfeud. lib.* 2. *q.* 15. sed in contrarium faciunt, nàm fuit adiuncta clausula, *quòad expressa tantùm*, quo casu idem *Freccia* tenet, quod non operatur virtus relationis, nàm ad tollendam dubitationem dictorum verborum, *cuius tenor, &c.* cęperunt DD. Regentes apponere clausulam, *quòad expressa tantùm*, vt restringatur assensus ad id tantùm, quod narratur, & exprimitur Regi, immò etiam, circumscripta dicta clausula, *quòad expressa tantùm*, nec opinio *Frecc.* est vndiq. tuta, cùm *Dec. cons.* 373. *in fine* teneat contrarium, *ibiq;* de communi testatur opinione, vt non sufficiat relatio, vel saltim est controuersa opinio, vt patet apud *Tiraquell. ad ll. connub. glos.* 7. *n.* 194. ideòq; dixit *Aret. in l. pluribus, in princ. ff. de verb. oblig.* quem sequitur *Tiraqu. ibid. nu.* 195. quòd huiusmodi expressio, per relationem dicitur expressio generalitèr, impropriè verò, & ficta specialitèr, vndè dùm per *Constit.* 9 *Regni Constitut. Diua memoria* requiratur expressus assensus, nec sufficiat tacitus, proùt est fictus, siuè præsumptus ex tempore, vt per *Frecc. d. lib.* 2. *q.* 28. *D. de Anna in d. Con-* 10 *stit. nu.* 51. & 52. sequitur, quòd nullo modo sufficiat expressio relatiua. Item idem *Frecc. d. q.* 15. *col.* 2. *vers. & hoc habemus in Regno*, loquitur regularitèr in clausulis ordinarijs, & consuetis, sed aliud expresśè firmat in reseruatis exorbitantibus, & speciali expressione dignis, qualis est derogatio *d. l. vnic.* vt suprà fundauimus, & in indiuiduo, quòd quando in assensu nō exprimitur aliquid concessum in contractu, speciali expressione dignum, quod si fuisset expressum, Rex, vel non concessisset, vel difficiliùs, vt eo casu vitietur assensus, non obstante dicta clausula, *cuius tenor, &c.* latè probat *Dom. Consil. de Anna cons.* 112. *num.* 1. *vers. neq; dicunt*, vsq; ad *nu.* 17. *lib.* 2. vbi in casu suo defendit, assensum valere, quia Rex sciuit, & quia non erat speciali expressione dignum, vt tradit *nu.* 9. *vers. at suprà*, conferunt tradita per *D. Loffred. cons.* 12. *n.* 11. *vers. quoniam prædicta*, & ignorantia præsumitur, nisi probetur scientia, maximè in Principe, *c.* 1. *de constit. in* 6.

Et licèt contrà hāc decisionem decisum referat *D. Thor. in Compend. dec. p.* 3. *sect.* 2. *in*

in verbo priuilegium concessum à Rege, ni-
11 hilominus illa decisio non aduersatur, *ibi* enim priuilegium non erat personale, vt est in casu nostræ decisionis, vt tradit D. meus *nu.* 5. sed erat reale, & ex causa permutationis, ideóq; fuit causa remissa ad Baronem, dūmodò eligat Iudicem in Ciuitate Neap. immò nec decisio prædicta sine difficultate pertransit, quandoquidem per prius cōtrarium iudicauerat M. C. V. vt *ibi* refert.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Instantia non perimit in Consistorio Principis, & in S. R. C. contrarium, num.* 2. 3. *& in causis Ecclesiasticis, & spiritualibus est perpetua, d. n.* 2.

4 *Instantia perpetuatur per monitionem ad dicendum, & quanto tempore.*

5 *Insufflatio spiritus vitæ requiritur, perempta instantia per triennium in ciuilibus, & conceditur absq; vlla discussione.*

6 *Insufflatio spiritus vitæ, quot vicibus possit concedi.*

7 *Insufflatio spiritus vitæ nō intelligitur cōcessa, si in supplicatione porrecta D. Præsidi S. C. fiat decretatio,* Cōmissarius causæ partes audiat, & iustitiam faciat.

1 INstantiam non perimi in Consistorio Principis, tradiderunt *Rebuff. Bald. Minsynger. & Seace.* relati per D. meū *hic, n.* 10. alijq; adducti *dec.* 123. *nu.* 4. *lib.* 2. & per *D. Anicbin. de prau. instr. c.* 2. *q.* 5. *dub. vnic. nu.* 80. & in specie in nostro S.C. probauerunt *Marant. Molfes. & D. Cons. Carleu.* quos citat, & sequitur D. meus *hic, nu.* 11. & addito *D. Consil. Paschal. d. dec.* 123. *n.* 3. quos etiam refert *D. Anichin. ibid.*
2 *nu.* 50. *&* 79. sed contrarium hodiè verius est, vt innuit D. meus *hic, nu.* 13. cum *seqq. & d. dec.* 123. *num.* 11. & ità decisum tradit *hic nu.* 34. vbi subdit, quòd causa prædicta poterat determinari ex alio ad fauorem Ecclesiæ, quia instantia in causis Ecclesiasticis, & spiritualibus, etiam quòd tractetur in foro Ecclesiastico, est perpetua, & nunquam perit, vt probat *num.* 35. & eo relato sequitur *D. Anichin. d. c.* 2. *dub.* 5. *q.* 5. *nu.* 20.
3 & quòd in S.C. perimat instantia, fundat lato calamo idem *Dom. Anichin. d. dub. vnic. nu.* 64. 65. *&* 66. vbi citat, ac laudat D. meū *hic, nu.* 13. & prosequitur *n.* 67. cum pluribus *seqq.* & contrarijs plenè satisfacit *nu.* 58. 59. 70. 71. 72. 73. 75. *& seqq.* & in specie confutat *nu.* 65. dicta per *D. Reg. Capyc. Galeot. controu.* 19. *&* 20. *lib.* 1. ideóq; instantia
4 perpetuatur per monitionem ad dicēdum de triennio in triennium, immò per nouennium, vt ex aliorum dictis probat D. meus *hic, nu.* 13. *& d. dec.* 123. *num.* 6. *& D. Consil. Staiban resol.* 15. *nu.* 30. *lib.* 1. *resol. forens.* dicit, instātiam perpetuari in sempiternum
5 per dictam monitionem, dummodò non labatur tempus trium annorum, perempta enim instantia ex lapsu triennij in ciuilibus, iuxta *l. properandum, C. de iudic.* ista restauratur per insufflationem spiritus vitæ, quæ solummodò à D. Præside S.C. nomine *Sacræ, & Regiæ Maiestatis Regis nostri,* conceditur absq; vlla discussione, vt post *D. de Franch. decis.* 250. *in fine, & decis.* 643. sub *nu.* 5. tradit D. meus *hic, nu.* 10 refert, & sequitur *D. Anicbin. d. dub. vnic. num.* 57. & comprobat *D. Didacus de Mari* Rheginus, amicus, ac Dominus meus I.C. doctus, ac eruditus in *addit. ad Grammat. dec.* 69. *n.* 1. & licèt D. Protegi id etiam concessum videatur, vt dixerunt *D. de Franch. d. dec.* 250. sub *nu.* 5. circà *finem, & D. Tasson. de antephat. vers.* 2. *obseru.* 2. *n.* 45. *& vers.* 3. *obseru.* 4. *nu.* 112. hoc tamen hodiè non seruatur, nàm solus D. Præses S. C. super hoc prouidet, vt seruatum vidimus, & de hac obseruantia testatur etiam *D. Anicbin. ibid. nu.* 57. post *med.*
6 Quot autē vicibus possit insufflatio spiritus vitæ concedi, diuersimodè seruatum fuit, *Capyc.* nàmq; *dec.* 165. disputat, an secunda vice possit cōcedi, & tandē *n.* 5. affirmatiuè refert per S.C. fuisse determinatum, proùt aliàs etiā determinatū testatur *Grāmat. dec.* 69. sub *nu.* 4. sed idem *Grammat. d. dec.* 69. quærit, an tertio loco posset insufflari spiritus vitæ, & *nu.* 4. refert ex vocis oraculo *D. Diomedis Moriconda* affirmatiuè decisum per S.C. in causa Baronis Mirabellæ cum Hieronymo Carafa, sed quòd *Dom. Reg. Ciccus de Loffredo*, qui fuerat Præses S.C. dicebat, & pluriès confirmabat, quòd per binas tantùm vices fuerat concessa insufflatio, & quòd ità semper practicari vidit, ac practicauit, tam tempore sui Præsidatus, quā *D. Antonij de Ianuario* sui prædecessoris Præsidis, licèt audierat, alijs temporibus pluriès fuisse concessam, & tandē *d. n.* 4 *in fi.* quāuis ipse resideret in opinione, quòd bis tantùm concedi possit, & tertiò, si illi, qui eam petit, competebat in integrum restitutio, vt erat casus illius decisionis, refert decisum, fuisse concessam tertia vice; nihilominùs *D. de Anna in repetit. Constit. incip. Constitutionem Diuæ memor. n.* 291. dicit, quòd tempore suo in vna causa fuit concessa quatuor vicibus, & in alia quinque, ea ratione, quia Principis potestas

tempore non finitur, hancq; opinionem, quod semper concedi possit insufflatio spiritus vitæ, tenent *Vrsil.l.ad Affl.dec.* 346.n.5. *& Muscatell.in prax. S.C. par.7.glos.sententiam,nu.*51. vide etiam in hoc articulo *Mastrill.de magistr.lib.3.cap.4 nu.*370.*&* 371.ac *D.Capiblanc.in pragm.*8.*num.*139. *de Baron lib.*1.

Non tamen instantia dicitur restaurata,
7 & sic concessa insufflatio spiritus vitæ, si in supplicatione,in qua ea petitur,fiat decretatio per D.Præsidem S.C.quòd *Commissarius causæ partes audiat, & iustitiam faciat*,vt ex *Laurent.dec. Auenion* 61.*& D.de Franch.dec.*700.tradit *D.de Mari* vbi supr. sub *nu.*2.solita nàmq; decretatio est, quòd *procedatur in terminis,in quibus causa reperitur lapsu temporis non obstante, habita ratione expensarum,quæ de iure habenda erit, seruata forma Regiæ pragmaticæ*, quam registrauit *D.Anichin. d.dub. vnic. nu.*71.circa *med.*

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LXIX.

SVMMARIVM.

1 Capitula Regni, *incip.* Charitatis affectus, Ad regale fastigium, Finis præcepti charitas,Omnis prædatio *manu Regia conseruant,nè inferatur violentia Clericis, aut Laicis,& ad hunc finem sunt inuenta, num.*10.

2 Co*nseruatoria vigore* Capitulorum Regni, *vt concedi possint, quæ requirantur, & n.*4.12.13.*&* 14.

3 *Citatio specialis contra* Clericum *fieri non potest in concedendis conseruatorijs.*

5 *Iudex competens quis nam sit in concedendis conseruatorijs*, vigore Capitulorum Regni.

6 *Beneficium de in integrum restitutio non conceditur in Conseruatorijs* Capitulorum Regni, *sed solùm reclamatio,at remedium nullitatis,n.*7.*contrarium quoad reclamationem,n* 8.

9 *Violentia actualis requiritur in concessione conseruatoriorum, vigore* Capitulorum Regni,*ideoq; cessante violentia, cessant* Capitula Regni: *& ita decisum adduciter,nu.*11.*sed si timor adsit violentiæ futuræ, adhuc conseruatoria conceduntur,n.*12.

1 IN causa in S.R.C.vertete inter D.Marchionem Casabonæ, cuius iura tuebatur *D.Petrus Carauita*, & D.Episcopū Vmbriaticensē, de qua in hac decisione,fuit latè discussa materia *Capitulorum Regni*, *incip. Charitatis affectus*, Ad *regale fastigium, Finis præcepti charitas,Omnis prædatio* quæ manu Regia conseruant,nè laici à Clericis, vel è contrà aut laici à laicis, vel Clerici à Clericis de facto turbentur,de quibus D.meus *hic, nu.*1. illaq; fuerunt edita per Regem Robertum in anno 1332.vt obseruauit *D. Pratus obseru.* 57.*n.*5 *cent.*1.*pract.obseru.*in qua latissimè de materia *dd.Capit* tacito D.meo *hic*,pertractat,nec pariter citat *D.Reg. Sanfelic.* de eodem articulo scribentem in *prax. iudic. sect.*30. per tot. quod ex Impressoris errore processisse credēdum est,tantò magis,quia non erit præsumendum,alienas laudes Authoribus debitas, sibi adscribere, horret enim eius animus aliorum laboribus insidiari,vt proprijs eius vtar verbis,de quibus *loc.cit.nu.*38.

Praxim tamen proponendi conseruatoria vigore *dd.Capit.*refert D.meus *nu.*2.ac post ipsum D.*Sanfelic.ibid.nu.*6.*&* 7.ac D.*Prat.*vbi supra,*num.*22.vtque dicta conser-
2 uatoria concedi possint.debet expediri citatio per edictum contra omnes interesse prætendentes,item debent accusari contumaciæ,& fieri probationes, per quas constet de violentia,& turbatione, siuè iniuria vt tradit D.meus *nu.*10. & comprobat D. *Sanfelic.loc.cit.nu.*8.*&* 10.& sic talis cita-
3 tio non potest fieri expressè contra Clericum turbantem,vt docet D.*Prat. num.*28. formamq; citationis per edictum transcribit D.*Sanfel.d. sect.*30.*nu.*9. ideoq; obser-
4 uatis dictis requisitis necessarijs,S.C.prouidet,*Regale præsidium esse concedendum, siuè præstandum*,vt inquit D.*Prat.* vbi supra.*nu.*24.verùm si non fuerint obseruata dicta requisita,processus erit nullus,sic etiā decretum nullum declaratur, & nullitates referunt D.meus *nu.*11.12.15.*&* 31.& D. *Prat* à *n.*25.per tot.*nu.*31.& circa tertiam nullitatem,de qua D. meus *d.nu.*15.ipso ac alijs relatis comprobat D.*Anichin. de præuent.instrum.c.*3.*q.*7.*n.*9.

Tu autem plura obseruabis in hac ma-
5 teria *Capitulorum Regni.* Primò,quòd licet S.C tantummodò sit Iudex competens,in huiusmodi Regale præsidium concedendo, vt fundat D.*Prat.*à *nu.*32 per 37. attamen, & alijs concedi solet facultas illud concedendi,dùm per Collaterale Consilium fuit concessa eidem D *Reg.Sanfelic.*vti Delegato causarum Monasterij S.Claræ,vt testatur *d.sect.*30.*n.*6.*&* 7.Secundò,nàm in iudicio
6 prædicto,quod extraordinaria cognitio dicitur,vt post D.meū, *n.*7.*&* D.*Sanfelic.*antè *nu.*13.tradit D.*Prat.num.*30. beneficia haud conceduntur, vt probat *nu.*42.& antè ipsum hoc idem tradidit D.*Sanfelic.d.n.*13.

sicut

sicut nec etiam in integrum restitutio datur, vt per D. *Prat. nu.* 47. vbi allegat D. *de Ann. patrem, & D. Reg. Tap.* sequitur D. *Sāfelic. d. n.* 13. D. *de Marin. lib.* 1. *quotid. resol.*
7 *cap.* 328. *nu.* 11. sed tantummodò proponi possunt remedia reclamationis, ac nullitatis à decreto interposito super concessione, vel denegatione remediorum, siuè conseruatoriorum *Capitulorum Regni*, vt post D. meum *nu.* 18. prosequitur D. *Sanfelic. n.* 12.
8 licèt quoad reclamationem contrarium teneat *D. de Marin. d. cap.* 328. per tot. Ter-
9 tiò, nàm requiritur violentia actualis, vt conseruatoria concedi possint, sic probant D. meus *nu.* 22. *D. Prat. lib.* 1. *discept. forens. cap.* 43. *nu.* 16. & *d. obseru.* 57. *nu.* 18. & 51. D. *Consil. Staiban. resol.* 39. *nu.* 5. *lib.* 1. *resol. forens.* D. *Sanfelic. ibid. nu.* 8. ad hunc enim
10 finem sunt adinuenta, vt violentiæ refutentur, & tollantur, vt considerat nouissimè *D. de Marin. ibid. nu.* 2. Quarè cessante violen-
11 tia, cessant remedia prædicta, vt fuit per S.C. determinatum de anno 1648. ad rela-
* tionem D. mei *Reg. Consil. Francisci Antonij Musceptulæ*, in causa Petri Antonij Ferrarij, in Banca de Spera; fuit nàmq; denegatum dictum Regale præsidium dicto Petro Antonio, quia non constabat de violentia Clericorum Ecclesiæ S. Ioannis ad
12 Pirum; Verùm, si actualis violentia nō adsit, sed tantùm timor futuræ violentiæ, adhùc *D. Prat. ibid. à nu.* 52. per 76. pluribus medijs probat, esse locum cōcessioni dicti Regalis præsidij. Quartò, & vltimò, nàm con-
13 seruatoria non conceduntur, vbi illa petens, non possidet, vel legitimè non detinet, vt probat *D. Prat. d. obseruat.* 57. *n.* 26. ex D. *de Franch. dec.* 163. quæ tamen conclusio fallit, secundùm eundem *D. Pratum*
14 *num.* 45. vbi hæreditas adhùc non est adita, nec possessio capta per hæredem, sed bona detinentur per colonum, vel vacat possessio.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LXX.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis concessa pro se, & liberis, ac successoribus vtriusq; sexus, transit ad filios vti filios.*
2 *Fœmina in concessione emphyteusis facta pro se, & filijs, comprehenditur, intellige, vt nu.* 4.
3 *Emphyteusis in dubio intelligitur concessa pro masculis, & quando dicatur mixta, ibid.*
5 *Fœmina, quando in concessione emphyteusis continetur, non succedit in ea cum masculis in Regno, ob statutum, quòd stantibus masculis, fœminæ non succedunt, sed illis mortuis admittitur.*
6 *Repræsentatio non datur in emphyteusi Ecclesiastica.*
7 *Assertio venditoris, quòd res est emphyteutica, non producto instrumento concessionis, quando præiudicet confitenti, & habentibus causam ab eo, & decisio traditur, nu.* 8. *quid si per errorem sit facta confessio. n.* 11. *& decisum adducitur, n.* 12.
9 *Census in dubio non præsumitur emphyteuticus.*
10 *Instrumētum recognitionis facta per emphyteutam directo domino, non adducto instrumento emphyteusis, plenè probat contrà possessorem.*

1 EMphyteusis concessa pro se, & liberis, ac successoribus vtriusquè sexus, nulla facta mentione de hæredum qualitate, transit ad filios, vti filios, concurrentibus coniecturis, cùm in contrarium vera sit regula, vt in dubio pater censeatur stipulari, & acquirere pro se, filijs, & hæredibus, ac proindè stātibus coniecturis, ex quo bona in emphyteusim concessa erant vendita, fuit in hac decisione determinatum, pretium dictorū bonorum spectare ad vocatos in concessione emphyteusis, exclusis creditoribus venditoris, vt habetur *nu.* 59. dùm enim non est expressum nomen, *hæredibus*, potiùs ex pacto, & prouidentia, quàm hæreditaria dicitur emphyteusis, vt comprobāt *Montan.* maximus Feudista, ac I.C. doctissimus *controu.* 3. sub *nu.* 2. *Georg. Francezius de laudem. cap.* 8. *n.* 11 ac *D. Iacob. Gallus conf.* 88. *nu.* 1. vide tamen *Ioseph. Ludouic. dec. Lucens. vlt. p.* 2. vbi plures casus distinguit, quē refert *Farinac. in fragm.* post *repertor. de contract. in verb. emphyteusis, n.* 3.
2 Obserua tamen, quòd fœmina in concessione emphyteusis facta pro se, & filijs, comprehenditur, nàm etsi in contrarium sit communis opinio, quia in contractibus masculinum non concipit fœmininum, vt tradiderunt *Archid. in can. si quis suadente* 17. *q.* 4. *Guido de Suzar. in l. veteribus, ff. de pact. Roman. conf.* 35. *Dec. conf.* 171. *nu.* 4. *vers. præterea, & conf.* 567. *num.* 5. ac *Alex. conf.* 61. *vol.* 1. attamen negatiuam sententiam substinet *Salyc. in l.* 2. *q.* 12. & 17. *C. de iure emphyt.* alijq; relati per *D. de Franch. dec.* 30. *nu.* 1. eamq; sequutus est consulendo *D. Ioan. Vinc. Cauaier. conf.* 25. *lib.* 1. manuscript. & S.C. iudicando contrà communem opinionem in casu prædicto, modicam habuit difficultatem, eò, quòd rationes ponderantur, non autem numerus *Do-*

ctorum, vt refert *D. de Franch. ibid. num. 2.*
3 eò magis, quia in dubio emphyteusis censeatur concessa pro masculis, *Bardell. cons. 165. nu. 6. tom. 2.* immò, quando est facta pro se, filijs, & hæredibus, dicitur mixta, vt consulendo tradidit D. meus *consult. 75. nu. 219. lib. 1.* etiam si verbo, *hæredibus*, addita sint verba, & *successoribus quibuscunque*, vt tradit *nu. 220.* & prosequitur *Ioseph Vela dissert. 15. nu. 12.*

Contra tamen hanc *dec. 30. D. de Franch.*
4 latè fundat *Marescott. lib. 1. var. resol. cap. 2.* per tot. & *nu. 1.* ità decisum per Rotam refert, iuxtà communem opinionem, ad quod vide etiam *Ludovic. cons. 9. n. 9.* & conciliando has decisiones dici potest, quòd *decisio 30. D. de Frãch.* procedit in casu suo, & sic in emphyteusi Ecclesiastica, de qua loquitur, in qua stricta fit interpretatio, vt decisũ refert *Marescott. ibid. nu. 6.* secùs autem in emphyteusi seculari, de qua verba facit *Marescott.*

5 Quando tamen fœmina continetur sub dicta concessione, vel quia masculinum concipit fœmininum, vel quia expressè sit vocata, vt hìc, in hoc Regno non succedit cum masculis in dicta emphyteusi, stante statuto, quod *ex antiquis masculis fœminæ non succedunt*, sed illis mortuis admittitur, vt probat D. meus *dec. 3. à num. 10. per 15.* & *dec. 126. n. 3. lib. 2.* vbi *num. 27.* refert,
6 fuisse decisum, non dari repræsentationem in emphyteusi Ecclesiastica, in qua causa scripsit *D. Montan. d. controu. 3.* ac *D. Gaitus*, vt ex eius *allig.* quas ad pennã habeo.

Verùm si non ostendatur instrumentum
7 concessionis emphyteusis, sed tantùm venditionis, in quo venditor asserat, rem illam venditam obnoxiam esse censui emphyteutico alteri debito, & quòd venditio illa intelligatur facta cum dicto onere, hæc sola assertio præiudicat venditori, & alijs ab ipso causam habentibus, vt per *Crauett. cons. 217. nu. 7. & 8. Cassan. in Consuet. Burg. tit. Des censes, rubr. 11. §. 3. nu. 5. Foller. in praxi de censib. verb. huiusmodi, nu. 94.* sed contrariam negatiuam sententiam substinent *Speculat. tit. de emphyt. §. nunc aliqua, vers. 74. & Guid. Pap. dec. 24.* Hæ tamen opiniones conciliantur, vt prima affirmatiua procedat, concurrentibus alijs probationibus, vel adminiculis, vt puta si venditor consueuisset soluere censum, vel alius dispositiuè recognouisset, aut quid simile, ità *Gugliel. de Bened. in cap. Raynuntius, verb. & uxorem nomine Adelasiam, nu. 444. Felic.* qui infinitos cumulat, *de censib. lib. 3. cap. 6. n. 6. in fin. Rouiette. de ann. reddit. lib. 1. q. 15. nu. 75. in fine, & Ferrer. in addit. ad Guid. Pap. d. dec. 24.* dicit, sufficere, si assertio esset specialitèr concepta, continens redditum, & emptor promitteret soluere, *Bart. in l. ad monendi, ff. de tutor.* sequitur *Garz. Mastril. ad Petr. de Gregor. de censib. q. 5. n. 306.*

Hinc in causa Monasterij S. Martini cum
8 Ambrosio Salsano super solutione annuorum granorum 17. ex causa census, quàmuis non fuisset præsentatum instrumentum fundationis census, sed tantummodò duo instrumenta venditionis territorij bis venditi cum onere dicti census, quorum vigo-
* re fuerat per Curiam Baiulationis Ciuitatis Auersæ condemnatus ad correspondendum dictus Ambrosius, interposita appel-
* latione ad M. C. V. fuit reuocata sententia dictæ Curiæ Baiulationis, & absolutus dictus Ambrosius, à qua sententia cùm fuisset appellatum ad S. C. fuit sub die 30. Ianua-
* rij 1615. ad relationẽ D. Consil. *De Morra* reuocata sententia dictæ M. C. V. & cõdemnatus ad soluendum census petitos à die sententiæ latæ per Curiam dictæ Baiulationis, salua declaratione facienda qualitatis census, partibus pleniùs auditis, in Bancâ de Scacciauento. In dubio enim non præ-
9 sumitur census emphyteuticus, vt fundat *Montan. controu. 75. à nu. 14. cum seqq.* & ità decisum fuisse per S. C. dicit, audiuisse à D. Consil. *Prouenzale*, vt habetur *n. 20* & potiùs præsumitur locatio, vel conductio quã emphyteusis, vt diximus *dec. 18. nu. 4.* nisi ex cõiecturis constet, vt per D. meum *hic, n. 2.* & in quo differat contractus censualis à cõtractu emphyteusis, tradit D. meus *d. decis. 18. n. 10. & 11.*

Sic paritèr, non exhibito instrumento
10 concessionis in emphyteusim, sed tantùm recognitionis factæ per emphyteutam directo domino, fuit condemnatus possessor ad laudemia, & census, vt decisum per S. C. testatur *Montan.* vbi supr. *n. 19. in fin.*

Non tamen res censetur emphyteutica,
11 quàmuis soluens canonem dicat, pro tali re emphyteutica, si posteà dicat, ex errore id dixisse, ex *Castr. cons. 51. col. 2.* vbi, quòd si rem meã allodialem recognosco ab alio vti feudalem, non propterea efficitur feudalis, & talis recognitio, tanquàm erronea nõ valet, qui enim errat, non videtur voluisse dominium transferre, *l. 3. §. subtiliùs, ff. de condit. ob caus.* & quis potest perpetuò errorem reuocare, dummodò iudicatum, vel transactum non sit, *l. errore facti, C. de iur.*
12 *& facti ignor.* & ità per S. C. determinatum
* fuit, referente D. Consil. *De Bottis* in anno 1574. vt habeo ex *Apostilla* manuscripta D. Consil. *De Rubeis in d. §. subtiliùs.*

M. A. Gizzius.

OBSER-

OBSERVATIO In Decisione LXXI.

SVMMARIVM.

1 *Indultus non suffragatur, absquè partis remissione, inquisito, & accusato, post illius promulgationem, de delictis tamen anteà commissis; contrarium, quando non fuit quarelatus, n.2. neq; pro pœnis, vbi pro eis est facta exequutio, n.6.7.& 8.*

3 *Inquisitus de pluribus delictis, gaudet indultu pro delictis, de quibus habet Partis remissionem, & de reliquis condemnatur, vt iuris.*

4 *Indulgentia, siuè impunitas, solet à Regio Collaterali Consilio concedi vni, vel duobus ex consocijs criminis, dummodò ponant in verum delictum, non tamen concedi potest à Barone, n.5.*

Delictum, quando dicatur in vero positum, ibid.

5 *Barones non possunt dare impunitatem, siuè indulgentiam, ad finem, vt delicta in vero ponantur.*

6 *Fiscus est cautus de pœna per exequutionē factam in bonis debitoris, & sic indicatū adducitur.*

7 *Verbum, cautum, quomodò intelligatur.*

1 INdultu non gaudet inquisitus, & accusatus post illius promulgationem, de delictis tamen anteà cōmissis, absq; partis remissione, vt fuit per M.C.V. determinatum, & quàmuis interposita appellatione ad S.Consil. causa non fuerit decisa, quia inquisitus se concordauit ad seruiendum in Regijs Triremibus per aliquot annos, vt refert D.meus *nu.*19. sed sententia M.C. confirmatur, ex traditis per eundē D.meum à *nu.*7. per tot. *nu.*18. quod etiam voluit *D.Angel.Scialoya in praxi foriudic. cap.*24.*nu.*15.*&* 72. in quo articulo videndus est *Anton.de Ball.in tract.crimin.lib.*4. *quæst.partic.q.*10. *tit. de indultu generali, nu.*31. quem refert *D.Laganar.in addit. ad D.Reg.Rouit.in pragm.*2.*num.*1. *de abolit.* vbi D.meum hìc adducit, & laudat, verùm
2 vbi inquisitus non est quærelatus à parte, sed tantùm inquiritur ex officio ad instantiam Fisci, tunc absq; partis remissione, indultu gaudet, ità decisum refert *D.Nouar.* per Regiam Audientiam Capitanatæ, & Comitatus Molisij, *dec.*63.*nu.*2. ex *Mastrill.de indultu generali, cap.*24. sub *nu.*23. quem tamen reprobat D.meus *num.*15.*&* 17. ac paritèr *n.*18. decisionem relatam per *Giurb. cons. crim.*57.

3 Verùm, si tempore indultus promulgati quis reperiatur inquisitus de pluribus delictis, gaudebit illius beneficio pro delictis, de quibus habet partis remissionem, pro alijs verò condemnatur, vt iuris, vt decisū paritèr per dictam Regiam Audientiam, testatur *D.Nouar. dec.*3.*nu.*2.*vers. tamen communi voto*, ex *Magal. de assecurat. & saluo conduct.par.*3.*col.*2.*D.de Franch.dec.* 330.*nu.*5. & *D.de Medic.cons.*111. eamquè decisionem tuetur à *n.*4. per tot. *n.*11.

4 Hìnc, licèt Regiū Collaterale Consilium soleat indulgentiam, siuè impunitatem promittere vni, vel duobus ex consocijs criminis, si tamen crimen patefaciant, siuè in vero ponant, ex regula sumpta in *l.nō omnes, §.fin.ff.de re milit.* de qua post *D.Reg. de Pont.* habetur per *D.Præs. Merlin. cap.*36. *n.*1.*cent.*1.*controu.forens.* ità vt sufficiat ad prçmium promissum consequendum, dare indicia legitima ad torturam, vt seruari dixit *ibid.nu.*3.*in fine*, hanc tamen impu-
5 nitatem, siuè indultum, Barones Regni minimè concedere possunt, id enim solummodò ad Principem, & Regem spectat, vt decisum refert per M.C.V. in Collat.Consil. *D.Merlin.loc.*cit.*nu.*8. qui à *n.*10. cum *seqq.* ad contraria optimè respondet.

6 Et dùm in generali indultu fieri solet gratia pœnæ pecuniariæ, solet etiam adijci clausula limitatiua, *dummodò illa realitèr exacta, incorporata, assignata, acceptata, vel composita non sit, aut alitèr Fisco pro ea cautum fuerit*, vt habetur in indultu, de quo in *pragm.*2.*de abolit.* ideòq; in Regia Iuncta extractionū die 3. Septēbris 1630. coràm D.Visitatore *D. Francisco Antonio de Alarcon*, votantibus D.Reg.*Rouito*, DD. Consil.*Carleual.& Zufia*, D.Præsid.R.C.S. *Battaglino*, cum interuentu *D.Fabij Capycij Galeota* Fisci Patroni, fuit decisum, censeri cautum Regio Fisco per exequutionem factā in bonis debitoris, ad hoc, vt ille exceptione indultus non gaudeat, vt per *D.Reg. Rouit.dec.*91.*n.*38. ratioq; decisionis fuit, nā
7 cùm nomen, *cautum*, quod deriuat à cautione, sit nomen generis, intelligitur enim quandoq; in personis, vel rebus, *l.habere* 188.§.*cautum*, vbi *glos.ff.de verb. signific.* immò plus cautionis est in rem, quàm in personam, *l.plus cautionis* 26. *ff de reg.iur.* eò, quòd cauere rebus, dicitur cum pignoribus, & cauere personis, est cum fideiussoribus, *l.rescripta, §.planè, ff.de muner.& honor.& l.*1. *§. Iudex, ff. de collat.bonor.* &
8 quòd vbi dati sunt fideiussores, vel pignora, indultus locum non habeat, optimè defendit per plura media *D.Io.Aloys.Catalan.de indultu, cap.*19. à *nu.*80. ad 95.*& nu.*100. 105.106.126. & à *nu.* 226. vsq; ad *finem*, tantò magis, quia formula Indultus concessi per Serenissimum Regem, cum interuentu DD. Regentium Supremi Italici Consi-

lij, est sŏpta ex stylo Cancellariæ huius Regni, cui dirigitur, vt in pœnarum indulgentijs excipiantur duo casus, *dummodò non sint soluta, nec exequuta*, vt testatur *D. Reg. Constant.* Marchio Corleti, vir sua tempestate nemini secundus, in *l. 1. nu. 58. vers. secùs tamen, C. pœn. fiscal. credit. prefer. lib.* 10. de qua clausula agit D. meus *decis. seq.* antè *nu.* 1. & *nu.* 19. circà *fin. ibiq;* etiam *Ego* alia dicam. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXXII.

SVMMARIVM.

1 *Gratia medietatis pœnæ, fit cum clausula,* dummodò non sit exacta, nec exequuta, imò, dummodò reliquũ soluat infrà mensem, *n. 2. & integra debetur, si debitor reperiatur carceratus, n. 3.*

4 *Gratia facta carcerato, non facta mentione de carcere, est subreptitia, sic etiam de pena, vbi non fuit facta mentio, quòd illa soluta fuit.*

5 *Septuagenarius pro debito ciuili non carceratur in carceribus, nec est exemptus ab onere carcerationis, tũ ei assignatur Ciuitas loco carceris, vel detinetur in domo Prætoris, n. 6. & 7. limita, num. seq.*

8 *Debitor si tempore obligationis erat septuagenarius, tunc detinetur in Camera corda, & ità decisũ, ex ratione adducta, n. 9.*

10 *Reclamatio interposita à sententia S. C. non determinatur cũ supplicatione de verbo faciendo loco reclamationis, sed committitur, & compilatur nouus processus, & ità decisum adducitur.*

1 Liquidato instrumento via *Ritus M. C. V.* vel incusata obligatione stipulata pęnès acta M. C. V. vel aliarum Curiarum Regi subiectarum, debitor ad euitandam solutionem pęnæ Regio Fisco debitæ, ad rationem caroleni vnius pro ducato totius debiti, capitalis, ac tertiarũ, vt per D. meum *dec. 45. n. 18. & dec. 115. n. 20.* cui addo *D. Consil. Paschal. de patr. potestat. p. 2. c. 2. n. 19. D. Prat. c. 15. nu. 73. lib. 1. disceptat. forens. D. Praes. Merlin. cent. 2. cõtrou. forens. c. 22. n. 2. & c. 24. n. 16.* aliosquè per *me* adductos in *resp. iur.* edito pro D. Principe Castri Frãchi Annibale Sersali, contra D. Corneliam Caracciolam, supplicat D. Proregi pro gratia d. pœnæ, per quem, siuè per Collaterale Consilium, cum subscriptione vnius tamen ex Dominis Regentibus in calce memorialis fit gratia medietatis d. pęnæ, cum clausula tamen, *dummodò illa non sit exacta, & exequuta*, de

2 qua diximus in *decis. praeced. nu.* 8. imò modernis temporibus solet apponi alia clausula, *dummodò reliquam medietatem soluat infrà mensem*, verùmtamen, quando pęna est paruæ quãtitatis, fit gratia totius, ideòq;

3 fuit iudicatum in hac *decisione*, debitorem, qui obtinuit gratiam d. pęnæ, cum d. clausula, *dummodò illa non sit exacta, nec exequuta*, non posse gratia prædicta gaudere pro medietate, si pro pœna prædicta reperiatur carceratus, tãtò magis, si in supplicatione nullam fecerit mentionẽ de d. carceratione, & proindè teneri ad solutionem in-

4 tegræ pœnæ; fuit enim habitum pro vero, quòd per carcerationem dicitur exequuta, vt habetur *nu.* 19 gratia enim concessa carcerato, nulla facta mentione de carcere, est subreptitia, *Mastrill. de indultu c. 12. n. 3.* & sic mendax precator debet carere impetratis, *cap. super literis, de rescript. D. Prat. lib. 2. discept forens. c. 25. n. 26.* sicuti etiam, dùm gratia facta de pœna, non expresso, quòd erat soluta, paritèr reddebatur subreptitia, vt probat idẽ *Mastrill. in d. tract. c. 23. n. 5.* Agit paritèr D. meus *n. 2.* cum *seq.* quan-

5 do pro debito quis carcerari possit, cuius occasione obseruabis, quòd septuagenarius non carceratur pro debito ciuili in carceribus, vt per *D. Amendol. ad D. de Franch. decis. 200. num. 7. Gratian. c. 328. num. 10. discept. forens. D. Consil. Paschal. de patr. potestat. p. 2. c. 9. n. 63.* nàm licèt nulla lege caueatur, septuagenarium carcerari non debere, vt per *Cacher. dec. 123. n. 3. vers. his tamen, Natt. cons. 319. n. 2. & 3. Menoch. cons. 916. & de arbitr. iudic. q. 88. n. 5.* tamen dixit *Caccialup. de debitor. suspecto, & fugit. q. 5. n. 6.* nunciari debere Principi ætatem senio confecti, qui in carcerem existit, misericordia enim motus, poterit mandare, illum esse dimittendum, ad tradita per *Roman. cons. 120. nu. 3.* prout sic statuto cauetur in Stat. Mediolani *cap. 243.* simileq; statutum extat Centi, vt per *Anchar. iun. q. 8. lib. 2.*

6 ideòq; licèt non sint exempti ab onere carcerationis, tamen mitiùs cum eis agitur, & propterea ei assignari solet Ciuitas loco carceris, ex traditis per *D. August. Caput. in allegat.* insertis per *D. Thor. in Compen. dec. tom. 1. verb. senex septuagenarius*, vel detineri debet in domo Prætoris, vt decisum refert *Cacher. ibid. nu.* 4 Hinc in causa Elio-

7 noræ Cicinellæ cum N. N. septuagenario, qui obtinuerat decretum in M. C. V. ad relationem D. Iudicis *Cioffi*, quòd teneret domum loco carceris, cũ cautione, &c. secundùm alia exempla per eum producta,

8 tamen interposita appellatione ad S. C. per dictam Elionoram, facta relatione per dictam

* ctam M. C. in Aula *D. Rouiti*, die 15. Maij 1615. fuit reuocatum decretum dictæ M. C. & ordinatum, quòd valeat d. N. N. stare in Camera Cordæ, cum cautione, &c. ea ratio-
9 ne, quia tempore obligationis erat septuagenarius, ideòq; tali prærogatiua non gaudebit, *Gratian. d. cap. 328. nu. 2. Anchar. ibid. num. 9.* quàmuis contrarium iudicatum referat *Stephan. Garron. ad Constit. Mediol. lib. 4. tit. 7. art. 4.* sub *num. 47.* & hac ratione fuisse motum S. C. retulit *D. Cioffus D. Lelio Gizzio* meo fratri, qui partes d. N. N. tuebatur, vt habeo ex *Apostilla* manuscripta eiusdem *D. Lelij* ad *Cathar. d. n. 4.* Acta sunt in Banca Iacobi Pinti.

Agit paritèr D. meus *nu. 17. & 18.* de re-
10 clamatione, ideòq; scias, quòd interposita reclamatione à sententia S. C. lata, compilato processu, licèt per D. Præsid. eiusdem S. C. fuerit ordinatum, quòd fiat verbum loco reclamationis, nō tamen debet fieri dictum verbum ordinatum, sed causa debet committi, ac compilari iterùm processus in gra-
* du reclamationis, vt fuit decisum per S. C. die 24. Iulij 1627. ad relationem *D. Rouiti*, in causa Horatij Sellaroli cum Ioanne Iulio Lauro, in Banca de Scacciauento, ac paritèr
* iudicatum fuit in Collaterali Consilio in causa *delli Cerroni* cum Galluccio, in Banca de Felice, referente D. Regente *Vrsino*, posteà Præside S. C.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Clericus beneficiatus, fori priuilegio gaudet, det, quàmuis habitum, & tonsuram non deferat, sed mortalitèr peccat.*
2 *Clericus carceratus à Iudice sæculari, non statim remittitur, sed datur terminus super remissione.*
Bulla Clericatus debet esse subscripta ab Episcopo, ibid.
3 *Clericus docere debet de Clericatu.*
4 *Clericatus non probatur per Bullas beneficij, nisi aliundè probetur.*
5 *Laicus scribens apocam Banci, si citatus super recognitione dicat, se Clericum, instando per remissione ad Iudicem Ecclesiasticum, an debeat priùs recognoscere eius subscriptionem, & nu. 6. & 11.*
9 *Vasallus Baronis citatus super recognitione apocæ Banci in M. C. V. non potest remitti, nisi priùs recognoscat apocam, & faciat depositum, vel se in vinculis constituat.*
11 *Clericus, nec etiam de consensu Episcopi potest prorogare iurisdictionem Iudicis sæcularis, secus in Regno Franciæ.*

1 Clericus Beneficiatus fori priuilegio gaudet, quàmuis habitum, & tonsuram non deferat, vt decisum tradit D. meus *hic, n. 30.* lethalitèr tamen peccat Clericus beneficiatus, vel in sacris constitutus, non incedens in habitu, & tonsura, vt insignitèr tradit *D. Episc. Sperell. dec. 66. nu. 12. lib. 1.*

Ad cuius decisionis comprobationem
2 obserua, quòd Clericus carceratus per Iudicem sæcularem, non statim remittitur, nisi impartiatur terminus super remissione petita, vt de iure Regni tradit *D. Pratus lib. 1. discep. forens. cap. 35. nu. 19.* in quo termino edocere debet de Clericatu, iuxtà dispositionem *Sac. Conc. Trident.* producendo literas Episcopi, vel alias attestationes æquiualentes, vt probat *Ciarlin. lib. 1. controu. forens. cap. 2. num. 47.* sequitur D. meus *decis. 173. num. 23. lib. 2.* vbi etiam habetur, quòd *Bulla* debet esse subscripta ab Episcopo ordinante, de Clericatu enim statur testimonio Episcopi, *D. Reg. Sanfelic. decis. 352.*
3 *n. 1. lib. 3.* & sic probare debet incessum in habitu, & tonsura, *D. Episc. Ricc. dec. 154. nu. 8. lib. 1. & coll. 2273. D. Ciarlin.* vbi sup. *nu. 57. Carol. de Grass. ibid. à n. 197. per 218. D. Episcop. Sperell. dec. 26. nu. 3. & 4. lib. 1. D. Squillant. de priuil. Cleric. c. 4. n. 6. et c. 7. n. 4.* Si ta-
4 men produxerit *Bullas* beneficij, absq; *Bulla* Clericatus, nō remittitur ad Iudicem Ecclesiasticum, Clericatus enim non probatur ex assertione facta per concedentem beneficiū, illum esse Clericum, nisi aliundè constet, *D. Garz. à Tolet. dict. 36.* & comprobat D. meus *d. dec. 173. à n. 22. cum seqq.* & propriè *n. 30.* qui *nu. 46. in fin.* refert, per S. C. in Collater. Consil. fuisse declaratum nullum decretum latum per M. C. V. per quod fuerat remissus Beneficiatus ad Iudicem Ecclesiasticum, absq; ostensione *Bullæ* primæ tonsuræ.
5 An autē si aliquis scribat vt Laicus apocam Bancalem, ad fauorem alterius; & deindè citatus in M. C. V. super recognitione illius, petat remissionem, ex quò dicit, se esse Clericum, teneatur priùs recognoscere suam manum, & deindè prouideri super petita remissione, & affirmatiuè videtur respondendum, vt in simili dicimus; siquidem

9. præ-

9. præheminentia M. C. V. consistit, vt
6 Vasallus Baronis citatus ad recognoscendam apocam Bancalem, non remittatur, nisi facta recognitione, vt notat *Carauit. in Ritu* 54.*num.*2.& habetur in *pragm.*2. *de remiss.caus.*de qua *D. Reg. Rouit. in pragmat.* 63. sub *num.*51.*de offic. Procur. Cæsar.*ac ità
7 seruari in Regno Franciæ, etiam quòd sit Clericus, tradit *Carauit. ibid.* ex *Mansuer. in pract. tit. de iudic. num.*9.*vers. item sciendum est*, & *tit. de remiss. vers. item cùm agitur*,& alijs, quos *ibi* congerit, quibus addo *Boer. dec.*114.*nu.*8.
8 Contrarium tamen verius esse puto, *Mãsuer.* nàmq; *Boer.* alijq; sup. adducti loquuntur de stylo Regni Franciæ, vbi Clerici non petunt remissionem ad Iudicem Ecclesiasticum, sed à Iudice sæculari iudicantur, vt legentibus patebit, ideòq; licèt *d. pragmat.*63. §. *item volemo*, *de Offic. Procur. Cæsar.* sta-
9 tuat, debitores vigore apocarum Banci posse cogi ad solutionem realitèr, & personalitèr, nec audiri, nisi facto deposito, vel intus carceres, etiam fori declinatoria opposita, vt etiam fuit per generale decretum S.C.
10 ordinatum, de quo in *d. pragm.* 2. attamen id procedit, quia M. C. V. non est omninò, & radicitùs incompetens contrà Vasallos Baronis, vt tradit *D. Rouit. in d.* §. *item volemo, nu.* 34. & 46. sed respectu Clerici est om-
11 ninò incompetens, ità vt nec de consensu Episcopi, Clericus possit prorogare iurisdictionem Iudicis sæcularis, *cap. significasti, de foro compet. Boer. d. decis.*114. *nu.*7. *in fine*, quæ omnia comprobantur ex traditis per *D. de Franch. decis.*656. loquentem de debitore obligato penès acta Curiæ, qui posteà effectus fuit Clericus.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO

In Decisione LXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Foriudicatus, quando est carceratus, non appellat, nec supplicat, sed tantùm dicere potest de nullitate sententiæ foriudicationis, sed antequàm publicetur sententia, potest appellare, n.*3.
2 *Agnatus, vel cognatus, an dicere possit de nullitate sententiæ foriudicationis, vbi foriudicatus non est carceratus, potest tamen appellare antequàm sententia lata, ac publicata sit, nu.*3.
4 *Foriudicatus si comparet post publicationem sententiæ foriudicationis, Iudice adhùc pro Tribunali sedente, auditur, quid in casu proposito, nu.*5.
5 *Agnatus, vel cognatus, si comparet post publicationem sententiæ foriudicationis, Iudice adhùc pro Tribunali sedente, præsentando supplicationem, cum decretatione, si* sententia nõ est publicata, M.C.V. verbũ faciat in S.C. *an, & quando impediat sententiam prædictam, & nu.*6.
7 *Agnatus, et cognatus sunt specialitèr citandi; nisi sint absentes à Regno, vel degant in Ciuitate Beneuentana.*
8 *Bona foriudicati, elapso anno applicantur Fisco, an idem procedat, vbi fuit abbreuiatus terminus foriudicationis, ità vt intrà tempus abbreuiatum applicentur, & nu.*9. *vbi decisio adducitur.*
10 *Sententia foriudicationis, à quo Iudice sit exequenda.*

1 AGit D. meus *hic* de nullitatibus à foriudicato carcerato aduersùs sententiam foriudicationis propositis, ille enim in Regno non admittitur ad appellandum, vel supplicandum, lata, ac publicata sententia foriudicationis, sed tantùm dicere potest de nullitate illius, vt in *Constit. Pœnam eorum, de forbannit. & foiudic. Doctor.* cumulat D. meus *dec.*161.*nu.*2.*lib.*2. quod etiam comprobat *D. de Franch. dec.*673.& 674. vbi sic decisum testatur, & paritèr *dec.*688. *num.*1. sequitur *D. Reg. Rouit. in rubr. pragmat. de sentent. foriudic. num.*53. *in fin.* illo tamen
2 in posse Curiæ non existente; non potest agnatus, vel alius eius nomine dicere de nullitate dictæ sententiæ latæ, ac publicatæ, *D. de Franch. d. dec.*688. *num.*2. nisi nullitates essent notoriæ, ex eisdem actis, & processu apparentes, vt decisum *ibid. in fin.* refert, & *nu.*3. *in fine*, ea tamen decisio vti noua non fuit admissa, dùm ad instantiam Regij Fisci, cui in futurum præiudicare poterat, fuit supersessa eius exequutio, vt ipse *ibid.* in finalibus verbis refert, proùt in pluribus alijs causis, illam non fuisse seruatam, tanquàm contra iuris regulas, testatur *D. Rouit. loco cit. num.*32. sed antequàm sententia lata, ac
3 lecta sit, nedùm inquisitus, si compareat, sed paritèr amicus, vel consanguineus potest comparere, & appellare à decreto, quòd foriudicetur, & in supplicatione à D. Præside S.C. fit decretatio, *si sententia foriudicationis non est publicata, M. C. V. faciat verbum in S.C.* vt post *D. de Franch. d. dec.*688. *nu.*3. testatur *D. Nouar. dec.*20. *nu.*2. & clariùs *D. Rouit. ibid. nu.*34. qui *num.*35. tradit diffe-

differentiam, quando comparet principalis, & quando amicus, vel cōsanguineus, quem vide, breuitatis enim causa, eius dicta non repeto.

Immò etiam post latam sententiam for-
4 iudicationis, Iudice adhùc sedente pro Tribunali, si comparet inquisitus, auditur, vt probat *glos.* magna in *d. Constit. Pœnam eorum, in verb. foriudicari, in fine, vers. quinimmò, fol.* mihi 139. per *text. in l. Diuus Antoninus, ff. de in integr. restitut.* & hanc limitationem nullam habere probabilem dubitationem, tradit *D. Rouit.* vbi suprà,
5 *nu.* 37. difficultatum tamen fuit, an idem sit, vbi non comparet principalis inquisitus, sed vnus ex cognatis, vel agnatis, qui præsentet supplicationem, cum dicta solita decretatione, *si non fuit publicata sententia, verbum faciat*, ità vt suspendatur sententia foriudicationis, & *D. Rouit. in d. rubr.* à *nu.* 39. per 46. refert rationes pro Fisco, & à *nu.* 47. per 50. rationes adducit contrà Fiscum, & sic pro agnato, vel cognato, qui cōparuit, & *d. nu.* 50. *in fin.* dicit, quòd articulus erit valdè dubius pro vtraq; parte, attamen *num.* 51. vt euitetur omnis difficultas, dat optimam cautelam, vt agnatus petat, admitti per viam restitutionis in integrum, ad appellandum à dicto decreto, quòd foriudicetur, non obstante sententia foriudicationis prolata, nimis fęstinantèr, exprimendo etiam in supplicatione, quòd comparuit, Curia adhùc pro Tribunali sedente, licèt tardiusculè, ob inaduertentiam horæ, & fęstinantiam Iudicum, in regendo Curiam, ex doctrina *Bald. in d. l. Diuus, lect.* 3.
6 *nu.* 6. vbi quòd ille, qui petit restitui aduersùs sentētiam, debet probare, nedùm, quòd fuit lęsus, sed etiam, quòd comparuit, Iudice pro Tribunali sedente, nàm cessante lęsione, eò, quòd si sententia esset iterùm proferenda, ita esset pronunciandum, non restituitur, secùs si apparebit, non esse locum foriudicationi, & per consequens sententia prædicta esset iniusta, tunc enim propter lęsionem est deferendum ad appellandum à dicto decreto, quòd foriudicetur, & sic sententia foriudicationis remanet suspensa, *D. Rouit. loc.* cit. *nu.* 51. vbi tradit modum prosequendi dictam appellationem.

7 Hìnc agnati, & cognati sunt specialitèr citandi, antequàm inquisitus foriudicetur, *D. de Franch. dec.* 516. *nu.* 3. *D. Rouit.* vbi suprà *nu.* 3. nisi sit absens à Regno, tunc enim citatur per edictum, vt ex *Viscont.* tradit D. *Nouar. decision.* 12. idque procedit, etsi absens sit in Ciuitate Beneuentana, sita in hoc Regno, sed Apostolicæ Sedi subiecta, vt decisum refert per Regiam Audientiam D. *Nouar. ibid. nu.* 4. ex D. *de Franch. d. dec.* 516. *nu.* 14.

8 Sic etiam foriudicatus, elapso annò foriudicationis potest impunè occidi, & eius bona Fisco applicantur, D. *Campan. resol.* 19. *nu.* 1. *de foriudicat.* ex *Constit. Foriudicatorum bona*, & *d. Constit. Pœnam eorum*, sed si Rex abbreuiet tempus anni, an intelligatur prouidisse, etiam quòad bona, vt intrà tempus abbreuiatum, Fisco acquirantur, non expectato anno, proùt de tali abbreuiatione ad quindecim dies habetur in *prag.* 2. *&* 3. *de ictu scop.* de quibus D. *Campan. resol.* 1. *n.* 20. *de foriud.* & *Isern. in c.* 1. *§. contrahentium*, sub *n.* 45. *quæ sunt Regal.*
9 videtur innuere, quòd sic, attamen cùm in anno 1562. fuisset publicatum Regium Bānum in Prouincia Calabriæ citrà, quòd delinquentes intrà decem dies comparerent, aliàs censerētur foriudicati, & quidam Nobilis Ciuitatis Cosentiæ fuisset citatus, & non comparuit in termino prædicto, & infrà annum ab hac vita migrasset, quàmuis fuisset citatus eius frater, ac hæres pro relaxatione bonorum dicti inquisiti mortui,
* tanquàm foriudicati, per Regiam Cameram in anno 1568. fuit absolutus, & ordinatum, quòd non molestetur super bonis prędictis, pęnès Scipionem Cicalam Actuariū R. C. S. patrocinante pro dicto hærede D. *Io. Paulo Poerio* I. C. clarissimo, vt percepi ex *Apostill.* manuscript. eiusdem ad *Isern. loc.* citat. vbi dicit, quòd honestatis causa non nominat, nec inquisitum, nec eius hæredem, quæ decisio comprobatur ex dictis per *Me dec.* 75. *n.* 6. vbi adduxi *tex. in l. fin.* C. *de his, qui ven. ætat. impetr.* eò magis, cū delicta, morte delinquentium, vnà cum pœna extinguantur, *l.* 1. *C. nè ex delict. defunct.* quod procedit, nedùm in pœna corporali, sed etiam in pœna pecuniaria, *l. defuncto, ff. de public. iudic. l. ex indiciorum* 20. *ff. de accusat Farinac.* qui alia iura, & DD. citat, *de inquisit. par.* 1. *tom.* 1. *q.* 10. *nu.* 36. *&* 53. *Gomez. de delict. tom.* 3. *cap.* 1. *num.* 40. *&* 342. quando autem pro pœna agi possit contrà hæredes, latissimè agit *D. Reg Rouit. dec.* 64. per tot. vbi plures casus distinguit.

10 Sic paritèr sententia foriudicationis lata contrà vasallum Baronis, qui etsi habeat iurisdictionem abdicatiuam à Iudice foriudicante, tamen cessante remissione exequi debet à Iudice foriudicante, vt ad intellectum *Constit. Regni*, incip. *Pœnam eorum, de capt. redim.* decisum fuit per S.C. facta
* relatione in Collat. Consil. die 9. Septembris 1563. in causa inter Ducem Suessæ, & Regium Fiscum.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LXXV.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus pro homicidio ad pœnam extraordinariam, an, & quandò possit condemnari ad partis interesse, & an cōdemnatus pro furto, possit condemnari ad restitutionem rei furtiuæ, n. 2.*

3 *Legatū factum minori, persoluendum, quādo peruenerit ad perfectam ætatem, quo tempore debeatur, tàm de iure communi, quàm Regni Neap. & n. 4. ac 6.*

5 *Ætas legitima, iure communi inspecto, potest per statutum minui, vel augeri.*

6 *Minor, cui factum est legatum, consequendum, quando peruenerit ad perfectam ætatem, si impetrauerit veniam ętatis, an statim debeatur.*

Dispositio intelligi debet de perfectione naturali, non autem de fictione accidentali, ibid. & sub n. 12.

7 *Ætas legitima, & perfecta æquiparātur, & quæ requiratur in Doctoratu, sub nu. 11.*

8 *Venia ætatis quo tempore cōcedi soleat, tàm de iure communi, quàm Regni Neapol. nu. 9. ac 10.*

Minor, obtenta ætatis venia nō potest alienare bona stabilia, absquè Iudicis decreto, d. nu. 10.

11 *Doctor Neap. doctoratus cum Regia dispēsatione ætatis, non ingreditur locum inter Senatores Collegij Neap. à die Doctoratus, sed à prima die post completum annum 21. & nu. 14. & non potest esse in iudicio, & cōtrahere, absq; curatore, n. 13.*

12 *Doctor, qui gradum doctoratus fuit adeptus cum ætate cōpleta annorum 21. præfertur Doctori, qui fuit doctoratus cum Regia dispensatione ætatis.*

1 HAbuit pro vero D. meus *hic, ànu. 4. per 8.* quòd inquisitus, & condemnatus pro homicidio ad pęnam extraordinariam, non possit cōdemnari ad interesse partis, nisi fuerit legitimè conuictus, aut confessus, quam conclusionem comprobant *D. Danza de pugna Doctor. lib. 3. tit. de indic. proxim. & remot. cap. 1. nu. 8.* ac *D. Reg. Sanfelic. dec. 47. nu. 6. & dec. 56. nu. 24. lib. 1.* qui ità decisum refert *dec. 226. num. 8. in fin. lib. 2.* & quando est cōuictus, vel confessus de delicto patrato ad sui defensionem, etiam si modum excesserit, adhùc condemnari non potest ad dictum interesse, vt decisum refert D. meus *nu 9.* de qua decisione meminit pariter *D. Sanfel. d. dec. 226. nu. 9.* qui *num. 27.* ità aliàs determinatum per S.C. testatur, & conferunt tradita per *D. Episc. Marant. resp. 83. à n. 12. cum seqq. p. 5.*

2 Et sicut Iudex potest cōdemnare inquisitum de homicidio ad interesse partis, ità etiam potest condemnare inquisitum de furto ad restitutionem rei ablatæ, *Bart. in l. interdùm, §. qui furem, ff. de furt. Isern. in Constit.* incip. *Si quis in posterùm, in verb. nouatas*, & hodiè est indubitatum in hoc Regno per *Cap.* incip. *Si de furto*, immò si Iudex per negligentiam omittat condemnationem rei furto subtractæ, tenetur in sindicatu, vt ex *Parid. de Put.* tradit *D. Garzias à Tolet. dict. 48. & 275.*

3 Hinc, dùm D. meus *nu. 5.* agit de minore, erit obseruandum, quòd legatum factum minori persoluendum, cùm peruenerit ad perfectam ætatem, debetur legatario, completo anno 25. attento iure communi, tunc enim perfecta dicitur ætas, *l. cùm filiofamiliar 48. in fin. ff. de leg. 3. & tot. tit. ff. de minor. 25. annor. D. Narbon. in tract. de ætate. ann. 25. q. 28. n. 3* Iure verò huius Regni
4 inspecto, perfecta ætas intelligitur in 18. anno completo, tàm in masculo, quàm in fœmina, vt in *Constit.* incip. *Pœnam eorum, de restit. minor.* voluit etiam *D. Reg. Rouit. in pragm. 1. nu. 4. de minor.* potest enim ętas
5 legitima, de iure communi determinata, minui, vel augeri per statutum, vt probat *D. Narbon. d. ann. 25. q. 1 nu. 18.* vbi paritèr tradit, quòd ex statutis nonnullarum Ciuitatum cauetur, vt in 18. anno cōpleto ætas legitima dicatur.

6 Verùm, si legatarius minor 18. vel 25. annis respectiuè, vt suprà, veniam ætatis impetrauerit, non dicitur perfectæ, vel legitimæ ætatis, ad finem consequendi legatum, vt expressè habetur in *l. fin. C. de his, qui ven. ætat. impetr.* & in *l. 1. C. si maior fact. rat. hab.* ac probant *glos. in d. l. cùm filiofamilias, in verb. de ea ætate, Emanuel Costa in l. Gallus, §. & quid si tantum, p. 5. nu. 46. ff. de lib. & posth. Odd. Cald.* & alij, quos recenset *D. Narbon. d. q. 1. nu. 15. vers. Emanuel Costa*, siquidèm de perfectione naturali, non autem de accidētali fictione dispositio intelligenda est, *d. l. fin. D. Recch. de priuil. Doctor. Colleg. Neap. §. 2. nu. 84.* & licèt *Cost. Odd. Cald. & D. Narbon.* alijquè per ipsos adducti, loquantur de ætate legi-
7 tima, tamen idem dicitur de ætate perfecta, vno enim, vel altero modo, si fiat dispositio, semper intelligitur de ætate annor. 25. completorum, vt statuitur in *d. l. fin.*

8 Quæ quidèm ætatis venia, iure communi attento non conceditur, nisi masculus 20. annū compleuerit, ac fęmina decimū, & octauū annū egressa fuerit, *l. 2. C. de his, qui*
9 *ven. ætat. impetr.* Inspecto verò iure Regni cōcedi solet per Collat. Consil. constito de qua-

qualitate, & habilitate minoris, qui consideratè, & sapientèr res suas agit, nedùm circà administrationem bonorum allodialium, vt refert *D. Sanfelic. in prax. iudic. sect. 26. num.* 10. sed etiam circà feudalia, &
10 proindè feudatarijs minoribus 18. annis, sed maioribus annis 16. pluriès fuit per Collat. Consil. concessa administratio bonorum burgensaticorum, & feudalium, non obstante, quòd non sint annor. 18. dummodò non alienent, aut obligent bona stabilia, absq; decreto, vt per *D. Sanfelic. ibid. nu.* 11. quæ quidèm prohibitio alienationis est fundata in dispositione *d. l.* 2.

Hinc, ex *d. l. fin. C. de his, qui ven. atat. impetr.* ni fallor, decidi potest alius articulus à Me excitatus, & à nemine hùcusq; tra-
11 ctatus, quòd Doctor Neapol. doctoratus in Almo Collegio Neap. cum Regia dispensatione ætatis, vt fieri solet, sed rarò, ad tradita per *D. Recch. de priuil. Doctor. Colleg. Neap.* ad interpretationem *Priuil. Reginæ Ioanna II.* in *præfat.* sub *nu.* 24. *&* 25. eò, quòd licèt de iure communi quis doctorari possit, si 17. annum habeat, ad *text. in l. 1. §. pueritiam, ff. de postul. D. Rouit.* qui alios citat in *rubr. nu.* 11. *de Schol. doctor.* & nouissimè *D. Philipp. Maresca*, qui *D. Marci* patris, olim vtriusq; M. C. V. Iudicis, ex omni parte dignissimi semitas sectatur, in *Comment. ad pragm. 9. cap.* 4. sub *nu.* 83. *cod. tit.* tamen de iure Regni ætas annorũ 21. completorum requiritur, vt in *pragm. 7. vers.* 5. eod. *tit. de Schol. doctor.* edita in anno 1591. de qua *D. Rouit. & D. Recch.* vbi supr. non subingreditur locum inter Senatores dicti Almi Collegij Neap. à die Doctoratus, sed à
12 prima die post completum annum 21. & proindè, si alius reperiatur doctoratus, cum completa ætate annorum 21. præfertur illi, qui priùs gradum Doctoratus adeptus est, cum Regia tamen dispensatione, attendi enim debet ætas, à iure communi, vel à statuto requisita, licèt ætatis venia sit impetrata, dispositio nàmq; intelligi debet de ętate naturali, à iure communi, vel à statuto determinata, non autem de fictione accidentali, ex dispensatione prouueniente, vt probaui sub *nu.* 6. ex *text. in d. l fin.* & faciunt tradita in simili per *D. Recch. in proœm. d. nu.* 25. vbi quòd minor,
13 cum venia ætatis Doctoratus, non potest esse in iudicio, & absq; curatore contrahere, dignitas enim Doctoratus non implet annorum numerum, & dispensatio tollit tãtùm obstaculum ętatis, vt possit doctorari, sed non facit eum habilem ad contrahendum, & esse in iudicio sine curatore, hoc enim expressè erat concedendum, ex *Bald. in l. sed & milites, §. qui autem, n. 2. ff. de excus. tut. Bologn. in auth. habita, C. nè filius pro patre*, & dispensatio ætatis, vnum tantùm continet, vt possit doctorari, non obstante minori ætate, non duo, vt possit etiam cõtrahere, & esse in iudicio, vel gaudere in Collegio à die doctoratus, & in diuiduis, & separabilibus duæ sunt gratiæ, etsi vna habere non potest locum, habebit alia, vt probat ex *l. 1. §. Trebatius, ff. de aqua quotid. & æstiu.* & alijs iuribus, & *DD. ibi*
14 adductis, & sic iste Doctor Neapolitanus debebat etiam obtinere aliam dispensationem gaudendi in dicto Collegio à die doctoratus, aliàs in eo gaudere non debet, nisi à die completi anni 21. vt suprà fundauimus. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus pro debito, qui aufugit, fractis carceribus, qua pœna puniatur.*

2 *Custos carceris tenetur ad satisfaciendum creditori, si debitor carceratus aufugit, fractis carceribus, & an, & quando, & qua pœna puniatur, accedente dolo, vel culpa, nu.* 4.

3 *Eximens carceratum pro debito à carceribus, vel à manibus Curiæ, punitur pœna exilij, etiam si reduxerit carceratum ad carceres, nu.* 5.

6 *Carceratus habilitatus in Camera, vel in Palatio, si aufugit, fracto muro, punitur, & quid si teneat domum loco carceris, cum fideiussione, sub certa pœna de non discedendo, nu.* 7.

Detẽptus per Palatium dicitur carceratus, sed si aufugit, non habetur pro confesso, d. nu. 6.

8 *Carceratus ligatus funibus, vel compedibus detemptus, si fregit funes, vel compedes abstulerit, & aufugit per ostium apertum, vel per fenestram, punitur, ac etiam si transcendat muros carceris cum funibus, num.* 9.

1 Discussum in hac decisione fuit, quęnàm pœna sit imponenda carcerato pro debito, qui, fractis carceribus aufugit, & tres *Doct.* opiniones refert D. mens, & secundùm tertiam opinionem, quòd puniatur carceratus aufugiens, pœna Iudici arbitraria, decisum refert *nu.* 17. quam decisionem allegat, & prosequitur *D. Garza de pugn. Doctor. lib. 3. tit. de sentent. foriudic. cap.* 10. *nu.* 12. qui in hoc articulo eod. *lib. 3. tit. de confess. & confession. cap.* 13. à *num.* 26. cum pluribus *seqq.* distinguit plures casus, quos recensere labo-

laboriosum esset, ideò lectorem ad ipsum remitto, rogo, videatur, nàm materiam be-
2 nè explicat, certum tamen est, quòd Custos carceris tenetur creditori satisfacere debitum, *Angel. in l. sed eximent, §. item si quis, ff. ne quid in loc. publ.* alijq; relati per *D. No-*
3 *uar. dec. 4. n. 8.* sicut etiam tenetur eximens dictum carceratum pro debito à carceribus, vt decisum tradit D. meus *nu* 15. & voluit paritèr *Farinac. dec. crim. 76. nu* 5. *lib.* 1. ac ità etiam iudicatum refert *D. Thor. in Compen. dec. par. 3. verb. eximens*, an autem,
4 quando, & qua pœna puniatur Custos carceris, ob fugam carcerati, dolo, vel culpa accedente, tradit *D. Reg. Sanfel. dec. 46. nu. 4.*
5 *lib.* 1. sic etiã eximẽs carceratũ pro debito à manibus Curiæ, non euadit pœnã exilij tẽporalis, quãuis illũ ad carceres reduxerit, vt determinatum dicit *D. Nouar. dec. 96. n. 2.*
6 Idquè procedit etiam in habilitato in Camera, vel Palatio, si fracto muro aufugit, eadem enim militat ratio, *D. Danza d. c. 13. nu 19.* Detemptus enim per Palatium, dicitur carceratus, *D. Nouar. q. 137. nu. 7. lib. 1.*
7 *qq. forens.* licèt si fugiat, qui tenet domum loco carceris cum pœnali fideiussione, non dicatur confessus, *D. Masull.* doctus Additionator ad *Capyc. dec.* 154. Verùm hoc casu fractura carceris probatur per testes deponentes, illum exiisse à domo, & quòd facta perquisitione, non fuit ibi repertus, ipsi tamen testes debent examinari, citata parte, aliàs non probant, vt decisum indicat *D. Nouar. decis. 61. nu. 2. in fin.* sic paritèr
8 ligatus funibus, vel compedibus detemptus, si funes fregerit, vel compedes abstulerit, & fugit per ostium apertum, vel per fenestram, punitur tanquàm effractor carceris, *Caball. resolut. crim* 8. *nu.* 33. *D. Danza*
9 vbi supr. *nu.* 30. Item si carceratus transcendat muros carceris cum funibus, nàm adhùc punitur, vt effractor carcerum, *D. Danza ibid. n.* 26. In quibus tamen cãsibus non puniatur vti effractor carceris, ponit *D. Dãza loc. cit. à n. 37. cum seqq.* & ad materiam fractionis carceris, vide etiam *Ciarl. ad rεor. defens. discept. crim. 14. et cons. 11. lib. 2.* ac *D. Sanfel. dec. 47. lib. 1.* *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Contumax in criminalibus, qua pęna puniatur, tàm de iure communi, quàm huius Regni, & quando, et n. 2. 3. 4. 5. 6 & 7.*
4 *Contumax in hac Ciuitate, si non comparet, pro contumacia punitur arbitrio Aduocati Fiscalis, si verò comparet, soluit ducatum vnum, nu. 5. & 6. & quid in Regno, d. nu. 6.*
7 D. Carolus Rota concl. 4. nu. 28. in florileg. practicab. concl. *confutatur.*
8 *Manuteneri quis debet in possessione, lite pendente.*
9 *Possessio sola sufficit, ad effectum manutenendi, etiam in iuribus incorporalibus, & ità decisum traditur, n. 10.*
11 *Præsumptio est pro possessione.*
12 *Possessor conseruari debet in possessione, etiam ex titulo nullo, & inualido, & sic iudicatum adducitur, n. 13.*

1 Contumax de iure communi, Iudicis arbitrio in criminalibus punitur, vt post D. meum *hic, n. 1.* comprobat *D. Scialoya in praxi foriudic. cap. 7. nu. 13.* De iure verò huius Regni iuxtà *Constit.* incip. *Pęnam nouem onciarum*, ac aliam, incip. *Grandis vtilitas*, ius commune est correctum, nàm ad tertiam partem bonorum mobilium condemnatur, vt tradunt D. meus *nu. 2. & D. Scialoya*
2 *nu.* 14. vbi intelligit, procedere, si quis pro eo delicto foriudicari potest, quod etiam voluit D. meus *nu. 9. & 25.* secùs tamen est, vbi pro dicto delicto foriudicari nequit, tunc enim contumax spontè comparens, soluit pro contumacia carolenos 32. iuxtà *Rit. M. C. V.* 135. 211. & 214. quæ tamen
3 distinctio mihi non placet, *Ritus* enim prędicti hoc non distingunt, ideò nec nos distinguere debemus, vt per plura iura probat D. meus *dec. 91. nu. 15.* ideòq; tu obser-
4 uabis, quòd contumax, si nõ comparet, punitur tertia parte mobilium, licèt hodiè nõ seruetur, nã D. Aduocatus Fiscalis M. C. V. ex speciali rescripto D. Proregis, pęnam prędictam taxat, vt refert D. meus *nu.* 27. si ve-
5 rò spontè comparet, & tunc soluit tantummodò carolenos 32. nec ampliùs molestatur pro dicta contumacia, quæ remissa censetur, vt expresèè loquitur *Ritus* 214. & voluit etiam *Carauit. in d. Ritu* 135. *n.* 1. licèt
6 hodiè nec etiam dicti caroleni 32. in totum soluantur in hac Ciuitate, sed tantummodò soluitur ducatus vnus, vt refert D. meus sub *nu.* 26. extrà tamen hanc Ciuitatem diuersimodè practicatur, non excedendo tamen dictos carolenos 32. vt practicatum in Regia Audientia Capitanatæ, & Comitatus Molisij, refert *D. Nouar. dec.* 180.
7 Ideòq; cauendum erit à *D. Carolo Rota*, curioso, ac docto alioquin iuuene, *concl. 4. nu. 28. in florileg. practicab. conclus.* vbi ex *Carauit. & Marant.* dicit, *Constitut. Regni* hodiè non seruari circà exactionem tertiæ partis mobilium, quod paritèr retulit D. meus sub *nu.* 25. siquidèm licèt *Carauit. in ritu* 206. *num.* 1. dixerit, quòd talis pęna in Cu-

Curijs recessit ab Aula, tamen contrarium per priùs dixerat in *Ritu* 135.*nu*.1. ac postea in *Ritu* 211.*nu*.1.& patet ex hac decisione, dùm fuit ordinatum, seruari *Constit. Regni*, ac *Rit. M.C.V.* vt habetur *n*.31. benè tamen hodiè in hac Ciuitate non seruantur, ex speciali rescripto D.Proregis, vt diximus *nu*.4. sed tempore *Carauita* omninò seruabantur.

Præcipuus tamen articulus huius deci-
8 sionis fuit, quis nàm lite pendente in possessione manuteneri deberet, & sic in interdicto, *Interim*, vt vocant Hispani, *Couarr. cap. 17. lib. 1. practic. Menoch. remed. vlt. retin.* an Baro, cuius partes tuebatur D. *Vincentius Sergius*, an verò Vniuersitas, pro qua patrocinium præstabat D. *Lalius Gizzius*
9 meus frater, ad effectum enim manutentionis sola possessio sufficit, *Rota dec.* 275.*nu*.1. *p*.1. *in recent. & dec.* 559.*n*.11.*par*.2. eò magis, si sit titulata, *c. licèt causam*, vbi *Felin. nu*.9. *de probat. Post. de manuten. obseru*.71. *nu*.117. *& dec*.214. quod procedit, etiam in iuribus incorporalibus, *Post. in d. tract. obseru*. 10.*n*.4. *&* 5. in quibus datur possessorium, *D. de Franch. dec*.90.*n*.4. ex quibus
10 per Collaterale Consilium de mense Martij 1649. ità iudicatum fuit, ad relationem
* *D. Regentis Zufia* Decani, penès Antonium Lombardum Regium à mādatis Scribam, fuit enim ordinatū, sub patrocinio D. *Bernardini Sassi* Aduocati docti, quòd D. Dux Castri Saraceni manuteneatur in possessione, tàm deputandi Exactorem diriĉtuum, siuè emolumentorum Regiæ Cancellariæ, quàm exigendi, vnà cum eius Cessionarijs ducatos 240.4.3. mensatim, vigore instrumenti initi cum D. *Ioanne Angelo Barrilio* Duce Caiuani, ac huius Regni Secretario, non obstante prætensione D. Consil. *Donati Coppula* Ducis Canzani, creditoris dicti Ducis Caiuani super officio prædicto, partes dicti D. Consiliarij tuente D. *Paulo Iannettasio*, Aduocato eximio, ac timoratæ conscientiæ.

11 Ideòq; pro possessione est præsumendū, *cap*.1. *de controu. inter domin. & vasall*. D. *Consil. de Georg. alleg*.46.*nu* 8. post D. *Reg. de Pont. cons*.31.*nu*.14. hinc D. *de Medic. cons*.53.*n*.6. *& seq.* post *Isern. &* D. *de An-*
12 *na* fundauit, quòd etiam ex titulo nullo, & inualido acquiritur possessio, & in ea possessor est conseruandus, & ità in facti contin-
13 gentia fuit per Regiam Cameram indicatum, in causa Francisci Margioni cùm D. Iosepho Galeota Barone, posteà Principe Monsteratij, fuit n. dubitatum de inualiditate cōcessionis territorij, quia nullus ade-
* rat assensus, ideò fuit per dictam Regiam Cameram ordinatum, quòd detur terminus in causa, & interim manuteneatur in possessione territorij dictus Franciscus, & fuit decretum prædictum confirmatum in
* gradu reclamationis, sub die 15. Nouembr. 1627. ad relationem D. Præsid. *Salinas*, cum interuentu D. *Marchionis S. Iuliani*, Locūtenentis integerrimi, ac DD. Præsid. *Casanate, Comitis Mola, & Battaglini*, absentibus tamen in Aula parua Computorum DD. *Capycio Galeota, & Pappacoda*, in Banca Constantini Calamatia. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Asportans arma, si non est apprehensus, an & quomodò puniatur.*
2 *Vulnerans cum armis prohibitis, an puniatur de duobus delictis, & sic de asportatione armorum, & de vulnere, an verò de vno tantùm delicto.*
3 *Insultans cum armis prohibitis, non sequuto vulnere, qua pœna puniatur.*
4 *Pragmatica, vt liget, debet publicari, et in locis, in quibus nō est publicata, nō seruatur, & cōtrauenïens nō incidit in pœnā, in illa contentam, et ità decisum traditur.*

1 De iure communi asportans arma, punitur pœna armorum, & si nō sit apprehensus, quando pœna imponitur deferenti arma, ad tradita per *Menoch. & Peguer.* quos citat D. *Reg. Sanfel. dec*.43.*num*.1.*lib*.1. qui *nu*.2. testatur, de æquitate M.C.V. illum non puniri, nisi sit apprehensus, quod de iure communi etiam procedere, cōprobat D. meus *hic, nu*.1. At quia per *Reg. Pragm*.14. *&* 22.
2 *de Armis*, pro asportatione cultri, est statuta pœna Ignobilibus ad seruiendum in Regijs Triremibus per triennium, vel de soluendo vncias centum, ad arbitrium D. Proregis; ideò in hac decisione fuit dubitatum, an vulnerans cum cultro prohibito, committat duo delicta, vel vnū, & licèt *D. Reg. Rouit. in prag*.4.*n*.5. *de Armis* referat, tàm per M.C.V. quàm per S.Consil. decisum, deberi vtramq; pœnam. Nihilominùs D. meus sub *nu*.7. dicit, contrarium per S.C. iudicatum fuisse, quia vnicum reputatur delictū, ideòq; sub *nu*.10. refert, quòd quamuis inquisitus de vulnere cum cultro prohibito, fuisset per M.C.V. condemnatus ad exulandum, attamen per S.C. in gradu appellationis fuit condemnatus ad remigandum per triennium, quam decisionem refert, & sequitur D. *Laganar. in addit. ad D. Rouit. in d prag*. 4.*nu*.3. vt etiam seruatur in Curia Archiepiscopali Neap. vt per D. *Episcop. Riccium*

KK dec.

dec.57.par.2. sed, vt refert D.*Rouit.ibid.* insultans cum armis prohibitis, nullo sequuto vulnere, punitur pęna asportationis armorum, cùm sit maior delicto insultus, & ratione delicti non requiritur apprehensio, vt probat, ac decisum testatur per M.C.V. D.*Sanfel.d.dec.43.nu.4.in fin.*

4 Pragmatica autem, ad hoc, vt liget, debet publicari, & in locis, in quibus non publicatur, non erit obseruanda, ità vt contrauenìens non incidat in pœnam, in ea cõtentam, *Dec.in cap.2.nu.15.de constit.* & in *cap.1.de postul.prælat.Rolan.cons.99.lib.2.*

* Ideòq; in anno 1570. per S.C. in Aula *Dom. Consil. Orificij*, ad defensam cuiusdam Famuli illorum de Sigerijs, Ciuitatis Caietæ, quia per M.C.V. fuerat condemnatus ad Regias Triremes pro asportatione armorum, contrà formam *pragmat.* eò, quòd non fuerat publicata in dicta Ciuitate, fuit reuocata dicta sententia M.C.V. & proindè decisum, malè fuisse condemnatum ad pœnam *d.pragm.* quarè videns D.Fisci Patronus, illum fuisse absolutum, nè in exemplum induceretur, ipsum excarcerari fecit, præuia gratia, siuè indulgentia D. Proregis, vt habeo ex *Apostill.* manuscript. *D.Io.Vincentij Caualerij ad Dec.in d.nu.15.*

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LXXIX.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia, quæ de iure communi incognita sunt, & in integrum restitutiones appellantur, vndè eorũ nomina desumpserunt.*

2 *Beneficium minori concessum, prodest maiori non priuilegiato, qui eo vti potest.*

3 *Consors litis, non tamen priuilegiatus, vti potest beneficio petito per minorem correum, quàmuis ab illo renunciato, respectu alterius correi tantùm in causa indiuidua, contrarium, n.4.*

4 *Consors litis maior, in causa indiuidua, quam habet cum minore, qui beneficia petijt, si in illis non fuit citatus, an admittatur ad probandum, & decisio traditur.*

5 *Beneficia an competant Tertio priuilegiato, venienti in causa pro suo interesse, & competunt, tàm Actori, quàm Reo priuilegiato, & si ambo priuilegiati sunt, duo Actori, & duo Reo conceduntur, n.6.*

7 D.Ioan.Baptist. Thorus in Compen.decis. par.3. verb. beneficium primum, *declaratur.*

1 Beneficia, quæ dantur ad pinguius probandum in iudicijs, de quibus in hac decisione tractatur, licèt de iure communi incognita sint, eò, quòd in integrum restitutiones appellantur, vt ex *D.Imbrian.* tradit D.meus *dec.91. nu.4.in fin.* qui, vt *nu.seq.* aduertit, ex interpretatione Regni *Prudentum*, ità appellata sunt, desumendo eorum nomina ex *Const. Regni*, incip. *Beneficium restitutionis*, & ex alijs *Constitut. & Pragm.* & vocantur primum, & secundum beneficium, quia bis restitutio peti, ac concedi potest, vt alijs relatis probat D.meus *hic, n.1.*

2 Dicit tamen D.meus *nu.10.* quòd beneficium minori concessum, prodest etiam maiori non priuilegiato, litis consorti, qui eo vti potest, ex *Affl.dec.213.* quo etiam relato voluit *Montan.controu.79.n.1.* sequitur *D.Prat.obseru.52.nu.12.cent.1. pract.*

3 *obseru.* ità, vt si fuerit petitum per priuilegiatum, eoq; concesso fuisset renunciatum, respectu vnius ex collitigantibus maioribus tantùm, poterit alius correus maior eo vti, non obstante dicta renunciatione, quãdo causa est indiuidua, vt benè probat *D. de Franch.* qui ità paritèr determinatum refert per S.C. *dec.269.* quem etiam citat D.

4 meus *nu.11.* Contrarium tamen longo calamo defendit *Montan. d.controuer.79.* per tot. substinens, terminum beneficiorum nõ esse notificandum litis consorti maiori, causam indiuiduam habenti cum minore, qui beneficia petijt, & licèt per M.C.V. fuisset ordinatum, esse procedendum ad expeditionem causæ, non obstante, quòd litis consors prætenderet, non posse procedi ad expeditionem, quia terminus beneficiorum cum ipso non erat compilatus, dùm non fuerat citatus, vt refert antè *nu.1.* attamen facta relatione in S.R.C. DD.Consiliarij remanserunt in paritate votorum, vt tradit *nu.8.in fin.*

5 Et paritèr beneficia conceduntur Tertio priuilegiato, in causam subintranti pro suo interesse, non obstante, quòd Principalibus etiam fuissent concessa, & fuisset facta publicatio in causa, vt iudicatum testatur *Vrsill.ad Affl.dec.236.nu.4.* sed contrarium

* de anno 1611. fuit per S.C. obseruatum, iũctis DD.Consiliar. duarum Aularum, ad relationem *D.Consil.Vargas* Ducis Cagnani, in causa D. Iulij Cæsaris de Rubeis cum Detio Miranda *de Ottaiano*, fuit enim ordinatum, quòd liceat assistere, non obstante petitione primi beneficij, in Banca de Amatruda, hodiè de Amico, & sic etiam iu-

* dicatum fuit in causa D.Marchionis Lareni cum D.Vincentio Brancia, de anno 1623.

6 Quæ quidèm beneficia competunt, tàm Actori, quàm Reo priuilegiato, etsi ambo pri-

priuilegiati sunt, tunc duo competũt Actori, & duo alia Reo, quamuis vnus vsus sit beneficijs alteri concessis, vt in specie probat D. meus *nu.13. & seqq.* & proindè etsi D. Principissa Caspuli vti poterat primo beneficio, concesso D. Principissæ Conchæ, & fuisset denegatum primum beneficium per ipsam petitum, tamen per S.C. reuocando dictum decretum denegationis, vti latum absq; matura discussione, fuit concessum dictum petitum primum beneficium, vt D.
7 meus refert *nu.18.* Ideòq; cauendum erit à relatis per *D. Thor. in Compend. dec. par. 3. verb. beneficium primum*, vbi de hac decisione meminit, *ibi* enim in duobus in facto errat. Primò, siquidèm refert, in dicta causa fuisse concessum secundum beneficium, & interposita reclamatione fuit per S.C. concessum primum, non autem secundum beneficium. Secundò, nàm refert, decretũ prædictum S.C. per quod fuerat concessum primum beneficium D. Principissæ Caspuli, fuisse reuocatum, ad relationem eiusdem D. mei per idem S.C. sub die 3. Februarij 1634. concedendo secundum beneficium, vt benè veritas facti liquet ex lectura huius decisionis, in qua verbum nullum de assertis, & relatis per *D. Thorum*, cui dùm prædicta errata referrem, retulit mihi, prædicta scripsisse ad relationem alterius, non quòd ipse viderat processum, ideòq; excusandus venit, quàmuis in contrarium exclament D. meus *d. decis.91. num.13 & Dom. Pras. Merlin. centur. 1. controuer. forens. cap. 69.* sub *nu.10.* ab his enim se defendit in *Epist. ad Lectorem, d.p.3. sect.2.* vbi aliorum authoritates allegat. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXXX.

SVMMARIVM.

1 *Ius adeundi hareditatem extranei, triginta annis praescribitur.*
2 *Extraneus, data ignorantia restituitur ad adeundum aduersus praescriptionem triginta annorum, non tamen maiorem.*
3 *Ius immiscẽdi an praescribatur, & nu. seq.*
4 *Filius, non obstante praescriptione triginta annorum, per quam excluditur à capite,* vndè liberi, *potest agnoscere hareditatem paternam, vel maternam ex capite,* vndè legitimi, *auditis tamen interesse habentibus.*
5 *Iudex ex causa potest abbreuiare terminũ haredi ad adeundum, ac etiam vicino retrahere volenti iure congrui, vel agnato iure pralationis.*

1 IVS adeundi hæreditatem extranei 30. annorum spatio præscribitur, vt est communior opinio, quam Camera Imperialis sequitur, vt refert *Minsynger. cent.2. obseru.71. nu.1.* & probat D. meus *hic, nu.3. D. Viuius opin.325. nu.3. lib.1.* & licèt contrarium teneat *Salyc. in l. licèt, C. de iure delib.* vt nunquàm præscribatur ius adeundi, eius tamen dictis respõdet, nedùm *Coras. lib.6. miscell. cap.21.* vt *ibid.* testatur D. meus, sed etiam *Corn. cons. 305. col.3. cons.17. & 70. vers. his tamen non obstãtibus, lib.3.* ac paritèr *Roman. cons.71. & Balb. de praescript. in 4. p.4. quaest. princ. q.19.* quos sequens adducit *Minsynger.* vbi suprà, *nu.2.* alijq; per *D. Viuium d. nu.3.* sed
2 data ignorantia extraneus restituitur aduersùs dictam præscriptionem 30. annorũ, non tamen maiorem, vt ex *Alexan. Fulgos. Dec. Dilect.* probat *D. Viu. d. opin.325. nu.2.*
3 An tamen ius immiscendi, quod suis heredibus competit, præscribatur, & licèt *glos. & Doctor. in dict. l. licèt* communitèr teneant, 30. annis præscribi, nihilominùs, vt nullo tempore præscribatur, ex *Ias. in d. l. licet, nu.34. & 50.* probat *Minsyng. loco* cit. *n.4.* & contrarijs respondet *nu.5.* vel dicen-
4 dum, quòd non obstante præscriptione, siuè lapsu 30. annorum, per quem excluditur à capite *Vndè liberi*, potest filius, & sic hæres suus agnoscere hæreditatem paternam, vel maternam, ex capite *Vndè legitimi*, vt latè docet D. meus *nu.4.* & comprobat *D. Viuius* vbi suprà, *n.1.* auditis tamen interesse prætendentibus, vt post D. meum *hic, nu.12. in fin. & 13.* docet *Barry de success. tom.2. lib.11. tit. de adit. & repud. rubr. de gener. acquir. hared.* sub *nu.4. vers. caeterùm si retineas.*
5 Potest tamen Iudex ex causa hæredi tẽporis spatium ad adeundum abbreuiare, vt fundat D. meus *nu.7.* & confirmat etiam *Crass. de success. lib.2. q.3. n.6. & 7.* sic etiam coarctare terminum vicino retrahere volenti iure congrui, vigore *Consuet. Neapol. incip. Si quis emit, de iure congr.* vt ex doctrina *glos & Bart.* contrà communẽ opinionem, decisum refert *D. de Franch. dec. 588.* ac iure prelationis, concurrente tamen iusta causa, vt ex *Affl.* deducit *D. Sanfelic. dec.268. n.10. & 11. lib.2.* *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXXXI.

SVMMARIVM.

1 *Litigare coràm Iudice suspecto, periculosum, ac durum est.*

Re-

Recusatio Iudicis est ianua defensionis, ibid.
2 *Suspecti qui allegari possint in Ciuitate Neap. & in Regijs Audientijs Regni, n.4.*
3 *Suspitio quando allegatur, debet præsentari, vnà cum deposito.*
Depositum pro pœna suspitionis quantum sit, ibid. & n 4. & quibus applicetur, n.5.
Capita suspitionum subscribi debent, vel ab Aduocato causæ, vel à Principale, sub n.5.
6 *Affinitas est causa suspitionis, & dissoluitur per mortem alterius coniugum, n.7.*
Iudex suspectus recusatus ex causa affinitatis, an, & quando, cessante affinitate ob matrimonium dissolutum cum filijs, vel sine, possit interuenire post effectum consummatum, ibid. & nu. 8. 9. 10. 11. & 12.
13 *Iudex recusatus suspectus, cessante causa interuenire non potest, & ità decisum traditur, etiam si propter inconsidertiam, non tamen formitèr cum legitima causa recusatus fuerit, nec paritèr in alia causa, nu.14.*
15 *Iudex, qui se consanguineum existimat, etsi verè non sit, suspectus redditur.*
16 Pragmaticæ de suspit. Official. *habent locum in Iudicibus ordinarijs, non tamen in Consultore Regij Capellani Maioris, & Fabrica Diui Petri Regni Neap.*
17 *Iudex non potest ab Vniuersitate suspectus allegari.*
18 *Actuarij, siuè Magistri actorum S.R.C. Scribæ à mandatis, ac Cancellarij Regiæ Cancellariæ, cum causa, absq; tamen deposito suspecti recusantur, & retinent causas, ac emolumenta, licèt per alium actitentur.*
Scribæ S.C. & M.C.V. solo iuramento recusantur, ibid.
19 *Inimicus reconciliatus Iudex esse non potest, & ità decisum adducitur.*

1 PEriculosum, ac durum esse, coràm Iudice suspecto litigare, dixit, ac probauit D. meus *consult.* 101. *nu.* 1. & 2. *lib.* 2. eò, quia recusatio Iudicis est ianua defensionis, vt tradit *nu.*6. ideòq; per *Reg. Pragm.* huius Regni fuit data notula
2 proponendi suspitiones, & in hac Ciuitate suspecti allegari possunt Domini Regentes Regiæ Cancellariæ, Consiliarij Collateralis, siuè Status, Præses S.R.C. Locumtenēs R.C.S. Regēs M.C.V. Cōsiliarij S.R.C. Præsidentes R.C.S. Iudices vtriusq; M.C.V. Aduocati Fiscales, tàm R.C.S. quā M.C.V. vt in *Pragm.* 5. *de suspit. Official.* ac D. Secretarius Regni, & Rationales R.C.S. vt in *Pragm.* 15. *cap.* 3. eod. *tit.* & quando propo-
3 nuntur capita suspitionis contrà prędictos, exceptis Rationalibus, debet etiam simul fieri, ac præsentari depositum duc. sexaginta, si illa subscribuntur ab Aduocato causæ, sin autem à Principale, depositum erit duplicatum duc. 120. vt in *d. pragm.* 15. *cap.* 2.
* & 4. & sic fuit obseruatum in Collat. Consilio, dùm ego vti specialis Procurator D. Magni Comestabuli Columnæ, iuxtà tradita per *Sim. de Prat. consf.* 17. *cent.* 3. recusationem proposuissem in personam *D. Regentis Azcon*, in causa, quam habebat cum D. Principissa Buteræ de anno 1642. pęnès Anastasium Reg. à mandatis Scribam. Si tamen principalis sit Aduocatus in dicta sua causa, debet facere depositum tantummodò duc. 60. non autem duc. 120. vt deci-
* sum fuit in Collat. Consil. in causa D. Petri Carauitæ Aduocati, in suspitione proposita in personam *D. Sanfelicij*, die 22. Aprilis 1641. pęnès Grimaldum Reg. Cancellariū,
4 quando verò capita proponuntur contrà DD. Iudices vtriusquè M.C.V. Auditores Regiarum Regni Prouinciarum, ac Rationales R.C.S. depositum erit duc. 30. vt habetur *d. cap.* 3. proùt disponebatur in *Prag.* 10. *cap.* 4. & 5. eod. *tit.* quandoquidèm de-
5 positum, vbi decernitur, quòd Iudex interueniat, non obstante suspitione allegata, diuiditur inter Iudicem suspectum allegatum, & Regium Fiscum pro medietate, iuxtà *Pragm.* 5. & 15. *cap.* 2. eod. *tit.* quæ quidèm capita suspitionis, vel subscribi debēt ab Aduocato causæ, vel à Principale, vt in *d. Pragm.* 15. *cap.* 4. & refert etiam *D. Prat. obseru.* 58. *nu.* 10. *cent.* 1. *pract. obseru.*
6 Inter causas autem recusationis affinitas connumeratur, de qua *D. de Franch. decis.* 719. & D. meus *hic*, amboq; decisum referunt, Iudicem ex causa affinitatis recusatū, non posse interuenire in causa, quàmuis causa suspitionis, & sic affinitatis, cesset per dissolutionem matrimonij, absq; filijs, quādo tamen effectus est consummatus, sequitur *Galtupp. in praxi S.C. par.* 1. *cap.* 3. *n.* 9. vbi D. meum citat, & comprobat *Fontanel. dec.* 11. *n.* 26. *lib.* 1. qui *D. de Franch. loc. cit.*
7 adducit, non enim dubitatur, affinitatem dissolui per mortem alterius Coniugum, *D. Viuius dec.* 181. *Fontanell. dec.* 13. *nu.* 2. 3. & 4. *d. lib.* 1. *D. Episcop. Ricc. collect. decis.* 423. & ità est intelligendus *D. Reg. Rouit. in pragm.* 1. *nu.* 30. *de suspit. Official.* quod pro-
8 cedit, vbi causa cessauit, postquàm Iudex fuit suspectus declaratus, vt determinatum refert *D. Rouit. cons.* 10. *num.* 7. *lib.* 1. & in *d. pragm.* 1. *nu.* 21. & paritèr *dec.* 50. sub *num.* 1. etiam si suspitio effectum habuerit, absquè decreto, sed verbo tantùm, ex Iudicis, & partium cōsensu, vt iudicatum dicit *D. Rouit. d. nu.* 21. *in fin.* ex verbis *Reg. Prag.* 40. *S. Carolus, de offic. S.R.C.* ac *d. dec.* 50. *nu.* 5.
9 nàm secùs est, vbi illa cessauit, antequàm Iudex fuit suspectus declaratus, hoc enim casu cessat suspitio, *Ferrer. in obseruat. ad Con-*

Constit. Cathal. c. 93. per tot.

Contrarium tamen defendit, ac decisum ostendit *Milan. dec.* 16. *lib.* 1. affinitate scilicet dissoluta, adsint, vel non filij cessare suspitionem, quæ quidem decisio satis dubia visa fuit *D. Rouito*, licèt illam pluriès allegasset, tempore, quo Aduocati munere fungebatur, ad excludendas suspitiones, vt testatur in *d. pragm.* 1. *nu.* 22. vbi illam alia ratione comprobat, ac *n.* 31. ideòq; diutiùs super hoc cogitandum esse, dixit, quàmuis *D. de Franch. dec.* 719. contrarium pro absoluto habeat.

Sed *Fontanell. d. dec.* 13. latiùs hunc arti-
11 culum degustando, rationibus hinc indè adductis, cum distinctione tamen tradita *nu.* 8. has contrarias opiniones, rei iudicatæ authoritate conciliat, vt prima opinio, quã tuentur *D. de Franch.* D. meus, eorumquè
12 *Assecla*, procedat, quando non remanent reliquiæ, & sic filij, vel alij descendentes, secunda verò opinio *Milanens.* quam etiam sequitur *Sese dec.* 414. *nu.* 25. procedat, quãdo supersunt filij, vel alij descendentes, & hanc distinctionem sequendam esse puto, eamq; amplexus fuit *D. Rouit. in d. prag.* 1. sub *nu.* 48. dùm limitat conclusionem, vbi remanent reliquię, ex eod. *Ferrer. par.* 3. *obseru. ad Constit. Cathal. c.* 119. quem etiam citat *Fontanell. dec.* 11. *nu.* 25. ac *d. decis.* 13. *d. nu.* 8. *in fin.*

13 Et nedùm Iudex, qui formitèr suspectus recusatus fuit, cessante causa, vt suprà, interuenire non potest, sed etiam, quando Iudex se abstinuit vti affinis, nulla proposita suspitione formitèr, vt fuit decisum per Collat.
* Consil. ad relationem D. mei, de mense Aprilis 1643. in causa D. Principis Macchię, cuius iura *Ego* tuebar, cum D. Marchione Fuscaldi, fuit enim ordinatũ, quòd D. Præses S.C. *Marchesius* nõ interueniat, qui per priùs nec interueniebat, stante interesse D. Ducis Limatulæ eius affinis, quàmuis cessauerit interesse dicti D. Ducis, vt ex actis apud Grimaldum pro Tagliauia Regio à mandatis Scriba, sic etiam, vbi suspitio fuisset proposita per viam inconfidentiæ, antequàm Iudex allegaretur suspectus, admissa tamen inconfidentia, ac dato alio Iudice, vt iudicatũ demonstrat *D. Rouit. d. cons.* 10. ac *d. dec.* 50. *nu.* 2. *in fin.* qui paritèr Iudex,
14 licèt absq; legitima causa, sed tantùm per inconfidentiam recusatus, vti suspectus in alia causa recusari potest, vt determinatum dicit *D. Sanfelic. dec.* 79 *n.* 1. & 6. *lib.* 1. Im-
15 mò etiam Iudex, qui se existimat coniunctum, quàmuis non sit, suspectus redditur, *l. nemo, ff. de hered. instit. D. Sanfel.* qui ità iudicatum notat *dec.* 224 *lib.* 2.

16 *Pragmatica* tamen *de suspition. Official.* habent locum in Iudicibus ordinarijs, ideòq; tanquàm pęnales non extenduntur de persona ad personam, *D. Sanfel. dec.* 287. *nu.* 1. & 2. *lib.* 2. & sic ad D. Consiliarium Consultorẽ D. Regij Capellani Maioris, *D. Rouit. in prag.* 5. *n.* 3. *in fin. de suspit. Official.* D. *Consil. Gizzarell. dec.* 66. vbi sic decisum tradit, *ibiq;* plura ad ornatum decisionis cumulat D. *Didac. de Mari* Additionator locupletissimus, nec extenditur ad D. Consiliar. Consultorem Reuer. Fabricæ Diui Petri huius Regni, D. *Sanfel. ibid. nu.* 3.
17 non tamen ab Vniuersitate Iudex suspectus allegari potest, vt determinatum adducit D. *Sanfel. dec.* 82. *n.* 1. *lib.* 1.

Quãdo tamẽ allegantur suspecti Actua-
18 rij S.C. causa tantùm, absq; deposito, sufficit ad illos remouendos, D. *Sanfelic. d. dec.* 287. *n.* 5. qui *n.* 6. hoc idem procedere testatur in Regijs à mãdatis Scribis, ac Cãcellarijs Reg. Cãcell. Scribæ verò S.C. & M.C.V. solo iuramento recusantur, ex traditis per *Io. de Hauia in Curia Philippica*, §. 7. *de recusat. nu.* 3. causa tamen apud eos remanet cum emolumentis, sed datur adiunctus, qui eius loco illam actitet, vt ex eod. *Io. de Hauia* tradit D. *Sanfel. ibid. n.* 7. & 8.

19 Et similitèr inimicus reconciliatus Iudex esse nequit, vt tradit D. meus *nu.* 7. ac probat nouissimè *Vinc. Ferrerot. in tract. de Inimicit.* §. 59. *num.* 1. & antè ipsos voluit *Lancell. Corrad. de offic. Pretor. in ciuil. tit. de except.* sub *nu.* 11. *casu* 35. & fuit per S.C.
* decisum in personam D. Consil. *Amendola* recusati ex causa inimicitiæ, etsi reconciliatæ per Iosephum de Risis. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione LXXXII.

SVMMARIVM.

1 *Brachium Regium, an impartiri possit, literis expeditis extrà Regnum, an requiratur causæ cognitio, & n.* 2. *&* 3. *vbi decisio per viam legis traditur.*
4 *Citatio facienda feudatario absenti à Regno, debet fieri in domo feudi.*
5 *Magistri actorum S.R.C. citari possunt in loco officij, et sic in Banca eiusdẽ S.R.C. & ità decisum traditur, sed intellige, vt ibi.*

1 IN brachij concessione difficultatum fuit, an illud debeat impartiri, absquè causæ cognitione, & sic, absq; termino ordinario, & in hoc D. meus fundat, quòd nedùm in puro iuris articulo terminus est concedendus, sed tantò magis, quãdò plures exceptiones opponuntur circà ordinem, & circà iustitiã, & propterea *n.* 30. decisum refert in S.C. pro maiori parte,

iuxtà alias consimiles decisiones adductas, quòd detur terminus in causa, & sic obtinuit D. Princeps Buteræ, cuius partes tuebatur *D. Lælius Gizzius* meus Germanus, quam decisionem citat *D. Præs. Merlin. cap. 98. nu. 2. in fin. cent. 2. controu. forens.*

2 Contrarium tamen sustinet, vt terminus minimè requiratur, ac ità intelligendum esse D. meum *hic*, tradit *D. Reg. Sanfel. dec. 293 nu. 10. lib. 2.* candemq; opinionem prosequitur *D. Merlin. d. cap. 98.* per tot. amboq; tradunt, secundùm eorum opinionem fuisse per S.C. determinatum, concedendo brachium, absq; termino, in causa D. Principissæ Hieracij cum D. Principe eius viro, & D. Marchione Ioiæ filio, & hanc sententiam assequitur *D. de Marin. cap. 112. lib. 2. quotid. resol.*

3 Tu autem non discedas ab opinione D. mei, quæ comprobatur ex *Decreto* generali, lato per viam legis condendæ per S.R.C. iunctis DD. Consiliar. quatuor Aularum, de quo nec D meus, nec *D. Sanfelic.* qui in eo interuenit, sicut nec *D. Merlin.* ac *D. de Marin.* memores fuere, tenoris sequẽtis, videlicet.

Suborta difficultate in S.R.C. an sint exequendæ literæ hortatoriales Tribunalium, existentiũ extrà præsens Regnum in mãdatis exequutiuis, absq; causæ cognitione, per S.R.C. occasione implorationis brachij, & an possit procedi in causa reconuentionis.

Die 23. mensis Martij 1623. Neap.

Congregato dicto S.R.C. ordine Spectabilis Ioan. Baptistæ Valenzuelæ Velazquez Reg. Collat. Consil. Regentis Regiam Cancellariam, & Officium Præsidis S. R. Cons. viceq; Protonotarij pro decidenda difficultate, interuenientibus præfato Spectab. Præside, vnà cum infrascriptis Reg. Consil.

Prouisum, & decretũ est, non esse cõcedendum brachium prædictum imploratum, absq; causæ cognitione, in qua habeatur ratio, quæ de iure habenda erit de reconuentione forsan facienda, hoc suum, &c.

Valenzuela Reg. Cancellar. & Officium Præsidis S.R.C. Pyrrus Paganus, Iacobus de Franchis, Pomponius Saluus, Patinno, Didacus de Salinas, Io. Baptista Melior, Scipio Rouitus, Io. Franciscus Sanfelicius, Ferdinãdus Brancia, Camillus Petius, Octauius de Piccolellis, Io. Franc. de Mercatis Secretar.

Agit etiam D. meus *nu. 18.* de citatione facienda absenti à Regno, ideòq; obseruabis, quòd si absens est feudatarius, citatur in domo feudi, vt per *Isern. in cap. 1. nu. 7. de controu. inter vasall. & alium, de benef. inuest.* & in *cap. 1. col. 2. de milite vasall. qui contum. est*, vbi *Liparul. D. de Anna allegat. 83. nu. 6. & sing. 153.* ibi enim residere debet, sicut Prælatus in Ecclesia, *glos. in cap. quoniam frequentèr. §. si verò, in verb. canonibus, extrà vt lit. non contest.* & in dies

* practicatum vidi in S.C. præcipuè in causa D. Principis Buteræ cum D. Magno Comestabulo Columna eius patre, in Banca de Martino. Hinc, dùm in S.C. tractabatur de augmento Magistrorum Actorũ eiusdem S.C. vltrà numerum tresdecim exillentium, dùm fuerunt citati dicti Magistri actor. in loco officij, & sic in dicto S.C. fuit in anno

* 1597. iudicatum, sufficere dictam citationem, patrocinante *D. Io. Vincentio Caualerio*, vt habeo ex eius *Apostill.* manuscript. ad *Isern. d. num. 7.* quæ tamen decisio non erit semper attendenda, sed tantummodò, si citatio fiat de mane in diebus, in quibus Tribunal S. Cons. regitur, ibi enim Magister actorum eo tempore residere, & assistere tenetur, non autem, si fiat post exitum Sac. Consil. vel in alijs diebus feriatum, in quibus DD. Consiliarij ad causas decidendas, ad dictum S.C. non accedunt, cùm his temporibus ibidem assistere non teneãtur, sed tantùm in eius domo cum eius Scribis pro exercitio eorum officij, aliàs de ea notitiam habere nõ possint, nisi tamen copia citationis ibi affigatur. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contrà mortuum est nulla ipso iure, sic etiam si sit lata in beneficiũ mortui, n. 3.*

2 *Sententia quomodò sit proferenda, quando reus est mortuus.*

4 *Sententia est nulla respectu omnium, quãdo vnus ex actoribus est mortuus antè prolationem sententiæ, sed compilato processu, & sic facta conclusione in causa, de ratione, n. 5. contrarium, n. 6. sed prima opinio est verior, vt num. 7. & 10. & ità decisum adducitur, nu. 11.*

8 D. Præs. Merlin. c. 23. nu. 16. cent. 2. controu. forens. *confutatur, & n. 9.*

Sententia, & conclusio in causa an æquiparentur, d n. 8.

9 Text. in cap. dispendia, §. reus quoq; de rescript. in 6. *an sit correctus, siuè declaratus per* text. in clem. sæpè, de verb. signif.

1 VEra est conclusio, de qua D. meus *hic*, *n. 2.* quòd sententia lata contrà mortuum est nulla, ex iuribus, & *DD.* adductis, quam sententiam confirmat *D. Andreol.* alia iura, & *DD.*

DD. adducens, *controu*. 30. sub *nu*. 4. *lib*. 1. *controu. forens*. immò dicitur ipso iure nulla, vt tradit D. meus *consult*. 113. *nu*. 9. *lib*. 2. ipsoq; & alijs relatis probat D. *Pratus c*. 29. *nu*. 2. & *c*. 30. *n*. 25. *lib*. 1. *discept. forens*. post *Mastrill. dec*. 137. *n*. 1. latè D. *Carena resol*. 87. *nu*. 16. & 17. *pract. resol*. duabus nempè rationibus adductis per D. meum *hic*, *nu*. 5. circà *fin*. tribus autem fundat D. *Pratus d*.
2 *cap*. 29. *nu*. 6. 7. & 8. & propterea ad euitandam nullitatem, sententia est proferenda contrà Procuratorem, in damnum hæredum, iuxtà praxim traditam per D. *de Frãchis dec*. 245. *in princ*. sequitur D. meus *n*. 6. & nouissimè D. *Pratus d. cap*. 30. *nu*. 82. & 83. quæ principalis conclusio procedit, vt
3 nec etiam in fauorem mortui sententia valeat, vt contrarijs reiectis docent D. meus *nu*. 4. ac D. *Pratus d. cap*. 29. *nu*. 9. & *d. c*. 30. *n*. 70. vbi D. meum, & alios ad hoc citat.

Difficultas tamen in casu huius decisio-
4 nis fuit, an esset valida sententia respectu actoris viuentis, licèt esset nulla respectu alterius actoris mortui, vt colligitur ex *n*. 7. quia tamen sententia erat vnica, & indiuidua, ideò fuit decisum, sententiam non posse exequi ad instantiam viuentis, & declaratum, sententiam esse nullam, etiam respectu viuentis, verùm fuit ordinatum, quòd iterùm expediatur causa ex eisdem actis, vt re-
5 fert sub *num*. 11. ea ratione, quam adduxit sub *nu*. 19. quia actor obijt post compilationem processus, & sic tempore prolationis sententiæ, proùt etiam aliàs obseruatum tradit ex D. *de Franch. d. dec*. 245.

6 Contrarium tamen, vt valida sit sententia contrà mortuum lata post conclusum in causa, sustinet D. *Praes. Merlin. cap*. 23. *nu*. 16. *cent*. 2. *controu. forens*. ad quod allegat *Mastrill. d. dec*. 137. *nu*. 19. *vers. Consi-*
7 *storium*, alijsq; medijs comprobat. Ego autem puto, non esse discedendum ab opinione D. mei, nedùm *Doctorum*, sed etiam
8 rerum iudicatarum authoritate fulcita, opinio nàmq; D. *Merlin*. fundatur ex traditis per *Mastrill*. vt scilicèt sententia, & cõclusio in causa æquiparentur, quod etiam hãbetur ex D. *de Franch. dec*. 286. *nu*. 4. Verùm hæc traditio non est perpetua, non enim conclusio ex toto sententiæ æquiparatur, vt egregiè tradit D. *de Franch. ibid. nu*. 8. quem sequitur D. *Consil. Carleu. tom*. 2. *lib*. 1. *tit*. 2. *disput*. 7. sub *nu*. 5. siquidèm ex *Alex* quem allegat in *l*. 3. §. *si seruus*, *ff. de acquir. possess*. dicit, id procedere, ad hoc, vt non possit cognosci per Iudicem super alijs producendis, non autem in alijs, quod satis comprobatur, nàm facta conclusione in causa, iudicium adhùc pendet, *Affl. decis*. 352. *vers. in contrarium*, vt enim D. *de Franch. ibid*. refert, remanet faciendum id, quod terminat iudicium, scilicèt proferre sententiam, at quando est lata sententia, iudicium est finitum, & nil remanet agendum,
9 nisi, sententiam exequutioni demandare, neq; tuta est traditio D. *Merlin*. quam desumit ex *cap. dispendia*. §. *reus quoq; de rescript. in* 6. vt conuentio duret vsq; ad sententiam, nàm, vt D. *Carleu*. vbi supr. obseruat, explicatio *d*. §. *reus quoq;* est multum cõtrouersa, refert enim ex aliorum placitis, *text*. illum esse correctum, seù declaratum per *text. in clem. sępè*, §. *verum*, *de verb. signif*. & sic firma remanet conclusio, ac de-
10 cisio suprà relata, quòd sententia lata, tàm ad fauorem, quàm cõtrà mortuum, sit nulla, etiam quòd mors euenerit post conclu-
11 sum in causa, & ità fuit decisum in M.C.V.
* ad relationem D. Iudicis *Aloysij Capycij Piscicelli*, viri satis benemeriti, docti, ac morum suauissimi, in causa Caroli de Orlando cum Io. Baptista Iannigro, sub die 18. Ianuarij 1631. in Banca Basilis, condemnatis nàmq; dicto Io. Baptista, ac Bernardino Iannigro ad reddendum computa tutelæ, transactoq; dicto decreto in rem iudicatam, fuit per d. Io. Baptistam dictũ de nullitate, eò, quòd post conclusum in causa, paucis diebus antè interpositionem dicti decreti, dictus Io. Bernardinus erat mortuus, & propterea per dictam M.C. fuit decisum,
* nullitates obstare, à quo decreto cùm fuisset appellatum per dictum Carolum, facto verbo in S.C. per dictam M.C. sub die 18. Martij 1631. fuit confirmatum decretum prædictum M.C.V. *M.A. Gizzius*.

OBSERVATIO
In Decisione LXXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas non adita, regulariter non transmittitur, intellige in successione transuersalium, nu*. 2. *secùs in hæreditate ascendentium, nu*. 3. & *ex quibus causis, nu*. 4. & *quando facto tertij quis fuit impeditus, sub nu*. 5.

5 *Hæreditas quando transmittatur ex capite iuris deliberandi.*

6 *Aditio hæreditatis solo animo acquiritur, & per actus positiuos, quando agitur de hæredibus extraneis, & ex quibus probetur, num*. 8.

7 *Voluntas, vel verbis, vel factis declarari potest.*

9 *Portio hæreditatis non aditæ, an accrescat per ius accrescendi ad aliam portionem, vel ad personam.*

Ro-

1 Regularitèr, hæreditas non adita, non transmittitur, *l. si ex pluribus, in princ. ff de suis, & legit. l. unic. §. in nouissimo, C. de caduc. toll.* sic etiam probat D. meus, qui alia iura etiam adducit *hic, nu. 1.* & tradunt *D. de Francb. dec. 101. nu. 24. cum seqq. Rot. Rom.* apud *Farinac. dec. 52. nu. 5. dec. 53. nu. 2. & dec. 64. nu. 39.* post *Repert. de vltim. volunt.*
2 idquè procedit in successione transuersalium, vt habetur ex D. meo *nu. 17.* & *Rota d. decis. 53. nu. 4.* non tamen regula prædi-
3 cta locum sibi vendicat in hæreditate ascendentium, nam enim, quamuis non adita, trãsmittitur, vt ex *l. unic. C. de his, qui antè apert. tab.* tradit D. meus *n. 6.* & *consult. 84. nu. 15. lib. 2.* post *Gayll. obseru. 131. num. 5. lib. 2.* sequitur *Rota d. dec. 53. nu. 3.* nedùm
4 iure suitatis, vt per *Giouagnon. cons. 70. nu. 12. lib. 1. Bellon. in tract. de iure suit. nu. 54. D. Boctilier.* qui alios adducit in *tract. de success. ab intest. cap. 1. theorem. 2. nu. 41.* sed etiam iure sanguinis, & ex capite iuris deliberandi. *Angel. cons. 81. nu. 1. vers. solùm hoc autem, Rota d. dec. 64. nu. 40. D. Boctilier. d. nu. 41. & 42.* vbi D. meum *hic* inter alios citat.

5 Quando tamen transmittitur ex capite iuris deliberandi, tria concurrere debent. Primum, quòd transmittens sciat, sibi delatam hæreditatem. Secundum, quòd decedat intrà annum. Tertium, quòd prætendẽs transmissionem, adierit intrà residuum anni, vt probatur in *l. cùm in antiquioribus*, vbi *Alex. nu. 5. vers. item nota, ff. de iur. delib. Gomez. var. resol. lib. 1. cap. 9. nu. 50. & 51. vers. aliquandò*, alijq; quos sequens adducit *Rota ibid. nu. 41.* Item transmittitur, quando facto tertij impeditus fuit, vt per *Giouagn. d. cons. 70. n. 7. 8. 38. 39. & 41.*

6 Aditio autem hæreditatis, sola animi deliberatione acquiritur, vt probat D. meus *dec. 8.* de quo animo constare debet per actus positiuos, quando non sumus in suis, sed in extraneis hæredibus, *Menoch. præsumpt. 99. à nu. 6. D. Thorus voto 70. nu. 20.*
7 & sic, vel verbis, vel factis voluntas declarari potest, *l. reprehendenda*, vbi *DD. C. de instit. & substit. l. Paulus respondit, ff. rem*
8 *rat. hab.* ideòq; aditio probatur ex verbis enunciatiuis, *Rota d. dec. 52. nu. 4. & dec. 64. num. 43.* ex constitutione Procuratoris ad adeundam hæreditatem, *D. de Francb. dec. 60. nu. 5. Rota d. dec. 52. nu. 6. & dec. 53. n. 5. 8. & 15.* ex contractu inito super re hæreditaria, *Rota d. dec. 64 nu. 44. Ludouis. dec. 98. nu. 3.* ex exactione nominum debitorum, *l. pro herede, §. Papinianus, ff. de acquir. hæred. Niger Cyriac. controu. 244. nu. 12. lib. 2.* ex retentione bonorum hæreditariorum, *Maranta in l. is potest, nu. 57. ff. de acquir. hæred.* ex solutione debiti hæreditarij, *l. 2. C. de iur. delib. Ludouis.* vbi supr. *n. 5.* ac per solutionem legatorum, *Coccin. decis. 168.*
9 *nu. 1. Maranta* vbi supr. *nu. 74.* Portio autem hæreditatis non aditæ an accrescat per ius accrescendi ad aliam portionem, an autem ad personam, latè agit *Dom. Præs. Merlin. cap. 32. n. 13. cent. 1. controu. forens.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LXXXV.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, cuius causa est Iudex ille, qui fuit suspectus allegatus, an, & quandò possit interuenire in determinanda dicta suspitione, & n. 2. ac 3.*
Suspitio leuis in Viro integerrimo non admittitur, d. n. 1.
3 *Suspitio Iudicum, arbitrio Iudicis admittitur, vel repellitur.*
4 *Iudex potest probiberi per Principem, nè interueniat in causa, vbi causa suspitionis non potest, absq; scandalo probari, secùs, quando verificari potest, absq; scandalo, hoc enim casu formitèr allegari debet suspectus, n. 5.*
6 *Suspitio intrà quot dies proponi debeat.*
Tertius veniens ad causam pro suo interesse, potest Iudicem recusare, ibid. & an si veniat ad coadiuuandum principalem, vel ad assistendum pro suo interesse, nu. 7.
8 *Beneficia, siuè in integrum restitutiones, an concedantur Tertio ad causam venienti pro suo interesse, post publicationem, vel conclusionem.*
Cursus causæ non impeditur, si Tertius ad causam veniens, post publicationem, vel conclusionem petat beneficia, ibid.

1 De suspitione Iudicum tractauit D. meus *decis. 81.* vbi *Nos* latè diximus, modò in hac decisione de eadem materia paritèr agit, de diuerso tamen articulo, & sic, an in determinanda suspitione possit interuenire Iudex, cuius causę est Iudex ille, qui suspectus allegatur, & eo discusso *num. 2. 4. 5. 9. 11. 12. & 13.* concludit *nu. 14.* quòd, vbi capita suspitionis sunt ardua, suspectus reputatur, sin autem leuia, & Iudex, qui suspitionem declarare debet, est omni exceptione maior, tunc interuenire potest, & ità per Reg. Collat. Consil. cum adiunctis determinatum refert, *nu. 15.* Suspitiones enim leues in viris integerrimis non admittuntur, vt probat *Fontanell. dec. 4. nu. 17. lib. 1.* hanc ta-

tamē distinctionem dictum Collat. Consil.
2 in alia causa non admisit, sed simpliciter iudicauit, quod in determinatione suspitionis propositæ in personam D. Marchionis S. Angeli Præsidis S. C. per D. Marchionem Lateni, & Principem Casalis maioris, non interueniat *D. Reg. Petrus Iordanus Vrsinus*, vel cognatus D. Io. Vincentij Branciæ, cum quo litem habebat dictus D. Marchio, ex doctrina *Aufrer. in tract. de recus. caus. 33. versic. si Iudex est in manibus aduersarij, & Ribuff. in tit. de recusat. art. 9. glos. vnic. nu. 34.* vt refert *D. Reg. Sanfelic. dec. 81. n. 4.*
3 *lib. 1.* nisi dicamus, quòd suspitiones Iudicum, arbitrio Iudicis admittuntur, vel repelluntur, vt inquit *Fontanell. dec. 2. nu. 10. & dec. 11. nu. 32. d. lib. 1.* de qua conclusione videas *D. Balbóam disquisit. legal. 18. nu. 2. 3. & 4.*

Probat tamen D. meus *n. 1.* quòd potest
4 D. Prorex mandare, quòd Iudex in aliqua causa non interueniat, vbi causa suspitionis non potest absq; scandalo probari, ac ità practicatum fuisse testatur, & ità paritèr ob-
* seruatum Ego vidi in causa Horatij Salerni cum Fabritio Salerno, in personam D. Consiliar. *Prouenzalis*, quæ quidem causa fuit postmodùm commissa D. meo, tunc Regio Consil. vt ex actis in Banca Borrelli, & simi-
5 litèr in causa D. Principis Macchiæ cum D. Marchione Fuscaldi, qui obtinuit rescriptū à D. Prorege, quòd D. Consil. *Merlinus* non interueniat in causis dicti D. Marchionis, ex causis mentem ipsius D. Proregis mouentibus, & quia causæ oretenus per D. Marchionem dicto D. Proregi allegatæ non militabant, habito ad ipsum recurso à dicto D. Principe, obtinuit aliud rescriptū, quòd S. C. de iustitia prouideret, ideò facto verbo in dicto S. C. ex quo suspitio nō erat proposita formitèr, seruatâ forma *Reg. Pragm.* de qua dixi *d. dec. 81.* die *9. Iunij 1643.* per
* D. Consil. *Arias de Mesa*, interuentis DD. Cōsil. duarum Aularum, fuit determinatum, *Me* pro dicto D. Principe patrocinante, quòd interueniat dictus D. Consil. *Merlinus*, penès Secretarium, & in processu in Banca de Scacciauento.
6 Suspitio autem intrà dies 30. vel 40. proponi debet, iuxtà distinctionem, de qua in *d. prag. 15. cap. 6.* illaq; proponi potest etiam à Tertio, qui comparet in causa pro suo interesse, vt dixi *dec. 36. nu. 12.* & probatur in *cap. super*, vbi *Abb.* & alij, *de offic. deleg. D. de Anna*, qui ità decisum asserit *singul. 500.*
* ideòque per Collaterale Consilium die 21. Augusti 1651. referente D. meo, ex quo *D. Regens Caracciolus* Marchio S. Sebastiani, Delegatus causarum D. Ducis Acheruntiæ, fuerat allegatus suspectus, vti consanguineus dicti D. Ducis, per D. Marinum Caracciolum, filium D. Marchionis Cerimariæ, qui pro suo credito comparuit, postquam dictus D. Marchio processerat per annum, & vltrà in causa, sub tutela *D. Augustini Ceua Grimaldi* Aduocati doctimorum suauissimi, ac mei Domini, fuit decisum, quòd non interueniat, & causa fuit commissa, & delegata eidem D. meo per dictum Collater. Consilium, vt ex actis, penès Iosephum Barrilem Regium à mandatis Scribam; & sic succubuit *D. Pratus*, qui partes dicti D. Ducis sustinebat.
7 Si tamen Tertius venit in causa ad coadiuuandum principalem, non potest Iudicem recusare, si principalis non potest, *Bald. in l. si eo tempore, in fin. ff. de remiss. pignor.* & in *l. si pro insorio, ff. de appellat.* & conferunt tradita per *D. Consil. de Anna cons. 98. lib. 1.* & per *Ludouic. dec. Perus. 26.* & secundùm hanc limitationem fuit iudi-
* catum per Collater. Consilium, sub die 18. Martij 1618. in causa D. Principis Sancti Seuerij cū Creditoribus, in suspitione allegata in personam D. *Proregentis Lopez*, nec etiam si venit ad assistendum pro suo
* interesse, vt fuit decisum per R. C. S. in anno 1613. in causa D. Tiberij Carafæ Principis Bisiniani cum Creditoribus quond. D. Principis Bisiniani, ad relationem *D. Præsid. Mormilis*, viri doctissimi, ac æquissimi, in Banca de Scognamiglio.
8 An autem concedantur beneficia huic Tertio venienti pro suo interesse, post publicationem in causa factam, retuli in *dec. 79. nu. 5.* sed si post conclusionem in causa superueniat Tertius, dato, quòd ei beneficia competant, ex traditis per *Afflict. decis. 15.* non tamen impediretur cursus causæ,
* vt fuit iudicatum per Sac. Consil. die 12. Octobris 1543. ad relationem D. Consiliar. *de Rubeis*, in causa inter D. Archiepiscopum Capuanum, & Odoardum Massentium, in Banca Tramontani, & iterùm in causa Monaster j S. Mariæ de Noua cum
* illis de Soria, de mense Iulij 1577. referente eodem *D. de Rubeis*, in eadem Banca, ad materiam tamen vide *Giurb. decis. 1. & D. Reg. Rouit. decis. 1.* per tot.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione LXXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Deponere tenentur vti principales Actor, & Reus, per verbū* credo, *vel* non credo. *Verbum* credo, *vel* non credo, *quid importet, ibid.*

2 *Depositio offerri debet in calce termini, ad probandum impartiti, & in qua parte iudicij peti debeat, nu. 3.*
Terminus in causa datus, non currit, nisi fuerit oblata depositio in calce illius, & super articulis praesentatis fuerit facta depositio, nec quando disputatur, an admitti debeant articuli, ibid.
4 *Actor, an Reus, priùs deponere teneatur, & quando deponere alter ipsorum non teneatur, nu. 5. & quomodò cogatur ad deponendum, n. 6. & si fuerit absens à loco iudicij, quomodo deponat, nu. 7. & 8.*
8 *Procurator specialis ad deponendum pro principale requiritur, cum facultate iurandi in animam constituentis, & ad sic, & sic respondendum super articulis.*
9 *Litera missiua sufficiunt loco mandati specialis ad deponendum pro principale, contrarium, n. 13.*
10 *Procurator specialis in causa graui, non admittitur ad deponendū pro principale.*
14 *Depositio facienda pen Vniuersitatem à quibus fieri debeat.*
Sindicus Monasterij non potest deponere vti principalis pro Monasterio, ibid.

CVM practicabilis sit materia depositionis principalis, de qua in hac *decisione* agitur, magis practicabilia, breuitatis causa referam, ideoq; ob-
1 seruabis, quòd Actor deponere tenetur ad instantiam Rei conuenti, ad finem releuādi ab onere probandi, & è contrà Reus, instante Actore, vt de iure communi probāt *D. Gallupp. in prax. S.C. p. 3. c. 19. n. 8.* ac doctissimus I.C. *D. Michalor. in tract. de posit. c. 5. n. 2.* & de iure Regni habetur, dummodò depositio fiat per verbum *credo*, vel *non credo*, in *Rit. M.C.V. 93.* & in *pragm. 8. de ord. iudic.* vbi *D. Reg. Rouit. nu. 2.* & *D. Gallup. ibid. nu. 5.* post *Carauit. in Rit. 70. nu. 4.* illudq; verbum *credo*, vel *non credo*, simplicem responsionem, ac veritatem importat, vt per *D. Michalor. in d. tract. c. 50. per tot.* & quid operetur, dixit *D. Rouit. ibid. nu. 7. & 8.* ea tamen depositio offerri debet in
2 calce termini, in causa impartiti ad probādum, aliàs terminus non currit, & praesentatis articulis, donec super eis deposuerit, cursus termini impeditur, *glo. in clem. sepè, in ver. per dationem de verb. signif.* etiam si causa sit sūmaria, *D. de Ann.* qui sic decisū adducit *sing. 405. Quesada q. 30.* & probatur de iure Regni in *d. prag. 8.* vbi *D. Rouit. n. 27. D. Gallup.* vbi *suprà, nu. 1.* hinc *D. Michalor. in eod. tract. c. 36. à nu. 5.* per 14. probat, nec dictum terminum currere, si disputatur an admitti debeant articuli, super quibus deponere debet.

In qua tamen parte iudicij depositio peti debeat, disputat *D. Michalor. c. 27.* sed *D.*
3 *de Marin. lib. 2. quotid. resol. c. 285. n. 3.* tenet, quòd etiam post conclusum in causa, peti, & fieri possit, ex *Apostil.* manuscripta *D. Io. Angeli Pisanelli*, quam transcripsit *nu. 4. & seqq.* vbi *n. 7. in fin.* ità bis iudicatū refert, quā etiā antè ipsum posuit *D. Thor. in comp. decis. p. 2. ver. tutor an cogi*, de qua etiam *D.* meus *dec. 88. n. 1. in fi. & D. Rouit. ibid. n. 5. & D. Consil. Gizzar. dec. 66.* dicit esse in arbitrio partis, si velit, illam petere in continenti, dato termino, hodiè tamen in Regno vsquè ad conclusionem exclusiuè peti debet, nisi petatur super rebus occursis post conclusionem, calumnia tamen cessante, vt in *pragm. 4. cap. fide dal. D. de Marin. d. nu. 3.* licèt aliter priùs seruabatur, *ut in Rit. M. C. V. 70. 79. & 93. D. de Franch. decis. 220.*

3 Quis autē priùs deponere debeat, Actor, an Reus, vbi vicissim fuit ab ipsis petita depositio, tractat *D. Michalor. d. c. 5. à nu. 7.* per 15. & concludit, promiscuè Iudicem illos admittere debere ad deponendum, cùm nulla consideretur prioritas inter ipsos, sed *D. Galiupp. d. cap. 19. nu. 10.* aliud sentit, vt priùs Reus deponere teneatur, nisi tamen articuli Rei essent praeiudiciales articulis Actoris, tunc enim priùs Actor deponere tenetur, & intelligit in praeiudicio nascente ex praesumptionibus, dùm in Regno articuli à parte aduersa non videntur. Tu verò in conflictu harum opinionum dicas cum *D. Rouit. in d. pragm. 8. nu. 6.* quòd priùs Actor indistinctè deponere cogitur, vt probant *glos. in l. 1. in verb. & actor, C. de iuram. per calumn. dand. & Benint. dec. 32.*

5 Non tamen Actor, vel Reus deponere tenetur, quando is, qui depositionem petit, renunciauit probationibus, vt fundat *D. Michalor. cap. 29. num. 2. cum seqq.* verùm
6 si deponere Actor, vel Reus noluerit, tunc praecedentibus binis praeceptis, quòd deponat, cum comminatione, aliàs habeatur pro facta, vel confesso, interponitur decretum, quòd stante lapsu termini depositio habeatur pro facta, siue Actor, vel Reus pro confesso, seruata forma articulorum, vt habetur in *Ritu M.C.V. 70.* idq; de iure communi probat *D. Michalor. cap. 61. nu. 4. 14. 15. & 23. & cap. 46.* & sic tria decreta interponuntur, *D. Muscatell. in praxi, par. 5. glos. legaliores, num. 16. 17. 19. & 21.* à quo decreto admitti appellationem, cum distinctione dixit *D. Michalor. c. 48.* in eod. *tract.* & si ambo fuerint contumaces in deponendo, & sic pro confessatis habentur, quis obtinere debeat in causa, latè differit *D. Michalor. cap. 62.* per tot. quem vide, nam quotidiè in facto occurrere potest.

7 Quando tamen Actor, vel Reus est absēs à lo-

à loco iudicij, vel accedit Examinator S.C. vel committitur Officiali loci, vbi degit, vel loci conuicini ad recipiendam eius depositionem, sumptibus illius, ad tradita per *Affl. dec. 177.* iuxtà tamen distinctionem expensarum, de qua *D. de Franch. dec. 332.* sub *nu. 7. D. de Anna sing. 405. D. Muscatell. in praxi S.C. par. 5. glos. legaliores, nu. 28.* ac *D. Rouit. in d. prag. n. 8. nu. 24. & 25.* aut verò debet constituere Procuratorem spe-
8 cialitèr ad respondendum super dictis articulis, ad *text. in l. non solum, ff. de testib.* eoq; casu mandatum procurationis continere debet facultatem iurandi in animam ipsius constituentis, *tex. in auth. 17. q. 4.* vbi *glos.* & clausulam, *ad sic, & sic* respondendum, *D. Michalor.* qui alios ad id citat, *cap. 65. nu. 14* & habetur in *Ritu M.C.V. 93.* de quo *D. Rouit.* vbi supr. *n. 21.* generale enim mandatum non sufficit, *vt* probat *D. Michalor. d. c. 65. n. 12. & 13.*

Hinc in causa inter D. Ducem Suessæ cũ
9 D. Duce Terræ Nouæ, cùm fuisset petita depositio dicti D. Ducis Suessæ, qui degebat in Statu Mediolani, vti Gubernator illius, per Collater. Consil. die 10. Iunij 1566. fuit ordinatum, quòd deponeret, cùmque eius Procurator præsentasset literas missiuas dicti sui Principalis, continentes negotium, super quo deponere tenebatur, obtulit deponere pro dicto eius Principale, allegando instructionem negotij, absẽtiam Principalis, & damnum, quod ex dilationibus oriebatur, dùm differebatur solutio prætii Ducatus Terræ Nouæ venditi, proptereà facta relatione in S.C. cui decisio dicti articuli remissa erat, die 8. Iulij 1566. fuit dictus Procurator admissus ad deponendum pro Principale, quamuis nõ adesset mandatum procurationis, cum clausulis adductis supr. *nu 8.* sed tantùm literæ missiuæ præsentatæ fuissent, & ordinatum, quòd facta depositione per ipsum, procedatur ad vlteriora, referente D. Præside *de Franch.* tunc Reg. Consil. penès Villaltam.

10 Immò quandoq; etsi fuisset presentatum mandatũ speciale, cũ clausulis, vt supr. S.C. facto verbo in Collater. Consil. die 21. Iulij 1624 iudicauit, quòd deponeret principalis in causa D. Ducisse Nascerę, & Machede cũ Cæsare Zattara, & Dominico Mazzola, de qua testatur *D. Rouit. in d. prag. 8.* sub *n. 21.* dicens, ignorare, an fuerit allegatus *d. Ritus 93.* per quem admittitur Procurator ad deponendum, & propterea cogitandum esse tradit, attamen, vt habeo ex voto manuscripto vnius ex DD. Consil. qui in dicta causa votauit, ratio decisionis fuit, quia agebatur de re graui, & ex propria depositione principalis, Reus maximum commodum reportare sperabat, ideò Procurator tali casu non admittitur, vt per *Carauit. in Ritu 70. nu. 6.* ex *Specul. tit. de posit. §. 6. nu. 18. & nu. seq.* comprobat, ac ità practicari quotidiè testatur, eò magis, quia arbitrarium est Iudici in hac materia, ex *d. Rit. 93.* ibi, *hoc tñ respõdere per Procuratorẽ, est in arbitrio Curiæ, ibiq. Carau. n. 3.* allegãs *text. in l. fin. C. de procur.* in *c. pentractãdis, de iuram. calum.* & in *c. præsentium, de test. in 6.*

11 Ideòq; in causa D. Comitissæ Castri Villani D. Annæ Aquauiuæ cum D. Principe Casertæ, super reintegratione totius Status, Procurator dictæ D. Comitissæ, qui sufficiens mandatum habebat, fuit admissus per S.C. die 8. Martij 1625. inuctis DD. Cõsil. trium Aularum, de qua *D. Rouit.* sub *d. nu. 21.* sed vt habeo ex *d. voto* manuscript. decretum prædictum processit, præuia maxima discussione, & votorum discrepantia, *ibique*
12 pariter habetur, quòd quando S.C. habet pro vero, Procuratorem esse instructum, illum admittit ad deponendum, & sic fuisse practicatum in causa Serenissimæ Reginæ Poloniæ cum D. Marchione Capursij, de cuius principalis causæ exitu, dixi *decis. 37. nu. 2. & 3.* nam fuit admissus Procurator di-
13 ctæ D. Reginæ, eò, quòd erat internuncius specialitèr ad illud negotium missus, & proptereà præsumebatur plenè informatus, sed contrarium fuisse decisum in causa D. Caroli Francacij cum Serenissima Regina Suetiæ, non enim fuit admissus Procurator ad deponendum, ex *d. voto* habetur.

14 Ad articulum tamen huius decisionis, de qua meminit *D. de Marin. lib. 2. quotid. resol. d. cap. 235. nu. 2.* ac *D. Thor. in supplem. dec. p. 1. verb. depositio sola,* vbi similem decisionem adducit, vt sufficiat depositio Prepositi D. Pauli, Religionis Theatinorum, dicimus, quòd depositio faciẽda per Vniuersitatem, vti principalem, est facienda per Sindicum, *d. c. præsentium, de testib. in 6. D. Michalor. de posit. c. 68. n. 24. & 25.* qui *nu. 26.* ampliat etiam in Sindico, vel alio, qui Confraternitatem administrat, sed *num. 27.* contrarium probat in Sindico Monasterij, verùm, vt depositio in causa Vniuersitatis sit facienda per tres antiquiores illius, practicatum testatur per S.C. *D. Reg. Lanar. in memorab.* manuscript. *verb. Vniuersitas,* in causa D. Marcelli Caraccioli cum Vniuersitate Rutelli, sed *D. Rouit. in d. pragm. 8. n. 33.* dicit, hodiè depositionem esse faciendam per decem de senioribus Ciuibus, ad electionem petẽtis, sicq; decisum tradit *n. seq.* vbi aliam decisionem adducit contrariam, vt sufficiant sex, eligendi per petentẽ ex decem nominandis per deponere habentem.

M. A. Gizzius.

OB-

OBSERVATIO In Decisione LXXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Iudex suspectus in iudicando, non est suspectus in delegando, limita, nu. 4. 5. 6. 7. 8. & 9. intellige, vt n. 10.*

2 *Præses S.C. suspectus in iudicando, potest causam committere, ac ordinare verbum faciendum.*

3 *Regens Reg. Cancell. suspectus in iudicando, potest delegare.*

9 *Iudex delegatus suspectus in iudicando, est etiam suspectus in delegando.*

10 *Iudex ex quauis causa suspectus, non potest delegare, siuè causam committere, vel ordinare verbum faciendum.*

Supplicationes leguntur in Aula Decani S.C. vbi Præses est suspectus, ibid.

1 IVdex suspectus in iudicando, non est suspectus in delegando, vt per D. meum *hic, nu. 1.* vbi omnes adducit, ipsumq; citat *D. Reg Sanfelic. in prax. iudic. sect. 40. nu. 15.* sequitur *D. Tasson. de antephat. vers. 3. obseru. 3. n. 113.* Ideòq; D.
2 Præses S.C. suspectus in iudicando, non est suspectus in delegando, & sic in committēdo causam alicui ex DD. Consiliar. sibi viso, & paritèr ordinare poterit, quòd fiat verbum in dicto S.C. à decreto domi lato per Deucausæ Commissarium, vt post *D. Reg. Rouit. & D. Larath.* tradit D. meus *nu. 6.* qui id
3 extendit, etiam in personam D. Regentis Reg. Cancell. qui quamuis sit suspectus in
4 iudicando, possit tamen delegare, quā conclusionē limitat Primò D. meus *n. 2.* quando est suspectus ex causa inimicitiæ, quod etiam voluit *D. Gallupp. in prax. S.C. par. 1. cap. 4. nu. 41.* & fuit paritèr determinatum per Collat Consil. in recusatione proposita per D. Lutium Capycium creditorem super Terra S. Viti, in personam D. Præsidis S.C. *Andreæ Marchesij*, emptoris dictę Terræ, vt refert *D. Sanfelic. ibid. nu. 13.* ex lite enim oritur inimicitia, vt post *Fontanell. dec. 14. nu. 25. lib. 1.* docet *D. Sanfel. loc. cit. nu. 12. in fin.* etiam si lis sit finita, semper
5 enim remanent reliquiæ, vt fuit iudicatum per Collat. Consil. die 30. Octobris 1544 dū fuit ordinatum, quòd D. Pręses *Marchesius* non interueniat, nec in votando, nec in delegādo in causis D. Marchionis Montis Nigri, propter litem, etsi finitam inter eos super emptione Ciuitatis Iserniæ, de qua *D Sanfel. d. sect. 40. n. 17. vers. & propterea.*
6 Secundò limitat, si suspectus habet interesse in causa, vt fundat *num. 3.* & hoc paritèr fuit iudicatum in dicta recusatione D. Pręsidis *Marchesij*, qui habebat etiam interesse, vti creditor super dicta Terra, ideòq; fuit suspectus declaratus, etiam in delegan-
7 do. Tertiò limitatur secundùm *D. Sanfel. d. sect. 40. n. 16.* vbi in delegādo, causæ cognitio requiritur, qui loquitur in Præside S.C. in prouisione facienda super verbo faciendo, eò, quòd ordinauerat, *veniat Actuarius cum processu, & partibus*, & ità decisum adducit, de anno 1645. ex doctrina *D. Reg. Rouiti in prag. 5. n. 7. de suspit. Offic. & D. Tasson. d. obser. 3. sub n. 113.* vbi ità decisum ostendit, de anno 1614. de qua *decis.* meminit *D. Thor. in comp. decis. p. 3. sect. 3. ubi suspectus in iudicando*, licèt contrarium dicat, & decisum referat, de anno 1617. D.
8 meus *nu. 8. & 10.* Quartò limitatur, quandò est lis super negotio, super quo cōstituit Iudex, tunc enim, nec delegare potest, vt decisum affert *D. Sanfel. ibid. n. 17.* nam fuit declaratus suspectus D. Præs. *Marchesius*, etiam in delegando, qui tempore, quo erat Aduocatus consuluit cautelas pro D. Duce Acheruntiæ, de quibus pendebat lis, tempore, quo erat Præses dicti S.C. cū D. Principe Petræ Elcinæ.

Quæ omnia intelligas, procedere etiam in
9 Iudice delegato, is enim, si est suspectus in iudicando, est paritèr suspectus in delegando, vt benè probat D. meus *num. 5.* licèt contrarium, & malè substineat *D. Carena 2. resol. 7. n. 10. & 11. practicab. resol.* loquens in Delegato Apostolico super publicatione monitorij.

Ex qbus omnibus cōprobatur opinio D. mei, de qua *n. 22.* per 11. vt Iudex suspectus
10 in iudicando, sit semper suspectus in delegando; siuè suspitio proueniat ex causa inimicitiæ, siuè ex quauis alia causa, qua conclusione attenta, non poterit, causam committere, quia delegare est, & qui cōmittit, iudicat, nec ordinare, quòd verbum faciat, nàm inter se non differunt, iudicare, iubere, & dare Iudicem, vt aliorum auctoritate probat *D. Tasson. sub d. nu. 113.* & hoc casu leguntur supplicationes in Aula D. Decani S.C. & per DD. Consil. eiusdem Aulæ prouidetur super petitis, vt quotidiè obseruamus, & de hac obseruantia testatur *D. Tasson. n. 112. vers. septimò, Præsidens S.C.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione LXXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Tutor an teneatur deponere vti principalis nomine pupilli, & n. 2. 3. 4.*

2 *Pupillus an deponere teneatur, & n. 3. 4. 6.*

3 *Ter-*

5 *Tutor an possit pupillum instruere ad sic, & sic respondendum.*
6 *Curator an deponere teneatur.*
Pubes an, & quando deponere debeat, ibid.
7 *Cedens an deponere teneatur, & n. 9.*
8 *Confessio cedentis an, & quando noceat cessionario.*
10 *Debitor deponere tenetur, vbi creditor eius iura exercendo, contra debitorem dicti sui debitoris agit, instante Reo conuento, & ità practicatum traditur.*

EGit D. meus in *decis.* 86. de depositione faciẽda per Abbatissam Monasterij; *hic* verò tractat de depositione Tutoris, & *num.* 1. communi voto per S.C. decisum refert, Tutorem
1 teneri deponere per verbum *credo*, vel *non credo*, seruata forma *Reg. pragm.* 8. *de ord. iudic.* de qua dixi *d. dec.* 86. *n.* 1. quam conclusionem comprobat *Apostil. D. Io. Angeli Pisanelli*, quam refert D. meus *d. n.* 1. *in fine*, post *D. Thor. in comp. decis. to.* 2. *ver. tutor an cogi possit*, & nouissimè eam trãscripsit *D. de Marin. lib.* 2. *quotid. resol. c.* 235. *n.* 4. cum *seqq.* qui proposito articulo, an tutor litigans nomine pupilli, teneatur vti principalis deponere, aduersario instante, dicit, D. meum *dec.* 86. tractare articulum in Abbatissa, sed in Tutore affirmasse *D. Pisanel. in d. Apostil.* testatur, & sic de hac *decis.* D. mei in proprio articulo per ipsum proposito, notitiam nequaquàm habuit, nã illam procul dubio allegasset; In hac tamen
2 q̃stione *D. Michalor. in tract. de posit. c.* 68. negatiuè respondet, sic distinguendo, quòd aut minor est infans, & sic infra septẽnium, & tunc sicut ille deponere non cogitur, ità nec eius Tutor, exẽplo Curatoris furiosi, ex *Ludou. decis. Lucen.* 41. *n.* 5. *& seq.* vt probat
3 *n.* 3. *&* 4. si verò sit impubes, & sic infrà 14. ann. & iste, si est doli capax, & sic pubertati proximus, deponere tenetur, non autem
4 Tutor, sin autem nõ est doli capax, nec pubertati proximus, sed potiùs infantiæ, & tũc neque deponere compellitur, tàm minor, quàm tutor, vt refert *num.* 10. 11. *&* 26. ex *Scac. de iudic. lib.* 2. *c.* 7. *n.* 229. sed quãdo deponere impubes tenetur, in actu depositionis Tutoris authoritas est necessaria, vt
5 probat *n.* 14. & an hoc casu possit Tutor impuberem instruere, ad *sic*, & *sic* respondendum, discordant *Bar.* & *Bal.* vt refert *D. Michalor.* ibid. *n.* 15. ille enim negat, hic autem affirmat, cum *Bar.* tamen concurrit *Ludouic.* vbi suprà *n.* 7. *& seqq.* ac *Neuiz. cons.* 17.
6 *n.* 79. quos adducit *D. Michalor. n.* 16. si verò sit pubes, quia excedit ann. 14. & Curatore careat, validè ipse deponere potest; sin autem, Curatorem habeat, illius authoritas est necessaria in actu depositionis, vt fundat *n.* 17. *&* 18. nec hoc casu Curator deponere tenetur, vt concludit eodem *n.* 20.

An autem Cedens teneatur deponere vt principalis in causa eius Cessionarij, & D. *Rouit. in d. prag.* 8. *n.* 30 ten diffusè loquitur,
7 pro cuius tamen articuli decisione erit videndum, an confessio cedentis, noceat ces-
8 sionario, in qua quæstione plures casus facit ad hoc *Io. And. in addit. ad Specul. tit. de cess. act.* §. 1. *n.* 4. in *ver. dolum*, sequitur *Imola in l. facta, n.* 5. *ff. ad treb.* qui sex opiniones refert, quæ tamen in tres restringuntur; aliqui enim negarũt, per *tex. in l. si partem*, § *fin. ff. quemadm. seru. amitt.* aliqui verò affirmauerunt, ità *Io. Andr.* vbi *sup.* secutus *Guid. de Suza.* quem ipse allegat; & tandem concordãdo has opiniones, distinctionis fœdere alij voluerunt, tunc nocere, cùm cessionarius habet aliquem regressum cõtra cedentem, secus si in nihilo posset dubitare cedens, lędi posse, vt latè *Io. Andr. loc. cit.* quod tamen latiùs aperuit *Iac. de Arena in d. l. facta*, § *si hæres*, quem ibi secutus fuit *Bart.* vt si cessio sit facta, ad periculum, & cõmodum cedentis, tunc noceat; si autem, ad commodum, & damnum cessionarij, secus sit, data tamen in cessionario scientia cessionis, alias noceret, si antè notitiam emanata fuisset cõfessio, per *l. fin. C. de transact.* hos, & alios casus discurrit *Imola in d. l. facta*, ex quibus sequitur, quòd
9 cedens cogi potest, & deponere tenetur ad instantiam conuenti, secus ad instantiam cessionarij agentis, ità *Io. Andr. & Imola* vbi suprà, sed *Marslian. dec.* 21. dicit, quod cedens tenetur deponere, si tenetur de euictione cessionario, vel cessio sit facta post litem motam, & tandem *D. Muscatell. in prax. S.C. p.* 5. *glo. legaliores, n.* 22. loquẽs in simili, dicit, quòd depositio est faciẽda per ꝑsonas principales, vel illas, ad quas negotiũ in medio migrauerit, ex *auth. Principales, C. de iuram. per calum. dan.* ità vt comprehendantur et Authores laudati, & nominati in iudicio, ad quos ex laudatione,
10 & nominatione negotium migrauit, & ex manuscriptis *D. Cons. de Morra* notatũ ha-
* beo, quòd S.C. in quadã causa ardua, mandauit, depositionẽ fieri per debitorẽ, cuius iura exercendo, agebat eius creditor contrà debitorem dicti sui debitoris, instante Reo conuento, cùm nõ dubitabatur, adesse interesse illius; si enim actor non obtineret contra dictum debitorem sui debitoris, remanent sua iura, & obligationes contrà suũ debitorem. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione LXXXIX.

SUMMARIUM.

1 *Debitor, vel Possessor, dubitans de indicata futura molestia, quibus modis, & quomodò experiri possit de eius iuribus, nu. 2. & 15.*

2 *Remedium* l. diffamari, C. de ingen. & manumiss. *ac remedium* l. si contendat, ff. de fideiussor. *quomodò proponantur, & an differant inter se, sub n. 12.*

Iactatio est probanda in remedio d. l. diffamari, *d. nu. 2.*

3 *Terminus statui debet diffamanti ad proponendum eius iura per bina decreta.*

4 *Iudicium diffamationis potest fieri cum Procuratore.*

5 *Decretum requiritur, per quod praecludatur via diffamanti, elapso termino dato ad proponendum iura, illisq; non propositis, intellige, vt nu. 9.*

6 *Diffamans in iudicio diffamationis moto, non potest petere remissionem ad suum Iudicem, quia dicitur actor, contrarium, nu. 7. sed prima opinio est verior, num. 8. & sub n. 9. sic etiam in iudicio* d. l. si contendat, *n. 12. limita, n. 13.*

9 *Diffamans admittitur ad proponendum eius iura, cum breui tamen termino, etiã si fuerit ei praeclusa via cum decreto.*

10 *Diffamans potest eius iura proponere coràm alio Iudice.*

14 *Clericus potest declinare forum, comparẽs coràm Iudice saeculari, petendo, non molestari laicum conuentum super bonis, in iudicio deductis, ex quo illa per ipsum possidentur, & ad eum spectat solutio debiti, & sic decisum traditur.*

1 Debitor, vel Possessor, qui perpetua exceptione tutus est, dubitans de indicata futura molestia, potest de ea duobus modis in iudicio experiri, vt tradit D. *de Marin. cap. 257. lib. 1. quotidian. resolution. & cap. 6. nu. 1. lib. 2.* qui quidèm modi frequentissimi sunt, vt dixit *Antonin. de Amato resolut. 52. n. 1. lib. 2. var. resol.*

2 Primò, intentando remedium *l. diffamari, C. de ingen. & manumiss.* vt diffamans, siuè iactans, habere iura, & actiones, illa, si quae habet contrà ipsum proponat infrà certum tempus, aliàs praecludatur via agẽdi, in quo iudicio necessariò probari debet iactantia, audito diffamante, vt post *Boer. dec. 255 nu. 6. Gayll. obseru. 10. lib. 2.* & alios probat D. meus *consult. 114. nu. 26. lib. 2.*

3 illaq; probata certum tempus per bina decreta, siuè citationes statui debet diffamãti ad eius iura proponenda, vt probat D. meus *ibid. nu. 25.* & sufficit, quòd intimen-

4 tur Procuratori, cum eo enim iudicium praedictum fieri potest, vt per *Capyc. decis. 18. nu. 9.* quem citat D. meus *num. 35.* quo

5 termino elapso, perpetuum imponitur silentium, mediante alio decreto, vt dixit *Gayll. obseru. 12. lib. 1.* & post ipsum D. *Marta voto 95. nu. 2.* & licèt D. meus *nu. 29.* teneat, hoc vltimum decretum non requiri, si in dictis duobus praecedentibus decretis fuit statutus terminus peremptorius, nàm veriùs est, vt semper requiratur, vt probant *Gayll & D. Marta* vbi supr.

6 Eoq; iudicio diffamationis proposito, nõ potest diffamans remissionẽ ad suũ Iudicẽ petere, ex quo diffamatus dicitur Reus, vt benè fundat, & decisũ refert *Capyc. d. dec. 18.* vbi D. *Masull. n. 2. 3. & seqq.* quã sentẽtiam sequuti sũt DD. quos lõga serie refert, & sequitur *Amat. d. resol. 52. nu. 2.* & nouissimè *Fontanell. dec. 328. n. 12. vers. sed quicunq; lib. 2.* & ex nostratibus comprobant *Vrsill. ad Affl. dec. 268. nu. 2. vers. contrarium*, D. *Amendola ad* D. *de Franch. decis. 385. nu. 1.* D. *de Anna cons. 58. lib. 1.* D. *Reg. de Ponte dec. 31. nu. 4.* D. *Trentacinqu. lib. 1. var. resol. tit. de diffamat. resol. 1.* sub *nu. 6.* D. *Episcop. Ricc. collect. dec. 336.* D. *Muscatell. in praxi par. 1. glos. Reus, nu. 13.* vbi *Additio* eiusdem *lit.* D. sic etiam D. *de Franch. d. dec. 385. & decis. 657. num. 4. & 5.* ac Dom. *Reg. Rouit. dec. 1. n. 14. in fin.*

7 Et licèt *Afflict. d. decis. 268.* substineat, ac decisum referat, diffamatum dici Actorem, & proindè posse diffamantem petere remissionem ad suum Iudicem; Tamen contrà

8 *Affl.* est magis communis opinio, & contrà ipsum, nedùm extera, sed nostra quoq; Tribunalia sepiùs iudicauerunt, amplectendo opinionem *Capycij*, vt refert D. meus *hic, sub nu. 6. & 8.* sicq; in alia causa decisum tradit *D. Reg. Sanfelic. dec. 168. lib. 1.* & paritèr contrà *Affl.* iudicatum per *Rotam* testatur *Gratian. cap. 85. nu. 9. lib. 1. & Natta ad Alex. cons. 103. vers. debet audiri, vol. 5.* dixit, opinionem *Affl.* non seruari, illamquè etiam reijcit *Peregrin. cons. 82. nu. 8. lib. 1.* opinionemq; *Capycij* assequitur vti veriorem *Macerat. lib. 1. var. resolut. cap. 64.* sub *nu. 4.* item *D. Pisanell.* expressè *Affl.* reprobat, ac contrà ipsum decisum ostendit in *Apostil.* transcripta per *D. de Marin. d. c. 6. nu. 5. lib. 2. quotid. resol.* vbi similitèr inquit, quòd stante *d. dec. 18. Capycij*, non est ampliùs in Regno de hoc disceptandum, licèt *D. Prat. obseruat. 98. nu. 9. vers. Ecce, cent. 1. pract. obseru.* cõtrà *Affl.* cõcurrere noluerit, dùm ipsum sequutus sit in *addit. ad D. Muscatell. d. glos. Reus, pag. 20. col. 2. vers. ad*

qua-

quaestionem verò, ac videns, contrà Afflict. adesse cumulum DD. ac infinitas decisiones, alibi se tractaturum ex professo materiam pollicetur.

In hoc tamen obseruabis, quòd quàm-
9 uis sit interpositum decretum, imponendo perpetuum silentium, vel praecludẽdo viam agendi diffamanti, tamen alia conceditur dilatio, sed breuis, ad probandum eius iura, nè indefensus remaneat, vt decisum fuit per Reg. Cam. Summar. in Collater. Consil. teste D. Reg de Ponte d. dec. 31. in fine, vbi, quòd quamuis in dicta R.C.S. fuisset facta paritas in votando, & sic fuerat exclusus diffamans, quandoquidèm ibi tantummodò seruatur tex. in l. inter pares, ff. de re iudic. vbi, si Iudices sunt pares in voto, sententia pro Reo fertur, & facta relatione in dicto Collat. Consil. similitèr DD. Regentes in paritate fuerunt, sed posteà, vt ipse refert, omnes fuerunt concordes in concedenda breui dilatione ad probandum praetensa per ipsum, & sic etiam habitum fuit pro vero, diffamatum, non diffamantem dici Reum, dùm pro diffamato, vti Reo per R.C.S. erat latum decretum, iuxtà d. l. inter pares, & sic opinio Capycij semper sequenda est, ex suprà adductis nu. 6. & 8. In quo
10 paritèr iudicio diffamationis, probata iactantia, diffamans potest eius iura proponere coràm alio Iudice, adhùc tamen competente, cùm iudicium diffamationis sit terminatum per iura proposita per dictum diffamantem, vt decisum tradit D. de Franchis d. dec. 385. nu. 1. sequitur Mastrill. dec. 14. nu. 18. & seq.

Secundo modo agere potest diffamatus,
11 proponendo remedium l. si contendat, ff. de fideiuss. instando declarari, nullum ius competere diffamanti, vel se non teneri ad factum, vel ad rem, cuius causa diffamatur, & diffamanti perpetuum silentium imponi, vt per D. de Franch. d. dec. 385. num. 2. & comprobant Amatus d. resol. 52. nu. 1. ac D. de Marin. d. cap. 6. nu. 2. in fine, & hoc casu
12 agi debet similitèr coràm Iudice diffamati, coràm quo conueniendus esset, si non praeueniendo prouocasset actorem, & sic diffamantem, vt latissimè fundat Amat. ibid. nu. 3. D. Pisanell. vbi supr. nu. 6. eò, quòd remedium d. l. diffamari fraternizat cum remedio d. l. si contendat, licèt in aliquo inter se differant, vt post D. de Franch. d. dec. 385. tradit Amat. ibid. nu. 2. Verùm diffamans tenetur proponere iura similitèr coràm Iudice diffamati, vt decisum refert D. de
13 Marin. loc. cit. nu. 4. secùs tamen est, si cum remedio d. l. diffamari sit cumulatum remedium d. l. si contendat, tunc enim Iudex diffamantis erit semper Iudex causae principalis, vt post D. de Franch. d. decis. 385. num. 2. probat D. de Marin. d. num. 4.

Dùm autem in hac decisione agitur, an
14 Clericus in iudicio diffamationis, fori priuilegio gaudeat, obseruabis, quòd ille fori declinatoria potitur, si cõparet corã Iudice seculari, petẽdo, non molestari laicos conuẽtos super bonis in iudicio deductis, & fateatur, ac probet, illa per ipsum possideri, & ad ipsum etiam spectare solutionem debiti, dùm non petit, aliquem condemnari, nec de persona, nec in bonis, iuxtà text. in c. significanti, de foro competen. vt in terminis
* ità per S.C. iudicatum fuit in causa Haeredum D. Marchionissae Apicis cum D. Anello Ametrano Sacerdote, de mense Maij 1643. in gradu reclamationis, eò, quòd anteà contrarium erat decisum per idem S.C. & propterea, suspenso primo decreto S.C. fuit ordinatum, quòd Haeredes d. D. Marchionissae adeant Iudicem Ecclesiasticum, non obstante, quòd conuenerant Nardum Ametranum ad solutionem pretij Nemoris, eò, quòd ipse D. Anellus possidebat, & debitum soluere tenebatur, interuenientibus D. Praeside Morthesio, ac DD. Cõsil. Sauio, Mendiecta, & Salituro, in Banca de Amico. M. A. Giazius.

OBSERVATIO In Decisione XC.

SVMMARIVM.

1 *Baro suspectus ex causa inimicitiae suorum vasallorum, non delegat causas illorum, contrarium, n. 2. intellige, vt n. 3.*

M.C.V. vel S.R.C. deputat Officialem, quãdo Baro est suspectus, d. n. 1. contrarium d. n. 2. intellige vt n. 3.

Baro, vbi est suspectus ex causa inimicitiae, eligit Iudicem in Ciuitate Neap. dummodò non sit excommunicatus, d. n. 3.

4 *Vasallus Baronis inquisitus in R.A. vel in M.C.V. cum alijs non vasallis de eodem delicto, non remittitur ad Baronem, nu. 6. de rationibus, nu. 5. limita in Clerico, n. 7.*

1 Latissimè fuit per D. meum hic disputatus articulus, an Baro, qui est suspectus ex causa inimicitiae suorum vasallorum, possit causam illorum delegare, an verò M.C.V. vel S.R.C. possit Iudicem deputare, qui nomine Baronis procedat in ea, & quàmuis per d. M.C.V. fuisset ordinatum, quòd causa remitteretur ad dictum Baronem, & sic ad Iudicem secundarum causarum, eligendum tamen per ipsam M.C.V. vt habetur nu. 2. ex traditis per Frecc. lib. 3. de subfeud. tit. de differ. inter feud. quatern. & feud. de plan. & de tab. nu. 37.

*nu.*37.attamen,vt refert *nu.* 19.fuit per S.C.
2 reuocatum decretum prædictum,ordinando,quòd causa remittatur ad dictum Baronem, qui eligat Iudicem secundarum causarum in hac Ciuitate, data priùs notitia dicto S.R.C. siuè D. causæ Commissario, iuxtà adducta per D.Iudicem *Capiblanc.in pragm.*3.*cap.*13.*n.*166. *de author.Baron.* & ità fuit per M.C.V.decisum in causa Donati Căpanilis,inquisiti in Curia Terræ S.Seuerini, cum D.Principe Abellinatum vtili
* Domino dictæ Terræ,fuit enim ordinatum de mense Septembris 1651.quòd remittatur ad Iudicem secũdarum causarum eiusdem D.Principis,eligendum per ipsum in hac Ciuitate,patrocinante pro inquisito *D. Nicolao Antonio Cioffo*, Aduocato criminum docto,ac primi ordinis, & sic succubuit D.Princeps, cuius iura tuebatur *D. Franciscus Spatacenta,* Aduocatus nemini secundus,in Banca Saraceni, & ità quotidiè obseruari videmus in his Tribunalibus, & *Ego* pluriès fui electus Iudex in hac Ciuitate,tam à D.M.Comestabulo Columna, & D.Duce Nuceriæ Paganorum, quàm à D.Marchione Ceruinariæ, eò,quòd opinio *Freccia* non seruatur,vt post D.meum *hic, nu.*28.tradit *D Reg.Sanfelic.dec.*63.*nu.*34.
3 *lib.*1.qui opinionem *Freccia* assequitur,in graui tamen iniuria, siuè inimicitia, ac ità seruatum adducit,*nu.*33.vt etiam loquitur D.*Capiblanc.ibid.n.*167.*vers.iuxtà ergò facti qualitatem*;tunc enim causa auocatur à Barone,vt decisum refert *D.Sanfel. d.n.*34. *in fine*,quam limitationem non sic absolutè admittit D.meus *nu.*27. vbi contrarium probat,verùm si Baro fuerit publicè excõmunicatus, eius Officiales iustitiam administrare nequeunt,sed illius iurisdictio per Officiales Regios administratur, cõprobat *D.Prat obser.*1.per tot.*cent.*1.*pract.obseru.*

Et dum de Barone hic agitur, erit obser-
4 uandum,quòd si ex pluribus inquisitis, & carceratis in M.C.V. adsit aliquis vasallus Baronis,ille nõ debet remitti ad Baronem, & ità consultus respondi hodiè 10. Octobris 1651.D.Principi Macchiæ,& Marchioni Cilentiæ, prætendenti remissionem eius vasallorum à Reg. Audientia Capitanatæ,in-
5 quisitorum cum alijs de homicidio, dum Regia Audientia est Tribunal superius,ad *text.in l.contrà pupillum,§.qui ad maius, ff.de re iud.*item,nè cõtinentia causæ diuidatur,ad tradita per D.meũ *consult.*55.*n.*3. *lib.*1.& pariter,nè sequatur diuersæ sententiæ,*Peguer.dec.*122.*lib.*2.per *text.in l.nulli, C.de iudic.*absonũ enim esset, quòd super eodem negotio diuersæ proferantur sententiæ,*glos.in l.* 1. *ff.de quib.reb.ad eundem Iudic.eat.*tantòq; magis,quia idem est delictum,vt probat *Marian.in cap.proposui-sti,col.*2.*vers.*9.*quaro,de foro compet.* & ità
6 ex prædictis reperio decisum per M.C.de anno 1639.vt refert *D.Sanfelic. decis.*273.
7 *lib.*2. secùs tamen esset, si inter inquisitos adesset aliquis Clericus, illi enim non denegatur remissio ad suum Iudicem Ecclesiasticum, vt per *Capyc.decis.*63.

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XCI.

SVMMARIVM.

1 *Actor,& Reus ad imparia iudicari non debent,à pari procedũt,& sunt correlatiui.*
2 Pragm.16.de ord.iudic.*an procedat,tàm in Reo,quàm in Actore.*
3 *Sententia assistentiæ eodem priuilegio, quo exequitur,eodem reuocatur.*
4 *Beneficia conceduntur Clericis,quòad bona patrimonialia, ad quorum titulum sunt ordinati.*
5 *Clericus gaudet fori electione pro bonis,ad quorum titulum est ordinatus.*

1 Actor, & Reus ad imparia iudicari non debent,*l.fin.C.de fruct. & lit.expens.D Prat.obseru.*59.*nu.*3.*cent.*1.*pract. obseru.* sed à pari procedunt,*cap.*2.*de mut.petit. Dom.Consil. Carleual.de iudic.tom.*2. *tit.* 2. *disput.*8. sub *nu.*17.eò,quòd correlatiui sunt, vt probat D.meus *hic,nu.*12. ideòq; orta fuit contro-
2 uersia,an *Pragm.*16.*de ord.iudic.*vt per D. meum *nu.*7.per quam statuitur,vt primum beneficium peti debeat in causis, vbi examinati sunt testes,infrà dies 30.à die notificationis actus publicationis,& secundum beneficium infrà alios dies 30. numerandos à die lapsus 30.dierum primi beneficij, in causis verò, in quibus testes minimè examinati fuerunt,primum beneficium intrà 30.dies à die intimationis conclusionis petatur,& secundum beneficium infrà alios dies 30. à lapsu dicti termini concessi ad petendum primum beneficium, procedat tàm in Actore,quàm in Reo,& quàmuis *D. Thor.in Compen.dec.lib.*2. *verb. beneficia,* decisum referat,non habere locum in actore,tamen contrarium in hac decisione iudicatum fuit,vt habetur per D.meum *n.*11. qui rationi adductæ per *D.Thor.* respondet *nu.* 13. *& seqq.* & *Nos* plura diximus de istis beneficijs *decis.*79.

Hæc autem decisio comprobatur ex tra-
ditis per *D.de Franch.dec.*136.vbi decisum
3 refert, sententiam assistentiæ eodem priuilegio,quo exequutionem obtinuit, eodem paritèr esse retinendam, quòad reuocationem,

nem, eisdemmet rationibus, vt supra adductis, nu. 1. ac alijs *ibi* ponderatis, de quibus *D. Pratus d. obseru.* 59. à *d. num.* 32 per 9. ac alijs etiam pensatis per *D. Reg. Salernitan. dec.* 15. quas etiam refert *D. Prat. ibid.* à *nu.* 13. per 21. qui contrarium affirmantibus adductis *ibi* à *n.* 30. per 50. optimè respondet à *nu.* 51. per 81. rogo, relegatur, nàm decisiones *D. de Franch. & D. Salernitan.* totis viribus comprobat, tu verò videas omninò *D. Carleual. d. disput.* 8. à *nu.* 16. per 26. vbi latè de isto articulo.

4 Quæ quidē beneficia conceduntur Clericis agentibus pro bonis patrimonialibus, ad quorum titulum ordinati fuerunt, nàm licèt negatiuam opinionem teneant *Vrsill. ad Affl. dec.* 190. *Imbrian. de* 1. *&* 2. *benefic. consid.* 5. *nu.* 146. ac *D. Episc. Ricc. resol.* 91. *lib.* 4. *prax. for. Eccles.* contrarium tamen decisum retulit *D. Nouar. dec.* 87. *num.* 5. ex doctrina, quam peregrinam vocat *glos. in can. similitèr* 16. *q.* 1. *verb. Ecclesia*, & *Na-*

5 *uarr. cons.* 12. *de censib.* sicut fori electione gaudent pro dictis bonis, vt idem *D. Nouar.* tuetur *lib.* 1. *quæst. forens. q.* 72. & comprobat *d. dec.* 87. *n.* 6. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XCII.

SVMMARIVM.

1 *Releuium non est onus feudi, sed ipsius feudatarij, eiusq; solutio in discussione inuētarij non admittitur, estq; nomen barbarum, n.* 2. *& de iure communi feudorum incognitum, & ex consuetudine introductum, nu.* 3.

4 *Releuium debetur à Primogenito, non autem ab emptore, etiam, quòd habeat cum pacto de retrouēdendo, illudq; exerceatur intrà annum, & diem concessum ad denunciandam mortem feudatarij, n.* 5.

6 *Releuium non debetur, si feudatarius efficiatur Religiosus, vel foriudicatus.*

7 *Releuium an debeatur de fructibus illius anni, quo feudatarius moritur, vel vnius anni ex tribus præcedentibus, & nu.* 8.

1 Releuium non esse onus feudi, sed ipsius feudatarij, latè probat D. meus *hic*, à *nu.* 1. per 7. præcipuè ex *D. Consil. Gizzar. dec.* 8. quam impugnare consulendo conatus fuit idem D. meus *consult.* 13. *nu.* 25. *lib.* 1. allegando *D. de Medic. cons.* 18. at quia decisio *D. Gizzarell.* erat comprobata ex alia decisione S.C. lata in causa D. Marchionis Clusani, de qua *ibi nu.* 26. ideò illam procedere in casu suo, respectu creditoris cum assensu, secùs verò respectu legatarij, & creditoris in actione personali, *ibid. & nu. seq.* testatur, *hic* verò *nu.* 2. simplicitèr *D. Gizzar.* assequitur, ità vt in discussione inuentarij, releuij solutio minimè admittatur, licèt contrarium substinuisset *d. consult.* 13. *d. n.* 25. 16. *& seqq.* sequitur *D. Biloct. conclus. feud.* 16.

2 *n.* 7. quæ conclusio comprobatur, siquidèm hoc nomen, *Releuium*, est barbarum, vt tradiderunt *D. Larath. in Theatr. feudal. p.* 2. *dilucid.* 49. *nu.* 1. *lib.* 2. *D. Gallupp. in method. feud. p.* 3. *cap.* 4. *nu.* 12. ac *D. Capan. de iure releu. par.* 1. *q.* 2. *nu.* 3. nàm de iure commu-

3 ni feudorum, non habetur in cognitione, *D. Biloct. conclus. feud.* 18. *nu.* 1. & ex consuetudine introductum fuisse, non dubitant *D. Consil. Marcian. cons.* 34. *num.* 1. *lib.* 1. *D. Prat. obseru.* 8. *nu.* 2. 3. & 4. qui *nu.* 11. hunc improbum morē esse, docet ex nostris Regnicolis, quos *ibi* citat, estq; onus extrinsecum, vt deducit *nu.* 10. ac etiam *D. Marcian. cons.* 38. *n.* 1. *lib.* 1. *& cons.* 8. *n.* 78. *lib.* 2.

4 vbi etiam tradit, illud solui tantummodò à Primogenito, non autem ab emptore, vt probat *d. nu.* 1. post *D. Gallupp. ibid. nu.* 13. 14. & 15. ac *D. Capan. par.* 1. *q.* 8. *nu.* 1. & 2. sequitur D. *Prat. d. obseru.* 8. *nu.* 15. ac debe-

5 tur ab hærede in feudalibus, etiam, quòd illud habeat cum pacto de retrouendendo, & venditor illud exerceat infrà annum, & diem, datum ad denunciandum mortem feudatarij, vt per D. *Gallupp. d. par.* 3. *cap.* 4.

6 *nu.* 60. non tamen debetur, si Baro effectus fuerit Monacus, vel si propter delictum fuisset declaratus foriudicatus, vt probat D. *de Marin. cap.* 166. *nu.* 8. *lib.* 1. *quotid. resol.*

7 Hoc tamen releuium debetur de medietate fructuum illius anni, quo feudatarius moritur, vt inquit D. meus *hic*, sub *nu.* 8. & 10. quæ conclusio fundatur ex doctrina *Isernia in cap.* 1. §. *similitèr, de cap. Corrad.* & in *Const. Regni*, incip. *Post mortem, in fin.* quam lecturam sequuti sunt *Affl.* alijq; relati per D. *Capan. d. par.* 1. *q.* 18. *nu.* 1. & *p.* 2. *q.* 5. *in princ.* & licèt *Loffred.* alijq; adducti per D. *Capan. d. q.* 18. *n.* 2. teneant, releuium

8 esse medietatem vnius anni, non autem illius anni, quo feudatarius decedit, attamen hæ opiniones ità conciliantur, aut enim in illo anno, quo Baro decedit, nulli fructus colliguntur, & tunc D. Aduocati Fiscales Regalis Patrimonij interpretati sunt, vt *Isernia* legi debeat, vnius anni, & proindè coaceruatis fructibus trium annorum præcedentium, liquidant vnum annum, de cuius fructibus mandant, exequi medietatem in pecunia, aut verò in illo anno aliqui fructus recolliguntur, & tunc non disputatur de lectura *Isernia*, sed exigitur in pecunia medietas fructuum recollectorum illius anni, vt habetur per D. *Capan. d. q.* 18. *n.* 7. 8.

& 9. & d. p. 2. q. 5. nu. 24. vbi allegat D. *Consil. Theodor. alleg. 21. nu.* 18. & comprobat *d. q. 5. nu. 29. &* 30. vbi ità decisum adducit, ac ità practicari indistinctè in R.C.S. refert D. *Reg. Moles*, vir doctissimus, ac æquissimus sua tempestate, decis. manuscript. *tit. de iure releuij, dec.* 4. *M.A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XCIII.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas bonorum an sit allodialis, vel feudalis, iudicatur per R. C. S. sed in iudicio summarijssimo possessio cognoscitur interim per S. R. C. nu. 2.*

3 *Res præsumitur feudalis ex solutione releuij, sed admittit probationem in contrarium, cum distinctione, nu. 4. contrarium, nu. 6. & in dubio præsumitur allodialis, ibid.*

5 *Castrum quando præsumatur allodiale, vel feudale.*

6 *Nemora, pascua, & similia spectant ad Baronem ex forma priuilegiorum, ac de consuetudine, & n. 7. ac 8.*

8 *Possessor nemoris, pascuorum, ac similium, si non est Baro, cogitur, Fisco instante, ostendere titulum, quo illa possidet.*

9 *Animalia, quando sint burgensatica.*

DE Releuio egit D. meus *decis. præced. 92.* vbi *Nos* paritèr plura de eo diximus, modò eandem materiam *hic* prosequitur, ideòq;
1 quia tractabatur de declaratione bonorum feudalium, quorum cognitio ad R.C.S. spectat, vt testantur *D. de Anna alleg.* 121. alijq; adducti per D. meum *nu.* 17. idcircò articulus prædictus fuit ad dictam R.C.S. remissus, vt decideret, an bona, de quibus in hac decisione, sint feudalia, vel allodialia, siuè burgensatica, qua determinatione penden-
2 te, quia agebatur in iudicio summarijssimo possessorio, S.C. infrascriptos tres articulos pro veris habuit, ordinando, quòd burgensatica hæredibus in eis, & feudalia hæredibus illorum consignarentur, dummodò altrinsecùs prædicti hæredes præstēt cautionem, casu, quo aliter per dictā R.C.S. iudicaretur.
3 Primò, habuit pro vero, quòd licèt ex solutione releuij oriatur præsũptio, & quasi possessio qualitatis feudalis, vt decisum adduxit D. meus *nu.* 1. idq; comprobat *consult. 41. num 1. lib. 1.* post *D. Capan. de releu. par. 1. q. 9. nu. 4.* etiam ex vnica solutione, vt tradit *hic, nu. 2.* & *consult. 74 nu. 119. d. lib. 1.*
4 talis tamen præsumptio admittit probationem in contrarium, respectu tertij, *D. Capan. d. par. 1. q. 10. num. 13. & 16.* & post ipsum D. meus *hic, nu. 6.* licèt secùs sit quòad feudatarium denũciantem rem vti feudalem, & Fiscum acceptātem, vt docent D. meus *d. nu. 6.* & *D. Capan. ibid. nu. 12.* ideòq; dùm bona erant titulo particulari acquisita, & semel tantùm erant denunciata, vti feudalia, & semel etiam pro illis erat solutum releuium, allodialia per S.C. reputata fuerunt, vt habetur *nu. 7.* Res enim in dubio censetur allodialis, non autem feudalis, vt benè probat *Capyc. in inuestit. in verb. feuda allodialia*, & nouissimè *D. Capan. d. par. 1. q. 14. n. 5.* quando autem Castrũ
5 præsumatur burgensaticum, vel feudale, habetur per *Capyc. loc. cit. vers. & quòd qualibet res*, & *vers. in Regno valet*, & *Nos* notauimus *dec. 23. d. n. 2. per 7.* & res quando censeatur paritèr feudalis, tractat *D. Consil. Staiban resol. 6. n. 4. 5. & 6. lib. 1. resol. for.*
6 Secundò, bona, pro quibus antiquitùs fuit solutum releuium, esse feudalia, eò magis, dùm agebatur de nemoribus, quę præsumuntur Baronis, non autem Vniuersitatis, vt probat *n.* 8. ac tradit etiam *D. Capan. d. q. 10. n. 14.* vbi sic decisum per R.C.S. adducit, & comprobat *nu.* 8. licèt *D. Rouit. loco* infrà citand. *n.* 8. referat *DD* pro vtraq;
7 parte, quod etiam procedit in pascuis, illa enim in Regno ex forma priuilegiorũ, ac de consuetudine Barones habent, vt per *Capyc. in d. inuestit. verb. Planis, Pascuis, Nemoribus, Herbagijs*; sequitur *D. Reg. Rouit. in rubr. ad pragm. de pasc. forest. & nemor. nu.* 5. quod adeò verum est, vt si aliquis, qui
8 non sit Baro, possideat pascua, nemora, mõtes, aquas, & similia, potest cogi ad instantiam Regij Fisci, ad exhibendum titulum, quo illa possidet, vt post alios tradit *D. Rouit. ibid. nu.* 3.
9 Tertiò, habitum fuit pro vero, quòd animalia existentia in feudo causa mercimonij, non sunt feudalia, vt dicitur *n.* 16. quandò autem Boues existentes in feudo pertineant ad vsufructuarium, dixi *dec. 94. n.* 14. *M.A. Gizzius.*

OBSERVATIO In Decisione XCIV.

SVMMARIVM.

1 *Vestes lugubres, ac lectus vidualis debētur viduæ, de generali consuetudine, & an ab hæredibus viri, in feudalibus, vel in allodialibus, nu. 3. debeantur, donec vidualitèr vixerit, nu. 4. vbi ità decisum adducitur.*

2 *Vidua debet habere vestes lugubres, ac lectum viduale, etiā si de propria pecunia illa*

illa fuerit, ac duplices vestes, & lectum, scilicet æstiuas, & hyemales, n. 5.

6 *Legatum mobilium per virum vxori factū, compensatur cum vestibus lugubribus, & lecto viduali, debitis ex consuetudine, contrarium, nu. 7. sed prima opinio comprobatur, n. 8. & 9.*

7 *Compensatio quando locum habeat, & n. 8.*

8 D.Reg.D.Franc.Merlin.cent.1.controu.forenf.c.44.nu.24.cum seqq. *impugnatur.*

10 *Vxor relicta domina, & vsufructuaria, quando habeat alimenta, & quando vsufructum, & n. 11. 12. & 13. vbi decisiones adducuntur.*

14 *Boues aratorij veniunt in vsufructu fundi legato.*

1 VEstes lugubres, ac lectus vidualis, de generali consuetudine ab hæredibus viri mulieri viduæ debentur, vt probat *Eudon. Bell. cons. 77. nu. 37.* præsertim in hac Ciuitate Neap. vt docuit D. meus *hic, nu. 1. & consult. 124. n. 39. lib. 2.* & comprobant *D. Consil. Marcian. cons. 35.* sub *nu. 1. & 2. lib. 1.* ac *D. Reg. Rouit. cons. 9. n. 1. lib. 2.* & sic si vidua

2 se vestiat de propria pecunia, repetit ab hæredibus viri, vt fundat *Dom. Marcian. d. num. 2.* Hinc, in causa D. Ducissæ Magdaloni

3 petentis lectum viduale, ac vestes lugubres ob mortem D. Ducis Martij eius viri, fuit in S.C. disputatum, an illa essent persoluenda à Sacro Hospitale SS. Annunciatæ hærede in allodialibus, an verò à D. Duce Magdaloni hærede sanguinis in feudalibus, & pro Hospitale scripsit *D. Rouit. d. cons. 9.* & pro D. Duce *D. Marcian. d. cons. 35.* causa tamen nō fuit iudicialitèr decisa, sed transactione finita, vt refert *D. Marcian. d. cons. 35. in fin.* illa tamen debentur viduæ, donec

4 vidualitèr vixerit, ideòq; ob transitum ad secundas nuptias, restituuntur, ad tradita per *Vrsill. ad Affl. dec. 313. num. 3.* sequitur *Molfes. ad Consuet. Neap. p. 7. q. 11. nu. 27. de iure dot. lib. 1.* & ità fuit per S.C. determina-

* tum in causa Syluiæ de Maggio cum Ioan. Iacobo de Hippolyto, die 28. Maij 1616. referente *D. Duce Cagnani*, cum interuentu DD. Consil. *de Ianuario, de Morra, Saluo, & Valenzuela*, in Banca de Mondellis.

In hoc tamen articulo aliud obseruo,

5 quòd duplices vestes lugubres, ac lectus paritèr vidualis præstari debent viduæ, æstiuæ nempè, & hyemales, maximè viduis alicuius considerationis, vt benè docent *Molfes. ad d. Consuet. p. 5. q. 9. n. 9. Surd. de alim. tit. 4. q. 17. n. 5. & Fontan. de pact. nupt. claus. 7. glos. 3. p. 5. n. 26. & seqq.*

6 Legatum tamen mobilium per virum vxori relictum, censetur factum animo cōpensandi cum vestibus lugubribus, & lecto viduali, ex consuetudine debitis, vt dixit D. meus à *nu. 7.* per tot. 12. qui ità decisum testatur *nu. 13.* de qua decisione meminit *D. Hodierna ad Surd. dec. 119. nu. 15.* ac *D. Præs. Merlin. cent. 1. controu. for. c. 44. n. 24.*

7 qui *nu. 25.* illam in dubium reuocari affirmat, eò, quòd vtrumq; debitum erat in specie, idest in mobilibus, ideòq; cessare compensationem, quæ de specie ad speciem regularitèr non datur, ad quod allegat *Surd. dec. 119. nu. 8.* ac *cons. 112. nu. 55.* qui adducit *l. si conuenerit, ff. de pignor. act. l. si non sortem, §. si centum, ff. de condit. indeb. & l. ex pecunia, C. de reiuend.* sicut nec de quātitate ad speciem, vel è contrà, ex traditis per *Surd. d. cons. 112. nu. 61.* vt enim probat *nu. 62.* solùm admittitur compensatio de quantitate ad quantitatem, hoc enim casu in habentibus symbolum, facilior est tran-

8 situs, *l. in rem actio, §. item quæcūq; ff. de rei uendic.* sed, vt verum fatear, hæc oppositio nullius est momenti, & considerationis, nā benè intuēti clarissimè liquebit, iura à *Surdo* ponderata, loqui in contractibus, non autem in vltimis voluntatibus, in quibus compensatio non regulatur, secundùm regulas compensationis, quæ fit in contractibus, in vltimis enim voluntatibus fit compensatio de quantitate ad hæreditatem, *l. si compensandi, C. de hæred. instit.* item de quantitate ad speciem, *l. qui cùm militabat, §. 1. ff. de hæred. instit. l. cùm pater, §. cùm pater, ff. de legat. 2.* estq; hæc communis opinio Modernorum, quāuis Antiqui fortassè contrarium senserint, vt refert idem *Surd. d. cons. 112. nu. 39.* hinc cùm agamus de debito necessario, ex consuetudine introducto, fit compensatio legati cum dicto debito necessario, etiam si vnum in specie, & aliud in quantitate consistat, *Imol. in l. si cū dotem, §. si pater, col. fin. ff. sol. matr.* & in *l. huiusmodi, §. cùm pater, col. vlt. ff. de leg. 1. Roman. in auth. præterea, col. penult. C. vndè vir, & vxor, Surd.* alios citans *d. num. 39.*

9 ideòq; *D. Merlin.* licèt contrariam sustineret sententiam, videns, non posse effugere veritatem, quam *Nos* tuemur, confugit ad remedium limitationis, ideòq; duplicitèr limitat, *nu. 100. vers. vlt. non obstat.* Primò, vt contrarium sit, vbi de expressa testatoris voluntate liquet de compensatione inducenda. Secundò, vt procedat, quando agitur de debito necessario, tunc enim ex iuris dispositione fit compensatio, cùmq; sic credatur testatorem voluisse, vt iuri communi se accomodaret, vt dixit *nu. 101. vers. tertiò respondeo,* & sic patet, quantum sit deferendum huic conclusioni, per veros iuris terminos decisæ, ac de iniusta quærela contrà illam proposita per *D. Merlin.* non perlecto toto *d. cons. 112. Surdi,* cùm apud omnes scitum

tum

rum sit, non esse iudicandum, nisi tota lege perspecta, & de materia compensationis alia dixi *dec.*25.

10 Vxor tamè relicta à viro Domina, & vsufructuaria, extantibus filijs, secundùm *Consuetudinem Bugari*, habet tantùm alimenta, vt decisum refert D. meus *hic*, *n.*4. & pariter admittit D. *Merlin. cap.*40. sub *nu.*47. *& cap.*91. *n.*1. *cent.*2. *controu. forens.* sed an

11 illis mortuis habeat integrum vsumfructū, an verò alimenta sint extincta, & D. *Reg. Sanfelic. dec.*201. *n.*4. *lib.*2. distinguit, quòd aut legatum est factum fauore filiorum, aut matris, aut vtriusq; aut dubitatur, vt primo casu mortuis filijs extinguatur legatum, sed contrarium decisum habeo per S.C. ex *Apostill.* manuscript. D. Consi. *de Rubeis ad Pecum in l. Titia, la prima, §. Titia, ff. de leg.* 2. vbi quàmuis in causa Lauræ Bossæ cum

* Aurelia Barrile, in Banca Mancusij, sub die vltimo Ianuarij 1559. fuisset decisum, vsumfructum per mortem filiorum esse extin-

12 ctum, nec etiam alimenta deberi, attamen in gradu reclamationis sub die 24. Septem-

* bris 1561. fuit iudicatum, sustineri legatum, quòad alimēta, etiam super feudo, deficientibus allodialibus, ex adductis per *Pecum in d. §. Titia.* In reliquis verò tribus

13 casibus, mortuis filijs mater reintegratur in vsufructu, vt etiam decisum testatur D. *Sanfel. ibid. n.*8.

14 Et paritèr, legato vsufructu fundi per maritum vxori, si in dicto fundo adessent boues aratorij, non poterit illos hæres amouere, cùm sint fundi instrumenta, & pertineant ad commoditatem vsusfructus, *Bald. in l. idem si fundi, §. seminarijs, ff. de vsufruct. & quemadm. quis vtat.* & sic decisum tradit *Marc. Mantua in apolog.*498.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XCV.

SVMMARIVM.

DE duobus agitur in hac decisione. Primò, an Dominus soli possit ædificium extollere vsq; ad Cælum, vt habetur *nu.*1. *&* 2. de quo etiam egit *decis.*50. vbi *Nos* etiam latè diximus. Secundò, an statuta laicorum ligent Extauritas erectas, absquè licentia, & authoritate D. Episcopi, quæ per laicos reguntur, vt *nu.*3. cum *seqq.*

Sed circà primum quæri poterit, an quis

1 possit furnum construere, iuxtà communem parietem diuisorium, ità vt furnaria ars in domo construentis, publicè valeat exerceri, cōtradicentibus vicinis, cum quibus paries diuisorius est communis, & negatiuè respondeo.

Primò, propter incēdij periculum, quod

2 imminet, stante continuo vsu ignis in maxima quantitate, vt experientia docet, quòd si domus contigua combūretur, necessariò adiacentes ruent, *l. quidam hiberus, ff. de seruit. vrban. præd. Cæpoll. in tit. de furno, et fornace, nu.*3. *&* 4. ideòq; municipali lege

3 sancitum habemus in hac Ciuitate, ex *Consuet.* incip. *Non licet, de faciend. centim. & pal. non tenend.* nō licere in domo propria, quæ sit coniuncta domui alterius, paleas, vel ligna tenere, & habere, nisi quatènus sufficiant pro vsu domus suæ, propter timorem incendij, quantitas nàmq; lignorum extrà mœnia, & in loco campestri reponi de-

debent, *Afflin cap. post Natale, nu. 9. de pac. tenend.* & pluriès decisum in M.C.V. & in S.R.C. refert *Apostilla* in margine *d. Consuet.* prout in locis prædictis hodiè ligna reposita videmus in hac Ciuitate, quarè si quantitas lignorum cuiusq; generis haberi non licet in damnum vicini, tantò fortiùs non debet permitti, conseruari ligna arida, sicca, ramulos, & lignorum virgulas, iuxtà ignem & tam immensi, & continui ignis.

Secundò, rumor, & strepitus magnus, qui causatur ex continuo vsu, diu, noctuque artificij, quo panis massa vnitur, est in causa,
4 vt inquilini discedant à domibus contiguis, vel satis inferiori pretio illas conducent, eò magis, si fiat in loco nunquàm solitò, tunc enim non est permissum, namquamuis vicinus non valeat impedire, quia
5 artifex suo vtatur artificio, etsi à somno distrahatur, prout in Filatorio loquitur *D. de Franch. dec. 625.* attamen Filatorium eo casu est erectum in Platea Armeriorum, ad Artis Serici exercitium destinata, in qua omnes illius opificij Artifices, & de ea tractantes, antiquitùs semper habitauerunt, quod vtiq; si in loco proprio facere non liceret, esset per indirectum prohibere, nè ars serica tractaretur in hac Ciuitate Neap. locus namq; solitus, est causa illius decisionis, ideòq; Filatorium confectum in Platea prædicta, in qua etsi habitaret Doctor, vel alius Priuilegiatus, prohiberi non potest, vt per *DD. in l. 1. ff. solut. matrim.* requiritur
6 enim, quòd Priuilegiatus præueniat Fabrū, vt valeat illum expellere, quia si Faber præcessit priuilegiatum in habitando, contrarium disponitur, *Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 3. casu 237. nu. 4.* Vndè, si in aliqua Ciuitatis regione, in qua simile exercitium nunquàm fuit actum, aliquis vellet erigere Filatorium, certè ex veris iuris principijs posset prohiberi, nè vicinos infestet, sed in quarterijs solitis, & quasi ad talem artem exercendam destinatis, fieri debent.

7 Tertiò, proptèr fumi damnum, quod ex furno prædicto sursum ascendit, offenditq; vicinorum domos, eorumq; incolas, iure licitò potest prohiberi, vt desistat à d. furni exercitio, cùm de iure fumus in superiora ædificia ex inferioribus immitti non possit, *l. sicuti, §. Aristo, ff. si seruit. vindic.* etsi dicatur, quòd si iniuriæ faciendæ causa non immittatur, furnum facere licet, *l. pen. ff. de*
8 *iniur.* hæc enim iura conciliantur ex distinctione, satis facto, de quo agitur, apta, si nempè Dominus domus inferioris faciat ignem solitum ad regimen familiare, tunc licitè furnum facere potest, nec tenetur in aliquo, etsi fumus ascendat, sed si Dominus domus inferioris vellet facere Hosteriam, vel Tabernam publicam, vbi continuò fieret ignis, & fumus magnus, hoc facere non licet, *Accurs. in l. si seruus, §. si furnum, in verb. qui focum, ff. ad l. Aquil. Bart. in d. §. Aristo, nu. 1. Angel.* omninò videndus *ibid. nu. 2. ibiq;* etiam *Castr. nu. 5.* quæ quidem distinctio probatur, prætèr *DD.* authoritates, ex *text. in d. §. Aristo,* ibi, *ex Taberna Casarea, in qua publicè casea colerent, dissicarentq;,* quem *tex.* plenè declarat *Duaren. in comment. ar. iur. ciuil. tit. ff. si seruit. vindic.* & probatur in *l. fistulam, ff. de seruit. vrban. prædior.* ibi, *vsus tepidarij, vt assiduū humorem habeat, & noceat vicino, posse prohiberi, ait;* ex quibus colligitur consequens clarum, quòd cùm fumus sit ad con-
9 tinuum vsum ignis, dùm furnus ad publicā, non ad priuatam commoditatem sit constructus, quòd absq; intermissione exerceatur, nullo iure, contradicentibus vicinis, & in specie Domino domus superioris permitti, aut substineri potest, vt in specie dixit *Napodan. in Consuet.* incip. *Sed si recumbat, nu. 29. vers. sed quid de fumo, de seruit.* & in *Consuet.* incip *Si velit, vers. in suo,* vbi allegat *tex. in d. §. Aristo, de facien. centim. & pale. non tenen.*

10 Nec obstat *text. in l. fluminum, §. fin. ff. de damn. infect.* cum simil. vbi vnicuiq; in solo suo licitum est, facere, quod vult, siquidèm nocendo vicinis, censetur ipso iure
11 inducta seruitus, & proindè fornacem constructam iuxtà agrum vicini, destruendam esse, iudicauit *Rota Florent.* apud *Monac. dec. 42. lib. 1.* & secundùm prædicta etiam
✱ decisum fuit per S.C. sub die 22. Nouembris 1628. ad relationem D. Consil. *Carleu.* in causa Mariæ de Retamal, cum Francisco Pallauicino, fuit namq; ordinatum, quòd dictus Franciscus non vtatur ædificio constructo, iuxtà parietem communem diuisorium pro furno publico, in Banca de Ferrarijs, nunc de Spera, patrocinante pro dicta Maria *D. Vincentio Sergio*, Aduocato docto, timoratæ conscientiæ, amico, & Domino meo, & dùm de furno verba fecimus,
12 obseruabis, quòd concesso Castro cum pertinentijs suis, venit furnus, vt probat *Capyc. in inuest. feud. verb. furnis,* ex forma priuilegiorum, ac consuetudine Regni spectat ad Baronem, vt per *Luc. de Penna in l. quicunq; C. de fund. limit. lib. 11.* & quando ædificatur Ciuitas, antè omnia ædificatur furnus, secundò, mœnia, & tertiò, Ecclesia, vt probat idem *Luc. de Penna in l. fin. C. ex quib. muner. lib. 10.* quem refert *Capyc.* vbi suprà.

Circa verò secūdum articulum dicimus,
13 quòd Extaurita, quæ regitur per laicos, nō dicitur Ecclesiastica, dùm non est fundata authoritate Episcopi, sed sub Regia protectione, vt fundat D. meus *n. 5.* quòd autem

Extaurita sit sæcularis, probat *Addit. Affl. in Consuet.* incip. *Si Ecclesia, in 1. glos.* impressa per *D. de Marin. lib. 2. quotid. resolut. fol. 716.* vbi per septem media id ostendit, rogo legatur, nam apud alios non reperies, hanc tamen decisionem non admittit *D. Episc. Ricciull. in lucubr. Eccles. c. 12. nu. 12. cum seqq.* sed eam comprobat *D. Consil. Staiban. resol. 37. nu. 13. & 14. lib. 1.* quem tamen Regentem vocat *Dom. Altamiran. in tit. de fil. Official. in l. 1. cap. 1. num. 8.* & latè agit *Ansald. de iurisd. par. 2. cap. 14.* per tot. & conferunt tradita per *D. Præsid. Merlin. cap. 65. cent. 1. controu. forens.* ratio
14 nàmq; satis vulgaris est apud omnes, ex distinctione sumpta, quòd vbi Collegium est fundatum, authoritate Episcopi, illud dicitur Ecclesiasticum, & Ecclesiasticæ iurisdictioni subest, si verò, absq; Episcopi authoritate, & tunc sæculare appellatur, & coràm Iudice sæculari conuenitur, ad tradita per *Panormit in c. de Xenodochijs, nu. 3. de relig. domib. Bal. in auth hoc ius porrectum, nu. 11. & 12. C. de sacros. Eccles. Card Zabarella cons. 121. n. 3 Paris. cons. 34.* per tot. signantèr *nu. 9. vol. 4 Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 28. nu. 1. & 17.* & probatur in *cap. ad hoc, de relig domib.* & in *cap. inter dilectos, de donat.* In hac etiam materia vide *D. de Anna sing. 90. Carol. de Graff. de effect. cleric. effect. 1. nu. 613. D. Episcop. Barbos. alleg. 78. nu. 42. P. Dian. par. 3. resol. moral. tract. 1. resolut. 70. & D. Abruzz. de seruit. person. comment. 1. n. 162. & 164. cum seqq.*
15 Sic etiam restitutio in integrum competit Confraternitatibus, erectis authoritate Episcopi, vt fundat, & decisum dicit *Mastrill. dec. 110. nu. 16.* ac paritèr iudicatum tradit *Cabed. dec. 51. nu. 8. par. 1.* secùs verò
16 Collegijs Artificum, cum Regis beneplacito erectis, vtpurà Sutorum, Pistorum, Nauiculariorum, Argentariorum, & similium, de quibus *Fontanell. dec. 108. nu. 1. lib. 1.* estq; magis communis opinio, vt post alios testatur *Puteus dec. 90. n. 9.* contrà *Sforz. Odd.* contrarium tenentem, non enim dicuntur loca pia, cùm sint erecta, præuijs Regijs priuilegijs, & proindè, Regali iurisdictioni subsunt, & dicuntur merè laicalia, *Auiles in cap. Prætorum, c. 2. verb. confœderatio, n. 10. Gutierr. lib. 1. canonic. qq. cap. 35. nu. 9. in fin. & 16. Fontan. dec. 109. n. 1. & 2.* ideòq; possunt de eorum bonis disponere, sicut de sæcularibus, vt pluribus relatis fundat *Fontan. ibid. nu. 3.* etiam si aliqua opera pia ibi exerceantur, vt dicit *nu. 5.* ex *Gratian. D. de Ponte. D. Episc. Genuen. & Cauale ibi* cita-
17 tis. Verùm, si in dictis Collegijs Artificum adsint minores, tunc eis conceditur restitutio in integrum, vt obseruatum testatur *Fontanel. d. decis. 109. n. 6. & 14.* licèt ipse in hoc non concurrat, dùm putat, Collegia prædicta æquiparari Vniuersitati, quæ restituitur, adsint, vel non minores.
18 Quarè dicimus, quòd Collegium Nobilium, in hac Ciuitate erectum per *D. Ioan. Baptistam Mansum* Marchioné Villæ, nobilitate clarissimum, ac variarum literarum eruditissimum, absq; D. Archiepiscopi authoritate, licèt illius cura, vel regimen sit ab ipso D. Marchione commissa RR. PP. Societatis Iesus in instrumento fundationis; Nihilominùs laicale esse dicitur, & consequentèr coràm Iudice Regio conueniri debet, voluit nàmq; D. Marchio, vt ex bonis, & redditibus, eidem Collegio assignatis, Nobiles pueri alerentur, qui, nedù bonos mores addiscere, sed etiam Grammaticam, Rethoricam, Musicam, legalem disciplinam, ceterasq; facultates, ad Nobilium vitam pertinétes, edoceri possint, & quamuis cura dictorum puerorum commiserit dictis Patribus Societ. Iesus, non ideò sequitur, Collegium esse Ecclesiasticum, quia sicut non repugnat, quòd laici tanquàm Oeconomi administrét bona cuiuslibet loci Ecclesiastici, vt per *glos. in clem. quia contingit, § vt autem, in verb. sæcularibus, in fin.* vbi *Zabarell. nu. 5. & 6.* ac *Imola col. fin. de relig. domib. Rota Roman. dec. 725. nu. 8. p. 1. D. Marta voto 169. nu. 9.* ità non est inconueniens, quòd Religiosis Viris committatur regimé, ac gubernium Collegij sęcularis.
Quæ quidèm cura, ac gubernium dicti
19 Collegij, nisi fuisset à d. D. Marchione data dictis Patribus, spectaret ad Iudicem sæcularem, Vniuersitas enim pupillo æquiparatur, *l. Rempublicā, C. de iure Reipubl. lib. 11.* sed si pupillus tutore careat, Iudex supplebit, *l. bonorum, C. qui admitt. l. si infanti, C.*
20 *de iur. delib.* ità in Collegio Iudex supplebit defectum Administratoris, *Bar. in l. nulli, nu. 3. ff. quod cuiusq; Vniuer. nom.* vbi etiam *glos. in verb. lex*, sequitur nouissimè *Losaus de iur. Vniu. p. 2. n. 15.* cū *duob. seqq.*
21 Sed si Collegium habeat Clericos, & laicos, an dicatur Ecclesiasticum, vel sæculare, vide *Marant. in spec. aure. p. 4. dist. 11. n. 23.* post *Bart. in l. fin. n. 14. ff. de Colleg. illic.*
Concludit etiam D. meus *nu. 3.* quòd regularitèr statuta laicorum non ligant Ec-
22 clesiasticas personas, de quo articulo verba fecimus *dec. 66. nu. 13.* in quo articulo erit videndus *D. Abruzz. d. comment. 1. nu. 427. cum seqq.* hinc obseruo, quòd Baro vigore *Reg. pragm. 14. de Baron.* non potest cogere
23 vasallos, accedere ad eius molendina, furnos, & alia similia, nisi priuilegio, aut legitima præscriptione, aut consuetudine præscripta, hoc ius prohibendi, nè accedant ad alia, habeat, quod confirmant *D. de Anna sing. 116. Thes. dec. 16. D. Nouar. de grauam. vasall.*

vasall. lib. 1. grau. 58. nu. 1. verùm, si tale ius
24 prohibendi habeat, nõ comprehendit molendina, & similia Ecclesiæ, ità, vt ad illa vasalli accedere non prohibeantur, vt fundat *D. Tasson* in causa S. Laurentij de Padula cum Vniuersitate Montissani, in *tract. de antephat. vers. 3. alleg. 7. à nu.* 122. per 126.
25 ac decisum ostendit in eadem causa *D. de Franch. dec.* 380. posteà tamen contrarium fuit per S.C. determinatum in causa Mona-
* sterij S. Mariæ de Gratia de Olibano, cum D. Archiepiscopo Salernitano, de mense Octobris 1575. iunctis Aulis, in Banca Miloni, fuit námq; declaratum, licere dicto Monasterio habere molendina intus d. Monasteriũ, in quibus possint moleri eius oliuæ, etiam donatæ, ac legatæ, non obstante, quòd lite pendente fuerat ordinatum, d. D. Archiepiscopum esse manutenendum in possessione iuris prohibendi, & sic vasalli
26 ad d. molendina Monasterij accedere nequeunt ad molendum oliuas, sed tantùm illa haberi posse per d. Monasteriũ pro eius vsu, non obstante iure prohibendi.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione XCVI.

SVMMARIVM.

1 *Præcepta ad minus duo fiunt debitori, quòd soluat tertias antè sententiam rescissionis contractus.*
2 *Solutio intelligitur facta in causam capitalis, vbi tertia non sunt liquidata, intellige, vt nu. 3. 4. & 5.*
Decisio D. Reg. Marchionis Torelli 21. *quando procedere possit, d. nu 2. 3. 4. & 5.*
6 *Exceptio discussionis inuentarij, intrà quod tẽpus opponi debeat, & est modificatiua.*
7 *Inuentarium exhibere debet hæres realitèr apud acta, & non sufficit indicare Notarium, qui illud confecit, & ità decisum adducitur n. 8.*
9 *Creditores, & legatarij quomodò, & quando citari debeant in confectione inuentarij, & quid quando sunt absentes, & nu. 10. 11. & 12.*
12 *Absentes, qui dicantur.*
13 *Restitutio in integrum minori cõcessa, prodest cohæredi maiori.*
14 *Hæres, pendente confectione inuentarij molestari non potest à creditoribus, & legatarijs, sic etiam intrà nouem dies luctus.*
Succumbens in exceptione proposita, censetur etiam succumbere in cursu termini, & ità iudicatum traditur, ibid.

1 QVando agitur de rescissione contractus ob tertias non solutas, de æquitate S.C. fiunt ad minus duo præcepta, siuè decreta, quòd debitor soluat tertias infrà mensem, vel infrà minus tempus, Iudicis arbitrio, aliàs prouidebitur super rescissione petita, vt probat, & de cõsuetudine testatur D. meus *hic n.* 15. & 16. sed si debitor tertias nõ soluit, Iudex profert sententiam rescissionis contractus, secundùm formam per nos traditam *decis.* 21. *nu.* 11. quæ quidèm sententia dicitur rescissionis, non autem resolutionis contractus, & rescindit ex nunc, non autem ex tunc, vt inquit *D. Præs. Merlin. cent* 2. *controu. forens. cap.* 50. *n.* 40. qua rescissione se-
2 quuta, fuit dubitatum, an solutio facta creditori, intelligatur in causam capitalis, vel tertiarum, de quo articulo longo calamo scripsi in *decis.* 21. *à n.* 4. per 19. vbi contra *d. decis.* fundaui, tertijs adhùc non liquidatis per Iudicis decretum, præcedente tamẽ calculo, vel saltim illis non calculatis, solutionem intelligi factam in causam capitalis, quod erat liquidum, non autem tertiarum
3 illiquidatarum, verùm *d. decisio* 21. D. mei substineri posset, vbi liquidatio superueniat post solutionem, tunc enim retrotrahitur, & operatur, ac si ab initio antè petitionem facta esset, vt probat *Costa de retrotract. c.* 8. *casu* 9. *n.* 10 ex ratione adducta *nu.* 11. quia liquidatio est declaratio, quæ retrotrahitur ad principium actus, ex *Feder. Scot.*
4 *resp.* 6. *lib.* 3. *tom.* 2. quod tamen limitatur, si appellatum sit à decreto liquidationis interesse, siuè tertiarum, eo enim casu appellatio impedit retrotractionem, *Cacher. dec.* 145. *in fine*, quem refert, & sequitur *Costa ibid. n.* 17. qui *nu.* 18. cum *seq.* declarat, quomodò intelligatur *decisio Rotæ* 271. *num.* 2.
5 *par.* 1 *in nouiss.* quòd sententia liquidationis non admittit appellationem. Imò quando admittitur retrotractio, non procedit in præiudicium tertij, vt ex *Menoch. cons.* 858. *n.* 1. *lib.* 9. tradit *Costa, vbi supr. nu.* 24. quod paritèr comprobat *n.* 30. citans *Rimin. iun. cons.* 819. *n.* 79. & *seqq lib.* 7. & sic *d. decis.* 21. D. mei procedere potest inter debitorem, & creditorem, secùs, vbi tertius, & sic alius habet etiam interesse, quia sua interest, solutionem factam, intelligi in causam capitalis ad euitandum cursum vsurarum, vt ipse tanquàm posterior satisfieri valeat, satisfactis tertijs debitis, ac non liquidatis primo creditori, cui est facta solutio; & hoc casu procedunt dicta per me *ibi*, & *hic*, vt suprà.

Verùm, si antè sententiam rescissionis debitor aduersus primum decretum, siuè
6 præceptum, quòd soluat tertias opponat exceptionem discussionis inuentarij, infrà tamen triginta dies à die intimationis, iuxtà

Reg.

Reg. pragmat. 4. *cap* 25. *de dilat.* cum talis exceptio inter modificatiuas connumeretur, vt post D. meum *n.* 3. tradit *D. Prat. cap.* 25. *n.* 16. *lib.* 2. *discept. forens.* impedit decreti exequutionem, ex traditis per D. meum à *num.* 15. per 21. qui sic decisum refert *n.* 31.

Illudq; inuentarium hæres exhibere debet cum effectu apud acta, ità vt non sufficiat, indicare Notarium, qui illud confecit.
7 *cap. imputari, de fide instrum.* sic etiam inquit *D. Thor. voto* 39. *nu.* 12. *lib.* 1. & meliùs probat *Gratian. lib.* 5. *discept. forens. c.* 981. *nu.* 24. quia productio inuentarij debet esse realis, non autem verbalis, *Cartar. decis. Genuæ* 31. *nu.* 3. *vers. contrarium tamen verius, Bal. cons.* 210. *lib.* 1. ideòq; allegatio nõ iuuat, aliud enim est, inuentarium producere, & aliud, allegare, *l.* 1. *§. edenda sũt omnia, ff. de edend. l. produci, ff. de testib. & l. non ex omnibus, ff. de arbitr.* sequitur *Gratian. ibid. nu.* 26. ad instantiam enim creditoris, hæres tenetur reddere rationem de bonis inuen-
8 tariatis, vt probat *n.* 27. *& seq.* ideòq; in causa hæredum Francisci Capassi cum hæredibus Ianuarij Longo, quamuis per d. de Longo fuisset opposita exceptio discussionis inuentarij, & fuisset domi prouisum per D. *Consil. Varelam*, quòd exhibeant d. inuẽtarium, & fuisset replicatum, non teneri ad d. exhibitionem, sed solùm indicare Notarium, prout indicauerunt, tamen fuit, oppositis non obstantibus ordinatum, similitèr
* domi, quòd exhibeãt, aliàs contra ipsos exequatur, à quo decreto cùm fuisset appellatum ad S.R.C. facto verbo in eo, fuit confirmatum decretum prædictum, etiam in gradu reclamationis interpositæ per viam restitutionis in integrum, in Banca Iuuenis, nunc de Vendicto. Cuius autem sumptibus heres inuentarium producere teneatur, tradit *Thes. lib.* 1. *quæst. forens. q.* 10. *nu.* 30. vbi cum distinctione decisum tradit.

Vt autem inuentarium prosit hæredi, necesse est, quòd creditores certi, & præsentes
9 citentur personalitèr, vel domi, aut eorum legitimi Procuratores, incerti autem citantur per aliam citationem, contra incertos, per edictum expeditam, vt in praxi seruatur in M.C.V. & docet D. meus *nu.* 13. & comprobat *D. de Marin. c.* 111. *lib.* 2. *quotid. re-*
10 *sol.* legatarij autem citari debent personalitèr, vel domi, vel eorum Procuratores, non autem per proclama, siuè per edictum, cùm sint certi, *Valesc. decis.* 52. *nu.* 11. *lib.* 1. alijq; quos sequens adducit *D. Carena resolut.* 25. *nu.* 2. *pract. tar. resol.* quæ conclusio fallit, si
11 sunt absentes, *Seraph decis.* 371. *nu.* 4. *par.* 1. intellige tamen, vt non dicatur abesse, si sint sub eadem iurisdictione, *Rol. à Valle de in-*
12 *uentar.* q. 95. sequitur *D. Carena ibid. nu.* 3. hinc dixit *D. Nouar. decis.* 12. *num.* 5. ex *D. de Franch. dec.* 516. *n.* 14. quòd creditor existẽs in Ciuitate Beneuentana, ex quo sub alia iurisdictione reperitur, citari specialitèr non debet.

13 Restitutio autem in integrum concessa minori aduersus omissum inuentarium, prodest etiam maiori cohæredi, vt fundat *Paris. cons.* 65. *n.* 59. *vol.* 3. quod tamẽ communitèr reprobant, vt per *Phanuc. de inuẽt. par.* 2. *n.* 31. *Nigr. Cyriac. controu.* 204. *nu.* 12. *lib.* 2. *controuers. forens. Rot. Roman.* apud *Coccin. dec.* 219. *n.* 7. *& seqq.* vbi latè reprobat *Paris.* vt refert, & sequitur *D. Carena resol.* 32 *nu.* 1.

Et sicut hæres cum beneficio legis, & inuentarij, pendente illius confectione non
14 debet molestari, ità paritèr intra nouem dies luctus, quàmuis inuentarium, adhùc non confecerit, sic etiam frater defuncti, nec eius affines, agnati, aut cognati, *§. sancimus, auth. vt cùm de appell. cognosc. Gratian. c.* 243. *n.* 16. *lib.* 2. *discept. forens. D. Carena resol.* 86. *per tot.*

Tradit etiam D. meus *n.* 10. quòd succũbens in exceptione opposita, censetur suc-
15 cubuisse in cursu termini, ei dati, ad quod post *Bart. in l. contra maiores, C. de inoffic. testament.* allegat *D. Reg. Rouit. decis.* 18. quod etiam censuit *D. de Franch. decis.* 327. *nu.* 3. *&* 4. & nouissimè *D. de Marin. c.* 330. *n.* 3. *lib.* 1. *quotid. resol.* & ità fuit per Collate-
* rale Consilium determinatum in causa D. Principissæ Buteræ cum D. Comestabulo Columna, cuius partes *Ego* tuebar, de anno 1642. vt in processu, penès Anastasium Regium à mandatis Scribam. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione XCVII.

SVMMARIVM.

1 *Fructus per viduam percepti, ex bonis viri loco pignoris retentis, compensantur cum sorte principali dotis.*
2 *Emptiones paratæ semper sunt in Ciuitate Neap. & nu.* 3. *contrarium, n.* 4. *intellige, vt nu.* 5.
6 *Interesse dotis debetur viduæ, quæ recepit dotem, absquè protestatione interesse illius, & ità decisum adducitur.*
7 *Legatum alimentorũ per virũ vxori factũ, an cõpensetur cum interesse dotis, & antephati, & n* 8. 9. *&* 10. *vbi decisio traditur.*
11 *Dos consistens in annuis introitibus, quo tẽpore restitui debeat, & decisio refertur.*
12 D. Ioseph Magaldus *laudatur, & eius mors enunciatur.*

Di-

Discusso ad partes articulo, tàm de iuris rigore, quàm de æquitate, 1 fuit per S. R. C. determinatum, fructus perceptos per viduam ex bonis eius viri, loco pignoris retentis, compensari cum sorte principali, siuè capitali dotis sibi restituendæ, vt refert D. meus *hic n.13. vers. ex quibus*, quæ decisio comprobatur ex dictis per *D. Merlin. in tract. de pignor. & hypothec. lib.1. tit.3. q.23. n.38.* ac *lib.5. tit.1. q.45.* videndus est etiam *D. Hodiern. lib.1. controu. forens. cap.17. n.53.* sub prelo existente. Inter rationes autem adductas, & per D. meum relatas, ea præcipua 2 fuit, vt quãuis in hac Ciuitate Neap. passim reperiantur paratæ venditiones, siuè emptiones annuorum introituum, ad tradita per *D. Consil. Theodor. alleg.40. nu.30.* fre-3 quentesq; occasiones implicandi pecuniam ad lucrum, ità vt ex hoc solùm probari interesse, certum sit, & proindè ex dictis introitibus, & lucris vidua reciperet maiorẽ quantitatem, quàm ex fructibus dictorum bonorum viri, vt testatur D. meus *nu.14.*
4 Attamen contrarium substinet *Roderic. de ann. reddit. lib.3. q.8.* sub *nu.20. vers. sed in praxi*, & quatènus emptiones paratę essent, id non procedit nostris temporibus, non enim de facili tutæ emptiones repeniuntur, vt declarat *ibid.* D. meus, ideòq; dixit *D. Reg. Rouit. dec.35. nu.16.* quòd etsi emptio-5 nes semper sint paratæ, omnes tamen sunt litibus inuolutæ, & in dies succedunt decoctiones illorum, qui communi opinione ditiores reputantur.

Habetur per D. meum *nu.19.* de remis-6 sione interesse dotis, ideòq; obseruabis, quòd vidua recipiens dotem ab hæredibus viri, nulla facta protestatione de illius interesse sibi debito, vsq; ad diem solutionis dotis, non sibi præiudicat, ad tradita per *Gram. dec.70.* & per *D. Garz. à Toleto dict.*
✱ 108. & ità fuit decisum per R.C.S. in causa Ducissæ Ariani vxoris Ducis Ariani Rebellis, nàm quàmuis pro dote, & antephato fuisset facta, ac acceptata adiudicatio, absq; protestatione interesse decursi; fuit tamen posteà illud petitum, ac concessum, mediãte decreto dictæ R.C.S. sub die 13. Octobris 1537. fuitq; liquidatum in duc. 1500. à die Rebellionis, quæ fuit die 13. Octobris 1528. vsquè ad diem adiudicationis duc. 13333.1.13. pro dotibus, & antephato factæ sub die 3. Augusti 1530. pro quo interesse fuit factum ei assignamentum, vt ex actis per me visis in Banca Anelli Auellini, de cuius antephati restitutione ob mortem dictæ Ducissæ *Ego* latè dixi *dec.98.* à *nu.4.* cum *seqq.*

Hinc, dùm D. meus *in fin.* huius decisio-7 nis agit similitèr de dotis interesse debito, pendente illius restitutione, obseruandum paritèr erit, quòd legatum alimentorum per virum vxori relictum, non compẽsatur cum d. interesse dotis, & antephati, sed vtrũq; debetur, licèt enim *D. Rouit. cons.25. lib.1.* consuluerit, legatum ali-8 mentorum censeri factum animo compensandi cum d. interesse, nihilominùs contrarium probatur in *l. vnic. §. sciendum*, *C. de caduc. toll.* vbi, si maritus legat vxori, nisi expressè dicat, legare animo compensandi cũ dote, vxor consequitur vtrumq; nàm aliàs legatum esset elusorium, & tamen debet esse vtile legatario, *l. Meuius, ff. de leg.2.* etiã si hæres duplici onere grauaretur, *l. Titia*, *§. qui in vero*, *ff. eod. Surd. de alim. tit.9. q.16.* per tot. nec ratio per *D. Rouit.* addu-9 cta *nu.4.* militat, nàm contrarium substinet *D. Marta de success. legal. par.4. q.18. art.2. nu.64.* cum *seqq.* vbi opinionem *D. Rouit.* expressè confutat, nec paritèr alia consideratio tradita *nu.5.* substineri potest, dùm contrarium est verius, vt post *Aretin.* tradũt *Vrsill. ad Afflict. dec.359. nu.5. & D. Consil. de Bott. in Consuet.* incip. *Viro mortuo, vers. si maritus legauit, de iur. dot.* ideòq; secũdùm 10 hanc opinionem *Aretini, Vrsill. & de Bott.* fuit per S.R.C. iudicatum in causa Ioannæ
✱ Scodes cum Hæredibus Anelli Bassi, die 9. Ianuarij 1619. referente D. *Consil. Prouenzale*, in Banca de Martino, fuit enim decisũ, deberi dictæ Ioannæ interesse dotis, ac antephatì legati à die mortis testatoris, allegata cõpensatione alimentorũ non obstãte.
11 Sed dubitari etiam contingit, an si dos consistat in annuis introitibus, restitutio statim fieri debeat, ità vt inter immobilia connumeretur, an verò post annum, & sic vti mobilis iudicetur, sed quòd inter immobilia habeatur, tradit *P. Molfes. ad Consuet. Neap. par.2. tit. de bonis, q.12. nu.9. & 10. lib.1.* & ità determinauit S.R.C. die 16.
✱ Aprilis 1602. in causa Ioannæ Tagliauia cum Io. Antonio Pecorario, in Banca de Ferrarijs, nunc de Spera, per hæc verba, vz.

Per S.R.C. declaratum est, annuos introitus emptos de pecunia dotali duc. 1200. *capitalis, cessisse, ac cedere à die mortis viri in beneficium dictæ Ioannæ, reliquos verò duc.* 100. *dotales, nec non duc* 650. *pro antephato deberi post annum, seruata forma Consuetudinis*, quod habui ex *Repertorio*
12 manuscript. *D. Iosephi Magaldi*, qui hodiè Sabbathi 14. Octobris 1651. vitam cum morte commutauit, communi omnium dolore, cuius animam in pace requiescere credendum est, benè enim vixit.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XCVIII.

SVMMARIVM.

1 *Mulier contracto matrimonio more* Procerum, & Magnatum, *tàm circa dotis restitutionem, quàm circa modum disponendi, potest ad libitum de dote disponere, & in ea substitutionem facere, relicta tamen filio legitima.*

2 *Substitutio quando substineatur in vim pacti.*

3 *Filij succedunt in antephato, vti filij, non autem vti patris hæredes, contracto matrimonio secundùm vsum* Procerum, & Magnatum, *& nu. seqq.*

Decisio S.R.C. lata in causa Comitis Montella impugnatur, ibid. & n. seqq.

5 *Filij Rebellis an succedant in antephato post mortem matris, an verò Regius Fiscus, vbi matrimonium est contractum more* Magnatum, *& num. 6. & 7. & quid, si sint nati antè rebellionem, per patrem commissam, n. 8.*

9 Mos Magnatum, *an sit idem, quod ius commune Romanorum, an verò idem, quod ius Francorum in capitibus non expressis in moribus* Magnatum, *& n. 10. & vndè originem habuit, nu. 11. & seq.*

IN causa huius decisionis pro D. Duce Nuceriæ in iure scripsit *D. Lelius Gizzius* meus frater, qui victoriam illius reportauit, vt habetur ex decisione rela-
1 ta per D. meum *hic, num.* 50. Duo enim S.R.C. pro veris habuit in d. causa; Primum, D. Principissam Squillacij, stante matrimonio contracto more Procerum, & Magnatum, tàm circa dotis restitutionem, quàm circa modum de ea disponendi, potuisse ad libitum de dote disponere, relicta tamen legitima D. Isabellæ eius filiæ & proindè substitutionem per ipsam factam d. D. Isabellæ respectu dotis ipsius D. Principissæ, subsistere, ex traditis per D. meum à *nu.* 20. per 40.
2 Secundum, quòd quatenus d. primum assumptum aliquam dubietatem haberet, ex adductis à *num.* 1. per 17. substitutionem substineri in vim pacti, eò, quòd in capitulis matrimonialibus, initis inter d. D. Isabellam, & D. Ducem Grauinæ eius virum, d. D. Isabella substitutioni prædictæ se submisit, ità vt de dote materna disponere non posset, sed seruari debuisset in ea d. substitutio materna, verùm disponere tantùm potuisset de alijs dotibus, ex paterna substantia obuentis, vt fundat *num.* 41. sed *Ego* credo, decisionem potiùs fuisse fundatam ex secundo, quàm ex primo assumpto.

3 Circà verò articulum, an filij succedant in antephato, vti filij, vel vti patris hæredes, si matrimonium sit contractum secundùm morem Procerum, & Magnatum, de quo D. meus *nu.* 20. & *Ego* plenè dixi *decis.* 63. à *nu.* 1. per 8. *ibiq; nu.* 6. & 7. fundaui, cauendum esse à decisione per S.R.C. lata in causa D. Comitis Montellæ, cuius iura, nedùm substinebat *D. Fabius Marchesius*, vt retuli *d. nu.* 6. habeo enim eius *Allegat.* manuscriptas, in d. causa elaboratas, sed etiā *D. Reg. de Pont.* consuluit, vt innuit D. meus *d. n.* 20. dùm fuit decisum, filios succedere vti patris hæredes in d. antephato.

Ideòq; cùm Regius Fiscus prætenderet,
4 antephatum lucratum per Ducissam Ariani, stante illius morte, spectare ad ipsum, ob Rebellionem commissam per Ducem eius virum, quàmuis superessent filij, & proindè de eo potuisse satisfieri super Ciuitate Vulturariæ, quæ fuit d. q. Ducis, eò, quòd matrimonium erat contractum, secundùm vsum Procerum, & Magnatū, quo casu antephatum debetur filijs, vti patris hæredibus, iuxtà d. decis. Comitis Montellæ, de qua D. meus mentionem fecit, nedùm *decis.* 63. *nu.* 6. sed *hic d. num.* 20. propterea
5 filios non posse in eo succedere, vt enim indigni paterna successione priuantur, *l. quisquis, §. filijs, C. ad l. Iul. Maiest.* ideòq;
6 etiam, extantibus filijs in d. antephato succedit Fiscus post mortem vxoris, vt decisū tradit *D. de Marin. lib.* 1. *quotid. resol. cap.* 15. *nu.* 4. & *lib.* 2 *cap.* 22. *nu.* 7. Attamen contra-
7 riū substinui in d. causa, partes D. Marchionis Ceruinariæ tuendo. Primò, quia in d. antephato succedunt filij, vti filij, nō autem vti patris hæredes, ex traditis per *Me d. dec.* 63. à *nu.* 6. cum *seqq.* & sic Regius Fiscus ex-
8 cludebatur. Secundò, nàm in casu *prædicto* filij erant nati antè d. rebellionem patris, & propterea excluso Regio Fisco, illis antephatum debetur, etiam, quòd vti hęredes patris succederēt, vt latè fundat idem *D. de Marin. d. lib.* 2. *cap.* 95. à *nu.* 2. per 7. vbi ità per R.C.S. decisum refert, & *n.* 8. optimè respondet *d. §. filijs,* quod etiam nouissimè comprobat *D. Caluin. in tract. de æquit. lib.* 1. *cap.* 12. per tot. & licèt hæc causa non fuit decisa, attamen die 18. Septembris 1649. fuit datus terminus in causa, & interim fuit sublatum sequestrum factū, in Banca Anelli Auellini, de quo etiam antephato dixi *decis.* 97. *nu.* 6.

Hinc etiam obserues, quòd licèt D. meus
9 *n.* 28. & 31. probet, morem Magnatum non esse idem, quod ius commune Romanorū, sed idem, quod ius commune Francorum, in capitibus non expressis in moribus Ma-
10 gnatum, tamen cōtrarium tenuit per priùs *dec.* 35. vbi *nu.* 3. & 11. firmitèr substinuit,

ac

ac probauit, illum esse idem, quod ius commune, ex *Capyc.dec.176.nu.17.* & alijs *ibi* adductis, quod etiam voluit *D.Consil.Prouenzal.ad Consuet.Si quis, vel Si qua, de succeff.ab intestat.obseru.27.* à *n.*10.per 16. *& obseru.28.nu.9.* vbi ex D.meo *d.dec.*35. *nu.*3.totis viribus substinet, quòd mos Magnatum sit idem, quod ius commune Romanorum, citans etiam ad hoc probandum exterum, nempè *Dec.cons.*402. ideòq; subdit, quòd fatui nomen euadere non potest,
11 qui contrarium substinere velit, idq; comprobat *nu.seq.* & quàmuis D.meus dicat, morem Magnatum initium habuisse à iure Francorum, attamen cõtrarium verius putat, ac probat *D.Prouenzal.ibid.nu.*15. immò *nu.*16.tenet, quòd quatènus opinio D.
12 mei *hic,d.n.*28.*&* 31.vera esset, adhùc, qui viuit iure Francorum, iudicatur per iura Romana, ex *Isern.in Constit.*incip. *Puritatem, & Montan.controu.*24.*nu.*1.*in fin.*

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione XCIX.

SVMMARIVM.

1 *Filia naturalis, siuè illegitima à patre dotata, an, & quando possit petere supplementũ dotis ab illius hæredibus, & n.*3.4.
2 D.Donatus Antonius de Marinis c.94.n.13. in fin.lib.2.quotid.resol.*declaratur.*
5 *Dos filiæ spuriæ, quæ dicatur competens.*
6 *Legatum factum per Militem S.Iacobi de Spata Concubinæ, non valet, & sub nu* 8. *contrarium, nu.*9.*intellige, vt n.*10.*ac* 11.
7 *Clericus, donare, aut legare Concubinæ non potest, etiam si habeat licentiam, nu.*8.
*Milites S.Iacobi, Calatrauæ, & S.Io.Hierosolymitani Concubinæ donare nequeunt, d.nu.*8.
10 *Legatum factum alicui, vt Monachus fiat, non debetur, si matrimonium carnale contrahat.*
11 *Clausula,* non alitèr, nec alio modo, *quid in legato operetur.*

1 IVdicauit S.R.C.in hac causa, filiam naturalem, siuè illegitimam à patre dotatam posse supplementum dotis petere ab illius hæredibus, & proindè illos condemnauit ad certam quantitatem pro dotis suppleméto, vt habetur *hic,n.*35. in qua causa pro dictis hæredibus patrocinium præstitit *D. de Marin. cap.94.lib.2. quotid.resol.*qui *ibid.nu.*4. contrarias deci-
2 siones refert, & licèt *nu.*13.*in fin.*dicat, decisum fuisse iuxtà per ipsum allegata, citans in testimoniũ hanc D.mei *dec.99.*in d.causa compilatam, id tamen ex Impressoris vitio prouenisse credendum est, dùm contrariam sentẽtiam assequitur. Inter causas au-
3 tem decisionis ea fuit, quòd quàmuis filia legitima, & naturalis à patre de proprijs eius bonis dotata, secundùm morem Regionis, non habeat supplementũ dotis, non enim attenditur, quòd dos sit minus legitima, vt post D.meum *hic,n.*4.5.*&* 6.ac *consult.*77.*nu.*47.vsq; ad 50. probat *D. Prat. lib.*1.*discept.forens.cap.*14.*nu.*72. *& lib.*2. *cap.*31.*nu.*23.eam tamen conclusionem limitat D.meus *hic,nu.*21. & post ipsum *D.*
4 *Prat.*nisi pater exiguam dotem dedisset, ità vt ex ea læsa videretur, eo enim casu supplementum petat, idq; accidisse in causa D.Ducissæ Nuceriæ, refert *d.cap.*31. *nu.*24. *& d.cap.*14.*nu.*71.& in causa D.Ducissę Andriæ, de qua *nu.*69. ideòq; cùm ista Actrix esset filia naturalis cuiusdam nobilis, ac diuitis Viri de domo de Petio, quæ non poterat alimentari cum interesse duc.1000.ei in dotem à patre assignatorum, fuerunt auctæ dotes in duc.200.vltrà legatum paternum, duc.100.ac aliorum duc.300.ab eius
5 hærede relictorum, dos enim æqua, & iusta filiæ spuriæ dicitur, quando est iuxtà aliméntorum quantitatem, vt fundat D.meus *nu.*32.ac etiam *Mastril dec.*144.*n.*14.quo relato prosequitur *D.Thor.in add. ad* D.*Reg. Salernit.dec.9.nu.*11.

Et dùm de filio naturali, illegitimo, ac spurio loquutus est D.meus *hic*, erit obser-
6 uãdum, quòd legatum factum per Militem S.Iacobi de Spata suæ Concubinæ, non valet, vt fundaui pro Sacro Monte Septem Operum Misericordiæ, hærede q.D.Principis S.Martini contrà Ioannam Ricciam, petentem legatum ducator.decem mensatim ei relictum à dicto D.Principe, morando tamen honoratè, & non alitèr, nec alio modo in aliquo Conseruatorio, ideòq; ipsa prætendebat, quòd etsi virum duxerit, legatũ ei deberetur, fundabam iustitiam d.Mõtis, quia d.D.Princeps erat Miles S.Iacobi de Spata, & sic Religiosus, & vti Clericus gaudebat, ex traditis per *D.Consil.Carleu. de iudic.tom.*1.*disput.*2.*q.*6.*sect.*3. *nu.*414. cum plurib. *seqq. D.Episc.Sperell.dec.*2.*nu.* 58.84.97.*& seq.lib.*1.& tamen Clericus nec
7 donare, nec legare Concubinæ potest, *Guliel.de Bened.in cap.Raynuntius, in verb. & vxorem nomine Adelasiam, dec.*5.*n.*161. *de testam. Coler. decis.German.*246. *nu.*10. *lib.*2.*D. Ciarlin.lib.*2.*controu.forens.* c.184. *nu.*39.latè alios cumulans *D. Episcop. Ricciull.in tract.de person.in stat.reprob. versan.lib.*2.*tit.de concubin.cap.*20.*n.*22. alijq; per *Me* relati *dec.*14.*n.*15.vbi *n.*17.d.con-
8 clusionem extendẽdam esse dixi, ac ità decisum adduxi *nu.*19.etiam si licentiam donan-

nandi, vel legandi haberet, & quòd Miles S. Iacobi donare nequeat Concubinæ, habetur ex *Bulla Clement. VIII. de largit. muner.* de qua testatur D. *Sperell. ibid. n.* 56. & in indiuiduo, quòd Milites S. Iacobi, Calatrauæ, & S. Io. Hierosolymitani minimè donare possint Concubine, probant *Gomez in l.* 51. *Tauri, nu.* 68. circà *med.* ac *Peguer. dec. Cathal.* 14. *p.* 2.

Et licèt conclusio prædicta limitari pos-
9 set, si legatum sit factum, vt Monasterium ingrediatur, vel matrimonium contrahat, iuxtà adducta per D. *Ricciull. in d. tract. lib.* 3. *cap.* 21. *nu.* 16. nihilominùs hæc limitatio in casu prædicto non habet locum, si enim loquimur, vt legatum sit factum, vt in Conseruatorio permaneret, & attenta hac limitatione legatum debetur tantummodò pro tempore, quo in eo morata est, & iàm pro d. tempore fuit satisfacta, si verò pro matrimonio prætēdere legatum vellet, & quia illud de matrimonio carnali minimè loquitur, sed tantùm de Conseruatorio, ideò
10 nō debetur, legatum enim factum, vt quis Monasterium ingrediatur, vel Monachus fiat, non debetur, si matrimonium carnale contrahat, obstat enim testatoris voluntas, quæ requirit continentiam, vt per *Couarr. var. resol. cap.* 19. *nu.* 10. circà *med. vers. non tamen erit, lib.* 2. sequitur *D. Ciarlin. lib.* 2. *controu. forens. cap.* 218. *nu.* 52. tantò magis,
11 quia in legato, nedùm aderat clausula, *non alitèr, nec alio modo*, ideòq; dùm testatoris voluntatem non seruauit, legatum nō assequitur, ex congestis per D. *Andreol. cōtrou.* 81. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1. *controu. forens.* sed etiam alia clausula, *& volendo vscire dal detto Conseruatorio, perda detto legato di docati diece il mese.* & sic obstat expressa testatoris voluntas. Causa hæc vsq; ad hodiernum diem 22. Octobris 1651. non fuit determinata, & acta sunt in Banca de Sclauo pro Amico. *M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione C.

SVMMARIVM.

1 *Debitor condemnatus, non soluens quantitatem debitā post quatrimestre tempus, soluit interesse rei iudicatæ, siuè vsuras centesimas, non tamen procedit in sententia S.R.C. Neap. reclamatione pendente, nu.* 2. *contrarium decisum adducitur ad rationem duc. septem pro centenario, n.* 3. *& ad rationem quinq; pro centenario decisum traditur, n.* 4. 7. *&* 8.

Interesse rei iudicatæ ad quam rationem liquidetur in S.R.C. diuersimodè decisum adducitur, d. n. 3. 4. 7. *&* 8.

5 *Vsura centesima hodiè non exigitur, sed eius loco soluitur interesse, iuxtà damnū, vel lucrum cessans, nu.* 6.

9 D. Erasmus de Fonte, *& Fratres fuerūt reintegrati ad honores Sedilis Portæ Nouæ.*

1 Certum est de iure, quòd debitor condemnatus, si morosus fuerit in soluendo quantitatem, in sententia, vel decreto contētam post quatrimestre tempus, tenetur ad interesse rei iudicatæ, siuè vsuras centesimas, iuxtà *l.* 1. *&* 2. *& l. si longius, C. de vsur. rei iudic.* & ità iudicatum per S.R.C. testatur D. *Reg. Sanfelic. dec.* 164. *nu.* 6. *lib.* 1. & antè ipsum paritèr aliam decisionē refert D. *de Franch. decis.* 21. sequitur *Menoch. de arbitr. iudic. cent.* 1. *casu* 6. *num.* 11. *lib.* 2. sed si à sententia
2 S.R.C. sit reclamatum, pendente illius reclamatione d. interesse non debetur, vt fuit hìc decisum, & habetur *nu.* 40. quam decisionem assequitur D. *Prat. cap.* 3. *nu.* 6. *&* 7. *lib.* 1. *discept. forens.* & licèt hic articulus fue-
3 rit visus nouus in d. S.C. cùm partes non produxerint, aliàs fuisse iudicatum, deberi d. interesse, nec similitèr illud fuisse solutū, pendente reclamatione, vt refert D. meus *nu.* 39. attamen cùm percunctassem processum S.R.C. inter D. Eleonoram Brācaciam, & DD. Claudium, ac Io. Vincentium Milanos, pro interesse D. Principis Sepini, & Fratrum hæredum d. D. Io. Vincentij, reperi, hūc articulū in terminis fuisse per d. S.R.C. decisum, de anno 1625. cōdemnatis nàmq; DD. Claudio, ac d. Ioan. Vincentio Milanis per S.C. sub die 2. Iunij 1614. ad soluēdum D. Eleonoræ Brancaciæ duc. 1040. 2. 10. pro capitali, salua meliori deliberatione quòad interesse, interposita reclamatione à d. sententia, illaq; commissa alteri D. Consiliario eiusdem Aulæ, in qua causa fuerat processum ad nonnullos actus circà compilationem processus, qua compilatione pendente fuit per d. D. Eleonorā, de mense Octobris 1623. petitum corā D. Consil. causæ Commiss. in prima instātia interesse rei iudicatæ, & per d. S.R.C. fuit ordinatū, quòd procedatur ad decisionem d. articuli, absq; termino, stāte, quòd erat articulus iuris, ideòq; per idem S.R.C. ad relationem D. causæ Cō-
* missarij primæ instantiæ, die 10. Iunij 1625. fuit decisum, deberi d. D. Eleonoræ vsuras rei iudicatæ, ad rationem duc. 7. pro centenario, & obtenta per dictos DD. de Milano Regia decretatione, de verbo faciendo loco reclamationis, sub prætextu, quòd d. reclamatione adhùc non decisa, non poterat super dictis vsuris rei iudicatæ prouideri, facto verbo in d. S.R.C. die 29. Octobris 1625. fuit confirmatum decretum prædictum,

dictũ, ideòq; pro illorum exequutione, mediante alio decreto eiusdem S.R.C. sub die 10. Aprilis 1626. fuit d. interesse rei iudicatæ liquidatum in duc. 650. vt in processu in Banca de Vendicto, quamuis S.R.C. liqui-
4 dare soleat d. interesse ad rationem ducat. quinque pro centenario, vt fuit decisum
* in causa D. Marchionissæ Lauelli, cum D. Cornelia de Tufo, de anno 1625. ad relationem D. Consil. *Brancia*, in Banca de Ferra-
5 rijs, nunc de Spera, vsura enim centesima, de qua D. meus *num. 2. & Thesaur. dec. 43. nu. 3. in fin.* ac *n. 5. & dec. 57. in princ.* hodiè
6 non exigitur, sed eius loco debetur interesse, iuxtà damnum, quod actor patitur, vel iuxtà lucrum cessans, vt ex *D. de Franch.* deducit D. meus *nu. 5. 6. & 7.* ideòq; variè per
7 S.R.C. taxatum reperitur, prouti similitèr ad rationem quinque pro centenario deberi,
* fuit per S.R.C. determinatum in gradu reclamationis in casu huius *decis.* dũ fuit iudicatum, deberi d. interesse, quod primo loco erat denegatum, licèt fuerit datum etiam pro interesse legati petiti in reclamatione, mediante decreto tenoris seq. videlicèt.

Die 8. Octobris 1642.

Facto verbo per Reg. Consil. D. Thomam de Carleual, iunctis Aulis.

Benè reclamatum, & proindè deberi interesse rei iudicatæ, ac etiam pro interesse legati petiti in supplicatione porrecta per Ill. Principissam Scillę D. Isabellam Aquauiuam, sub die 26. Ianuarij 1640. fol. 462. dentur dictæ Ill. Principissæ D. Isabellæ Aquauiuæ duc. 8000. pro omnibus, &c.

Sic paritèr in causa Lauræ Montaquilæ, & Io. Francisci de Felice coniugum, cum Ecclesia SS. Annunciatæ de Gaeta, cũ enim
8 per sententiam S.R.C. fuisset condemnata d. Ecclesia ad soluẽdum dictis Coniugibus duc. 1000. pro subsidio maritagij vigore legati, fuit petitum interesse rei indicatæ, pendente reclamatione à dicta sententia, & fuit ad relationem D. Consil. *Miroballi*, de
* anno 1649. decisum, deberi d. interesse siuè vsuras rei iudicatæ ad rationem duc. quinque pro centenario, cum interuentu DD. Consil. *De Aquino, Soto, & Ioa. Bapt. Muscettula*, in Banca Solatij, patrocinante pro dictis Cõiugibus *D. Iosepho Guido Manso*, viro docto, & pro d. Ecclesia *D. Erasmo de Ponte*, viro ex omni parte integerrimo, æquissimo, timoratæ conscientiæ, ac Aduocato nemini secundo, meoq; singulari Do-
9 mino, qui hodiè 9. Octobris 1651. obtinuit, vnà cum eius Fratribus sententiam reintegrationis ad Sedile Portæ Nouæ huius Ciuitatis Neap. patrocinante pro d. Sedile *D. Paulo Iannettasio*, & pro dictis DD. Fratribus De Ponte *D. Donato Antonio de Marinis*, tenor verò sententiæ est, videlicèt.

In Dei nomine. Amen.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX, &c.

Visa supplicatione olim Maiest. Nostræ, nostroq; S.C. oblata, sub die 14. mensis Ianuarij, Anno 1650. pro parte Ill. Triphonis de Ponte Ducis Flumeris, ac V.I.D. Raymi, Andreæ, & Claudij de Ponte fratrum, cõtrà Ill. Plateam Sedilis Portæ Nouæ, fol. 426. cuius tenor talis est, &c.

Visis deniq; videndis, &c.

Facta relatione in Reg. Collat. Consil. accedente etiam voto Spectabilium Reg. Cancell. Regentiũ, ac audito Reg. Consil. D. Thoma Martinez Fisci Patrono, iunctis Regijs Consiliarijs duarum Aularum.

Per hanc nostram diffinitiuam sententiam dicimus, pronunciamus, sententiamus, decernimus, & declaramus, Ill. Triphonem de Ponte Ducem Flumeris, ac V.I.D. Raymum, Andream, & Claudium de Ponte fratres Principales Actores, eorumq; descendentes reintegrandos, & admittendos esse, ac reintegrari, & admitti debere, prout hac præsenti nostra diffinitiua sententia, ipsos reintegrari, & admitti volumus, & mandamus ad honores dicti Ill. Sedilis Portæ Nouæ, ità vt gaudere debeant, & valeant omnibus honoribus, dignitatibus, & prærogatiuis, quibus cæteri Nobiles de eodem Sedili gauisi sunt, & gaudent.

Hanc eandem, &c.

Io. Franciscus Marcianus.

Lecta, lata, & publicata fuit præsens diffinitiua sententia in Regio Palatio, & propriè in Reg. Collat. Consil. ibidem assistentibus Spectab. DD. Reg. Collat. Consil. Didaco Bernardo de Zufia Propræside S.R.C. Ill. Antonio Caracciolo Marchione S. Sebastiani, Ill. Hectore Capycio Latro Marchione Torelli, & D. Hieronymo Garzia Regentibus, & Magnificis Reg. Consil. Francisco Antonio Muscettula, Aloysio Gãboa, Marco Antonio Cioffi, Io. Baptista Amendola, Ioa. Francisco Marciano causę Relatore, D. Andrea de las Torres, D. Stephano Carillo, Antonio Capiblanco & D. Felice Vlloa Regijs Consiliarijs, ac Reg. Consil. D. Thoma Martinez, in præsenti causa Fisci Patrono, & nonnullis alijs in numero opportuno, Neap. die 9. mensis Octobris 1651.

Ioseph Caetanus S.R.C. Act. Mag.

Registr. in Sentent. S.R.C. Anni prædicti 1651. fol. 75.

De Mercatis Secretarius.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione CI.

SVMMARIVM.

1 *Possessorium cum petitorio, quando cumulari possit.*
2 *Petitorium, quando intentatum dicatur, & nu. 3.*
Possessorium, quando intentatum dicatur, d. nu. 2. & 3.
4 *Actor an succumbere debeat, si intentauit possessorium, & probauit petitorium, vel è contrà, & n. 5.*
6 *Sequestratio, ac missio in possessionem, cumulari possunt.*
7 *Exceptio, quòd cessio sit inutilis, quia assensu caret, dùm agitur super re feudali, est reseruanda ad merita causæ, & ità decisum adducitur.*

1 CONcludit *hic* D. meus *nu.* 35. cum *seq.* quòd cumulatio possessorij cum petitorio fieri potest in iudicio possessorio ordinario, secùs verò in possessorio summarijssimo, atq; ità decisum per S.R.C. *ibid.* testatur, de quo articulo videas *Giouagnon. cons.* 13. *nu.* 30. *lib.* 1. ac *Farinac.* qui omnes cumulat in *repertor. iudic. q.* 88. *n.* 6. Petitorium autem 2 intentatum dicitur, quoties quis petit, rem restitui, Possessorium verò, si in possessionē immitti instet, ad tradita per *Farinac. in fragm. in verb. formula, nu.* 7. post *d. repert. iudic.* sic pariter, si concludat in libello, rem plenè restituendam, vel liberè relaxandam esse, ad petitorium spectat, *Menoch. de recuper. poss. in prælud. nu.* 14. 15. & *seqq.* Ve-3 rùm, si in libello sit dictum, *rem spectare, & pertinere*, tunc, tàm petitorium, quàm possessorium petitum censetur, *Cacher. dec.* 4. *nu.* 2. sequitur *Farinac. ibid.* vbi alios casus ponit, quandò petitorium, vel posseso-4 rium intentatum dicatur, sin autem sit intentatum possessorium, & sit probatum petitorium, an actor debeat succumbere, & idem *Farinac. in d. fragm. in verb. possessorium, nu.* 5. se remittit ad ea, quæ dixit in *d. repertor. q.* 33. *n.* 6. vbi affirmatiuè respondet, ex *Rol. cons.* 52. *nu.* 11. & *cons.* 110. *nu.* 2. *lib.* 3. sed contrarium tenet *d. q.* 33. *nu.* 9. ex eod. *Rol. cons.* 41. *n.* 25. & *seqq. d. lib.* 3. vbi, quòd licèt in libello intentetur petitorium, & posteà probetur possessorium, vel è contrà, sententia potest ferri super probatis, maximè, quando adest clausula, *ius, & iu-*5 *stitiam, &c.* sic etiam procedit, quando causa cognosci debet de æquitate, vel sola facti veritate inspecta, vt ex *Rol. cons.* 53. *nu.* 12. *vol.* 1. & alijs DD. adductis fundat *Farinac. ibid. n.* 7. ac paritèr, vbi in libello adest clausula, *omni meliori modo*, vt tradit *n.* 8. seque-6 stratio autem, & in possessionem missio, ac similia remedia cumulari possunt, vt docet *Alcibaid. Lucer. lib.* 3. *obseru.* 1. *nu.* 5. ex *Caualc.* quem *ibi* allegat.

Tradit D. meus *nu.* 30. quòd in iudicio 7 summarijssimo manutentionis non discurritur de validitate, vel inualiditate donationis, neq; admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, ideòq; obseruo, quòd si in iudicio aliquo sit exhibita cessio, contrà quam excipiatur, illam esse inutilem, quia assensu caret, dùm agitur super feudo, an exceptio prædicta sit ad merita causæ reseruanda, & per R.C.S. in causa * Vniuersitatis Afragolæ, cū Ludouico Bozzuto, ad relationem præstantissimi viri D. Præsidentis *Scipionis Brandolini*, qui posteà fuit Reg. in Supremo Italiæ Cōsil. cuius locū hodiè ibi occupat D. *Thomas* eius filius, suis proprijs meritis ad officium prædictum euectus, optimè enim se gessit in exercitio Auditoratus Regiarum Audientiarum, Fisci Patroni criminum, ac Regalis Patrimonij, & Præsidis eiusdem R.C.S. sub die 28. Ianuarij 1619. fuit decisū, exceptionem prædictam reseruandam esse ad merita causæ, ex dictis per *Specul. in tit. de actore, n.* 71. & 72. *Io. de Amic. cons.* 24. & *Surd. cons.* 22. *lib.* 1. in Banca de Scognamiglio. In hoc etiam articulo vide *Cacher. dec.* 57. *n.* 3. *Carauit. in Ritu* 191. *nu.* 7. & in *Ritu* 294. *nu.* 8. 9. & 10. D. *Muscatell. in praxi S.R.C. par.* 3. *glos. expensis, nu.* 11. cum *seqq.* D. *Galupp. in praxi par.* 2. *cap.* 8. *nu.* 4. & D. *Ricc. collect.* 306. ad intellectum *l. non ignorat,* C. *qui accus. non poss.* & *l. si quæramus, ff. de testam.* *M. A. Giczius.*

OBSERVATIO In Decisione CII.

SVMMARIVM.

1 *Milites nostri temporis Regni Neap. an gaudeant priuilegijs Militum, & quibus, & n.* 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10.
2 *Milites alij sunt equestris, vel pedestris militiæ, vulgò,* Soldati leuantati, *alij Milites grauis armaturæ, nuncupati,* Huomini d'arme, *alij leuis armaturæ, dicti,* Caualli leggieri della Sacchetta, *nu.* 3. *alij pedestres, qui,* Soldati del Battaglione, *vocantur, nu.* 4.
9 *Milites nostri temporis an gaudeant beneficio restitutionis in integrum.*

Agit

1 AGit D. meus *hic*, à *nu.* 1. per 18. an, & quibus Milites nostri temporis gaudeant priuilegijs, in quo articulo erit obseruādum, quòd in hoc Regno diuersæ considerantur mili-
2 tiæ species, aliqui enim sunt equestris, vel pedestris militiæ, qui, *Soldati leuantati*, vocantur, de quibus loquitur *D. Consil. Marcian. cons.* 42. sub *num.* 1. *lib.* 1. post *Magon. dec. Lucens.* 24. *nu.* 28. & isti, si sunt in expeditione, militaribus priuilegijs gaudent, *l.* 1. *ff. de bonor. possess. ex testam. milit. & l. fin. ff. de testam. milit.* aut non sunt in hostili loco, & sic ampliùs non seruiunt, sed proprijs negotijs vacant, & hoc casu sunt exclusi à priuilegio Militum, *l. fin. C. de restit. milit.* aut verò, licèt non sint in hostili loco, seruiūt, quia parati sunt pro Rege, mortem pugnando appetere, & fruuntur priuilegijs, olim Militibus concessis, vt sic distinguendo benè probat *D. Trentacinqu. lib.* 2. *var. resol. tit. de except. resol.* 1. *nu.* 49. *vers. quartus casus est.* Alij dicuntur Milites grauis ar-
3 matura, nuncupati, *Huomini d'arme*, alij leuis armaturæ, qui vocantur, *Caualli leggieri della Sacchetta*, qui fuerunt creati pro custodia Regni, vt in *pragm.* 6. *de milit.* & hi semper morantur in hoc Regno pro illius defensione, vt etiam testatur D. meus *consult.* 26. *nu.* 3. *in fin. lib.* 1. & proindè tempore æstiuo mittuntur, D. Proregis mandato ad loca maritima suspecta, vt in *pragm.* 8.
4 *eod. tit.* alij sunt pedestres, qui, *Soldati del Battaglione* appellantur, qui similitèr fuerunt instituti pro custodia Regni, vt in *prag.* 2. *&* 12. *eod. tit. de milit.* & isti semper sunt in Regno, immò in proprijs eorum domibus,
5 & patrijs, & omnes isti Milites dictarum specierum, dùm sunt stipendiati, & parati pro defensione Regni, militaribus gaudent priuilegijs, quicquid nonnulli dicant, ità tenēt *Bald. in l.* 1. *nu.* 8. *C. de iur. & fact. ignor. in l. in testamento, la* 1. *nu.* 17. *C. de milit. test.* & in *l.* 1. *in fin. nu.* 11. *C. de his, qui bon. ced. poss. Roman. cons.* 43. *nu.* 5. *& cons.* 506. *Dec. cons.* 538. *nu.* 2. *Bertrand. cons.* 196. *nu.* 1. *in fine, lib.* 3. *Capell. Tholos. dec.* 141. *n.* 2. quos, & alios relatos sequitur *D. Trentacinqu.* loquens in Militibus huius Regni, *d. num.* 49. *vers. secundus casus est*, & in *tract. de subst. par.* 4. *cap.* 8. *num.* 6. quem assequitur *D. Prat. obseru.* 93. *nu.* 12. *cent.* 1. *pract. obseru.* quàmuis regularitèr contrarium tenuerat *ibid. nu.* 10. *& seq.* sic etiam de Militibus huius Regni stipendiatis loquitur *Mastrill. dec.* 173. *nu.* 22. eaq; ratione mouentur, quia
6 isti Milites vacant armis, & parati sunt ad defensionem Regis, quemadmodùm antiqui Milites, & sic illorum priuilegia habent, *D. Reg. Rouit.* qui satis ad hoc commendat *D. Trentacinq. in rubr. de milit. n.* 6. *D. Consil. Paschal. de patr. potest. par.* 3. *cap.* 3. *n.* 35. & faciunt tradita per *Odd. de in integr. restit. par.* 1. *q.* 6. *art.* 6. *nu.* 18. *vers. sed breuitèr*, optimè *D. Consil. Patignus in tract. de iudic. & priuil. milit. n. u.* 36. impresso per *D. Rouit. in pragm.* 11. *de milit.* vbi etiam refert *Auendan. in dictionar. in verb. Caualléro*, qui similitèr loquitur de Militibus Regni Neap. q; etiam voluit *Valasc. consult.* 104. *n.* 13. *lib.* 1. adducit etiā ad hoc *D. Patign.* pro testimonio veritatis *Affl. in Const.* incip. *Intentionis, de illic. portat. armor.* sub *n.* 28. *lib.* 1. nulla enim constituitur dif-
7 ferentia inter Milites actu seruientes, & eos, qui parati sunt ad defensionem Regis, quotiès necessitas poposceret, vt aliorum dictis docet *Gratian. cap.* 586. *nu.* 28. *lib.* 1. *discept. forens.* & quàmuis D. meus *hic*, *n.* 12. intelligat, verba *Afflict.* non probare hanc conclusionem, & quòd loquatur in alio casu, attamen, quidquid sit de hoc, certum est, quòd vltrà *Afflict.* adsunt infiniti alij le-
8 gum Coriphei, vt suprà adducti, qui strenuè hanc defendunt sententiam, vt Milites huius Regni, omnibus fruantur priuilegijs militaribus, quibus addo *Castill. dec.* 105. *nu.* 34. vbi, quòd Milites Equites, vel Pedites huius Regni Neap. stipendiati, siuè in bello, siuè in pace morentur, non desinunt esse Milites, & gaudent illorum priuilegijs, dùm semper sunt parati pro expeditione belli,
9 ideòq; *nu.* 74. *&* 75. dicit, eis competere in integrum restitutionem, proùt tenuit *Oddus de in integr. restit. d. par.* 1. *q.* 6. *art.* 4. *nu.* 11. *vers. contrarium*, vbi iura, & DD. citat, & *d. p.* 1. *q.* 10. *art.* 7. *nu.* 55. proùt fuit in integrum restitutio cōcessa Militibus Trattenitis, qui resident circà personam D. Proregis, vt testantur *Castill. d. dec.* 105. sub *nu.* 92. *& Mastrill. d. dec.* 173. *nu.* 17. *&* 53.
10 & quòd Milites nostri temporis gaudeant omnibus priuilegijs, quibus gaudebāt antiqui Milites, tenent *Amat.* qui omnes cumulat *resol.* 46. *num.* 4. *lib.* 1. *var. resolut.* ac etiam *D. Altamiran. in rubr. de fil. Official. cap.* 4. *nu.* 42. vbi D. meum *hic*, *nu.* 5. contrarium asserentem citat.

M. A. Giezius.

OBSERVATIO
In Decisione CIII.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina, deficientibus masculis, quando admittatur ad maioratū, & n.* 3. 4. *& quādo excludat cognatum de aliena familia, n.* 2.

5 *Vocatio successiua fœminarum, quando locū habeat.*

6 *Alienare rem suam nemo inuitus cogitur, limita,*

mita, fauore Religionis, pro ædificanda, vel amplianda Ecclesia, vel Monasterio, nu.7. pro iusto tamen pretio taxando, & ità decisum adducitur, nu.8. item pro erectione Seminarij, pro Atrio antè fores Ecclesiæ construendo, n.9. & pro amplianda platea antè Ecclesiam, ac pro amplianda via, ex Populi recreatione, n.10.

OBtinuerunt in hac decisione DD. Sorores de Gaeta, quorum iura tuebatur *D. Lælius Gizzius* meus germanus, dùm fuit decisum, bona ad ipsas ex propria persona spectare, de quibus valeant ad earum libitum disponere, nec debitis paternis obnoxia esse, vt refert D. meus *nu.34.* quam decisionem ponderat nouissimè *D. Capan. in tract. de fideicomm. mascul. art.3. inspect.2. num.30.* vbi à *nu.21.* per 24. in quo D. meum *hic* citat, ac,
1 probat eius opinionem, quòd fœmina, deficientibus masculis admittatur ad maioratum, & *art.5. inspect.2.* asserit, quòd fœmi-
2 na de eadem familia, deficientibus masculis de eadem familia, excludat cognatum de aliena familia, etsi proximiorem vltimo decedenti, *Ego* addo *Giouagnon. cons.7. n.37.*
3 *& seq. lib.1.* dicentem, fœminam succedere in fideicommisso, non extantibus masculis, qui ex forma statuti eam excludant, hinc
4 diximus *dec.70. nu.5.* quòd fœmina, in emphyteusi comprehensa, stante statuto huius Regni, excludente fœminas propter existētiam masculorum, succedit, illis mortuis, videndus est etiam *D. Carena resolut. 237. nu.10. pract. resol.* vbi, quòd vocatio succes-
5 siua fœminarum post masculos, non habet locum, nisi à principio sint vocatæ, ad quod citat *text. in l. cùm ità, §. in fideicommisso, ff. de leg.2.* & in *l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & posthum. Gabriel. cons.132. q.5. nu. 54. cum seqq. lib.1. Buratt. dec.272. num.15. vers. neq; obstare, & dec.854.*

Hinc, dùm D. meus *n.5.* loquitur de alie-
6 natione rei fideicommisso subiectæ, scias, quòd licèt nemo inuitus rem suam alienare cogatur, ad *text. in l. inuitum, C. de contrah. empt.* & in *l. nec emere, C. de iure delib.*
7 tamen regula prædicta locum sibi non vendicat, fauore Religionis, pro ædificanda, vel amplianda Ecclesia, vel Monasterio, vt probatur in *l. si quis sepulchrum, ff. de relig. & sumpt. funer.* & comprobat *Hier. Leo dec. 90.* qui DD. ad nauseam citat *nu.9. & 13. il 1.* & ità decisum refert *nu.13. il 2.* pro iu-
8 sto tamen pretio taxando, vt fundat *nu.35.* quod pretium erit conuertendum in aliam emptionem bonorum stabilium, vt decisū tradit *d. nu.35.* & ità *Me* patrocinante pro Sacro Monte Septem Operū Misericordiæ huius Ciuitatis Neap. fuit decisū p Collat. Consil. ad relationem D. mei, vti Delegati causarum d. Montis, die 1. Septembr. 1651. fuit enim condemnatus D. Alexander Sisola ad vendendum domum contiguam Ecclesiæ d. Montis pro illius ampliatione pro duc. 3000. iuxtà appretium, qui conuertantur in emptionem, consulto ipso D. Delegato, proùt fuit exequutum, acta sunt penès Iosephum Barrilem Reg. à mādatis Scribā, & paritèr *d. l. si quis sepulchrum* habet etiā
9 locum in erectione Seminarij, *D. Consil. Gizzarell. dec.38. nu.22. D. Nouar. q.31. lib. 1. qq. for. D. Caren. resol.2. art.1. n.8. pract. resol.* item pro Atrio, antè Ecclesiæ fores construendo, *D. Gizzarell. ibid. nu.7.* vbi *D. Mele in addit. nu.15. D. Carena* vbi suprà,
10 *nu.9.* item pro amplianda platea antè Ecclesiam, etiam si inter domum, & Ecclesiam adesset via publica, *D. Carena ibid. nu.5.* ac pro amplianda via, ex Populi recreatione, vt tradit *D. Thor. in addit. ad D. Reg. de Pont. de potest. Proreg. tit.4. in princ. n.66.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione CIV.

SVMMARIVM.

1 *Minor an, & quādo ad euictionem per eius Curatorem promissam teneatur, & nu.3. 5.6. & 7.*
2 *Contractus per minorem celebratus, si tendat in eius vtilitatem, sustinetur, quāmuis deficiant solemnitates.*
3 *Pupillus an, & quando teneatur ad euictionem promissam per eius Tutorem, & nu. 5.6. & 7.*
Tutor, vel curator, quando de euictione de proprio teneatur, d. n.3.5.6. & 7.
4 *Dolus, vel culpa præsumitur in Tutore, vel Curatore, vbi solēnitates nō adhibuit.*
8 *Contractus super re minoris sustinetur, si adfuit decretum Iudicis, quod præcedere, vel subsequi potest.*
9 *Solutio spontanea facta per eum, qui metu se obligauit, purgat metum, si debitum est proprium, vel paternum, & ad solutionem residui tenetur.*
10 *Vendens, licèt non teneatur de euictione, tenetur tamen ad pretij restitutionem, etsi adsit pactū, vt non teneatur de euictione.*
11 *Author laudatus ad quid teneatur, sequuta euictione, & nu. seq.*
12 *Interesse expensarum litis non debetur, sequuta euictione, & ità decisū adducitur.*

De-

1 Determinatum in hac decisione habemus, minorem ad euictionem per eius Curatorem promissam teneri, quando pretium per illum receptum, est versum in vtilitatem ipsius minoris, eò, quòd sunt dimissi eius creditores, vt habetur *num.43.* quæ decisio comprobari potest ex traditis in fortiori casu per D. meum *dec. 19. num. 5. 7. & 8.* vbi *Nos* paritèr probauimus *num.1.* quòd con-
2 tractus per minorem gestus, si tendat in eius vtilitatem, subsistit, quàmuis solemnitates deficiant, & ità decisum *ibid.* retuli *num.4. & 5.* quod etiam voluit *D. Aloys. de Aquino* Prothonor. Apostol. ex numero Participantium *q.8. num.26. miscellan. qq.* Ve-
3 rùm, si ad pupilli, vel minoris vtilitatem cõtractus non tendat, & adsit Tutoris, vel Curatoris dolus, aut culpa, tunc Tutor, vel Curator de euictione tenetur, vt benè probat *D. Præs. Merlin. c.76. num.4 cent.2. controu. forens.* per *text. in l. Iulianus, §. sed cùm in*
4 *facto ff. de act. empt.* dolus autem, vel culpa præsumitur, si solemnitates in contractu, vel in alio actu seruatæ non sint, vt concludit *Roman. cons.* 54. quem, & alijs etiam relatis assequitur *D. Merlin. ibid. num.5.*

Eatènus tamen de euictione Tutor, vel
5 Curator eo casu tenetur, quatènus non est in vtilitatem pupilli, vel minoris versum, si tamen soluendo sit, in quantum verò pupillus, vel minor factus est locupletior, tenetur ipse pupillus, vel minor, vt ex *Farinac. in reperter. de contract. q.14. num.36. & q.41. num.24.* cum *seqq.* tradit *D. Merlin. num.6.* pro residuo verò tenetur ipse Tutor, vel Curator, *d. l. Iulianus, §. sed cùm in facto*, sin
6 autem soluendo nõ sit, & hoc casu, in totum pupillus, vel minor tenebitur, vt docet *D. Merlin. d. nu.6.* quando tamen Tutor, vel
7 Curator est soluendo, tenetur pupillus, vel minor emptori cedere actiones, in id, quod superest, deducto eo, in quo factus est locupletior, *l.1. §. si seruus pupilli, ff. de tribut. act.* aliaq; iura citat *D. Merlin. loc. cit. num. 10.* qui *num.13.* reprobat tradita per *Mangil. de euict. q.188. num.24.*

Hæc tamen *decis.* 104. tantò magis sub-
8 sistetur, dùm interuenerat decretum S.R.C. super validitate contractus, per Curatorem gesti, nomine minoris, vt refert D. meus *num.26.* quod quidèm procedere, & subsequi potest, vt probauimus *d. decis. 19. nu.17.*

Habetur etiam per D. meum *num.19.* hæ-
9 redem, qui euictionem, ad quam non tenebatur, promisit, non obligari, ideòq; obserues, quòd solutio spontanea facta per eum, qui metu se obligauit, metum purgat; *l.2. C. de his, quæ vi, metusuè causa*, & proindè ad solutionem restantis quantitatis tenetur, explosa metus exceptione, si tamen debitum erat proprium, vel paternum, vt benè, & luculentèr fundat *D. Caluin. in tract. de aquit. lib.1. c.19. num.3. 4. 5. & 6.* sed *num.7.* cõtrarium ex *Rebuff.* cũ distinctione tradit.

Circà verò, quòd vendens, quàmuis non
10 teneatur de euictione, tenetur tamen ad pretij restitutionem, vt per D. meum *nu.35.* paritèr obseruabis, illud procedere, etiam si adsit pactum, vt de euictione nõ teneatur; nàm hoc casu ad pretij restitutionem, æquitate suadente, adstringitur, vt colligitur ex dictis per *D. Caluin. in d. tract. lib.2. c.162. à num.8.* cum pluribus *seqq.* idq; optimè comprobat *Thesau. lib.1. qq. forens. q.77. num.1.* cum *seq.* & præcipuè, ac meliùs *num.7.*

Cùmquè de euictione verba fecimus, erit
11 quoq; obseruandum, quòd si sequatur euictio per sententiam exequutam, iuxtà *l. habere licere, ff. de euict.* tenetur author laudatus, pretium receptum restituere, vnà cum omnibus damnis, & interesse, iuxtà dispositionem *l. venditor, ff. eod.* & *l. in controuersia, C. eod. tit.* vt per prædicta iura tradit *D. Galupp. in praxi S.R.C. part.3. cap.15. num.1.*
12 non tamen tenetur ad interesse expensarum litis, vt fuit per S.R.C. determinatum, die 6.
* Maij 1641. ad relationem *D. Consil. Arias de Mesa*, in causa Fabritij Mazzarotta cum D. Portia Sanseuerina, & D. Eleonora Exarques Principissa Castri Franchi, in qua expensæ litis erant liquidatæ in duc. 330. vt in processu Monasterij S. Petiti cum dicto Fabritio, in Banca de Martino.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione CV.

SUMMARIUM.

1 *Exceptio guidatici non obstat, si illud fuit impetratum post delictum patratum, & contrà formam banni.*
2 *Moratoria in ciuilibus, lite pendente impetrari non potest, & talitèr obtenta, non prodest, intellige, vt nu.5. & non comprehendit casus exceptos, num.7.*
3 *Priuilegium, lite pendente obtentum, non comprehendit lites præteritas, sed tantùm futuras, maximè si non est facta mentio de lite, num.4.*
6 *Mercator decoctus, an gaudeat moratoria, Terris depopulatis concessa.*
7 *Moratoria non iuuat, si fuit concessa post carcerationem, & quando prosit debitori neganti debitum, num.8.*
9 *Iudex secularis cognoscit de subreptione absolutionis, siuè habilitationis iuramenti obtentæ, ad finem agendi in iudicio, & ità decisum adducitur, num.10.*

EGI cum D. meo de indultu delictorū, & pœnarum *decis.71. & 72.* modò in hac decisione tractat D. meus de nullitate guidatici, inquisito concessi contrà formam banni, in quo articulo fuit
1 determinatum, exceptionem guidatici, per carceratum oppositam non obstare, vt habetur *num.84.* de qua decisione etiam testatur *D. Thor. in supplem. compend. decis. par. 1. in verb. guidaticum.*
2 Hinc scias, quòd moratoria in ciuilibus, lite pendente non potest impetrari; *l.1. C. vt lite pend.* & in *authent. in medio litis non fieri sacr. iussion.* ideòque ei non prodest, *Gramat cons. ciuil. 48. num. 1. & cons. 72. num. 1.*
3 quia impetrare, lite pendente, dicitur innouare, & propterea priuilegium, etsi generale impetratum, lite pendente, non comprehēdit lites præteritas, *D. Reg. Lanar. consil. 17. nu. 2. & 3. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 85.*
4 *numer.* 8. sed tantùm lites futuras, & de nouo inchoandas, non quòad lites cœptas, priuilegium enim superueniens nihil prodest, vt optimè fundant *Dom. de Franch. decis. 544. Giurb. dec. 23. nu. 9. Cabed. dec. Lusit. 25. p. 1.* maximè nulla facta mentione de lite, *Genua de script. priu. lib. 3. tit. de lit induc. seù dilat.*
5 *num.* 40. tantò magis, vbi moratoria non fuit concessa, motu proprio Principis, sed ad instantiam debitoris, vt tradit idem *Dom de Franch. ibid. nu. 7.* & post ipsum *Giurba loc. cit. num. 4.* non tamen gaudere potest Mer-
6 cator decoctus, moratoria concessa Terris depopulatis, vt in puncto de moratoria, siuè priuilegio Brundusino loquitur *D. Maxilla in Consuet. Barens. tit. de cess. bonor. num 61. in fine,* & latè etiam fundat *Fontanell decis. 297. nu. 17. lib. 1.* qui *num. 1.* transcribit simile priuilegium concessum Villæ de Palmos, ac *nu. 6.* probat, casus exceptos à iure com-
7 muni, non comprehendi in similibus moratoriis, sicut moratoria neque prodest, vbi fuit obtenta post carcerationem, vt decisum refert *D. Thor. in compend. dec. tom. 3. par. 2. verbo priuilegium.* Hinc etiam, dilatio ob-
8 tenta non iuuat, si debitor negauit debitum, ideòq; fuit adinuenta cautela, vt post negationem debitor appellet à decreto, contrà ipsum lato, pendente enim appellatione, per quam iudicatum suspenditur, confiteatur debitum, & postea dilationem petat, tunc enim impeditur exequutio, vt decisum testatur *Affl. decis. 296.* & nouissimè *D. Gallupp. in praxi S. R. C. p. 3. c. 8. n. 5.*
Et dum D. meus *n. 63.* de subreptione gui-
9 datici loquitur, obseruabis, quòd Iudex secularis potest cognoscere, de facto, & incidētèr tantū, si absolutio, seù habilitatio à iuramento obtenta, ad finem agendi, sit subreptitia, parte tamen opponente de subreptione, vt pluriès iudicauit S.R.C. teste *Affl. decis. 220.* sub *n. 9.* & ità etiam determinauit idē S.R.C. die 13. Iulii 1555. in causa Camillæ Pappa-
10 coda, in Banca Vollari, absolutio enim iuramenti, sicut, & cætera Principis priuilegia, ac rescripta, subreptionis, & obreptionis vitio annullantur, *l. etsi legibus, C. si contrà ius, vel vtilit. publ. cap. super literis,* vbi est materia sua, *de rescript. D. Biloct. de absolut. iuramēt. lib. 2. c. 15.* sub *num. 1.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CVI.

SVMMARIVM.

1 *Interesse cambiorum, deficientibus requisitis nō debetur, & certum, ac determinatum ab initio taxari non potest, nec aliàs in casu non solutionis capitalis, num. 2. intelligitur num. 3. & 4.*
Interesse cambiorum vt iustè peti possit, non sufficit sola assertio creditoris, sed aliundè probari debet, d. num. 2.
3 *Interesse ratione damni emergentis debetur Mercatori ad rationem duc. 8. pro centenario, sed ad rationem duc. 10. pro centenario decisum traditur, num. 4.*
5 *Interesse quantiplurimi debetur post lapsum primi anni, de ratione, nu. 6. etiam contra hæredes, nu. 7. & ità iudicatum, ad rationē duc. 8. pro centenario, refertur. num. 8.*
9 *Interesse alterius interesse debiti ratione dāni emergentis, non debetur.*
Interesse alterius interesse, regulariter non debetur, ibid. limita, nu. 9. 10. 11. 12. 13. 14. & 15.
10 *Interesse alterius interesse in societate debetur, siè etiam, vbi alius soluit capitale, & tertias de proprio, num. 11. item pro tertijs annuorum introituum, num. 12. & etiam in cambijs, nu. 13. ad rationem decem pro centenario, num. 14.*
15 *Interesse interusurij debiti pro capitale ad tempus solui promisso; an debeatur, & nu. 16.*

1 IVdicauit S.R.C. in casu huius decisionis, non deberi interesse cambiorum, eò, quòd non aderant requisita, ad illud obtinendum, vt habetur *num. 88.*
2 Hinc, certum, & determinatum interesse in cābio, ab initio pacisci non potest, nec aliàs, etiam in casu non solutionis capitalis, vt probat *D. Consil. Staiban. resol. 93. num. 25.* cum *seq. lib. 1. resol. forens.* & vt cambiorum interesse iustè petitum dicatur, non sufficit ipsa attestatio, & dictum creditoris, *Rub. decis. 254. nu. 3. part. 1.* etiam si fuerit iuramento roborata, vt comprobat *nu. 4.* & propterea

red cambiorum iustitia non debet dependere à sola confessione, & declaratione creditoris, ad tradita per *Rube. decis.* 292. *nu.* 4. *par.* 2. sed aliundè probari debet, vt docet idem *Rube. decis.* 287. *nu.* 20. *d. par.* 2. ideòq; in casu præsentis *decis.* quia creditor erat
3 Mercator, & sic solitus negotiari, fuit per idem S. R. C. eidem datum interesse, ad rationem duc. 8 pro centenario sortis principalis, ratione damni emergentis, à die destinatæ solutionis, vsq; ad integralem satisfactionem, vt legimus *nu.* 71. sed ad maiorem
4 rationem, & sic duc. 10. pro centenario liquidatum fuit per idem S. R. C. in causa
* Michaelis, & Andreæ Bettini, cum Ioa. Leonardo, & Felice Mazza, sub die 12. Maij 1586. in Banca Sarri, nunc de Vendicto.

Verùm, si agatur de interesse quantiplu-
5 rimi, dubitari potest, an, à quo tempore, & ad quam rationem debeatur, in qua quæstione *Faber* in eius C. *lib.* 4. *tit.* 24. *definit.* 9. refert, bis fuisse iudicatum per illum Senatũ deberi, non tamen pro primo anno, cùmq; vnus ex DD. Senatoribus de *d. decis.* dubitasset, re accuratissimè discussa, in eandem sententiam in alia causa Senatus transiuit,
6 illud enim debetur ex debitoris mora, quæ nulla considerari potest in d. primo anno, in quo scire quis nõ põt, quãtiplurimi res fuerit, ad illud enim æstimandum habetur ratio d. primi anni, & in terminis terminantibus, quòd mora committatur in æstimatione quantiplurimi, antequàm à Iudice taxata sit, decisum refert *Faber d. tit.* 24. *definit.* 10. ideòq; mora semel contracta, ac dato
7 initio cursus interesse, illud semper currit vsq; ad integralem debiti solutionem, etiam contra hæredes debitoris, ad *text. in l. semel mora*, vbi DD. omnes, *ff. de solut. & in l. cùm paterfamilias, ff. de vsur. Amat. lib.* 1. *resol.* 43. *nu.* 48. post *D. de Franch. decis.* 161. *n.* 10.
8 quarè de anno 1608. per S. R. C. in causa
* Ascanij de Helia, cum hæredibus Io. Camilli Conte fuit, referente D. *Consil. Iacobo de Franchis* decisum, deberi interesse quantiplurimi frumenti ad rationem duc. 8. pro cẽtenario, in Bãca Cioffi, nũc de Montella.

Non tamen debetur interesse alterius interesse, quod soluitur, ratione damni emer-
9 gentis, nam regularitèr interesse alterius interesse non debetur, vt ex copiosissimo DD. numero, ad nauseam adducto probat D. *Andreol. controu.* 210. *nu.* 1. 2. 3. *&* 4. *lib.* 3. quam regulam latissimè expendit *D. Prat. obser.* 12. *à nu.* 9. per 28. ac *D. Reg. Rouit. de-*
10 *cis.* 9. *nu.* 6. D. *de Marin. cap.* 199. *nu.* 1. *lib.* 1. *quotid. resol.* & quamuis contrarium teneãt *Castill. Honded. & Gratian.* per *D. Andreol.* citati *ibid. num.* 6. eorum tamen dictum, ibi non admittit, ac dubitabile ad minus esse, contendit, rationemq; adducit *nu.* 7. sed D. *Reg. Rouit. d. decis.* 9. *num.* 11. cum *Gratiano* concurrit, *ibiq;* alios citat, hæc tamen conclusio in pluribus casibus non verificatur.

Primò, vbi interesse efficitur sors, ex legis dispositione, vt in lucro socio ex societate
10 debito, *l. socium, qui in eo, ff. pro soc. D. Rouit. d. decis.* 9. *nu.* 12. & *seqq.* D. *de Anna cons.* 48. *nu.* 77. D. *Andreol. vbi sup. nu.* 8. *&* 11.

Secundò, si est mutata persona creditoris, & agitur cum extraneo, qui de proprio
11 soluit capitale, ac interesse creditori, hoc enim casu debetur interesse totius quantitatis solutæ, quòad ipsum enim vtrumq; capitale reputatur, *D. de Franch. decis.* 254. *nu.* 15. *D. Rouit. ibid. n.* 19. *&* 28. alijq; adducti per *D. Andreol.* citat. *controu.* 210. *nu.* 9. confirmat D. *Prat. d. obseru.* 12. *nu.* 29. ac *D. de Marin.* qui sic etiam iudicatum refert *cap.* 76. *nu.* 15. *lib.* 1. *quotid. resol.* & *cap.* 197. *nu.* 16. *eod. lib.*

Tertiò, in interesse annuorũ introituum vẽditorum, seruata forma *Bullæ Nicolai*, ac *Pij V.* ac *Reg. pragm.* 1. *de censib.* hoc enim casu tertiæ debentur principalitèr, & non
12 accessoriè, ideòq; pariunt aliud interesse, vt per D. Meum *consult.* 59. *num.* 19. *lib.* 1. *Andreol.* qui alios ad hoc etiam citat *loc. cit. nu.* 10. quibus áddo *D. Prat.* latè de hoc differentem, vbi *sup. à n.* 31. *ad* 38. ac D. *Rouit. d. dec.* 9. *n.* 24. *D. de Marin. d. c.* 199. *n.* 2.

Quartò, in cambijs, in eis enim debetur
13 interesse alterius interesse, vt benè probant *Rota Genuen. decis.* 134. *nu.* 4. *D. Gaitus de cred. c.* 2. *tit.* 7. *nu.* 1502. quem satis laudat *D. Prat. loc. cit. num.* 35. alijq; relati per D. *Andreol.* in sæpiùs cit. *controu.* 210. *num.* 14. ad quam tamẽ quantitatẽ debeatur hoc casu, discurrunt *Peguera decis.* 33. ac *D. Reg. Tapia Marchio Belmontis lib.* 4. *iuris Regni*, *in rubr. de camb. num.* 46. *& seqq.* sed in
14 causa Regij Fisci, cum Sancio de Strada per
* R. C. S. fuit liquidatum d. interesse ad rationem duc. 10. pro centenario, die 20. Iunij 1619. in Banca Constantini, aliaq; exempla habes in processu Iuliæ Arcamone cũ Iacobo Fornario, in Banca de Scacciauento, de quo articulo videndi sunt etiam *Farinac. decis.* 23. *&* 173. *lib.* 2. *Cauale. decis.* 2. *part.* 2. *Castill. decis.* 243. *lib.* 3. *Muta decis.* 52.

Quintò, limitatur in interesse interusurij conuenti, ac solui promissi, durante solutio-
15 ne capitalis, ad tempus persoluendi, iuxta opinionem *D. de Marin. d. c.* 199. *nu.* 4. cum *seqq.* Secundùm quam, nedùm fuit decisum per S. R. C. in causa Scipionis Densæ, cum D. Duce Ebuli, & per R. C. S. in causa Patrimonij Vespasiani Terracini, cum Monasterio Montis Oliueti, de quibus D. *Rouit.* cit. *decis.* 9. *num.* 8. *vers. tertiò, & vlt.* sed etiam in causa Io. Antonij Torno, cum hæ-
* redibus Dominici Antonij Iubeni, referẽte

D. Ro-

D.*Rouito*, tunc Regio Consiliar. die 12. Maij 1620. vbi fuerunt condemnati heredes prędicti ad interesse liquidandum, in Banca de Izzo, ac per prius paritèr in causa Horatij * Cuccari, & Vincentij Gomez in S.R.C. referente D. *Consil. Iulio Palermo*, sub die 26. Octobris 1602. dùm fuit declaratum, deberi interesse d. Vincētio ad rationem duc. 5. pro centenario, penès Secretarium S.R.C. & in Banca de . . . .

16 Contrarium tamen fortitèr defendit *D. Rouit. d. decis. 9. per totam*, & presertim *nu.* 24. qui ità bis etiam decisum adducit *num.* 15. *vers. tertiò, & vlt.* & bis etiam *nu.* 40. quam sententiam assequitur *D. Prat. d. obseru. 12. numer.* 56. vbi, assumptum *D. de Marin.* in practica tutum non esse, demonstrat, & articulum ad partes degustauit, *à nu.* 46. per 57. Ideòq; quando casus occurrerit, erit in prædicto articulo diutiùs cogitandum.

M.A.Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CVII.

SVMMARIVM.

1 *Legatum quando ad hæredes trāsmittatur, & sit conditionale, vel purum, & n.* 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. *&* 10.

2 *Legatum quando est conditionale, licèt regularitèr non transmittatur ad hæredes, tamen fallit ex coniecturata mente testatoris, & num.* 3. *vbi decisio adducitur, ac n.* 4. *per* 10.

5 *Verba*, à tempo del suo maritaggio, *in legato apposita, non inducunt conditionem.*

6 *Dilatio soluendi legatum, in testamento apposita, conditionem non importat.*

7 *Legatum pro dote non est conditionale, & mortua legataria in nubili ætate, debetur eius hæredibus.*

8 *Legatum soluendum in termino benè viso ab hærede, non est conditionale, & ad hæredes transmittitur.*

9 *Dies incertus an conditionem inducat.*

10 *Verbum*, videtur, *& aduerbium*, benè, *quid importent.*

11 *Legatum causa studij relictum, quando, & quibus debeatur, & n.* 12.

1 ORta controuersia inter *Offilium, & Labeonem*, tempore *Legislatorum*, an legatum, post hæredis mortem soluendum, dicatur purum, ità vt præmoriente legatario transmittatur ad legatarij hæredes; an verò sit conditionale, adeò, quod minimè dd. hæredibus debeatur, tanquàm caducatum, prænaluit opinio *Labeonis*, vt legatum sit conditionale, & proindè non sit locus transmissioni, vt per *Iabolen. in l. quibus diebus, §. quidam Titio, ff. de condit. & demonstrat.* & secundū hanc *Labeonis* sententiam iudicauit S.R.C. in hac causa, vt habetur *n.* 42. & sic regularitèr, legatum conditionale non transmittitur, vt etiam voluit *Cephal. cons.* 37. *nu.* 1. 2. *&* 3. *vol.* 1. & *ibid. nu.* 15. tradit, quòd hæc

2 regula fallit ex coniecturata mente testatoris, sequitur *Farinac. in repertor. vltim. volũt. q.* 18. *n.* 10. & paritèr voluit *Giouagnon. cons.* 40. *n.* 30. *lib.* 1.

Hinc, an legatum factum pro dote sit purum, vel conditionale, colligitur ex conie-

3 cturis, *Rota Roman. diuers. decis.* 6. *num.* 68. ideòque cùm Beatrix de Martino auia materna legasset Fuluiæ Caracciolæ eius nepti ducatos quingentum, qui statim sequuta morte ipsius testatricis cōuerti debuissent in emptionē, in beneficium dictæ Fuluiæ, cui tēpore eius maritagij assignari debuissēt in subsidium eius dotium, fuit in S.R.C. dubitatum, an d. legatum, cum interesse deberetur d. Fuluiæ, in nubili ætate existenti, quamuis nullas contraxerit nuptias, & mediante sententia eiusdem S.R.C fuit decisū, deberi; mortuaquè d. Fuluia, instante Iulio Caracciolo donatario omnium bonorum, ac iurium Ferdinandi eius patris cessionarij d. Fuluiæ, fuit per idem S.R.C. de mense * Februarij 1586. referente *D. Consil. Petro Paulo Theodoro* ordinatum, quòd exequatur sentētia prædicta, vt habeo ex *Apostilla* manuscripta eiusdem *D. Theodori* in calce *allegationum* pro d. Iulio editarum, eò,

4 quòd legatum non erat conditionale; sed statimatq; fuit nubilis ætatis, potuit Fuluia

5 legatum consequi; verba enim illa, *à tempo del suo maritaggio*, nullam inducunt conditionem, dùm ex verbis præcedentibus apparet, testatricem purè disposuisse; solutionem tamē ad tempus matrimonij dilatasse,

6 & sic dilatio conditionem haud inducit, vt est *text.* punctualis in *l. ex his verbis, Cod. quando dies lega. ced.* idquè apparet, dùm

7 voluit, fieri emptionem in beneficium d. Fuluię, statim sequuta morte ipsius testatricis, quarè, legataria adhùc non adueniente die, mortua in nubili ętate, legatum ad suos hæredes trāsmittit, *l. Seius Saturninus ff. ad Trebell.* & concordat etiam *text. in l. si cui, §. hoc autem legatum, ff. de legat.* 1. sequitur *Decian. cons.* 5. *vol.* 1. vbi, quòd legatum non erat conditionale, & de eo legataria ad libitum disponere poterat, & ea mortua, illud transmitti ad ipsius hæredes, quod etiam tradidit *Crauett. cons.* 101. & antè ipsum dixit *Socin. cons.* 91. *col.* 5. *vers. confirmatur*, *vol.* 1. hancq; sententiam latissimè defendit, con-

contrarijs satisfaciendo *D. Narbona in tract. de atate, anno 12. q. 3. per tot.*

8 Legatum tamen soluendum in termino benè viso ab eius hærede, non est conditionale, *Odoffred. in l. 1. col. 2. verf. ad quos, ff. de legat. 2.* ideòque habet locum transmissio, vt pluribus DD. adductis probat *D. Carena resol. 72. n. 2. pract. resol.* quia licèt dies in-
9 certus legato adiectus, faciat ipsum conditionale, id tamen fallit, quando assignatio diei fuit commissa hæredi per verba significantia arbitrium boni viri, *l. fideicommissa 15. §. sic fideicommissum, ff. de legat. 3. D. Ca-*
10 *rena ibid. n. 4.* verbum enim, *videtur,* significat arbitrium boni viri, *l. fideicommissaria 46. §. nam & eam, ff. de fideicommiss. libert.* tantò magis, quia est adiunctum aduerbiū, *benè;* non enim dicitur, *visum benè,* nisi arbitrio boni viri id visum fuerit, vt optimè probat *D. Carena vbi sup. nu. 7. 8. & 9.* contrarijsq; benè respondet *n. 10. 11. ac 12.*

Legatum verò relictum, studij causa, etiā
11 maioribus 25. annis debetur, *D. Lara in cōpend. vita homin. cap. 31. num. 4.* sed contrarium tenet *Gregor. Lopez in l. 4. tit. 7. p. 2. verbo comenzassen,* vbi etiam tradit, illud
12 non deberi illis, qui vsquè ad 25. annum, absq; vlla vtilitate literis operam dederunt, cùm ijs tantùm impartiatur, qui communi hominum opinione possint dare operam studijs, *l. nec semel, 12. §. si in habitatione, ff. quando dies legat. ced. Gratian. c. 254. n. 35. lib. 2. disceptat. forens.* quem, & alios refert *D. Narbona in d. tractat. de atate, anno 25. q. 26. n. 5.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CVIII.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius debet capere bona fideicommissi à manu certi, ac liquidi hæredis, limita, n. 2. 3. 4. et quæ probare debeat, n. 5.*
5 *Fideicommissarius potest petere immissionē, vel vigore l. fin. C. de edicto Diui Hadr. toll. vel Saluiani interdicti, intellige de fideicommissario vniuersali, non autem particulari, nu. 6.*
8 *Exceptio fideicommissi liquidi, quando requirat altiorem indaginem.*
9 *Trebellianica, ac Falcidia, prohiberi possunt filijs primi gradus, intellige, vbi viget consuetudo, n. 10. secus verò, obi d. consuetudo non seruatur, n. 11.*

1 ET si de iure fideicommissarius debeat capere à manu certi, ac liqdi hęredis, vt probat *D. meus consult. 147. n. 2. lib. 2. & hic nu. 22.* ac etiam docent *Caualer. dec. 106. n. 7. & dec. 516. nu. 4. D. Andreol. controuers. 23. nu. 24. controu. 63. n. 14. controu. 69. nu. 11. & seqq. lib. 1. controuers. forens. D. Ciarlin. lib. 2. controu. forens. cap. 168. n. 2.* ac *D. de Marin. lib. 2. quotid. resol. cap. 88. n. 3.* hęc tamen regula
2 fallit in fideicommissario particulari, vt limitat D. meus *hic, n. 23.* ac quando fideicōmissarius antè captam actualem possessionem per hęredem, sine vitio, in possessione reperitur, vt docuit *nu. 47.* quibus stantibus fuit per S. R. C. plenè discusso articulo determinatum, fideicommissariū manutenendum esse in possessione bonorum, cū cautione in forma, eò, quòd in possessorio nulla probabilis difficultas esse poterat; in alijs verò, quę altiorem requirebant indaginem, fuit ordinatum sequestrum, vt partes expeditioni causarum vacent, iuxta relata per D. meum, *nu. 81. & seq.* de qua *dec.* memor est *D. de Marin. d. cap. 88. n. 15. in fin.* qui *n. 16.* aliam consimilem decisionem Rotæ Ro-
3 manæ in fortiori casu adducit. Sic etiam limitatur, quando licentiam ingrediendi expressè à testatore habuit, vt post D. meum *hic, n. 30.* tradit *D. Andreol. controu. 148. nu. 19. lib. 2. controu. forens.* vel etiam tacitè, vt
4 innuit D. meus *n. 31.* ac paritèr voluit *D. de Marin. ibid. num. 9.* item regula procedit in primo fideicommissario, secus verò in secūdo, ac tertio, & cæteris sequentibus fideicommissarijs, vt benè fundat D. *de Marin. vbi sup. n. 4.* vbi ità decisum adducit ex *Marescotto lib. 1. var. resol. in par. 1. n. 17.*
5 Fideicommissarius autem tenetur probare, bona fuisse testatoris, *Peregr. de fideicom. art. 41. n. 1.* alijsq; quos sequens adducit *Camerata dec. Bonon. 28. nu. 3.* qui *nu. seq.* probat, nō sufficere probationem possessionis, sed probādum esse dominium, quando iudicium non fit contra hæredes, sed contra tertios possessores, non habērēs causam ab hęredibus, saltim immediatè, ex *Peregr. loc. cit. n. 6. in fin. & nu. 26.* & alijs *ibi* citatis;
6 ideòq; postquàm fideicommissarius probauit, fideicommissi purificationem, ac bonorum identitatem, petere potest immissionē, vel ex *l. fin. C. de edicto Diui Hadrian. toll.* vel vtili Saluiano, vt probant *Rubeus decis. 298. n. 2. to. 1. & dec. 8. n. 1. dec. 67. n. 25. et dec. 93. n. 3. to. 2. Rot. Rom. dec. 90. n. 1. post tract. de pignor. & hypoteth. D. Merlin. Caualer. dec. 534. n. 1. Duran. dec. 458. n. 2. lib. 2.* de remedio *in d. l. final.* non dubitatur, vt post D. meum probant *Rubeus dec. 85. n. 2. dec. 131. nu. 1. to. 2. Caualer. dec. 164. n. 4. dec. 204. n. 4. Duran. dec. 258. n. 8. dec. 452. nu. 1. to. 2. Rot.*

7 Rom. d. nu. 7. idq; intellige in fideicommisso vniuersali, secus in particulari, vt in casu huius decisionis, vt docuit D. meus, n. 44. vbi de hærede particulari loquitur.

8 Excepto tamen fideicommissi, etiam liquidi, requirit altiorem indaginem, quoties veniret liquidandum, quantum remanserit in hereditate, deducto ære alieno, Rot. Rom. dec. 48. n. 2. post tract. de Soluta. in terd. Statilij Pacifici, quam refert, & sequitur Camuncula dec. Bonon. 40. n. 25.

Dixit tamen D. meus n. 77. quod detractio trebellianicæ, ac falcidiæ cessabat in
9 casu d. decidum erat prohibita, cùm dubitari non possit, eam prohiberi posse filijs primi gradus, quod etiam Ego probaui dec. 1. nu. 12. & comprobat Rot. Rom. decis. 90. post tract. D. Merlin. de pignorib. & hypothec. q. in-
10 tellige, vt procedat, vbi viget consuetudo prohibendi, vt in hac Ciuitate Neap. nõ dubitatur, prout viget in Ciuitate Mediolani, ad tradita per Alciat. in l. cùm proponas, vers. portioni, C. de pact. D. Caluin. in tract. de æquit. lib. 1. cap. 28. n. 1. & in Alma Vrbe Romæ, vt scribit Cassador. dec. 4. tit. de edit. tam D. Caluin. ibid. n. 2. sed vbi talis consuetudo
11 minimè seruatur, prohiberi non potest filijs primi gradus, vt de æquitate latissimè fundat, contrarijs satisfaciendo D. Caluin. loc. cit. n. 6. cum plurib. seqq.

M. A. Giezzius.

OBSERVATIO
In Decisione CIX.

SVMMARIVM.

1 *Vidua nõ habet obligata bona eius viri pro pecunia exacta per dotantem à nomine debitoris in dotem assignato, quamuis illa sit conuersa in emptionem annuorum introituum cũ d. viro, in beneficium tamen dotantis, nulla facta mentione, quòd erat pecunia dotalis.*

2 *Debitor cessus, quando legitimè soluat cedenti quantitatem debitam, & nu. 3. 4. 5. 6. 8.*

7 *Cessio quando dicatur facta ad commodum cedentis, vel cessionarij, vel vtriusq;.*

8 *Nomen debitoris in dotẽ assignatum, dicitur cessum ad commodum dotantis, non viri.*

9 *Emptio annuorum introituum de pecunia dotali, non facta, iuxta conuentionem, nullum ius tribuit vxori.*

Conditio iniqua alteri per alterum inferri non debet, ibid. intellige in acquisitis, & quando quis in culpa non fuit, n. 10.

11 *Factum alterius alteri nocere non debet.*

12 *Dotes quando sint constituendæ.*

13 *Pater, vel frater, an, & quando teneatur iterum dotare filiam, vel sororem.*

DEterminatum habemus in hac decis. Viduam non esse creditricem qu. eius Viri, pro quantitate
1 nominis debitoris d. Viro in dotem per dotantem assignati, dum illa erat exacta per dotantem à debitore cesso, eò, quòd non erat illi notificatum d. assignamentum, quàmuis pecunia exacta, erat conuersa in emptionem annuorum introituum cum d. Viro; nàm emptio erat facta in beneficiũ dotantis, nulla facta mentione, quòd erat dotalis, saluis tamen iuribus contra hæredes dotantis, vt legimus nu. 25. cuius decisionis tres fuerunt rationes, &

Prima fuit incipiendo à prima decreti parte, & si pro tertia in ordine eam
2 adducat D. meus nu. 14. quandoquidèm solutio legitimè facta dicitur per debitorẽ cessum cedẽti, nõ obstãte cessione per eum alteri facta, dummodò non concurrat vnũ ex tribus requisitis in l. 3. C. de nouat. scilicet, quòd solutio sit facta antè litem contestatam inter cessionarium, & debitorem cessum, item, quòd cessionarius, debiti partem adhuc non exegerit; & tandèm, quòd solutio sit facta, antequàm debitori sit denunciata cessio, sequitur nouissimè D. Salgadus in labyrint. credit. concur. par. 1. c. 27. nu. 47. cum duob. seqq. sola tamen difficultas fuit circa scientiam, vt inquit ibid. n. 50. ideòq; in hoc sequenda est opinio Iacobi de Arena in l. 1. §. 5. ff. ad Trebell. quam solidam, ac receptã notat D. Merlin. in tract. de Pignorib. & hypothec. lib. 2. tit. 1. q. 32. la seconda, nu. 7. distinguit enim Iacob. de Arena,
3 quòd si cessio sit facta ad commodum solius cedentis, hoc casu debitor rectè soluit ipsi cedenti, & tunc scientia debet prouenire ex vno de dictis tribus requisitis d. l. 3. quod etiam voluit D. Salgad. d. n. 56. sin autẽ
4 ad commodum cessionarij illa facta sit, & tunc sufficit qualibet scientia, etiam, quòd non proueniat ex vno ex tribus requisitis d. l. 3. idq; pariter comprobat D. Salgad. nu. 51. quo quidèm casu, scientia debet esse certa cum omnibus eius qualitatibus, & non incerta, nec confusa, vt deduxit idem D. Sal-
5 gad. num. 60. & sic in primo casu requiritur certioratio, iuxta l. si nomen 4. C. quæ res pign. oblig. poss. in secundo tamen casu procedit text. in l. fin. ff. de transact. vbi solã scientia debitoris sufficit, vt optimè docent Thes. lib. 4. quæst. forens. q. 2. nu. 3. Cacher. decis. 45. num. 50. Burat. decis. 476. num. 1. alijq; quos sequens probat D. Merlin. vbi
6 suprà d. nu. 7. verùm tamen Salyc. in l. 1. nu. 25. in fin. ff. de actio. empt. quam adducit D. Merlin. ibid. n. 15. aliud distinctionis casum ponit, vt quando cessio sit facta gratia vtri-
7 usq; tunc requiratur denunciatio, quando tamen cessio dicatur facta ad commodum ceden-

cedentis, vel cessionarij, traduntur, sed diuersimode D. Merlin. loc. cit. nu. 16. ac D. Salgadus, vbi sup. num. 52. 53. & 54. & quando gratia vtriusq; probat D. Merlin. num. 17. at
8 quia d. nomen debitoris in dotem assignatum, dicitur cessum ad commodum dotantis, & non Viri, ideò habuit locum in hac decis. dispositio d. l. 3. & ex Cabbrra decis. 62. nu. 11. & 12. ac Burdello cons. 2. nu. 10. deducit D. Merlin. nu. 15. & propterea, quia deficiebat denunciatio, rectè debitor cessus, quantitatem debitam cedenti soluit, & liberationem assecutus fuit.

Secunda fuit ratio, secundam huius decreti partem respiciens, dum emptio cum
9 Viro non fuit facta cum vinculis, seruata forma testamenti, & capitulorũ matrimonialiũ, ideoq; vxori nulla fuit acquisita actio, & alio creditori dotantis non nocet, vt docet D. meus nu. 13. ex l. non debet, ff. de reg. iur. vbi, alteri per alterum nõ debet iniqua inferri conditio, idq; etiam probatur in l. debitorum pactionibus, C. de pact. in cap. si cõpromissarius, §. porrò, de elect. in 6. in cap. nõ debet, de reg. iur. in 6. Hinc Thomas de Tho-
10 masellis reg. 35. tradit, id procedere in acquisitis, non in acquirendis, & reg. 20. intelligit procedere, quando quis in culpa non
11 fuit, factum enim alterius nemini nocere debet, l. si vnus, §. antè omnia, ff. de pact. cum simil. & alieno facto nullus oneratur, l. in causa, ff. de procurat. nec ius alterius mutatur, l. non satis, § fin. ff. quemadm. seruit. amitt. factũ enim non egreditur personã facientis, Angel. de legit. contradict. q. 7. nu. 85. ideoq; alium non indicat, l. cum proba-
12 tio, ff. de probat. hinc regulariter dotes non sunt constituendę in pecunia libera, seu alia re, quæ de facili perire potest, sed cõstituendæ sunt in redditibus bonorum, seu super bonis, in quibus minus deterioratio cõtingere possit, vt obseruauit Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 16. nu. 28. & pro cautela tradidit Margil. de tuiction. q. 74. nu. 11. & 12. vt refert D. Prat. in loc. infrà citãdo, n. 12.

Tertia autẽ ratio, quam adducit D. meus nu. 23. cum seqq. fuit, quia pater, vel frater
13 dotans tenetur iterum filiam, vel sororem dotare, si dotem Viro malè soluerit, vt pariter Nos comprobauimus dec. 38. n. 14. & 15. in hoc tamen articulo D. Prat. obseru. 99. cent. 1. pract. obseruat. adductis pro vtraq; parte DD. auctoritatibus, & rationibus à nu. 6. per 9. opiniones ita conciliat nu. 10. vt negatiua procedat, vbi mulieris culpa intercesserit; affirmatiua verò, si nulla mulieris culpa intercesserit.

M. A. Glizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CX.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi, in testamento vocati censentur ex coniecturis, non tamen grauati, secus in contractu, absque coniecturis, nu. 2. 3.*

3 *Coniecturæ vrgentiores requiruntur, quando non agitur de fideicommisso ascendentis, sed extranei. D. Carena resol. 91. à nu. 23. ad 40. restituitur, ibid.*

4 *Legitima nullum recipit onus, limita, vbi expressè filius acceptat testamentum, cũ onere super illa, n. 5. at quando filius fuit institutus vniuersalis hæres, cum expressa conditione, quod fideicõmissum in testamento ordinatum, locum habeat in tota testatoris hæreditate, ibid.*

6 *Legitima matris quando sit tertia totius, vel tertia tertiæ.*

7 *Legitima filij ob patris forindicationem quanta sit, & debetur cum fructibus, n. 8.*

1 IDem articulus, de quo in hac decis. tractatur, discussus, ac determinatus fuit in dec. 1. ideoq; ex eisdem coniecturis ibi enarratis fuit idem hic iudicatum, quamuis per prius DD. sex Consiliarij votantes fuissent in paritate votorum, tamen datis tribus alijs DD. Cõsiliarijs pro adiunctis, fuit dempta paritas, declarando, bona per Auum fideicommittentem relicta, spectare ad eius nepotem ex filio instituto, & stante morte d. nepotis, ad eius matrem hæredem institutam; verùm, quod creditores filij instituti possint satisfieri super illius legitima, vt legitur n. 13. vers. discussa hac causa, in fin. & etiam n. 32. ac 35. & sic habitum fuit pro veris filios in conditione positos, censeri vocatos, sed non grauatos, ex coniecturis ex testamento apparentibus, vt latè etiam ego probaui d. dec. 1. à nu. 3. ad 16. in quã causã pro Martio Sagri, qui succubuit, patrocinium præstitit D. Gaitus, & pro creditoribus hæredis grauati in iure scripsit D. Horatius Conte, quem I. C. satis elaboratum, ac peritum vocat D. Gaitus in eius allegationibus.

Verùm D. Carena resol. 91. à n. 10. per 21.
2 pract. resol. latissimè fundat, filios in conditione positos in contractibus, non censeri vocatos, sed tãtum in vltimis voluntatibus, assistentibus tamen coniecturis, vt tradit d. n. 21. vers. quia tamen, illis enim deficientibus vocatos minimè censeri voluit nu. 8. ac
9 infinitò, quando agitur de fideicommisso,
3 non ab ascendente, sed ab alio, tam in testamento, quàm in contractibus relicto, vrgentiores

riores coniecturas requiri, docet nu.22. vt etiam nos comprobauimus d. dec.1. n.16. & licèt plures Vocationis coniecturas referat D.*Carena*, illas tamen non admittit à n.23. per 40. allegans D.*Præsid. Amatum*, conciuè nostrū, ac suo tempore Aduocatū celeberrimum *consil.91.* cuius vestigia secuti sunt eius Filij D.*Carolus* Iudex integerrimus M.C.V. in ciuilibus; & D.*Franciscus* aduocatus doctus, ac timoratæ conscientiæ, quem etiam D.*Præsid. Amatum* in cōtrarium adduxerat D.meus *nu.9.* attamen eius opinio cōuincitur ex traditis per D.meum à *n.24.* vsq; ad 31. & per *Camunculam decis. Bonon.* 58. *n.16.* qui optimè coniecturas comprobat, rogo videatur.

4 Cùmq; D.meus *n.33.* tradat vulgarē regulam, legitimam scilicet nullum recipere onus, de qua etiam D. *de Marin. cap.251. n.1. lib.1. quotid. resol.* ac *cap.128. nu.10. lib.2.*
5 obseruare debes, quod substinetur onus, vbi expressè fuit acceptatum testamentū, cum onere super legitima imposito, vt nos fundauimus, ac decisum retulimus *dec.34. nu.15. & 17.* & comprobat *D. de Marin. d. lib.1. cap.252. n.2. & d. lib.2. cap.45. n.14.* vel quando pater instituendo filium hæredem vniuersalem, dixit, se hoc facere, vt fideicōmissum per ipsum ordinatum, vel ordinandum in testamento, in integra hæreditate ad d. filium perueniendā locum habeat, ità vt contraueniens censeatur tantūmodò in legitima institutus; hoc enim casu valida resultat prohibitio super legitima, alias hæres contraueniens restituere tenetur, quidquid vltra legitimam percepit, cum fructibus, vt in puncto tenet *Cuma. in l. cohæredi. §. in filia, nu.2. ff. de vulg. & pupill. substit.* ac *cons.25. col. vlt. & cons.2. Curt. iun. cons.130. n.15.* quos, & alios probat *Menoch. cons.104. n.1. & 2. lib.2.* aliāq; cautelam, vt legitima includatur in fideicōmisso, tradit *D. de Marin. d. cap.252. n.13.* & *nos* alios casus retulimus *d. dec.34. n.13. & 14.*

Legitima tamen matris an sit tertia tertiæ, vel tertia totius hæreditatis, latè agit *D.*
6 *Merlin. de legit.* in nouissima impressione huius anni 1651. *lib.1. tit.4. q.7. per tot.* vbi relatis hinc inde DD. opinionibus à *nu.1.* per 11. tamen à *nu.12.* ad 28. pro concordia opinionum *Bartoli*, & *Butrigarij*, plures distinguit casus, quando scilicet procedat opinio *Bart. in l. pater filium, ff. de inoffic. testam. & in l.1. § si pater, ff. de coniug. cum emancip. liber.* asserētis, mortuo filio, superstitibus fratribus, ac matre, cui aliquid reliquit filius, instituta tamen persona extranea, non tamen turpi, legitimam hoc casu non esse tertiam totius, sed illius portionis tantum, quam habitura esset ipsa mater ab intestato, iuxta *auth. defuncto, C. ad Tertull.* & quando attendenda sit opinio *Butrigarij*, inter suas quæstiones defendentis, illam esse tertiam totius, quam *Butrig.* sententiam secutus est *D. Didacus Moles* in proposito per ipsum casu, in *allegat.* pro hæredibus Aureliæ de Antora editis, & transcriptis, per D. *Thor. in comp. dec. par.3. sect.2. fol.395.* nam quāmuis contrarium fuerat per prius per S.C. decisum, esse tertiam tertiæ, *vt* refert *ibid. n.1.* & habetur ex D. *Reg. Rouit. dec.22.* in dicta causa in prima instantia compilata, tamen in gradu reclamationis fuit per idem S.C. determinatum, esse tertiā totius, vt habetur *n.50. in fine*, eandemq; *Butrigarij* sententiam approbat, & sequitur doctissimus, ac inter Germanos eruditissimus D. *Berlich. pract. conclus. iur. par.2. concl.12.* à *n.51. cum seqq.* & *Bartoli* opinionem confutat à *nu.52. cum plurib. seqq.*

7 Verum tamen est, quòd legitima filij in bonis patris forjudicati, extrà tamen casum criminis lesæ Maiestatis, est medietas bonorum, vbi vnus, vel duo adsunt filij, nam altera medietas spectat ad Fiscum, nisi tamen bona sint exigua, eo enim casu omnia ad filium, vel filios pertinent, verùm si tres, vel plures essent filij, etiam si ageretur de amplo patrimonio forjudicati, omnia illius bona ad illos spectant, vt docuit D. *de Marin. d. lib.1. cap.35. nu.5. & cap.88. nu.8.*
8 semper tamen, quòd filio legitima est debita, illa debetur vnà cum fructibus, siuè interesse à die mortis patris, quamuis nulla intercesserit petitio, vt fundat D. *de Marin. d. lib.2. cap.166. n.11.* qui hoc limitat *n.12. & 13.* vbi hæreditas consisteret in pecunia, tuc enim à die petitionis interesse debetur.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CXL.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio non numeratæ pecuniæ non admittitur ad impediendam executionem apoca Banci, nisi facto deposito, iuxtà* Reg. Pragmat.63. cap.6. de offic. Procuratoris Cæsar.

2 *Contrarium, num. 4. sed attenta prima opinione limita, vbi constat aliqualitèr, pecuniam non fuisse solutam, nu.3.*

3 D. Thor. in compend. decis. part.3. sect.3. verbo solutio literarum cambij, seù Banci *confutatur.*

5 *Exceptio non numeratæ pecuniæ in quibus casibus admittatur, & à quibus personis opponi possit, nu.6.7.8.*

6 Cre-

6 *Creditor potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, communi debitori cõpetentem contra alios creditores, ratione sui interesse, & ex persona communis debitoris, & nu. 7. ac 8. sed tenetur facere depositum, vbi communis debitor ad illud adstringitur, secundùm* pragm. 63. cap. 6. de offic. procur. Cæsar.

HAbemus cum D. meo hîc nu. 41. S.R.C. inclinasse in determinando, exceptionem non numera-
1 tæ pecuniæ non esse admittendam ad impediendam executionem apocarum Banci, nisi facto deposito, seruata forma *Reg. Pragm. 63. cap. 6. de offic. Proc. Cæsar.* verùm, quia reperiebatur compilatus processus ad instantiam Ioann. Zeuaglios
2 Ducis Hostuni pro restitutione duarũ apocarum Banci, duc. 21000. cõtra Io. Philippũ Salutium, & in Aula S.R.C. tempore expeditionis causæ, erant præsentatæ nonnullæ scripturæ, ex quibus aliqualiter apparebat, pecuniam non fuisse solutam d. Duci, sed ad ipsũ perueniendã esse ex effectibus D. Marchionis Villę frãnchæ, quę tamen ob aliqua impedimenta ad ipsum non peruenerat, ideoq; die 4. Maij 1637. fuit per S.R.C. decisum, quòd visis scripturis de nouo præsentatis in d. S.R.C. ex causis in eo discussis, infrà quatuor dies audiantur partes, vt legimus *num.* 41. de qua decisione meminit *D. Thor. in compend. decis. par. 3. sect. 3. verbo solutio literarum cambij, seu Banci*, sed
3 *ibi* etiam refert, in eadem causa per Collaterale Consilium non fuisse admissam d. exceptionem non numeratæ pecuniæ, eò, quòd d. Salutius petierat in d. Collat. Consil. condemnari d. Ducem ad soluendum d. duc. 21000. & quamuis fuisset opposita d. exceptio nõ numeratæ pecuniæ per ipsum Ducem, attamen fuit per Collat. Consil. die 18. Nouembris 1639. condemnatus d. Dux ad soluendum d. Salutio d. duc. 21000. vnà cum interesse, referente *D. Regente Casanata*, viro ex omni parte dignissimo, qui suum diem clausit in Ciuitate Baretti, hoc anno 1651. vnde de duobus conuincitur *D. Thorus*, primò, quòd causa prædicta nequaquam tractari poterat in d. Collat. Cõsil. stante illius pendentia in d. S.R.C. secundò, quòd etiam si causa esset diuersa ab ipsa relata per D. meum *hic*, non aliter fuit denegata, sed admissa exceptio non numeratæ pecuniæ; dum enim ipse refert, fuisse condẽnatum d. Ducem, necesse est, vt inuitus fateatur, fuisse impertitum terminum in causa, ac proinde, nullum fuisse factum depositum, dum sequitur cõdemnatio, si enim depositum factum fuisset, non vtiq; fuisset condemnatus d. Dux, sed depositum libe-
randum esse d. Salutio, per Collater. Consil.
4 ordinatum fuisset, verùm *D. Reg. Sanfel. decis.* 152. à *n.* 1. per 4. *lib.* 2. opinionem D. mei tuetur, vt admittatur exceptio non numeratæ pecuniæ aduersus apocam Banci recognitam, ac ità per S.R.C. ad relationem M.C.V. determinatum adducit *num.* 5. vbi debitor, qui in actu recognitionis apocæ Bãci opposuerat d. exceptionẽ nõ numeratæ pecuniæ, nõ fuit carceratus, ad creditorẽ enim spectat onus probandi numerationẽ.

Et licèt D. meus *nu.* 5. ex *Zanger.* dicat, in quatuor tantùm casibus hanc exceptio-
5 nem opponi nõ posse, Tu adde alium, & sic quintum casum, vbi debitor ex interuallo confessus sit debere, propter enim geminatam confessionem, hac exceptione non gaudet, vt probat, ac decisum refert *D. Sanfel. ibid. nu.* 6. & confirmat De *Amatis decis. Ferrar.* 45. post *Affl. decis.* 236, *nu.* 3.

Illud tamẽ in hoc obseruabis, quòd creditor potest hanc exceptionem non nume-
6 ratæ pecuniæ opponere aduersus d. apocã Bancalem, factã ad beneficium alterius creditoris per communem debitorem, vt probatur in *l. pen. C. de non numer. pecu.* vbi creditori mariti propter eius proprium interesse permittitur opponere d. exceptionem, marito communi debitori competentem, etiã marito inuito, & reluctãte, vt post *glos. Bald. Castr. & Salyc.* notat *Barbosa in l.* 1. *par.* 8. *nu.* 17. *ff. solut. matrim.* latissimè *D. Gaitus de credito cap. 4 quæsito* 11. *num.* 1760. cum *seqq. Acosta de priuil. credit. ad reg.* 1. *in præfat.* sub *nu.* 98. *vers. idq; clariùs, Manente decis.* 120. *nu.* 34. et magis in indiuiduo, quòd creditor debitoris possit op-
7 ponere d. exceptionem contra alios creditores, ratione sui interesse, & ex persona cõmunis debitoris, probat *text. in l. sicuti, C. de non numer. pecu.* quem adducit *D. Gaitus ibid. num.* 1756. refert, & etiam sequitur Doctissimus, ac semper laudandus *D. Salgadus in labyrint. credit. concurrent. part.* 1. *cap.* 40. *n.* 11. 12. *&* 13. qui non priùs, quàm hodie 6. Nouembris 1651. ad meas ma-
8 nus peruenit, creditor enim ratione sui iuris, ac interesse, potest se iuuare eadem exceptione, debitori suo competẽte, vt fundat *D. Salgadus d. par.* 1. *cap.* 13. §. 2. *nu.* 24. *et d. cap.* 40. *nu.* 10. & faciunt per *nos* tradita *decis.* 30. *nu.* 17. & hoc casu d. creditor facere tenetur depositum, opponendo d. exceptionem non numeratæ pecuniæ, vbi eius debitor si illã opponeret, facere teneretur; *prag.* enim 63. *cap.* 6. *de offic. Procurat. Cæsar.* licèt loquatur in debitore, non autem in creditore, tamen ad ipsum extenditur, vt in simili decisum retulimus *decis.* 36. *nu.* 13.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CXII.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio debiti inter correos insolidū obligatos,quādo inducatur,et n.2.3.6.7.8.et 11.*
4 *Praescriptio an habeat locum in diuisione inducenda inter correos insolidum obligatos, & nu.5.& an seruetur in nostris Tribunalibus,d.nu.4.*
9 *Exceptio cedendarum actionum,an,et quādo obstet creditori,& nu.10.ac 11.*
12 *Exceptio contributi locum habet inter creditores concurrētes, equalem tamen causam habentes, si opponatur exceptio cedendarū,& ità decisum adducitur,n.13.*

PRimus iuris articulus in *hac decis.* discussus,fuit,an creditor exigēs partem, siuè portionem ab vno ex correis insolidum obligatis, ipsumq; liberando inducat diuisionem debiti, & amittat obligationem solidi contra alios correos,ad intell. *tex.in l.si creditores,C.de pact.* vt habetur ex *num.* 1.2.3.7.per tot.25. & D.meus concludit *nu.*10.quòd regularitèr non censetur inducta diuisio, iuxtà *l.si ex toto*,§. 1.*ff. de legat.* 1. & comprobat à *nu.*11. per *d.nu.*25. limitat tamen D. meus *nu.*16.*& seqq.*vbi creditor à correo portionem suam petijt,absq; protestatione,vel ab eo recepit solutionem, dictantem *pro sua rata*,quod paritèr voluit Castr.post *Albert. in d.l.creditores*, per doctrinam *Bart. ibid. Catell. Cotta in memoral. in verbo creditor habens*, refert, & sequitur *D.Garz.à Toleto decis.*100.& alijs relatis comprobat *D.Salgad. in labyrint. credit. concurrent. part.2. cap.*11.*nu.*75.

Vt enim diuisio inducatur,quinq; requiruntur,vt dixit D. meus *num.* 23. vt scilicèt
2 debitor soluat partem suam tantùm, secùs verò,si plus,vel minus;tunc enim diuisio nō
3 inducitur, item,quòd solutio sit facta de sorte,non de vsuris, regula enim *d.l.si creditores* procedit pro tertijs maturatis, vsq; ad diem solutionis; sed cessat respectu sortis, siuè capitalis,& tertiarum futurarum, vt docuit *d.num.* 23. *&* 25. ac comprobat *Lancell.Dec.in d.l.si creditores,vbi ponderant hunc text.& ibid.Alex.* sequitur *Cencius de censib.q.*73. *nu.*24.25.*&* 26. *Amat.* qui cateruam DD.cumulat *resol.*70.*nu.*28. *&* 29.*lib.*2.*var.resol.Grat.cap.*359.*nu.*13. ac 14.*Roderic.de ann.reddit.lib.*2.*q.*5.*n.*40.
4 quo casu praescriptio locum non habet, tot enim requiruntur praescriptiones,quot sūt annuaitates, *l.cùm acutissimi.*§.*in his,C.de praescript.*30.*vel* 40.*annor.Grat.ibid.*tantò magis, quia regularitèr nostra Tribunalia non admittunt praescriptionem, vt tradit *Amat.d.resol.*70.*nu.*30.qui loquitur in proprijs terminis, videndus, & ità decisum testantur in pluribus Europę Senatibus *Guido Papa decis.*406.*Boer. decis.* 336. *num.*4. *Gayll.obser.*83.*Minsynger. obser.*13.*centu.*3. *Gratian.cap.*480.*nu.*1.& quatènus praescri-
5 ptio locum obtineret, illa prodest,etiam alijs correis debendi,si credimus D.*Consil. Arias de Mesa lib.*2.*var.resol. cap.* 12. sub
6 *nu.*17.Item,quòd non sit dictum,saluo iure
7 solidi, Item, quando omnes alij debitores sunt soluendo,ex *Ias.*quem *ibi* citat,contrarium tamen substinet *D. Salgad. in d.tract. par.*2.*c.*12.*n.*76.per *tex.in l.inter eos,§.cùm inter. ff. de fideiussor.*,& DD. *ibi* adductos,
8 vbi, quòd eo casu pro rata caeteri cōfideiussores tenentur, & tandèm, quando in instrumento adest clausula,*vt vna via electa, altera non tollatur*, vel *quòd possit variare toties, quoties,vsq; ad integralem satisfactionem*, vel alia clausula, *quòd electione vnius ex debitoribus,semel,bis,ter,& c.Gratian.d. cap.*359.*num.*24.

9 Secundus articulus fuit, an exceptio cedendarum actionum obstet creditori, qui quietauerat correū,ex dictis per D. meum à *nu.*4.5.6.tamen *num.*26.concludit,quòd licèt vera sit regula, quòd exceptio praedicta potest per alium correum opponi,quā-
10 do alius correus fuit per creditorem liberatus, vt etiam comprobat *D. Merlin. de pignor.& hypot.lib.*4. *tit.*2.*q.*72.*nu.*2.*&* 3. quam conclusionem extendit in pluribus casibus à *n.*5. vsq; ad 12.tamen fallit,quando in actu liberationis vnius ex correis, creditor reseruauit actionem agendi pro restanti quantitate contra alios correos, tunc enim videtur sibi reseruasse ius cedendi actiones, alias enim d. reseruatio nihil operaretur, vt tradit *nu.*27.aliasq;limitationes adducit D. *Merlin.ibid.*à *nu.*12. per 34.
11 & proindè, stantibus exceptionibus, tàm respectu diuisionis,quàm cedendarum, decisum refert *nu.* 28. fuisse conuentos condemnatos ad soluendū tertias decursas,oppositionibus praedictis non obstantibus.

Et dùm de exceptione cedendarum egi-
12 mus,obseruabis, quòd quando concurrunt plures creditores, aequalem causā habentes, tunc habet locum exceptio contributi, si opponatur exceptio cedendarum; ideòq; si agens possideat bona, super quibus petitur cessio, cùm non valeat cedere, tenetur contribuere, ne locupletetur cum aliena iactura, ad quod facit ratio *text. in l. cùm possessor,in fine, ff. de censib.* & sentit *Alex.in l.de die,* §. *fideiussor*, *ff. qui satisd.*
13 *cogant.* & ità fuit decisum per S. C. die 14. Iulij 1565. penès Secretarium, referente

D.Con-

D. Consil. de Curtis, in causa D. Marchionis Sancti Lucidi, cum Ioa. Francisco Carafa, eius fratre.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CXIII.

SVMMARIVM.

1 *Tutor, & omnis alius Administrator, etiam si fuerit Frater, librum administrationis facere tenetur, ac pariter, si non fuerit requisitus, & de facto, iuris ordine prætermisso administrationem fecerit, n. 2.*

Tutor, Curator, & alius Administrator in ratione administrationis reddenda, librũ computorum, scripturas, & alia exhibere tenetur, vsq; ad 30. annos, d. nu. 2. & 3.

3 *Rationes administrationis vsq; ad 30. annos reddendæ sunt, illo enim tempore elapso non redduntur.*

4 *Rationes reddendæ sunt in loco administrationis, etiam si ille, cui reddendæ sunt sit Ciuis Neapolitanus, n. 5. & sic decisum traditur, nu. 6.*

5 *Neapolitanus quando trahat, & non trahatur.*

7 *Baliatus de iure* pragm. Regni *durat per totum annum 18. sed de iure* Constit. *durabat per totum annum 15.*

Balius licèt teneatur rationes reddere, completa ætate annorum 18. feudatarij, limita in muliere nupta antè d. tempus, nam contracto matrimonio, rationes reddere tenetur, num. 8. & sic iudicatum adducitur, num. 9.

1 NEdum Tutor, sed omnis Administrator, librum rationum conficere tenetur, ac pariter Iudicis officio ad illum exhibendum cogi potest, vt fundat D. meus *n. 1. &* probat etiam *Thomas. in tract. de tutor. & curator. tit. 13. n. 88. & seq.* etiam si fuerit Frater, ad tradita per *Monach. decis. Bonon. 64.* vsq; ad triginta annos, quamuis non fuerit requisitus, vt ex *l. minimè, ff. de admin. tutor.* docet *Perez Sigler. cons. 15. n. 2.* vbi etiam
2 id procedere affirmat, & si de facto, ac prætermisso iuris ordine, bonorum pupilli, vel alterius administrationem assumpserit, citãs *Socin. cons. 2. col. 1. & cons. 24. col. pen. &* alios ibi adductos, in cuius administrationis ratione reddenda, Tutor, Curator, vel alius Administrator exhibere debet inuẽtarium, pariter, & libros rationis, & administrationis, & alia quãplurima, relata per *Rol. cons. 40. à n. 18. vsq; ad 38. Gutierr. de iuram. confirmat. cap. 40. n. 18.* ipsisq; relatis prosequitur *Perez Sigler. d. cons. 15. n. 3.* idemq; voluit *Thomas. in d. tract. tit. 18. num. 112.* vbi ampliationes, & limitationes tradit, elapso
3 tamen d. tempore annorum 30. quilibet ipsorum excusatur, & liberatus censetur à d. ratione reddenda, *Costa Siculus cons. 30. nu. 48. & 49.* per tale enim tempus ius reddendi rationes administrationis præscribitur, *Ludouic. Bell. cons. 124. num. 32.* ad quæ autem teneatur, si requisitus intrà d. tempus non exhibuerit, tradit *Bugen. cons. 6. à n. 17. per 21. lib. 2.* ac etiam *Thomas. d. tit. 13. n. 225. vers. contra non exhibentem.*

Rationes autem quilibet ipsorum red-
4 dere tenetur in loco administrationis, *l. 1. & 2. C. vbi de ratioc. Escobar de ratioc. c. 7. n. 56. Berart. in specul. visitat. cap. 23. n. 190. Gratian. dec. 180. D. Consil. Carleual. tom. 2. de iudic. disp. 2. n. 168.* post *D. Nouar. de grauam. vasall. tom. 1. grauam. 26.* præsertim *n. 2.* & ità decisum refert in Custode *Auendan. de exequ. d. mand. c. 1. n. 16.* & in Tutoribus *Gratian. d. dec. 180.* ac *D. Thor. in supplem. comp. decis. par. 1. verbo tutor,* & in Aerario, siuè Camerario introituũ Baronis Terræ Siciniani, decisum tradit *Nouar. d. grauam. 26. n. 1.* quod procedit, etiam si ille, qui petit rationes administrationis, sit Ci-
5 uis Neapolitanus, qui licèt trahat, & non trahatur, vt per *Carau. in Ritu 301. num. 5.* hæc tamen regula fallit in d. ratione administrationis reddenda, vt post *Escoban. Gratian. D. Paschal. D. Gapibl. D. Thor. D. Caput. D. Carleual.* & alios defendit *D. Nouar. in praxi elect. & variat. fori, sect. 4. q. 34. n. 1. & per tot. & d. grauam. 26. nu. 3. ac 4.* qui *d. q. 34. nu. 3.* ità fuisse practicatum in Regia Dohana Menepecudum, & in Curia Archiepiscopali Neap. testatur, & in proprijs terminis priuilegij Neapolitanis concessi, vt trahant, & non trahantur, illud non procedere, quando Neapolitani cõtrahũt, vti Barones extrà Ciuitatem Neap. insigniter probant *Capyc. decis. 59. Freccia de subfeud. lib. 1. tit. de offic. magni Cancell. nu. 33. Carau. d. Ritu 301. n. 7. vers. limita primò.*

Ideòq; cùm D. Hieronymus Capycius Neapolit. instititisset in S. R. C. quòd Al-
6 phonsus Policaster, & alij, qui fuerunt eius Aerarij, siuè Camerarij, Castellani, & Camberlinghi, tempore, quo conduxerat Statum Siciniani, redderent computa, quãmuis ob-
* tinuisset decretũ domi à D. Consil. de Aquino causę Commissario, inauditis dd. cõtrahentis, per quod erat ordinatũ, quòd redderent computa, & præsentarent libros, & scripturas in d. S. R. C. obiẽcta tamen per ipsos Regia decretatione de verbo faciẽdo, illoq; fa-
* ẽto de mense Septẽb. 1648. fuit per d. S. R. C. proui-

prouisum, quòd suspēso d. decreto domi lato, computa reddantur in loco administrationis, sub patrocinio *D. Io. Iacobi Anichini*, in Banca Carboni, nunc de Petrone.

Sic etiam Balius, rationes Baliatus reddere tenetur ad instantiam Mulieris feuda-
7 tariæ nuptæ, & si minoris annorum 18. nàm quāuis Baliatus duret per totū annū 18. ex *pragm. 2. de minorib.* licèt per prius secūdùm *Constitut. Regni*, incip. *In aliquibus, in fine, de success. ab intestat. & Constit.* incip.
8 *Minoribus, de iure Balij*, durabat per totum annum 15. itàut d. ætate annorum 18. completa, actio administrati Baliatus competat; attamen, quia in d. *pragm. 2.* excipitur mulier, quæ nupsit antè completam ætatem annorum 18. Balius cogi potest ad reddendum computa; quia per matrimonium finitur officiū Balij, & administratio defertur in personam viri, vt de iure *Constitut. Regni* etiam locutus est *Iser. in d. Constit. Minorū iura, in fin.* vbi tenet, finiri Baliatū, si nuberet ante annū 15. completum, quæ limitatio est vniformis iuri cōmuni, per quod puella etiam nupta in quacunq; minori ætate, cessat Baliatus, vt post *Isern. vbi supra*, probat etiam *Bscobar de ratioc. cap. 6 nu. 17. cum seq.* sequitur *D. Reg. Rouit. in d. prag. 2. n. 2.*

Et hic casus limitationis, per *Isern.* tra-
9 ditæ, euenit disputandus in causa D. Iuliæ Coppulæ cum D. Andrea Macedonio eius Balio, nupserat enim d. D. Iulia D. Hieronymo Carafæ in ætate annorum 10. præuia Summi Pontificis dispensatione, respectu minoris ætatis, ex quo malitia supplebat ætatem, ideò cùm petijssent prædicti coniuges redditionem cōputorum à d. D. Andrea,
* in S.R.C. fuit iudicatum, quòd redderet cōputa, ad relationem *D. Consil. de Morra*, de mense Iulij 1618. in Banca Burrelli, hodiè de Martino.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisionē CXIV.

SVMMARIVM.

1 *Moratoria solet à Principe debitori effectò non soluendo concedi; sic etiam à creditoribus, nu. 4.*

2 *Cautio fideiussoria, vel pignoratitia de soluendo debitum, extincto tempore moratoria, an & quando præstetur.*

3 *Moratoria, vt locum habeat, quæ requirantur, & quos casus comprehendat.*

5 *Creditores, an, & quando concurrere debēt in concedenda dilatione debitori communi, & n. 6. 7. & 8. vbi decisio adducitur.*

9 *Tertia, siuè intersse an currant, pendente dilatione, siuè moratoria concessa à Principe, & nu. 11. & an pendente dilatione concessa à creditoribus, n. 10. ac d. n. 11.*

12 *Creditor in diem potest agere contra debitorem, vt adueniente die soluat.*

Fideicommissarius prætendens fideicommissum, potest agere, viuente possessore, vt declaretur, fideicommissum ad ipsum spectare post illius mortem, ibid.

1 Diximus *dec. 45. n. 1.* Principem solere debitori effectò non soluendo, concedere ad tempus moratoriam, nè intrà illius metas, possit à creditoribus suis molestari, nec credita exigi, ex iuribus, & DD. *ibi* citatis, quod paritèr voluit D. meus *dec. 68. nu. 19.* & *hic nu. 2.* & nouissimè comprobat *D. Salgad. in labyrinto credit. concurrent. p. 2. cap. 30. n. 1. & 2.* vbi frequentem illius vsum in Hispania esse, testatur, qui *n. 6.* ex *l. vniuersa, C. de precib. Imperat. offer. & can. vniuersa 25. q. 2.* ac quàmplurimis DD. adductis, te-
2 net, moratoriam non prodesse debitori, nisi præstiterit cautionem fideiussoriam, vel pignoratitiam, de soluēdo debitum, extincto moratoriæ tēpore, & *nos* paritèr docuimus *d. dec. 45. nu. 2. ibiq;* ex D. meo retulimus, illam hodiè non præstari, nisi in dilationibus concessis pro ferijs; ideòq; idem *D. Salgad. ibid. nu. 9. 10. 11. & 12.* declarat, illam præstandam esse, si à creditoribus postulètur, & non alitèr, per text. in *l. si quis filium, §. stipulatio, ff. de collat.* vltrà DD. ad nauseam adductos.

Debet tamen debitor Principi exprimere omnia, quæ ipsum retrahere possint ab
3 illius concessione, & omnes ferè casus conglomerat *D. Salgad. vbi sup. à n. 13.* per 20. illos enim moratoria generalis non comprehendit, vt probat ex *D. Trentacinq. var. resol. lib. 3. tit. de solut. resol. 1. n. 11.* cum *seqq.* aliosq; casus enumerat à *n. 22.* cū *seqq.* & *ego* plures casus explicaui *d. dec. 45. à n. 3.* per 12.

Et paritèr solent creditores, dilationem, siuè inducias eorum debitori concedere,
4 nè intrà certum tempus debitor molestetur, nec conueniatur, vt magis commodè ille post terminum eisdem soluere possit, vel etiā, quando creditores agūt de remittenda certa debiti parte dd. debitoribus, & aliā eis soluant, vt habetur in *l. & fuit hæredē, §. hodiè tamē, ff. de pact. D. Salgad. d. cap. 30. n. 1. & 55.* & in vtroq; casu statur maiori parti creditorum; *l. quoties, C. de precib. Imperat. offer. & l. fin. C. qui bon. cede. poss. l. iuris gentium, §. hodiē, l. maiorem, & l. rescriptū, in prin. ff. de pact. Afflict. dec. 288. n. 1.* qui *n. 2.* refert, per S.R.C. fuisse cōclusum, ac

5 ac decisum, in tribus tantùm casibus standum esse maiori parti creditorum. Primò, quando debitor est defunctus, & eius hæres non vult adire hæreditatem, nisi pars cuiuslibet debiti à creditoribus remittatur, vt in d. *§. hodiè, & d. l. maiorem*, vel saltem dilationem concedant creditores, d. *l. quoties*,
6 *Affl. ibid. n. 3.* Secundò, quando debitor fugit extra Ciuitatem, itàut creditores non habeant facultatem, ipsum conueniēdi, nec inueniunt illius bona, tunc si debitor vult reuerti, & petit dilationem soluendi, vel debiti partis remissionem, aliàs non reuertetur, standum est maiori parti creditorum, *d.*
7 *§. hodiè*, aliaq; iura citat *Affl. d. nu. 3.* Tertiò, quando debitor propter paupertatem paratus est, bonis cedere, nisi creditores concedant dilationē, *d. l. fin. C. qui bon. cede. poss.*
8 Verùm circa hunc tertium casum obserues, quòd quando non est par fortuna omnium creditorum, tàm concurrentium, quàm non cōcurrentiū, tunc concurrentes non possunt cogere creditores non concurrentes ad d. dilationem, vt decisum refert D. *de Franch. dec. 179. num. 9.* hinc cùm D. Marchio Clusani fuisset conuentus in S. R. C. ad concurrēdum in dilatione quinquennali, concedenda eius debitori ab alio illius concreditore, qui erat Gener dicti communis debitoris, & Gener, nedùm erat pauperrimus, itàut in maxima egestate reperiebatur, sed etiam Socerum debitorem conuenire non poterat, nisi deducto, nè egeat, ille enim potitur beneficio, nè conueniatur, nisi in quantum facere possit, *l. rei iudicatæ, § fi. ff. sol. matrim.* ideòq; de anno 1602. referente D. *Consil. Riccardo*, fuit iudicatum in be-
* neficium d. D. Marchionis, vt non teneatur concurrere in d. dilatione concedenda, sub patrocinio D. *Io. Vincentij Caualerij*, in banca. . . . . vt habeo ex eius manuscriptis.

Pendente tamen d. dilatione, siuè moratoria à Principe concessa currunt tertiæ, si-
9 uè interesse crediti; illa enim impedit tantū exactionem redituum, non tamen suspendit cursum redituum, nec tangit sortem principalem, vt post *Felicia. Auendan. D. Trentacinq.* & alios probat *D. Salgad. d. cap. 30. nu. 49. & 50.* si verò dilatio est concessa
10 à creditoribus, tunc nequaquàm currunt, *Mastrill. decis. 16.* per tot. alijq; relati per *D. Salgad. ibid. n. 51.* qui *n. 52.* hanc limita-
11 tionem intelligit procedere de interesse debito, ratione lucri cessantis, non tamen de redditibus, siuè annuis introitibus, ex stipulatione promissis, ac debitis, nec de interesse damni emergētis, ex *Graff. except. fi. nu. 90. & D. Trentacinq. d. lib. 3. tit. de solut. resol. 1. nu. 26.* nisi aliud inter creditores, & debitorem sit conuentum, vt inquit *D. Salgad. d. n. 52. in fine.*

Cōcludit tamen D. meus *n. 12.* quòd creditor in diē potest agere contra debitorem,
12 vt adueniēte die soluat; ideòq; obseruabis, quòd fideicōmissarius, prætendens, fideicōmissū, vel maioratū ad se pertinere, potest, viuēte illius possessore agere, vt declaretur, ad se illum spectare post possessoris mortē, nàm licèt D. *Consil. de Anna cons. 11. lib. 1.* pro vtraq; parte, rationes adducat & *lib. 2. in nota decisionum* referat determinatum pro negatiuà, & sic etiā D. *Reg. Rouit. cons. 95. lib. 2.* & nouissimè *D. Thor. in comp. decis. part. 3. verbo fideicommissarius, an possit*; attamen in causa illorum de Valignano, ad relationem *D. Consil. Palermi*, viri docti, ac æquissimi, per S. R. C. fuit decisum, fideicommissum productum adesse super domo in actis deducta, & proindè declaratum fuit, eueniente casu mortis possessoris d. domus sine filijs masculis, domū prædictam spectasse, & spectare ad Franciscum Valignanum, seruata forma fideicommissi; quam sententiam per extensum posuit *D. Thor. in supplem. decis. part. 1. verbo fideicommissum, siuè maioratum*, & ità in simili decisum tradidit D. meus *dec. 151. lib. 2.*

M. A. Gizzis.

OBSERVATIO
In Decisione CXV.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum non potest liquidari contra hæredem, qui hæreditario nomine se obligauit, quid si sit obligatus proprio, & principali nomine, nu. 2.*
3 *Hæres, qui se obligauit proprio, & principali nomine, absq; expressa renunciatione beneficij inuentarij, an teneatur vltrà vires hæreditarias de proprio, & quid si expressè renunciauerit beneficio inuentarij, n. 4.*
5 *Creditor, cui fuit adiudicatum nomen debitoris, potest vnà cum creditore, siuè eius hærede instrumentum liquidare via* Ritus M. C. V.
6 *Adiectus solutioni, vel eius hæres potest instrumentū liquidare via* Ritus M. C. V. *vbi solutio fuit illi promissa proprio, priuato principali nomine.*
7 *Instrumentum, in quo deficit pactum rescissorium, an liquidari possit, & num. 8. per 15.*
8 *Pactum rescissorium non appositum, an pro omisso habeatur, & n. 9. per 15.*
10 *Sors regulariter repeti non potest, sed demortua esse debet pēnès venditorem annuorum introituum.*

Xx 11 No-

11 *Notarius, quas clausulas supplere possit.*
12 *Pactum rescissorium diuersimodè apponi solet, ideòque pro apposito non censetur, num. 13.*
16 *Debitor liquidato instrumento, si per plures annos soluit tertias, an possit molestari pro capitale, & n. 17.*

1 FVit in hac decisione determinatum, instrumentum non posse liquidari via *Ritus M.C.V.* contra hæredem, qui hæreditario nomine se obligauerat pro debito defuncti, sed contra ipsum agendum esse ordinariè, iuxtà *Ritum* 178. vt refert D. meus *nu.* 28. de qua decisione meminit *D. Prat.* qui pro creditore in iure scripserat in d. causa *c.* 15. *in fine*, *lib.* 1. *discept. forens.* sed tamen succubuit, eamquè paritèr refert *D. Thor. in supplem. decis. p.* 1.
2 *in verbo hæres cum beneficio*, si tamen hæres se obligauerit proprio, & principali nomine, hoc casu *D. Consil. Staiban. resol.* 19. *lib.* 1. *resol. forens.* substinet partes creditoris, quòd possit hoc casu instrumentum liquidari via *Ritus*, sed causam transactione terminatam fuisse, testatur *ibid. in fine*, &
3 hoc casu maxima fuit inter DD. controuersia, an d. hæres, qui se obligauit pro debito defuncti proprio, & principali nomine, absq; tamen expressa renunciatione beneficij inuentarij, teneatur vltrà vires hæreditarias soluere de sua propria pecunia, vt est videre apud *D. Reg. Sanfelic. dec.* 212. *lib.* 2.
4 ideòq; S.R.C. congregatis DD. Consiliarijs quatuor Aularum pro d. quæstione decidẽda, determinauit sub die 16. Martij 1623. *Hæredem cum beneficio legis, & inuentarij obligatum pro debito defuncti, etiã proprio, & principali nomine, & insolidum, & sub quibuscumq; clausulis, non teneri vltrà vires hæreditarias, nisi expressa, & specialis renunciatio beneficij inuentarij prædicti interueniat, cum obligatione satisfaciendi vltrà vires hæreditarias; Verùm facta discussione inuentarij, exequutio fiat etiam in bonis proprijs, & de persona, quatènus ad eum peruenit de bonis hæreditarijs*, quod decretum registrauit *D. Sanfelic. ibid. in fine*, ac *D. Thor. in d. verbo hæres cum beneficio*, ac de eo paritèr meminit *D. Moccia in Sylua cas. forens. c.* 47. *num.* 1. & citat D. meum *consult.* 31. *lib.* 1.

Et paritèr, nedùm creditor, cui mediante
5 Iudicis decretò fuit nomen debitoris adiudicatum, vnà cum creditore, in cuius faciem fuit iuratum instrumentum, vel cum eius hærede, potest instrumentum prædictũ via *Ritus M.C.V.* liquidare, vt decisum tra-
6 dit *D. Sanfelic. dec.* 213. *n.* 6. & 12. sed etiam adiectus solutioni, cui fuit facta promissio proprio, priuato, & principali nomine, vel eo mortuo, eius hæres d. instrumentum iuxtà *d. Ritum* præsentare potest, vt probat, ac iudicatum refert *D. Sanfelic. ibidem num.* 13.

7 An autem instrumentum, in quo deficit pactum rescissorium, possit liquidari via *Ritus M.C.V.* & videtur negandum, quia etsi hoc pactũ, omni iure licitum, ac validũ sit, ad tradita per *Gabriel. cons.* 152. *num.* 3. *lib.* 1. *Farinac. dec.* 670. *part.* 1. *tom.* 2. *D. Reg. Tap. dec. S.R.C.* 25. *nu.* 35. *Mutam dec.* 98. *n.* 4. *Giurb. dec.* 85. *n.* 16. aliosq; quos sequẽs
8 adducit *D. Reg. Rouit. in pragm.* 1. *n.* 35. *de censib.* attamen, si pactum rescissorium non apponatur, minimè appositum censetur, si
9 quidem non est de natura contractus, cùm sors repeti nequeat, illa etenim debet esse demortua pœnès venditorem annuorum introituum, quos tantùm soluere tenetur, alias diceretur cõtractus vsurarius, *Couar. lib.* 3. *var. resol. c.* 7. *Gayl. pract. obseruat. lib.* 2. *obseru.* 7. *n.* 17. *Petr. de Greg. in Bulla de censib. q.* 3. *nu.* 16. & *q.* 5. *num.* 33. *Intrigl. ad Bull. Papæ Nicolai V. q.* 43. *nu.* 1. *Giurba d. dec.* 85. *n.* 15. ideòq; quamuis in pactum de-
10 duci possit, vt sors repeti possit in casu non solutionis tertiarum, vt supra diximus, tamen cùm hoc pactum tanquàm accidentale, in stipulationem non sit deductum, appositum dici non potest, ad *tex. in l. pacta conuenta, ff. de contrah. empt. l. item veniũt, § cùm prædiximus, & ibi gloss. ff. de petit. hæ-*
11 *redit.* potest enim esse, & abesse, absquè cõtractus corruptione, neque illud Notarius supplere potest, cùm tantummodò clausulas de substantia, & natura contractus supplere possit, non autem accidentales, *Bart. in l. Gallus, § idem credendum, ff. de liber. &*
12 *posth. Felin. in cap. cùm Tabellio, de fide instrum.* tantò magis, quia diuersimodè apponi solet, aliquando enim per annum, & mensem, per biennium, vel per lõgius tempus, prout partes inter se conuenire poterunt, ideòq; solitum dici non potest, *Tiraq. de iure constit. limit. vlt. nu.* 15. *D. Trentacinq. lib.* 2. *var. resol. tit. de præsumpt. resol.* 3.
13 *n.* 2. *vers. secundò probatur, & nu.* 9. & ratio est, quia difformis consuetudo nullius est momenti, *Menoch. præsumpt.* 31. *n.* 8. *lib.* 4.
14 Contrarium tamen, vt d. pactum rescissorium appositum censeatur, quando in instrumento deficit, & eo casu contractum rescindi posse, cessante solutione tertiarum in terminis promissis, probat *D. Reg. Rouit. in d. pragm.* 1. *n.* 36. ad quod citat *Marzar. Barz. Cauale. Seraph. Mastrill.* ac *D. Thor. in locis ibi citatis*, in nouissima impressione, quibus addo *D. Trentacinq. cons.* 59. *nu.* 5. *lib.* 1. vbi ità pluriès per S.R.C. decisum fuisse in facti contingentia, audiuisse testatur, ac paritèr iudicatum tradit *D. Thor.*

voto

voto 60.n.21. idq; repetit *voto 84.nu.138.*
15 sed vt verum fatear, hic articulus mihi videtur valdè dubitabilis pro vtraq; parte, ideòq; diutiùs cogitandum erit pro vera illius decisione.

Debitor autem, contra quem fuit liquidatum instrumentum via *Ritus M.C.V.* si
16 post d. liquidationē soluit, nedùm tertias, pro quibus fuit d. instrumentum liquidatū, sed etiam posteà per aliquot annos, absquè protestatione, tunc capitale peti nō potest, quia censetur renunciasse petitioni capitalis, per receptionem tertiarum posteà decursarum, ad tradita per *D. Reg. Rouit in pragm. 1 de censib. n. 42. D. Consil. Paschal. de patr potestat. p. 4. c. 6. nu. 19.* ac *D. Praes. Merlin. cent. 1. controu. forens. c. 31. à nu. 8.*
17 cum pluribus *seqq.* tamen cùm hæredes Octauij Bauosa liquidassent instrumentum in M.C.V. contra Franciscum Antonium de Ponte, pro capitale duc. 500. & pro aliis duc. 57 tertiarum, facta d. liquidatione, nedùm d. de Pōte soluit dd. tertias, sed etiam p multos annos post d. liquidationē, absq; protestatione dd. hæredū exigēdi capitale, cū q; post multos annos fuisset carceratus d. de Ponte pro d. capitale duc. 500. vigore literarū exequutorialium, expeditarum ex causa dictæ liquidationis, fuit per Iudicem M.C.V. domi ordinatum, quòd excarceretur, stante d. solutione tertiarum, illoq; excarcerato, fuit à d. decreto appellatum per
* dd. heredes, ad d. M.C.V. per quam fuit prouisum, quòd non audiatur d. debitor, nisi in vinculis, vel facto deposito, iuxtà *Ritum M.C.V. 166.* ex quo liquidatio erat facta antè promulgationem *Reg. Pragm. 8. c. 7. de instrum. liquidat.* per quam quis facta liquidatione non potest audiri, nisi facta integrali solutione debiti, pœnę, ac expensarum, à quo decreto cùm debitor appellasset ad
* S.R.C. facta de prædictis relatione per *D. Iudicem Archamonū* sub die 5. Iunij 1642. in Aula *D. Consil. Sauij*, interuenientibus *D. Propręside Marchesio*, ac *DD. Consil. Sauio, Prouenzali*, ac *de Franchis*, fuit causa remissa eidem M. C. V. confirmando illius decretum, in Banca .... & penès Secretarium S.R.C.

M.A. Gizzius.

OBSERVATIO
In Decisione CXVI.

SVMMARIVM.

1 *Creditor, siuè emptor annuorum introituū, tenetur ad solutionem collectarum pro sua rata, & venditor pro residuo, contrarium nu. 7. sed intellige, vt ibi.*

Exterus emens annuos introitus, licèt non teneatur ad onera personalia, tamen tenetur soluere Bonatenentiam ibid. & ità decisum traditur nu. 2. amplia n. 9.

3 *Contractus venditionis annuorum introituū facta per Vniuersitatē ad rationem ducatorum septem pro centenario, iuxtà* Prag. 5. de censib. *cum pacto immunitatis Collectæ, vel Bonatenētiæ, est validus, sed pactum vitiatur, & nu. 4. 5. vbi decisio adducitur, & num. 20. vbi alia decisio traditur, amplia, etiam si venditio est facta ad rationem duc. decem pro cētenario, iuxtà* Pragm. 1. de censib. *num. 6. amplia etiam in venditione facta à particulari persona, nu. 10.*

7 D. Cæsar Carena resol. 174. præd. resol. *confutatur, ac declaratur.*

8 *Cōsuetudo in materia collectarū attenditur.*

11 *Neapolitanus non tenetur ad solutionem Bonatenentiæ pro annuis introitibus, secus pro bonis stabilibus, et ità indicatum habetur, nu. 12. & 13.*

14 *Creditor, vel emptor annuorum introituū Vniuersitatis tenetur probare, pecuniam solutam capitalis, vel mutuò fuisse versā in illius vtilitatem, contrarium n. 15. amplia, numer. 16. 17. 18. & 19. vbi decisio traditur, ac etiam nu. 20. vbi alia decisio adducitur, & nu. 21. & 22.*

20 *Bonatenentia per emptorem debita, an extinguat capitale, & decisio traditur, intellige, vt ibi.*

1 Verissima est illa iuris conclusio, quam *D. meus* adducit *num. 20.* & comprobat *n. 22.* creditorem, siuè emptorem annuorum introituum, teneri ad solutionem collectarum pro eo, quod habet super fundo, venditorem verò pro residuo, quam etiam conclusionem ad exterum emptorem extendit, ille enim, quāmuis onera personalia nō soluat, tenetur tamen ad onera pro bonis tanquā Bonatenens, vt insigniter post alios
2 docet *D. meus à nu. 16.* per 19. & fuit decisum per S.R.C. ad relationē M.C.V. de mēse Maii 1622. in Aula *D. Consil. de Iannario*
* Marchionis Sancti Maximi, cum interuentu *DD. Consil. Zufia, Sauij, Carleualij, & Prouenzalis*, in causa Io. Baptistæ Bors, cum Gratiano Coppula, & Iosepho de Rugerio; fuit enim reuocatum decretum d. M.C.V. per quod erat prouisum, onus Collectæ, siuè Bonatenentiæ spectare ad venditorem annuorum introituum, non autem ad emptorem, penès Secretarium S.R.C sub patrocinio *D. Io. Baptistæ Sabatini* Aduocati docti, ac eruditi.

Ideòq;

Ideòq; si fiat per Vniuersitatem venditio
3 annuorum introituum, ad rationem duc. septem pro centenario, cum pacto immunitatis collectarum, vel bonatenentiæ, contractus remanet validus, sed pactum immunitatis vitiatur, nàm aliàs venditio esset suprà summam duc. septem, taxatam per *Reg. Prag.* 5. *de censibus*, promulgatam in anno 1611. licèt per priùs venditio fieri poterat, etiam ad rationem ducatorum decem pro centenario, iuxtà *Reg. Pragm.* 1. *de Censib.* & proindè licèt *D. Ferdinandus Rouitus* Aduocatus eruditus, posteà Dux Castri Sarraceni, ac huius Regni Secretarius, in anno 1613. in iure scripsisset pro creditoribus, vt ex *Allegationibus* impressis per *D. Reg. Rouit.* Pàtrem in *d. Prag.* 5. à *n.* 5. per 127. & pro Vniuersitatibus Regni in iure allegasset *D. Nicolaus Antonius Marotta*, Aduocatus pariter eruditus, vt patet ex *tract.* quem in d. causa edidit *de Collecta, siuè Bonatenentia*, tamen facta relatione per R.C.S. in
4 Collat. Consil. die 22. Martij 1633. fuit determinatum ad fauorem Vniuersitatum, quòd, tàm exteri huius Regni, quàm Vniuersitatum ipsius, super quibus possident annuos introitus, soluant dd. Vniuersitatibus Bonatenentiam ad rationem duc. duorum pro centenario, itaut ex annuis ducatis septem, quos priùs soluebãt dd. creditoribus, retineant annuos duc. duos, non obstante d. pacto immunitatis, & sic correspõdeant tantùmodò ad rationem duc. quinq; pro centenario, vt refert *D. Marotta in dict. tract. c.* 20. *n.* 6. vbi *D. meum* citat *hic nu.* 51. de d. decisione etiam attestatur, & de ea pariter meminit *D. Reg. Sanfel. decis.* 121. *n.* 7. *vers. & ex his*, licèt ex errore, illã latam
5 fuisse affirmet, sub die 13. Septembris 1613. sic etiam iudicatum fuit per Collat. Consil.
* referente *D. Rouito* de mense Martij 1634. in causa Vniuersitatis Celentiæ cum hæredibus Valentis de Valente terræ Vitorini, sub patrocinio *D. Laelij Gizzij* mei Germani, fuit namq; decisum, quòd exactio fiat ad rationem duc. quinq; pro centenario, vt ex actis penès Ioseph. Battilem Regium à mã-
6 datis Scribam, & pariter determinatum habemus, vbi venditio est facta ad rationem duc. decem pro centenario, iuxtà *d. Pragm.* 1. *de censib.* cum d. pacto immunitatis, vt decisum adducit *D. meus nu.* 52. dùm fuit ordinatum, esse deducendam Bonatenentiam à dd. annuis duc. decem.

Non tamẽ obstant ea, quæ in contrarium scripsit *D. Carena resol.* 174. vbi *nu.* 12. de-
7 cisum refert in Senatu Cremonẽsi, Dominũ census non teneri concurrere ad onera imposita, & quæ soluuntur à Domino Fundi, super quo fuit impositus census, illa enim decisio nõ fundatur ex eo, quòd emptor ad onera non teneatur de iure, sed ex immemorabili consuetudine illius Status, de qua testatur *Menoch. cons.* 983. *nu.* 24. vt ipse fatetur *nu.* 3. & proindè, non obstare hanc *D. mei decis.* 116. affirmet *ibid. num.* 4. *versic. tùm quia*, eò, quòd *D. meus* similitèr de cõtraria cõnsuetudine soluendi in hoc Regno
8 attestetur *nu.* 31. et in materia collectarum consuetudo locum obtinet, vt ex *Henrico Bocero de iure collect. cap.* 11. *nu.* 98. *& seqq.* tradit D. *Carena d. nu.* 3.

Verùm, si Vniuersitas promisisset solutionem dd. annuorum introituum venditorum in alio loco, in quo non soluitur Collecta,
9 vel Bonatenẽtia, putà in hac Ciuitate Neap. hoc casu similitèr emptor d. collectam, siuè Bonatenentiam soluere cogitur, vt reiecta negatiua opinione probat *D. Sanfel. ibid. nu.* 8. *vers. Pro affirmatiua.*

Quę omnia suprà adducta, ac decisa ad fauorem Vniuersitatũ, procedunt etiam ad
10 fauorem alicuius venditoris particularis, qui vendidit annuos introitus, cum d. pacto immunitatis, vbi inclusa Collecta, vel Bonatenentia solutio excederet summam ducat. decem pro centenario, taxatam in *d. Prag.* 1. *de Censib.* cùm eadem militet ratio, ideòq; d. pactum vitiatur, & emptor ad collectam, vel bonatenentiam tenetur.

Obseruabis tamen, quòd licèt decisio relata suprà *nu.* 4. fuisset generalis, attamen
11 illa fuit supersessa respectu Ciuium Neap. vt refert *D. meus d. n.* 51. quandoquidèm rescriptum D. Ducis Medinæ, ac Sablonetæ, Principisq; Hostiliani, tẽpore, quo hoc Regnum moderabatur, super quo fuit fundata d. decisio generalis, excipiebat Ciues Neap. à solutione Bonatenentiæ, pro annuis introitibus tantùm, non tamen pro bonis stabilibus, ideòq; quamuis per Curiam Terlitij, mediante diffinitiuo decreto, sub die 28.
12 Martij 1648. fuisset instrumentum annuorum duc. 98. pro capitale duc. 1000. venditorum D. Flaminio Carafæ Marchioni Baranelli, cum d. pacto immunitatis Bonatenentiæ, declaratum nullum, ac vsurarium, attamẽ interposita appellatione ad M.C.V. fuit per eam, referente *D. Iudice Carauita* viro ex omni parte dignissimo, de anno 1649. determinatum, benè fuisse appellatũ, & malè iudicatum, & proindè cõuenti soluere tertias decursas d. Marchioni, in Banca Cacciuttoli, patrocinãte mecũ pro d. D. Marchione *D. Io. Laurentio Granualle* Aduocato docto, ac erudito, ratio tamen decisionis fuit, nàm d. D. Marchio erat Ciuis Neap. & proindè ad d. Bonatenentiam non tenebatur, prout eademmet ratione fuit
13 idem determinatum per S.R.C. in causa D. Io. Antonij Carafæ Neap. cum Francisco de Aiello de Mariliano, de anno 1650. in Ban-

* Banca Caprilis pro Martino, fuit enim ordinatum, quòd d. Franciscus soluat tertias conuentas ad rationem duc. nouē pro centenario, non obstante, quòd inclusa Bonatenentia solutio excedebat duc. decem pro centenario.

Dubitatum tamen sępiùs fuit, an facta venditione annuorum introituum per Vni-
14 uersitatem, emptor teneatur probare, pecuniam capitalis solutam, fuisse versam in vtilitatem d. Vniuersitatis, & licèt aliqui tenuerint partem affirmatiuam, ex celebri *tex. in l. Ciuitas 27. ff. si cert. petat.* quem procedere, nedùm in mutuo, sed in omnibus cōtractibus, voluerūt *Koppen. et Harthm. Pistor. in locis* infrà citandis, nihilominùs contra-
15 riū habetur in *l. 1. & vlt. ff. de exercit. actio.* hæ enim *ll.* nedùm procedunt in eorum casibus, sed etiam in Ecclesia, ad tradita per *Surd. dec. 156.* in maioratibus, vt per *Molin. de Hispan. Primogen. lib. 4. cap. 4. nu. 20.* sed etiam in Vniuersitate, vt docet *D. Capibl. in pragm. 1. num. 297. de Baron.* eò magis, si
16 contractus est factus in Consilio Generali, tunc enim emptor non tenetur probare, pecuniam esse versam in Vniuersitatis vtilitatem, ex doctrina *Bart. in d. l. Ciuitas, & in l. singularia, nu. 23. ff. si cert. petat. Socin. cons. 15. num. 24. & 25. lib. 1. Mascard. de probat. conclus. 582. nu. 3. Faebin. lib. 2. controu. cap. 277. Costa de remed. subsid. remed. 85. n. 15. Casanate cons. 9. n. 55. Castr. in d. l. Ciuitas, nu. 6.* vbi etiam *Dec. nu. 4. Pinell. in l. 2. p. 2. nu. 68. & seq. C. de rescind. vendit. Losaus de iure Vniuersit. par. 3. c. 4. Couarr. lib. 2. var. resol. cap. 17. nu. 3.* circa *med. Donell. in d. l. Ciuitas, nu. 3. et 5.* vbi *Gothofredus in notis, lit. C. Faber in Rational. in ead. l. Ciuitas in fin. tom. 3. fol.* mihi 61. & de communi opinione testatur Eminentiss. *Mantica de tacit. & ambig. lib. 8. tit. 14. n. 3.* cum *seq. Koppen decis. 60. nu. 12.* qui *nu. 3.* rationem adducit,
17 quòd quādo Consiliū Ciuitatis pręsens est, creditor cēsetur, potiùs pecuniā mutuo dedisse toto Consilio, quàm Administratori, comprobant *Coler. de process. execut. par. 2. cap. 3. nu. 337. Minsyng. centur. 4. obseruat. 79. Gayll. de pace publ. cap. 9. n. 4. Caballin. Milleloq. 1000.* & tandèm probatur per *glo. in l. 6. §. sed an ex ipso, in verbo nō puto, sufficere, ff. de confess.*

Ex quibus pretendebat D. Ioseph de Iu-
18 lianis, pro quo in iure scripsit *D. Diomedes Petrōsius* doctus, ac eruditus iuuenis, quòd Vniuersitas Foggię correspondere debuisset in annuis ducatis 1190. pro capitale duc. 17000. eò, quòd instrumentum erat stipulatū in Cōsilio Generali, & propterea ipsum non teneri ad probandū, d. duc. 17000. fuisse versos in vtilitatem Vniuersitatis, non obstante dispositione *d. l. Ciuitas*, allegatæ per *D. Io. Hieronymum de Philippo* Aduocatū Primarium, iura Vniuersitatis prędictę sustinentem, sed vnus ex *DD. Regentibus* retulit mihi, potuisse dubitari, si prædicta procederent in d. casu, dùm cōtractus nòn erat celebratus in Consilio Generali; sed tātùm cum 36. personis, per quas regitur d. Vniuersitas Foggiæ, ideòq; dixit, se adduxisse *Harthman Pistor. lib. 1. q. 37. n. 1.* tenentem, idem procedere, quando contractus fit, nō ab omnibus ciuibus, sed à Consilio, omnes ciues representāte, ex traditis per *Bar. Bal. Alex. et Ias. in d. l. Ciuitas*, qui mouentur per *text. in l. metū autem præsentī 9. §. animaduertendum, ff. de eo, quod met. caus.* & proin-
* dè sub die 21. Maij 1649. per Collat. Cons. ad relationem *D. Reg. Casanate* fuit ordi-
19 natum, quòd Vniuersitas continuet solutionē, cùmq; pro parte d. Vniuersitatis fuisset reclamatum per viam in integrum restitutionis, facta relatione per eundem, sub
* die 14. Octobris 1650. fuit decisum, non esse deferendum in integrum restitutioni petitæ per d. Vniuersitatem, vt ex actis penès Ianuarium Anastasium, Regium à mandatis Scribam.

Sic etiam non tenetur emptor, siuè creditor id probare, vbi contractus est celebra-
20 tus cum Administratoribus Vniuersitatis, speciale mandatum habentibus, vt decisum testatur *Bologn. in rubr. ff. si cert. petat. nu. 61. vers. alia est etiam persona, ex l. habebat, in princ. ff. de instit. actio.* quam etiā ad hoc propositum adduxit *Bar. in d. l. Ciuitas, n. 7.*

Et ità fuit determinatum per S. C. in causa Vniuersitatis Strongoli, cum hæredibus Æmilij de Martino; quāmuis enim per priùs fuisset facta paritas inter *DD. Cōsiliarios* votantes, tamen datis Adiunctis pro il-
* la paritate dirimenda, de mense Februarij 1644. ad relationem *D. Consil. de Constantio* fuerunt dd. hæredes absoluti à nullitate contractus, petita per d. Vniuersitatem, eò, quòd vēditio erat facta ad rationē duc. 10. pro cōtenario, cum pacto immunitatis Bonatenentiæ, tantò magis, dùm contractus nō erat celebratus, cōgregato Consilio. Sed per Administratores cum speciali mādato; & tantò magis obtinere sperabat, dū creditor non probauerat, pecuniam versam in Vniuersitatis vtilitatem, ideòq; fuit etiam ordinatum, quòd d. Vniuersitas soluat tertias decursas, & decurrendas in futurum, deducta Bonatenentia, de tempore ad tempus, pro quantitate, & tempore, iuxtà liquidationem per S. C. faciendam, in Banca Cioffi, nunc de Montella.

Cùmq; ageretur de liquidanda d. Bonatenentia, fuit per S. R. C. ad relationem
* *D. Consil. Mirobelli* decisum, Bonatenentiā debitam extinguere capitale quolibet an-

no à die instrumenti, iuxta calculum, & vt audiui ab vno ex DD. votantibus, moti fuerunt ex traditis per *Larream alleg. 24. lib. 1.* vbi fundat, censum constitutum vltrà pretium taxatum à lege, vel statuto, si posteà ad legitimum modum reducatur, redditus super illud perceptus compensatur cũ sorte principale, sed à d. decreto pendet reclamatio per viam in integrum restitutionis petitè per Hospitale Incurabilium Neap. hæredem pro medietate d. Æmilij, & vt mesti in hoc articulo interponam iudicium, termini adducti per *Larream ibid.* non sunt applicabiles ad istum casum, quandoquidẽ ibi expresse erat facta venditio, ac solutio ad maiorem quantitatem taxatam, hic verò fuit facta ad rationem, in *pragm.* contentã, & licèt cum pacto immunitatis collectarum, siuè bonatenentiæ, tamen emptor solummodò recepit solutionem, à *pragmatica* taxatam, & respectu bonatenentiæ erat in bona fide, stante pacto prædicto, & Vniuersitas, quæ prætendebat bonatenentiam, denunciare debebat emptori, ad hoc, vt in mala fide constitueretur, tantò magis, quia satis dubitabilis est articulus, an ipse teneretur ad solutionem d. oneris bonatenẽtiæ, ex traditis per *D. meum* in hac *decis.* ideò tenebitur tantummodò ad solutionem illius, non autem compensare cum capitali.

21 Item, quando Sindicus mutuam pecuniam accepit, nomine Vniuersitatis, absq; speciali mandato, sed posteà Consilium Generale id ratũ habuit, hoc etiam casu Vniuersitas obligatur, absq; alia probatione, vt in specie voluit *Bal.* in ead. *l. Ciuitas, col. 2. vers. quid autem, si Ciuitas*, & paritèr, si Sindicus habens mandatum à Consilio Vniuersitatis, de accipiẽdo mutuam pecuniam in certam causam, & ille eo tempore, quo pecuniam accipit, asserat, se in d. causam recepisse, tunc Vniuersitas similitèr obligata remanet, quamuis nõ probetur per emptorem, pecuniam in eam causam versam fuisse, *d. l. 1. §. non autem, vers. sed si in tretijs, ff. de exercit. act.* confirmant *Bart. in dd. Ciuitas, nu. 9. & in auth. hoc ius porrectum, nu. 17. C. de Sacrosanct. Eccles. & Salyc. in d. l. Ciuitas, nu. 4.* & latè probant *Mantica de tacit. & ambig. lib. 1. tit. 13.* ac *Losæus de iure Vniuersit. d. par. 3. cap. 8. nu. 8.*

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione CXVII.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas non adita ob mortem filij in infantili ætate, ad quos transmittatur.*

2 *Pater excluditur à successione filiorum in bonis maternis, vbi matrimonium est cõtractum, secundùm vsum, &* Consuetudinem Capuanæ, & Nidi, *cum renunciatione futuræ successioni filiorum, & n. 4.*

3 Consuetudo Capuanæ, & Nidi, *per quam pater excluditur à successione filiorum, nedùm habet locum in dotibus maternis, sed etiam in omni successione filiorum.*

5 *Pater tempore* Afflicti *à dotibus tantùm excludebatur per* Consuetudinem Capuanæ, & Nidi, *sed posteà ex ampliori forma renunciationis, excluditur ab omnibus bonis, nu. 5. etiam extradotalibus, n. 6. & reputatur, ac si esset mortuus, n. 7. nec etiam in legitima succedit, nu. 8.*

9 *Debitor an possit in præiudicium eius creditorum non acquirere.*

1 COnsimilis articulus huius decisionis habetur per *D. Prat. lib. 2. discept. forens. c. 7.* vbi si ob mortem filij in infantili ætate, hæreditas adiri non potuit, an illa transmittatur ad proximiorem ex parte matris, vel ad patrẽ defuncti, pro certa parte spectante ad sororem vterinam d. defuncti fratris, & decisum adducit per S.R.C. in beneficium fratris vterini, insimul cum patre ad portionẽ hæreditatis fraternæ, vigore *Consuetud.* ex rationibus per ipsum *ibi* adductis.

Illud tamen in hoc obseruabis, quòd 2 quandò matrimonium est contractum, secundùm vsum, ac *Consuetudinem Capuanæ, & Nidi*, cum renunciatione futuræ successioni filiorum, quandocunq; decedentiũ ab intestato, & sine filijs, pater excluditur in bonis maternis, *D. de Franch. decis. 552. n. 2.* & licèt *Affl. dec. 237. nu. 1.* referat, Con-3 *suetudinem* prædictam intelligi in dotibus, tamen secundùm verba d. *Consuetudinis* transcripta per *Camill. Salern. in Consuet. incip. Si quis, vel si qua*, post *n. 195. de succes. ab intestat.* pater excluditur, nedùm à dotibus, sed etiam ab omni successione filiorum, & quamuis post alios *D. Consiliar. Prouenzal. in eadem Consuet. obseruat. 25. n. 5.* teneat, non esse attendenda verba dict. *Consuetudinis, relata* per d. *Camill. Salern.* eò, quòd sint extracta à prothocollis No-tariorum, nihilominùs quidquid sit de hoc, 4 negari non potest, quin pater excludatur à successione filiorum, quando, non dotibus, sed filiorum successioni est renunciatum, 5 antiquitùs enim, & sic tempore *Afflicti*, successioni dotium pater renunciabat, posteà verò vsus inoleuit, vt renunciationes huiusmodi fierent in ampliori forma, nimirùm, vt matrimonium contrahentes, renunciarent simplicitèr successioni filiorum in pupillari ætate, vel post, quandocunquè ab inte-

intestato decedentium, non se restringẽdo ad bona materna, vel paterna, vt fatetur *Ant. de Alex. in d. Cõsuet. Si quis, vel si qua,* ad *n. 204. in Apostilla incip. Nota, quòd renunciatio, Pisanell. ibid. ad nu. 224. in Apostilla,* quæ incipit, *Tenet Napodanus*, ac
6 *Capyc. dec. 210. in fine,* quod procedit etiam in bonis extradotalibus, ab illorum namq; successione pater eo casu, etiam excluditur, dùm renunciando modo prædicto in tabulis nuptialibus, pacto se exclusit, *Napod. in d. Consuet. n. 187. & 194. D. Prouenzal. dict. obseruat. 25. nu. 8.* ac *9. D. de Franch. decis. 552. n. 7.* & reputatur, ac si esset mortuus, vt
7 probat *nu. 11. 12. & 13.* ità, vt nec etiam in legitima succedat, vt dixit *n. 8.* qui quidèm
8 vsus, siuè *Consuetudo Capuana, & Nidi* respicit fauorem lineæ, vndè bona peruenerunt, non autem certæ personæ, *D. Præsid. Amat. cons. 26. nu. 33. D. Consil. Theodor. alleg. 1. n. 78.* quos sequens adducit *D. Prouenzal. ibid. nu. 14.* & proptereà sola mater succedit, excluso patre, flãte illius renũciatione, siuè pacto exclusionis per ipsũ inito.
Circa verò illum articulum, de quo per
9 D. meum *n. 2.* an debitor possit non acquirere, in eius creditorum præiudicium, latissimè *Ego* de eo dixi *dec. 8. n. 1.* cum pluribus *seqq.* ac *dec. 34. n. 1. cum seqq. M. A. Gizzius.*

OBSERVATIO
In Decisione CXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Donatarius, an hæres ab intestato succedat in bonis donatis, cum conditione,* si professionem in Monasterio emiserit, alias donatio habeatur pro non facta, *mortuo donante antè professionem.*

2 *Donatio facta,* si professionem emiserit; *an sit conditionalis, conditione suspensiua, siuè potestatiua, an autem pura, & non conditionalis, & numer. 3. quid si adsit clausula,* aliàs habeatur pro non facta, *nu. 4. & an possit reuocari, n. 5. 6. 7. & 8. & an existente pacto, quòd non possit reuocari, secuta professione, nu. 9. de ratione, num. seq.*

10 *Donatio, quæ aliàs de sui natura est reuocabilis, per pactum efficitur irreuocabilis, & est caducata ob mortem donatarij antè conditionis euentum, nu. 11.*

12 *Hæres donatarij non consequitur donationem factam donatario, & eius hæredibus, si illam donatarius non fuit cõsequutus, quia præmortuus est.*

13 *Testamentũ à nouitio factum, quando substineatur, si donationem fecerit, cum clausula,* si professionem emiserit.

14 *Legatum quando debeatur legatario, si fuerit factum, si religionem ingrediatur.*

1 PRoposito articulo in S. R. C. an in bonis donatis, cum clausula, *si in Monasterio, quod ingredi intendebat donans, professionem emiserit, aliàs donatio pro non facta habeatur,* moriente donante in d. Monasterio, antè tamẽ professionem emissam, succedat donatarius, vel hæres ab intestato, ipsoq; ad partes discusso; fuit per d. S. R. C. determinatũ ad fauorem donatarij, fuit enim condemnatus possessor ad relaxandum bona donata, non obstantibus prætensis per creditores hæredis ab intestato, dùm intendebant satisfieri super dict. bonis, vt refert D. meus *num. 30.*

2 Quarè obseruandum erit, *Menoch. cons. 388. à n. 15.* per *33. lib. 4.* totis viribus defatigasse ad probandum, donationẽ factam, si professionem emiserit esse conditionalem, cõditione suspensiua, siuè potestatiua, prout doctè, & accuratè in casu per ipsum propositum tenuerat *Hieronymus Acontius*
3 I. C. vt refert *d. n. 15.* verùm contrarium in eadem causa consuluerunt *Hippolyt. Riminald. & Cæsar. Angelinus*, ac *Pandolphus Morus* I. CC. Cæsenates, donationẽ prædictam esse puram, non autem cõditionalem, ille *s. cons. 529.* isti verò in allegationibus manuscriptis, vt tradit idem *Riminald. dict. cons. 529. in præfatione, vers. super quo puncto,* & refert *Rota Roman.* apud *D. de Marin. lib. 2. quotid. resol. c. 196. nu. 48.* quando
4 tamen in donatione adiuncta sit clausula illa, de qua in hac *decis. 118.* habetur, *aliàs donatio pro non facta habeatur,* tunc idem *Menoch. ibid. num. 19. vers. Primò perpendo circa finem,* tenet, conditionem esse resolutiuam, non autem suspensiuam, siuè potestatiuam.
5 Ideoq; admisso per *Menoch.* in casu suo, cõditionẽ esse suspẽsiuã, siuè potestatiuã, q̃situ fuit, an possit d. donatio reuocari, & affirmatiuã partem tuetur à *n. 34.* vsq; ad *45.* quem sequuti sunt alij, relati per *D. Caren. resol. 166. n. 9. pract. resol.* & per *Rot. Roman.*
6 *ibid. nu. 37.* Contrarium tamen, vt donatio prædicta sit irreuocabilis, conditione pendente, contra *Menoch.* tenuerunt *Molin. de contract. disp. 885. nu. 8. Caldas var. qq. lib. 1. q. 20. nu. 77. Riminald. d. cons. 529.* imò claris verbis *Menoch.* reprobat *Sanchez* in *præcept. decalog. lib. 7. c. 1. n. 18.* ac *cap. 5. nu. 57. & 58.* & contra *Menoch.* sentiunt *Gra-*
7 *tian. dec. 42. nu. 9. De Amat. dec. 46. nu. 37.* & quamuis *Menochij* opinionem approbauerit A. C. tamen causa in gradu appellationis ad *Rotam* deuoluta, illius sententia fuit infirmata sub die 27. Decembris 1640. appro-

approbando opinionem *Sanchez*, vti magis æquam, & minùs à iure communi aberrantem, vt legimus apud *D. de Marin. d. c. 196. n. 27. in fine*, ac 38. *in fine*, quæ decisio fuit per eandem *Rot. Roman.* confirmata sub die 23. Martij 1641. vt habetur *ibid. nu. 44.* ac contra *Menoch.* in casu per ipsum relato, decisum fuisse, habetur per *Rot. loc.*
8 cit. *n. 48.* imò d. conditionem esse potestatiuam, & proindè donationem esse irreuocabilem, fundat *D. Carena vbi suprà, n. 11.* & quatènus suspensiuam illā dicere velimus, neq; reuocabilem esse, fundat *n. 14.* qui *nu. 15.* affirmat, d. donationem tantò magis es-
9 se irreuocabilem, si in ea non sit pactum, quòd illa sit irreuocabilis, sequuta professione, non obstante quacunq; reuocatione
10 ipsius facta, vel facienda, donatio enim, quæ aliàs de sui natura est reuocabilis, per pactum potest fieri irreuocabilis, *l. si alienum, §. 1. ff. de donat. caus. mort.*

Et tandèm *Menoch. d. cons. 388. à nu. 45.*
11 per 56. firmitèr probat, donationem prædictam cum d. clausula, *si professionem emiserit*, esse irritam, atq; caducam, si antè condi-
12 tionis euētum donatarius moriatur; etiam si facta sit, *donatario, & eius hæredibus*, quandoquidèm, tunc hæredes donationem consequi possent, vbi illam priùs acquisiuisset donatarius, *l. 2. C. de inoffic. donat. Menoch.* qui DD. etiam cumulat *ibid. n. 47.* sed tu vide *D. Carol. Rotam conclus. 8.* per *tot.* similem casum extrantem.

Sic paritèr obseruabis, quòd facta dona-
13 tione, cum clausula, *si professionem emiserit*, testamētum à nouitio donante factum, non sustinetur, nisi in casu; quo ille antè professionem moriatur, & sic antè purificatam cōditionem potestatiuam, vt probat *Sanchez d. c. 5. n. 50.* quem refert, & sequitur *D. Carena d. resol. 166. n. 16.*

Legatum tamen factum, si legatarius in-
14 grediatur Monasterium, debetur, dummodò conditio prędicta impleatur intrà triennium post transactam ætatem idoneam ad profitendum, *Gratian. c. 254. n. 11. & 13. discept. forens.* & an debeatur, si matrimonium carnale contrahat, *Ego dixi decis. 99. nu. 10.*

M. A. Gizzius

OBSERVATIO
In Decisione CXIX.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta, & litis expensæ actori pauperi, & præsumptionem boni iuris in lite habenti subministrantur per conuentum, & nu. 8. idq; procedit, tàm in descendentibus, quàm in extraneis, nu. 12. 13. 14. limita, nu. 2. 3. 16. & 17.*

2 *Paupertas sola nō sufficit ad obtinenda alimenta, & litis expensas à conuento, lite pendente, sed illa subministrātur hoc casu à Publico, nu. 3. & regularitèr probari debet, nu. 4. intellige, vt nu. 5. & 6.*

7 *Bonum ius quomodò probetur.*

8 *Paupertas, & præsumptio boni iuris requiruntur, vt alimenta, & litis expensæ debeantur, illisq; deficientibus non debentur, & ità decisum adducitur, nu. 9.*

10 *Sententia, an requiratur, vt alimenta, & litis expensæ debeantur, & nu. 11.*

12 Tex. in l. si instituta 27. §. de inofficioso, ff. de inoffic. testam. *quando procedat; & nu. 13. & 14.*

15 *Humanitas Principis quid operetur.*

18 *Alimenta, ac litis expensæ ad quam quantitatem taxandæ sunt.*

19 *Actor pauper in casu victoriæ imputat alimenta, ac litis expensas receptas cum fructibus, sed in casu succumbentiæ illa non restituit. nu. 20.*

21 *Cautio de restituendis alimentis, & litis expensis non præstatur, illaq; peti debet, nu. 22. & si fuerit præstita, intelligitur, si de iure tenetur, num. 23.*

24 *Appellatio, & in integrum restitutio non admittitur à decreto prouisionis alimentorum, & litis expensarum.*

1 Pauperi habenti præsumptionem boni iuris in lite, subministrantur alimenta, & litium expensæ à conuento, donec causa terminetur, *l. si instituta 27. §. de inofficioso, ff. de inoffic. testam. l. fin. §. quod si ei. C. de ord. cognit. D. Leoncill. in tract. de Priuileg. Pauper. p. 2.*
2 *priuil. 22. nu. 1.* & sola paupertas non sufficit, ad tradita per *Gratia. cap. 954. nu. 27.* & alios adductos per *D. Leoncill. ibid. num. 3.*
3 licèt, hoc casu non à conuento, sed à publico illa subministrari debeant, *l. 1. §. ait Prætor, ff. de postul. et l. magis puto 38. § idemq; ff. de reb. eorum*, per quæ iura ità tradit *D. Leoncill.* vbi supra *nu. 29.* vbi DD. etiam ci-
4 tat; quæ quidèm paupertas licèt probari debeat per Actorē, vt per *Menoch. præsumpt. 35. nu. 34. lib. 1. de præsumpt.* cui adhærent *Fontanella de pact. nupt. clau. 6. glos. 2. p. 4. n. 23. & seq. tom. 2. & Castill. lib. 3. controu.*
5 *cap. 27.* tamen vbi est notoria, minimè probanda est, *Surd. cons. 371. n. 45. & 46. D. Carena resol. 21. nu. 9. pract. resol.* vt erat in casu huius decisionis, vt refert *D. meus n. 10.*
6 tantò magis, quia super notoria paupertate pōt Iudex se informare extrāiudicialitèr, vt probat *Gratian. cap. 442. nu. 8. lib. 3. discept. forens.* & ad probandum de bono iure acto-
7 ris sufficit semiplena probatio, ad tradita per *Surd. de alim. tit. 1. q. 112. nu. 21. & 22.* sequitur *Buratt. decis. 201. num. 9.* ideoq; vt dixi-

diximus *nu.* 1. sufficit præsumptio boni iuris, vt etiam voluit D. *meus nu.* 11. & com-
8 probat D. *Carena ibid. n.* 4. 5. *&* 13. & proindè concurrentibus paupertate, ac præsumptione boni iuris fuit per S. R. C. decisum, deberi d. alimenta, & litis expensas Actori in casu huius *decisionis*, vt habetur *nu.* 15. patrocinante pro d. Actore D. *Francisco Rocco* Aduocato insigni, ac pro Conuento D. *Lælio Gizzio* Fratre meo, sed illis
9 cessantibus, illa minimè subministrari debent, vt fuit per S. R. C. determinatum in causa Eminentiss. D. Hieronymi Cardinalis Columnæ, & DD. Fratrum secundogenitorum, petentium vitam, & militiam à D. Principe Buteræ fratre primogenito in feudis maternis D. Lucretię Tomacellæ, quàmuis enim iura D. Cardinalis, ac fratrũ neruosè tueretur D. *Reg. Io. Camillus Cacatius*, tunc Aduocatorum Princeps, attamen die
* 15. Ianuarij 1631. ad relationem D. *Consil. Prouenzalis*, interuenientibus D. *Præside Vrsino*, ac DD. *Consil. Marchione S. Maximi, Zufia, Sauio*, ac *Mędietta*, fuit decisũ, quòd procedatur ad ea, quæ incumbunt in causa, non obstante petitione facta prouisionis alimentorum, & litis expensarum, in Bãca de Martino, sub patrocinio d. D. *Lælij* pro d. D. Principe.

Et licèt de iure ad obtinenda d. alimenta,
10 & litis expensas, requiratur, vt Actor prius obtinuerit sententiam in causa principali, vt in *d. §. de inofficioso*, D. *Caluin. in tract. de aquit. lib.* 1. *c.* 72. *nu.* 1. attamen de æquitate,
11 et in prima instãtia, sentẽtia nõ obtenta illa subministrantur, nè fame pereat Actor, & nè cogatur, ob defectum pecuniarum processum deserere, & liti renunciare, vt bis decisum refert *Affl. decis.* 10. *nu.* 4. *vers. quæri fuit*, assequitur Gratian. *cap.* 236. *num.* 4. & ipsis relatis voluit D. *Caluin. ibid. nu.* 7. ac 10. sicq; obseruatum videmus in hac *decis.* ac paritèr iudicatum per Rotã, refert *Mandos. cons.* 12. *num.* 3. & de hoc dubitandum haud est, cùm ità sit communitèr receptum.

Hinc etiam licèt *Valasc. consult.* 1. *nu.* 1.
12 ac *Merenda lib.* 5. *controu. iur. cap.* 2 teneant, *text. in d. §. de inofficioso* procedere tantummodò in solis descendentibus, ità vt illis tantummodò alimenta, & litis expensæ debeantur, attamen contrarium, vt procedat in omnibus extraneis, dummodò inopes sint, & præsumptionem boni iuris habeant, vt relatis tresdecim grauissimis DD. probat D. *Carena d. resol.* 21. *num.* 3. *&* 4. *Guid. Papa decis.* 561. D. *Leoncill. d. priuil.* 22. *nu.* 4. & ità fuit in hac *decis.* determinatum, dũ lis erat inter fratres, de quibus specialitèr loquuti sunt *Gutierr. canonic. qq. cap.* 24. *Peguera decis.* 2. *nu.* 5. ac *Barbos. in rubr. ff. sol. matrimo. par.* 2. *num.* 2. quos sequens recenset D. *Caluin. d. cap.* 72. *num.* 15.
13 ideòq; subministrãtur cuilibet Subdito habenti litem cum Superiore, siue Domino, vt putà monacho, vxori, vasallo, & similibus, *Mandos. d. cons.* 12. *Costa de remed. subsid. remed.* 100. *nu.* 2. 86. *& seq.* D. *Caluin. ibid.*
14 *nu.* 14. D. *Leoncill. loco cit. nu.* 8. item litigãti cum Fisco, *L.* 1. *§. quod Fiscus, ff. de carbon. edict.* D. *Leoncill. vbi suprà, nu.* 5. vel cum Principe, *Bald. in l. magis puto, §. in primis, ff. de reb. cor.* vbi loquitur de Rege Franciç, qui expensas pauperi, secum litiganti subministrat, sequitur D. *Leoncill. ibid. nu.* 8. quia
15 humanitatis Principis est, egenis prospicere, & dare operam, vt pauperibus alimenta
16 non desint, *l. priuilegia* 22. *C. de Sacrosanct. Eccles.* Non tamẽ debentur, si agatur actione personali, ab actione reali non causata, vel si agitur de re modica, D. *Leõcill. d. pri-*
17 *uil.* 22. *nu.* 36. nec etiã si agatur principalitèr de alimentis, *Socin. iun. cons.* 8. *col.* 3. *in princ. vol.* 3. *Decia. cons.* 128. *nu.* 3. *lib.* 3. D. *Leoncill. ibid. num.* 37. verùm contrarium firmat D. *meus num.* 12. ideòq; cogita, alias tamen ampliationes, & limitationes habes apud D. *Leoncill. d. priuil.* 22. *per tot.* quas breuitatis causa recensere omitto.

Ad quam tamen quantitatem dicta alimenta, & litis expensæ taxari debeant,
18 variè Doctores locuti fuerunt, *Mansuer.* enim *in rubr. de possess. §. item, & rerediętia* putat, ad quartã partem fructuum rei, quæ petitur; alij, vsq; ad sextam, vt decisum ostendit *Franc. Marc. decis.* 149. *p.* 1. alij verò, Iudicis arbitrio hoc relinquẽdum putarunt, vt per *Rebuff. tit. de sent. prouisional. in præfat. nu.* 30. & sic pro modo facultatum, ac qualitate, & conditione personæ, cui subministrari debent, vt in *d. §. de inofficioso*, & probat D. *Caluin. d. c.* 72. *n.* 20.

In casu tamen victorię Actor dd. alimẽta,
19 & litis expensas receptas tenetur imputare cum fructibus ei debitis, *Fontanella de pact. nuptial. claus.* 4. *glos.* 18. *par.* 4. *nu.* 89. vbi alios adducit, non tamen tenetur illa
20 restituere in casu succumbentiæ, D. *Caluin. ibid. n.* 26. qui ità decisum tradit *nu.* 27. & probãt D. *Carena resol.* 21. *n.* 25. ac D. *Leõ-*
21 *cill. d. priuil.* 22. *nu.* 21. Cautio autem de illis restituendis minimè præstari debet in casu succũbentiæ, nedùm ab ascendentibus, sed nec etiam ab extraneis, D. *de Frãch. decis.* 604. & benè probat D. *Caluin. ibid. n.* 26. *&* 27. *Fontanella loc. cit. num.* 79. *&* 80. vbi ità iudicatum ostendit, D. *Episcop. Riccius*, qui similitèr determinatum dicit *decis.* 251. *par.* 2. ac D. *Nouar. de priuil. miserab. person. Priuileg.* 72. *n.* 12. qui reprobat D. *Consil. de Anna cons.* 102. *nu.* 9. *vol.* 2. affirmantem, vt tantummodò in descendentibus nõ requiratur cautio, secus in extraneis, & illa

22 poni debet à Conuento, *Mastrill. dec.* 126. *nu.* 20. *Surd. decis.* 57. D. *Carena*, qui eos refert, & sequitur *loc. cit. num.* 28. & quando
23 cautio præstatur, intelligitur, quatenùs de iure teneatur, D. *de Franch. decis.* 336. *in fin. Gratia. d.* 33. *nu.* 32. D. *Leontill. d. priuil.* 22. *num.* 24.

Ab hac tamen alimentorum, & litis expensarum prouisione, nedum non appella-
24 tur, sed nec etiam admittitur in integrum restitutio, ad retardandam executionem, vt per D. *Leontill. vbi suprà, nu.* 31. & in appellatione, etiam post alios loquitur D. *Carena d. resol.* 21. *nu.* 1. ac de in integrum restitutione probat D. *Caluin. vbi suprà nu.* 22. qui *nu.* 24. ità determinatum asserit.

M. A. Gizzius.

OBSERVATIO In Decisione CXX.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta priuati cessans à solutione canonis per triennium, cadit à iure, emphyteuta verò Ecclesiæ, si cessauerit per biennium, n.* 2.

3 *Dominus directus non potest expellere emphyteutam, elapso biennio, vel triennio, à quo cessatum fuit à solutione canonis, sed tantùm præcedente Iudicis sententia in iudicio summario, contrarium, vt iudiciũ ordinarium requiratur, nu.* 4. *& non potest petere deuolutionem mortuo emphyteuta contra hæredes, nu.* 5.

6 *Hæredes Domini directi non possunt petere deuolutionem contra emphyteutam.*

7 *Deuolutio rei emphyteuticæ ob defectum canonis non soluti, non habet locum, quãdo Dominus directus est debitor emphyteutæ.*

8 *Meliorationes amittit emphyteuta, si res emphyteutica fuit declarata deuoluta, ob defectum canonis non soluti, eò magis, si adsit pactũ, intellige, de meliorationibus paruis, non autẽ magnis, n.* 9. *contrarium, n.* 10. 15 *&* 16. *sed prima opinio comprobatur, n.* 11. *amplia, n.* 12. 13. 14. *&* 17.

Emphyteuta quas meliorationes amittat, vbi res emphyteutica declaratur deuoluta ad Dominum, d. n. 8. *per tot. n.* 17.

15 *Vasallus tenetur de fructibus feudi Arcem feudalem reparare, ac reficere, aliàs feudo priuatur, vnà cum meliorationibus, tàm paruis, quàm magnis, si eius culpa periret, nu.* 16. *fallit, si feudum deuoluatur ob lineam finitam, tunc enim meliorationes magnas recuperat, n.* 17.

18 *Dominus directus, quando non lucratur meliorationes magnas, an possit eligere, soluere pretium illarum, vel pati illas tolli, & num.* 19.

20 *Æstimatio melioramentorum restituendorum emphyteutæ à Domino, est facienda respectu temporis restitutionis, non autem, quo facta sunt.*

21 *Caducitas præscribitur spatio* 30. *annorũ.*

22 *Emphyteuta an præscribat solutionem census, remissiuè.*

23 *Dominus directus petens deuolutionem rei emphyteuticæ, si emphyteuta contentatur, & acceptat d. petitionem, non potest pœnitere, & ità practicatũ adducitur, n.* 24.

25 *Laudemium debetur Domino directo ob alienationem rei emphyteuticæ, non tamen debetur, si res emphyteutica sit data in dotem, tàm æstimata, quàm non æstimata, n.* 34 *& ità decisum traditur, n.* 35.

26 *Actio hypothecaria non datur, neq; pro vltimo, neq; pro alijs præcedentibus laudemijs, contrarium, nu.* 27. *& ità iudicatum adducitur, nu.* 28. 29. 30. 31. 32. *&* 33.

36 *Variatio actionis quando detur, & nu.* 37. 38. 39. *&* 40.

Creditor habens duo remedia, ordinarium s. & extraordinarium, quando possit variare, ibid. & nu. 37. 38. 39. *&* 40.

TRactauit D. meus *dec.* 18. ac 70. de emphyteusi, & vtrobiquè *Ego* plura cumulaui, nunc in hac *dec.* 120. quæ est vltima huius *lib.* 1.
1 eandem materiam prosequutus est, idcircò dico, quòd emphyteuta priuati cessans à solutione canonis per triennium, ius suum perdit, & sic re emphyteutica priuatur, *l.* 2.
2 *C. de iure emphyteut.* verùm emphyteuta Ecclesiæ, si per biennium tantùm cessauerit à dicta canonis solutione, emphyteusim amittit, *cap. potuit, de locat.* sic inter alios probant *Borcholt. de feud. cent.* 3. *n.* 18. *Donell. lib.* 9. *comm. c.* 15. *vers. ob reliqua tria*, *Minsyng. cent.* 3. *obseru.* 65. *num.* 1. *Fruchm. consil.* 17. *q.* 3. *nu.* 118. *vol.* 1. quos, & cęteros refert, ac sequitur D. *Berlich. concl.* 46. *nu.* 1. *par.* 2. *pract. conclusion.* non tamen potest
3 Dominus directus, propria authoritate emphyteutam expellere, sed Iudicis requiritur sententia, non priuationis, sed declaratoria, præcedente Domini voluntatis declaratione, in iudicio tamen summario, absq; processu ordinario, libelli oblatione, ac litis contestatione, vt reiecta contraria opinione, verius existimat, ac probat *D. Berlich. ibid. nu.* 5. *& seq.* contrarijsq; satisfacit *n.* 7. verùm in nostris Tribunalibus
4 hæc sententia declaratoria semper fertur in iudicio ordinario, non autem summario, prout in Ditionibus Electoratus Saxoniæ, ex

ex approbata *Augusti Electoris Constit.* in processu ordinario talis sententia diffinitiua super dicta declaratione profertur, vt innuit *n.8.vers.hodiè verò*, qui *nu.*14.aliorũ
5 authoritate probat, Dominum directum posse d.deuolutionem petere, viuente tamẽ emphyteuta, illoq; mortuo non posse contra illius hæredes hoc iudicium deuolutionis instituere, & inter cęteros citat *Minsynger.d.cent.3.obseru.97.nu.1.D.Trentacinq. var.resol.lib.3. tit.de iure emphyt. resol.4. num.4. & Cassad.* qui ità determinatum adducit *decis.2.& 3. tit. de locat. & con-*
6 *duct.* & è contra, mortuo dict. Domino directo, qui eius voluntatem non declarauit de d.caducitate, non poterunt eius hæredes hoc iudicium instituere contra emphyteutam, *Minsyng.d.nu.4.vers. porrò*, vbi ità per Cameram Imperialem decisum tradit, *D.Trentacinq.loc.cit.n.5.vers.secundò quæritur, D.Berlich.* qui eos adducit vbi suprà *n.15.* quod hodiè non seruatur.

Inter alios autem casus, ex quibus em-
7 phyteuta à caducitate excusatur, de quibus latè *D.Berlich. d. conclus.46.* post *Cardin. Tusch.lib.3.pract.conclus.lit.E.concl.192.* à *num.84.* vsq; ad 212.& *concl.193. per tot. D.Trentacinq.d.resolut.4.à n.11.per.31.ac Thes.dec.179.* ille obseruatione dignus est, si Dominus directus sit debitor ex alia causa d.emphyteutæ, ad tradita per *Ias.in d.l.2.n.59. Harthm.Pistor.obser.70m.2.& 3.* vbi ità pronunciatum testatur, sequitur, ipsis relatis *D.Berlich. d.concl.46.n.17.*

8 Quando tamen res emphyteutica declaratur deuoluta ob defectum solutionis canonis per biennium, vel triennium, vt sup. *n.1.* retuli, tunc emphyteuta, quia culpa sua ab ea cadit, non recuperat meliorationes, siuè emponemata, in illa facta, vt expressè deciditur in *d. l.2.* & cõprobat D.meus *n.1.* & sic etiã *Vuesembec. Gayl. Borth. Pachin. D.Trentacinq.* ac alij relati per *D.Berlich.*
9 *ibid.nu.49.* eò magis, si adsit pactũ, *D.Prat. lib.2.c.43.n.49.& 50.discept.* quæ tamẽ cõclusio procedit, vbi meliorationes emphyteuta fecerit, ex lege, qua ex natura cõtractus tenebatur, secùs verò in illis, q̃ nudã, ac simplicem meliorationis formam excedunt, & quas emphyteuta ex natura contractus facere non obligabatur, & sic
10 magnas meliorationes non amittit, vt probat D.meus *n.5.* ac 6. qui licèt hanc distinctionem, de meliorationibus paruis, vel magnis admittere non videatur, ex traditis
11 *n.9.* ac 10. eam tamen probat *Caluin.in lexic. iuris, verbo emponemata*, quod est verbum græcum, idemquè significat, quod melioratio, vt per *glos.in d.l.2.verbo emponemata*, & satis comprobat *D.Berlich.* vbi sup. *nu.50.* vbi alios DD. à D.meo non adductos, citat, & quatènus d.distinctio non
12 esset admittenda, sed emphyteuta veniret priuandus, etiam meliorationibus magnis, certum tamen est, quòd in multis casibus emphyteuta nõ amittit meliorationes ma-
13 gnas, & Primò, si dd.meliorationes non de propria pecunia, sed cum alieno ære, & cũ interesse emphyteuta fecit, nè Dominus locupletetur cum aliena iactura, illas restituere tenetur, *Card.Tusch.d.concl.192.nu.97.* Secundò, vbi soluit canonem fructibus penè correspondentem, vt docuit *Amed.à Ponte de laudim.q.8.n.3.vers.rursùs limitatur, & n.seq.* & in vtroq; casu assequitur
14 *D.Berlich.ibid.n.51.* Tertiò, conclusio non procedit, quando res emphyteutica non ob culpam emphyteutæ, sed per lineam finitam ad Dominum reuertitur; hoc enim casu meliorationes magnas emphyteuta recuperat, vt probauit D.meus *nu.3.* idq;
15 comprobatur, nàm licèt vasallus teneatur ex fructibus feudi Arcem feudalem reparare, ac reficere, nè deterior fiat, aut corruat, vt probauit *D.Caluin. in tract. de*
16 *æquit.c.101.n.184.lib.2.* nàm vbi culpa vasalli res periret, feudo priuatur, tanquàm negligens, & re feudali abutens, vt post *Affl. & D.Garz.* tradidit idem *D.Caluin.c.126. nu.1.d.lib.2.* etiam cum meliorationibus, tã
17 paruis, quàm magnis, vt docet *ibid.n.4.* & tamen id non procedit, si vasallus feudo priuatur, non per illius culpam, sed per lineam finitam, tunc enim illas vasallus non amittit, nec eius hæredes, *Clar.in § feudũ. q.88.nu.1. Cæsar Argel.de legit.contradict. q.20.n.30.* vbi quòd ità maior æquitas expostulat, hoc enim pacto alliciuntur homines ad res augendas, & meliores reddendas, vt inquit *D.Caluin.loc.cit.n.3.*

Et licèt aliqui existimauerint, esse in
18 electione Domini, vel soluere meliorationes magnas emphyteutæ, vel pati, quòd illę tollantur, ad tradita per *D.Caluin.ibid.n.5.*
19 tamen æstimari debet valor dd. meliorationum, illumq; solui d.emphyteutæ, vt de æquitate ità sentijt *Bald.in auth.excipitur,* post *num.2.C.de bonis, quæ liber.* & sequitur *Clar.d.q.88.n.2.in fine,* vbi æquiorem hanc esse opinionem tradit; in qua æstimatione facienda est habenda ratio melioramentorum voluptatis, vtilium, & necessariorum, vt dixit *D.Caluin. d.c.126. num.12. & 13.*
20 & ab ea non esse recedendum comprobat *n.17.* qui *n.18.* fundat, illarum æstimationẽ esse faciendam, attento tempore restitutionis, non autem, quo factæ sunt.

21 Præscribitur tamen ius caducitatis spatio triginta annorum, *Guid.Papa decis.412. nu.1.cum seq. Tusch.d.concl.192.num.99.*
22 *D.Berlich.loc.cit.n.52.* sed an emphyteuta præscribat solutionem census per triginta annos

annos, remissiuè loquitur, plures c tãs DD.
D.Berlich, concl.46.nu.55. sed hic articulus
decidi poterit ex traditis per *Nos decis.27.*
num.1. per 14.

Vbi tamẽ Dominus petit deuolutionem
23 rei emphyteuticæ, & emphyteuta acceptat
d. petitionem, quia noluit habere ampliùs
rem emphyteuticam, nec canonem soluere,
tunc non est locus pęnitentiæ ex parte
d. Domini, ità vt nec sententia eo casu requiratur,
ad tradita per D. meum *n.13.* cum
24 *seqq.* & ità fuit practicatum in causa Sacræ
Domus S. Eligij huius Ciuitatis, pro qua
* *Ego* patrocinium præstabam, petentis
deuolutionem Tabernæ cum domibus sitæ
extrà Ianuam Capuanæ, contra Iosephum
Manducam ob defectum solutionis census
annuorum duc. trigiata, per plures annos,
acceptata enim d. petitione per d. Manducam,
ac consensum præstando pro d. deuolutione,
fuit, mediante decreto *D. Consil.*
de Aquino Delegati ob absentiam D. mei
Delegati, ordinatum, q̃ declaretur deuoluta,
de anno 1649. in Bãca Paulini de Fusco.

Cùmq; de emphyteusis materia tractauimus,
erit obseruandum, quòd ex venditio-
25 ne rei emphyteuticę debetur Domino laudemium,
vt probatur in *l. fin. C. de iure emphyteut.*
controuersia tamen fuit inter DD.
26 an actio hypothecaria detur pro d. laudemio,
ità, vt agi possit contra tertium possessorem,
nedùm pro vltimo laudemio, sed
etiam pro alijs laudemijs per alios suos
prædecessores possessores rei emphyteuticæ
debitos, & negatiuam partem sequutus
est *Surd. decis.31.* vbi ità decisum ostendit,
& antè ipsum hoc idem tenuit *Freccia de*
subfeud. lib.2. tit. de author. Baron. author.
3. num.4. & post *Molfes. ad Consuet. Neap.*
p.2. q.8. n.12. lib.1. neruosè etiam defendit
D. Pręs. Merlin. cent.1. controu. forens. c.37.
27 sed affirmatiuam sententiam sequuti sunt
D. de Franch. qui sic determinatum dicit
dec.340. Menoch. cons.444. nu.21. Faber in
suo *Codice tit. de iure emphyt. definit.47. &*
68. Solson. in lucerna laudim. cell.1. nu.9. ac
12. Maur. Burg de laudem. verbo posterior
emptor, p.1. inspect.9. Gratian. c.84. nu.40.
lib.1. & c.222. & 377. n.26. lib.2. & c.774.
n.16. lib.4. discept. forens. Giurb. dec.80. n.1.
estq; magis recepta, ac verior opinio, vt testatur
Costa de port. rata q.112. nu.7.8. ac
19. & de remed. subsid. remed.52. num.11.
Amed. à Ponte de laudem. q.45. n.2. Amic. de
iure emphyt. q.57. Thes. lib.4. quæst. forens.
q.52. qui contra discedentes ab hac opinione
pleno ore exclamat, & comprobant
Tiraq. de retract. consanguin. §.29. glos.2.
num.8. vers. quanquàm, D. Marta voto 33.
Cassan. ad Consuet. Burg. rubric.11. tit. des
censes, §.1. in princ. num.99. vers. istud ius,
Muta ad Consuet. Panormit. cap.26. n.193.
vers. ad similitudinem, Mastrill. qui sic iudicatum
tradit *dec.171. n.15. p.2. Ias. in d. l.*
fin. sub *nu.41. vers. & propterea filij debent,*
C. de iure emphyt. Oldrad. cons.161. nu.35.
Cãcer. var. resol. lib.1. c.11. n.24. & de communi
etiam opinione testatur *D. Barbat.*
de assist. præstan. glos.12. n.117. & cum hac
opinione, quòd detur Domino directo pro
laudemijs consequendis hypothecaria
actio contra tertium possessorem, semper
pertransiuit *Capell. Tholosan.* vt per *Maynard. dec.32. lib.6.*

28 Quę quidèm affirmatiua sententia, quam
amplexi sunt supradicti DD. alijq; innumeri,
quos breuitatis causa omitto, in nostris
quoq; Tribunalibus semper seruata fuit in
iudicando, nedùm in causis relatis per
*D. Thor. in compend. dec. to.3. sect.2. in verbo
laudemia plura ex pluribus, & verbo*
* *laudemia plura debita*, sed etiã per S.R.C.
in causa Abbatis Vgolini Perbenedicti cum
29 Ioanne Donnarumma, referente *D. Consil.*
* *Sanctiago*, in causa Eminentissimi Cardinalis
Spadæ, Abbatis, ac perpetui Commendatarij
S. Mariæ Regalis Vallis, cum Monasterio
Monialium S. Mariæ Conceptionis,
ad relationem *D. Consil. Petri Antonij Ca-*
30 *rauita*, item in causa eiusdem D. Cardina-
* lis cum Monasterio Monialium Illuminatarum,
siuè S. Mariæ Succursus in Curia
Nunciaturæ Apostolicæ, referente *D. Auditore
Capelletto*, sic paritèr determinatum
31 pluriès per idem S.R.C. reperio, nempè in
causa Eminentissimi Cardinalis de Cameranno
Abbatis S. Demetrij, cum Leandro
* Berti, qui sub die 14. Nouembris 1598. referẽte
Consil. D. Io. Sanchez de Luna, fuit cõdẽnatus
ad laudemia liquidanda, & deindè
mediante decreto lato sub die 11. *Martij*
1600. per d. S.R.C. fuit facta liquidatio pro
32 tribus laudemijs, in Banca de Fęlice, item
in causa d. D. Cardinalis cũ Cęsare Portio,
* sub eodem die 14. Nouembris d. anni 1598.
dùm fuit condemnatus ad laudemia liquidanda,
& postmodùm fuerunt liquidata pro
33 duabus alienationibus, in eadem Banca de
Fęlice, sic etiam in causa Abbatis D. Petri
Aloysij Carafę Rectoris S. Andreę propè Sedile
Nidi, nunc Eminentissimi Cardinalis,
cum Hæredibus V.I.D. Io. Andreæ Scotti,
* eiusq; creditoribus, fuit .n. sub die 20. Nouẽbris
1612. decisũ, deberi laudemia liquidanda,
ad relationẽ d. *Consil. D. Io. Sanchez
de Luna*, & facto calculo fuerunt liquidata
in tribus laudemijs, in Banca de Cantone.

Non tamen debetur laudemium, quan-
34 do res emphyteutica datur à patre filiæ in
dotem, quamuis æstimata, non tamen, vt d.
æstimatio faciat emptionem, vel venditionem,
sed ad alium finem, putà pro constitu-

tione

tione antephati, vt secundùm illius valorem constitui possit, iuxtà *Reg. Pragmat. vnic. de antep b. siuè donat. propt. nupt. Petr. Rat. in Consuet. Pic.* §.15. *glos. vlt. Franc. Stephan. dec.* 20. *n.* 7. *Molin. de contract. to.* 2. §. 16. *glos.* 1. *num.* 40. imò *Valasc. consult.* 113. *n.* 9. *&* 23. tenet, quòd re emphyteutica in dotem data, siuè æstimata, siuè non, laudemium non debetur, rationemquè adducit
35 *Gamma dec.* 127. *nu.* 2. quia eo casu nullus requiritur Domini consensus, & ità fuit per
✱ S.R.C. determinatum die 13. Iulii 1646. ad relationem *D. Consil. Franc. Antonij Musceptulæ*, in causa Monasterii S. Petri Martyris, cum Iosepho de Apreia, in Banca Cioffi.

Tandèm dùm D. meus *n.* 18. *& seqq.* agit de mutatione, siuè variatione actionis, ob-
36 seruabis, quòd creditor habens duo remedia pro consequutione eius crediti, ordinarium .s. & exequutiuum, si intentauit ordinarium, non potest agere via exequutiua, *Mastrill. dec.* 157. *nu.* 1. *p.* 2. *Giurba dec.* 55. *n.* 18. *Cenc. de censib. q.* 95. *n.* 28. contrarium
37 tamen substinent *Bal. in l. si miles, ff. de milit. testam. Marant. disp.* 4. *n.* 5. & aliis relatis comprobat *Duard. de censib.* §. 3. *q.* 24. *num.* 114. eòq; magis, si reseruauerit sibi ius agendi via exequutiua, eo enim casu, relicta via ordinaria, agi potest via exequutiua, *Alex. cons.* 130. *num* 12. *lib.* 4. *Dec. cons.* 146. *n.* 8. *in fine, & seq. Menoch. remed.* 6. *adipisc. n.* 11. *D. Reg. Rouit. in pragm.* 1. *n.* 11. *in fine, de conseruat.* & in terminis contractus censualis tradit *Cenc. d. q.* 95. *n.* 30. sic etiam, vbi
38 debitor conuentus est côtumax in iudicio ordinario, siquidèm licebit creditori, agere via exequutiua, relicto iudicio ordinario, vt decisum per *Rot.* adducit *Cenc. ibid. n.* 29.
39 item poterit variare, vbi creditori non est plenè côsultum per iudicium ordinarium, quia totum suum creditum consequi non valeat, *Giurba d. dec.* 55. *n.* 12. *Cenc. d. n.* 30.
40 *vers. tertiò sublimitatur*, & tandè datur variatio à iudicio ordinario, ad exequutiuũ, si agatur pro censibus decursis post d. iudicium ordinarium motum, *Cenc. d. q.* 95. *nu.* 30. *vers. quartò sublimitatur*, vbi decisionè *Rotæ* adducit. Ad laudem Dei, eiusq; Matris Mariæ semper Virginis, Sanctorum Michaelis Archangeli, Ianuarij, Thomæ Aquinatis, Antonii de Padua, Dominici de Suriano, Francisci de Paula, ac Philippi Nerii, & Sanctarum Luciæ, ac Patritiæ, atquè Beatorum Andreæ Auellini, Caietaniquè Thienei meorum, mearumq; Tutelarium.

M. A. Gizzius.

FINIS.

ELENCHVS

Legum, & Paragraphorum ex vniuerso iure, in hisce Obseruationibus ad Decisiones explicatorum.

INDEX

INDEX

RERVM, VERBORVM,

AC SENTENTIARVM OMNIVM,

QVAE IN OBSERVATIONIBVS AD DECISIONES

Libri Primi continentur.

bus,

sae

Con-

De-

E

Fa-

L

Le-

De-

Mora

N

ta-

d

Præ-

T

F I N I S.

